

СЛУЖБЕН ВЕСНИК

на Република Северна Македонија

Број 161

5 август 2019, понеделник

година LXXV

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
2566. Закон за основното образование.....	2	Меѓународни договори	
2567. Закон за наставниците и стручните соработници во основните и средните училишта.....	70	12. Закон за ратификација на Договорот меѓу Владата на Република Северна Македонија и Владата на Република Србија за воспоставување заеднички контроли на граничниот премин за меѓународен патен сообраќај Табановце (Република Северна Македонија) – Прешево (Република Србија).....	2
2568. Закон за изменување и дополнување на Законот за земјоделското земјиште.....	97		
2569. Закон за изменување на Законот за возила.....	106		
2570. Закон за изменување и дополнување на Законот за возила.....	108		

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

2566.

Врз основа на членот 75, ставови 1 и 2 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Се прогласува Законот за основното образование, што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 30 јули 2019 година.

Бр. 08-4389/1
30 јули 2019 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi**, с.р.

ЗАКОН ЗА ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

І. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Предмет на законот

Член 1

(1) Со овој закон се уредува воспитно-образовниот процес кој се остварува во основните училишта, како и дејноста на основното образование како дел од единствениот воспитно-образовен систем.

(2) Дејноста на основното образование е од посебен јавен интерес.

Употреба на изразите

Член 2

Изразите кои во овој закон се користат во граматички машки род се неутрални и се однесуваат на лицата и од машки и од женски род.

Право на основно образование

Член 3

(1) Секое дете има право на бесплатно и квалитетно основно воспитание и образование во основно училиште.

(2) Во основното образование можат да се вклучат и возрасни лица, согласно со Законот за образование на возрасните.

(3) На предлог на Бирото за развој на образованието (во натамошниот текст: Бирото) и на Државниот испитен центар, министерот за образование и наука (во натамошниот текст: министерот) донесува стандарди за утврдување на квалитетот во основното образование.

Начела на основното образование

Член 4

Основното образование се развива врз основа на следните начела:

- најдобар интерес и целосен развој на ученикот,

- еднаквост, достапност, пристапност и инклузивност,
- општообразовен карактер на основното образование,
- обезбедување на квалитет на образованието и меѓународна споредливост на знаењата на учениците,
- активно учество на учениците во животот на училиштето и заедницата,
- подготвување на ученикот за доживотно учење,
- унапредување на сличностите и прифаќање на различностите, интеркултурност, мултикултурализам, интеркултурализам и мултикултурност,
- грижа за физичка безбедност и здравје,
- автономност, компетентност и одговорност и
- партнерство помеѓу училиштето, родителите, односно старателите и единиците на локалната самоуправа.

Заштита од дискриминација и промоција на еднаквоста

Член 5

(1) Во основното воспитание и образование се забранува секоја директна или индиректна дискриминација, повикување и поттикнување на дискриминација и помагање во дискриминаторско постапување по основ на пол, раса, боја на кожа, национално или етничко потекло, попреченост, род, сексуална ориентација, родов идентитет, државјанство, социјално потекло, образование, религија или верско уверување, политичко уверување, други видови уверувања, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба и општествен статус или која било друга основа која е предвидена со закон или со меѓународен договор ратификуван согласно со Уставот на Република Северна Македонија во остварување на правата од основното образование.

(2) Се забранува секој облик и вид на дискриминација во основното образование и тоа во:

- воспитно-образовниот процес,
 - процесот на запишување во основното образование,
 - достапноста до услуги и придобивки, разумно прилагодување и пристапност до и во објекти,
 - вработувањето, кариерното напредување и престанок на вработувањето,
 - ученичкото организирање,
 - содржината на наставните програми и учебниците,
 - управувањето и учеството во органите и телата на училиштата,
 - финансирањето на основното образование и
 - која било друга област од основното образование.
- (3) Забраната за дискриминација се однесува и на дискриминација кон родителите, односно старателите на ученикот врз која било од основите од ставот (1) на овој член.
- (4) Вработените во основните училишта се должни да промовираат еднаквост и правичност помеѓу сите ученици и активно да се спротивставуваат на сите облици на дискриминација и насилство.
- (5) Забраната за дискриминација се однесува и на дискриминација кон вработените во основните училишта врз која било од основите од ставот (1) на овој член.
- (6) Заштитата од дискриминација се обезбедува согласно со прописите од областа на спречување и заштита од дискриминација.

Афирмативни мерки**Член 6**

(1) Во основното образование се применуваат афирмативни мерки со цел надминување на дискриминација и исклучување на деца и возрасни.

(2) Афирмативни мерки од ставот (1) на овој член се: неприменувањето на одредбата за реонизација при запишувањето на ученици со попреченост, ослободување од плаќање на трошоците за признавање и еквиваленција на свидетелства стекнати во странство, бесплатен превоз за учениците со попреченост, образовни медијатори паричен надоместок за освоено прво место на државен натпревар, стимулирање за учество и паричен надоместок за освоена награда/медал на меѓународен натпревар.

Цели на основното образование**Член 7**

Целите на основното образование се:

- обезбедување целосен опфат во воспитно-образовниот процес и одговарање на разновидните потреби на сите ученици преку обезбедување суштинско учество на сите ученици во него,

- обезбедување системски пристап за поттикнување на когнитивниот, социо-емоционалниот и психомоторниот развој на ученикот согласно со неговите развојни карактеристики, потенцијали и афинитети,

- постигнување на националните стандарди за учениците во основно образование од подрачјата: јазична писменост, изучување други јазици, математика, природни науки и технологија, дигитална писменост, личен и социјален развој, демократска култура и граѓанство, претприемништво и финансиска писменост како и уметничко изразување, култура и мултикултура,

- развивање самоверба и свест кај ученикот за сопствената индивидуалност и одговорност за своите постапки,

- воспитување за почитување на различностите, соработка, почитување на различноста, основните човекови слободи и права,

- развивање на писменоста и способностите на учениците за разбирање, информирање и изразување на македонски јазик и неговото кирилско писмо,

- развивање на писменоста и способностите на учениците за разбирање, информирање и изразување, покрај на македонски јазик и неговото кирилско писмо и на јазик и писмо на припадниците на заедниците кои зборуваат јазик различен од македонскиот јазик,

- развивање свест кај учениците за припадност на Република Северна Македонија и негување на националниот, граѓанскиот, етничкиот и културен идентитет,

- подготвување на ученикот за одговорен живот во слободно, граѓанско и демократско општество,

- развивање на способности и вештини за истражување, експериментирање и решавање на проблеми,

- стекнување општи и применливи знаења и вештини што се потребни во секојдневниот живот или за натамошно образование,

- оспособување за натамошно образование и доживотно учење,

- поддршка на талентирани и надарени ученици во различни области и

- унапредување на здравиот начин на живеење и воспитување за преземање одговорност за сопственото здравје и за заштита на животната средина.

Задолжителност и периоди на основното образование**Член 8**

(1) Основното образование е задолжително, трае девет години и се организира во три воспитно-образовни периоди и тоа од прво до трето одделение, од четврто до шесто одделение и од седмо до деветто одделение.

(2) Родителот, односно старателот на ученикот е должен да му овозможи на своето дете да ја исполни обврската за задолжително основно образование и воспитување.

Забрана на партиско и верско организирање и дејствување во основно училиште**Член 9**

Во основното училиште се забранува партиско и верско организирање и дејствување, како и истакнување на партиски и верски обележја.

Употреба на јазиците во образованието**Член 10**

(1) Воспитно-образовната работа во основното училиште се остварува на македонски јазик и неговото кирилско писмо.

(2) За учениците на припадниците на заедниците кои следат настава на јазик различен од македонскиот јазик и неговото кирилско писмо, воспитно-образовната работа се изведува на јазикот и писмото на соодветната заедница.

(3) Учениците од ставот (2) на овој член, задолжително го изучуваат и македонскиот јазик и неговото кирилско писмо.

Инклузивно образование**Член 11**

(1) Основното образование е институционално, кадровски и содржински организирано на начин кој поддржува инклузија на сите деца во редовното основно образование.

(2) Инклузивното образование е процес кој ги зема предвид различните индивидуални потреби за развој на учениците, давајќи еднакви можности за остварување на основните човекови права за развој и квалитетно образование.

(3) Инклузивното образование од ставот (2) на овој член, вклучува промени и прилагодувања на наставната содржина, пристапот, структурите и стратегиите, за учениците со попреченост, со заедничка визија и убедување дека државата има обврска да обезбеди образование за сите деца.

(4) Инклузијата на сите деца во редовното основно образование се дефинира со Концепција за инклузивно образование, која ја донесува министерот на предлог на Бирото и истата се објавува на интернет страниците на Министерството за образование и наука (во натамошниот текст: Министерството) и Бирото.

(5) Инфраструктурата, индивидуализираната поддршка, наставниот план и програма во основното образование, се разумно прилагодени според индивидуалните потреби на ученикот.

(6) Разумно прилагодување од ставот (5) на овој член, претставува изменување и приспособување на условите за воспитување и образование во одреден случај,

што не предизвикува несразмерно или непотребно оптоварување на училиштето, а е со цел обезбедување на уживањето или остварувањето на сите човекови права и слободи на учениците со попреченост на еднаква основа со другите.

(7) Пристапност до инфраструктурата и услугите подразбира преземање мерки кои осигуруваат дека учениците со попреченост имаат пристап, на еднаква основа со другите, до физичкото опкружување, транспортот, информациите и комуникацијата, вклучувајќи информатички и комуникациски технологии и системи во основното училиште.

Образование на децата на државјаните кои престојуваат во странство

Член 12

(1) За децата на државјаните на Република Северна Македонија кои престојуваат во странство се организира настава за учење на македонскиот јазик и култура, а за припадниците на заедниците кои зборуваат јазик различен од македонскиот јазик и на мајчиниот јазик, во согласност со меѓународни договори ратификувани согласно со Уставот на Република Северна Македонија.

(2) Воспитно-образовната работа за граѓаните на Република Северна Македонија, кои се со постојан или привремен престој во странство, ја остваруваат наставници кои покрај условите утврдени со овој закон, имаат најмалку пет години работно искуство во настава, се истакнуваат во воспитно-образовната работа и го познаваат јазикот на државата во која ќе ја изведуваат наставата.

(3) На децата на државјаните на Република Северна Македонија кои престојувале во странство и се вратиле во Република Северна Македонија каде што го започнуваат, односно продолжуваат основното образование, основните училишта се должни да им помогнат во изучувањето на мајчиниот јазик и јазикот на кој ќе ја следат наставата.

(4) Заради успешно вклучување во воспитно-образовниот процес на учениците од ставот (3) на овој член, основното училиште во коешто е запишан ученикот организира индивидуална и групна дополнителна настава за совладување на мајчиниот јазик и јазикот на кој ќе ја следат наставата и за надоместување на знаењето од одредени наставни предмети.

(5) Наставата за учениците од ставот (1) на овој член, се изведува според наставен план и програма што ја изготвува Бирото, а ја утврдува министерот.

(6) Наставата за учениците од ставот (3) на овој член, трае најмногу една година и се изведува според програма што ја изготвува училиштето, а ја одобрува Бирото.

(7) Платата и другите трошоци на кои наставникот од ставот (2) на овој член има право за време на работа во странство, се утврдува зависно од обемот на работата и работните задачи и отежнати услови за работа.

(8) Начинот за избор на наставниците кои ги остваруваат наставниот план и програма од ставот (5) на овој член, како и начинот на утврдување на платите и трошоците на наставниците од ставот (7) на овој член, ги утврдува министерот.

Образование на деца со странско државјанство или деца без државјанство

Член 13

(1) Деца со странско државјанство или деца без државјанство, децата бегалци, барателите на азил, децата со статус на признаен бегалец, деца под супсидијарна заштита и деца под привремена заштита кои престојуваат во Република Северна Македонија имаат право на основно образование под еднакви услови како децата државјани на Република Северна Македонија.

(2) За децата од ставот (1) на овој член, се организира изучување на македонскиот јазик и неговото кирилско писмо и поддршка за надоместување на знаењето од одредени наставни предмети во траење од најмалку една година врз основа на програми изготвени од Бирото, а одобрени од министерот.

(3) Деца државјани на државите членки на Европската Унија имаат право на основно образование под еднакви услови како и децата државјани на Република Северна Македонија.

(4) Деца државјани на државите членки на Европската Унија чии родители, односно старатели, се со престој во Република Северна Македонија каде вршат или вршеле самостојна дејност, односно кои се вработени или биле вработени на територијата на Република Северна Македонија, имаат право на стекнување на знаење од мајчиниот јазик и култура на државата од којашто потекнуваат.

(5) Министерството, во соработка со основачот на училиштето и државата од којашто потекнува ученикот од ставот (3) на овој член, а во согласност со можностите, дава поддршка за стекнување на знаење од мајчин јазик и култура на државата од која потекнува ученикот.

Образование на деца кои не биле вклучени во настава

Член 14

(1) Децата кои не биле вклучени во настава, а се со надмината возрасна граница за вклучување во соодветното одделение на основно образование, имаат право на основно образование под еднакви услови, како и останатите деца.

(2) За децата од ставот (1) на овој член, се изготвуваат прилагодени наставни програми со кои ќе се овозможи вклучување во соодветно одделение на основно образование.

(3) Проверката на знаењата на децата од ставот (1) на овој член, ја врши училиштето пред нивното вклучување во воспитно-образовниот процес, со инструменти утврдени од Бирото. По извршената проверка на нивното знаење, се издава потврда со која детето се запишува во соодветното одделение на основно образование.

(4) Прилагодените наставни програми од ставот (2) на овој член, ги изготвува Бирото, а ги утврдува министерот.

(5) Формата и содржината на потврдата од ставот (3) на овој член, ја утврдува министерот на предлог на Бирото.

Место на организирање и остварување на основното образование

Член 15

(1) Основното образование се организира и остварува во основно училиште.

(2) Основно образование се организира и остварува и во здравствени установи, казнено-поправни и воспитно-поправни установи, како и во домашни услови, согласно со овој закон.

(3) Училиштето организира воспитно-образовен процес во домашни услови како посебен облик на работа за ученици на подолго домашно лекување.

(4) За учениците кои, поради поголеми здравствени проблеми или хронични болести, не можат да посетуваат настава подолго од три недели, наставата се организира во домашни услови, односно во здравствена установа.

(5) Родителот, односно старателот го известува училиштето за потребата за настава на ученикот кој е на подолго домашно или болничко лекување.

(6) Основно образование во здравствени установи и казнено-поправни и воспитно-поправни установи, го реализира училиштето кое е најблиско до установата и реализира настава на мајчин јазик на ученикот во овие установи, а во домашни услови училиштето каде што е запишан ученикот.

(7) Начинот на избор на основно училиште, поблиските критериуми и начинот на организирање на наставата во установите од ставот (2) на овој член, како и во домашни услови ги утврдува министерот, на предлог на Бирото.

Инклузивни тимови

Член 16

(1) Во основното училиште директорот формира училишен инклузивен тим, кој се грижи за инклузивните политики и практики на ниво на целото училиште и инклузивен тим за ученик којшто работи по индивидуален образовен план (во натамошниот текст: ИОП) или по модифицирана наставна програма од членот 30 од овој закон.

(2) Училишниот инклузивен тим е со мандат од три учебни години и е составен од седум члена и тоа: педагогот, односно психологот, односно социјален работник во училиштето, двајца наставници од редот на вработените на училиштето (еден наставник од одделенска настава и еден наставник од предметна настава), двајца родители односно старатели, специјален едукатор и рехабилитатор и директорот на училиштето. Училишниот инклузивен тим ги осмислува и спроведува активностите на ниво на целото училиште и води грижа тие да бидат усогласени и применувани во воспитно-образовната работа.

(3) Инклузивниот тим за ученикот е за период до завршување на основното образование на ученикот и е составен од: наставниците на ученикот, родителот односно старателот, педагогот, односно психологот, односно социјален работник во училиштето, специјалниот едукатор и рехабилитатор. Инклузивниот тим за ученикот во фокусот на својата работа ги имаат конкретните ученици и изготвување и реализирање на нивните индивидуални образовни планови.

(4) Во работата на инклузивниот тим за ученикот, по потреба, може да се повикаат да учествуваат и ученикот, други наставници и стручни соработници или кое било друго лице од доверба на ученикот.

(5) Доколку училиштето нема вработено стручен соработник од одреден профил, за членови на инклузивниот тим од ставовите (2) и (3) на овој член, се определуваат лица од центрите за поддршка на учењето на учениците со попреченост и/или училиштата со ресурсен центар.

(6) Инклузивниот тим за ученикот подготвува ИОП и модифицирана наставна програма за ученикот со попреченост согласно со неговите индивидуални потенцијали и потреби, во рок од 30 дена од денот на започнување на настава на ученикот во училиштето и ги спроведува мерките за поддршка во учењето согласно со препораките од стручните тела за проценка на дополнителна образовна, здравствена и социјална поддршка на деца и младинци (во натамошниот текст: стручни тела за проценка) во рамки на Националното координативно тело за имплементација на Конвенцијата на Обединети Нации за правата на лицата со попреченост, при Владата на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Владата). При изработката на ИОП и модифицирана наставна програма, инклузивниот тим за ученикот соработува со останатите наставници и стручни соработници вклучени во образовниот процес на ученикот.

Основно училиште со ресурсен центар

Член 17

(1) Училиштето со ресурсен центар ги користи своите материјални и човечки ресурси и дава соодветна стручна поддршка на учениците со попреченост, на наставниот кадар, стручните соработници, родителите односно старателите и инклузивниот тим на други основни училишта.

(2) Наставниот кадар од основното училиште со ресурсен центар од ставот (1) на овој член, учествува и во реализација на дел од модифицираната програма за учениците со комплексни потреби за кои е во најдобар интерес да посетуваат дел од наставата во основното училиште со ресурсен центар, а согласно со препораката на стручното тело за проценка, базиран на Меѓународната класификација на функционирањето (во натамошниот текст: МКФ), донесена од Светската здравствена организација.

Центри за поддршка на учењето на учениците со попреченост

Член 18

(1) Директорот, во основното училиште каде што има посебни паралелки, формира центар за поддршка на учењето за учениците со попреченост (во натамошниот текст: центарот за поддршка).

(2) Центарот за поддршка ги користи материјалните и човечките ресурси во училиштето и дава соодветна стручна поддршка на учениците со попреченост, на наставниот кадар, стручните соработници, родителите, односно старателите и инклузивниот тим во другите основни училишта на подрачјето на општината.

(3) Наставниот кадар од центарот за поддршка учествува и во реализација на дел од модифицираната програма за учениците со комплексни потреби за кои е во најдобар интерес да посетуваат дел од наставата во центарот за поддршка, а согласно со препораката на стручното тело за проценка, базирана на МКФ.

Видови поддршка за ученици со попреченост

Член 19

(1) За поддршка на учењето за учениците со попреченост, основното училиште обезбедува: образовен асистент, личен асистент, соодветна стручна поддршка од центар за поддршка на учењето, инклузивен тим и

асистивна технологија по препорака на стручното тело за проценка и во согласност со индивидуалниот образовен план или модифицираната програма.

(2) Јавниот повик за селекција и избор на образовен/личен асистент, селекцијата и изборот на образовен/личен асистент, како и обуката на образовен/личен асистент, ги спроведува училиште со ресурсен центар.

(3) Јавниот повик од ставот (2) на овој член, по претходно добиена писмена согласност од Министерството се објавува во најмалку два дневни весника од кои најмалку во по еден од весниците што се издаваат на македонски јазик и во весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

(4) Начинот на побарување на образовен/личен асистент, начинот на селекција и избор на образовен/личен асистент, како и програмата за обука на образовен/личен асистент ги утврдува министерот, на предлог на Бирото.

(5) Селекцијата и изборот на образовен/личен асистент ја врши петчлена комисија од редот на вработените во училиштето со ресурсен центар, која ја формира директорот на училиштето.

(6) Нормативот за образовниот асистент и личниот асистент, описот на компетенциите и работните задачи ги утврдува министерот, на предлог на Бирото.

(7) Образовните и личните асистенти се вработуваат на определено време од страна на училиштата со ресурсен центар. Средствата за образовните асистенти и личните асистенти се обезбедуваат од Буџетот на Министерството.

(8) Доколку на ниво на општина нема основно училиште со ресурсен центар или со центар за поддршка, поддршка на учењето на учениците со попреченост се обезбедува од најблиското основно училиште со ресурсен центар или од училиште со центар за поддршка од најблиската општина.

II. ОСНОВАЊЕ И ПРЕСТАНОК СО РАБОТА НА ОСНОВНОТО УЧИЛИШТЕ

Дејност на основното училиште

Член 20

(1) Основното училиште врши дејност од посебен јавен интерес.

(2) Основното училиште има својство на правно лице и се запишува во Централниот регистар на Република Северна Македонија.

(3) Основното училиште има печат. Во средината на печатот е грбот на Република Северна Македонија, а од страната името на Република Северна Македонија и името (назив) и седиште на училиштето.

Јазик и писмо на името на основното училиште

Член 21

(1) Името на основното училиште е напишано на македонски јазик и неговото кирилско писмо.

(2) Во основните училишта во кои наставата се изведува и на друг јазик и писмо различен од македонскиот јазик, името на училиштето е напишано на македонски јазик и неговото кирилско писмо и на јазикот и писмото на кое се изведува наставата.

Видови и основање основни училишта

Член 22

(1) Основното воспитание и образование се одвива во основно училиште и тоа:

- основно училиште,
- основно училиште за образование на возрасни,
- основно музичко училиште,
- основно балетско училиште,
- основно училиште со ресурсен центар и
- меѓународно основно училиште.

(2) Основното училиште може да биде општинско или државно.

(3) Општинското основно училиште се основа од општината.

(4) Државното основно училиште се основа од Владата.

(5) Советот на општината донесува одлука за основање на општинско основно училиште, по претходно добиено позитивно мислење од Владата на предлог на Министерството.

(6) За утврдување на исполнетост на условите за основање на општинско основно училиште министерот формира комисија составена од петчлена и тоа: по еден член од Бирото, Државниот просветен инспекторат, основачот и два члена од Министерството.

(7) Основните училишта од ставот (1) алинеи 2, 5 и 6 на овој член, се државни основни училишта кои ги основа Владата и се основаат за остварување на наставен план и програми за основно образование на одредени ученици за кои државата има посебен интерес.

(8) Општината, односно Владата може да основа музичко и/или балетско училиште во кое се остварува наставен план и наставни програми, кои на предлог на Бирото ги утврдува министерот.

(9) Основното музичко, односно балетско образование е незадолжително и во него учениците се вклучуваат по претходна согласност од нивниот родител односно старател, а во насока на развој на нивните музички или балетски афинитети. Трошоците за следење на наставата во музичкото и балетското образование ги плаќа родителот, односно старателот.

(10) Начинот на запишување на ученици и реализација на наставата во музичките и/или балетските училишта од ставот (8) на овој член, ги утврдува министерот на предлог на Бирото.

(11) Начинот на соработка помеѓу основните училишта со ресурсен центар и другите основни училишта се уредуваат во посебен акт донесен од страна на министерот, на предлог на Бирото.

(12) Општината, односно Владата може да основа и меѓународно основно училиште во кое се остварува наставен план и програми на некој од странските јазици (англиски, француски, германски и други), кои на предлог на Бирото ги утврдува министерот.

Услови за основање основно училиште

Член 23

- (1) Основно училиште може да се основа, ако:
- има доволен број ученици за формирање на најмалку по две паралелки од прво до деветто одделение,
 - е обезбеден соодветен наставен кадар,
 - се обезбедени соодветни училишни простории, опрема и наставни средства согласно со утврдените нормативи и стандарди и
 - се обезбедени потребни финансиски средства.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, основно училиште може да се основа и кога нема доволен број ученици за формирање 18 паралелки, доколку основачот обезбеди доволно финансиски средства за работа.

(3) Нормативите и стандардите од ставот (1) алинеја 3 на овој член, ги утврдува министерот, на предлог од Бирото.

(4) Основачот е должен при основање на општинско основно училиште да формира комисија составена од пет члена од редот на вработените во општината, која согласно со овој закон врши подготовка за почеток со работа на училиштето.

Акт за основање на основно училиште

Член 24

(1) Со актот за основање на основното училиште се утврдуваат:

- името и седиштето на основното училиште,
- програма за воспитно-образовна дејност,
- бројот на учениците,
- реонот, односно реоните од кои се опфаќаат учениците,
- јазикот/јазичите на кој ќе се изведува наставата,
- бројот на подрачни училишта,
- потребниот наставен кадар, опремата, просторот според стандардите и нормативите,
- средствата кои основачот ги обезбедил за основање и почеток со работа на основното училиште и начинот на обезбедување на средствата и
- започнувањето со работа на основното училиште.

(2) Основното училиште може да започне со работа откако Министерството ќе утврди дека се исполнети условите од членот 23 став (1) од овој закон и ќе донесе решение за верификација, во рок од 60 дена од денот на поднесување на барањето.

(3) Проверка за исполнетоста на условите за основање на основно училиште и за верификација врши комисија, формирана од министерот.

(4) Комисијата од ставот (3) на овој член, е составена од пет члена и тоа: по еден член од Бирото, Државниот просветен инспекторат, основачот и два члена од Министерството.

(5) Против решението од ставот (2) на овој член, може да се поднесе жалба во рок од 15 дена од денот на добивањето на решението до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(6) Начинот на утврдување на исполнетоста на условите за основање на основно училиште и верификација на основното училиште го пропишува министерот.

Подрачно училиште

Член 25

(1) Основното училиште во својот состав може да има подрачно училиште.

(2) Подрачно училиште се организира во населено место со мал број ученици, за што одлучува основачот, по претходно позитивно мислење од министерот.

Статут на основното училиште

Член 26

(1) Основното училиште има статут.

(2) Со статутот особено се уредуваат: организацијата и вршењето на воспитно-образовната дејност, називот, седиштето, управувањето и раководењето, правата

и обврските на учениците, ученичкото организирање, правата и обврските на вработените и други прашања од значење за работа на основното училиште.

(3) Статутот на основното училиште го донесува училишниот одбор.

(4) На статутот на основното училиште согласност дава Министерството, по претходно добиено позитивно мислење од основачот.

Регистар

Член 27

(1) Министерството води централен регистар на основните училишта основани на територијата на Република Северна Македонија.

(2) Секоја општина за своето подрачје води регистар на основни училишта и за тоа доставува податоци до Министерството.

(3) Регистрите од ставовите (1) и (2) на овој член, се водат согласно со Законот за општата управна постапка.

(4) Формата, содржината и начинот на водење на регистрите од ставовите (1) и (2) на овој член, ги пропишува министерот.

Престанок со работа на основното училиште

Член 28

(1) Основното училиште престанува со работа ако не се спроведуваат одредбите од овој закон и подзаконските акти што произлегуваат од него.

(2) Постапката за престанување со работа на основното училиште ја покренува и води основачот, а по претходна согласност на Министерството.

(3) Постапката за престанување со работа на подрачното основно училиште ја покренува и води основачот, по претходна согласност од Министерството.

(4) По исклучок, од ставовите (2) и (3) на овој член, постапка за престанување со работа на основно училиште и подрачно основно училиште покренува и Министерството, по претходна согласност од Владата, ако не се спроведуваат одредбите од овој закон и подзаконските акти што произлегуваат од него.

Постапка за престанок со работа на основното училиште

Член 29

(1) Основачот на основното училиште донесува акт за престанување со работата ако основното училиште:

- не ги остварува целите и задачите на воспитанието и образованието и
- престанало да ги исполнува условите утврдени со овој закон.

(2) По донесувањето на актот за престанување со работа на основното училиште, основачот е должен на учениците да им обезбеди да го продолжат образованието, на товар на основачот.

(3) Основното училиште по донесувањето на актот за престанување со работа се брише од регистрите од членот 27 ставови (1) и (2) од овој закон.

(4) Актот за престанување со работа на основното училиште се објавува во „Службен весник на Република Северна Македонија“ и службеното гласило на општината.

(5) Основачот, во рок од три дена по донесувањето на актот за престанување со работа на основното училиште, го известува Централниот регистар на Република Северна Македонија за бришење од регистарот.

III. ПРОГРАМИ И ОРГАНИЗАЦИЈА НА ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНАТА РАБОТА ВО ОСНОВНОТО УЧИЛИШТЕ

Наставен план и наставни програми

Член 30

(1) Министерот, на предлог на Бирото, ја утврдува Концепцијата за основно образование и воспитание, врз основа на која се донесуваат наставниот план и наставните програми за основно образование (во натамошниот текст: наставен план и програми).

(2) Министерот, на предлог на Бирото, ги утврдува националните стандарди за учениците во основното образование, базирани на компетенции кои учениците треба да ги стекнат и усвојат на крајот на основното образование. Националните стандарди за учениците во основното образование го определуваат првото ниво на Националната рамка на квалификации.

(3) Во основното училиште воспитно-образовната работа се организира и остварува според наставен план и програми од ставот (1) на овој член, кои на предлог на Бирото, ги утврдува министерот.

(4) Наставниот план за основното образование содржи задолжителни и изборни предмети и часови за одделенската заедница, определени со годишниот и неделниот број на часови за наставата одделно по задолжителните и изборните предмети, нивната распределба по одделенија.

(5) Со наставниот план се определува и дополнителна и додатна настава, воннаставни активности и јазикот на кој се изведува наставата.

(6) Со наставните програми се определуваат резултатите од учењето, основните поими, активностите и методите во наставата, стандардите за оценување на постигањата на учениците, условите за реализирање на наставната програма и нормативот за наставен кадар.

(7) Наставата за учениците со попреченост во основните училишта се реализира според Индивидуален образовен план на наставните програми од ставот (6) на овој член или модифицирана наставна програма.

(8) Индивидуален образовен план вклучува адаптации во резултатите од учењето на наставната програма, воведување специфични активности и методи што овозможуваат постигнување на резултатите од учењето.

(9) Модифицираната наставна програма, наменета за учениците со комплексни потреби, се подготвува за секој воспитно-образовен период на основното образование и со неа се определуваат резултатите од учење базирани на компетенциите со кои треба да стекнат и развијат самостојност, личен развој и социјални односи.

(10) За одделни категории на ученици со попреченост се развиваат програми за стекнување специфични вештини, како: мобилност и ориентација во простор, изучување на Брајова азбука, развој на говорот, употреба на асистивна технологија за комуникација и друго.

Дополнителна настава

Член 31

(1) Дополнителна настава се организира за ученици кои имаат потреба од дополнителна поддршка за определени наставни предмети за да ги постигнат очекуваните резултати, односно на барање на ученик, негов родител, односно старател или по проценка на наставникот.

(2) Наставникот ја планира дополнителната настава согласно со потребите на учениците.

(3) За потребата од посета на ученикот на дополнителна настава одделенскиот, односно предметниот наставник води евиденција и го известува родителот, односно старателот на детето во рок од три дена од констатирањето на потребата.

Додатна настава

Член 32

(1) Додатна настава се организира за учениците кои постигнуваат значителни резултати по одделни наставни предмети.

(2) Додатната настава за учениците од ставот (1) на овој член, наставникот е должен да им ја понуди на учениците, а учениците одлучуваат дали ќе ја посетуваат додатната настава.

Реализација на додатна и дополнителна настава

Член 33

(1) Основното училиштето на месечна основа изготвува распоред за дополнителна и додатна настава за секој наставен предмет и го објавува на огласна табла и на својата интернет страница.

(2) Организацијата и начинот на спроведување на дополнителната и додатната настава ги уредува министерот, на предлог на Бирото.

Талентирани и надарени ученици

Член 34

(1) Министерот на предлог на Бирото донесува Концепција за откривање и работа со талентирани и надарени ученици.

(2) Во изработката на концепцијата за откривање и работа со надарени и талентирани ученици задолжително учествуваат по еден претставник од секое акредитирано здружение за реализација на натпреварите во основното образование.

(3) Надарените и талентираните ученици се ученици кои имаат развиено една или повеќе способности на ниво кое ги надминува способностите на нивните врстници. Надареноста по правило се однесува на високи постигнувања во областа на природни науки, математика, јазици, додека пак талентираноста по правило се однесува на постигнувања во областа на уметностите, ликовно изразување, музика, дизајн и спорт.

(4) Со Концепцијата од ставот (1) на овој член, се уредува препознавањето и идентификацијата на талентираните и надарени ученици, мерки и активности за работа.

(5) Секој наставник, освен часовите кои ги одржува во рамките на својот неделен фонд на часови, поминува неделно уште пет работни часа во директна работа со ученици за да се реализираат дополнителната и додатната настава, работата со талентираните и надарените ученици, работата на секциите и воннаставните активности.

Ученици со посебни образовни потреби

Член 35

Учениците со посебните образовни потреби, во смисла на овој закон се:

- ученици со попреченост се оние кои имаат долготрајни физички, ментални, интелектуални или сетилни оштетувања, кои во интеракција со различните општес-

твени бариери може да го попречат нивното целосно и ефективно учество во општеството на еднаква основа со другите,

- ученици со нарушување во однесувањето или емоционални проблеми или со специфични тешкотии во учењето и

- ученици кои потекнуваат од неповолни социо-економски, културни, и/или јазични депривирани средини.

Туторство на ученици

Член 36

(1) Министерството обезбедува дополнителна поддршка за учениците, по предметите кои се дел од наставниот план во учебната година во која е запишан ученикот, по претходно добиена писмена согласност од родителот, односно старателот.

(2) Дополнителната поддршка од ставот (1) на овој член, ги реализира тутор-волонтер, согласно со Програмата за обезбедување на туторство на ученици од основното образование, која ја утврдува министерот.

(3) Тутор-волонтер, може да биде редовен студент кој доброволно подучува ученици и кој ги исполнува посебните критериумите за избор за тутор-волонтер утврдени во програмата од ставот (2) на овој член.

Образовни медијатори

Член 37

(1) За учениците Роми кои потекнуваат од социјално загрозуени семејства и/или се подолго време надвор од образовниот систем, може да се ангажираат образовни медијатори.

(2) Образовниот медијатор од ставот (1) на овој член, презема активности за подобрување на информираноста за можностите и пристапот до училиштата, спроведува редовни средби за сензибилизација на населението и вработените во основното училиште со спецификите и потребите на ранливите групи во делот на образованието, редовно соработува со стручните соработници и наставниците за подобрување на постигањата на учениците, презема активности за намалување на напуштањето на воспитно-образовниот процес на учениците.

(3) Потребата за ангажирање на образовен медијатор се врши на барање на училиштето во кое е запишан или треба да се запише ученикот од ставот (1) на овој член, кое се доставува до Министерството најдоцна до 15 септември во тековната учебна година.

(4) Образовните медијатори се ангажираат по пат на јавен повик, кој го објавува Министерството на интернет страницата, најдоцна до 1 октомври во тековната година.

(5) За изборот на образовни медијатори, министерот формира комисија составена од пет члена, од кои три члена се од редот на вработените во Министерството, еден претставник од Бирото и еден претставник од граѓанските организации кои работат на унапредување на правата на Ромите.

Час на одделенска заедница

Член 38

На часот на одделенската заедница се разработуваат содржини за личниот и социо-емоционалниот развој на учениците според програма што ја утврдува министерот, на предлог на Бирото и други активности поврзани со паралелката.

Експериментална програма и развојно-истражувачки проект

Член 39

(1) Во основното училиште може да се реализираат експериментална програма и развојно-истражувачки проект, заради унапредување на воспитно-образовниот процес.

(2) Експерименталната програма и развојно-истражувачкиот проект од ставот (1) на овој член, ги изготвува и/или предлага Бирото, а ги утврдува министерот.

(3) Во основните училишта може да се реализираат и проекти за унапредување на воспитно-образовниот процес или за истражувачки цели.

(4) Барањето за реализација на проекти од ставот (3) на овој член, се поднесува до Министерството.

(5) Одобрението за реализација на проекти од ставот (3) на овој член, го дава Министерството, по претходно позитивно мислење од Бирото.

Проширена програма

Член 40

(1) Во основното училиште се реализира и проширена програма.

(2) Проширената програма на основното училиште опфаќа: организирано прифаќање и заштита на учениците еден час пред започнување на часовите во редовната настава и еден час по завршувањето на редовната настава, продолжен престој, дополнителна и додатна настава, како и воннаставни активности и вонучилишни активности, односно организирање на секции, клубови, екскурзии, натпревари, други активности кои училиштето ги реализира надвор од наставната програма, како и активности на ученичката организација.

(3) Основното училиште за учениците во прво, второ и трето одделение организира прифаќање и заштита на учениците еден час пред започнувањето на часовите за редовната настава и еден час по завршувањето на наставата, во согласност со родителот, односно старателот.

(4) Основното училиште за учениците од прво до трето одделение може да организира продолжен престој со учениците од иста паралелка, од исто одделение или од различни одделенија, по добиена согласност од Министерството. Во продолжен престој учениците се вклучуваат во согласност со родителот, односно старателот.

(5) Ако се обезбедени услови и средства од основачот, основното училиште може да организира продолжен престој за учениците во групи и тоа, од прво до петто одделение со ученици од исто одделение или од прво до трето и од четврто и петто одделение со учениците од различни одделенија. Во продолжен престој учениците се вклучуваат во согласност со родителот, односно старателот.

(6) Доколку во продолжениот престој се опфатени сите ученици од иста паралелка во текот на целиот престој се организира настава согласно со Упатството за настава во продолжен престој на ученици од иста паралелка, кој го утврдува министерот, на предлог на Бирото.

(7) За време на продолжениот престој во кој се вклучени ученици од различни паралелки и одделенија, учениците учат, ги работат домашните задачи, работат други училишни обврски и учествуваат во културно-уметнички, спортски и други активности, согласно со годишната програма за работа на училиштето,

согласно со Упатството за настава во продолжен престој на ученици од различни паралелки и одделенија, кој го утврдува министерот, на предлог на Бирото.

Воннаставни активности

Член 41

(1) За развивање на различните интереси на учениците, основното училиште организира воннаставни активности согласно со Концепцијата за воннаставни активности која на предлог на Бирото, ја утврдува министерот.

(2) Воннаставните активности кои ги реализира основното училиште се определуваат со годишната програма за работа на училиштето.

(3) Учениците во воннаставните активности се вклучуваат доброволно.

(4) За учеството во воннаставните активности се води евиденција во дневникот на паралелката и на крајот на учебната година на ученикот му се издава додаток на свидетелство, во кое се наведува учеството во воннаставните активности.

(5) Училиштето при организирањето на воннаставните активности води сметка за заштита од дискриминација по кој било основ, како и за примената на афирмативните мерки за вклучување на сите ученици.

(6) За воннаставните активности училиштата можат да добиваат средства од буџетите на општините.

(7) За воннаставните активности училиштата, може да се стекнуват со средства за финансирање од учество на проекти, доброволни прилози, донации, подароци (во пари, добра, имотни права), завештанија и легати.

Екскурзии, излети и други вонучилишни активности

Член 42

(1) Училиштето планира и организира екскурзии, излети и други вонучилишни активности согласно со годишната програма за работа на училиштето.

(2) Начинот на изведувањето на екскурзиите, излетите и другите вонучилишни активности ги утврдува министерот, на предлог на Бирото.

Училишни спортски клубови

Член 43

(1) За развивање и унапредување на сите форми на спортски активности на учениците, најмалку пет наставници кои засновале работен однос на неопределено време во основното училиште, основаат училишен спортски клуб, согласно со Законот за здруженија и фондации и Законот за спортот.

(2) Со училишниот спортски клуб управуваат членовите непосредно.

(3) Училиштата средствата за финансирање на училишните спортски клубови ги стекнуваат од доброволни прилози, донации, подароци (во пари, добра, имотни права), завештанија и легати. Училиштето за училишниот спортски клуб може да добива средства од буџетите на општините.

(4) Училиштата до основачот доставува извештај за искористените средства за финансирање на училишните спортски клубови, најдоцна до 20 јуни во тековната година, за претходната наставна година.

Натпревари за учениците

Член 44

(1) За учениците што покажуваат особен успех по одделни наставни предмети се организираат натпревари на општинско, регионално и државно ниво.

(2) Натпреварите ги организираат акредитирани здруженија на наставници.

(3) Здруженијата на наставниците треба да бидат акредитирани од Министерството, на предлог на комисија за акредитација на здруженија на наставници формирана од министерот, во рок од 30 дена од денот на поднесувањето на барањето за акредитација на натпревари на ученици.

(4) Комисијата е составена од седум члена од кои тројца се претставници од Министерството, двајца од Бирото, еден од Државниот испитен центар и еден претставник од репрезентативен синдикат за образование. Еден член од комисијата е претседател, кој го имедува министерот.

(5) Основни критериуми за акредитација на здруженијата на наставници за организирање на натпреварите се натпреварите на учениците да се организирани од страна на наставници што изведуваат настава по одделен наставен предмет, здруженијата на наставниците да се регистрирани како здружение најмалку три години до денот кога аплицираат за организирање на натпревари и да обезбеди организирање на натпревари на целата територија на Република Северна Македонија на сите наставни јазици.

(6) За акредитација на здруженијата на наставници за организирање на натпревари за учениците, Министерството објавува јавен повик на својата интернет страница.

(7) Здружението на наставници за добивање на акредитација за организирање на натпреварите до Министерството поднесува барање со следната документација во прилог и тоа:

- документ за регистрирана дејност од Централен регистар на Република Северна Македонија,
- тековна состојба на здружението на наставници издадена од Централен регистар на Република Северна Македонија,
- биланс на состојба и биланс на успех на здружението на наставници издадена од Централен регистар на Република Северна Македонија,
- статут на здружението на наставници,
- правилник за организирање на натпреварите на здружението на наставници и
- тригодишен календар за спроведување на натпреварите за учениците во основните училишта во кои ќе бидат содржани наставните предмети, временскиот период за реализација на натпреварите и одговорните наставници кои ќе бидат вклучени во организацијата и реализацијата на секој од натпреварите.

(8) Формата и содржината на образецот на барањето од ставот (7) на овој член за издавање на акредитација за организирање на натпревари ги пропишува министерот.

(9) За освоено прво место на натпревар на државно ниво на ученикот и неговиот наставник им се доделува парична награда, чија висина ја утврдува министерот, на предлог на комисијата од ставот (4) на овој член.

(10) Ако е освоено прво место на натпревар на државно ниво од група ученици, на учениците и на нивниот наставник им се доделува парична награда, чија висина ја утврдува министерот, на предлог на комисијата од ставот (4) на овој член.

(11) Висината на паричната награда од ставот (9) на овој член, е во износ најмногу до 50% од просечната нето плата исплатена по работник во Републиката во последниот месец пред доделувањето на наградата.

(12) Висината на паричната награда од ставот (10) на овој член, за групата ученици е во износ најмногу до една и половина просечна нето плата исплатена по работник во Републиката во последниот месец пред доделувањето на наградата и се исплаќа на начин што наградата се дели на сите ученици во групата во подеднаков износ, а на наставникот во износ најмногу до 50% од просечната нето плата исплатена по работник во Републиката во последниот месец пред доделувањето на наградата.

(13) Барањата од ученикот, односно од неговиот наставник за исплата на парична награда за освоено прво место на натпревар на државно ниво во учебна година, се доставуваат до Министерството, најдоцна до 31 декември во тековната година кога е организиран натпреварот.

(14) Начинот и поблиските критериуми на организирање и изведување на натпреварите на учениците по одделни предмети на општинско, регионално и државно ниво ги утврдува министерот, на предлог на Бирото.

Меѓународни натпревари

Член 45

(1) Министерството, за освоена прва, втора или трета награда или златен, сребрен, односно бронзен медал на меѓународен натпревар од областа на математиката, информатиката и природните науки, на ученикот, на наставникот кој му го предава предметот од овие области, како и на менторот кој го подготвувал ученикот за натпреварот, поединечно им доделува парична награда во износ од 100% од просечната нето плата исплатена по работник во Републиката во последниот месец пред доделувањето на наградата за освоена прва награда/златен медал, 80% за освоена втора награда/сребрен медал и 60% за освоена трета награда/бронзен медал.

(2) Под меѓународен натпревар од ставот (1) на овој член, се подразбира натпревар на кој учествуваат ученици од најмалку десет различни држави, на кој се споредуваат знаењата помеѓу учениците од различните држави, се врши рангирање на најдобрите ученици од сите земји кои учествуваат.

(3) Министерството за меѓународни натпревари кои се спроведуваат по електронски пат на далечина не доделува парична награда од ставот (1) на овој член.

(4) За доделување на паричната награда од ставот (1) на овој член, Министерството објавува јавен повик еднаш во годината, на својата интернет страница.

(5) Министерството, на барање на акредитираните здруженија на наставници за учество на еден меѓународен натпревар од ставот (2), од областите од ставот (1) на овој член, може во текот на една година да ги покрие трошоците за котизација и пат на најмногу шест ученици и најмногу три ментори, чија бројка зависи од правилата на организаторите на меѓународниот натпревар.

(6) За покривањето на трошоците од ставот (5) на овој член, Министерството објавува јавен повик на својата интернет страница во првите три месеци од годината.

(7) Здружението на наставници по јавниот повик од ставот (6) на овој член, до Министерството поднесува барање со следната документација во прилог и тоа:

- известување за извршен избор на учениците кои ќе учествуваат на меѓународниот натпревар и податоци за истите,

- известување за ментори на учениците кои ќе учествуваат на меѓународниот натпревар и податоци за истите,

- известување од организаторот на меѓународен натпревар за висината на котизацијата за учество на натпреварот и

- пресметка за висината на патните трошоци.

(8) Формата и содржината на образецот на барањето од ставот (7) на овој член, ги пропишува министерот.

(9) Доставените барања од ставот (7) на овој член, ги разгледува комисија формирана од министерот, која е составена од пет члена, од кои тројца се претставници од Министерството и двајца од Бирото. Еден член од комисијата е претседател, кој го назначува министерот.

(10) Комисијата од ставот (9) на овој член, изготвува извештај со предлог листа на здруженија на кои ќе им се покријат трошоците од ставот (5) на овој член, во рок од 30 дена од приемот на барањето од ставот (7) на овој член.

(11) Министерот врз основа на извештајот од ставот (10) на овој член, донесува решение за покривање на трошоците од ставот (5) на овој член, во рок од 15 дена од денот на добивање на извештајот.

Унапредување на мултикултурализмот/интеркултурализмот и меѓуетничката интеграција

Член 46

(1) Директорот на училиштето формира тим за училишна интеграција за период од три години, составен од пет до седум члена и тоа претседателот на ученичкиот парламент, ученичкиот правобранител и од редот на стручните соработници и наставници. Директорот или помошникот на директорот е член на тимот за училишна интеграција по функција. При формирање на тимот за училишна интеграција директорот води грижа за застапеноста на наставниците, од сите јазици на кои се реализира наставата во училиштето.

(2) Тимот за училишна интеграција планира и организира активности кои придонесуваат кон почитување на мултикултурализмот и за развој на интеркултурниот дијалог/интеракција и унапредување на меѓуетничката интеграција.

(3) Тимот за училишна интеграција во соработка со наставниците задолжително изработува план за активности кои ќе бидат планирани и во годишната програма на училиштето во насока на унапредувањето на интеркултурализмот, препознавање на сличностите, прифаќање на различностите, сузбивање на стереотипите и предрасудите.

(4) Основните критериуми според кои треба да се организира активност од став (2) на овој член, се смета активност којашто има за цел интеракција, односно интеграција на етнички/јазично мешани групи учесници, балансирали групи учесници според етничката припадност, полот и возраста, интеракција меѓу учесниците од различните етнички/јазични групи (во текот на активноста учениците од едниот наставен јазик/едната етничка група соработуваат со учениците од другиот наставен јазик/другата етничка група, користење на сите застапени јазици, рамноправен третман на учесниците од сите етнички/јазични групи, постигнување конкретни-заеднички цели (опипливи/видливи продукти) со учество на сите застапени етнички заедници.

(5) Средства за реализација на овие активности се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија, буџетите на општините и од други извори (донации, легати, подароци и друго), а се користат наменски.

(6) За доделување на средства за реализација на активностите од ставот (4) на овој член, Министерството објавува јавен повик на интернет страната на Министерството, еднаш во годината во месец октомври.

(7) За доделување на средства за реализација на активностите од ставот (4) на овој член, министерот формира Комисија составена од тројца претставници на Министерството и по еден претставник од Бирото и Државниот просветен инспекторат. Висината на средствата по училиште изнесува најмногу до 30.000 денари.

Професионална ориентација на учениците

Член 47

(1) Училиштето им помага на родителите, односно старателите и на учениците при изборот на средното училиште, согласно со особеностите, способностите и афинитетите на учениците.

(2) Заради следење на индивидуалните афинитети на учениците и давање помош на учениците и нивните родители, односно старатели во избор на средното училиште, психологот односно педагогот во училиштето користи алатки за утврдување на способностите, интересите и можностите на учениците и реализира програма за професионална ориентација за ученици од осмо и деветто одделение, која на предлог на Бирото, ја утврдува министерот.

Здравствена и социјална заштита на учениците

Член 48

(1) Училиштето соработува со здравствени установи заради спроведување на здравствена заштита на учениците, посебно во вршењето на лекарски прегледи на децата кои се запишуваат во прво одделение, спроведувањето на редовните систематски лекарски прегледи и вакцинации согласно со закон.

(2) Училиштето задолжително го информира родителот односно старателот на ученикот за спроведувањето на редовните систематски лекарски прегледи и вакцинациите.

(3) Училиштето во соработка со надлежни установи се грижи за социјалната заштита, посебно на ученици од ранливи општествени групи.

(4) Училиштето се грижи за сексуалното и репродуктивното здравје на учениците преку обезбедување информации базирани на научни сознанија, човекови права, родова еднаквост и промовирање на почитување на различностите.

Планирање на работата на основното училиште

Член 49

(1) Основното училиште изготвува Развојна програма за работа (во натамошниот текст: Развојна програма).

(2) Со Развојната програма се планираат целите и визијата за развој на училиштето во периодот од четири години, со конкретно наведени активности на училиштето согласно со стратешките и концепциските документи и стручни документи и упатства утврдени од надлежните институции.

(3) Врз основа на Развојната програмата училиштето ја изготвува годишната програма за работа на основното училиште (во натамошниот текст: годишна програма за работа) за секоја учебна година.

(4) Со годишната програма за работа се планира наставата согласно со наставниот план, проширената програма и другата воспитно-образовна работа во училиштето.

(5) Во рамки на годишната програма за работа се планира и:

- промоција на добросостојба на учениците, заштита од насилство, од злоупотреба и запуштање, спречување дискриминација,
- професионална ориентација на учениците,
- меѓуетничка интеграција и заеднички ученички иницијативи,
- инклузивни практики,
- соработка со родителите односно старателите,
- активности за заштита на животната средина,
- културни активности на училиштето и
- сите други активности согласно со приоритетите на училиштето.

(6) Формата и содржината на развојната и годишната програма за работа ги утврдува министерот, на предлог на Бирото.

(7) Училишниот одбор ја доставува годишната програма за работа до основачот најдоцна до 15 август во тековната учебна година за наредната учебна година.

(8) Годишната програма за работа од ставот (7) на овој член, основачот ја донесува до 31 август.

(9) Ако годишната програма за работа не ја донесе основачот во рокот утврден во ставот (8) од овој член, се смета дека истата е донесена.

(10) Донесената годишна програма за работа, основното училиште ја доставува до Бирото и до Државниот просветен инспекторат до 15 септември во тековната учебна година, во електронска форма.

(11) Основното училиште е должно да ги запознае учениците и родителите односно старателите со годишната програма за работа, правата и обврските на сите субјекти вклучени во воспитно-образовниот процес, како и организацијата на воспитно-образовната работата во училиштето и да ја објави на својата интернет страна.

IV. ОРГАНИЗАЦИЈА НА НАСТАВАТА ВО ОСНОВНОТО УЧИЛИШТЕ

Учебна година

Член 50

(1) Учебната година во основното училиште, по правило, започнува на 1 септември, а завршува на 31 август наредната година.

(2) Наставата во учебната година се остварува во 180 наставни денови.

(3) Настава во основното училиште не се изведува за време на државни празници и други празници утврдени со закон.

(4) Најмалку половина од траењето на зимскиот распуст на учениците се платени неработни денови за вработените во училиштето, што се утврдува во Календарот за организацијата и работата на основното училиште. Овие денови не се дел од годишниот одмор и не се засметуваат во неговото траење.

(5) Наставата може да се остварува и во скратено траење за учениците од членот 13 став (1) и членот 14 став (1) од овој закон, но не помалку од 100 наставни

денови, по добиена согласност од Министерството, според посебна наставна програма утврдена од министерот, на предлог на Бирото.

(6) Воспитно-образовната работа не смее да се прекинува во текот на наставната година, освен за вонредни состојби (природни непогоди, епидемии и друго), за што одлучува министерот и го утврдува организирањето на наставата до крајот на учебната година, но не помалку од 100 наставни денови, врз основа на скратени наставни програми, изготвени од Бирото, а донесени од министерот.

(7) Во случај на прекин на воспитно-образовната работа заради штрајк, директорот на основното училиште, по претходна согласност од градоначалникот, а за државните основни училишта од министерот, е должен да го обезбеди остварувањето на воспитно-образовната работа со замена на вработените кои штрајкуваат, за време додека трае штрајкот.

Наставен час

Член 51

- (1) Наставниот час трае 40 минути.
- (2) Наставниот час за учениците со попреченост може да трае пократко од наставниот час утврден во ставот (1) на овој член, доколку тоа е утврдено со индивидуалниот образовен план на ученикот.
- (3) Наставниот час за учениците во основните музички и балетски училишта, може да трае пократко од наставниот час утврден во ставот (1) на овој член, доколку тоа е утврдено со наставните програми.

Организација на наставата

Член 52

- (1) Наставата во учебната година се организира во две полугодии.
- (2) Учебната година се утврдува со Календарот за организација и работа на основното училиште.
- (3) Календарот од ставот (2) на овој член, го донесува министерот.

Одделенија и паралелки

Член 53

- (1) Наставата во основното училиште се изведува по одделенија и паралелки.
- (2) Одделението е воспитно-образовна целина во која се реализираат наставните програми според наставниот план за една учебна година. Учениците од исто одделение се распоредени по паралелки.
- (3) Паралелка се формира од ученици од исто одделение.
- (4) Бројот на ученици во паралелката е од 20 до 30 ученици.
- (5) Паралелка може да се формира и со помалку од 20 ученици по добиена согласност од основачот.
- (6) Основачот може да формира паралелка од ставот (5) на овој член, по претходно позитивно мислење од Министерството.
- (7) Наставата по изборните предмети училиштето ја организира во групи за кои се пријавени најмалку 15 ученици од исто одделение, од исти или различни паралелки.
- (8) Во основното училиште може да се формира и комбинирана паралелка, по правило, од ученици од прво до трето одделение, со ученици од четврто и петто одделение или со ученици од шесто до деветто одделение, по добиена согласност од основачот.

(9) Основачот може да формира комбинирана паралелка од ставот (8) на овој член, по претходно позитивно мислење од Министерството.

(10) Комбинирана паралелка може да има најмногу до 10 ученици.

(11) Кога не може да се организира наставата по одделенија во паралелки за учениците во здравствени установи, казнено-поправни или воспитно-поправни установи, најблиското основно училиште организира индивидуална или групна воспитно-образовна работа.

(12) Бројот на учениците со попреченост во паралелка го утврдува училишниот инклузивен тим од членот 16 став (1) од овој закон, водејќи грижа за рамномерна распределба по паралелки, во зависност од видот на попреченоста и видот и обемот на потребните прилагодувања.

Реализација на наставата

Член 54

- (1) Воспитно-образовната работа во основното училиште опфаќа наставата и други облици на организирана работа со учениците.
- (2) Наставата во прво одделение ја изведува наставник по одделенска наставата, педагог или наставник за предучилишно воспитание.
- (3) Наставата во второ и трето одделение ја изведува наставник по одделенска наставата или педагог.
- (4) За изведување на наставата по англиски јазик од прво до трето одделение се вклучува наставник по англиски јазик.
- (5) За изведување на наставата по физичко и здравствено образование од прво до петто одделение се вклучува и наставник по физичко и здравствено образование.
- (6) Наставата во четврто одделение ја изведува наставник по одделенска наставата или педагог, освен за наставата по англиски јазик и за наставата по македонски јазик за учениците од припадниците на заедниците кои наставата ја остваруваат на јазик и писмо различни од македонскиот јазик и неговото кирилско писмо.
- (7) Наставата во петто одделение продолжува да ја изведува наставник по одделенска наставата или педагог, освен за наставата по англиски јазик и за наставата по македонски јазик за учениците од припадниците на заедниците кои наставата ја остваруваат на јазик и писмо различни од македонскиот јазик и неговото кирилско писмо, а по природни науки и техничко образование се вклучуваат и предметни наставници.
- (8) Наставата од шесто до деветто одделение ја изведуваат предметни наставници.
- (9) Во продолжениот престој за учениците од прво одделение воспитно-образовната работа ја изведуваат наставниците за одделенска наставата, педагог или наставници за предучилишно воспитание, а од второ до петто одделение наставниците за одделенска наставата или педагог.
- (10) Воспитно-образовната работа во училиштата со ресурсни центри и во центрите за поддршка на учењето ја остваруваат наставници, специјални едукатори и рехабилитатори, воспитувачи, педагози и психолози со соодветно високо образование.
- (11) Воспитно-образовната работа во училиштата за основно музичко и балетско образование ја остваруваат наставници, корепетитори, педагози и психолози со соодветно образование.

Училишна библиотека**Член 55**

(1) Училишната библиотека е место за библиотечно-информациони, воспитно-образовни и културни активности во училиштето со цел развивање кај учениците навики за читање и користење на библиотечки услуги.

(2) Во училишната библиотека се прибира, обработува библиотечната граѓа (книги, сериски публикации и сл) и им се дава на користење на учениците и вработениот кадар.

(3) Во библиотеката се организираат активности преку кои кај учениците се развива култура за читање не само во функција на учење, туку и за развивање на љубопитноста, креативноста и фантазијата, а ќе биде место на самостојно и колаборативно истражување и учење, како и развивање на информациската и медиумска писменост.

(4) Библиотеката е достапна и пристапна за сите ученици, вклучително и учениците со попреченост, има јавно истакнато работно време и е отворена доволно број на часови за да може секој ученик да ја посети.

(5) Училиштето е должно во фондот на библиотеката да ги прибира учебниците, наставните средства наменети за учениците, како и да обезбеди лектури за учениците и стручна литература за наставниците и стручните соработници.

Меѓународна програма за основно образование (ИБ програма)**Член 56**

(1) Во основно училиште може да се реализира и меѓународна програма за основно образование (во натамошниот текст: ИБ Програма), за што согласност дава Министерството.

(2) Наставниот план и програми за ИБ Програмата ги утврдува министерот, на предлог на Бирото.

(3) ИБ Програмата е со иста важност како и редовното основно образование.

(4) Основното училиште реализира ИБ Програма согласно со стандардите на ИБ организацијата кои се однесуваат на организацијата и реализацијата на наставната програма.

(5) Основното училиште во кое се реализира ИБ Програма може да има најмногу три паралелки во одделение.

(6) Бројот на учениците во паралелките кои следат настава според ИБ Програма е најмногу до 24.

(7) За учениците кои следат настава според ИБ Програма, основното училиште организира продолжен престој во прво, второ, трето, четврто и петто одделение.

(8) Средствата за реализација на ИБ Програмата ги обезбедува Министерството, за што основното училиште во кое се реализира ИБ Програма секоја година најдоцна до 10 јуни во тековната наставна година, а за наредната учебна година до Министерството доставува финансиски план.

(9) Начинот на обезбедување на средствата од ставот (8) на овој член, го утврдува министерот.

(10) Основното училиште кое реализира ИБ Програма најдоцна до 1 октомври доставува до Министерството финансиски извештај за претходната учебна година.

(11) Училиштето кое реализира ИБ Програма (одделенска настава и предметна настава) е должно во рок од три години од денот на отпочнување со реализација на ИБ програмата да се акредитира од страна на ИБО, а врз основа на кои ќе добие статус на Светско ИБ училиште. Доколку училиштето во наведениот рок не се акредитира му престанува статусот на ИБ училиште и Министерството престанува со обезбедување на средствата од ставот (8) на овој член.

Член 57

(1) Во основното училиште во кое се реализира ИБ Програма најмалку една четвртина од вкупниот број од вработените наставници во основното училиште треба да имаат познавање од англискиот јазик, најмалку на ниво А1 според Заедничката европска референтна рамка за јазици, што се докажува со стекнат сертификат.

(2) Во основното училиште во кое се реализира ИБ Програма има координатор за ИБ Програма кој треба да има познавање на англискиот јазик од најмалку ниво Б2 според Заедничката европска референтна рамка за јазици што се докажува со стекнат сертификат, најмалку пет години работа како наставник и одлично познавање на работа со компјутери.

(3) Доколку координаторот од ставот (2) на овој член, е избран од редот на наставниците кои се во редовен работен однос за периодот додека ги врши задачите на ИБ координатор, работниот однос наставник во училиштето му мирува.

Член 58

(1) Во основното училиште во кое се реализира ИБ Програма се води главна книга и се води посебна педагошка документација и евиденција, во согласност со ИБ стандардите, која опфаќа: дневник на паралелката, евидентни листови за успехот на учениците, ученичка легитимација со постигнат успех на крајот од првото полугодие.

(2) Дневникот на паралелката наставникот го води задолжително и во електронска форма (е-дневник) на неделна основа, преку веб апликација која ја администрира Министерството.

(3) Формата и содржината на педагошката документација и евиденција која се води во основно училиште во кое се реализира ИБ Програма од ставот (1) на овој член, ги пропишува министерот, на предлог на Бирото.

V. ЗАПИШУВАЊЕ НА УЧЕНИЦИТЕ**Статус на ученик****Член 59**

(1) Детето со поаѓањето во основното училиште стекнува статус на ученик.

(2) Ученикот ја следи наставата и учествува во другите активности утврдени со наставниот план и програми за основно воспитание и образование.

Време и возраст за запишување во училиште**Член 60**

(1) Децата во прво одделение во основното училиште се запишуваат во месец мај за следната учебна година.

(2) При запишувањето на детето во прво одделение родителот, односно старателот е должен да достави потврда за примените задолжителни вакцини за детето, офталмолошки и стоматолошки преглед, издадена од надлежна здравствена установа.

(3) При запишувањето на детето со попреченост во прво одделение родителот, односно старателот е должен да достави и мислење/функционален профил од комисијата за проценка на деца и младинци за дополнителна образовна, социјална и здравствена поддршка според МКФ.

(4) Во прво одделение на основното училиште родителот, односно старателот е должен да го запише детето кое до крајот на календарската година ќе наполни шест години.

(5) По исклучок од ставот (4) на овој член, детето може да се запише во прво одделение, доколку наполни шест години до 31 јануари наредната година, по претходно барање од родителот, односно старателот и добиено мислење од педагогот или психологот во училиштето.

(6) Запишувањето на детето, на барање на родителот, односно старателот, здравствената установа може да го одложи за една година ако се утврди дека детето не е подготвено да оди на училиште.

(7) Децата кои не се вклучени во настава, а се со надмината возрасната граница, може да се запишат во основно училиште согласно со членот 14 од овој закон.

Комисија за запишување во училиште

Член 61

(1) Запишувањето на детето во училиштето го врши тричлена комисија составена од педагог или психолог или специјален едукатор и рехабилитатор и наставник од редот на одделенските наставници. Комисијата ја формира директорот на училиштето.

(2) За запишаните ученици училиштето истакнува список на огласната табла на училиштето, најдоцна до 15 јуни.

(3) Доколку комисијата од ставот (1) на овој член, за запишан ученик процени дека детето има одредена развојна попреченост, а притоа родителот, односно старателот не доставил мислење/функционален профил од стручното тело за проценка, во најдобар интерес на детето е комисијата да го упати родителот, односно старателот кај стручното тело за проценка, со цел да се одредат потребните мерки за поддршка во учењето.

(4) За незапишувањето, односно за неподготвеноста на детето за тргнување во училиште, комисијата од ставот (1) на овој член, е должна писмено да го известат родителот, односно старателот најдоцна до 15 јуни.

(5) Родителот, односно старателот по известувањето од ставот (4) на овој член, има право на приговор во рок од осум дена од денот на добивањето на известувањето, до комисијата формирана од градоначалникот на општината.

(6) Запишувањето на децата кои не се вклучени во настава, а се со надмината возрасната граница, го врши комисија која ја формира директорот на училиштето. Комисијата е составена од педагог или психолог и два одделенски наставници.

(7) Начинот на запишување на учениците од ставот (6) на овој член, го утврдува министерот, на предлог на Бирото.

Одложување на следење на наставата

Член 62

(1) Во текот на наставната година на ученикот во прво одделение, на предлог на наставникот што ја води паралелката, педагог, специјален едукатор и рехабилитатор или психолог, во согласност со родителот, однос-

но старателот, од здравствени или други причини, може да му се одложи следењето на наставата за една година.

(2) За одложувањето на следењето на наставата од ставот (1) на овој член, одлучува директорот на предлог на комисија, во рок од 15 дена од денот на поднесување на предлогот од ставот (1) на овој член.

(3) Комисијата од ставот (2) на овој член, ја формира директорот на основното училиште и е составена од психолог, педагог и специјален едукатор и рехабилитатор и два одделенски наставници.

(4) Доколку училиштето нема вработено специјален едукатор и рехабилитатор, за член на комисијата од став (3) на овој член, се определува лице од основните училишта со ресурсен центар од подрачјето на општината каде е основното училиште или од центрите за поддршка на учењето, односно од најблиското училиште со ресурсен центар или центар за поддршка на учењето.

(5) Родителот, односно старателот по одлуката од ставот (2) на овој член, има право на жалба до комисија формирана од градоначалникот на општината во рок од 15 дена од денот добивањето на истата.

Реонизација на училиштата

Член 63

(1) Родителот, односно старателот има право да го запише детето во основното училиште во реонот во кој живее или каде што постојано престојува.

(2) Основното училиште е должно да ги опфати учениците од својот реон.

(3) Родителот, односно старателот може да го запише детето во друго основно училиште во истиот или друг реон ако за тоа има согласност од училиштето во кое се запишува и од училиштето од реонот во кој живее или каде што постојано престојува.

(4) Основното училиште може да запише ученици од друг реон или од друга општина само доколку има слободни места за запишување или доколку ученикот од другиот реон или општина нема можност за следење на наставата на својот мајчин јазик во својот реон односно општина.

(5) Основачот го утврдува реонот на основните училишта од кои се запишуваат учениците во училиштата.

(6) Списокот на децата од реонот за запишување во основното училиште се добива од надлежните служби во единицата на локалната самоуправа кои водат евиденција на постојаните и привремените жители.

(7) Списокот од ставот (6) на овој член, единиците на локалната самоуправа го добиваат од надлежниот орган за водење на матични книги на родени и починали деца, како и од надлежниот орган за водење евиденција за движење на граѓаните надвор од земјата.

(8) Списокот од ставот (6) на овој член, содржи име на детето, име на еден од родителите односно старателите, презиме на детето, датум и година на раѓање на детето, адреса на живеење/престојувалиште во државата односно дали е надвор од државата.

(9) Во текот на школувањето ученикот може да премине во друго основно училиште ако има согласност од училиштето во коешто преминува.

(10) Одредбите од ставовите (1) и (3) на овој член, не се однесуваат на децата со попреченост.

Известување на просветниот инспектор за незапишани и неоправдано отсутни ученици**Член 64**

(1) Основното училиште е должно да го извести овластениот просветен инспектор на општината или државниот просветен инспектор во општините каде нема овластен просветен инспектор за децата кои не се запишани во прво одделение до 20 јуни, а за учениците кои неоправдано не го посетуваат основното училиште повеќе од еден месец, во рок од три работни дена од истекот на месецот.

(2) За учениците кои не се запишани во основното училиште согласно со членот 60 став (4) од овој закон, училиштето е должно да преземе активности со цел нивно запишување во основното училиште.

(3) Активности кои ги презема училиштето од ставот (2) на овој член, се: домашна посета на семејствата на учениците кои не се запишани односно учениците кои неоправдано не го посетуваат основното училиште повеќе од еден месец, соработка со граѓански организации кои работат за намалување на дискриминација, сегрегација и изолација, едукација на родители односно старатели, отворен информативен ден на училиштето.

VI. ПРАВА И ОБВРСКИ НА УЧЕНИЦИТЕ**Заштита на интегритетот на учениците****Член 65**

(1) Секој вработен во училиштето е должен да се грижи за најдобриот интерес на ученикот и да го почитува неговото достоинство, како и Конвенцијата за правата на детето.

(2) Забрането е телесно, психичко и сексуално малтретирање и казнување на ученикот и понижувачко однесување и постапување кон него.

Спречување на насилство врз учениците**Член 66**

(1) Директорот на училиштето е должен да го пријави секој облик на насилство, злоупотреба или занемарување сторено врз ученик од страна на друг ученик, родител односно старател, наставник, стручен соработник или кое било друго лице кое е вработено во училиштето, до надлежните институции утврдени со закон.

(2) Постапката за пријавување и заштита на ученик-жртва на било која од формите на насилство, злоупотреба и занемарување се утврдуваат со подзаконски акт.

(3) Подзаконскиот акт од ставот (2) на овој член на предлог на Бирото го донесува министерот.

Право и обврска да се посетува наставата и воспитно-образовната работа**Член 67**

(1) Ученикот има право и обврска да ја посетува наставата и да учествува во воспитно-образовната работа што ја организира основното училиште.

(2) Ученикот има обврска да постапува согласно со правилата за однесување во училиштето предвидени во куќниот ред, редовно да ја посетува наставата и да ги исполнува планираните обврски и задачи што се предвидени со наставниот план и програми и годишната програма за работа.

Ученичко организирање и учество**Член 68**

(1) Сите ученици во училиштето ја сочинуваат училишната заедница. Учениците имаат право на ученичко организирање на ниво на паралелка и училиште.

(2) Начинот на ученичкото организирање од ставот (1) на овој член, се уредува со статутот на училиштето.

(3) За организирано остварување на интересите на учениците во основното училиште, учениците се организираат во заедница на паралелка и ученички парламент.

(4) Ученичкиот парламент го сочинуваат претседателите на заедниците на паралелките.

(5) Првото свикување на ученичкиот парламент го врши директорот на училиштето.

(6) Ученичкиот парламент:

- активно учествува во застапување и промовирање на правата и интересите на учениците,

- го промовира ученичкиот активизам,

- учествува во активности за обезбедување врсничка поддршка на учениците со посебни образовни потреби, во реализација на наставата и воннаставните активности,

- учествува во подготовката на годишната програма за работа,

- дава предлог активности за годишните програми за екскурзии,

- дава предлози за воннаставни активности на училиштето,

- дава предлози за подобрување на ученичкиот стандард,

- учествува во евалуацијата на работата на училиштето,

- преку свои претставници учествува во советот на родители и наставничкиот совет и

- организира и учествуваат во хуманитарни активности, еколошки активности и општествено корисна работа.

(7) Претседателот на ученичкиот парламент се избира со мнозинство гласови од вкупниот број на претставници од претседателите на заедниците на паралелките по пат на тајно гласање.

(8) Ученичкиот правобранител се грижи за заштита и унапредување на правата на учениците во училиштето. Ученичкиот правобранител се избира со мнозинство гласови од учениците од седмо до деветто одделение, по пат на тајно гласање.

Ослободување од одделни активности**Член 69**

Ученикот од здравствени причини може да биде ослободен од учеството во одделни активности во наставата во основното училиште, врз основа на потврда издадена од соодветна здравствена установа.

Изостаноци од настава**Член 70**

(1) За секое изостанување на ученикот од настава родителот односно старателот е должен да го известат раководителот на паралелката за причините за изостанувањето.

(2) Ученикот може да отсутствува од наставата ако неговото изостанување родителот односно старателот го најави однапред во училиштето, но не повеќе од пет дена во наставната година.

(3) Директорот на училиштето по писмено барање на родителите односно старателите од оправдани причини може да му дозволи на ученикот подолго изостанување од наставата, но не подолго од 30 дена.

Продолжување на обврската за основно образование

Член 71

(1) Ученикот кој наполнил 16 години, а сеуште не завршил основно образование, го продолжува образованието во рамките на програмата за основно образование за возрасни.

(2) Ученикот од ставот (1) на овој член, го задржува статусот на ученик, согласно со закон.

(3) По исклучок од ставот (1) на овој член, ако ученикот е последна година во основно образование тогаш образованието го продолжува во рамки на училиштето каде што ја следел наставата.

Педагошки мерки

Член 72

(1) Кон ученикот кој не ги извршува обврските и ги повредува правилата на воспитно-образовната работа се применуваат следниве педагошки мерки: усна опомена, писмена опомена, укор, преместување на ученикот во друга паралелка и намалување на поведението.

(2) Истовремено со изрекување на педагошките мерки од ставот (1) на овој член, директорот на училиштето формира тим за поддршка кој ќе работи со родителот, односно старателот, ученикот, наставникот и паралелката, со цел надминување на проблемот. Тимот за поддршка е составен од двајца претставници од редот на стручните соработници и еден наставник. Училиштето може да повика и трети лица, (социјален работник) да учествуваат во тимот за поддршка.

(3) Начинот на изрекување на педагошките мерки го пропишува министерот, на предлог на Бирото.

Право на бесплатен превоз

Член 73

(1) Ученикот има право на организиран или бесплатен превоз ако местото на живеење е оддалечено најмалку два километри од најблиското основно училиште.

(2) Учениците со попреченост и лицата за нивна придружба имаат право на бесплатен пристапен превоз без оглед на оддалеченоста и пристапноста на нивното место на живеење до основното училиште.

Оброк во училиштата

Член 74

(1) Основното училиште, во договор со родителите односно старателите, а согласно со прописите од областа на јавните набавки, може за сите ученици да организира најмалку еден оброк во текот на престојот во училиштето. Трошоците за оброкот ги плаќа родителот, односно старателот. Во случаите кога родителот, односно старателот е примател на гарантирана минимална помош, трошоците за оброкот може да ги надомести основачот.

(2) Стандардите за исхраната и за оброците во училиштето ги утврдува Министерството, во соработка со соодветна стручна установа. Нутритивниот квалитет на

храната и оброците ги утврдува Институтот за јавно здравје и Центрите за јавно здравје во Република Северна Македонија.

(3) Директорот на основното училиште е должен да го следи обезбедувањето на стандардите за исхраната и за оброците во основните училишта од ставот (2) на овој член, и за забележаните неправилности да ги извести надлежните служби од ставот (5) на овој член, веднаш, а најдоцна во рок од три дена од денот на утврдувањето на неправилностите.

(4) Советот на родители може да побара вонреден инспекциски надзор дали во основното училиште оброците се согласно со стандардите за исхраната.

(5) Инспекцискиот надзор за следење на утврдените стандарди за исхраната и за оброците во основните училишта од ставот (2) на овој член, го вршат Агенцијата за храна и ветеринарство, Државниот санитарен и здравствен инспекторат, Институтот за јавно здравје и Центрите за јавно здравје, согласно со закон.

(6) За утврдените неправилности при спроведување на стандардите за исхраната и за оброците во основните училишта и преземените мерки, надлежните органи од ставот (5) на овој член, го известуваат директорот на училиштето, општината, Министерството и Државниот просветен инспекторат.

Дипломи, пофалници и награди

Член 75

(1) Учениците кои се истакнуваат со своето знаење или со други видови постигања, основното училиште ги пофалува, односно наградува.

(2) На учениците кои постигнуваат натпросечни резултати во одредени наставни предмети или воннаставни активности, основното училиште, на предлог на наставничкиот совет, им издава посебни дипломи и пофалници.

(3) На крајот на деветтото одделение училиштето може да издаде диплома за првенец на генерација најмногу на тројца ученици.

(4) Формата и содржината на дипломите, како и начинот на нивното издавање ги пропишува министерот на предлог на Бирото.

Советување на родителите, односно старателите

Член 76

Родителот, односно старателот се упатува на советување, ако:

- ученикот во текот на наставната година истовремено има негативна оценка по три или повеќе предмети,
- ученикот има направено повеќе од десет неоправдани изостаноци,
- ученикот го навреди наставникот,
- ученикот учествува во различни форми на насилство,
- ученикот покажува антисоцијално (девијантно) и асоцијално однесување,
- ученикот предвреме го напушти образованието,
- ученикот користи говор на омраза и
- во краток период на ученикот значително му се намали успехот.

Постапка на советување на родителите, односно старателите**Член 77**

(1) Одделенскиот, односно раководителот на паралелката повикува на советување најмалку еден родител, односно старател, со покана упатена преку телефон, по пошта или со лична достава.

(2) Ако поканата за советување се однесува на антисоцијално (девијантно) и асоцијално однесување на ученикот, пред да се испрати поканата се бара стручно мислење од Педагошката служба.

(3) Педагошката служба, во рок од десет дена од приемот на барањето доставува стручно мислење за однесувањето на ученикот од ставот (2) на овој член.

(4) Поканата за советување на родителот, односно старателот треба да биде нумерирана и да се достави најмалку осум дена пред одржувањето на советувањето.

(5) Ако родителот, односно старателот од оправдани причини не може да се јави на поканата е должен за отсуството да го извести одделенскиот, односно раководителот на паралелката, пред одржувањето на советувањето или во рок од три дена по советувањето.

(6) Одделенскиот, односно раководителот на паралелката го известува психологот, односно педагогот во училиштето за доставената покана за советување на родителот, односно старателот.

(7) Психологот, односно педагогот на училиштето изготвува неделен и месечен план за одржување на советувањето.

(8) Со учениците чии родители, односно старатели се упатени на советување заради постапувања на ученикот од членот 76 од овој закон, психологот, односно педагогот реализира советување на ученикот, по завршување на советувањето на родители, односно старатели, согласно Програма за советување на ученици и родители, односно старатели, која на предлог на Педагошката служба, ја утврдува министерот.

Начин на вршење на советувањето на родителите, односно старателите**Член 78**

(1) Советувањето од членот 77 од овој закон, по правило, го врши психологот и/или педагогот во училиштето.

(2) На советувањето на родителот, односно старателот и психологот, односно педагогот е должен да постапува согласно со Програмата од членот 77 став (8) од овој закон.

(3) За одржаното советување од ставот (2) на овој член, психологот, односно педагогот води записник и листа на присуство.

VII. ВРАБОТЕНИ ВО ОСНОВНОТО УЧИЛИШТЕ**Лица кои остваруваат воспитно-образовна работа****Член 79**

(1) Воспитно-образовната работа во основното училиште ја реализираат наставници и стручни соработници (педагог, психолог, специјален едукатор и рехабилитатор, социолог, социјален работник, библиотекар и друго).

(2) Наставниците и стручните соработници воспитно образовната работа ја остваруваат согласно со закон.

Видови работни места во основните училишта**Член 80**

Во основното училиште работните места на вработените се:

- административни службеници,
- даватели на јавни услуги во основното образование и
- помошно-технички лица.

Административни службеници во основните училишта**Член 81**

(1) Вработените во основните училишта кои вршат работи од административна природа заради остварување на дејноста основно образование имаат статус на административни службеници и за нив се применуваат одредбите од овој закон, Законот за административни службеници и општите прописи за работни односи.

(2) За вработените од ставот (1) на овој член, се утврдуваат следниве нивоа на работни места:

- категорија В - стручни,
- ниво В1 советник за нормативно правни работи (секретар) и советник за сметководствени работи (сметководител),
- категорија Г - помошно - стручни,
- ниво Г1 самостоен референт (технички секретар кој врши благајнички, и други слични работи, благајник кој врши и административни и слични работи) и
- ниво Г2 виш референт (благајник, технички секретар и други).

Даватели на јавни услуги во основното образование**Член 82**

(1) Вработените во основните училишта кои вршат воспитно-образовна работа во дејноста основно образование, имаат статус на даватели на јавни услуги во основното образование и се вработуваат согласно со одредбите од Законот за наставници и стручни соработници во основните и средните училишта.

(2) За останатите вработените кои се даватели на јавни услуги, а не се вработуваат согласно со одредбите од Законот за наставници и стручни соработници во основните и средните училишта се утврдува следната категорија и ниво на работни места:

- категорија М воспитувач и
- ниво М1 воспитувач.

(3) За вработените од ставот (2) на овој член, се применуваат одредбите од овој закон, прописите од областа на вработените во јавниот сектор и општите прописи за работни односи.

Помошно-технички лица во основните училишта**Член 83**

(1) Вработените во основните училишта кои вршат помошно-технички работи, имаат статус на помошно-технички лица и за нив се применуваат одредбите од овој закон, прописите од областа на вработените во јавниот сектор и општите прописи за работни односи.

(2) За вработените од ставот (1) на овој член, се утврдуваат следниве подгрупи, категории и нивоа на работни места:

- подгрупа 1 категорија А ниво А1 хигиеничар, логар-ракувач на парни котли, економ-домаќин, хаусмајстор и други,

- подгрупа 2 категорија А ниво А1 чувар и други,
- подгрупа 3 категорија А ниво А1 возач и други,
- подгрупа 4 категорија А ниво А1 сервиска-садомијач, готвач и други и
- подгрупа 5 категорија А ниво А1 општ работник, перачка, негувател и други.

Годишен план за вработување во основните училишта

Член 84

Директорот на основното училиште подготвува годишен план за вработување во основното училиште за следната година, согласно со прописите од областа на вработените во јавниот сектор.

Услови за вработување во основно училиште

Член 85

(1) Давателите на јавните услуги се вработуваат согласно со овој закон, Законот за наставниците и стручните соработници во основните и средните училишта, прописите од областа на вработените во јавниот сектор и општите прописи за работните односи.

(2) Административните службеници во основните училишта се вработуваат по пат на јавен оглас согласно со Законот за административни службеници.

(3) Помошно-техничките лица во основните училишта се вработуваат по пат на јавен оглас согласно со прописите од областа на вработените во јавниот сектор и општите прописи за работните односи.

(4) При изборот на помошно-техничките лица се применува начелото на соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници и почитување на критериумите на стручност и компетентност.

(5) Лицата од ставовите (1), (2) и (3) на овој член, кои се вработуваат на постојни работни места испразнети по основ на пензионирање, боледување, отказ, смрт, преземање или друго, а за кои работни места биле обезбедени финансиски средства, можат да засноваат работен однос и без јавен оглас, на определено време, најмногу до три месеца со согласност од градоначалникот за општинските основни училишта односно министерот за државните основни училишта.

Воспитувач

Член 86

(1) За воспитувач може да се вработи лице коешто покрај општите услови ги исполнува и следниве посебни услови:

- да е државјанин на Република Северна Македонија,
- да има соодветно образование согласно со нормативот за воспитувач,
- го познава македонскиот јазик и неговото кирилско писмо и јазикот и писмото на кој ќе ја изведува наставата и
- да има положено стручен испит за воспитувач.

(2) Директорот на основното училиште формира комисија составена од три члена од редот на воспитно-образовниот кадар кој врши проверка на познавањето на јазикот на воспитувачите од ставот (1) на овој член, освен доколку воспитувачот е наставник за предметот македонски јазик.

(3) На јавниот оглас за засновање на работен однос за воспитувач може да се пријави и лице без положен стручен испит и да се заснова работен однос на определено работно време до крајот на учебната година.

(4) Без положен стручен испит не може да се заснова работен однос на неопределено време.

(5) Нормативот од ставот (1) алинеа 2 на овој член, го утврдува министерот на предлог на Бирото.

Јавен оглас за вработување

Член 87

(1) Воспитувачот го избира директорот на училиштето, по пат на јавен оглас и заснова работен однос на определено до крајот на учебната година.

(2) Воспитувачите кои се вработуваат на постојни работни места испразнети по основ на пензионирање, боледување, отказ, смрт, преземање или друго, а за кои работни места биле обезбедени финансиски средства, можат да засноваат работен однос и без јавен оглас, на определено време, најмногу до три месеца со согласност од градоначалникот за општинските основни училишта односно министерот за државните основни училишта.

(3) Јавниот оглас од ставот (1) на овој член, се објавува во најмалку два дневни весника од кои најмалку во по еден од весниците што се издаваат на македонски јазик и во весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

(4) Основното училиште, пред да распише јавен оглас за вработување, потребата од воспитувач на определено време ја обезбедува со воспитувач со соодветно образование со неполн фонд на работни часови од друго јавно училиште во општината по обезбедена согласност за вработување на определено работно време од Министерството.

Вработување на определено време

Член 88

Асистентите од членот 19 став (1) од овој закон, засноваат работен однос на определено време, најмногу до крајот на учебната година.

Трансформација на работниот однос

Член 89

(1) Во дејноста на основното образование трансформацијата на работниот однос од определено во неопределено време е дозволена само ако:

- воспитувачот има работен стаж повеќе од две години во воспитно-образовна установа верифицирана од министерството, со прекин или без прекин,
- воспитувачот е на работното место за кое се бара трансформација, испразнето по основ на пензионирање, отказ, смрт или други основи и се обезбедени финансиски средства,
- воспитувачот ги исполнува условите предвидени во нормативот за воспитувач,
- работодавачот утврди дека има трајна потреба од воспитувач и истото нема да предизвика технолошки вишок,
- воспитувачот има положен стручен испит и
- е добиена согласност за трансформација на работен однос од Министерството.

(2) Барањето за трансформација на работен однос, училиштето го доставува до Комисијата за трансформација на работен однос (во натамошниот текст: Комисијата за трансформација), која ја формира градоначалникот на општината, односно министерот за државните основни училишта и е составена од три члена, и тоа: по еден член од општината, односно Министерството, Државниот просветен инспекторат и репрезентативниот синдикат за образование. Претседател на комисијата за трансформација е претставникот од Државниот просветен инспекторат.

(3) Комисијата за трансформација се формира за период од три години.

(4) Кон барањето за трансформација на работниот однос, училиштето до Комисијата за трансформација доставува:

- извештај за остварен работен стаж од Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Република Северна Македонија,

- изјава од директорот на училиштето дека постојното работното место за кое се бара трансформација е испразнето по основ на пензионирање, отказ, смрт или други основи и се обезбедени финансиски средства,

- изјава од директорот на училиштето дека има трајна потреба од лицето и нема да предизвика технолошки вишок,

- копија од диплома/уверение за завршено соодветно образование согласно со нормативот,

- копија од уверение за положен стручен испит и

- анализа на работните места на ниво на училиште.

(5) Комисијата за трансформација врши проверка на доказите од ставот (4) на овој член и изготвува извештај со предлог за трансформација само за лицата кои ги исполнуваат условите за трансформација на работен однос. Извештајот со предлогот потребно е да содржи и анализа на работните места на ниво на училиште и на општина и истиот задолжително треба да биде потпишан од сите членови на Комисијата за трансформација.

(6) Комисијата за трансформација за општинските основни училишта извештајот со предлогот од ставот (5) на овој член, го доставува до Министерството.

(7) На воспитувачите кои не ги исполнуваат условите од ставот (1) на овој член, Комисијата за трансформација ги враќа документите на училиштето со образложение, во рок од седум дена од денот на разгледувањето на истите.

(8) Директорот на основното училиште врз основа на известувањето од ставот (7) на овој член, во рок од седум дена од денот на добивањето на известувањето, донесува одлука за одбивање на трансформација на работниот однос.

(9) Воспитувачот кој не е задоволен од одлуката од ставот (8) на овој член, има право на жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на одлуката, до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(10) Министерството врз основа на извештајот со предлогот од ставот (5) на овој член, за лицата кои ги исполнуваат условите за трансформација на работен однос дава согласност за трансформација на работниот однос.

(11) Директорот на основното училиште врз основа на дадената согласност од ставот (10) на овој член, во рок од седум дена од денот на добивањето на согласноста, донесува одлука за трансформација на работниот однос.

Безбедност и здравје при работа на вработените во основното училиште

Член 90

Вработените во основното училиште, согласно со прописите од областа на безбедноста и здравјето при работа, мораат да бидат систематски прегледани.

Права при престанок на работен однос

Член 91

На воспитувач за чија работа престанала потребата поради деловни причини, не може да му престане работниот однос, додека не му се обезбеди едно од правата согласно со општите прописи од областа на работните односи и Колективниот договор за основно образование.

VIII. ПЕДАГОШКА ДОКУМЕНТАЦИЈА И ЕВИДЕНЦИЈА И ЗБИРКИ НА ПОДАТОЦИ

Видови педагошка документација

Член 92

(1) Основното училиште собира, обработува, чува, посредува и употребува податоци што се содржат во педагошката документација и евиденција согласно со овој закон и прописите од областа на заштитата на личните податоци.

(2) Педагошката документација во смисла на овој закон опфаќа: главна книга на учениците, евидентни листови за успехот на учениците, ученичка легитимација, свидетелство, додаток на свидетелство и преведеница.

(3) Главната книга на учениците е документ од трајна вредност.

Начин на водење на педагошката документација

Член 93

(1) Педагошката документација од членот 92 став (2) од овој закон, се води и издава на македонски јазик и неговото кирилско писмо.

(2) За учениците припадници на заедниците кои наставата ја остваруваат на јазик и писмо различен од македонскиот јазик и неговото кирилско писмо, педагошката документација од ставот (1) на овој член, се води и издава на македонски јазик и неговото кирилско писмо и на јазикот и писмото на којшто се изведува наставата.

(3) Дневникот на паралелката се води на јазикот и писмото на кој се изведува наставата.

(4) Во училиштата се води и електронски дневник (е-дневник) на неделна основа, преку веб апликација која ја администрира Министерството.

(5) Формата, содржината и начинот на водење на педагошката документација и евиденција ги пропишува министерот, на предлог на Бирото.

Јавни исправи кои ги издава основното училиште

Член 94

(1) Свидетелството, додатокот на свидетелството, ученичката легитимација и преведеницата се јавни исправи.

(2) Јавните исправи се издаваат во еден примерок. Во случај издадениот документ од ставот (1) на овој член, да се изгуби или уништи, основното училиште издава нов примерок-дупликат.

(3) Училиштето е должно да издаде нова јавна исправа со променети податоци согласно со решение од надлежен орган.

(4) Ученикот кој изгубил свидетелство може да бара издавање на документот во вонпарнична постапка пред надлежниот суд на чие подрачје е седиштето или било седиштето на основното училиште, ако основното училиште кое ја чува документацијата не може да издаде нов примерок.

Цели за водење на збирки на податоци

Член 95

(1) Основното училиште собира, обработува, чува, испраќа и користи податоци содржани во збирките на податоци согласно со прописите за заштита на личните податоци, за потребите на интегрираната база на податоци која ја води Министерството.

(2) Збирките на податоци од ставот (1) на овој член, се водат за следниве цели:

- унапредување на процесите и процедурите потребни за управувањето со човечките ресурси, финансиите и инфраструктурата во основните училишта,
- обезбедување навремени, конзистентни, целосни и точни податоци што ќе претставуваат поддршка на процесот на донесување одлуки, спроведувањето на образовната политика и планирањето на реформите во основното образование,
- обезбедување на податоци неопходни за функционирање на друг потсистем (електронски дневник) во основното образование и
- ефикасно управување со распределбата на средствата во децентрализираниот образовен систем, планирањето на изградба и реконструкцијата на училишната инфраструктура и унапредувањето на професионалниот развој на вработените во основните училишта.

(3) За остварување на целите од ставот (2) на овој член, министерот може да склучи договор за размена на лични податоци со домашни и меѓународни организации, институции и органи на државната управа, согласно со прописите од областа на заштитата на личните податоци.

Видови збирки на податоци

Член 96

(1) Во основното училиште се водат следниве збирки на податоци:

- збирка на податоци за учениците запишани во основното училиште,
- збирка на податоци за деца што се на училишна возраст, а не се запишани во училиште,
- збирка на податоци за родители, односно старателите на ученици запишани во основното училиште,
- збирка на податоци за вработените во основното училиште.

(2) Податоците од ставот (1) на овој член, се ажурираат со секоја промена на податоците, а најмалку еднаш годишно.

Содржина на збирките на податоци

Член 97

(1) Збирката на податоци за учениците запишани во основното училиште од членот 96 став (1) алинеја 1 од овој закон, опфаќа: единствен матичен број на граѓанинот (ЕМБГ), презиме, татково име и име на ученикот, датум и место на раѓање, пол, припадност на заедница, мајчин јазик на ученик, адреса, место на живеење, контакт телефон и електронска адреса на родителот, односно старателот, попреченост, статус на ученикот (редовен ученик, ученик кој предвреме го напуштил образованието и причината за напуштањето).

(2) Збирката на податоци за деца кои не се запишани во основното училиште од членот 96 став (1) алинеја 2 од овој закон, опфаќа: ЕМБГ, презиме, татково име, име на мајката и име на детето, датум и место на раѓање, пол, адреса, општина на живеење, место на живеење, причини за незапишување на детето, преземени мерки по однос на незапишувањето.

(3) Збирката на податоци за родители, односно старатели на ученици запишани во основното училиште од членот 96 став (1) алинеја 3 од овој закон, опфаќа: сродство со ученикот, име и презиме, датум и место на раѓање, пол, припадност на заедница, адреса и место на живеење, контакт телефон, е-мил адреса и степен на образование.

(4) Збирката на податоци за вработените во училиштето од членот 96 став (1) алинеја 4 од овој закон, опфаќа: ЕМБГ, презиме, татково име и име на вработениот, пол, припадност на заедница, датум и место на раѓање, адреса, место на живеење, општина, привремена адреса и место на живеење, државјанство, вид и степен на образование, последно завршено училиште/факултет, претходно работно искуство, категорија на вработен, работно место со фонд на часови, контакт телефон, број на службен телефон, електронска адреса, попреченост, Фонд за здравствено осигурување на Република Северна Македонија (ФЗО) подрачна единица, Фонд на пензиското и инвалидското осигурување на Република Северна Македонија (ПИОМ) број, датум на вработување, датум на престанок на работен однос, основ за престанок на работен однос, статус на вработен (на неопределено/определено време).

(5) Личните податоци од ставовите (1), (2) и (3) на овој член, основното училиште ги добива од родителите, односно старателите на учениците, а личните податоци од ставот (4) на овој член, ги добива од вработените во училиштето.

(6) За настанатата промена во збирката на податоци од ставот (1) на овој член во случај на утврдена причина за напуштање на воспитно образовниот процес кај ученикот, посебно во случај кога ученикот стапил во вонбрачна заедница, училиштето е должно да го извести надлежниот центар за социјални работи, Државниот просветен инспекторат и лицето одговорно за образование во општината во рок од три дена од денот на пријавувањето на промената од страна на родителот односно старателот за негово постапување согласно со закон.

Информационен систем „Опсерваторија на вештини“**Член 98**

(1) Во Министерството се воспоставува Информационен систем „Опсерваторија на вештини“ (во натамошниот текст: Опсерваторија на вештини) во кој се води збирка на податоци за учениците.

(2) Збирката на податоци од ставот (1) на овој член се води за следниве цели:

- обезбедување на информации во однос на програмите кои ги нуди основното образование, како и основното образование за возрасни,
- поддршка на развојот на политика преку обезбедување на соодветна аналитичка и информациска позадина на установите за основно образование, нивните програми и перформанси,
- помош на родителите односно старателите и учениците во изборот на професија и соодветни училишта, со цел зголемување на можноста за нивно идно вработување и
- достапност на информации за вработливоста на одредени струки, очекуваното време на чекање за вработување, нивото на примања по образовен профил и слично.

Збирка на податоци за учениците за потребите на Опсерваторијата на вештини**Член 99**

(1) Податоците за учениците за потребите на Опсерваторијата на вештини се обезбедуваат од информациите системи на Министерството Информациони систем за образовен менаџмент (ИСОМ), електронски дневник (е-дневник) и Електронски систем за административна работа на училиштата (ЕСАРУ), и тоа: ЕМБГ, име, презиме, пол, име на основното училиште, датум на запишување, датум на отпишување, датум на завршување, времетраење на учебната година, припадност на заедница, учебна година, датум на раѓање.

(2) Збирката на податоци за учениците прирани за потребите на Опсерваторијата на вештини се чуваат три години по нивното прибирање во информациски систем на Министерството.

Обезбедување на податоци за Опсерваторија на вештини**Член 100**

За потребите на Министерството, податоците во Опсерваторијата на вештини, се обезбедуваат од следните институции:

- Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Република Северна Македонија (ЕМБГ, име, презиме, пол, припадност на заедница, работно искуство, датум на прво вработување, претходни работодавачи, тековен работодавач, месечна плата),
- Управа за јавни приходи (ЕМБГ, име, презиме, пол, припадност на заедници, висина на месечна плата),
- Агенција за вработување на Република Северна Македонија (ЕМБГ, име, презиме, припадност на заедница, пол, статус-код (вработен, невработен, непознат статус), датум на последно вработување, месечна плата, дејност на компанијата, име на компанијата, работно место (кодови),

- акредитирани високообразовни установи (ЕМБГ, име, презиме, пол, име на факултет, име на универзитетот, циклус на студии (додипломски, постдипломски, докторски), датум на запишување, датум на отпишување, датум на дипломирање, титула по дипломирање, пол, времетраење на студиите, класификација на научно истражувачки области, наставен план, припадност на заедница, академска година),

- Центар за образование на возрасните (статистички податоци),
- Министерство за труд и социјална политика (статистички податоци),
- Центар за стручно образование и обука (статистички податоци) и
- Државен завод за статистика (статистички податоци).

Веб портал за Опсерваторија на вештини**Член 101**

(1) Опсерваторијата на вештини е информациски систем со веб базиран портал, кој го води и администрира Министерството.

(2) За целите наведени во член 98 ставот (2) од овој закон, пристап до статистичките извештаи и пристап до јавно достапните извештаи може да им се обезбеди на:

- основни училишта,
- средни училишта,
- Министерство за труд и социјална политика,
- Центар за образование на возрасните,
- Центар за стручно образование и обука,
- Државен завод за статистика,
- Агенција за вработување на Република Северна Македонија и
- акредитирани високообразовни установи.

Права на вработениот или родителот односно старателот во однос на збирките на податоци**Член 102**

(1) Родителот, односно старателот или вработен во училиштето во случај на промена на податок е должен да го извести училиштето во рок од седум дена од денот на настанатата промена, а училиштето е должно во рок од три дена од денот на добивањето на известувањето да изврши промена во збирката на податоци.

(2) Родителот, односно старателот или вработен во училиштето имаат право на пристап до личните податоци содржани во членовите 97 и 99 од овој закон, како и да добијат препис или да ја копираат информацијата за личниот податок.

(3) Родителот, односно старателот или вработен во училиштето имаат право да бараат исправка на личен податок, со поднесување на писмено барање до училиштето.

(4) Училиштето е должно во рок од 30 дена од добивањето на барањето да направи исправка и да го извести родителот односно старателот, односно вработениот во училиштето за направената исправка.

Овластено лице за обработка на личните податоци**Член 103**

(1) Директорот на основното училиште, од редот на вработените во училиштето овластува лице, односно лица за обработка на личните податоци од членовите 97 и 99 од овој закон.

(2) Лицата од ставот (1) на овој член, имаат обврска личните податоци да ги чуваат во тајност. До личните податоци пристап можат да имаат и други овластени стручни лица од министерот, на кои овие податоци им се потребни заради електронскиот дневник, согласно со закон.

Користење, објавување и чување на личните податоци

Член 104

(1) За целите на научните истражувања и подготовка на статистички анализи, личните податоци можат да се користат, објават и чуваат, но не во форма која овозможува идентификација на лицето на кое се однесуваат личните податоци.

(2) Збирката на податоци за учениците и збирката на податоци за родители, односно старатели на ученици кои ги води основното училиште се чуваат четири години по завршувањето на основното образование на ученикот, односно две години по негово испишување од основното училиште.

(3) Збирката на податоци за вработените кои ги води основното училиште се чуваат до престанокот на работниот однос на вработениот во основното училиште.

Работа со личните податоци

Член 105

Начинот на обработка на личните податоци, лицата кои се овластени да ги користат податоците содржани во поединечните збирки на лични податоци, критериумите според кои се утврдува нивото на пристап на лицата кои се овластени да ги обработуваат личните податоци, техничките и организациските мерки за обезбедување тајност и заштита на обработката на личните податоци, начинот на уништување по истекувањето на рокот на чување на личните податоци и други мерки ги утврдува министерот.

IX. ОРГАНИ НА УПРАВУВАЊЕ, РАКОВОДЕЊЕ И СТРУЧНИ ОРГАНИ НА ОСНОВНОТО УЧИЛИШТЕ

Орган на управување на основно училиште

Член 106

(1) Орган на управување на основното училиште е училишниот одбор.

(2) Училишниот одбор на основното училиште е составен од седум члена и тоа: тројца претставници од наставниците, стручните соработници и воспитувачите од училиштето, тројца претставници од родителите, односно старатели на учениците и еден претставник од основачот.

(3) На седниците на училишниот одбор, се покануваат и во неговата работа учествуваат, без право на глас и двајца претставници на учениците избрани од ученичкиот парламент.

(4) Членовите на училишниот одбор не смеат меѓусебно и со директорот на училиштето да бидат во роднинска врска по права линија во било кој степен, односно странична линија до трет степен за што сите членови потпишуваат изјава.

(5) Мандатот на членовите на училишниот одбор е три години, а мандатот на претставниците на родители е за период до завршување на основното образование на нивното дете, но не подолго од три години.

(6) Училишниот одбор од редот на своите членови - претставници од родителите, односно старатели избира претседател со мнозинство гласови од вкупниот број членови, по пат на тајно гласање.

(7) Одлуките на училишниот одбор се донесуваат со мнозинство гласови од вкупниот број членови.

(8) Директорот на училиштето не учествува во работата на училишниот одбор, но за работи кои се од значење за подобрување на воспитно образовниот процес во училиштето може да биде поканет од страна на претседателот на училишниот одбор, односно од страна на две третини од членовите на училишниот одбор.

Избор на училишен одбор

Член 107

(1) Претставниците од наставниците, стручните соработници и воспитувачите во училишниот одбор ги избира наставничкиот совет со тајно гласање.

(2) Претставниците на родителите односно старатели ги избира Советот на родителите со тајно гласање.

(3) Претставниците на училишната заедница се избираат со тајно гласање од ученичкиот парламент, кое се спроведува на почетокот на секоја учебна година.

(4) Постапката за избор на претставниците на вработените на основното училиште, родителите односно старатели во училишниот одбор на училиштето и на претставниците на училишната заедница се утврдува со статутот на училиштето.

Надлежност на училишниот одбор

Член 108

(1) Училишниот одбор на основното училиште:

- донесува статут на основното училиште,
- предлага годишна програма за работа и извештај за работа на основното училиште до советот на општината, а државните основни училишта до Министерството,
- донесува Развојна програма на училиштето,
- предлага финансиски план до основачот,
- предлага завршна сметка до основачот,
- објавува јавен оглас за избор на директор во најмалку три дневни весници кои се издаваат на целата територија на Република Северна Македонија од кои еден од весниците кој се издава на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик,
- врши интервју со кандидатите за директор,
- предлага на градоначалникот на општината односно на министерот еден кандидат од пријавените кандидати на објавениот јавен оглас за избор на директор,
- дава предлог до директорот за избор на наставниците и стручните соработници,
- одлучува по приговорите и жалбите на вработените во основното училиште,
- одлучува по жалбите на ученици, родители, односно старатели на ученици и
- врши и други работи утврдени со статутот на основното училиште.

(2) Училишниот одбор на основното училиште за поднесените жалби мора да одлучи во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на жалбата.

(3) Доколку подносителот на жалба е член на училишниот одбор истиот се иззема од процесот на одлучување по жалбата.

Орган на раководење на основно училиште**Член 109**

(1) Орган на раководење во основното училиште е директорот.

(2) Директорот е одговорен за законитоста во работата и за материјално-финансиското работење на училиштето.

(3) За директор на основно училиште може да се избере лице кое има најмалку високо образование и кое ги исполнува условите за наставник или стручен соработник во основно училиште и ако има најмалку пет години работно искуство во воспитно-образовната работа, положен испит за директор за основно училиште и во моментот на именувањето со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност, да има соодветен сертификат, не постар од пет години, за познавање на англискиот јазик TOEFL ИБТ (TOEFL IBT) - најмалку 30 бода, ИЕЛТС (IELTS) - најмалку 3 бода, БУЛАТС (BULATS) - најмалку 20 бода или КЕТ (KET) (Cambridge English) - положен, или АПТИС (APTIS) - најмалку ниво Б2 (B2). Предност имаат кандидати со звање ментор и советник.

(4) Доколку нема пријавено кандидат со положен испит за директор, за директор може да биде избрано и лице кое не положило испит за директор, но е должно истиот да го положи во рок од една година од денот на изборот за директор.

(5) Ако избраниот директор не го положи испитот за директор во рокот утврден во ставот (4) на овој член, му престанува мандатот на директор.

(6) Мандатот на директорот трае четири години.

(7) На наставник или стручен соработник кој е избран за директор на основно училиште му мирува работниот однос за време на вршење на функцијата директор на основно училиште и има право во рок од 15 дена по престанувањето на функцијата што ја вршел, да се врати на работа во училиштето, односно установата каде работел пред да биде избран за директор, за вршење на работи кои одговараат на неговиот вид и степен на стручна подготовка.

(8) Ако за наставникот или стручниот соработник од став (7) на овој член, нема слободно работно место каде што работел пред да биде избран за директор, наставникот или стручниот соработник се распоредува и заснова работен однос на неопределено работно време на соодветно работно место за вршење работи кои одговараат на неговиот вид и стручна подготовка, во друго училиште на подрачјето на општината, односно општините во градот Скопје.

Професионални компетенции на директорот**Член 110**

(1) Директорот на основно училиште треба да поседува професионални компетенции за директор на училиште.

(2) Професионалните компетенции се однесуваат на знаењата, вештините и професионалните вредности што се неопходни за квалитетно раководење со училиштето.

(3) Директорот ги стекнува професионални компетенции во текот на обуката за стекнување со уверение за положен испит за директор, согласно со Законот за Државниот испитен центар.

(4) Испитот за стекнување уверение за директор се полага во Државен испитен центар согласно со Законот за обука и испит за директор на основно училиште, средно училиште, ученички дом и отворен граѓански универзитет за доживотно учење.

Член 111

(1) Професионалните компетенции опфаќаат знаења, вештини и професионални вредности, во следните подрачја:

1. Водство;
2. Раководење со човечките ресурси;
3. Педагошко раководење на училиштето;
4. Финансиско раководење и
5. Законито и административно работење на училиштето.

(2) Професионални компетенции од подрачјата од ставот (1) на овој член, ги утврдува министерот, на предлог на Бирото и Државниот испитен центар.

Член 112

Директорите во текот на својата работа се должни континуирано професионално да се усовршуваат согласно со Закон за обука и испит за директор на основно училиште, средно училиште, ученички дом и отворен граѓански универзитет за доживотно учење.

Надлежност на директорот**Член 113**

Директорот ги врши следниве работи:

- го застапува и претставува училиштето и е одговорен за законитото работење,
- ја организира, планира и ја води работата на основното училиште,
- ја следи и унапредува воспитно-образовната работа во училиштето,
- подготвува Развојна програма на училиштето,
- подготвува предлог на годишна програма за работа и извештај на училиштето,
- е одговорен за реализација на годишната програма за работа,
- е одговорен за остварување на правата и обврските на учениците,
- е надлежен за пријавување на кој било облик на насилство, злоупотреба и занемарување сторено врз ученик, до надлежните институции утврдени со закон,
- врши избор на наставници, стручни соработници, и друг административно-технички кадар согласно со закон и актите на училиштето,
- врши распоредување на наставници, стручни соработници, и друг административно-технички кадар,
- одлучува за престанок на работен однос на наставници, стручни соработници и воспитувачи и друг административно-технички кадар согласно со закон и колективен договор,
- врши контрола врз начинот на водењето на професионалните досиеја на наставниците и стручните соработници,
- поттикнува, следи и организира стручно оспособување и усовршување на наставниците и стручните соработници,
- организира менторство за наставниците-приправници, стручните соработници-приправници, воспитувачи-приправници, присуствува на часови во наставата согласно со планот за посета на часови од годишната програма за работа на училиштето, за што составува препораки и забелешки од остварената посета кои се

приложуваат кон професионалното досие на наставникот и ја следи работата на наставниците, стручните соработници и воспитувачи и ги советува,

- ја следи работата на училишниот педагог, психолог и другите стручни работници,
- се грижи за соработката со родителите односно старателите,

- ги известува родителите односно старателите за работата на училиштето и за измени на правата и обврските на учениците,

- одлучува за воспитните мерки,
- ја организира и следи работата на училишниот инклузивен тим и други тимови во училиштето,

- ја следи работата на стручните органи во училиштето,

- ја поттикнува и следи работата на заедницата на учениците,

- обезбедува извршување на одлуките на училишниот одбор,

- ја донесува систематизацијата на работните места на училиштето,

- одлучува за склучување договори за работните односи,

- го формира училишниот инклузивен тим,

- покренува постапка за дисциплинската одговорност на вработените во училиштето,

- се грижи за соработката на училиштето со здравствената установа во општината и

- врши други работи согласно со закон и статутот на училиштето.

(2) Освен работите од став (1) на овој член, директорот на основното училиште со ресурсен центар ги врши и следниве работи:

- врши избор на образовни и лични асистенти кои им даваат поддршка на основните училишта во работата со ученици со попреченост,

- врши распоредување на образовни и лични асистенти кои им даваат поддршка на основните училишта во работата со ученици со попреченост и

- поттикнува, следи и организира стручно оспособување и усовршување на образовните и личните асистенти кои им даваат поддршка на основните училишта во работата со ученици со попреченост.

Помошник на директорот

Член 114

(1) Во основното училиште во кое има над 36 паралелки или ако воспитно-образовната работа се реализира во повеќе од три објекти може да се именува помошник на директорот за вршење на раководни и педагошки работи.

(2) За помошник на директорот може да се именува лице кое ги исполнува условите за наставник, односно стручен соработник на основното училиште и има најмалку три години работно искуство во областа на образованието и е од редот на вработените во училиштето.

(3) Помошникот на директорот се именува и разрешува од директорот.

(4) Помошникот на директорот ги врши работите за кои писмено го овластил директорот и го заменува во негово отсуство.

(5) Ако во училиштето нема помошник на директорот, директорот за извршување на одделни задачи од својата надлежност и за замена во времето на отсуството, може да овласти наставник или стручен соработник од основното училиште кој ќе го заменува.

Постапка за избор на директор

Член 115

(1) Директорот на општинско основно училиште го избира и разрешува градоначалникот, по предлог на училишниот одбор на основното училиште.

(2) Директорот на државно основно училиште го избира и разрешува министерот, по предлог на училишниот одбор на основното училиште.

(3) Градоначалникот, односно министерот, три месеца пред истекот на мандатот на постојниот директор донесува одлука училишниот одбор на училиштето да објави јавен оглас за избор на директор.

(4) Ако градоначалникот, односно министерот, не постапи во рокот утврден во ставот (3) од овој член, училишниот одбор објавува јавен оглас за избор на директор.

(5) Во јавниот оглас објавен во јавните гласила се утврдуваат условите кои треба да ги исполнува кандидатот за директор, потребната документација, времето на траење на јавниот оглас и рокот во кој ќе се изврши изборот.

(6) Пријавените кандидати ги доставуваат потребните документи до училишниот одбор на училиштето. Кандидатите кон пријавата мораат да приложат програма за работа на училиштето за период од четири години.

(7) Пристигнатите документи ги прегледува комисија составена од три члена, избрана од редот на членовите на училишниот одбор, чија надлежност се утврдува со статутот на училиштето.

(8) Комисијата од ставот (7) на овој член, е должна во рок од пет дена по завршувањето на јавниот оглас да ги разгледа пристигнатите документи.

(9) На кандидатите кои не ги исполнуваат условите предвидени во јавниот оглас им се враќаат документите со образложение во рок од три дена од денот на разгледувањето на истите.

(10) Училишниот одбор може да побара дополнителни документи од кандидатите кои ги исполнуваат условите согласно со одредбите во статутот на училиштето.

(11) Училишниот одбор и претставникот од Бирото вршат интервју со кандидатите кои ги исполнуваат условите.

(12) Училишниот одбор на општинското основно училиште, во рок од седум дена од извршениот разговор со кандидатите, на градоначалникот на општината му го предлага кандидатот кој добил мнозинство од гласовите од вкупниот број од членовите на училишниот одбор.

(13) Училишниот одбор на државното основно училиште, во рок од седум дена од извршениот разговор со кандидатите, на министерот му го предлага кандидатот кој добил мнозинство од гласовите од вкупниот број на членовите на училишниот одбор.

(14) Градоначалникот, односно министерот во рок од десет дена од денот на добивањето на предлогот го именува предложениот кандидат за директор на основно училиште.

(15) Ако градоначалникот во рокот утврден во ставот (14) од овој член, не го именува директор, именувањето го врши министерот.

(16) Кандидатите кои не се именувани во рок од 15 дена од денот на приемот на одлуката, имаат право на жалба во однос на спроведувањето на постапката за избор на директор до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(17) Против одлуката на комисијата од ставот (16) на овој член, кандидатот може да поведе управен спор пред надлежниот суд.

Основи за престанок на мандатот на директор на основното училиште

Член 116

(1) На директорот на основното училиште му престанува мандатот, ако:

- тоа сам го побара,
 - трајно ја загуби способноста за вршење на должноста директор и
 - ги исполни условите за старосна пензија.
- (2) Директорот на основното училиште се разрешува пред истекот на мандатот, ако:
- направи повреда на одредбите на законите или други прописи и акти, утврдени од Државниот просветен инспекторат или други органи,
 - му е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност,
 - со правосилна судска пресуда му е изречена казна затвор во траење подолго од шест месеци,
 - не ја остварува програмата за работа и не се реализираат плановите и програмите за воспитно-образовната работа,
 - по негова вина е нанесена штета на учениците, на нивните родители односно старатели или на училиштето,
 - постои доказ за политички притисок од страна на директорот врз вработените и учениците,
 - дозволи организирање на дејности и активности што се во спротивност со наставниот план и програмите и
 - дозволи исплаќање на средства кои не се утврдени во годишниот финансиски план на училиштето.

Постапка за разрешување на директор

Член 117

(1) Ако постојат одредени сознанија за постапување на директорот согласно со одредбите од членот 116 став (2) од овој закон, училишниот одбор свикува седница на која се донесува заклучок во писмена форма кој се доставува до директорот.

(2) Директорот има право во рок од седум дена од денот на приемот на заклучокот од ставот (1) на овој член, писмено да се изјасни за наводите во заклучокот.

(3) Ако училишниот одбор не го прифати изјаснувањето на директорот, свикува седница во рок од три дена и во присуство на претставник од Државниот просветен инспекторат врши интервјуирање на директорот. Претставникот од Државниот просветен инспекторат дава мислење за оправданоста на разрешувањето на директорот.

(4) Ако училишниот одбор оцени дека е неопходно, во рок од седум дена доставува предлог за разрешување на директорот на општинското основно училиште до градоначалникот, односно на директорот на државното основно училиште до министерот.

(5) Градоначалникот, односно министерот е должен во рок од седум дена од денот на добивањето на предлогот од училишниот одбор да го разреши директорот.

(6) Разрешениот директор во рок од 15 дена од денот на приемот на одлуката на градоначалникот, односно министерот има право на жалба во однос на спроведување на постапката за разрешување до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(7) Против одлуката на Комисијата од ставот (6) на овој член, кандидатот може да поведе управен спор пред надлежниот суд.

Вршител на должноста на директор

Член 118

(1) Градоначалникот, односно министерот во рок од три дена од денот на разрешувањето на директорот, именува вршител на должноста на директор од редот на вработените во училиштето кој ги исполнува условите за директор.

(2) Градоначалникот, односно министерот во рок од пет дена од денот на именување на вршител на должноста на директор донесува одлука училишниот одбор да објави јавен оглас за избор на директор.

(3) Вршител на должноста директор се именува и во случаи на предвремен престанок на мандатот на директорот.

(4) Вршителот на должноста директор ги врши работите до именување на нов директор, но не подолго од шест месеца од денот на неговото именување.

(5) Исто лице едноподруго не може да биде именувано за вршител на должноста директор на основно училиште.

Предлог мерки при потешки повреди во работењето на директорот

Член 119

(1) Државниот просветен инспекторат, по утврдувањето на потешките повреди во работењето од членот 116 став (2) од овој закон, до директорот на основното училиште доставува извештај со предлог на мерки, по кои директорот треба да постапи во рок од 15 дена од денот на добивањето на извештајот.

(2) Ако директорот на училиштето не постапи во рокот утврден во ставот (1) на овој член, Државниот просветен инспекторат доставува до училишниот одбор решение за извршување на предлогот на мерките. Рокот за извршување на решението е 15 дена од денот на неговото добивање.

(3) Ако училишниот одбор не постапи по решение то за извршување на предлогот на мерките, Државниот просветен инспекторат го доставува решението до градоначалникот и основачот на основното училиште, а за државното основно училиште до министерот и основачот на основното училиште.

(4) Градоначалникот, односно министерот во рок од 15 дена од денот на добивањето на решението за извршување на предлогот на мерките е должен да го разреши директорот на училиштето, а основачот училишниот одбор.

(5) Ако градоначалникот не го разреши директорот, а основачот училишниот одбор во рокот од ставот (4) на овој член, министерот по право на надзор ги разрешува директорот и членовите на училишниот одбор на основното училиште.

(6) Министерот веднаш, по право на надзор именува вршител на должноста директор од редот на вработените во училиштето, кој ги врши работите најдолго шест месеци и именува членови на училишниот одбор со мандат од најмногу една година.

Раководител на подрачно училиште

Член 120

Подрачното основно училиште го води раководител на подрачно училиште, што го именува и разрешува директорот од редот на наставниците на подрачно-то основно училиште.

Стручни органи на основното училиште

Член 121

Стручни органи на основното училиште се наставничкиот совет на основното училиште, советот на одделенските наставници, советот на предметните наставници и стручните активи на наставниците.

Надлежност на наставничкиот совет

Член 122

(1) Наставничкиот совет на основното училиште го сочинуваат одделенските и предметните наставници и стручните соработници на училиштето. Наставничкиот совет го свикнува и со него претседава директорот.

(2) Наставничкиот совет на основното училиште:

- дава мислење по предлогот на Развојна програма и на годишната програма за работа и го следи нејзиното извршување,

- предлага членови за училишен инклузивен тим и други тимови во училиштето,

- го разгледува и утврдува успехот на учениците и работата на други стручни органи,

- им одобрува на учениците побрзо напредување во основното училиште,

- го разгледува остварувањето на наставниот план и програмите и презема мерки за нивно извршување,

- дава мислење за распределба на часовите меѓу наставниците,

- донесува одлуки по приговори на учениците за утврдени оценки,

- го разгледува извештајот од реализација на годишната програма за работа, од самовалација, од извршената интегрална евалуација и предлага соодветни мерки,

- расправа и одлучува за стручни прашања поврзани со воспитно-образовната работа,

- дава мислење за годишниот финансиски план на училиштето,

- избира претставници во училишниот одбор,

- дава мислење за планирањето, реализацијата и вреднувањето на постигањата во наставата и учењето,

- го разгледува годишниот извештај за работа на наставниците и стручните соработници и предлага соодветни мерки,

- учествува во оценувањето на исполнетоста на стандардите за наставниците и стручните соработници за напредување во звањата ментор и советник,

- одлучува за воспитни мерки и

- врши и други работи утврдени во статутот на училиштето.

Совет на одделенските наставници

Член 123

(1) Советот на одделенските наставници го сочинуваат одделенските наставници, предметните наставници кои се вклучуваат во реализацијата на наставата од прво до петто одделение и стручните соработници на училиштето.

(2) Советот на одделенските наставници ги разгледува: годишната програма за работа и планирањето на наставата, прашања поврзани со воспитно-образовната работа во одделенија, учествува во подготовка на програма за работа со талентирани и надарени ученици, односно за учениците кои потешко напредуваат, предлага и одлучува за воспитните мерки и врши други работи утврдени во статутот на училиштето.

Совет на предметните наставници

Член 124

(1) Советот на предметните наставници го сочинуваат предметните наставници што ја изведуваат наставата од шесто до деветто одделение и стручните соработници на училиштето.

(2) Советот на предметните наставници ги разгледува годишната програма за работа и планирањето на наставата, воспитно-образовните проблеми по одделенија, учествува во подготовка на програма за работа со талентирани и надарени ученици, односно со оние кои потешко напредуваат, одлучува за воспитните мерки и врши други работи утврдени во статутот на училиштето.

Стручни активи на наставниците

Член 125

(1) Стручните активи на наставниците ги сочинуваат наставници кои предаваат ист предмет или подрачје.

(2) Во основното училиште може да се формираат и стручни активи на наставници за меѓусебна поддршка и соработка, споделување на знаењата и педагошките практики и преземање на иницијативи за подобрување на квалитетот на воспитно образовната работа на училиштето.

(3) Стручните активи на училиштето ги усогласуваат критериумите за планирање на наставата и за оценување на постигањата на учениците, даваат предлози на наставничките совети на училиштето за подобрување на воспитно-образовната работа, одлучуваат за употреба на учебниците во основното училиште, расправаат за забелешките на родителите односно старателите, учениците, разменуваат стручни искуства со цел стручно усовршување и вршат други стручни работи определени со годишната програма за работа на училиштето.

Задачи на одделенскиот, односно раководителот на паралелката

Член 126

Одделенскиот, односно раководителот на паралелката ја остварува програмата за часот на одделенската заедница, ги анализира воспитните и наставните резултати на одделението, се грижи за решавање на воспитните и наставните проблеми на одделни ученици, се грижи за напредокот на учениците со посебни образовни потреби, изготвува и/или учествува во изготвувањето на индивидуалниот образовен план за учениците со попречености, соработува со родителите односно ста-

рателите и стручните соработници на училиштето, предлага и одлучува за воспитните мерки, помага во професионалната ориентација на учениците и врши други работи утврдени во статутот на училиштето.

Совет на родители

Член 127

(1) За организирано остварување на интересите на учениците во основното училиште од родителите, односно старателите на учениците се формира совет на родители на училиштето.

(2) Во советот на родители има по еден претставник од секоја паралелка којшто го избираат родителите односно старателите, на родителскиот состанок на паралелката.

(3) Првото свикување на советот на родители го врши директорот на училиштето.

(4) Советот на родители:

- дава мислење за предлогот на програмата за развој на основното училиште и за годишната програма за работа,

- расправа за извештајот за работата на училиштето,

- дава мислење и предлага мерки за подобрување на наставата и воннаставните активности,

- разгледува жалби на родителите односно старателите во врска со воспитно-образовната работа,

- учествува во самоевалуација на работата и постигањата на училиштето,

- иницира и спроведува активности за подобрување на квалитетот на училиштето,

- учествува во оценувањето на исполнетоста на стандардите за наставниците и стручните соработници за напредување во звањата ментор и советник,

- избира претставници во училишниот одбор на основното училиште и

- врши други работи утврдени со статутот на училиштето.

X. ОБЕЗБЕДУВАЊЕ И ОЦЕНУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТ НА ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНАТА РАБОТА

Видови оценувања на квалитетот на работата на училиштето

Член 128

Квалитетот на работата на училиштето се мери преку самоевалуација, интегралната евалуација и надворешни мерења на постигањата на учениците, како и оценување на работата на наставниците и директорите, кои се вршат согласно со закон.

Самоевалуација

Член 129

(1) На секои две години училиштето врши самоевалуација за сопствената работа и постигањата.

(2) Самоевалуацијата ја спроведува училишна комисија составена од пет члена од редот на наставниците, стручните соработници, воспитувачите и родителите односно старателите која по предлог на директорот ја формира училишниот одбор.

(3) Областите за самоевалуацијата се усогласени со областите од интегралната евалуација, согласно со прописите од областа на просветната инспекција.

(4) Комисијата од ставот (2) на овој член, изготвува извештај за извршената самоевалуација со предлог на мерки за подобрување на квалитетот на воспитно-образовната работа кој го доставува до училишниот одбор, директорот на училиштето и основачот.

(5) Училишниот одбор и директорот треба да ги имаат предвид препораките од спроведената самоевалуација при изработка на годишна програма за работа на училиштето и развојна програма.

(6) Бирото преку советодавни посети дава упатства, стручни совети и поддршка во процесот на спроведување на самоевалуацијата.

Објавување на резултати од самоевалуација

Член 130

(1) Резултатите од самоевалуацијата на основните училишта се објавуваат на интернет страницата на училиштето и на општината.

(2) Извештајот со резултатите од самоевалуацијата училиштето во електронска форма го доставува до Државниот испитен центар, во рок од 30 дена од денот на завршувањето на самоевалуацијата.

(3) Државниот испитен центар на посебен веб портал ги објавува сите извештаи од ставот (2) на овој член.

(4) Државниот испитен центар изработува национален извештај со сознанија и наоди од резултатите од меѓународните тестирања во кои учествувала Република Северна Македонија, во кој извештај дава и препораки за мерки за подобрување на резултатите и истиот го објавува јавно на својата интернет страница и го доставува до Министерството.

Следење и вреднување на работата на наставниците

Член 131

(1) Следење и вреднувањето на работата на наставниците се врши во училиштето од страна на директорот, како и од страна на Бирото.

(2) Следење и вреднувањето се однесува на квалитетот на работата и постигањето на компетенциите и стандардите на наставниците. Врз основа на сознанијата од следењето и вреднувањето наставникот добива извештај со повратна информација и насоки за понатамошна работа, што се чува во досието на наставникот. Извештаите од следењето и вреднувањето на наставниците се користат за унапредување на работата на училиштето и за кариерно напредување на наставниците.

(3) Министерот го утврдува начинот на следењето и вреднувањето на работата на наставниците, на предлог на Бирото.

Надворешни мерења на постигањата на учениците

Член 132

(1) Надворешни мерења на постигањата на учениците ги спроведува Државниот испитен центар.

(2) Надворешни мерења на постигањата на учениците ги опфаќаат државните и меѓународните тестирања по одделни наставни предмети и области.

Државно тестирање**Член 133**

(1) Остварувањето на стандардите на постигнувања во текот на основното образование се проверува со државно тестирање кое се спроведува од страна на Државниот испитен центар.

(2) Ученикот е должен да учествува во државното тестирање.

(3) Директорот е должен да ги обезбеди условите за државно тестирање и регуларноста на тестирањето.

(4) Резултатите од државното тестирање не влијаат на оценките, односно на општиот успех на учениците.

(5) Периодите, циклусите и областите за државните тестирања, како и репрезентативниот примерок на ученици кои ќе бидат опфатени, се уредуваат со Концепцијата за државно тестирање, која ја донесува министерот, на предлог на Државниот испитен центар.

(6) Извештаите од државните тестирања се објавуваат на интернет страницата на Државниот испитен центар.

(7) Со одобрение од министерот може да се реализираат и други тестирања на учениците, во насока на унапредување на воспитно-образовниот процес.

Меѓународно тестирање**Член 134**

(1) Училиштата учествуваат во меѓународни тестирања спроведени од Државниот испитен центар, по претходна согласност од министерот.

(2) Извештаите од меѓународните тестирања се објавуваат на интернет страницата на Државниот испитен центар.

(3) Државниот испитен центар подготвува Национален извештај со сознанија и наоди од резултатите од меѓународните тестирања во кои учествувала Република Северна Македонија, во кој извештај дава и препораки за мерки за подобрување на резултатите.

(4) Националниот извештај од ставот (3) на овој член се доставува до Министерството и се објавува на интернет страницата на Државниот испитен центар.

Интегрална евалуација**Член 135**

(1) На секои три години во училиштето се врши интегрална евалуација за работа на училиштето од страна на Државниот просветен инспекторат, согласно со закон.

(2) Интегралната евалуација во делот на следењето на квалитетот на работата на училиштето ги опфаќа областите согласно со прописите од областа на просветната инспекција.

(3) Извештајот од извршената интегрална евалуација со предлог мерки Државниот просветен инспекторат го доставува до училиштето и основачот.

(4) Извештајот за извршената интегрална евалуација Државниот просветен инспекторат во електронска верзија го доставува до Државниот испитен центар, во рок од 30 дена од денот на завршувањето на интегралната евалуација.

(5) Државниот испитен центар на својата интернет страница ги објавува сите извештаи од ставот (4) на овој член.

(6) Училишниот одбор и директорот ги земаат предвид препораките од спроведената интегрална евалуација при изработка на годишна програма за работа на училиштето и развојна програма.

Анализи и политики за образование**Член 136**

(1) Извештаите од спроведените самоевалуации, интегрални евалуации, извештаи од постигањата на учениците од училиштето на државни и меѓународни мерења се јавни и истите се објавуваат на интернет страницата на Државниот испитен центар.

(2) Министерството на секои четири години изготвува извештај за состојбата во основното образование со препораки за подобрување на квалитетот, кој се доставува до Владата и се објавува на интернет страницата на Министерството.

(3) По потреба, Министерството изготвува извештаи за одделни сегменти на основното образование, кои се доставуваат до Владата и се објавуваат на интернет страницата на Министерството.

XI. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА И НАПРЕДУВАЊЕТО НА УЧЕНИЦИТЕ**Интерно проверување на успехот на учениците****Член 137**

Следењето и проверувањето на напредокот и постигањето на успехот на учениците го вршат наставниците во училиштето.

Оценување и оценки на учениците**Член 138**

(1) Постигањата на учениците во основното училиште се проверуваат формативно и сумативно и се запишуваат со описни и/или бројчани оценки.

(2) Во првиот период, постигањето на ученикот во текот на наставната година по задолжителните и изборните предмети се запишуваат со описни оценки.

(3) Ученикот од ставот (2) на овој член, на крајот на прво полугодие добива известување за успехот со описни оценки, а на крајот на учебната година добива свидетелство со описни оценки.

(4) Во вториот период, постигањето на ученикот во текот на наставната година по задолжителните и изборните предмети се запишуваат со описни и бројчани оценки.

(5) Ученикот од ставот (4) на овој член, на крајот на прво полугодие добива известување за успехот со описни оценки, а на крајот на учебната година добива свидетелство со бројчани оценки и оценка за општ успех.

(6) Во третиот период, постигањето на ученикот во текот на наставната година по задолжителните и изборните предмети се запишуваат со бројчани оценки.

(7) Ученикот од ставот (6) на овој член, на крајот на прво полугодие добива известување за успехот со бројчани оценки, а на крајот на учебната година добива свидетелство со бројчани оценки и оценка за општ успех.

(8) Општиот успех на ученикот се утврдува врз основа на годишните оценки од сите предмети според наставниот план на крајот на годината, а за учениците упатени на поправен испит по завршувањето на поправните испити.

(9) Бројчаните оценки се: одличен (5), многу добар (4), добар (3), доволен (2) и недоволен (1). Сите оценки се преодни, освен оценката недоволен (1).

(10) Највисока оценка е одличен (5).

(11) Оценувањето на ученикот се врши согласно со стандардите за оценување во наставните програми.

(12) Оценувањето на ученикот со бројчани оценки се врши и согласно со критериумите за бројчано оценување што ги изготвува Бирото.

Оценување на учениците со попреченост

Член 139

(1) Во првиот период, постигнувањата на ученикот кој следи настава според ИОП се оценуваат описно.

(2) Во вториот и третиот период, постигнувањата на ученикот кои следат настава според ИОП може да се оценуваат описно и бројчано.

(3) Учениците кои следат настава според модифицирана програма, се оценуваат описно во сите периоди на основното образование согласно со индивидуалното постигање на поставените резултати.

(4) Начинот на оценување на учениците со попреченост се прилагодува согласно со нивните потреби: писмени тестови на Брајово писмо, зголемен формат, во електронска верзија, аудио формат и слично, употреба на асистивна технологија, подолго време за тестот, помош за читање на прашањата од тестот, надгледувани паузи и флексибилен наставен план, присуство на образовен асистент.

(5) Начинот на оценување на учениците со попреченост го пропишува министерот, на предлог на Бирото.

Известување на родителите односно старателите за успехот на ученикот

Член 140

(1) Одделенскиот наставник, односно раководител на паралелката е должен континуирано во текот на учебната година да го известува ученикот за неговото напредување и постигања по секој одделен наставен предмет.

(2) Одделенскиот наставник, односно раководител на паралелката е должен да го извести родителот, односно старателот за успехот на ученикот најмалку два пати во секое полугодие односно на родителски состанок најдоцна три дена по завршување на одделенските совети за утврдување на успех и поведение на учениците за прво тримесечие, прво полугодие, трето тримесечие и крај на наставна година преку доставување на евидентни листови.

Повторување на одделение

Член 141

(1) Ученикот од прво заклучно со петто одделение, по правило, не може да го повторува одделението.

(2) Ученикот кој не успеал до крајот на учебната година да постигне минимум резултати од учење за преминување во следното одделение, да ги совлада наставните содржини до крајот на учебната година по предлог на одделенскиот наставник и стручните соработници на училиштето, а во согласност со родителот, односно старателот може да остане во истото одделение, за што одлука донесува наставничкиот совет на училиштето.

Поправен испит

Член 142

(1) Ученикот којшто на крајот на наставната година во шесто, седмо, осмо и деветто одделение има негативна оценка до два предмета се упатува на поправен испит.

(2) За ученик од шесто, седмо, осмо и деветто одделение кој на крајот на наставната година има до две негативни оценки, основното училиште е должно во јуни да организира дополнителна настава по наставните предмети по кои ученикот има негативни оценки во траење од најмалку 30% од бројот на часови утврдени со наставните програми.

(3) Ученикот од ставот (2) на овој член, кој по одржаната дополнителна настава не ги постигнал критериумите за позитивна оценка, се упатува на поправен испит.

(4) Поправните испити ученикот ги полага во јуни и/или август.

(5) Ученикот од ставот (3) на овој член, кој нема да го положи поправниот испит по еден или по два предмета се задржува во истото одделение.

(6) Ученикот којшто на крајот на наставната година во шесто, седмо, осмо и деветто одделение има повеќе од две негативни оценки се задржува во истото одделение.

Годишни оценки

Член 143

(1) Годишните оценки, одделенскиот, односно раководителот на паралелката на родителите, односно старателите, ги соопштува на родителска средба која се одржува три работни дена по денот на одржувањето на наставничкиот совет на кој се утврдуваат годишните оценки на учениците.

(2) Ако ученикот или родителот, односно старателот, не е задоволен од годишна оценка, родителот, односно старателот има право, во рок од три работни дена од денот на соопштувањето на успехот, да поднесе писмен приговор до наставничкиот совет на училиштето, кој треба да биде образложен.

(3) Наставничкиот совет по приговорот решава наредниот ден од денот на истекот на рокот од ставот (2) на овој член.

(4) Наставничкиот совет може приговорот да го уважи, да го одбие или да организира повторна проверка на знаењата на ученикот.

(5) За повторна проверка на знаењето директорот, најдоцна во рок од пет работни дена од денот на приемот на приговорот, формира комисија за повторна проверка на знаењето.

(6) Комисијата од ставот (5) на овој член е составена од претседател и два члена-испитувачи.

(7) Претседателот на комисијата, по правило, е одделенскиот раководител, односно раководителот на паралелката во која ученикот учи, а за членови-испитувачи се именуваат наставници по предметот по кој се врши проверувањето на знаењето од редот на наставниците од училиштето или од друго основно училиште.

(8) Претседател и член-испитувач на комисијата не може да биде наставникот кој ја утврдил оценката.

(9) Оценката на комисијата е конечна.

Одделенски испит**Член 144**

(1) Ученикот кој не можел да биде оценет поради отсуство од најмалку една третина од фондот на наставни часови од одредени предмети, има право да полага одделенски испит по предметите по кои не е оценет.

(2) За одобрување на полагање на одделенскиот испит од ставот (1) на овој член, одлучува наставничкиот совет на училиштето.

Побрзо напредување на ученикот**Член 145**

(1) Ученик кој има одличен општ успех и посебно се истакнува со способност, знаење и работни навики може побрзо да напредува.

(2) Ученик од прво до трето одделение, по предлог на одделенскиот наставник, а по мислење на стручните соработници на училиштето и согласност на родителот, односно старателот може забрзано да напредува и премине во наредното одделение, за што одлука донесува наставничкиот совет.

(3) Ученик од четврто до деветто одделение, по предлог на одделенскиот раководител, а по одобрување на наставничкиот совет и согласност на родителот, односно старателот може забрзано да напредува и премине во наредното одделение, за што одлука донесува наставничкиот совет.

(4) Ако ученикот побрзо напредува во првиот период преминува без полагање на испити за побрзо напредување, а ако побрзо напредува во вториот, односно третиот период полага испити за побрзо напредување.

(5) Правото од ставовите (2) и (3) на овој член, ученикот може да го користи најмногу два пати во текот на основното образование.

(6) Основното училиште има обврска за ученикот кој побрзо напредува да организира менторска и консултативна помош од наставниците по соодветните предмети.

Испитна комисија за одделенски испит, поправен испит или испити за побрзо напредување**Член 146**

(1) Одделенски испит, поправен испит или испити за побрзо напредување ученикот го полага пред испитна комисија.

(2) Комисијата од ставот (1) на овој член, ја формира директорот на училиштето и е составена од претседател и два члена-наставници, од кои еден член е наставник од соодветниот предмет.

ХП. ПРИЗНАВАЊЕ И ЕКВИВАЛЕНЦИЈА НА СВИДЕТЕЛСТВА СТЕКНАТИ ВО СТРАНСТВО**Барање за признавање и еквиваленција****Член 147**

(1) Државјанин на Република Северна Македонија кој во странство завршил основно образование или завршил одделно одделение од основното образование и воспитание, има право да бара признавање на свидетелството и еквиваленција во согласност со овој закон, доколку со меѓународните договори ратификувани согласно со Уставот на Република Северна Македонија, поинаку не е утврдено.

(2) Странски државјани и лице без државјанство имаат право да бараат признавање и еквиваленција на свидетелството стекнато во странство.

Поним на признавање и еквиваленција**Член 148**

(1) Со признавањето се врши признавање на свидетелството стекнато во странство во целина во поглед на правата што му припаѓаат на имателот на свидетелството за продолжување на образованието.

(2) Со еквиваленција се врши изедначување на свидетелството стекнато во странство со соодветното свидетелство стекнато во Република Северна Македонија.

(3) Признавањето и еквиваленцијата на свидетелството стекнато во странство ја врши Министерството.

Значење на признавање и еквиваленција**Член 149**

Со признавањето и еквиваленцијата на свидетелството стекнато во странство се изедначува со соодветното свидетелство стекнато во Република Северна Македонија во целина во поглед на правата што му припаѓаат на имателот за продолжување на образованието.

Елементи кои се земаат предвид при еквиваленција и признавање**Член 150**

(1) Во постапката за признавање и еквиваленција на свидетелството стекнато во странство, се зема предвид:

- системот на образование во државата во која свидетелството е стекнато,

- траењето на образованието,

- наставниот план и програми,

- правата што свидетелството ги дава на имателот во земјата каде што е стекнато и

- други работи од значење за признавање и еквиваленција.

(2) Ако во постапката за признавање и еквиваленција се утврди дека наставниот план и програмите значително отстапуваат од наставниот план и програмите во Република Северна Македонија со кого се споредува, признавањето се условува со полагање предмети.

Потребна документација за признавање**Член 151**

(1) Кон барањето за признавање на свидетелството стекнато во странство барателот поднесува барање со потребната документација и тоа:

- оригинал свидетелства или диплома и една копија заверена на нотар,

- превод на македонски јазик од овластен судски преведувач на свидетелството или дипломата (во три примероци),

- оригинален примерок од уплатница за уплатените средства за признавањето на свидетелство или диплома стекната во странство,

- доколку е корисник на гарантирана минимална помош потврда за користење на оваа категорија помош (издадена од Центарот за социјални работи на име на носителот на правото во домаќинството).

(2) Формата и содржината на образецот на барањето од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот.

(3) При признавањето се врши и еквиваленција на сведителството, освен ако подносителот на барањето при пополнување на образецот на барањето ја одбере опцијата постапките да се раздвојат, односно побара само признавање или само еквиваленција.

(4) Овластеното службено лице од Министерството кое ја води постапката за признавање на свидетелството стекнато во странство е должно во рок од три дена од денот на приемот на барањето за признавање, по службена должност да ја побара документација од ставот (1) алинеја 4 на овој член, за која надлежниот јавен орган води службена евиденција.

(5) Овластеното службено лице од надлежниот јавен орган од кој е побарана документацијата од ставот (1) алинеја 4 на овој член, е должно да ја достави бараната документација во рок од три дена од денот на приемот на барањето.

(6) Ако барањето од ставот (1) на овој член, не содржи комплетна документација, Комисијата во рок од 15 дена од приемот на барањето, писмено го известува лицето да ја достави документацијата која недостасува.

Условен упис во училиште при незавршено признавање

Член 152

(1) Лицето кое поднело барање за признавање и еквиваленција на свидетелството стекнато во странство, може условно да го посетува наредното одделение, доколку постапката не е завршена до истекот на рокот за упис на учениците во училиште.

(2) Ученикот чие свидетелство врз основа на извршено признавање, односно еквиваленција дава право на запишување во пониска година од годината во која условно е запишан, се префрлува во соодветната година и со тоа се поништува условното запишување.

Видови решенија за признавање и еквиваленција

Член 153

(1) Во зависност од барањето, Министерството донесува:

- решение за признавање и еквиваленција,
- решение за признавање и
- решение за еквиваленција.

(2) Решение за признавање и за еквиваленција, решение за признавање и решение за еквиваленција на свидетелството стекнато во странство донесува Министерството, во рок од 60 дена од денот на поднесување на барањето за признавање, односно еквиваленција, по предлог на комисија за признавање и еквиваленција.

(3) Комисијата од ставот (2) на овој член, ја формира министерот и е составена од седум члена, со стекнато високо образование и со најмалку седум години работно искуство во воспитно-образовната дејност или во орган на државната управа надлежен за работите на образованието.

(4) Повеќе од половината членови на комисијата од ставот (2) на овој член се од воспитно-образовната дејност.

(5) Против решението за одбивање на признавањето, односно еквиваленцијата, може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

Надоместок на трошоци за признавање

Член 154

(1) Надоместокот на трошоците во постапката за признавање се утврдува врз основа на направените реални трошоци.

(2) Од трошоците во постапката за признавање се ослободуваат корисниците на гарантирана минимална помош.

(3) Висината на надоместокот на трошоците од ставот (1) на овој член и начинот на распределбата на надоместокот, ги утврдува министерот.

Евиденција на признавање и еквиваленција

Член 155

Министерството ја чува документацијата од извршеното признавање, односно еквиваленција и за тоа води евиденција.

Обрасци за признавање

Член 156

Формата и содржината на обрасците за признавање, односно еквиваленција и начинот на водење на евиденцијата ги утврдува министерот.

XIII. ФИНАНСИРАЊЕ НА ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Финансирање од Буџетот на Република Северна Македонија

Член 157

(1) Средствата за финансирање на дејноста на основното образование се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија, на начин и постапка утврдени со Законот за буџетите на Република Северна Македонија, Законот за извршување на Буџетот на Република Северна Македонија и Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа.

(2) Средствата од ставот (1) на овој член, се распределуваат на општините по пат на блок дотации и наменски дотации согласно Уредбата за методологијата за утврдување на критериуми за распределба на блок дотациите и Уредбата за методологијата за распределба на капиталните и наменските дотации утврдени во Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа.

(3) Општината средствата од ставот (2) на овој член, ги распределува на основните училишта на своето подрачје за обезбедување на реализација на воспитно-образовниот процес, во согласност со утврдени стандарди и нормативи.

(4) Средствата кои општините ги добиваат во блок дотациите и наменските дотации за учениците со попреченост, се распределуваат во училиштата согласно бројот на ученици со попреченост во конкретното училиште и училиштето ги троши наменски за потребите на овие ученици.

(5) Со уредбите од ставот (2) на овој член, се уредува распределбата на средствата од блок дотацијата и од наменската дотација која се врши врз основа на формула и согласно фазите за фискалната децентрализација утврдени во Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа.

(6) Формулата од ставот (5) на овој член, за распределба на средствата се изведува основно од бројот на учениците во основните училишта на своето подрачје. Врз изведувањето на формулата можат да имаат влијание и други дополнителни показатели.

Финансирање од други извори

Член 158

(1) Општината може да ја дополни добиената блок дотација, односно наменска дотација за образование со средства од сопствени извори, освен за платите на вработените во училиштата.

(2) Средствата за финансирање на дејноста на основното образование можат да се обезбедуваат и од други извори (легати, подароци, завештанија и друго), а се користат наменски за развој на воспитно-образовната дејност.

Објавување на финансиски план и завршна сметка на основните училишта

Член 159

Податоците од годишниот финансиски план и од завршната сметка на основните училишта, општината ги објавува во своето службено гласило.

Подзаконски акти за финансирање на основното образование

Член 160

(1) Министерството за средствата за финансирање на основното образование донесува финансов план и програми и годишна пресметка.

(2) Министерството утврдува мерила и критериуми за распоредување на средствата за државните основни училишта.

(3) Советот на општината утврдува мерила и критериуми за распоредување на средства за општинските основни училишта.

(4) Министерството го контролира наменското користење на средствата кои се распределуваат од Буџетот на Република Северна Македонија.

Осигурување за одговорност од предизвикана штета

Член 161

Основните училишта се должни да склучат соодветно осигурување за одговорност од предизвикана штета, за што средства обезбедува основачот.

XIV. НАДЗОР

Органи кои вршат надзор

Член 162

(1) Надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон врши Министерството.

(2) Инспекциски надзор над спроведувањето на одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон врши Државниот просветен инспекторат и овластените инспектори на општините, согласно со закон.

Инспекциски надзор

Член 163

(1) Доколку при вршењето на инспекцискиот надзор државниот просветен инспектор или овластениот инспектор на општината утврди дека за прв пат е сторена неправилност од прекршочните одредби од овој закон, е должен да состави записник во кој ќе ја утврди сторената неправилност со укажување за отстранување на утврдената неправилност во рок од осум дена и со истовремено врачување на покана за спроведување на едукација на лицето или основното училиште каде што е утврдена неправилноста при вршењето на инспекцискиот надзор.

(2) Формата и содржината на поканата за едукација, како и начинот на спроведување на едукацијата ги пропишува министерот.

(3) Едукацијата ја организира и спроведува Државниот просветен инспекторат, односно овластениот инспектор на општината, којшто го извршил инспекцискиот надзор, во рок не подолг од осум дена од денот на спроведувањето на инспекцискиот надзор.

(4) Едукацијата може да се спроведе за повеќе утврдени исти или истородни неправилности за едно или повеќе лица, односно за едно или повеќе основни училишта.

(5) Доколку во закажаниот термин лицето или основното училиште над кое се спроведува едукација не се јави на едукацијата ќе се смета дека едукацијата е спроведена.

(6) Доколку лицето или основното училиште над кое се спроведува едукација се јави на закажаната едукација и истата ја заврши ќе се смета дека е едуциран по однос на утврдената неправилност.

(7) Доколку државниот просветен инспектор или овластениот инспектор на општината при спроведување на контролниот надзор утврди дека се отстранети утврдените неправилности од ставот (1) на овој член, донесува решение, со кое ја запира постапката на инспекцискиот надзор.

(8) Доколку државниот просветен инспектор или овластениот инспектор на општината при спроведување на контролниот надзор утврди дека не се отстранети утврдените неправилности од ставот (1) на овој член, поднесува барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежен суд.

(9) Државниот просветен инспекторат, односно овластениот инспектор на општината, којшто го извршил инспекцискиот надзор, води евиденција за спроведената едукација на начин пропишан од министерот.

Вонредна интегрална евалуација

Член 164

(1) Доколку Државниот просветен инспекторат оцени дека во училиштето битно е нарушен воспитно-образовниот процес, врши вонредна интегрална евалуација и го задолжува училиштето причините за нарушувањето да ги отстрани во рок од една година од денот на добивањето на извештајот за извршената интегрална евалуација.

(2) Барање за вонредна интегрална евалуација до Државниот просветен инспекторат можат да поднесат советот на општината, градоначалникот или советот на родителите.

Надзор од страна на Министерството**Член 165**

(1) Кога Министерството смета дека статутот или друг акт на основното училиште не е во согласност со Уставот и закон има право да го запре од извршување актот до донесување на одлука на Уставниот суд на Република Северна Македонија.

(2) Ако Министерството во вршење на надзорот, утврди дека основното училиште издало свидетелство спротивно на одредбите од овој закон донесува решение за нивно поништување што се објавува во средствата за јавно информирање и поднесува пријава до органот за кривично гонење.

Надлежност на Министерството при вршење надзор**Член 166**

(1) При вршењето на надзорот над работата на органите на општината, Министерството ги врши следниве работи:

- ја следи законитоста на работата на органите на општината, презема мерки и активности и поднесува иницијативи за остварување на надлежностите на општината во согласност со овој закон,
- оценува дали органите на општината ги извршуваат надлежностите согласно со овој закон,
- им укажува на органите на општината на пречекувањето на нивните надлежности утврдени со овој закон и друг пропис и им предлага соодветни мерки за надминување на таквата состојба,
- укажува на определени материјални и процедурални недостатоци во работата на органите на општината со кои се оневозможува вршењето на работите од областа на основното образование од локално значење,
- дава препораки за доследно спроведување на надлежностите на општината согласно со овој закон на барање на органите на општината,
- го следи навременото донесување на прописи на општината предвидени со овој закон,
- ја следи законитоста на решенијата што градоначалникот ги донесува во решавањето на поединечните права, обврски и интереси на физичките и правните лица и презема мерки во согласност со овој закон,
- дава мислење и стручна помош по предлогот на прописите на општината предвидени со овој закон, на барање на органите на општината,
- го следи остварувањето на јавноста во работата на органите на општината, во остварувањето на нивните надлежности утврдени со закон, а особено од аспект на редовно, навремено, вистинито и потполно известување на граѓаните,
- го следи остварувањето на претходниот надзор на прописите на општините и
- навремено ги известува органите на општината за констатираните состојби во нивната работа и за преземените мерки при вршењето на надзорот.

(2) За преземените мерки и активности од ставот (1) алинеи 6 и 7 на овој член, Министерството го информира органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на локалната самоуправа.

Одземање надлежност**Член 167**

(1) Ако и покрај укажувањата и преземените мерки и активности, органите на општината не го обезбедат извршувањето на работите кои со закон се утврдени

како нејзина надлежност и за чие извршување одговорна е општината, по сила на овој закон им се одзема вршењето на соодветната надлежност.

(2) Вршењето на одземените работи го презема Министерството, но најмногу до една година од денот на нивното преземање.

(3) Министерството одземените работи од надлежност на општината ги врши во име и за сметка на општината.

(4) За одземањето на работите од ставот (1) на овој член се известува органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на локалната самоуправа и органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на финансиите.

XV. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ**Член 168**

(1) Глоба во износ од 50 до 300 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на директорот на основното училиште, ако:

- името на основното училиште е напишано спротивно на членот 21 од овој закон,
- не истакне распоред за дополнителна и додатна настава за секој наставен предмет и не го објави на огласна табла и на својата интернет страница (член 33 став (1) од овој закон),
- не го организира прифаќањето и заштитата, како и продолжен престој на учениците (член 40 ставови (2) и (3) од овој закон),
- се внесени погрешно податоци во интегрираната база на податоци (член 95 од овој закон) и
- не склучи соодветно осигурување за одговорност од предизвикана штета (член 161 од овој закон).

(2) Глоба во износ од 15 до 50 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на наставникот за прекршокот од ставот (1) алинеја 2 на овој член.

(3) Глоба во износ од 100 до 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на родителот, односно старателот ако ученикот не е запишен во рокот утврден во членот 60 став (4) од овој закон.

(4) Глоба во износ од 200 до 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на родителот, односно старателот ако не му овозможи на своето дете да ја исполни обврската за задолжително основно образование и воспитание (член 8 став (2) од овој закон).

Член 169

(1) Глоба во износ од 301 до 400 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на директорот на основното училиште, ако:

- воспитно-образовната работа не се изведува согласно со членот 9 од овој закон,
- се организира подрачно училиште без одлука на основачот и претходно позитивно мислење од министерот (член 25 став (2) од овој закон),
- годишната програма за работа не ја достави до основачот, Бирото и Државниот просветен инспекторат во определениот рок (член 49 ставови (7) и (10) од овој закон),
- не го оствари вкупниот број наставни денови (член 50 став (2) од овој закон),
- организира паралелка со помалку од 20 ученици без добиена согласност од основачот (член 53 став (5) од овој закон),

- се организира комбинирана паралелка без добиена согласност од основачот (член 53 став (8) од овој закон),

- основното училиште навреме не организира и не изврши запишување на ученици (член 60 став (1) од овој закон),

- не ги опфати сите ученици од својот реон вклучувајќи ги и учениците со попречености (член 63 став (2) од овој закон),

- запише ученици од друг реон или друга општина без да има слободни места (член 63 став (4) од овој закон),

- не го извести овластениот просветен инспектор на општината за децата кои не се запишани, (член 64 став (1) од овој закон),

- ако не се води е-дневник во основното училиште (член 93 став (4) од овој закон) и

- постапи спротивно на членот 108 став (1) алинеи 2 и 3 од овој закон.

(2) Глоба во износ од 51 до 150 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на наставникот за прекршокот од ставот (1) алинеи 1 и 11 на овој член, како и за прекршок, ако:

- не го оствари годишниот и неделниот број на часови за наставата согласно со наставниот план и програма (член 30 од овој закон),

- како одделенски наставник, односно раководител на паралелка не го извести родителот односно старателот за успехот на ученикот најмалку двапати за секое полугодие односно на родителски состанок најдоцна три дена по завршување на одделенските совети за утврдување на успех и поведение на учениците за прво тримесечие, прво полугодие, трето тримесечие и крај на наставна година преку доставување на евидентни листови (член 140 став (2) од овој закон),

- како одделенски наставник, односно раководител на паралелка успехот на ученикот не им ги соопшти на родителите, односно старателите на родителска средба која се одржува три работни дена по денот на одржувањето на наставничкиот совет на кој се утврдуваат годишните оценки на учениците (член 143 став (1) од овој закон).

Член 170

(1) Глоба во износ од 401 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на директорот на основното училиште, ако:

- во основното училиште се врши дискриминација (член 5 став (1) од овој закон),

- се организира политичко и верско организирање и дејствување и се истакнуваат партиски и верски обележја (член 9 од овој закон),

- започне со работа пред утврдување на исполнувањето на условите за почеток со работа и пред донесување на решение за верификација (член 24 став (2) од овој закон),

- ја прекине воспитно-образовната работа спротивно на членот 50 став (6) од овој закон,

- се врши телесно, психичко и сексуално малтретирање и казнување на ученикот и понижувачко однесување и постапување кон него (член 65 од овој закон),

- не пријави насилство, злоупотреба и занемарување врз ученик до надлежните органи (член 66 од овој закон),

- не се води или се води и издава педагошката документација спротивно на членовите 92 и 93 од овој закон,

- издаде јавни исправи спротивно на членот 94 став (2) од овој закон,

- не внесува податоци во интегрираната база на податоци (член 95 од овој закон),

- не го извести надлежниот центар за социјални работи, Државниот просветен инспекторат и лицето одговорно за образование во општината во рок од три дена од денот на пријавувањето на промената од страна на родителот, односно старателот согласно со членот 97 став (6) од овој закон,

- по извршена вонредна интегрална евалуација не ги отстрани причините за нарушувањето на воспитно-образовниот процес (член 164 став (1) од овој закон),

- не спроведе самоевалуација на училиштето (член 129 од овој закон) и

- не овозможи вршење на надзор над законитоста и инспектиски надзор (член 162 од овој закон).

(2) Глоба во износ од 151 до 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на наставникот на основното училиште за прекршокот од ставот (1) алинеи 1, 2, 5, 6, 8 и 11 на овој член.

(3) На директорот на основното училиште за дејствијата од ставот (1) алинеја 2 на овој член, покрај предвидената глоба задолжително ќе му се изрече и прекршочна санкција привремена забрана за вршење на професија во времетраење од најмалку една година, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката.

Член 171

(1) Надлежен орган за изрекување на прекршочните санкции е надлежниот суд.

(2) Одмерувањето на висината на глобата за правно лице се врши согласно со Законот за прекршоците.

Член 172

(1) За прекршоците утврдени во членовите 168, 169 и 170 од овој закон, државниот просветен инспектор е должен на сторителот на прекршокот да му издаде прекршочен платен налог, согласно со Законот за прекршоците.

(2) Доколку сторителот го прими прекршочниот платен налог, истиот треба да го потпише. Примањето на прекршочниот платен налог од сторителот на прекршокот се забележува во записник.

(3) Во записникот од ставот (2) на овој член, се утврдува начинот на кој ќе се отстранат штетните последици од прекршокот, како и начинот на надминување на последиците од сторениот прекршок.

(4) Кога како сторител на прекршок се јавува правно лице, записникот и прекршочниот платен налог ги потпишува директорот на основното училиште или од него овластено лице.

(5) Државниот просветен инспектор е должен да води евиденција за издадените прекршочни платни налози и за исходот од покренатите постапки.

(6) Во евиденцијата од ставот (5) на овој член се собираат, обработуваат и чуваат следните податоци: име и презиме, односно назив на сторителот на прекршокот, живеалиште, односно престојувалиште, седиште, вид на прекршокот, број на прекршочниот платен налог кој му се издава и исходот на постапката.

(7) Личните податоци од ставот (6) на овој член се чуваат пет години од денот на внесување во евиденцијата.

(8) Формата и содржината на прекршочниот платен налог ги пропишува министерот.

Член 173

Средствата од глобите изречени од страна на државните просветни инспектори се приход на Буџетот на Република Северна Македонија.

XVI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Статус на основните училишта

Член 174

Со денот на влегувањето во сила на овој закон, постојните основни училиштата продолжуваат со работа и го задржуваат стекнатиот статус кој го имале пред денот на влегувањето во сила на овој закон.

Мандат на директори

Член 175

Директорите на основните училишта избрани до денот на влегувањето во сила на овој закон продолжуваат да ги вршат своите функции до истекот на времето за кое се избрани.

Мандат на училишни одбори

Член 176

(1) Претседателот и членовите на училишните одбори на основните училишта избрани односно именувани до денот на влегувањето во сила на овој закон, продолжуваат да ја вршат својата функција до истекот на времето за кое се избрани односно именувани, освен членот на училишниот одбор во општинските основни училишта именуван од Министерството и на еден од членовите на училишниот одбор именуван од основачот, на кои им престанува мандатот најдоцна еден месец од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) Одлука за престанување на мандатот на еден од членовите на училишниот одбор именуван од основачот, донесува основачот на училиштето.

Рокови за усогласување на актите на училиштата

Член 177

(1) Основното училиште, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон, ја усогласува својата организација, работа, статут и другите акти со овој закон.

(2) До донесувањето на актите од ставот (1) на овој член, се применуваат постојните акти на основното училиште.

Член 178

Постојните државни основни училишта Заводот за рехабилитација на деца со оштетен слух „Кочо Рацин“ - Битола, Посебното основно училиште „Иднина“ - Скопје, Посебното училиште за основно образование на децата попречени во психичкиот развој „Д-р Златан Сремец“ - Скопје, Посебното основно училиште за ученици со посебни воспитно - образовни потреби „Св. Климент Охридски“ - Ново Село и Посебното основно училиште со ученички дом „Маца Ѓорѓиева Овчарова“ - Велес ќе запишуваат ученици до учебната 2022/2023 година.

Член 179

(1) Постојните државни основни училишта Заводот за рехабилитација на деца со оштетен слух „Кочо Рацин“ - Битола, Посебното основно училиште „Иднина“ - Скопје, Посебното училиште за основно образование на децата попречени во психичкиот развој „Д-р Златан Сремец“ - Скопје, Посебното основно училиште за ученици со посебни воспитно - образовни потреби „Св. Климент Охридски“ - Ново Село и Посебното основно училиште со ученички дом „Маца Ѓорѓиева Овчарова“ - Велес, продолжуваат со работа како основни училишта со ресурсни центри од учебната 2020/2021 година, согласно со одредбите од овој закон.

(2) До започнување со работа на основните училишта со ресурсен центар, работите од нивна надлежност, со денот на влегувањето во сила на овој закон, ги вршат основните училишта од ставот (1) на овој член.

(3) Постојните посебни паралелки при основните училишта, продолжуваат со работа како центри за поддршка на учењето на учениците со попреченост од учебната 2020/2021 година согласно со одредбите од овој закон.

(4) Вработените на неопределено работно време во училиштата од ставот (1) на овој член, продолжуваат со работа во основните училишта со ресурсен центар, а вработените на неопределено работно време во постојните посебни паралелки при основните училишта, продолжуваат со работа во центрите за поддршка на учењето на учениците со попреченост.

(5) До започнување со работа на центрите за поддршка на учењето на учениците со попреченост, работите од нивна надлежност, со денот на влегувањето во сила на овој закон, ги вршат основните училишта со посебни паралелки од ставот (3) на овој член.

Рокови за донесување на подзаконски акти

Член 180

(1) Подзаконските акти предвидени со овој закон, ќе се донесат во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) До донесување на актите предвидени со овој закон ќе се применуваат постојните акти.

(3) Концепцијата за инклузивно образование од членот 11 став (4) од овој закон ќе се донесе во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(4) Концепцијата за државно тестирање од членот 133 став (5) од овој закон ќе се донесе во рок една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Започнати постапки

Член 181

Постапките започнати до денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе се завршат согласно со Законот за основното образование („Службен весник на Република Македонија“ број 103/2008, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13, 41/14, 116/14, 135/14, 10/15, 98/15, 145/15, 30/16, 127/16, 67/17 и 64/18).

Рокови за одредби кои имаат одложена примена

Член 182

Одредбите од членот 13 ставови (3), (4) и (5) од овој закон, ќе започнат да се применуваат од денот на пристапувањето на Република Северна Македонија во Европската Унија.

Член 183

(1) Одредбите на членот 53 ставови (4), (5) и (6) и членот 54 став (5) од овој закон, ќе започнат да се применуваат од учебната 2019/2020 година за генерацијата на ученици кои се запишуваат во прво одделение и ќе се воведува сукцесивно секоја наредна учебна година.

(2) Одредбата од членот 53 став (10) од овој закон ќе започне да се применува од учебната 2019/2020 година, за одделенијата во првиот воспитно-образовен период.

(3) Одредбата од членот 60 став (2) која се однесува на задолжителни офталмолошки прегледи ќе започне да се применува од учебната 2021/2022 година.

Нострификација и еквиваленција

Член 184

(1) Нострификација, односно еквиваленција на свидетелство извршено во републиките и автономните покраини на поранешна Социјалистичка Федеративна Република Југославија до 1 септември 1991 година, има иста вредност на територијата на Република Северна Македонија.

(2) Свидетелствата на лицата кои го стекнале образованието во поранешните републики, односно држави на Социјалистичка Федеративна Република Југославија до 1 септември 1995 година се признаваат без спроведување постапка за признавање.

Престанување со важност

Член 185

Со денот на влегувањето во сила на овој закон, престанува да важи Законот за основното образование („Службен весник на Република Македонија“ број 103/2008, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13, 41/14, 116/14, 135/14, 10/15, 98/15, 145/15, 30/16, 127/16, 67/17 и 64/18).

Член 186

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

L I G J
PËR ARSIMI FILLOR

I. DISPOZITA THEMELORE

Lënda e ligjit

Neni 1

(1) Me këtë ligj rregullohet procesi edukativo-arsimor i cili realizohet në shkolla fillore, si dhe veprimtaria e arsimit fillor si pjesë e sistemit unik edukativo-arsimor.

(2) Veprimtaria e arsimit fillor është me interes të veçantë publik.

Përdorimi i shprehjeve

Neni 2

Shprehjet të cilat në këtë ligj пëрдорен në гјининë mashkullore gramatikore janë neutrale dhe kanë të bëjnë me personat edhe të гјинисë mashkullore dhe femërore.

E drejta e arsimit fillor

Neni 3

(1) Çdo fëmijë ka të drejtë të edukimit dhe arsimit fillor falas dhe cilësor në shkollë fillore.

(2) Në arsimin fillor mund të пërfshihen edhe persona të moshuar, në pajtim me Ligjin пëр arsimin e të moshuarve.

(3) Me propozim të Byrosë пëр Zhvillimin e Arsimit (në текстин e mëtejмë: Byroja) dhe të Komisionit Shtetëror të Provimeve, ministri i Arsimit dhe Shkencës (në текстин e mëtejмë: ministri) miraton standarde пëр пërcaktimin e cilësisë në arsimin fillor.

Parimet e arsimit fillor

Neni 4

Arsimi fillor zhvillohet në bazë të parimeve si vijojнë:

- interesi më i mirë dhe zhvillimi i plotë i nxënësit,
- barazia, arritshmëria, qasja dhe inkluziviteti,
- karakteri i пëргјитнshëm arsimor i arsimit fillor,
- siguri i cilësisë së arsimit dhe krahasimi ndërkombëtar i njohurive të nxënësve,
- pjesëmarrja aktive e nxënësve në jetën e shkollës dhe komunitetit,
- пëргатитja e nxënësit пëр mësim гјатë гјитнë jetës,
- avancimi i ngjashmërive dhe pranimi i diallimeve, interkulturës, multikulturalizmit, interkulturalizmit, interkulturalizmit,
- kujdesi пëр sigurinë dhe shëndetin fizik,
- autonomia, kompetenca dhe пëргјегјësia dhe
- partneriteti ndërmjet shkollës, prindërve, пëрkatësisht kujdestarëve dhe njësive të vetëqeverisjes lokale.

Mbrotjta nga diskriminimi dhe promovimi i barazisë

Neni 5

(1) Në edukimin dhe arsimin fillor ndalohet çdo diskriminim i drejtpërdrejtë ose i tërthortë, thirrja dhe nxitja e diskriminimit dhe ndihma në veprimin diskriminues në bazë të гјинисë, racës, ngjyrës së lëkurës, origjinës nacional dhe etnike, të metave, гјинисë, orientimit seksual, identitetit гјинор, shtetësisë, origjinës sociale, arsimit, religjionit ose bindjes fetare, bindjes politike, llojeve tjera të bindjes, moshës, гјендjes familjare dhe martesore, statusit pronësor, гјендjes shëndetësore dhe statusit shoqëror, ose çfarëdo bazë tjetër e cila është парарë me ligj ose marrëveshje ndërkombëtare të ratifikuar në pajtim me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë së Veriut në realizimin e të drejtave të arsimit fillor.

(2) Ndalohet çdo formë dhe lloj i diskriminimit në arsimin fillor, dhe atë në:

- procesin edukativ-arsimor,
- procesin e regjistrimit në arsimin fillor,
- arritshmërinë në shërbime dhe пëрfitimet, пëрshtatje dhe qasje racionale deri dhe në objekte,
- пунësim, avancim në karrierë dhe ndërprerje të пунësimit,
- organizimin e nxënësve,
- пëрmbajtjen e programeve mësimore dhe librave shkollorë,
- menaxhim dhe pjesëmarrje në organet dhe trupat e shkollës,
- financimin ie arsimit fillor dhe
- çfarëdo sferë tjetër të arsimit fillor.

(3) Ndalimi për diskriminim ka të bëjë edhe me diskriminimin ndaj prindërve përkatësisht kujdestarëve të nxënësve në cilëndo bazë nga paragrafi (1) i këtij neni.

(4) Të punësuarit në shkolla fillore janë të detyruar të promovojnë barazi dhe drejtësi ndërmjet të gjithë nxënësve dhe aktivisht t'i kundërshtojnë të gjitha format e diskriminimit dhe dhunës.

(5) Ndalimi për diskriminim ka të bëjë edhe me diskriminimin ndaj të punësuarve në shkolla fillore në cilëndo bazë nga paragrafi (1) i këtij neni.

(6) Mbrojtja nga diskriminimi sigurohet në pajtim me rregullat nga sfera e parandalimit dhe mbrojtjes nga diskriminimi.

Masa afirmative

Neni 6

(1) Në arsimin fillor zbatohen masa afirmative me qëllim tejkalimin e diskriminimit dhe përjashtimit të fëmijëve dhe të moshuarve.

(2) Masat afirmative nga paragrafi (1) i këtij neni janë: moszbatimi i dispozitës për rajonizim gjatë regjistrimit të nxënësve me aftësi të kufizuara, lirimi nga pagesa e shpenzimeve për njohje dhe ekuivalencë të dëftësive të marra jashtë vendit, transporti falas për nxënësit me aftësi të kufizuara, medijatorët arsimorë, kompensim në para për vendin e parë të marrë në gara shtetërore, stimulimi për pjesëmarrje dhe kompensim në para për çmim/medalje të marrë në gara ndërkombëtare.

Qëllimet e arsimit fillor

Neni 7

Qëllimet e arsimit fillor janë:

- sigurimi i përfshirjes së plotë në procesin edukativ arsimor dhe përgjigja ndaj nevojave të llojllojshme të të gjithë nxënësve përmes sigurimit të pjesëmarrjes esenciale të të gjithë nxënësve në të,

- sigurimi i qasjes sistimore për nxitje të zhvillimit kognitiv, afektiv dhe psikomotorik të nxënësit në pajtim me karakteristikat potencialet dhe afinitetet e tij zhvillimore,

- arritja e standardeve nacionale për nxënësit në arsimin fillor nga sferat: edukimi gjuhësor, mësimi i gjuhëve tjera, matematika, shkencat natyrore dhe teknologjia, edukimi digjital, zhvillimi personal dhe social, kultura demokratike dhe qytetaria, sipërmarrësia dhe edukimi financiar si dhe shprehja artistike, kultura dhe multikulturalizmi,

- zhvillimi i vetëbesimit dhe vetëdijes te nxënësi për individualitetin dhe përgjegjësinë për veprimet e veta,

- edukimi për respektimin e dallimeve, bashkëpunimi, respektimi i dallimit, lirive dhe të drejtave themelore të njeriut,

- zhvillimi i shkrim leximit dhe aftësive të nxënësve për kuptim, informim dhe shprehje në gjuhën maqedonase dhe në alfabetin e saj cirilik,

- zhvillimi i shkrim leximit dhe aftësisë së nxënësve për kuptim, informim dhe shprehje, përveç në gjuhën maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik edhe në gjuhën dhe alfabetin e pjesëtarëve të bashkësive që flasin gjuhë të ndryshme nga gjuha maqedonase,

- zhvillimi i vetëdijes te nxënësit për përkatësinë e Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe kultivimin e identitetit nacional, qytetar, etnik dhe kulturor,

- përgatitja e nxënësit për jetë të përgjegjshme në shoqëri të lirë, qytetare dhe demokratike,

- zhvillimi i aftësive dhe shkathtësive për hulumtim, eksperimentim dhe zgjidhje të problemeve,

- marrja e njohurive dhe shkathtësive të përgjithshme që janë të nevojshme që janë të nevojshme në jetën e përditshme ose për arsimin e mëtejsh,

- aftësimi për arsim të mëtejshëm dhe mësim gjatë gjithë jetës;

- mbështetja e nxënësve të talentuar dhe me dhunti në sfera të ndryshme dhe

- avancimi i mënyrës së shëndoshë të jetesës dhe edukimit për marrje përsipër të përgjegjësisë për shëndetin personal dhe për mbrojtjen e mjedisit jetësor.

Obligimi dhe periodhat e arsimit fillor

Neni 8

(1) Arsimi fillor është i obligueshëm, zgjat nëntë vite dhe organizohet në tri periudha edukativo-arsimore dhe atë nga klasa e parë deri në klasën e tretë, nga klasa e katërtë deri në klasën e gjashtë dhe nga klasa e shtatë deri në klasën e nëntë.

(2) Prindi, përkatësisht kujdestari i nxënësit është i detyruar që t'ia mundësojë fëmijës së tij ta përmbushë obligimin për arsim dhe edukim të detyrueshëm fillor.

Ndalimi i organizimit dhe veprimit partiak dhe fetar në shkollë fillore

Neni 9

Në shkollë fillore ndalohet organizimi dhe veprimi partiak dhe fetar, si dhe vendosja e shenjave partiake dhe fetare.

Përdorimi i gjuhëve në arsim

Neni 10

(1) Puna edukativo-arsimore në shkollë fillore realizohet në gjuhën maqedonase dhe në alfabetin e saj cirilik.

(2) Për nxënësit e pjesëtarëve të bashkësive që ndjekin mësim në gjuhë të ndryshme nga gjuha maqedonase dhe në alfabeti i saj cirilik, puna edukativo-arsimore realizohet në gjuhën dhe alfabetin e bashkësisë përkatëse.

(3) Nxënësit nga paragrafi (2) i këtij neni, e mësojnë detyrimisht gjuhën maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik.

Arsimi inkluziv

Neni 11

(1) Arsimi fillor është organizuar në mënyrë institucionale, kadrovike dhe përmbajtësore në mënyrë që mbështet inkluzionin e të gjithë fëmijëve në arsimin e rregullt fillor.

(2) Arsimi inkluziv është proces i cili do t'i marrë parasysh nevojat e ndryshme individuale për zhvillim të nxënësve, duke dhënë mundësi të barabarta për realizimin e të drejtave themelore për zhvillim dhe arsim cilësor.

(3) Arsimi inkluziv nga paragrafi (2) i këtij neni, përfshin ndryshime dhe përshtatje të përmbajtjes mësimore, qasjes, strukturave dhe strategjive për nxënësit me aftësi të kufizuara, me vizion dhe bindje të përbashkët se shteti ka obligim të sigurojë arsim për të gjitha fëmijët.

(4) Inkluzioni i të gjitha fëmijëve në arsimin e rregullt fillor definohet me Konceptin për arsim inkluziv, të cilin e miraton ministri me propozim të Byrosë dhe i njëjti publikohet në faqet e internetit të Ministrisë së Arsimit dhe Shkencës (në tekstin e mëtejshëm: Ministria) dhe Byrosë.

(5) Infrastruktura, mbështetja e individualizuar, plan-programi mësimor në arsimin fillor, janë përshtatur racionalisht sipas nevojave individuale të nxënësit.

(6) Përshtatja rationale nga paragrafi (5) i këtij neni, paraqet ndryshim dhe përshtatje të kushteve për edukim dhe arsim në rast të caktuar, që nuk shkakton ngarkim të shpërpjesëtimor ose të panevojshëm të shkollës, ndërsa është me qëllim për sigurimin e gëzimit ose realizimit të të gjitha të drejtave dhe lirive të nxënësve me aftësi të kufizuara në bazë të njëjtë me të tjerët.

(7) Qasja në infrastrukturë dhe shërbime nënkupton marrje të masave të cilat sigurojnë se nxënësit me aftësi të kufizuara kanë qasje, në bazë të barabartë me të tjerët, në mjedisin fizik, transport, informata dhe komunikim, duke përfshirë teknologjitë dhe sistemet informatike dhe të komunikimit në shkollë fillore.

Arsimi i fëmijëve të shtetasve që qëndrojnë jashtë vendit

Neni 12

(1) Për fëmijët e shtetasve të Republikës së Maqedonisë së Veriut që qëndrojnë jashtë vendit organizohet mësimi për mësim të gjuhës dhe kulturës maqedonase, ndërsa për pjesëtarët e komunitetit që flasin gjuhë të ndryshme nga gjuha maqedonase edhe në gjuhën amtare, në pajtim me marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara në pajtim me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(2) Punën edukativo-arsimorë për qytetarët e Republikës së Maqedonisë së Veriut, të cilët janë me qëndrim të përhershëm ose të përkohshëm jashtë vendit, e realizojnë mësimdhënësit të cilët përveç kushteve të përcaktuara me këtë ligj, kanë së paku pesë vjet përvojë pune në mësim, dallohen në punën edukativo-arsimorë dhe e njohin gjuhën e shtetit në të cilin do ta realizojnë mësimin.

(3) Fëmijëve të shtetasve të Republikës së Maqedonisë së Veriut të cilët kanë qëndruar jashtë vendit dhe janë kthyer në Republikën e Maqedonisë së Veriut ku e fillojnë, përkatësisht e vazhdojnë arsimin fillor, shkollat fillore janë të detyruara që t'u ndihmojnë në mësimin e gjuhës amtare dhe gjuhës në të cilën do ta ndjekin mësimin.

(4) Për shkak të përfshirjes së suksesshme në procesin edukativo-arsimor të nxënësve nga paragrafi (3) i këtij neni, shkolla fillore në të cilën është regjistruar nxënësi organizon mësim plotësues individual dhe grupor për përvetësimin e gjuhës amtare dhe gjuhës në të cilën do ta ndjekin mësimin dhe për kompensimin e njohurisë nga lëndët e caktuara mësimore.

(5) Mësimi për nxënësit nga paragrafi (1) i këtij neni, realizohet sipas plan-programit mësimor të cilin e përgatit Byroja, ndërsa e përcakton ministri.

(6) Mësimi për nxënësit nga paragrafi (3) i këtij neni, zgjat më së shumti një vit dhe realizohet sipas programit të cilin e përgatit shkolla, ndërsa e miraton Byroja.

(7) Rroga dhe shpenzimet tjera për të cilat mësimdhënësi nga paragrafi (2) i këtij neni, ka të drejtë gjatë punës jashtë vendit, përcaktohet varësisht nga vëllimi i punës dhe detyrave të punës dhe kushtet e vështirësuar për punë.

(8) Mënyrën e zgjedhjes së mësimdhënëseve të cilët i realizojnë planin dhe programin mësimor nga paragrafi (5) i këtij neni, si dhe mënyrën e përcaktimit të rrogave dhe shpenzimeve të mësimdhënëseve nga paragrafi (7) i këtij neni, i përcakton ministri.

Arsimi i fëmijëve me shtetësi të huaj ose fëmijëve pa shtetësi

Neni 13

(1) Fëmijët me shtetësi të huaj ose fëmijët pa shtetësi, fëmijët refugjatë, azilkërkuesit, fëmijët me status të refugjatit të pranuar, fëmijët nën mbrojtje subsidiare dhe fëmijët nën mbrojtje të përkohshme të cilët qëndrojnë në Republikën e Maqedonisë së Veriut kanë të drejtë të arsimit fillor në kushte të barabarta si fëmijët shtetas të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(2) Për fëmijët nga paragrafi (1) i këtij neni, organizohet mësimi i gjuhës maqedonase dhe alfabetit të saj cirilik dhe mbështetja për kompensim të njohurisë nga lëndë të caktuara mësimore në kohëzgjatje prej së paku një viti në bazë të programeve të përgatitura nga Byroja, e të miratuara nga ministri.

(3) Fëmijë shtetas të shteteve anëtare të Bashkimit Evropian kanë të drejtë të arsimit fillor në kushte të barabarta si dhe fëmijët shtetas të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(4) Fëmijët shtetas të shteteve anëtare të Bashkimit Evropian prindërit, përkatësisht kujdestarët e të cilëve, janë me qëndrim në Republikën e Maqedonisë së Veriut ku kryejnë ose kanë kryer veprimtari të pavarur, përkatësisht që janë të punësuar ose kanë qenë të punësuar në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, kanë të drejtë të përvetësimit të njohurive në gjuhën dhe kulturën amtare të shtetit nga i cili vijnë.

(5) Ministria, në bashkëpunim me themeluesin e shkollës dhe shtetin nga i cili vjen nxënësi nga paragrafi (3) i këtij neni, e në pajtim me mundësitë, jep mbështetje për përvetësim të njohurisë nga gjuha dhe kultura amtare e shtetit nga i cili vjen nxënësi.

Arsimi i fëmijëve që nuk janë përfshirë në mësim

Neni 14

(1) Fëmijët që nuk janë përfshirë në mësim, e janë me kufi të tejkaluar të moshës për përfshirje në klasë përkatëse të arsimit fillor, kanë të drejtë të arsimit fillor në kushte të barabarta, si dhe fëmijët tjerë.

(2) Për fëmijët nga paragrafi (1) i këtij neni, përgatiten programe të përshtatura mësimore me të cilat do të mundësohet përfshirje në klasën përkatëse të arsimit fillor.

(3) Kontrollin e njohurive të fëmijëve nga paragrafi (1) i këtij neni, e kryen shkolla para përfshirjes së tyre në procesin edukativo-arsimor, me instrumente të përcaktuara nga Byroja. Pas kontrollit të kryer të njohurisë së tyre, lëshohet vërtetim me të cilin fëmija regjistrohet në klasën përkatëse të arsimit fillor.

(4) Programet e përshtatura mësimore nga paragrafi (2) i këtij neni, i përgatit Byroja, ndërsa i përcakton ministri.

(5) Formën dhe përmbajtjen e vërtetimit nga paragrafi (3) i këtij neni, e përcakton ministri me propozim të Byrosë.

Vendi i organizimit dhe realizimit të arsimit fillor

Neni 15

(1) Arsimi fillor organizohet dhe realizohet në shkollë fillore.

(2) Arsimi fillor organizohet dhe realizohet edhe në institucione shëndetësore, institucione ndëshkimore-përmirësuese dhe edukative-përmirësuese, si dhe në kushte shtëpiake, në pajtim me këtë ligj.

(3) Shkolla organizon proces edukativo-arsimor në kushte shtëpiake si formë e veçantë e punës për nxënës në mjekim më të gjatë shtëpiak.

(4) Për nxënësit të cilët, për shkak të problemeve shëndetësore ose sëmundjeve kronike, nuk mund të ndjekin mësim më gjatë se tri javë, mësimi organizohet në kushte shtëpiake, përkatësisht në institucion shëndetësor.

(5) Prindi, përkatësisht kujdestari e njofton shkollën për nevojën e mësimi të nxënësit i cili është në mjekim më të gjatë shtëpiak ose spitalor.

(6) Arsimin fillor në institucione shëndetësore dhe ndëshkimore-përmirësuese dhe edukative-përmirësuese, e realizon shkolla e cila është më afër institucionit dhe realizon mësim në gjuhën amtare të nxënësit në këto institucione, ndërsa në kushte shtëpiake shkolla ku është regjistruar nxënësi.

(7) Mënyrën e zgjedhjes së shkollës fillore, kriteret më të afërta dhe mënyrën e organizimit të mësimi në institucionet nga paragrafi (2) i këtij neni, si dhe në kushte shtëpiake i përcakton ministri, me propozim të Byrosë.

Ekipit inkluzive

Neni 16

(1) Në shkollën fillore drejtori formon ekip inkluziv shkollor, i cili kujdeset për politika dhe praktika inkluzive në nivel të gjithë shkollës dhe ekip inkluziv për nxënësin i cili punon sipas planit arsimor individual (në tekstin e mëtejshëm: PAI) ose sipas programit mësimor të modifikuar nga neni 30 i këtij ligji.

(2) Ekipi inkluziv shkollor është me mandat prej tre vitesh shkollorë dhe përbëhet nga shtatë anëtarë, si vijon: pedagogu, përkatësisht psikologu, përkatësisht punëtori social i shkollës, dy mësimdhënës nga radhët e të punësuarve në shkollë (një mësimdhënës i mësimi klasor dhe një mësimdhënës i mësimi lëndor), dy prindër përkatësisht kujdestarë, edukatori dhe rehabilitator special dhe drejtori i shkollës. Ekipi inkluziv shkollor i planifikon dhe realizon aktivitetet në nivel të gjithë shkollës dhe kujdeset që ato të harmonizohen dhe zbatohen në punën edukativo-arsimorë.

(3) Ekipi inkluziv për nxënës është për periudhën deri në përfundimin e arsimit fillor të nxënësit dhe përbëhet nga: mësimdhënësit e nxënësit, prindi përkatësisht kujdestari, pedagogu përkatësisht psikologu, përkatësisht punëtori social i shkollës, edukatori dhe rehabilituesi special. Ekipi inkluziv për nxënës në fokus të punës së vet i ka nxënësit konkretë dhe përgatitjen dhe realizimin e planeve të tyre individuale arsimore.

(4) Në punën e ekipit inkluziv për nxënës, sipas nevojës mund të thirren dhe të marrin pjesë edhe nxënësi, mësimdhënës dhe bashkëpunëtorët profesionalë tjerë ose cildo person tjetër i besueshëm i nxënësit.

(5) Nëse shkolla nuk ka të punësuar bashkëpunëtor profesional të profilin të caktuar, për anëtarë të ekipit inkluziv nga paragrafët (2) dhe (3) të këtij neni, caktohen persona nga qendrat për mbështetje të mësimi të nxënësve me aftësi të kufizuara dhe/ose shkollat me qendra e resurseve.

(6) Ekipi inkluziv për nxënësin përgatit PAI dhe program mësimor të modifikuar për nxënësin me aftësi të kufizuara në pajtim me potencialet dhe nevojat e tij individuale, në afat prej 30 ditësh nga dita e fillimit të mësimi të nxënësit në shkollë dhe i realizon masat për mbështetje në mësim në pajtim me rekomandimet nga trupat punues për vlerësim të mbështetjes plotësuese arsimore, shëndetësore dhe sociale të fëmijëve dhe të rinjve (në tekstin e mëtejshëm: trupa punues për vlerësim) në

kuadrë të Trupit Koordinues Nacional për implementimin e Konventës së Kombeve të Bashkuara për të drejtat e personave me aftësi të kufizuara, pranë Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut (në tekstin e mëtejshëm: Qeveria). Gjatë përpunimit të PAI dhe programit mësimor të modifikuar, ekipi inkluziv për nxënës bashkëpunon me mësimdhënës dhe bashkëpunëtorët profesionalë tjerë të përfshirë në procesin arsimor të nxënësit.

Shkolla fillore me qendër të resurseve

Neni 17

(1) Shkolla me qendër të resurseve i përdor resurset e saj materiale dhe njerëzore dhe u jep mbështetje profesionale adekuate nxënësve me aftësi të kufizuara, kuadrin mësimor, bashkëpunëtorëve profesionalë, prindërve përkatësisht kujdestarëve dhe ekipit inkluziv të shkollave tjera fillore.

(2) Kuadri mësimor nga shkolla fillore me qendër të resurseve nga paragrafi (1) i këtij neni, merr pjesë edhe në realizimin e një pjesë të programit të modifikuar për nxënësit me nevoja komplekse për të cilat është në interes më të mirë të ndjekin një pjesë të mësimi në shkollë fillore me qendër të resurseve, e në pajtim me rekomandimin e trupit profesional për vlerësim, të bazuar në Klasifikimin ndërkombëtar të funksionimit (tekstin e mëtejshëm: KNF), i miratuar nga Organizata Botërore e Shëndetësisë.

Qendra për mbështetje të mësimi të nxënësve me aftësi të kufizuara

Neni 18

(1) Drejtori, në shkollën fillore ku ka paralele të veçanta, formon qendër për mbështetje të mësimi për nxënësit me aftësi të kufizuara (në tekstin e mëtejshëm: qendra për mbështetje).

(2) Qendra për mbështetje i përdor resurset materiale dhe njerëzore në shkollë dhe u jep mbështetje profesionale përkatëse nxënësve me aftësi të kufizuara, kuadrin mësimor, bashkëpunëtorëve profesionalë, prindërve, përkatësisht, kujdestarëve dhe ekipit inkluziv në shkolla tjera fillore në rajonin e komunës.

(3) Kuadri mësimor nga qendra për mbështetje merr pjesë edhe në realizimin e një pjese të programit të modifikuar për nxënësit me nevoja komplekse për të cilët është në interes më të mirë të ndjekin një pjesë të mësimi në qendrën për mbështetje, e në pajtim me rekomandimin e trupit profesional për vlerësim, të bazuar në KNF.

Llojet e mbështetjes për nxënësit me aftësi të kufizuara

Neni 19

(1) Për mbështetjen e mësimi të nxënësit me aftësi të kufizuara, shkolla fillore siguron: asistent arsimor, asistent personal, mbështetje profesionale përkatëse nga qendra për mbështetje të mësimi, ekip inkluziv dhe teknologji asistuese me rekomandim të trupit profesional për vlerësim dhe në pajtim me planin arsimor individual ose programin e modifikuar.

(2) Thirrja publike për seleksionim dhe zgjedhje të asistentit arsimor/personal, seleksionim dhe zgjedhje të asistentit arsimor/personal, si dhe trajnimit të asistentit arsimor/personal, i realizon shkolla me qendër të resurseve.

(3) Thirrja publike nga paragrafi (2) i këtij neni, pas pëlqimit të marrë paraprakisht nga Ministria publikohet në së paku dy gazeta ditore nga të cilat së paku në një prej

gazetave që botohen në gjuhën maqedonase dhe në gazetata që botohen në gjuhën që e flasin së paku 20% e qytetarëve që flasin gjuhë zyrtare të ndryshme nga gjuha maqedonase.

(4) Mënyrën e kërkesës së asistentit arsimor/personal, mënyrën e seleksionimit dhe zgjedhjes së asistentit arsimor/personal, si dhe programin për trajnim të asistentit arsimor/personal i përcakton ministri, me propozim të Byrosë.

(5) Seleksionimin dhe zgjedhjen e asistentit arsimor/personal e kryen Komisioni pesëanëtarësh nga radhët e të punësuarve në shkollë me qendrën e resurseve, të cilin e formon drejtori i shkollës.

(6) Normativin për asistentin arsimor dhe asistentin personal, përshkrimin e kompetencave dhe detyrave të punës i përcakton ministri, me propozim të Byrosë.

(7) Asistentët arsimorë dhe personalë punësohen në kohë të caktuar nga shkolla me qendër të resurseve. Mjetet për asistentë arsimorë dhe asistentë personalë sigurohen nga Buxheti i Ministrisë.

(8) Nëse në nivel të komunës nuk ka shkollë fillore me qendër të resurseve ose me qendër për mbështetje, mbështetja e mësimi të nxënësve me aftësi të kufizuara sigurohet nga shkolla më e afërt fillore me qendër të resurseve ose nga shkolla me qendër për mbështetjen nga komuna më e afërt.

II. THEMELIMI DHE NDËRPRERJA E PUNËS SË SHKOLLËS FILLORE

Veprimtaria e shkollës fillore

Neni 20

(1) Shkolla fillore kryen veprimtari me interes të veçantë publik.

(2) Shkolla fillore ka cilësi të personit juridik dhe regjistrohet në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(3) Shkolla fillore ka vulë. Në mesin e vulës është stema e Republikës së Maqedonisë së Veriut, ndërsa anash emri i Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe emri (emërtimi) dhe selia e shkollës.

Gjuha dhe alfabeti i emrit të shkollës fillore

Neni 21

(1) Emri i shkollës fillore është shkruar në gjuhën maqedonase dhe alfabetin e tij cirilik.

(2) Në shkollat fillore në të cilat mësimi realizohet edhe në gjuhë dhe alfabet tjetër të ndryshëm nga gjuha maqedonase, emri i shkollës është shkruar në gjuhën maqedonase dhe alfabetin e tij cirilik dhe në gjuhën dhe alfabetin në të cilin realizohet mësimi.

Lloje dhe themelimi i shkollave fillore

Neni 22

(1) Edukimi dhe arsimi fillor zhvillohet në shkollë fillore, si vijon:

- shkollë fillore,
- shkollë fillore për arsimin e të moshuarve,
- shkollë fillore të muzikës,
- shkollë fillore të baletit,
- shkollë fillore me qendrën e resurseve dhe
- shkollë fillore ndërkombëtare.

(2) Shkolla fillore mund të jetë komunale ose shtetërore.

(3) Shkolla fillore komunale themelohet nga komuna.

(4) Shkolla fillore shtetërore themelohet nga Qeveria.

(5) Këshilli i Komunës miraton vendim për themelimin e shkollës fillore komunale, pas mendimit të marrë paraprakisht nga Qeveria me propozim të Ministrisë.

(6) Për përcaktimin e pëmbushjes së kushteve për themelimin e shkollës themelore komunale ministri formon komision të përbërë nga pesë anëtarë si vijon: nga një anëtar nga Byroja, Inspektorati shtetëror i Arsimit, themeluesi dhe dy anëtarë nga Ministria.

(7) Shkollat fillore nga paragrafi (1) alinetë 2, 5 dhe 6 të këtij neni, janë shkolla fillore shtetërore të cilat i themelon Qeveria dhe themelohen për realizimin e planprogrameve mësimore për arsimin fillor të nxënësve të caktuar për të cilët shteti ka interes të veçantë.

(8) Komuna, përkatësisht Qeveria mund të themelojë shkollë të muzikës dhe/ose të baletit në të cilën realizohet planprograme mësimore, të cilat me propozim të Byrosë i përcakton ministri.

(9) Arsimi fillor i muzikës përkatësisht i baletit është i paobligueshëm dhe në të nxënësit përfshihen pas pëlqimit paraprak nga prindi i tyre përkatësisht kujdestari, e në drejtim të zhvillimit të afiniteteve të tyre muzikore dhe të baletit. Shpenzimet për ndjekje të arsimit të muzikës dhe të baletit i paguan prindi, përkatësisht kujdestari.

(10) Mënyrën e regjistrimit të nxënësve dhe realizimit të mësimi në shkollat e muzikës dhe/ose të baletit nga paragrafi (8) i këtij neni, i përcakton ministri me propozim të Byrosë.

(11) Mënyra e bashkëpunimit ndërmjet shkollës fillore me qendër të resurseve dhe shkollat tjera fillore rregullohen në akt të veçantë të miratuar nga ministri, me propozim të Byrosë.

(12) Komuna, përkatësisht Qeveria mund të themelojë edhe shkollë fillore ndërkombëtare në të cilën realizohet planprogrami mësimor në ndonjë prej gjuhëve të huaja (anglisht, frëngjisht, gjermanisht etj), të cilat me propozim të Byrosë i përcakton ministri.

Kushte për themelimin e shkollës fillore

Neni 23

(1) Shkolla fillore mund të themelohet, nëse:

- ka numër të mjaftueshëm të nxënësve për formimin së paku nga dy paralele nga klasa e parë deri në klasën e nëntë,

- është siguruar kuadër mësimor adekuat,

- janë siguruar hapësira shkollore, pajisje dhe mjeteve mësimore adekuate të përcaktuara në pajtim me normativat dhe standardet dhe

- janë siguruar mjete të nevojshme financiare.

(2) Me përjashtim të paragrafit (1) të këtij neni, shkolla fillore mund të themelohet edhe kur nuk ka numër të mjaftueshëm të nxënësve për formimin e 18 paraleleve, nëse themeluesi siguron mjete të mjaftueshme financiare për punë.

(3) Normativat dhe standardet nga paragrafi (1) alineja 3 e këtij neni, i përcakton ministri, me propozim të Byrosë.

(4) Themeluesi është i detyruar që gjatë themelimit të shkollës fillore komunale të formojë komision të përbërë prej pesë anëtarësh nga radhët e të punësuarve në komunë, i cili në pajtim me ligjin kryen përgatitje për fillim me punë të shkollës.

Akti për themelimin e shkollës fillore

Neni 24

(1) Me aktin për themelimin e shkollës fillore përcaktohen:

- emri dhe selia e shkollës fillore,

- programi për veprimtari edukative arsimore,
- numri i nxënësve,
- rajoni, përkatësisht rajonet nga të cilët përfshihen nxënësit,
- gjuha/gjuhët në të cilën realizohet mësimi,
- numri i shkollave rajonale,
- kuadri i nevojshëm mësimor, pajisja, hapësira sipas standardeve dhe normativave,
- mjetet të cilat themeluesi i ka siguruar për themelimin dhe fillim me punë të shkollës fillore dhe mënyra e sigurimit të mjeteve dhe
- fillimi me punë të shkollës fillore.

(2) Shkolla fillore mund të fillojë me punë pasi që Ministria do të konstatojë se janë përbushur kushtet nga neni 23 paragrafi (1) i këtij ligji, dhe do të marrë aktvendim për verifikim, në afat prej 60 ditësh nga dita e parashtrimit të kërkesës.

(3) Kontroll për përbushjen e kushteve për themelimin e shkollës fillore dhe për verifikim kryen komisioni, i formuar nga ministri.

(4) Komisioni nga paragrafi (3) i këtij neni, përbëhet prej pesë anëtarësh si vijon: nga një anëtar nga Byroja, Inspektorati Shtetëror i Arsimit, themeluesi dhe dy anëtarë nga Ministria.

(5) Kundër aktvendimit nga paragrafi (2) i këtij neni, mund të parashtrohet ankesë në afat prej 15 ditësh nga dita e marrjes së aktvendimit në Komisionin Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë.

(6) Mënyrën e përcaktimit të përbushjes së kushteve për themelimin e shkollës fillore dhe verifikimin e shkollës fillore e përcakton ministri.

Shkolla rajonale

Neni 25

(1) Shkolla fillore në përbërje të saj mund të ketë shkollë rajonale.

(2) Shkolla rajonale organizohet në vendbanim me numër të vogël të nxënësve, për çfarë vendos themeluesi, pas mendimit pozitiv paraprak nga ministri.

Statuti i shkollës fillore

Neni 26

(1) Shkolla fillore ka statut.

(2) Me statut veçanërisht rregullohen: organizimi dhe kryerja e veprimtarisë edukativo-arsimore, emërtimi, selia, menaxhimi dhe udhëheqja, të drejtat dhe obligimet e nxënësve, organizimi i nxënësve, të drejtat dhe obligimet e të punësuarve dhe çështje tjera me rëndësi për punën e shkollës fillore.

(3) Statutin e shkollës fillore e miraton Këshilli i Shkollës.

(4) Për statutin e shkollës fillore pëlqim jep Ministria, pas mendimit të marrë paraprakisht pozitiv nga themeluesi.

Regjistri

Neni 27

(1) Ministria mban regjistër qendror të shkollave fillore në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(2) Çdo komunë për rajonin e vet mban regjistër të shkollave fillore dhe për këtë dorëzon të dhëna në Ministri.

(3) Regjistrat nga paragrafët (1) dhe (2) i këtij neni, mbahen në pajtim me Ligjin për procedurë të përgjithshme administrative.

(4) Formën, përbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së regjistrave nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, i përcakton ministri.

Ndërprerja e punës së shkollës fillore

Neni 28

(1) Shkolla fillore e ndërpret punën nëse nuk zbatohen dispozitat e këtij ligji dhe aktet nënligjore që dalin prej tij.

(2) Procedurë për ndërprerje të punës të shkollës fillore ngrit dhe udhëheq themeluesi, e pas pëlqimit paraprak të Ministrisë.

(3) Procedurë për ndërprerje të punës të shkollës fillore rajonale ngrit dhe udhëheq themeluesi, pas pëlqimit paraprak të Ministrisë.

(4) Me përjashtim të paragrafëve (2) dhe (3) të këtij neni, procedurë për ndërprerje të punës të shkollës fillore dhe shkollës fillore rajonale ngrit edhe Ministria, pas pëlqimit paraprak nga Qeveria, nëse nuk zbatohen dispozitat e këtij ligji dhe aktet nënligjore që dalin prej tij.

Procedura për ndërprerje të punës së shkollës fillore

Neni 29

(1) Themeluesi i shkollës fillore miraton akt për ndërprerje të punës nëse shkolla fillore:

- nuk i realizon qëllimet dhe detyrat e edukimit dhe arsimit dhe

- ka pushuar t'i plotësojë kushtet e përcaktuara me këtë ligj.

(2) Pas miratimit të aktit për ndërprerje të punës së shkollës fillore, themeluesi është i detyruar që nxënësve t'u sigurojë që ta vazhdojnë arsimin, në llogari të themeluesit.

(3) Shkolla fillore pas miratimit të aktit për ndërprerje të punës shlyhet nga regjistrat nga neni 27 paragrafët (1) dhe (2) të këtij ligji.

(4) Akti për ndërprerje të punës së shkollës fillore shpallet në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut" dhe në fletën zyrtare të komunës.

(5) Themeluesi, në afat prej tri ditësh pas miratimit të aktit për ndërprerje të punës së shkollës fillore, e njofton Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë së Veriut për shlyerje nga regjistri.

III. PROGRAME DHE ORGANIZIMI I PUNËS EDUKATIVO-ARSIMORE NË SHKOLLË FILLORE

Plani mësimor dhe programet mësimore

Neni 30

(1) Ministri, me propozim të Byrosë, e përcakton Konceptin për arsimin dhe edukimin fillor, në bazë të të cilit miratohen plani mësimor dhe programet mësimore për arsimin fillor (në tekstin e mëtejme: plani dhe programet mësimore).

(2) Ministri, me propozim të Byrosë, i përcakton standardet nacionale për nxënësit në arsimin fillor, të bazuara në kompetenca të cilat nxënësit duhet t'i marrin në fund të arsimit fillor. Standardet nacionale për nxënësit në arsimin fillor, e përcaktojnë nivelin e parë të Kornizës nacionale të kualifikimeve.

(3) Në shkollën fillore puna edukativo-arsimore organizohet dhe realizohet sipas planit dhe programeve mësimore nga paragrafi (1) i këtij neni, të cilat me propozim të Byrosë, i përcakton ministri.

(4) Plani mësimor për arsimin fillor përmban lëndë të detyrueshme dhe zgjedhore dhe orë për komunitetin klasor, të përcaktuara me numrin vjetor dhe javor të orëve për mësimin veçmas për lëndët e detyrueshme dhe zgjedhore, shpërndarjen e tyre nëpër klasa.

(5) Me planin mësimor përcaktohen edhe mësim plotësues dhe shtesë, aktivitete jashtëmësimore dhe gjuha në të cilën realizohet mësimi.

(6) Me programet mësimore përcaktohen rezultatet nga mësimi, nocionet themelore, aktivitetet dhe metodat në mësim, standardet për vlerësim të arritjes së nxënësve, kushtet për realizimin e programit mësimor dhe normativa për kuadër mësimor.

(7) Mësimi për nxënësit me aftësi të kufizuara në shkolla fillore realizohet sipas Planit arsimor individual të programeve mësimore nga paragrafi (6) i këtij ose programit të modifikuar mësimor.

(8) Plani arsimor individual përfshin adaptime në rezultatet nga mësimi i programit mësimor, futja e aktiviteteve dhe metodave specifike që mundësojnë arritje të rezultateve nga mësimi.

(9) Programi i modifikuar mësimor, i dedikuar për nxënësit me nevoja komplekse, përgatitet për çdo periudhë edukativo-arsimore të arsimit fillor dhe me të përcaktohen rezultatet nga mësimi bazuar në kompetenca me të cilat duhet t'i marrin dhe zhvillojnë pavarësi, zhvillim personal dhe marrëdhënie sociale.

(10) Për kategori të caktuara të nxënësve me aftësi të kufizuara zhvillohen programe për shkathtësi specifike, si: mobilitet dhe orientim në hapësirë, mësimi i alfabetit Braj, zhvillimi i të folurit, përdorimi i teknologjisë asistuese për komunikim etj.

Mësimi plotësues

Neni 31

(1) Mësimi plotësues organizohet për nxënësit të cilët kanë nevojë për mbështetje plotësuese për lëndë të caktuara mësimore që t'i arrijnë rezultatet e pritura, përkatësisht me kërkesë të nxënësit, prindit, përkatësisht kujdestarit të tij ose sipas vlerësimit të mësuesit.

(2) Mësimdhënësi e planifikon mësimin plotësues në pajtim me nevojat e nxënësve.

(3) Për nevojën e ndjekjes së mësimin plotësues, mësimdhënësi klasor, përkatësisht lëndor, mban evidencë dhe e njofton prindin, përkatësisht kujdestarin e fëmijës në afat prej tri ditësh nga konstatimi i nevojës.

Mësimi shtesë

Neni 32

(1) Mësimi shtesë organizohet për nxënësit të cilët arrijnë rezultate të konsiderueshme për lëndë të caktuara mësimore.

(2) Mësimin shtesë për nxënësit nga paragrafi (1) i këtij neni, mësimdhënësi është i detyruar t'ua ofrojë nxënësve, ndërsa nxënësit vendosin nëse do ta ndjekin mësimin shtesë.

Realizimi i mësimin shtesë dhe plotësues

Neni 33

(1) Shkolla fillore në bazë mujore përgatit orar për mësim plotësues dhe shtesë për çdo lëndë mësimore dhe e publikon në tabelën e shpalljes dhe në faqen e vet të internetit.

(2) Organizimin dhe mënyrën e realizimit të mësimin plotësues dhe shtesë i rregullon ministri, me propozim të Byrosë.

Nxënësit e talentuar dhe me dhunti

Neni 34

(1) Ministri me propozim të Byrosë miraton Koncept për zbulimin dhe punën me nxënësit e talentuar dhe me dhunti.

(2) Në përpilimin e konceptit për zbulimin dhe punën me nxënës të talentuar dhe me dhunti, detyrimisht marrin pjesë nga një përfaqësues nga secila shoqatë e akredituar për realizimin e garave në shkollë fillore.

(3) Nxënësit e talentuar dhe me dhunti janë nxënës që kanë zhvilluar një ose më shumë aftësi në nivel i cili i tejkalon aftësitë e bashkëmoshatarëve të tyre. Dhuntia sipas rregullit ka të bëjë me arritje të larta në sferën e shkencave natyrore, matematikës, gjuhëve, ndërsa talenti sipas rregullit ka të bëjë me arritjet në sferën e artit, të shprehurit figurativ, muzikës, dizajnit dhe sportit.

(4) Me Konceptin nga paragrafi (1) i këtij neni, rregullohen njohja dhe identifikimi i nxënësve të talentuar dhe me dhunti, masat dhe aktivitetet për punë.

(5) Çdo mësues, përveç orëve të cilat i mban në kuadër të fondit të tij javor të orëve, kalon edhe pesë orë pune në javë në punë të drejtpërdrejtë me nxënësit që të realizohen mësimi plotësues dhe shtesë, puna me nxënësit e talentuar dhe me dhunti, puna e seksioneve dhe aktiviteteve jashtëmësimore.

Nxënësit me nevoja të veçanta arsimore

Neni 35

Nxënësit me nevoja të veçanta arsimore, në kuptim të këtij ligji janë:

- nxënës me aftësi të kufizuara janë ata që kanë dëmtime afatgjate fizike, mendore, intelektuale ose ndijore, të cilët në bashkëveprim me barrierat e ndryshme shoqërore mund ta pengojnë pjesëmarrjen e tyre të plotë dhe efektive në shoqërinë në bazë të barabartë me të tjerët,

- nxënës me çrregullime në sjellje ose probleme emocionale, ose me vështirësitë specifike në mësim dhe

- nxënësit të cilët vijnë nga mjediset e pavolitshme socio-ekonomike, kulturore, dhe/ose mjediset e deprivuara gjuhësore.

Kujdestaria e nxënësve

Neni 36

(1) Ministria siguron mbështetje plotësuese për nxënësit, për lëndët që janë pjesë e planit mësimor në vitin mësimor në të cilin është regjistruar nxënësi, pas pëlqimit të marrë paraprakisht me shkrim nga prindi, përkatësisht kujdestari.

(2) Mbështetjen plotësuese nga paragrafi (1) i këtij neni, e realizon kujdestari-vullnetar, në pajtim me Programin për sigurim të kujdestarisë së nxënësve nga arsimit fillor, që e përcakton ministri.

(3) Kujdestari-vullnetar, mund të jetë student i rregullt i cili mëson vullnetarisht nxënës dhe i cili i përmbush kriteret e veçanta për zgjedhje si kujdestar/vullnetar të përcaktuara në programin nga paragrafi (2) i këtij neni.

Mediatorët arsimorë

Neni 37

(1) Për nxënësit romë që vijnë nga familjet e rrezikuara sociale dhe/ose janë një kohë më të gjatë jashtë sistemit arsimor, mund të angazhohen mediatorë arsimorë.

(2) Mediatori arsimor nga paragrafi (1) i këtij neni, ndërmerr aktivitete për përmirësim të informimit për mundësitë dhe qasjen në shkolla, realizon takime të rregullta për sensibilizim të popullatës dhe të punësuarve në shkollë fillore me specifikat dhe nevojat e grupeve të cënueshme në pjesën e arsimit, bashkëpunimin e rregullt me bashkëpunëtorët profesionalë dhe mësimdhënësit për përmirësimin e arritjeve të nxënësve, ndërmerr aktivitete për zvogëlim të braktisjes së procesit edukativo-arsimor të nxënësve.

(3) Nevoja për angazhimin e mediatorit arsimor bëhet me kërkesë të shkollës në të cilën është regjistruar ose duhet të regjistrohet nxënësi nga paragrafi (1) i këtij neni, e cila dorëzohet në Ministri më së voni deri më 15 shtator në vitin rrjedhës.

(4) Mediatorët arsimorë angazhohen përmes thirrjes publike, të cilën e publikon Ministria në faqen e internetit, më së voni deri më 1 tetor në vitin rrjedhës.

(5) Për zgjedhjen e mediatorëve arsimorë ministri formon komision të përbërë prej pesë anëtarëve, nga të cilët tre anëtarë janë nga radhët e të punësuarve në Ministri, një përfaqësues nga Byroja dhe një përfaqësues nga organizatat civile që punojnë në avancimin e të drejtave të romëve.

Ora e komunitetit klasor

Neni 38

Në orën e komunitetit klasor përpunohen përmbajtje për zhvillimin personal dhe socioemocional të nxënësve sipas programit që e përcakton ministri, me propozim të Byrosë dhe aktivitete tjera lidhur me paralelen.

Programi eksperimental dhe projekti zhvillimor hulumtues

Neni 39

(1) Në shkollë fillore mund të realizohen programi eksperimental dhe projekti zhvillimor-hulumtues, për shkak të avancimit të procesit edukativo-arsimor.

(2) Programin eksperimental dhe projektin zhvillimor-hulumtues nga paragrafi (1) i këtij neni, i përgatit dhe/ose propozon Byroja, ndërsa i përcakton ministri.

(3) Në shkolla fillore mund të realizohen edhe projekte për avancimin e procesit edukativ arsimor ose për qëllime hulumtuese.

(4) Kërkesa për realizimin e projekteve nga paragrafi (3) i këtij neni, parashtrohet në Ministri.

(5) Lejen për realizimin e projekteve nga paragrafi (3) i këtij neni, e jep ministria, pas mendimit pozitiv paraprak nga Byroja.

Programi i zgjeruar

Neni 40

(1) Në shkollë fillore realizohet edhe programi i zgjeruar.

(2) Programi i zgjeruar i shkollës fillore përfshin: pranim dhe mbrojtje të organizuar të nxënësve një orë para fillimit të orëve në mësimin e rregullt dhe një orë pas përfundimit të mësimin të rregullt, qëndrim të vazhduar, mësim plotësues dhe shtesë, si dhe aktivitete

jashtëmësimore dhe jashtëshkollore, përkatësisht organizim të seksioneve, klubeve, ekskursioneve, garave, aktiviteteve tjera të cilat shkolla i realizon jashtë programit mësimor, si dhe aktivitete të organizatës së nxënësve.

(3) Shkolla fillore për nxënës në klasën e parë, dytë dhe të tretë organizon pranim dhe mbrojtje të nxënësve një orë para fillimit të orëve për mësimin e rregullt dhe një orë pas përfundimit të mësimin, në pajtim me prindin përkatësisht kujdestarit.

(4) Shkolla fillore për nxënësit nga klasa e parë deri te e treta mund të organizojë qëndrim të vazhduar me nxënësit nga paralelja e njëjtë, nga klasa e njëjtë ose nga klasat e ndryshme, pas pëlqimit të marrë nga Ministria. Në qëndrimin e vazhduar nxënësit përfshihen me pëlqimin e prindit përkatësisht kujdestarit.

(5) Nëse sigurohen kushte dhe mjete nga themeluesi, shkolla fillore mund të organizojë qëndrim të vazhduar për nxënësit në grupe dhe atë, nga klasa e parë deri në klasën e pestë me nxënësit nga klasa e njëjtë, ose nga klasa e parë deri në klasën e tretë dhe nga e klasa e katërtë dhe e pestë me nxënësit nga klasat e ndryshme. Në qëndrimin e vazhduar nxënësit përfshihen me pëlqimin e prindit përkatësisht kujdestarit.

(6) Nëse në qëndrimin e vazhduar janë përfshirë të gjithë nxënësit nga paralelja e njëjtë gjatë gjithë qëndrimit organizohet mësimi në pajtim me Udhëzimin për mësim në qëndrimin e vazhduar të nxënësve nga paralelja e njëjtë, që e përcakton ministri, me propozim të Byrosë.

(7) Gjatë qëndrimit të vazhduar në të cilin janë përfshirë nxënësit nga paralelet dhe klasat e ndryshme, nxënësit mësojnë, i punojnë detyrat e shtëpisë, punojnë obligime tjera shkollore dhe marrin pjesë në aktivitete kulturore artistike, sportive dhe aktivitete tjera, në pajtim me programin vjetor për punën e shkollës, në pajtim me Udhëzimin për mësim në qëndrimin e vazhduar të nxënësve nga paralelet dhe klasat e ndryshme, që e përcakton ministri, me propozim të Byrosë.

Aktivitetet jashtëmësimore

Neni 41

(1) Për zhvillimin e interesave të ndryshme të nxënësve, shkolla fillore organizon aktivitete jashtëmësimore në pajtim me Konceptin për aktivitete jashtëmësimore të cilin me propozim të Byrosë, e përcakton ministri.

(2) Aktivitetet jashtëmësimore të cilat i realizon shkolla fillore përcaktohen me programin vjetor për punën e shkollës.

(3) Nxënësit në aktivitete jashtëmësimore përfshihen vullnetarisht.

(4) Për pjesëmarrje në aktivitetet jashtëmësimore mbahet evidencë në ditarin e paraleles dhe në fund të vitit shkollor nxënësit i lëshohet shtojcë në dëftesë, në të cilën shënohet pjesëmarrja në aktivitete jashtëmësimore.

(5) Shkolla gjatë organizimit të aktiviteteve jashtëmësimore mban llogari për mbrojtje nga diskriminimi sipas cilësdo bazë, si dhe për zbatimin e masave afirmative për përfshirje të të gjithë nxënësve.

(6) Për aktivitetet jashtëmësimore shkollat mund të marrin mjete nga buxhetet e komunave.

(7) Për aktivitetet jashtëmësimore shkollat, mund të marrin mjete për financim nga pjesëmarrja e projekteve, kontribute vullnetare, donacione, dhurata (në para, të mira, të drejta pronësore), teste dhe legatë.

Ekskursione, piknikë dhe aktivitete jashtëshkollore**Neni 42**

(1) Shkolla planifikon dhe organizon ekskursione, piknikë dhe aktivitete tjera jashtëshkollore në pajtim me programin vjetor për punën e shkollës.

(2) Mënyrën e realizimit të ekskursioneve, piknikëve dhe aktiviteteve tjera jashtëshkollore i përcakton ministri, me propozim të Byrosë.

Klubet sportive shkollore**Neni 43**

(1) Për zhvillimin dhe avancimin e të gjitha formave të aktiviteteve sportive të nxënësve, së paku pesë mësimdhënës të cilët kanë themeluar marrëdhënie pune në kohë të pacaktuar në shkollën fillore, themelojnë klub sportiv shkollos, në pajtim me Ligjin për shoqata dhe fondacione dhe Ligjin për sport.

(2) Me klubin sportiv shkollos menaxhojnë anëtarët drejtpërdrejt.

(3) Shkollat mjetet për financim të klubeve sportive shkollore i marrin nga kontributet vullnetare, donacionet, dhuratat (në para, të mira, të drejta pronësore), testamente dhe legate. Shkolla për klubin sportiv shkollos mund të marrë mjete nga buxhetet e komunave.

(4) Shkollat themeluesit i paraqet raport për mjetet e shfrytëzuara për financim të klubeve sportive shkollore, më së voni deri më 20 qershor në vitin rrjedhës, për vitin mësimor paraprak.

Garat e nxënësve**Neni 44**

(1) Për nxënësit që tregojnë sukses të veçantë për lëndë të caktuara mësimore organizohen gara në nivel komunal, rajonal dhe shtetëror.

(2) Garat i organizojnë shoqatat e akredituara të mësimdhënësve.

(3) Shoqatat e mësimdhënësve duhet të jenë të akredituara nga Ministria, me propozim të komisionit për akreditimin e shoqatave të mësimdhënësve të formuar nga ministri, në afat prej 30 ditësh nga dita e parashtimit të kërkesës për akreditimin e garave të nxënësve.

(4) Komisioni është i përbërë nga shtatë anëtarë prej të cilëve tre janë përfaqësues të Ministrisë, dy nga Byroja, një nga Qendra Shtetërore e Provimeve dhe një përfaqësues nga sindikati reprezentativ i arsimit. Njëri anëtar i komisionit është kryetar, të cilin e emëron ministri.

(5) Kriteria themelore për akreditimin e shoqatave të mësimdhënësve për organizimin e garave janë që garat e nxënësve të organizohen nga ana e mësimdhënësve që mbajnë mësim për lëndë të caktuara mësimore, shoqatat e mësimdhënësve të jenë të regjistruara si shoqatë së paku tre vjet deri në ditën kur aplikojnë për organizimin e garave dhe të sigurojnë organizimin e garave në gjithë territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut në të gjitha gjuhët mësimore.

(6) Për akreditimin e shoqatave të mësimdhënësve për organizimin e garave për nxënës, Ministria shpall thirrje publike në faqen e vet të internetit.

(7) Shoqata e mësimdhënësve për marrjen e akreditimit për organizimin e garave në Ministri parashtrohet kërkesë me dokumentacionin në shtojcë si vijon:

- dokument për veprimtarinë e regjistruar nga Regjistri Qendror i Republikës së Maqedonisë së Veriut,

- gjendja rrjedhëse e shoqatës së mësimdhënësve e lëshuar nga Regjistri Qendror i Republikës së Maqedonisë së Veriut,

- bilanci i gjendjes dhe bilanci i suksesit të shoqatës së mësimdhënësve të lëshuar nga Regjistri Qendror i Republikës së Maqedonisë së Veriut,

- statuti i shoqatës së mësimdhënësve,

- rregullorja për organizimin e garave të shoqatës së mësimdhënësve dhe

- kalendarit trevjeçar për zbatimin e garave për nxënësit në shkollat fillore në të cilat do të përmbahen lëndët mësimore, periudha kohore për realizimin e garave dhe mësimdhënësit përgjegjës që do të përfshihen në organizimin dhe realizimin e secilës garë.

(8) Formën dhe përmbajtjen e formularit të kërkesës nga paragrafi (7) i këtij neni për lëshimin e akreditimit për organizimin e garave i përcakton ministri.

(9) Për vendin e parë të fituar në garë në nivel shtetëror nxënësit dhe mësimdhënësit të tij u ndahet shpërblimi me para, lartësinë e të cilit e përcakton ministri, me propozim të komisionit nga paragrafi (4) i këtij neni.

(10) Nëse është fituar vendi i parë në garë në nivel shtetëror nga një grup nxënësish, nxënësve dhe mësimdhënësve të tyre u ndahet shpërblimi me para, lartësinë e të cilit e përcakton ministri, me propozim të komisionit nga paragrafi (4) i këtij neni.

(11) Lartësia e shpërblimit me para nga paragrafi (9) i këtij neni, është në shumë më së shumti deri më 50% të neto rrogës mesatare të paguar për punëtor në Republikë në muajin e fundit para ndarjes së shpërblimit.

(12) Lartësia e shpërblimit me para nga paragrafi (10) i këtij neni, për grupin e nxënësve është në shumë më së shumti deri në një rrogë e gjysmë neto mesatare e paguar për punëtor në Republikë në muajin e fundit para ndarjes së shpërblimit dhe paguhet në mënyrën që shpërblimi u ndahet të gjithë nxënësve në grup në shumë të barabartë, ndërsa mësimdhënësit në shumë më së shumti deri në 50% të neto rrogës mesatare të paguar për punëtor në Republikë në muajin e fundit para ndarjes së shpërblimit.

(13) Kërkesat nga nxënësi, përkatësisht nga mësimdhënësi i tij për pagesën e shpërblimit me para për vendin e parë të fituar në garë në nivel shtetëror në vitin shkollos, dërgohen në Ministri, më së voni deri më 31 dhjetor në vitin rrjedhës kur është organizuar gara.

(14) Mënyrën dhe kriteret më të afërta të organizimit dhe realizimit të garave të nxënësve për lëndë të caktuara në nivel komunal, rajonal dhe shtetëror i përcakton ministri, me propozim të Byrosë.

Garat ndërkombëtare**Neni 45**

(1) Ministria, për shpërblimin e parë, të dytë ose të tretë të fituar ose medaljen e artë, të argjendtë, përkatësisht të bronzit në garë ndërkombëtare në fushën e matematikës, informatikës dhe shkencave natyrore, nxënësit, mësimdhënësit që e ligjëron lëndën në këto fusha, si dhe mentorit i cili e ka përgatitur nxënësin për garë, veçmas u ndan shpërblim me para në shumë prej 100% të neto rrogës mesatare të paguar për punëtor në Republikë në muajin e fundit para ndarjes së shpërblimit për shpërblimin e parë/medaljen e artë të fituar, 80% për shpërblimin e dytë/medaljen e argjendtë të fituar dhe 60% për shpërblimin e tretë/medaljen e bronzit të fituar.

(2) Me garë ndërkombëtare nga paragrafi (1) i këtij neni, nënkuptohet gara në të cilën marrin pjesë nxënësit e së paku dhjetë shteteve të ndryshme, në të cilën krahasohen

njohuritë ndërmjet nxënësive nga shtetet e ndryshme, bëhet rangimi i nxënësve më të mirë nga të gjitha vendet që marrin pjesë.

(3) Ministria për garat ndërkombëtare që realizohen në formë elektronike në largësi nuk ndan shpërblim me para nga paragrafi (1) i këtij neni.

(4) Për ndarjen e shpërblimit me para nga paragrafi (1) i këtij neni, Ministria shpall thirrje publike një herë në vit, në faqen e vet të internetit.

(5) Ministria, me kërkesë të shoqatave të akredituara të mësimdhënësve për pjesëmarrje në një garë ndërkombëtare nga paragrafi (2), në fushat nga paragrafi (1) i këtij neni, mundet gjatë një viti t'i mbulojë shpenzimet për kuotizim dhe rrugë të më së shumti gjashtë nxënësve dhe më së shumti tre mentorëve, numri i të cilëve varet nga rregullat e organizatorëve të garës ndërkombëtare.

(6) Për mbulimin e shpenzimeve nga paragrafi (5) i këtij neni, Ministria shpall thirrje publike në faqen e vet të internetit në tre muajt e parë të vitit.

(7) Shoqata e mësimdhënësve pas thirrje publike nga paragrafi (6) i këtij neni, në Ministri parashtrohet kërkesë me dokumentacionin në shtojcë si vijon:

- njoftimi për zgjedhjen e bërë të nxënësve që do të marrin pjesë në garë ndërkombëtare dhe të dhënat për ta,
- njoftimi për mentorët e nxënësve që do të marrin pjesë në garë ndërkombëtare dhe të dhënat për ta,
- njoftimi nga organizatori i garës ndërkombëtare për lartësinë e kuotizimit për pjesëmarrje në garë dhe
- përlllogaritja për lartësinë e shpenzimeve të rrugës.

(8) Formën dhe përmbajtjen e formularit të kërkesës nga paragrafi (7) i këtij neni, i përcakton ministri.

(9) Kërkesat e dërguara nga paragrafi (7) i këtij neni, i shqyrton komisioni i formuar nga ministri, i cili është i përbërë nga pesë anëtarë, prej të cilëve tre janë përfaqësues të Ministrisë dhe dy të Byrosë. Njëri anëtar i komisionit është kryetar, të cilin e emëron ministri.

(10) Komisioni nga paragrafi (9) i këtij neni, përpilon raport me propozim-listën e shoqatave të cilave do t'u mbulohen shpenzimet nga paragrafi (5) i këtij neni, në afat prej 30 ditësh nga pranimi i kërkesës nga paragrafi (7) i këtij neni.

(11) Ministri në bazë të raportit nga paragrafi (10) i këtij neni, miraton aktvendim për mbulimin e shpenzimeve nga paragrafi (5) i këtij neni, në afat prej 15 ditësh nga dita e marrjes së raportit.

Avancimi i multikulturalizmit/interkulturalizmit dhe integritetit ndëretnik

Neni 46

(1) Drejtori i shkollës formon ekip për integrimin shkollor për periudhë prej tre vitesh, të përbërë prej pesë deri më shtatë anëtarë, kryetari i parlamentit të nxënësve, avokati i nxënësve dhe nga radhët e bashkëpunëtorëve profesionalë dhe mësimdhënësve. Drejtori ose ndihmësdrejtori është anëtar i ekipit për integrimin shkollor sipas funksionit. Gjatë formimit të ekipit për integrimin shkollor drejtori kujdeset për përfaqësimin e mësimdhënësve, nga të gjitha gjuhët në të cilat realizohet mësimi në shkollë.

(2) Ekipi për integrimin shkollor planifikon dhe organizon aktivitete që kontribuojnë në respektimin e multikulturalizmit dhe për zhvillimin e dialogut/interaksionit interkultural dhe avancimin e integritetit ndëretnik.

(3) Ekipi për integrimin shkollor në bashkëpunim me mësimdhënësit detyrimisht përpilon plan për aktivitete që do të planifikohen edhe në programin vjetor të shkollës në

drejtimit të avancimit të interkulturalizmit, njohjes së ngjashmërive, pranimit të dallimeve, mposhtjes së stereotipeve dhe paragjytimeve.

(4) Kriteret themelore sipas të cilave duhet të organizohet aktiviteti nga paragrafi (2) i këtij neni, konsiderohet aktiviteti që ka për qëllim interaksionin, përkatësisht integrimin e grupeve të përziera etnike/gjuhësore të pjesëmarrësve, grupeve të balancuara të pjesëmarrësve sipas përkatësisë etnike, gjinisë dhe moshës, interaksionin ndërmjet pjesëmarrësve nga grupe të ndryshme etnike/gjuhësore (gjatë aktivitetit nxënësit e njëres gjuhës mësimore/njërit grup etnik bashkëpunojnë me nxënësit e gjuhës tjetër mësimore/grupit tjetër etnik, shfrytëzimin e të gjitha gjuhëve të përfaqësuara, trajtimin e barabartë të nxënësve nga të gjitha grupet etnike/gjuhësore, arrijten e qëllimeve të përbashkëta konkrete (produkte të prekshme/të dukshme) me pjesëmarrjen e të gjitha bashkësive të përfaqësuara etnike.

(5) Mjetet për realizimin e këtyre aktiviteteve sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut, buxhetet e komunave dhe nga burimet tjera (donacione, legate, dhurata, etj.), ndërsa shfrytëzohen me dedikim.

(6) Për ndarjen e mjeteve për realizimin e aktiviteteve nga paragrafi (4) i këtij neni, Ministria shpall thirrje publike në faqen e internetit të Ministrisë, një herë në vit në muajin tetor.

(7) Për ndarjen e mjeteve për realizimin e aktiviteteve nga paragrafi (4) i këtij neni, ministri formon Komision të përbërë nga tre përfaqësues të Ministrisë dhe nga një përfaqësues të Byrosë dhe Inspektoratit Shtetëror të Arsimit. Lartësia e mjeteve për shkollë arrin më së shumti deri më 30.000 denarë.

Orientimi profesional i nxënësve

Neni 47

(1) Shkolla u ndihmon prindërve, përkatësisht kujdestarëve dhe nxënësve gjatë zgjedhjes së shkollës së mesme, në pajtim me karakteristikat, aftësitë dhe afinitetet e nxënësve.

(2) Për ndjekjen së afiniteteve individuale të nxënësve dhe dhënies së ndihmës nxënësve dhe prindërve të tyre, përkatësisht kujdestarëve në zgjedhjen e shkollës së mesme, psikologu përkatësisht pedagogu në shkollë shfrytëzon mjete për përcaktimin e aftësive, interesave dhe mundësive të nxënësve dhe realizon program për orientimin profesional për nxënësit e klasës së tetë dhe të nëntë, të cilin me propozim të Byrosë, e përcakton ministri.

Mbrojtja shëndetësore dhe sociale e nxënësve

Neni 48

(1) Shkolla bashkëpunon me institucionet shëndetësore për realizim të mbrojtjes shëndetësore nxënësve, posaçërisht në kryerjen e kontrolleve mjekësore të fëmijëve që regjistrohen në klasën e parë, realizimin e kontrolleve të rregullta mjekësore sistematike dhe vaksinimeve në pajtim me ligjin.

(2) Shkolla detyrimisht e informon prindin përkatësisht kujdestarin e nxënësit për realizimin e kontrolleve të rregullta mjekësore sistematike dhe vaksinimeve.

(3) Shkolla në bashkëpunim me institucionet kompetente kujdeset për mbrojtjen sociale, posaçërisht të nxënësve nga grupet e cënueshme të shoqërisë.

(4) Shkolla kujdeset për shëndetin seksual dhe reproduktiv të nxënësve nëpërmjet sigurimit të informatave të bazuara në njohuritë shkencore, të drejtat e njeriut, barazinë gjinore dhe promovimin e respektimit të dallimeve.

Planifikimi i punës së shkollës fillore

Neni 49

(1) Shkolla fillore përpilon Program zhvillimor për punë (në tekstin e mëtejme: Programi zhvillimor).

(2) Me Programin zhvillimor planifikohen qëllimet dhe vizioni për zhvillimin e shkollës në periudhën prej katër vitesh, me aktivitetet e theksuara konkretisht të shkollës në pajtim me dokumentet strategjike dhe të konceptit dhe dokumentet dhe udhëzimet profesionale të përcaktuara nga institucionet kompetente.

(3) Në bazë të Programit zhvillimor shkolla e përpilon programin vjetor për punën e shkollës fillore (në tekstin e mëtejme: Programi vjetor për punën) për çdo vit shkollor.

(4) Me programin vjetor për punë planifikohet mësimi në pajtim me planin mësimor, programin e zgjeruar dhe punën tjetër edukativo-arsimore në shkollë.

(5) Në kuadër të programit vjetor për punë planifikohet edhe:

- promovimi i mirëqenies së nxënësve, mbrojtja nga dhuna, nga keqpërdorimi dhe pakujdesia, parandalimi i diskriminimit,

- orientimi profesional i nxënësve,

- integrimi ndëretnik dhe iniciativat e përbashkëta të nxënësve,

- praktikat inkluzive,

- bashkëpunimi me prindërit përkatësisht kujdestarët,

- aktivitetet për mbrojtjen e mjedisit jetësor,

- aktivitetet kulturore të shkollës dhe

- të gjitha aktivitetet në pajtim me prioritetet e shkollës.

(6) Formën dhe përmbajtjen e programit zhvillimor dhe vjetor për punë i përcakton ministri, me propozim të Byrosë.

(7) Këshilli i shkollës e dërgon programin vjetor për punën te themeluesi më së voni deri më 15 gusht në vitin shkollor rrjedhës për vitin e ardhshëm shkollor.

(8) Programin vjetor për punë nga paragrafi (7) i këtij neni, themeluesi e miraton deri më 31 gusht.

(9) Nëse programin vjetor për punë nuk e miraton themeluesi në afatin e përcaktuar në paragrafin (8) të këtij neni, konsiderohet se i njëjti është miratuar.

(10) Programin e miratuar vjetor për punë, shkolla fillore e dërgon në Byronë dhe në Inspektoratin Shtetëror të Arsimit deri më 15 shtator në vitin shkollor rrjedhës, në formë elektronike.

(11) Shkolla fillore ka për detyrë t'i njoftojë nxënësit dhe prindërit përkatësisht kujdestarët me programin vjetor për punë, të drejtat dhe obligimet e të gjitha subjekteve të përfshira në procesin edukativo-arsimor, si dhe organizimin e punës edukativo-arsimore në shkollë dhe ta publikojë në faqen e vet të internetit.

IV. ORGANIZIMI I MËSIMIT NË SHKOLLË FILLORE

Viti shkollor

Neni 50

(1) Viti shkollor në shkollë fillore, sipas rregullit, fillon më 1 shtator, ndërsa përfundon më 31 gusht vitin e ardhshëm.

(2) Mësimi në vitin shkollor realizohet në 180 ditë mësimore.

(3) Mësimi në shkollë fillore nuk realizohet gjatë festave shtetërore dhe festave tjera të përcaktuara me ligj.

(4) Së paku gjysma e kohëzgjatjes së pushimit dimëror të nxënësve janë ditë të paguara jopune për të punësuarit në shkollë, që përcaktohet në Kalendarin për organizimin dhe punën e shkollës fillore. Këto ditë nuk janë pjesë e pushimit vjetor dhe nuk llogariten në kohëzgjatjen e tij.

(5) Mësimi mund të realizohet edhe në kohëzgjatje të shkurtuar për nxënësit nga neni 13 paragrafi (1) dhe neni 14 paragrafi (1) të këtij ligji, por jo më pak se 100 ditë mësimore, pas pëlqimit të marrë nga Ministria, sipas programit të veçantë mësimor të përcaktuar nga ministri, me propozim të Byrosë.

(6) Puna edukativo-arsimore nuk guxon të ndërpritet gjatë vitit mësimor, përveç për gjendjet e jashtëzakonshme (fatkeqësi natyrore, epidemi etj.), për çfarë vendos ministri dhe e përcakton organizimin e mësimi deri në fund të vitit shkollor, por jo më pak se 100 ditë mësimore, në bazë të programeve të shkurtuara mësimore, të përpiluara nga Byroja, ndërsa të miratuara nga ministri.

(7) Në rast të ndërprerjes së punës edukativo-arsimore për shkak të grevës, drejtori i shkollës fillore, me pëlqimin paraprak nga kryetari i komunës, ndërsa për shkollat fillore shtetërore nga ministri, ka për detyrë ta sigurojë realizimin e punës edukativo-arsimore me zëvendësimin e të punësuarve që bëjnë grevë, për kohën derisa zgjat greva.

Ora mësimore

Neni 51

(1) Ora mësimore zgjat 40 minuta.

(2) Ora mësimore për nxënësit me aftësi të kufizuara mund të zgjasë më shkurt se ora mësimore e përcaktuar në paragrafin (1) të këtij neni, nëse kjo është përcaktuar me planin arsimor individual të nxënësit.

(3) Ora mësimore për nxënësit në shkolla fillore të muzikës dhe baletit, mund të zgjasë më shkurt se ora mësimore e përcaktuar në paragrafin (1) të këtij neni, nëse kjo është përcaktuar me programet mësimore.

Organizimi i mësimi

Neni 52

(1) Mësimi në vitin shkollor organizohet në dy gjysmëvjetorë.

(2) Viti shkollor përcaktohet me Kalendarin për organizimin dhe punën e shkollës fillore.

(3) Kalendarin nga paragrafi (2) i këtij neni, e miraton ministri.

Klasa dhe paralele

Neni 53

(1) Mësimi në shkollë fillore realizohet në klasa dhe paralele.

(2) Klasa është tërësi edukativo-arsimore në të cilën realizohen programet mësimore sipas planit mësimor për një vit shkollor. Nxënësit e klasës së njëjtë janë të ndarë në paralele.

(3) Paralelja formohet nga nxënësit e klasës së njëjtë.

(4) Numri i nxënësve në paralele është prej 20 deri në 30 nxënës.

(5) Paralelja mund të formohet edhe me më pak se 20 nxënës pas pëlqimit të marrë nga themeluesi.

(6) Themeluesi mund të formojë paralele nga paragrafi (5) i këtij neni, pas mendimit pozitiv paraprak nga Ministria.

(7) Mësimin për lëndët zgjedhore shkolla e organizon në grupe për të cilat janë paraqitur së paku 15 nxënës nga klasa e njëjtë, nga paralelet e njëjta ose të ndryshme.

(8) Në shkollën fillore duhet të formohet edhe paralelja e kombinuar, sipas rregullit, nga nxënësit e klasës së parë deri në klasën e tretë, me nxënësit e klasës së katërt dhe të pestë ose me nxënësit e klasës së gjashtë deri në klasën e nëntë, pas pëlqimit të marrë nga themeluesi.

(9) Themeluesi mund të formojë paralele të kombinuara nga paragrafi (8) i këtij neni, pas mendimit pozitiv paraprak nga Ministria.

(10) Paralelja e kombinuar mund të ketë më së shumti deri në 10 nxënës.

(11) Kur nuk mund të organizohet mësimi nëpër klasa në paralele për nxënësit në institucione shëndetësore, institucione ndëshkuese përmirësuese ose institucione edukative përmirësuese, shkolla më e afërt fillore organizon punë edukativo-arsimore individuale ose grupe.

(12) Numrin e nxënësve me aftësi të kufizuara në paralele e përcakton ekipi inkluziv shkollor nga neni 16 paragrafi (1) i këtij ligji, duke u kujdesur për ndarjen e barabartë nëpër paralele, në varësi nga lloji i aftësisë së kufizuar dhe lloji dhe vëllimi i përshtatjeve të nevojshme.

Realizimi i mësimi

Neni 54

(1) Puna edukativo-arsimore në shkollë fillore i përfshin mësimin dhe format tjera të punës së organizuar me nxënësit.

(2) Mësimin në klasën e parë e realizon mësimdhënësi i mësimit klasor, pedagogu ose mësimdhënësi i edukimit parashkollor.

(3) Mësimin në klasën e dytë dhe të tretë e realizon mësimdhënësi i mësimit klasor ose pedagogu.

(4) Për realizimin e mësimi në gjuhën angleze nga klasa e parë deri në klasën e tretë përfshihet mësimdhënësi i gjuhës angleze.

(5) Për realizimin e mësimi të arsimit fizik dhe shëndetësor nga klasa e parë deri në klasën e pestë përfshihet edhe mësimdhënësi i arsimit fizik dhe shëndetësor.

(6) Mësimin në klasën e katërt e realizon mësimdhënësi i mësimi klasor ose pedagogu, përveç për mësimin e gjuhës angleze dhe për mësimin e gjuhës maqedonase për nxënësit e pjesëtarëve të komuniteteve që mësimin e realizojnë në gjuhën dhe alfabetin që janë të ndryshme nga gjuha maqedonase dhe alfabeti i saj cirilik.

(7) Mësimin në klasën e pestë vazhdon ta realizojë mësimdhënësi i mësimi klasor ose pedagogu, përveç për mësimin e gjuhës angleze dhe për mësimin e gjuhës maqedonase për nxënësit e pjesëtarëve të komuniteteve që mësimin e realizojnë në gjuhën dhe alfabetin që janë të ndryshme nga gjuha maqedonase dhe alfabeti i saj cirilik, ndërsa për shkencat natyrore dhe arsimin teknik përfshihen edhe mësimdhënësit e lëndëve.

(8) Mësimin nga klasa e gjashtë deri në klasën e nëntë e realizojnë mësimdhënësit e lëndëve.

(9) Në qëndrimin e vazhduar për nxënësit nga klasa e parë punën edukativo-arsimore e realizojnë mësimdhënësit për mësim klasor, pedagogu ose mësimdhënësit për edukim parashkollor, ndërsa nga klasa e dytë deri në klasën e pestë mësimdhënësit për mësim klasor ose pedagogu.

(10) Punën edukativo-arsimore në shkollat me qendra resurse dhe në qendrat për mbështetjen e të mësuarit e realizojnë mësimdhënësit, edukatorët specialë dhe rehabilitatorët, edukuesit, pedagogët dhe psikologët me arsimin e lartë përkatës.

(11) Punën edukativo-arsimore në shkollat për arsimin fillor të muzikës dhe baletit e realizojnë mësimdhënësit, korepetitorët, pedagogët dhe psikologët me arsimin përkatës.

Biblioteka e shkollës

Neni 55

(1) Biblioteka e shkollës është vendi për aktivitetet bibliotekare/informative, edukativo-arsimore dhe kulturore në shkollë me qëllim të zhvillimit të nxënësit shprehitë për lexim dhe shfrytëzim të shërbimeve të bibliotekës.

(2) Në bibliotekën e shkollës grumbullohet, përpunohet materiali i bibliotekës (librat, publikimet serike, e ngjashëm) dhe u jepen në shfrytëzim nxënësve dhe kuadrit të të punësuarve.

(3) Në bibliotekë organizohen aktivitete nëpërmjet të cilave të nxënësit zhvillohet kultura e leximit jo vetëm në funksion të mësimi, por edhe për zhvillimin e kureshtjes, kreativitetit dhe fantazisë, e do të jetë vend i hulumtimit dhe mësimi të pavarur dhe kolaborativ, si dhe zhvillimit të arsimimit informativ dhe mediatik.

(4) Biblioteka është e arritshme dhe e qasshme për të gjithë nxënësit, duke i përfshirë edhe nxënësit me aftësi të kufizuara, ka orar pune të theksuar publikisht dhe është e hapur për numër të mjaftueshëm orësh që të mund secili nxënës ta vizitojë.

(5) Shkolla ka për detyrë në fondin e bibliotekës t'i grumbullojë librat shkollorë, mjetet mësimore të dedikuara për nxënësit, si dhe të sigurojë lektyra për nxënësit dhe literaturë profesionale për mësimdhënësit dhe bashkëpunëtorët profesionalë.

Programi ndërkombëtar për arsimin fillor (IB Programi)

Neni 56

(1) Në shkollë fillore mund të realizohet edhe programi ndërkombëtar për arsimin fillor (në tekstin e mëtejme: IB Programi), për çfarë pëlqim jep Ministria.

(2) Planin dhe programet mësimore për IB Programin i përcakton ministri, me propozim të Byrosë.

(3) IB Programi është me rëndësi të njëjtë si edhe arsimit i rregullt fillor.

(4) Shkolla fillore realizon IB Program në pajtim me standardet e IB organizatës që kanë të bëjnë me organizimin dhe realizimin e programit mësimor.

(5) Shkolla fillore në të cilën realizohet IB Programi mund të ketë më së shumti tri paralele në klasë.

(6) Numri i nxënësve në paralele që e ndjekin mësimin sipas IB Programit është më së shumti deri në 24.

(7) Për nxënësit që e ndjekin mësimin sipas IB Programit, shkolla fillore organizon qëndrim të vazhdueshëm në klasën e parë, të dytë, të tretë, të katërt dhe të pestë.

(8) Mjetet për realizimin e IB Programit i siguron Ministria, për çfarë shkolla fillore në të cilën realizohet IB Programi çdo vit më së voni deri më 10 qershor në vitin shkollor rrjedhës, ndërsa për vitin e arshshëm shkollor në Ministri dërgon plan financiar.

(9) Mënyrën e sigurimit të mjeteve nga paragrafi (8) i këtij neni, e përcakton ministri.

(10) Shkolla fillore e cila realizon IB Program më së voni deri më 1 tetor dërgon në Ministri raport financiar për vitin shkollor paraparak.

(11) Shkolla e cila realizon IB Program (mësim klasor dhe mësim lëndor) ka për detyrë që në afat prej tri vitesh nga dita e fillimit me realizimin e IB Programit të akreditohet nga ana e IBO-së, e në bazë të së cilave do të marrë status të Shkollës Botërore IB. Nëse shkolla në afatin e theksuar nuk akreditohet i ndërpritet statusi i Shkollës IB dhe Ministria pushon të sigurojë mjete nga paragrafi (8) i këtij neni.

Neni 57

(1) Në shkollën fillore në të cilën realizohet IB Programi së paku një e katërta e numrit të përgjithshëm të mësimdhënësve të punësuar në shkollën fillore duhet të kenë njohuri të gjuhës angleze, së paku në nivelin A1 sipas Kornizës së Përbashkët Referuese Evropiane të Gjuhëve, që dëshmohej me marrjen e certifikatës.

(2) Në shkollën fillore në të cilën realizohet IB Programi ka koordinator për IB Programin i cili duhet të ketë njohuri të gjuhës angleze së paku nivelin B2 sipas Kornizës së Përbashkët Referuese Evropiane të Gjuhëve që dëshmohej me marrjen e certifikatës, së paku pesë vjet punë si mësimdhënës dhe njohje të shkëlqyeshme të punës me kompjuterë.

(3) Nëse koordinatori nga paragrafi (2) i këtij neni, zgjidhet nga radhët e mësimdhënësve që janë në marrëdhënie të rregullt pune për periudhën derisa i kryen detyrat e IB koordinatorit, marrëdhënia e punës mësimdhënësit në shkollë i pezullohet.

Neni 58

(1) Në shkollën fillore në të cilën realizohet IB Programi mbahet libër kryesor dhe mbahet dokumentacion dhe evidencë e veçantë pedagogjike, në pajtim me IB standardet, që përfshin: ditarin e paraleles, listat evidentuese për suksesin e nxënësve, legjitimacionin e nxënësit me suksesin e arritur në fund të gjysmëvjetorit të parë.

(2) Ditarin e paraleles mësimdhënësi e mban detyrimisht edhe në formë elektronike (e-ditar) në bazë javore, nëpërmjet ueb aplikacionit të cilën e administron Ministria.

(3) Formën dhe përmbajtjen e dokumentacionit dhe evidencës pedagogjike që mbahet në shkollën fillore në të cilën realizohet IB Programi nga paragrafi (1) i këtij neni, i përcakton ministri, me propozim të Byrosë.

V. REGJISTRIMI I NXËNËSVE

Statusi i nxënësit

Neni 59

(1) Fëmija me ardhjen në shkollën fillore e merr statusin e nxënësit.

(2) Nxënësi e ndjek mësimin dhe merr pjesë në aktivitetet tjera të përcaktuara me planin dhe programet mësimore për edukimin dhe arsimin fillor.

Koha dhe mosha e regjistrimit në shkollë

Neni 60

(1) Fëmijët në klasë të parë në shkollë fillore regjistrohen në muajin maj për vitin e ardhshëm shkollor.

(2) Gjatë regjistrimit të fëmijës në klasën e parë prindi, përkatësisht kujdestari ka për detyrë të dorëzojë vërtetim për vaksinat e detyrueshme të marra për fëmijën, kontrollet oftalmologjike dhe stomatologjike, të lëshuar nga institucioni shëndetësor kompetent.

(3) Gjatë regjistrimit të fëmijës me aftësi të kufizuara në klasën e parë prindi, përkatësisht kujdestari ka për detyrë të dorëzojë edhe mendim/profil funksional nga komisioni për vlerësimin e fëmijëve dhe të rinjve për mbështetjen shëndetësore, sociale dhe arsimore plotësuese sipas KNF-së.

(4) Në klasën e parë të shkollës fillore prindi, përkatësisht kujdestari ka për detyrë ta regjistrojë fëmijën që deri në fund të vitit kalendarik do të mbush gjashtë vjet.

(5) Me përjashtim nga paragrafi (4) i këtij neni, fëmija mund të regjistrohet në klasën e parë, nëse i mbush gjashtë vjet deri më 31 janar vitin e ardhshëm, me kërkesë paraprake nga prindi, përkatësisht kujdestari dhe mendimit të marrë nga pedagogu ose psikologu në shkollë.

(6) Regjistrimin e fëmijës, me kërkesë të prindit, përkatësisht kujdestarit, institucioni shëndetësor mund ta prolongojë për një vit nëse konstatohet se fëmija nuk është i gatshëm të shkojë në shkollë.

(7) Fëmijët të cilët nuk janë të përfshirë në mësim, ndërsa janë me kufi të kaluar të moshës, mund të regjistrohen në shkollë fillore në pajtim me nenin 14 të këtij ligji.

Komisioni për Regjistrim në Shkollë

Neni 61

(1) Regjistrimin e fëmijës në shkollë e kryen komisioni treanëtarësh i përbërë nga pedagogu ose psikologu ose edukatori special dhe rehabilitatori dhe mësimdhënësi nga radhët e mësimdhënësve të klasës. Komisionin e formon drejtori i shkollës.

(2) Për nxënësit e regjistruar shkolla publikon listë në tabelën e shpalljes të shkollës, më së voni deri më 15 qershor.

(3) Nëse komisioni nga paragrafi (1) i këtij neni, për nxënësin e regjistruar vlerëson se fëmija ka pengesë të caktuar zhvillimore, me ç'rast prindi, përkatësisht kujdestari nuk ka dërguar mendim/profil funksional të trupit profesional për vlerësim, në interes të mirë të fëmijës është që komisioni ta udhëzojë prindin, përkatësisht kujdestarin të trupi profesional për vlerësim, me qëllim që të caktohen masat e nevojshme për mbështetjen në të mësuarit.

(4) Për mosregjistrim, përkatësisht për mosgatishmërinë e fëmijës për të shkuar në shkollë, komisioni nga paragrafi (1) i këtij neni, është i detyruar detyrë që me shkrim ta njoftojë prindin, përkatësisht kujdestarin më së voni deri më 15 qershor.

(5) Prindi, përkatësisht kujdestari pas njoftimit nga paragrafi (4) i këtij neni, ka të drejtë kundërshtimi në afat prej tetë ditësh nga dita e marrjes së njoftimit, te komisioni i formuar nga kryetari i komunës.

(6) Regjistrimin e fëmijëve që nuk janë të përfshirë në mësim, e janë me kufi të kaluar të moshës, e kryen komisioni të cilin e formon drejtori i shkollës. Komisioni është i përbërë nga pedagogu ose psikologu dhe dy mësimdhënës klasorë.

(7) Mënyrën e regjistrimit të nxënësve nga paragrafi (6) i këtij neni, e përcakton ministri, me propozim të Byrosë.

Prolongimi i ndjekjes së mësimi

Neni 62

(1) Gjatë vitit mësimor të nxënësit në klasën e parë, me propozim të mësimdhënësit që e udhëheq paralelen, pedagogu, edukatori special dhe rehabilitatori ose osikologu, në pajtim me prindin, përkatësisht kujdestarin, për shkaqe shëndetësore ose tjera, mund t'i prolongohet ndjekja e mësimi për një vit.

(2) Për prolongimin e ndjekjes së mësimi nga paragrafi (1) i këtij neni, vendos drejtori me propozim të komisionit, në afat prej 15 ditësh nga dita e parashtrimit të propozimit nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Komisionin nga paragrafi (2) i këtij neni, e formon drejtori i shkollës fillore dhe është i përbërë nga psikologu, pedagogu dhe edukatori special dhe rehabilitatori dhe dy mësimdhënës klasorë.

(4) Nëse shkolla nuk ka të punësuar edukator special dhe rehabilitator, anëtar të komisionit nga paragrafi (3) i këtij neni, caktohet personi nga shkollat fillore me qendër të resurseve nga rajoni i komunës ku është shkolla fillore ose nga qendrat për mbështetjen e të mësuarit, përkatësisht nga shkolla më e afërt me qendër të resurseve ose qendër për mbështetjen e të mësuarit.

(5) Prindi, përkatësisht kujdestari pas vendimit nga paragrafi (2) i këtij neni, ka të drejtë ankese në komisionin e formuar nga kryetari i komunës në afat prej 15 ditësh nga dita e marrjes së të njëjtës.

Rajonizimi i shkollave

Neni 63

(1) Prindi, përkatësisht kujdestari ka të drejtë ta regjistrojë fëmijën në shkollën fillore në rajonin në të cilin jeton ose ku ka qëndrim të përhershëm.

(2) Shkolla fillore ka për detyrë t'i përfshijë nxënësit e rajonit të vet.

(3) Prindi, përkatësisht kujdestari mund ta regjistrojë fëmijën në shkollën tjetër fillore në të njëjtin ose rajonin tjetër nëse për këtë ka pëlqim nga shkolla në të cilën regjistrohet dhe nga shkolla e rajonit në të cilin jeton ose ku ka qëndrim të përhershëm.

(4) Shkolla fillore mund t'i regjistrojë nxënësit e rajonit tjetër ose të komunës tjetër vetëm nëse ka vende të lira për regjistrim ose nëse nxënësi nga rajoni ose komuna tjetër nuk ka mundësi ta ndjekë mësimin në gjuhën e tij amtare në rajonin ose komunën e vet.

(5) Themeluesi e përcakton rajonin e shkollave fillore prej të cilave regjistrohen nxënësit në shkolla.

(6) Lista e fëmijëve nga rajoni për regjistrim në shkollën fillore merret nga shërbimet kompetente në njësinë e vetëqeverisjes lokale që mbajnë evidencë të banorëve të përhershëm dhe të përkohshëm.

(7) Listën nga paragrafi (6) i këtij neni, njësitë e vetëqeverisjes lokale e marrin nga organi kompetent për mbajtjen e librave amë të fëmijëve të lindur dhe të vdekur, si dhe nga organi kompetent për mbajtjen e evidencës për lëvizjen e qytetarëve jashtë vendit.

(8) Lista nga paragrafi (6) i këtij neni, i përmban emrin e fëmijës, emrin e njërit nga prindërit përkatësisht kujdestarët, mbiemrin e fëmijës, datën dhe vitin e lindjes së fëmijës, adresën e vendbanimit/vendqëndrimit në shtet përkatësisht nëse është jashtë shtetit.

(9) Gjatë shkollimit nxënësi mund të kalojë në shkollë tjetër fillore nëse ka pëlqim nga shkolla në të cilën kalon.

(10) Dispozitat nga paragrafët (1) dhe (3) të këtij neni, nuk kanë të bëjnë me fëmijët me aftësi të kufizuara.

Njoftimi i inspektorit të arsimit për nxënësit e paregjistruar dhe nxënësit që mungojnë pa arsye

Neni 64

(1) Shkolla fillore ka për detyrë ta njoftojë inspektorin e autorizuar të arsimit të komunës ose inspektorin shtetëror të arsimit në komunat ku nuk ka inspektor të autorizuar të arsimit për fëmijët që nuk janë regjistruar në klasën e parë deri më 20 qershor, ndërsa për nxënësit që pa arsye nuk e ndjekin shkollën fillore më tepër se një muaj, në afat prej tri ditësh pune nga kalimi i muajit.

(2) Për nxënësit që nuk janë regjistruar në shkollën fillore në pajtim me nenin 60 paragrafi (4) të këtij ligji, shkolla ka për detyrë të ndërmarrë aktivitete me qëllim të regjistrimit të tyre në shkollën fillore.

(3) Aktivitetet që i ndërmerr shkolla nga paragrafi (2) i këtij neni, janë: vizita në shtëpi e familjeve të nxënësve që nuk janë regjistruar përkatësisht nxënësve që pa arsye nuk e ndjekin shkollën fillore më tepër se një muaj, bashkëpunimi me organizatat qytetare që punojnë për zvogëlimin e diskriminimit, segregacionit dhe izolimit, edukimi i prindërve përkatësisht kujdestarëve, dita e hapur informative e shkollës.

VI. TË DREJTAT DHE OBLIGIMET E NXËNËSVE**Mbrojtja e integritetit të nxënësve**

Neni 65

(1) Çdo i punësuar në shkollë ka për detyrë të kujdeset për interesin më të mirë të nxënësit dhe ta respektojë dinjitetin e tij, si dhe Konventën për të drejtat e fëmijës.

(2) Ndalohet abuzimi trupor, psikik dhe seksual dhe dënimi i nxënësit dhe sjellja dhe veprimi nënçmues ndaj tij.

Parandalimi i dhunës ndaj nxënësve

Neni 66

(1) Drejtori i shkollës obligohet që ta paraqesë çdo formë të dhunës, keqpërdorimit ose anashkalimit të kryer ndaj nxënësit nga nxënësi tjetër, prindi përkatësisht kujdestari, mësimdhënësi, bashkëpunëtori profesional ose cilido person tjetër i punësuar në shkollë, te organet kompetente të përcaktuara me ligj.

(2) Procedura për paraqitje dhe mbrojtje të nxënësit-viktimë nga cilado formë e dhunës, keqpërdorimit ose anashkalimit përcaktohen me akt nënligjor.

(3) Aktin nënligjor nga paragrafi (2) i këtij neni, me propozim të Byrosë e miraton ministri.

E drejta dhe obligimi që të ndiqet mësimi dhe puna edukativo-arsimore

Neni 67

(1) Nxënësi ka të drejtë dhe obligim ta ndjekë mësimin dhe të marrë pjesë në punën edukativo-arsimore që e organizon shkolla fillore.

(2) Nxënësi ka për obligim të veprojë në pajtim me rregullat për sjellje në shkollë të parapara në rendin shtëpiak, rregullisht ta ndjekë mësimin dhe t'i përmbushë obligimet dhe detyrat e planifikuara që parashihen me planin dhe programet mësimore dhe programin vjetor për punë.

Organizimi dhe pjesëmarrja e nxënësve**Neni 68**

(1) Të gjithë nxënësit në shkollë e përbëjnë bashkësinë e shkollës. Nxënësit kanë të drejtë të organizimit të nxënësve në nivel të paraleles dhe shkollës.

(2) Mënyra e organizimit të nxënësve nga paragrafi (1) i këtij neni, rregullohet me statutin e shkollës.

(3) Për realizimin e organizuar të interesave të nxënësve në shkollën fillore, nxënësit organizohen në bashkësi të paraleles dhe parlament të nxënësve.

(4) Parlamentin e nxënësve e përbëjnë kryetarët e bashkësive të paraleleve.

(5) Konvokimin e parë të parlamentit të nxënësve e bën drejtori i shkollës.

(6) Parlamenti i nxënësve:

- merr pjesë në mënyrë aktive në përfaqësimin dhe promovimin e të drejtave dhe interesave të nxënësve,

- e promovon aktivizmin e nxënësve,

- merr pjesë në aktivitetet për sigurimin e mbështetjes së moshatarëve të nxënësve me nevojat e veçanta arsimore, në realizimin e mësimi dhe aktiviteteve jashtëmësimore,

- merr pjesë në përpilimin e programit vjetor për punë,

- jep propozim-aktivitete për programet për ekskursionet vjetore,

- jep propozime për aktivitetet jashtëmësimore të shkollës,

- jep propozime për përmirësimin e standardit të nxënësve,

- merr pjesë në evalvimin e punës së shkollës,

- nëpërmjet përfaqësuesve të vet merr pjesë në këshillin e prindërve dhe këshillin e mësimdhënësve dhe

- organizon dhe marrin pjesë në aktivitete humanitare, aktivitetet ekologjike dhe punën e dobishme shoqërore.

(7) Kryetari i parlamentit të nxënësve zgjidhet me shumicë votash nga numri i përgjithshëm i përfaqësuesve të kryetarëve të bashkësive të paraleleve nëpërmjet votimit të fshehtë.

(8) Avokati i nxënësve kujdeset për mbrojtjen dhe avancimin e të drejtave të nxënësve në shkollë. Avokati i nxënësve zgjidhet me shumicë votash nga nxënësit e klasës së shtatë deri në klasën e nëntë, nëpërmjet votimit të fshehtë.

Lirimi nga aktivitetet e veçanta**Neni 69**

Nxënësi për shkaqe shëndetësore mund të lirohet nga pjesëmarrja në aktivitetet e veçanta në mësim në shkollën fillore, në bazë të vërtetimit të lëshuar nga institucioni shëndetësor përkatës.

Mungesat nga mësimi**Neni 70**

(1) Për çdo mungesë të nxënësit nga mësimi prindi përkatësisht kujdestari ka për detyrë ta njoftojë udhëheqësin e paraleles për shkaqet e mungesës.

(2) Nxënësi mund të mungojë nga mësimi nëse mungesën e tij prindi ose kujdestari e paralajmëron në shkollë, por jo më tepër se pesë ditë në vitin mësimor.

(3) Drejtori i shkollës me kërkesë me shkrim prindërve përkatësisht kujdestarëve për shkaqe të arsyeshme mund t'i lejojë nxënësit mungesë më të gjatë nga mësimi, por jo më gjatë se 30 ditë.

Vazhdimi i obligimit për arsimin fillor**Neni 71**

(1) Nxënësi i cili i ka mbushur 16 vjet, ndërsa ende nuk e ka mbaruar shkollën fillore, e vazhdon arsimin në kuadër të programit për arsimin fillor për të rritur.

(2) Nxënësi nga paragrafi (1) i këtij neni, e mban statusin e nxënësit, në pajtim me ligjin.

(3) Me përjashtim nga paragrafi (1) i këtij neni, nëse nxënësi është në vitin e fundit të arsimin fillor atëherë arsimin e vazhdon në kuadër të shkollës ku e ka ndjekur mësimin.

Masat pedagogjike**Neni 72**

(1) Ndaj nxënësit i cili nuk i kryen obligimet dhe i shkel rregullat e punës edukativo-arsimore zbatohen masat pedagogjike si vijojnë: vërejtje me gojë, vërejtje me shkrim, qortim, zhvendosje e nxënësit në paralele tjetër dhe zvogëlim i sjelljes.

(2) Njëkohësisht me shqiptimin e masave pedagogjike nga paragrafi (1) i këtij neni, drejtori i shkollës formon ekip për mbështetje që do të punojë me prindin, përkatësisht kujdestarin, nxënësin, mësimdhënësin dhe paralelen, me qëllim të tejkalimit të problemit. Ekipi për mbështetje është i përbërë nga dy përfaqësues nga radhët e bashkëpunëtorëve profesional dhe një mësimdhënësi. Shkolla mund të ftojë edhe persona të tretë, (punëtor social) që të marrin pjesë në ekipin për mbështetje.

(3) Mënyrën e shqiptimit të masave pedagogjike e përcakton ministri, me propozim të Byrosë.

E drejta e transportit falas**Neni 73**

(1) Nxënësi ka të drejtë të transportit të organizuar ose falas nëse vendbanimi është larg së paku dy kilometra nga shkolla më e afërt fillore.

(2) Nxënësit me aftësi të kufizuara dhe personat për shoqërimin e tyre kanë të drejtë të qasjes së transportit falas pa marrë parasysh largësinë dhe qasjen e vendbanimit të tyre deri në shkollën fillore.

Shujta në shkolla**Neni 74**

(1) Shkolla fillore, në marrëveshje me prindërit përkatësisht kujdestarët, e në pajtim me rregullat në fushën e prokurimeve publike, mundet për të gjithë nxënësit të organizojë së paku një shujtë gjatë kohës së qëndrimit në shkollë. Shpenzimet për shujtë i paguan prindi, përkatësisht kujdestari. Në rastet kur prindi, përkatësisht kujdestari është pranues i ndihmës së garantuar minimale, shpenzimet për shujtë mund t'i kompensojë themeluesi.

(2) Standardet për ushqimin dhe për shujtat në shkollë i përcakton Ministria, në bashkëpunim me institucionin profesional përkatës. Cilësinë nutritive të ushqimit dhe shujtave i përcakton Instituti i Shëndetit Publik dhe Qendrat e Shëndetit Publik në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

(3) Drejtori i shkollës fillore ka për detyrë ta ndjekë sigurimin e standardeve për ushqimin dhe për shujtat në shkollat fillore nga paragrafi (2) i këtij neni, dhe për parregullsitë e vërejtura t'i njoftojë shërbimet kompetente nga paragrafi (5) i këtij neni, menjëherë, e më së voni në afat prej tri ditësh nga dita e konstatimit të parregullsive.

(4) Këshilli i Prindërve mund të kërkojë mbikëqyrje të jashtëzakonshme inspektuese nëse në shkollën fillore shujtat janë në pajtim me standardet e ushqimit.

(5) Mbikëqyrjen inspektuese për ndjekjen e standardeve të përcaktuara për ushqimin dhe për shujtat në shkollat fillore nga paragrafi (2) i këtij neni, e kryejnë Agjencia e Ushqimit dhe Veterinarisë, Inspektorati Shëndetësor dhe Sanitar Shtetëror, Instituti i Shëndetit Publik dhe Qendrat e Shëndetit Publik, në pajtim me ligjin.

(6) Për parregullsitë e konstatuara gjatë zbatimit të standardeve për ushqimin dhe për shujtat në shkollat fillore dhe masat e ndërmarra, organet kompetente nga paragrafi (5) i këtij neni, e njoftojnë drejtorin e shkollës, komunën, Ministrinë dhe Inspektoratin Shtetëror të Arsimit.

Diploma, fletëlavdërime dhe shpërblime

Neni 75

(1) Nxënësit të cilët dallohen me njohurinë e tyre ose me lloje tjera të arritjeve, shkolla fillore i lavdëron, përkatësisht i shpërblen.

(2) Nxënësve që arrijnë rezultate mbi mesatare në lëndë të caktuara mësimore ose aktivitete jashtëmësimore, shkolla fillore, me propozim të këshillit të mësimdhënësve, u lëshon diploma dhe fletëlavdërime të veçanta.

(3) Në fund të klasës së nëntë shkolla mund t'u lëshojë diplomë për të parin e gjeneratës më së shumti tre nxënësve.

(4) Formën dhe përmbajtjen e diplomave, si dhe mënyrën e lëshimit të tyre e përcakton ministri me propozim të Byrosë.

Këshillimi i prindërve, përkatësisht kujdestarëve

Neni 76

Prindi, përkatësisht kujdestari dërgohet në këshillim, nëse:

- nxënësi gjatë vitit mësimor njëkohësisht ka notë negative në tri ose më tepër lëndë,
- nxënësi ka bërë më tepër se dhjetë mungesa të paarsyeshme,
- nxënësi e ofendon mësimdhënësin,
- nxënësi merr pjesë në forma të ndryshme të dhunës,
- nxënësi shfaq sjellje antisociale (devijuese) dhe asociale,
- nxënësi para kohe e lëshon arsimin,
- nxënësi e shfrytëzon gjuhën e urrejtjes dhe
- në periudhë të shkurtër nxënësit dukshëm i zvogëlohet suksesi.

Procedura e këshillimit të prindërve, përkatësisht kujdestarëve

Neni 77

(1) Kujdestari i klasës, përkatësisht i paraleles fton në këshillim së paku një prind, përkatësisht kujdestar, me ftesë të dërguar nëpërmjet telefonit, me postë ose me dërgesë personale.

(2) Nëse ftesa për këshillim ka të bëjë me sjelljen antisociale (devijuese) dhe asociale të nxënësit, para se të dërgohet ftesa kërkohe mendimi profesional nga Shërbimi Pedagogjik.

(3) Shërbimi Pedagogjik, në afat prej dhjetë ditësh nga pranimi i kërkesës dorëzon mendim profesional për sjelljen e nxënësit nga paragrafi (2) i këtij neni.

(4) Ftesa për këshillimin e prindit, përkatësisht kujdestarit duhet të jetë e numërtuar dhe të dërgohet së paku tetë ditë para mbajtjes së këshillimit.

(5) Nëse prindi, përkatësisht kujdestari për shkaqe të arsyeshme nuk mund t'i përgjigjet ftesës ka për detyrë që për mungesën ta njoftojë kujdestarin e klasës, përkatësisht paraleles, para mbajtjes së këshillimit ose në afat prej tre ditësh pas këshillimit.

(6) Kujdestari i klasës, përkatësisht paraleles e njofton psikologun, përkatësisht pedagogun në shkollë për ftesën e dërguar për këshillimin e prindit, përkatësisht kujdestarit.

(7) Psikologu, përkatësisht pedagogu i shkollës përpilon plan javor dhe mujor për mbajtjen e këshillimit.

(8) Me nxënësit prindërit, përkatësisht kujdestarët e të cilëve janë dërguar në këshillim për shkak të veprimeve të nxënësit nga paragrafi 76 i këtij ligji, psikologu, përkatësisht pedagogu realizon këshillim të nxënësit, pas përfundimit të këshillimit të prindërve, përkatësisht kujdestarëve, në pajtim me Programin për këshillimin e nxënësve dhe prindërve, përkatësisht kujdestarëve, që me propozim të Shërbimit Pedagogjik, e përcakton ministri.

Mënyra e kryerjes së këshillimit të prindërve, përkatësisht kujdestarëve

Neni 78

(1) Këshillimin nga neni 77 të këtij ligji, sipas rregullit, e kryen psikologu, përkatësisht pedagogu në shkollë.

(2) Në këshillimin e prindit, përkatësisht kujdestarit edhe psikologu, përkatësisht pedagogu ka për detyrë të veprojë në pajtim me Programin nga neni 77 paragrafi (8) i këtij ligji.

(3) Për këshillimin e mbajtur nga paragrafi (2) i këtij neni, psikologu, përkatësisht pedagogu mban procesverbal dhe listë të pjesëmarrjes.

VII. TË PUNËSUARIT NË SHKOLLË FILLORE

Personat që realizojnë punë edukativo-arsimore

Neni 79

(1) Punën edukativo-arsimore në shkollën fillore e realizojnë mësimdhënësit dhe bashkëpunëtorët profesionalë (pedagogu, psikologu, edukatori special dhe rehabilitatori, sociologu, punëtori social, bibliotekisti etj.).

(2) Mësimdhënësit dhe bashkëpunëtorët profesionalë punën edukative arsimore e realizojnë në pajtim me ligjin.

Llojet e vendeve të punës në shkolla fillore

Neni 80

Në shkollë fillore vendet e punës të të punësuarve janë:

- nëpunës administrativë,
- dhënësit e shërbimeve publike në arsimin fillor dhe
- personat ndihmës-teknikë.

Nëpunësit administrativë në shkolla fillore

Neni 81

(1) Të punësuarit në shkollat fillore që kryejnë punë të natyrës administrative për realizimin e veprimtarisë së arsimit fillor kanë status të nëpunësve administrativë dhe për ta zbatohen dispozitat e këtij ligji, Ligjit për nëpunës administrativë dhe rregullat e përgjithshme për marrëdhënie pune.

(2) Për të punësuarit nga paragrafi (1) i këtij neni, përcaktohet nivelet e vendeve të punës si vijojnë:

- kategoria V – profesionale,
- niveli VI këshilltar për punët juridike normative (sekretar) dhe këshilltar për punët e kontabilitetit (kontabilist),

- kategoria G – ndihmës-profesionale,
- niveli G1 referent i pavarur (sekretar teknik i cili kryen punë të arkëtarit, dhe punë tjera të ngjashme, arkëtar i cili kryen punë administrative dhe të ngjashme) dhe
- niveli G2 referent i lartë (arkëtar, sekretar teknik dhe të tjerë).

Dhënës të shërbimeve publike arsimin fillor

Neni 82

(1) Të punësuarit në shkollat fillore të cilët kryejnë punë edukativo-arsimore në veprimtarinë e arsimit fillor, kanë status të dhënësve të shërbimeve publike në arsimin fillor dhe punësohen në pajtim me dispozitat e Ligjit për mësimdhënës dhe bashkëpunëtorë profesionalë në shkollat fillore dhe të mesme.

(2) Për të punësuarit e tjerë që janë dhënës të shërbimeve publike, ndërsa nuk punësohen në pajtim me dispozitat e Ligjit për mësimdhënës dhe bashkëpunëtorë profesionalë në shkollat fillore dhe të mesme përcaktohet kategoria dhe niveli i vendeve të punës si vijon:

- kategoria M edukues dhe
- niveli M1 edukues.

(3) Për të punësuarit nga paragrafi (2) i këtij neni, zbatohen dispozitat e këtij ligji, rregullat në fushën e të punësuarve në sektorin publik dhe rregullat e përgjithshme për marrëdhënie pune.

Personat ndihmës-teknikë në shkolla fillore

Neni 83

(1) Të punësuarit në shkollat fillore që kryejnë punë ndihmëse-teknike, kanë status të personave ndihmës-teknikë dhe për ta zbatohen dispozitat e këtij ligji, rregullat në fushën e të punësuarve në sektorin publik dhe rregullat e përgjithshme për marrëdhënie pune.

(2) Për të punësuarit nga paragrafi (1) i këtij neni, përcaktohen nëngrupet, kategoritë dhe nivelet e vendeve të punës si vijon:

- nëngrupi 1 kategoria A niveli A1 pastrues, fokist-menaxhues me kaldajat e ngrohjes, ekonom-nikoqir, mjeshtër shtëpiak dhe tjetër,
- nëngrupi 2 kategoria A niveli A1 rojtar dhe tjetër,
- nëngrupi 3 kategoria A niveli A1 shofer dhe tjetër,
- nëngrupi 4 kategoria A niveli A1 kamarierë-enëlarëse, kuzhinier dhe tjetër dhe
- nëngrupi 5 kategoria A niveli A1 punëtor i përgjithshëm, larëse, përkëdhelës dhe tjetër.

Plani vjetor për punësim në shkolla fillore

Neni 84

Drejtori i shkollës fillore përpilon plan vjetor për punësim në shkollën fillore për vitin e ardhshëm, në pajtim me rregullat në fushën e të punësuarve në sektorin publik.

Kushtet për punësim në shkollë fillore

Neni 85

(1) Dhënësit e shërbimeve publike punësohen në pajtim me këtë ligj, Ligjin për mësimdhënës dhe bashkëpunëtorë në shkollat fillore dhe të mesme, rregullat në fushën e të punësuarve në sektorin publik dhe rregullat e përgjithshme për marrëdhënie pune.

(2) Nëpunësit administrativë në shkollat fillore punësohen në formë të konkursit publik në pajtim me Ligjin për nëpunës administrativë.

(3) Personat ndihmës-teknikë në shkollat fillore punësohen në formë të konkursit publik në pajtim me rregullat në fushën e të punësuarve në sektorin publik dhe rregullat e përgjithshme për marrëdhënie pune.

(4) Gjatë zgjedhjes së personave ndihmës-teknikë zbatohet parimi i përfaqësimit të drejtë dhe adekuat të qytetarëve që u takojnë të gjitha bashkësive dhe respektimi i kriterëve të profesionalizmit dhe kompetencës.

(5) Personat nga paragrafi (1), (2) dhe (3) të këtij neni, të cilët punësohen në vendet e përhershme të punës të zbrazura në bazë të pensionimit, sëmundjes, dorëheqjes, vdekjes, sistematizimit ose tjetër, ndërsa për të cilat vende të punës ishin siguruar mjetet financiare, mund të themelojnë marrëdhënie pune edhe pa konkurs publik, në kohë të caktuar, më së shumti deri më tre muaj me pëlqim të kryetarit për shkollat fillore komunale përkatësisht ministrit për shkollat fillore shtetërore.

Edukuesi

Neni 86

(1) Edukues mund të punësohet personi i cili përveç kushteve të përgjithshme i përmbush edhe kushtet e veçanta si vijon:

- të jetë shtetas i Republikës së Maqedonisë së Veriut,
- të ketë arsim përkatës në pajtim me normativin për edukues,
- e njeh gjuhën maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik dhe gjuhën dhe alfabetin në të cilën realizohet mësimi dhe
- ta ketë dhënë provimin profesional për edukues.

(2) Drejtori i shkollës fillore formon komision të përbërë prej tre anëtarëve nga radha e kuadrit edukativo-arsimor i cili kryen kontroll të njohurive të gjuhës së edukuesve nga paragrafi (1) i këtij neni, përveç nëse edukuesi është mësimdhënës i lëndës së gjuhës maqedonase.

(3) Në shpallje publike për themelimin e marrëdhënies së punës për edukator mund të paraqitet edhe personi pa dhënien e provimit profesional dhe të themelohet marrëdhënia e punës në kohë të caktuar deri në përfundimin e vitit shkollor.

(4) Pa dhënien e provimit profesional nuk mund të themelohet marrëdhënia e punës në kohë të pacaktuar.

(5) Normativin nga paragrafi (1) alineja 2 të këtij neni, e përcakton ministri me propozim të Byrosë.

Konkursi publik për punësim

Neni 87

(1) Edukuesin e zgjedh drejtori i shkollës, në formë të shpalljes publike dhe themelon marrëdhënie pune në kohë të caktuar deri në fund të vitit shkollor.

(2) Edukuesit të cilët punësohen në vendet e përhershme të punës të zbrazura në bazë të pensionimit, sëmundjes, dorëheqjes, vdekjes, sistematizimit ose tjetër, ndërsa për të cilat vende të punës ishin siguruar mjetet financiare, mund të themelojnë marrëdhënie pune edhe pa konkurs publik, në kohë të caktuar, më së shumti deri më tre muaj me pëlqim të kryetarit për shkollat fillore komunale përkatësisht ministrit për shkollat fillore shtetërore.

(3) Konkursi publik nga paragrafi (1) i këtij neni, botohet në së paku dy gazeta ditore nga të cilat së paku në njërin nga gazetatat që botohen në gjuhën maqedonase dhe në gazetatat që botohen në gjuhë që e flasin së paku 20% të qytetarëve që flasin gjuhë zyrtare të ndryshme nga gjuha maqedonase.

(4) Shkolla fillore, para se të shpall konkurs publik për punësim, nevojën e edukuesit në kohë të caktuar e siguron me dukues me arsim përkatës me fond jo të plotë të orëve të punës nga shkolla tjetër publike në komunën pas pëlqimit të siguruar për punësim në kohë të caktuar të punës nga Ministria.

Punësimi në kohë të caktuar

Neni 88

Asistentët nga neni 19 paragrafi (1) të këtij ligji, themelojnë marrëdhënie pune në kohë të caktuar, më së shumti deri në fund të vitit shkollor.

Transformimi i marrëdhënies së punës

Neni 89

(1) Në veprimtarinë e arsimit fillor transformimi i marrëdhënies së punës nga koha e caktuar në kohë të pacaktuar është e lejuar vetëm nëse:

- edukuesi ka përvojë pune më tepër se dy vjet në institucionin edukativo-arsimor të verifikuar nga ministria, me ndërprerje ose pa ndërprerje,
- edukuesi është në vend pune për të cilën kërkohet transformimi, i zbrazur në bazë të pensionimit, dorëheqjes, vdekjes ose bazave tjera dhe janë siguruar mjetet financiare,
- edukuesi i përmbush kushtet e parapara në normativin për edukues,
- punëdhënësi përcakton se ka nevojë të përhershme nga edukuesi dhe kjo nuk do të shkaktojë teprice teknologjike,
- edukuesi e ka dhënë provimin profesional dhe
- është marrë pëlqimi për transformim të marrëdhënies së punës nga Ministria.

(2) Kërkesën për transformimin e marrëdhënies së punës, shkolla e dërgon te komisioni për transformimin e marrëdhënies së punës (në tekstin e mëtejme: komisioni i transformimit), të cilin e formon kryetari i komunës, përkatësisht ministri për shkollat fillore shtetërore dhe është i përbërë prej tre anëtarëve, edhe atë: nga një anëtar të komunës, përkatësisht Ministrisë, Inspektoratit Shtetëror të Arsimit dhe sindikatës reprezentative të arsimit. Kryetari i komisionit të transformimit është përfaqësues i Inspektoratit Shtetëror të Arsimit.

(3) Komisioni i transformimit formohet për periudhën prej tre vitesh.

(4) Në kërkesën për transformimin e marrëdhënies së punës, shkolla te komisioni i transformimit dërgon:

- raport për përvojën e realizuar të punës nga Fondi i Sigurimit Pensional dhe Invalidor i Republikës së Maqedonisë së Veriut,
- deklaratë të drejtorit të shkollës se vendi i përhershëm i punës për të cilin kërkohet transformimi është i zbrazur në bazë të pensionimit, dorëheqjes, vdekjes ose bazave tjera dhe janë siguruar mjetet financiare,
- deklaratë të drejtorit të shkollës se ka nevojë të përhershme nga personi dhe nuk do të shkaktojë teprice teknologjike,
- kopje të diplomës / certifikatës për mbarimin e arsimit përkatës në pajtim me normativin,
- kopje të certifikatës për dhënien e provimit profesional dhe
- analizë të vendeve të punës në nivel të shkollës.

(5) Komisioni i transformimit kryen kontroll të provave nga paragrafi (4) i këtij neni dhe përpilon raport me propozim për transformimin vetëm të personave që i përmbushin kushtet për transformimin e marrëdhënies së

punës. Raporti me propozimin nevojitet të përmbajë edhe analizë të vendeve të punës në nivel të shkollës dhe të komunës dhe ai detyrimisht duhet të nënshkruhet nga të gjithë anëtarët e Komisionit të transformimit.

(6) Komisioni i transformimit për shkollat fillore komunale raportin me propozimin nga paragrafi (5) i këtij neni, e dërgon në Ministri.

(7) Edukuesve të cilët nuk i përmbushin kushtet nga paragrafi (1) i këtij neni, Komisioni i transformimit ua kthen dokumentet e shkollës me arsyetimin, në afat prej shtatë ditësh nga dita e shqyrtimit të tyre.

(8) Drejtori i shkollës fillore në bazë të njoftimit nga paragrafi (7) i këtij neni, në afat prej shtatë ditësh nga dita e marrjes së njoftimit, miraton vendim për refuzimin e transformimit të marrëdhënies së punës.

(9) Edukuesi i cili nuk është i kënaqur nga vendimi nga paragrafi (8) i këtij neni, ka të drejtë ankese në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të vendimit, te Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë.

(10) Ministria në bazë të raportit me propozimin nga paragrafi (5) i këtij neni, për personat që i përmbushin kushtet për transformim të marrëdhënies së punës jep pëlqim për transformimin e marrëdhënies së punës.

(11) Drejtori i shkollës fillore në bazë të pëlqimit të dhënë nga paragrafi (10) i këtij neni, në afat prej shtatë ditësh nga dita e marrjes së pëlqimit, miraton vendim për transformimin e marrëdhënies së punës.

Siguria dhe shëndeti gjatë punës së të punësuarve në shkollë fillore

Neni 90

Të punësuarit në shkollë fillore, në pajtim me rregullat në fushën e sigurisë dhe shëndetit gjatë punës, duhet të kontrollohen në mënyrë sistematike.

Të drejtat gjatë pushimit të marrëdhënies së punës

Neni 91

Edukuesit për punën e të cilëve ka pushuar nevoja për shkaqe afariste, nuk mund t'i pushojë marrëdhënia e punës, derisa nuk i sigurohet njërat nga të drejtat në pajtim me rregullat e përgjithshme në fushën e marrëdhënieve të punës dhe Marrëveshjen kolektive për arsimin fillor.

VIII. DOKUMENTACIONI DHE EVIDENCA PEDAGOGJIKE DHE PËRMBLEDHJET E TË DHËNAVE

Lloje të dokumentacionit pedagogjik

Neni 92

(1) Shkolla fillore grumbullon, përpunon, ruan, ndërmjetëson dhe përdor të dhëna që i përmban dokumentacioni dhe evidenca pedagogjike në pajtim me këtë ligj dhe dispozitat nga fusha e mbrojtjes së të dhënave personale.

(2) Dokumentacioni pedagogjik në aspekt të këtij ligji përfshin: librin kryesor të nxënësve, fletët e evidencës për suksesin e nxënësve, legjitimacionin e nxënësve, dëftesën, shtojcën e dëftesës dhe dokument transferimi të nxënësve.

(3) Libri kryesor i nxënësve është dokument me vlefshmëri të përhershme.

Mënyra e mbajtjes së dokumentacionit pedagogjik**Neni 93**

(1) Dokumentacioni pedagogjik nga neni 92 paragrafi (2) i këtij ligji, mbahet dhe shtypet në gjuhën maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik.

(2) Për nxënësit pjesëtarë të bashkësive të cilët mësimin e realizojnë në gjuhë dhe alfabet ndryshe prej gjuhës maqedonase dhe alfabetit të saj cirilik, dokumentacioni pedagogjik nga paragrafi (1) i këtij neni, mbahet dhe shtypet në gjuhë maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik dhe në gjuhën dhe alfabetin në të cilin zhvillohet mësimi.

(3) Ditari i paraleles mbahet në gjuhën dhe alfabetin në të cilin zhvillohet mësimi.

(4) Në shkolla mbahet edhe ditar elektronik (e-ditar) në bazë javore, nëpërmjet ueb aplikacionit të cilin e administron Ministria.

(5) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së dokumentacionit dhe evidencën pedagogjike i përcakton ministri, me propozim të Byrosë.

Dokumente publike të cilat i lëshon shkolla fillore**Neni 94**

(1) Dëftesa, shtojca e dëftesës, legjitimacioni për nxënësit dhe dokumenti për kalim janë dokumente publike.

(2) Dokumentet publike shtypen në një ekzemplar. Në rast se dokumenti i lëshuar nga paragrafi (1) i këtij neni, të humbet ose shkatërrohet, shkolla fillore lëshon ekzemplar të ri duplikat.

(3) Shkolla është e obliguar të lëshojë dokument të ri me të dhëna të ndryshuara në pajtim me aktvendimin nga organi kompetent.

(4) Nxënësi që ka humbur dëftesën mund të kërkojë lëshim të dokumentit në procedurë të jashtëkontestimore pranë gjykatës kompetente në zonën e të cilës është zyra apo çfarë do zyre e shkollës fillore, nëse shkolla fillore që e mban dokumentacionin nuk mund të lëshojë ekzemplar të ri.

Qëllime për mbajtje të përmbledhjes së të dhënave**Neni 95**

(1) Shkolla fillore grumbullon, përpunon, ruan, ndërmjetëson dhe përdor të dhëna që gjenden në përmbledhjet e të dhënave në pajtim me dispozitat për mbrojtjen e të dhënave personale, për nevojat e bazës së integruar të të dhënave të cilën e mban Ministria.

(2) Përmbledhjet e të dhënave nga paragrafi (1) i këtij neni, mbahen për qëllimet në vijim:

- avancim i proceseve dhe procedurave të nevojshme për menaxhimin me resurset njerëzore, financat dhe infrastrukturën në shkollat fillore,

- sigurim i të dhënave të sakta, të plota, konzistente dhe me kohë që do të paraqesin mbështetje të procesit të miratimit të vendimeve, zbatimit të politikës arsimore dhe planifikimit të reformave në arsimin fillor.

- sigurim i të dhënave të domosdoshme për funksionim të ndonjë nënsistemi tjetër (ditar elektronik) në arsimin fillor dhe

- menaxhim efikas me shpërndarjen e mjeteve në sistemin e decentralizuar arsimor, planifikimin e ndërtimit dhe rikonstruktimit të infrastrukturës shkollë dhe avancimin e zhvillimit profesional të punonjësve në shkollat fillore.

(3) Për realizim të qëllimeve nga paragrafi (2) i këtij neni, ministri mund të nënshkruajë marrëveshje për shkëmbim të të dhënave me organizata vendase dhe ndërkombëtare, institucione dhe organe të administratës shtetërore, në pajtim me dispozitat nga fusha e mbrojtjes së të dhënave personale.

Llojet e përmbledhjeve të të dhënave**Neni 96**

(1) Në arsimin fillor mbahen këto përmbledhje të të dhënave:

- përmbledhje e të dhënave për nxënësit të regjistruar në arsimin fillor,

- përmbledhje e të dhënave për fëmijë që janë në moshë shkollë, ndërsa nuk janë të regjistruar në shkollë,

- përmbledhje e të dhënave për prindër, përkatësisht kujdestarë të nxënësve të regjistruar në arsimin fillor,

- përmbledhje e të dhënave për të punësuarit në shkollë fillore.

(2) Të dhënat nga paragrafi (1) i këtij neni, azhurnohen me çdo ndryshim të të dhënave, ndërsa së paku një herë në nivel vjetor.

Përmbajtja e përmbledhjeve të të dhënave**Neni 97**

(1) Përmbledhja e të dhënave për nxënësit e regjistruar në shkollë fillore nga neni 96 paragrafi (1) alineja 1 e këtij ligji, përfshin: numrin unik amë të qytetarit (NUAQ), mbiemrin, emrin e babait dhe emrin e nxënësit, datën dhe vendin e lindjes, gjininë, përkatësinë në bashkësi, gjuhën amtare e nxënësit, adresën, vendbanimin, telefonin për kontakt dhe adresën elektronik të prindit, përkatësisht kujdestarit, pengesën, statusin e nxënësit (nxënësi i rregullt, nxënësi i cili para kohe ka braktisur arsimin dhe shkaku për braktisjen).

(2) Përmbledhja e të dhënave për fëmijët të cilën nuk janë të regjistruar në shkollë fillore nga neni 96 paragrafi (1) alineja 2 e këtij ligji, përfshin: NUAQ, mbiemrin, emrin e babait, emrin e nënës dhe emrin e fëmijës, datën dhe vendin e lindjes, gjininë, adresën, komunën ku jeton, vendbanimin, shkakun për mosregjistrim të fëmijës, masat që janë ndërmarrë në lidhje me mosregjistrimin.

(3) Përmbledhja e të dhënave për prindër, përkatësisht kujdestarë të nxënësve të regjistruar në shkollë fillore nga neni 96 paragrafi (1) alineja 3 e këtij ligji, përfshin: lidhjen familjare me nxënësit, emrin dhe mbiemrin, datën dhe vendin e lindjes, gjininë, përkatësinë në bashkësi, adresën dhe vendbanimin, telefonin për kontakt, e-mail adresën dhe shkallën e arsimimit.

(4) Përmbledhja e të dhënave për të punësuarit në shkollë nga neni 96 paragrafi (1) alineja 4 e këtij ligji, përfshin: NUAQ, mbiemrin, emrin e babait dhe emrin e të punësuarit, gjininë, përkatësinë në bashkësi, datën dhe vendin e lindjes, adresën, vendbanimin, komunën, adresën e përkohshme dhe vendbanimin e, shtetësinë, llojin dhe shkallën e arsimimit, shkollën/fakultetin e fundi të mbaruar, përvojën e punës paraprake, kategorinë e të punësuarit, vendin e punës me fond të orëve, telefonin për kontakt, numrin i telefonit zyrtar, adresën elektronike, pengesën, njësinë rajonale të Fondit për Sigurim Shëndetësor të Republikës së Maqedonisë së Veriut (FSSH), numër nga Fondi për sigurim pensional dhe invalidor në Republikën e Maqedonisë së Veriut (FSPI) datën e punësimit, datën e ndërprerjes së marrëdhënies së punës, bazën për ndërprerje të marrëdhënies së punës, statusin e të punësuarit (në kohë të pacaktuar/të caktuar).

(5) Të dhënat personale nga paragrafët (1), (2) dhe (3) të këtij neni, shkolla fillore i merr nga prindërit, përkatësisht kujdestarët e nxënësve, ndërsa të dhënat personale nga paragrafi (4) i këtij neni, i merr nga të punësuarit në shkollë.

(6) Për ndryshimin e ndodhur në përmbledhjen e të dhënave nga paragrafi (1) i këtij neni, në rast të shkakut të përcaktuar për lëshimin e procesit edukativ arsimor të nxënësi, posaçërisht në rast kur nxënësi ka krijuar bashkësi jashtëmartesore, shkolla obligohet që ta njoftojë qendrën kompetente për punë sociale, Inspektoratin Shtetëror të Arsimit dhe personin përgjegjës të arsimit në komunë në afat prej tri ditësh nga dita e paraqitjes së ndryshimit nga ana e prindit përkatësisht kujdestarit, për procedimin e tij në pajtim me ligjin.

Sistemi informativ "Observatorium i shkathtësive"

Neni 98

(1) Në Ministrinë vendoset Sistemi informativ "Observatorium i shkathtësive" (në tekstin e mëtejshëm: Observatorium i shkathtësive) në të cilin mbahet përmbledhje e të dhënave për nxënësit.

(2) Përmbledhja e të dhënave nga paragrafi (1) i këtij neni, mbahen për qëllimet në vijim:

- sigurim i informatave në lidhje me programet që i ofron arsimit fillor, si dhe arsimit fillor për të rritur,
- përkrahje e zhvillimit të politikës nëpërmjet sigurimit të prapavijës përkatëse analitike dhe informatike të institucioneve për arsim fillor, programet e tyre dhe performansat,
- ndihmë të prindërve përkatësisht kujdestarëve dhe nxënësve në zgjedhjen e profesionit dhe shkollave përkatëse, me qëllim të rritjes së mundësisë për punësimin e tyre në të ardhmen dhe
- qasje tek informatat për shkallën e punësimit në profesione të caktuara, koha e pritje për pritje për punësim, niveli i të ardhurave sipas profilin arsimor dhe ngjashëm.

Përmbledhje e të dhënave për nxënësit për nevojat e Observatoriumit të shkathtësive

Neni 99

(1) Të dhënat për nxënësit për nevojat e Observatoriumit të shkathtësive sigurohen nga sistemet informative të Ministrisë, Sistem informativ për Menaxhim Arsimor (SIMA), ditar elektronik (e-ditar) dhe Sistem elektronik për punë administrative të shkollave (SEPASH), edhe atë: NVAQ, emri, mbiemri, gjinia, emri i shkollës fillore, data e regjistrimit, data e çregjistrimit, data e mbarimit, kohëzgjatja e vitit shkollor, përkatësi në bashkësi, viti shkollor, data e lindjes.

(2) Përmbledhja e të dhënave për nxënësit, të grumbulluara për nevojat e Observatoriumit të shkathtësive mbahen tre vite pas grumbullimit të tyre në sistemin informativ të Ministrisë.

Sigurimi i të dhënave për Observatoriumin e shkathtësive

Neni 100

Për nevojat e Ministrisë, të dhënat në Observatoriumin e shkathtësive, sigurohen nga institucionet në vijim:

- Fondi për Sigurim Pensional dhe Invalidor i Republikës së Maqedonisë së Veriut (NUAQ, emri, mbiemri, gjinia, përkatësi në bashkësi, përvoja e punës, data e punësimit të parë, punëdhënësit paraprak, punëdhënësi aktual, pagë mujore),

- Drejtoria e të Ardhurave Publike (NUAQ), emri, mbiemri, gjinia, përkatësi në bashkësi, lartësi e pagës mujore),

- Agjencia për punësim e Republikës së Maqedonisë së Veriut (NUAQ, emri, mbiemri, përkatësi në bashkësi, gjinia, status-kod (i punësuar, i papunësuar, status i panjohur), data e punësimit të fundit, pagë mujore, veprimtari e kompanisë, emri i kompanisë, vendi i punës (kode),

- institucione të akredituara për arsim të lartë (NUAQ, emri, mbiemri, gjinia, emri i fakultetit, emri i universitetit, cikli i studimeve (deridiplomike, pasdiplomike, doktoraturë), data e regjistrimit, data e çregjistrimit, data e diplomimit, titulli pas diplomimit, gjinia, kohëzgjatja e studimeve, klasifikimi në fushat shkencore hulumtuese, plani mësimor, përkatësi në bashkësi, vit akademik),

- Qendra për Arsim të të Rriturve (të dhëna statistikore),

- Ministria e Punës dhe Politikës Sociale (të dhëna statistikore),

- Qendra për Arsim dhe Trajnim Profesional (të dhëna statistikore) dhe

- Enti Shtetëror për Statistikë (të dhëna statistikore).

Ueb Portali për Observatorium të Shkathtësive

Neni 101

(1) Observatorium i shkathtësive është sistem informativ me portal të bazuar në ueb, të cilin e mban dhe administron Ministria.

(2) Për qëllimet e paraqitura në nenin 98 paragrafi (2) i këtij ligji, qasje në raportet statistikore dhe qasje në raportet të arritshme për publikun mund t'u sigurohet:

- shkollave fillore,
- shkollave të mesme,
- Ministrisë së Punës dhe Politikës Sociale,
- Qendrës për Arsim të të Rriturve,
- Qendrës për Arsim dhe Trajnim profesional,
- Entit Shtetëror për statistikë,
- Agjencisë për Punësim të Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe
- institucioneve të akredituara për arsim të lartë.

Të drejtat e të punësuarit apo prindit përkatësisht kujdestarit në lidhje me përmbledhjet e të dhënave

Neni 102

(1) Prindi, përkatësisht kujdestari ose i punësuar në shkollë, në rast të ndryshimit të të dhënave është i obliguar ta informojë shkollën në afat prej shtatë ditëve nga dita e ndryshimit të bërë, ndërsa shkolla është e obliguar në afat prej tre ditëve nga dita e pranimit të njoftimit të bërë ndryshim në përmbledhjen e të dhënave.

(2) Prindi, përkatësisht kujdestari apo i punësuar në shkollë kanë të drejtë për qasje te të dhënat personale të përfshira në nenet 97 dhe 99 të këtij ligji, si dhe të pranojnë dokument ose ta kopjojnë informatën për të dhënat personale.

(3) Prindi, përkatësisht kujdestari apo i punësuar në shkollë kanë të drejtë të kërkojnë korrigjim të të dhënave personale, me parashtrim të kërkesës me shkrim në shkollë.

(4) Shkolla është e obliguar në afat prej 30 ditëve nga pranimi i kërkesës të bëjë korrigjim dhe ta informojë prindin përkatësisht kujdestarin, përkatësisht të punësuarin në shkollë për korrigjimin e bërë.

Personi i autorizuar për përpunim të të dhënave personale

Neni 103

(1) Drejtori i shkollës fillore, nga radhët e të punësuarve në shkollë autorizon person, përkatësisht persona për përpunimin e të dhënave personale nga nenet 97 dhe 99 të këtij ligji.

(2) Personat nga paragrafi (1) i këtij neni, kanë për obligim të dhënat personale t'i ruajnë në fshehtësi. Te të dhënat personale qasje mund të kenë edhe persona tjerë profesionalë të autorizuar nga ministri, të cilëve këto të dhëna u nevojiten për shkak të ditarit elektronik, në pajtim me ligjin.

Shfrytëzimi, publikimi dhe ruajtja e të dhënave personale

Neni 104

(1) Për qëllimet e hulumtimeve shkencore dhe përgatitje të analizave statistikore, të dhënat personale mund të përdoren, të publikohen dhe ruhen, por jo në formë që mundëson identifikim të personit me të cilin kanë të bëjnë të dhënat personale.

(2) Përmbledhja e të dhënave për nxënësit dhe përmbledhja e të dhënave për prindër, përkatësisht kujdestarë të nxënësve të cilat i mban shkolla fillore, mbahen katër vite pas përfundimit të arsimit fillor të nxënësit, përkatësisht dy vite pas çregjistrimit të tij nga shkolla fillore.

(3) Përmbledhja e të dhënave për të punësuarit të cilat i mban shkolla fillore mbahen deri në ndërprerje të marrëdhënies së punës së punonjësit në shkollën fillore.

Puna me të dhëna personale

Neni 105

Mënyrën e përpunimit të të dhënave personale, personat që janë të autorizuar t'i përdorin të dhënat e përfshira në përmbledhjet individuale të të dhënave personale, kriteret sipas të cilave përcaktohet niveli i qasjes së personave të cilët janë të autorizuar t'i përpunojnë të dhënat personale, masat teknike dhe organizative për sigurim të fshehtësisë dhe mbrojtje të përpunimit të të dhënave personale, mënyrën e shkatërrimit pas kalimit të afatit për ruajtjen e të dhënave personale dhe masa tjera i përcakton ministri.

IX. ORGANE PËR MENAXHIM, UDHËHEQJE DHE ORGANE PROFESIONALE TË SHKOLLËS FILLORE

Organi për menaxhim të shkollës fillore

Neni 106

(1) Organi i menaxhimit të shkollës fillore është këshilli shkollor.

(2) Këshilli shkollor i shkollës fillore përbëhet nga shtatë anëtarë dhe atë: tre përfaqësues të mësimdhënësve, bashkëpunëtorëve profesionalë dhe edukatorë të shkollës, tre përfaqësues të prindërve, përkatësisht kujdestarë të nxënësve dhe një përfaqësues i themeluesit.

(3) Në mbledhjet e këshillit shkollor, ftohen dhe në punën e vet marrin pjesë, pa të drejtë votimi edhe dy përfaqësues të nxënësve të zgjedhur nga parlamenti i nxënësve.

(4) Anëtarët e këshillit shkollor nuk guxojnë në mënyrë të ndërsjellë dhe me drejtorin e shkollës të jenë në lidhje familjare me vujë të drejtë në çfarëdo shkalle, përkatësisht vujë anësore deri në shkallë të tretë për çka të gjithë anëtarët nënshkruajnë deklaratë.

(5) Mandati i anëtarëve të këshillit shkollor është tre vite, ndërsa mandati i përfaqësuesve të prindërve është për periudhën e mbarimit të arsimit fillor të fëmijës së tyre, por jo më gjatë se tre vite.

(6) Këshilli shkollor nga radhët e anëtarëve të vet – përfaqësues të prindërve, përkatësisht kujdestarëve zgjedh kryetar me shumicë të votave nga numri i përgjithshëm i anëtarëve, me votim të fshehtë.

(7) Vendimet e këshillit shkollor miratohen me shumicë të votave nga numri i përgjithshëm i anëtarëve.

(8) Drejtori i shkollës nuk merr pjesë në punën e këshillit shkollor, por për punë të cilat janë të rëndësishme për përmirësimin e procesit edukativo arsimor në shkollë mund të jetë i ftuar nga kryetari i këshillit shkollor, përkatësisht nga 2/3 se anëtarëve të këshillit shkollor.

Zgjedhja e Këshillit Shkollor

Neni 107

(1) Përfaqësuesit nga mësimdhënësit, bashkëpunëtorët profesionalë dhe edukatorët në këshillin shkollor i zgjedh këshilli i mësimdhënësve me votim të fshehtë.

(2) Përfaqësuesit e prindërve përkatësisht kujdestarët i zgjedh Këshilli i Prindërve me votim të fshehtë.

(3) Përfaqësuesit e bashkësisë shkollore zgjedhën me votim të fshehtë nga parlamenti i nxënësve, që bëhet në fillim të çdo viti shkollor.

(4) Procedura për zgjedhje të përfaqësuesve të punonjësve në shkollën fillore, prindërit përkatësisht kujdestarët në këshillin shkollor të shkollës dhe të përfaqësuesve të bashkësisë shkollore përcaktohet me statutin e shkollës.

Kompetenca e këshillit shkollor

Neni 108

(1) Këshilli shkollor i shkollës fillore:

- miraton statut të shkollës fillore,
- propozon program vjetor për punë dhe raport për punë të shkollës fillore në këshillin e komunës, ndërsa shkolla fillore shtetërore në Ministri,
- miraton program për zhvillim të shkollës,
- propozon plan financiar të themeluesi,
- propozon llogari përfundimtare të themeluesi,
- shpall konkurs publik për zgjedhje të drejtorit në shtëpi tre gazeta ditore që shtypen në tërë territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut nga të cilat njëra prej gazetave që shtypet në gjuhën që e flasin së paku 20% e qytetarëve të cilët flasin gjuhë zyrtare ndryshe prej gjuhës maqedonase,
- bën intervistë me kandidatët për drejtor,
- i propozon kryetarit të komunës përkatësisht ministrit një kandidat prej kandidatëve të paraqitur në konkursin e shpallur publik për zgjedhje të drejtorit,
- jep propozim të drejtorit për zgjedhje të mësimdhënësve dhe bashkëpunëtorëve profesionalë,
- vendos për kundërshtimet dhe ankesat e të punësuarve në shkollën fillore,
- vendos për ankesat e nxënësve, prindërve, përkatësisht kujdestarëve të nxënësve dhe
- kryen edhe punë tjera të përcaktuara me statutin e shkollës fillore.

(2) Këshilli Shkollor i shkollës fillore për ankesat e parashtruara duhet të vendosë në afat prej 15 ditëve nga dita e parashtrimi të ankesës.

(3) Nëse parashtrues i ankesës është anëtar i Këshillit Shkollor, i njëjti përjashtohet nga procesi i vednimarrjes për ankesën.

Organi i menaxhimit të shkollës fillore

Neni 109

(1) Organ i menaxhimit në shkollën fillore është drejtori.

(2) Drejtori është përgjegjës për ligjshmërinë në punë dhe për punën materialo-financiare të shkollës.

(3) Drejtor i shkollës fillore mund të zgjedhet personi i cili ka së paku arsim të lartë dhe i cili i plotëson kushtet për mësimdhënës ose bashkëpunëtor profesional në shkollë fillore dhe ka së paku pesë vite përvojë pune në punën edukativo-arsimore, provim të kaluar për drejtor të shkollës fillore dhe në momentin e emërimit me aktgjykim të plotfuqishëm nuk i është shqiptuar dënim ose sanksion për kundërvajtje për kryerje të profesionit, veprimtarisë ose detyrës, të ketë certifikatë përkatëse, jo më të vjetër se pesë vite, për njohje të gjuhës angleze TOEFEL IBT – së paku 30 pikë, IELTS – së paku 3 pikë, BULATS – së paku 20 pikë ose KET (Cambridge English) – të kaluar, ose APTIS – së paku nivelin B2. Përparësi kanë kandidatët me titull mentor dhe këshilltar.

(4) Nëse nuk ka kandidat të paraqitur me provim të kaluar për drejtor, drejtor mund të zgjedhet edhe personi i cili nuk ka dhënë provim për drejtor, por është i obliguar atë ta japë në afat prej një viti nga dita e zgjedhjes për drejtor.

(5) Nëse drejtori i zgjedhur nuk e jep provimin për drejtor në afatin e përcaktuar në paragrafin (4) të këtij neni, i pushon mandati i drejtorit.

(6) Mandati i drejtorit zgjat katër vite.

(7) Mësimdhënësit ose bashkëpunëtorit profesional i cili është i zgjedhur drejtor i shkollës fillore i pushon marrëdhënia e punës gjatë kryerjes së funksionit drejtor i shkollës fillore dhe ka të drejtë në afat prej 15 ditëve pas ndërprerjes së funksionit të cilin e ka kryer, të kthehet në punë në shkollën, përkatësisht institucionin ku ka punuar të jetë i zgjedhur për drejtor, për kryerjen e punëve që i përshkunden llojit dhe shkallës së përgatitjes profesionale.

(8) Nëse për mësimdhënësit apo bashkëpunëtorin profesional nga paragrafi (7) i këtij neni, nuk ka vend të lirë pune ku ka punuar para se të zgjedhet drejtor, mësimdhënësi ose bashkëpunëtorit profesional dhe themelon marrëdhënie pune në kohë të papërcaktuar pune në vendin përkatës të punës për kryerje të punëve të cilat përputhen me llojin e përgatitjes profesionale, në shkollë tjetër të rajonit të komunës, përkatësisht komunat në Qytetin e Shkupit.

Kompetencat profesionale të drejtorit

Neni 110

(1) Drejtori i shkollës fillore duhet të posedojë kompetenca profesionale për drejtor të shkollës.

(2) Kompetencat profesionale kanë të bëjnë me dituritë, shkathtësitë dhe vlerat profesionale që janë të domosdoshme për menaxhim cilësor të shkollës.

(3) Drejtori i fiton kompetencat profesionale gjatë trajnimit për marrje të vërtetimit për provim të kaluar për drejtor, në pajtim me Ligjin për Qendër Shtetërore të Provimeve.

(4) Provimi për marrje të vërtetimit për drejtor jepet në Qendër Shtetërore të Provimeve në pajtim me Ligjin për trajnim dhe provim për drejtor në shkollë fillore, shkollë të mesme, konvikt për nxënës dhe universitet të hapur qytetar për mësim të përjetshëm.

Neni 111

(1) Kompetencat profesionale përfshijnë dituri, shkathtësi dhe vlera profesionale, në këto fusha:

1. Liderhip;
2. Menaxhim me resurse njerëzore;
3. Menaxhim pedagogjik të shkollës;
4. Punë financiare dhe
5. Punë ligjore dhe administrative të shkollës.

(2) Kompetencat profesionale në fushat nga paragrafi (1) i këtij neni, i përcakton ministri, me propozim të Byrosë dhe Qendrës Shtetërore të Provimeve.

Neni 112

Drejtorët gjatë punës së vet janë të obliguar vazhdimisht të përsosin në mënyrë profesionale në pajtim me Ligjin për trajnim dhe provim për drejtor të shkollës fillore, shkollë të mesme, konvikt të nxënësve dhe universitet të hapur qytetar për mësim të përjetshëm.

Kompetenca e drejtorit

Neni 113

Drejtori i kryen këto punë:

- e përfaqëson dhe prezanton shkollën dhe është përgjegjës për punë ligjore,
- e organizon, planifikon dhe udhëheq punën e shkollës fillore,
- e ndjek dhe avancoon punën edukativo-arsimore në shkollë,
- përgatit Program zhvillimor për zhvillim të shkollës,
- përgatit propozim të programit vjetor për punë dhe raport të shkollës,
- është përgjegjës për realizim të programit vjetor për punë,
- është përgjegjës për realizimin e të drejtave dhe obligimeve të nxënësve,
- është kompetent për paraqitjen e çfarëdo lloji të dhunës, keqpërdorimit dhe anashkalimit të kryer ndaj nxënësit, te institucionet kompetente të përcaktuara me ligj,
- bën zgjedhje të mësimdhënësve, bashkëpunëtorëve profesionalë dhe stafit tjetër administrativo-teknik në pajtim me ligj dhe aktet e shkollës,
- bën sistematizim të mësimdhënësve, bashkëpunëtorëve profesionalë dhe stafit tjetër administrativo-teknik,
- vendos për ndërprerje të marrëdhënies së punës së mësimdhënësve, bashkëpunëtorëve profesionalë dhe edukatorëve dhe stafit tjetër administrativo-teknik në pajtim me ligj dhe marrëveshje kolektive,
- bën kontroll mbi mënyrën e mbajtjes së dosjeve profesionale të mësimdhënësve dhe bashkëpunëtorëve profesionalë,
- stimulon, ndjek dhe organizon aftësim dhe përsosje profesionale të mësimdhënësve dhe bashkëpunëtorëve profesionalë,
- organizon mentorim për mësimdhënësit-praktikant, bashkëpunëtorët profesionalë-praktikantë, edukatorët-praktikantë, merr pjesë në orë mësimi në pajtim me planin për ndjekje të orëve nga programi vjetor për punë të shkollës, për çka përpilon rekomandime dhe vërejtje nga

ndjekja e realizuar të cilat parashtrohen me dosjen profesionale të mësimdhënësit dhe e ndjek punën e mësimdhënësve, bashkëpunëtorëve profesionalë dhe edukatorëve dhe i këshillon,

- e ndjek punën e pedagogut shkollor, psikologut dhe punonjësve tjerë profesionalë,

- kujdeset për bashkëpunimin me prindërit përkatësisht kujdestarët,

- i njofton prindërit përkatësisht kujdestarët për punën e shkollës dhe për ndryshime të të drejtave dhe obligimeve të nxënësve,

- vendos për masat edukative,

- e organizon dhe ndjek punën e ekipit inkluziv shkollor dhe të ekipeve tjera në shkollë,

- e ndjek punën e organeve profesionale në shkollën,

- e stimulon dhe ndjek punën e komunitetit të nxënësve,

- siguron zbatimin e vendimeve të këshillit shkollor,

- e miraton sistematizimin e vendeve të punës në shkollë,

- vendos për nënshkrim të marrëveshjeve për marrëdhëniet e punës,

- e formon ekipin inkluziv shkollor,

- inicion procedurë për përgjegjësi disiplinore të punonjësve në shkollë,

- kujdeset për bashkëpunimin e shkollës me institucionin shëndetësor në komunë dhe

- kryen punë tjera në pajtim me ligj dhe statutin e shkollës.

(2) Përveç punëve nga paragrafi (1) i këtij neni, drejtori i shkollës fillore me qendër për resurse i kryen edhe punët në vijim:

- bën zgjedhjen e asistentëve arsimorë dhe personalë të cilët u japin përkrahje shkollave fillore në punën me nxënës me pengesa,

- bën sistematizimin e asistentëve arsimorë dhe personalë të cilët u japin përkrahje shkollave fillore në punën me nxënës me pengesa dhe

- stimulon, ndjek dhe organizon aftësim dhe përsosje profesionale të asistentëve arsimorë dhe profesionalë të cilët u japin përkrahje shkollave fillore në punën me nxënës me pengesa.

Ndihmësdrejtori

Neni 114

(1) Në shkollën fillore në të cilën ka mbi 36 paralele ose nëse puna edukativo-arsimore realizohet në më shumë se tre objekte mund të emërohet ndihmësdrejtor për kryerje të punëve udhëheqëse dhe pedagogjike.

(2) Për ndihmës të drejtorit mund të emërohet person i cili i plotëson kushtet për mësimdhënës, përkatësisht bashkëpunëtor profesional të shkollës fillore dhe ka së paku tre vite përvojë pune në fushën e arsimit dhe është nga radhët e të punësuarve në shkollë.

(3) Ndihmësdrejtori emërohet dhe shkarkohet nga drejtori.

(4) Ndihmësdrejtori i kryen punët për të cilat me shkrim e ka autorizuar drejtori dhe e zëvendëson në mungesë të tij.

(5) Nëse në shkollë nuk ka ndihmës të drejtorit, drejtori për kryerjen e detyrave të ndara nga kompetenca e tij dhe për zëvendësim në kohë të mungesës, mund të autorizojë mësimdhënës apo bashkëpunëtor profesional nga shkolla fillore që do ta zëvendësojë.

Procedura për zgjedhje të drejtorit

Neni 115

(1) Drejtorin në shkollë fillore komunale e zgjedh dhe shkarkon kryetari i komunës, me propozim të këshillit shkollor të shkollës fillore.

(2) Drejtorin në shkollë fillore shtetërore e zgjedh dhe shkarkon ministri, me propozim të këshillit shkollor të shkollës fillore.

(3) Kryetari i komunës, përkatësisht ministri, tre muaj para skadimit të mandatit të drejtorit ekzistues miraton vendim që këshilli shkollor i shkollës të publikojë konkurs publik për zgjedhje të drejtorit.

(4) Nëse kryetari i komunës, përkatësisht ministri, nuk vepron në afatin e përcaktuar në nenin (3) të këtij neni, këshilli shkollor publikon konkurs publik për zgjedhje të drejtorit.

(5) Në konkursin publik të publikuar në shpalljet publike përcaktohen kushtet të cilat duhet t'i plotësojë kandidati për drejtor, dokumentacioni i nevojshëm, kohëzgjatja e konkursit publik dhe afati në të cilin do të bëhet zgjedhja.

(6) Kandidatët e paraqitur i parashtrojnë dokumentet e nevojshme në këshillin shkollor të shkollës. Kandidatët me fletëparaqitjen duhet të parashtrojnë program për punë të shkollës për periudhë prej katër vitesh.

(7) Dokumentet e pranuar i shqyrton komision i formuar nga tre anëtarë, i zgjedhur nga radhët e anëtarëve të këshillit shkollor, kompetenca e të cilit përcaktohet me statutin e shkollës.

(8) Komisioni nga paragrafi (7) i këtij neni, është i obliguar në afat prej pesë ditëve pas përfundimit të konkursit publik t'i shqyrtojë dokumentet e pranuar.

(9) Kandidatëve të cilët nuk i plotësojnë kushtet e parapara në konkursin publik u kthehen dokumentet me arsyetim në afat prej tri ditëve nga dita e shqyrtimit të tyre.

(10) Këshilli shkollor mund të kërkojë dokumente shtesë prej kandidatëve të cilët i plotësojnë kushtet në pajtim me dispozitat në statutin e shkollës.

(11) Këshilli shkollor dhe përfaqësuesi nga Byroja zbatojnë intervistë me kandidatët që i plotësojnë kushtet.

(12) Këshilli shkollor i shkollës fillore komunale, në afat prej shtatë ditëve nga biseda me kandidatët, kryetarit të komunës ia propozon kandidatin që ka fituar shumicën e votave nga numri i përgjithshëm i anëtarëve të këshillit shkollor.

(13) Këshilli shkollor i shkollës fillore shtetërore, në afat prej shtatë ditëve nga biseda me kandidatët, ministrit ia propozon kandidatin që ka fituar shumicën e votave nga numri i përgjithshëm i anëtarëve të këshillit shkollor.

(14) Kryetari i komunës, përkatësisht ministri në afat prej dhjetë ditëve nga dita e pranimi të propozimit e emëron kandidatin e propozuar për drejtor të shkollës fillore.

(15) Nëse kryetari i komunës në afatin e përcaktuar në paragrafin (14) të këtij neni, nuk e emëron drejtorin, emërimin e bën ministri.

(16) Kandidatët të cilët nuk janë të emëruar në afat prej 15 ditëve nga dita e pranimi të vendimit, kanë të drejtë për ankesë në lidhje me zbatimin e procedurës për zgjedhje të drejtorit te Komisioni Shtetëror për Vendimarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë nga Marrëdhënia e Punës në Shkallë të Dytë.

(17) Kundër vendimit të komisionit nga paragrafi (16) i këtij neni, kandidati mund të ngrit kontest administrativ në gjykatën kompetente.

Baza për ndërprerje të mandatit të drejtorit të shkollës fillore

Neni 116

- (1) Drejtorit të shkollës fillore i pushon mandati, nëse:
- atë e kërkon vet,
 - përgjithmonë e humb aftësinë për kryerje të detyrës drejtor dhe
 - i plotëson kushtet për pension me moshë.
- (2) Drejtori i shkollës fillore shkarkohet para skadimit të mandatit, nëse:
- bën shkelje të dispozitave të ligjeve ose dispozitave dhe akteve tjera, të përcaktuara nga Inspektorati Shtetëror i Arsimit ose organe tjera,
 - i është shqiptuar ndalim për kryerje të profesionit, veprimtarisë ose detyrës,
 - me aktgjykim të plotfuqishëm gjyqësor i është shqiptuar dënim me burg në kohëzgjatje më të gjatë se gjashtë muaj,
 - nuk e realizon programin për punë dhe nuk realizohen planet dhe programet për punën edukativo-arsimore,
 - me fajin e tij u është shkaktuar dëm nxënësve, prindërve të tyre përkatësisht kujdestarëve ose shkollës,
 - ekziston dëshmi për presion politik nga drejtori ndaj punonjësve dhe nxënësve,
 - lejon organizim të veprimtarive dhe aktiviteteve që janë në kundërshtim me planin dhe programet mësimore dhe
 - lejon pagesë të mjeteve të cilat nuk janë të përcaktuara në planin vjetor financiar të shkollës.

Procedura për shkarkim të drejtorit

Neni 117

- (1) Nëse ekzistojnë informata të caktuara për veprim të drejtorit në pajtim me dispozitat nga neni 116 paragrafi (2) i këtij ligji, këshilli shkollor konvokon mbledhje në të cilën miratohet konkluzion në formë të shkruar që dërgohet te drejtori.
- (2) Drejtori ka të drejtë në afat prej shtatë ditëve nga dita e pranimi të konkluzionit nga paragrafi (1) i këtij neni, me shkrim të prononcohet për konstatimet në konkluzion.
- (3) Nëse këshilli shkollor nuk e pranon prononcimin e drejtorit, konvokon mbledhje në afat prej tre ditëve dhe në prezencë të përfaqësuesit të Inspektoratit Shtetëror për Arsim bën intervistë të drejtorit. Përfaqësuesi i Inspektoratit Shtetëror për Arsim jep mendim për arsyen e shkarkimit të drejtorit.
- (4) Nëse këshilli shkollor vlerëson se është e domosdoshme, në afat prej shtatë ditëve parashtron propozim për shkarkim të drejtorit të shkollës fillore të komunës të kryetari, përkatësisht për drejtorin e shkollës fillore shtetërore te ministri.
- (5) Kryetari i komunës, përkatësisht ministri është i obliguar në afat prej shtatë ditëve nga dita e pranimi të propozimit nga këshilli shkollor ta shkarkojë drejtorin.
- (6) Drejtori i shkarkuar në afat prej 15 ditëve nga dita e pranimi të vendimit të kryetarit të komunës, përkatësisht ministrit ka të drejtë për ankesë në lidhje me zbatimin e procedurës për shkarkim te Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë nga Marrëdhënia e Punës në Shkallë të Dytë.
- (7) Kundër vendimit të komisionit nga paragrafi (6) i këtij neni, kandidati mund të ngrit kontest administrativ në gjykatën kompetente.

Ushtuesi i detyrës së drejtorit

Neni 118

- (1) Kryetari i komunës, përkatësisht ministri në afat prej tri ditëve nga dita e shkarkimit të drejtorit, emëron ushtues detyre për drejtor nga radhët e të punësuarve në shkollë i cili i plotëson kushtet për drejtor.
- (2) Kryetari i komunës, përkatësisht ministri në afat prej pesë ditëve nga dita e emërimit të ushtuesit të detyrës për drejtor, miraton vendim që këshilli shkollor të shpall konkurs publik për zgjedhje të drejtorit.
- (3) Ushtues detyre për drejtor emërohet edhe në raste të ndërprerjes së parakohshme të mandatit të drejtorit.
- (4) Ushtuesi i detyrës drejtor i kryen punët deri në emërim të drejtorit të ri, por jo më gjatë se gjashtë muaj nga dita e emërimit të tij.
- (5) I njëjti person nuk mund të riemërohet për ushtues të detyrës drejtor i shkollës fillore.

Propozim masa gjatë shkeljeve më të rënda në punën e drejtorit

Neni 119

- (1) Inspektorati Shtetëror i Arsimit, pas konstatimit të shkeljeve të rënda në punën nga neni 116 paragrafi (2) i këtij ligji, te drejtori i shkollës fillore parashtron raport me propozim-masa, sipas të cilave drejtori duhet të veprojë në afat prej 15 ditëve nga dita e marrjes së raportit.
- (2) Nëse drejtori i shkollës nuk vepron në afatin e përcaktuar në paragrafin (1) të këtij neni, Inspektori Shtetëror për Arsim dërgon aktvendim në këshillin shkollor për zbatim të propozim-masave. Afati për zbatimin e aktvendimit është 15 ditë nga dita e pranimi të tij.
- (3) Nëse këshilli shkollor nuk vepron sipas aktvendimit për zbatim të masave të propozuara, Inspektori Shtetëror për Arsim e dërgon aktvendimin te kryetari i komunës dhe themeluesi i shkollës fillore, ndërsa për shkollën fillore shtetërore te ministri dhe themeluesi i shkollës fillore.
- (4) Kryetari i komunës, përkatësisht ministri në afat prej 15 ditëve nga dita e pranimi të aktvendimit për zbatim të masave të propozuara është i obliguar ta shkarkojë drejtorin e shkollës, ndërsa themeluesi këshillin shkollor.
- (5) Nëse kryetari i komunës nuk e shkarkon drejtorin, ndërsa themeluesi këshillin shkollor në afatin nga paragrafi (4) i këtij neni, ministri me të drejtën për mbikëqyrje i shkarkon drejtorin dhe anëtarët e këshillit shkollor të shkollës fillore.
- (6) Ministri menjëherë, me të drejtën për mbikëqyrje emëron ushtues detyre nga radhët e të punësuarve në shkollë, i cili i kryen punët më së shumti gjashtë muaj dhe emëron anëtarë të këshillit shtetëror me mandat prej më së shumti një vit.

Udhëheqësi i shkollës rajonale

Neni 120

Shkollën fillore rajonale e drejton udhëheqës i shkollës rajonale, të cilin e emëron dhe shkarkon drejtori nga radhët e mësimdhënësve të shkollës fillore rajonale.

Organet profesionale të shkollës fillore

Neni 121

Organe profesionale të shkollës fillore janë këshilli i mësimdhënësve të shkollës fillore, këshilli i mësimdhënësve klasorë, këshilli i mësimdhënësve lëndorë dhe aktivët profesionalë të mësimdhënësve.

Kompetenca e Këshillit të Mësimdhënësve**Neni 122**

(1) Këshillin e Mësimdhënësve të shkollës fillore e përbëjnë mësimdhënësit klasorë dhe lëndorë dhe bashkëpunëtorët profesionalë të shkollës. Këshillin e mësimdhënësve e konvokon dhe me atë kryeson drejtori.

(2) Këshilli i Mësimdhënësve të shkollës fillore:

- jep mendime për propozimin e Programit për zhvillim dhe të programit vjetor për punë dhe e ndjek zbatimin e tij,
- propozon anëtarë për ekip inkluziv shkollor dhe për ekupe tjera në shkollë,
- e shqyrton dhe e përcakton suksesin e nxënësve dhe punën e organeve tjera profesionale,
- u siguron nxënësve përparim më të shpejtë në shkollën fillore,
- e shqyrton realizimin e planit dhe programeve mësimore dhe ndërmerr masa për realizimin e tyre,
- jep mendim për shpërndarje të orëve ndërmjet mësimdhënësve,
- miraton vendime për ankesa të nxënësve për nota të përcaktuara,
- e shqyrton raportin nga realizimi i programit vjetor për punë, nga vet-evaluimi, nga evaluimi i kryer integral dhe propozon masa përkatëse,
- debaton dhe vendos për çështje profesionale në lidhje me punën edukativo-arsimore,
- jep mendim për planin vjetor financiar të shkollës,
- zgjedh përfaqësues në këshillin shkollor,
- jep mendim për planifikimin, realizimin dhe vlerësimin e arritjeve në mësimdhënien dhe mësimnxënien,
- e shqyrton raportin vjetor për punë të mësimdhënësve dhe bashkëpunëtorëve profesionalë dhe propozon masa përkatëse,
- merr pjesë në vlerësimin e plotësimit të standardeve për mësimdhënësit dhe bashkëpunëtorët profesionalë për avancim në titujt mentor dhe këshilltar,
- vendos për masat edukative dhe
- kryen edhe punë tjera të përcaktuara në statutin e shkollës.

Këshilli i Mësimdhënësve Klasorë**Neni 123**

(1) Këshillin e Mësimdhënësve Klasorë e përbëjnë mësimdhënësit klasorë, mësimdhënësit lëndorë të cilët përfshihen në realizimin e mësimin nga klasa e parë deri në të pestë dhe bashkëpunëtorët profesionalë të shkollës.

(2) Këshilli i mësimdhënësve klasorë i shqyrton: programin vjetor për punë dhe planifikimin e mësimin, çështjet në lidhje me punën edukativo-arsimore në klasa, merr pjesë në përgatitje të programit për punë me nxënës të talentuar dhe me dhunti, përkatësisht për nxënësit të cilët më vështirë përparojnë, propozon dhe vendos për masat edukative dhe kryen punë tjera të përcaktuara në statutin e shkollës.

Këshilli i Mësimdhënësve Lëndorë**Neni 124**

(1) Këshillin e Mësimdhënësve Lëndorë e përbëjnë mësimdhënësit lëndorë të cilët e realizojnë mësimin nga klasa e gjashtë deri në klasë të nëntë dhe bashkëpunëtorët profesionalë të shkollës.

(2) Këshilli i Mësimdhënësve Lëndorë i shqyrton programin vjetor për punë dhe planifikimin e mësimin, problemet edukativo-arsimore në klasa, merr pjesë në përgatitje të programit për punë me nxënës të talentuar dhe

me dhunti, përkatësisht me ata të cilët më vështirë përparojnë, vendos për masat edukative dhe kryen punë tjera të përcaktuara në statutin e shkollës.

Aktivët Profesionalë të Mësimdhënësve**Neni 125**

(1) Aktivët Profesionalë të Mësimdhënësve i përbëjnë mësimdhënësit të cilët ligjërojnë lëndën apo lëmin e njëjtë.

(2) Në shkollën fillore mund të formohen edhe aktivët profesionalë të mësimdhënësve për përkrahje dhe bashkëpunim të ndërsjellë, ndarje të diturive dhe praktikave pedagogjike dhe ndërmarrje të iniciativave për përmirësim të cilësisë së punës edukativo-arsimore të shkollës.

(3) Aktivët profesionalë të shkollës i harmonizojnë kriteret për planifikim të mësimin dhe për vlerësim të arritjeve të nxënësve, japin propozime të këshillave të mësimdhënësve të shkollës për përmirësim të punës edukativo-arsimore, vendosin për përdorim të librave në shkollën fillore, debatojnë për vërejtjet e prindërve përkatësisht kujdestarëve, nxënësve, këmbëjnë përvoja profesionale me qëllim të përsosjes profesionale dhe kryejnë punë tjera profesionale të përcaktuara me programin vjetor për punë të shkollës.

Detyra të udhëheqësit të klasës, përkatësisht të paraleles**Neni 126**

Udhëheqësi klasor, përkatësisht i paraleles e realizon programin për orën e bashkësisë së klasës, i analizon rezultatet edukative dhe mësimore të klasës, kujdeset për zgjidhje të problemeve edukative dhe arsimore të nxënësve të caktuar, kujdeset për progresin e nxënësve me nevoja të veçanta arsimore, përpilon dhe/ose merr pjesë në përgatitjen e planit individual për nxënësit me pengesa, bashkëpunon me prindërit përkatësisht kujdestarët dhe bashkëpunëtorët profesionalë të shkollës, propozon dhe vendos për masat edukative, ndihmon në orientimin profesional të nxënësve dhe kryen punë tjera të përcaktuara në statutin e shkollës.

Këshilli i Prindërve**Neni 127**

(1) Për realizim të organizuar të interesave të nxënësve në shkollën fillore nga prindërit, përkatësisht kujdestarët e nxënësve formohet këshill prindëror i shkollës.

(2) Në Këshillin e Prindërve ka nga një përfaqësues nga secila paralele të cilin e zgjedhin prindërit përkatësisht kujdestarët, në takimin prindëror të paraleles.

(3) Konvokimin e parë të këshillit të prindërve e bën drejtori i shkollës.

(4) Këshilli i Prindërve:

- jep mendim për propozimin e programit për zhvillim të shkollës fillore dhe për programin vjetor për punë,
- diskuton për raportin për punën e shkollës,
- jep mendim dhe propozon masa për përmirësim të mësimin dhe aktivitetete jashtë – mësimore,
- shqyrton ankesa të prindërve përkatësisht kujdestarëve në lidhje me punën edukativo-arsimore,
- merr pjesë në vet-evaluimin e punës dhe arritjeve të shkollës,
- inicion dhe zbaton aktivitete për përmirësim të cilësisë së shkollës,

- merr pjesë në vlerësimin e plotësimit të standardeve për mësimdhënësit dhe bashkëpunëtorët profesionalë për avancim në titujt mentor dhe këshilltar,

- zgjedh përfaqësues në këshillin shkollor të shkollës fillore dhe

- kryen edhe punë tjera të përcaktuara në statutin e shkollës.

X. SIGURIMI DHE VLERËSIMI I CILËSISË SË PUNËS EDUKATIVO-ARSIMORE

Lloje të vlerësimit të cilësisë së punës së shkollës

Neni 128

Cilësia e punës së shkollës matet nëpërmjet vet-evalvimit, evalvimit integral dhe matjeve të jashtme të arritjeve të nxënësve, si dhe me vlerësim të punës së mësimdhënësve dhe drejtorëve, që bëhen në pajtim me ligj.

Vetevalvimi

Neni 129

(1) Në çdo dy vite shkolla bën vet-evalvim për punën dhe arritjet e saj.

(2) Vetevalvimin e zbaton komision shkollor i formuar nga pesë anëtarë nga radhët e mësimdhënësve, bashkëpunëtorëve profesionalë, edukatorëve dhe prindërve përkatësisht kujdestarëve të cilin me propozim të drejtorit e formon këshilli shkollor.

(3) Fushat për vet-evalvim janë të harmonizuara me fushat nga evalvimi integral, në pajtim me dispozitat nga fusha e inspeksionit arsimor.

(4) Komisioni nga paragrafi (2) i këtij neni, përpilon raport për vet-evalvimin e zbatuar me propozim të masave për përmirësim të cilësisë së punës edukativo-arsimore të cilën e parashtrohet te këshilli shkollor, drejtori i shkollës dhe themeluesi.

(5) Këshilli shkollor dhe drejtori duhet t'i kenë parasysh rekomandimet nga vet-evalvimi i zbatuar gjatë përpunimit të programit vjetor për punë të shkollës dhe program zhvillimor.

(6) Byroja nëpërmjet vizitave këshillëdhënëse jep udhëzime, këshilla profesionale dhe përkrahje në procesin e zbatimit të vet-evalvimit.

Publikimi i rezultateve nga vetevalvimi

Neni 130

(1) Rezultatet nga vetevalvimi i shkollave fillore publikohen në internet faqen e shkollës dhe të komunës.

(2) Raportin me rezultatet nga vet-evalvimi shkolla në formë elektronike e dërgon te Qendra Shtetërore e Provimeve, në afat prej 30 ditëve nga dita e përfundimit të vet-evalvimit.

(3) Qendra Shtetërore e Provimeve në ueb portal të veçantë i publikon të gjitha raportet nga paragrafi (2) i këtij neni.

(4) Qendra Shtetërore e Provimeve përpunon raport nacional me të dhëna dhe konstatime prej rezultateve nga testimet ndërkombëtare në të cilat ka marrë pjesë Republika e Maqedonisë së Veriut, raport në të cilin jep edhe rekomandime për masa për përmirësimin e rezultateve dhe të njëjtin e publikon publikisht në internet faqen e saj dhe e dërgon në Ministri.

Ndjekja dhe vlerësimi i punës së mësimdhënësve

Neni 131

(1) Ndjekja dhe vlerësimi i punës së mësimdhënësve bëhet në shkollë nga drejtorit, si dhe nga Byroja.

(2) Ndjekja dhe vlerësimi ka të bëjë me cilësinë e punës dhe arritjen e kompetencave dhe standardeve të mësimdhënësve. Në bazë të informatave nga ndjekja dhe vlerësimi mësimdhënës merr raport me informatë kthyesë dhe udhëzime për punë të mëtejshme, që mbahet në dosjen e mësimdhënësit. Raportet nga ndjekja dhe vlerësimi i mësimdhënësve përdoren për avancim në punën e shkollës dhe për avancim në karrierë të mësimdhënësve.

(3) Ministri e përcakton mënyrën e ndjekjes dhe vlerësimit të punës së mësimdhënësve, me propozim të Byrosë.

Matje të jashtme të arritjeve të nxënësve

Neni 132

(1) Matjet e jashtme të arritjeve të nxënësve i zbaton Qendra Shtetërore e Provimeve.

(2) Matjet e jashtme të arritjeve të nxënësve i përfshijnë testimet shtetërore dhe ndërkombëtare për lëndë dhe lëmi të ndara mësimi.

Testimi shtetëror

Neni 133

(1) Realizimi i standardeve të arritjeve gjatë arsimit fillor kontrollohet me testim shtetëror që zbatohet nga Qendra Shtetërore e Provimeve.

(2) Nxënësi është i obliguar të marrë pjesë në testimin shtetëror.

(3) Drejtori është i obliguar t'i sigurojë kushtet për testim shtetëror dhe rregullshmërinë e testimit.

(4) Rezultatet nga testimi shtetëror nuk ndikojnë në notat, përkatësisht në suksesin e përgjithshëm të nxënësve.

(5) Periudhat, ciklet dhe fushat për testimet shtetërore, si dhe ekzemplarin reprezentativ të nxënësve që do të jenë të përfshirë, rregullohen me Konceptin për testim shtetëror, të cilin e miraton ministri, me propozim të Qendrës Shtetërore të Provimeve.

(6) Raporte nga testimet shtetërore publikohen në internet faqen e Qendrës Shtetërore të Provimeve.

(7) Me leje nga ministri mund të realizohen edhe testime tjera të nxënësve, në drejtim të avancimit të procesit edukativo-arsimor.

Testimi ndërkombëtar

Neni 134

(1) Shkollat marrin pjesë në testime ndërkombëtare të zbatuara nga Qendra Shtetërore e Provimeve, me pajtim paraprak nga ministri.

(2) Raportet nga testimet ndërkombëtare publikohen në internet faqen e Qendrës Shtetërore të Provimeve.

(3) Qendra Shtetërore e Provimeve përgatit Raport nacional me njoftime dhe konst nga rezultatet ndërkombëtare të testimit në të cilat ka marrë pjesë Republika e Maqedonisë së Veriut, në të cilin raport jep edhe rekomandime dhe masa për përmirësimin e rezultateve.

(4) Raport nacional nga paragrafi (3) i këtij neni, dorëzohet në Ministri dhe publikohet në faqen e internetit të Qendrës Shtetërore të Provimeve.

Evalvimi integral**Neni 135**

(1) Në çdo tre vite në shkollë bëhet evalvim integral për punë të shkollës nga Inspektorati Shtetëror i Arsimit, në pajtim me ligjin.

(2) Evalvimi integral në pjesën e ndjekjes së cilësisë së punës së shkollës i përfshin fushat në pajtim me fushën e inspeksionit arsimor.

(3) Raportin nga evalvimi i zbatuar integral me masa të propozuara, Inspektorati Shtetëror i Arsimit e dërgon tek shkolla dhe themeluesi.

(4) Raportin për evalvimin e zbatuar integral, Inspektorati Shtetëror i Arsimit në version elektronik e dërgon te Qendra Shtetërore e Provimeve, në afat prej 30 ditëve nga dita e përfundimit të evalvimit integral.

(5) Qendra Shtetërore e Provimeve në internet faqen e veti publikon të gjitha raportet nga paragrafi (4) i këtij neni.

(6) Këshilli shkollor dhe drejtori duhet t'i kenë parasysh rekomandimet nga evalvimi integral i zbatuar gjatë përpunimit të programit vjetor për punë të shkollës dhe program zhvillimor.

Analiza dhe politika për arsim**Neni 136**

(1) Raportet nga vetevalvimet e zbatuara, evalvimet integrale, raportet nga arritjet e nxënësve të shkollës në matjet shtetërore dhe ndërkombëtare janë publike dhe të njëjtat publikohen në faqen e internetit të Qendrës Shtetërore të Provimeve.

(2) Ministria në çdo katër vite përpilon raport vjetor për gjendjen në arsimin fillor me rekomandime për përmirësim të cilësisë, që parashtrohet në Qeveri dhe publikohet në internet faqen e Ministrisë.

(3) Sipas nevojës, Ministria përpilon raporte për segmente të ndara të arsimit fillor, të cilat dërgohen në Qeveri dhe publikohen në internet faqen e Ministrisë.

XI. VLERËSIMI I ARRITJEVE DHE PËRPARIMIT TË NXËNËSVE**Testimi intern i suksesit të nxënësve****Neni 137**

Ndjekjen dhe testimin e përpilimit dhe arritjeve të suksesit të nxënësve e bëjnë mësimdhënësit e shkollës.

Vlerësimi dhe notat e nxënësve**Neni 138**

(1) Arritjet e nxënësve në shkollën fillore kontrollohen në mënyrë formative dhe përmbljedhëse dhe regjistrohen me nota përshkruese dhe/ose numerike.

(2) Në periudhën e parë, arritja e nxënësit gjatë vitit mësimor për lëndët obligative dhe zgjedhore regjistrohen me nota përshkruese.

(3) Nxënësi nga paragrafi (2) i këtij neni, në fund të gjysmëvjetorit të parë pranon njoftim për suksesin me nota përshkruese, ndërsa në fund të vitit shkollor pranon dëftesë me nota përshkruese.

(4) Në periudhën e dytë, arritja e nxënësit gjatë vitit mësimor për lëndët obligative dhe zgjedhore regjistrohet me nota përshkruese dhe numerike.

(5) Nxënësi nga paragrafi (4) i këtij neni, në fund të gjysmëvjetorit të parë pranon njoftim për suksesin me nota përshkruese, ndërsa në fund të vitit shkollor pranon dëftesë me nota numerike dhe notë për sukses të përgjithshëm.

(6) Në periudhën e tretë, arritja e nxënësit gjatë vitit mësimor për lëndët obligative dhe zgjedhore regjistrohet me nota numerike.

(7) Nxënësi nga paragrafi (6) i këtij neni, në fund të gjysmëvjetorit të parë pranon njoftim për suksesin me nota numerike, ndërsa në fund të vitit shkollor pranon dëftesë me nota numerike dhe notë për sukses të përgjithshëm.

(8) Suksesi i përgjithshëm i nxënësit përcaktohet në bazë të notave vjetore nga të gjitha lëndët sipas planit mësimor në fund të vitit, ndërsa për nxënësit e dërguar në riprovim pas mbarimit të riprovimeve.

(9) Notat numerike janë: shkëlqyeshëm (5), shumë mirë (4), mirë (3), mjaftueshëm (2) dhe pamjaftueshëm (1). Të gjitha notat janë kalimtare, me përjashtim të notës pamjaftueshëm (1).

(10) Nota më e lartë është shkëlqyeshëm (5).

(11) Vlerësimi i nxënësit bëhet në pajtim me standardet për vlerësim të programeve mësimore.

(12) Vlerësimi i nxënësit me nota numerike bëhet edhe në pajtim me kriteret për vlerësim me numër që i përpilon Byroja.

Vlerësimi i nxënësve me aftësi të kufizuara**Neni 139**

(1) Në periudhën e parë, arritjet e nxënësit që përcjell mësim sipas IOP vlerësohen me përshkrim.

(2) Në periudhën e dytë dhe të tretë, arritjet e nxënësit të cilët ndjekin mësim sipas IOP mund të vlerësohen me përshkrim dhe me numra.

(3) Nxënësit të cilët ndjekin mësim sipas programit të modifikuar, vlerësohen me përshkrim në të gjitha periudhat e arsimit fillor në pajtim me arritjen individuale të rezultateve të përcaktuara.

(4) Mënyra e vlerësimit të nxënësve me aftësi të kufizuara adaptohet në pajtim me nevojat e tyre: testet me shkrim me alfabetin e Brajlit, format i zmadhuar, në version elektronik, audio format dhe ngjashëm, përdorim të teknologjisë asistuese, kohë më të gjatë për testin, ndihmë gjatë leximit të pyetjeve nga testi, pauza me vëzhgim dhe plan fleksibel mësimor, prani e asistentit arsimor.

(5) Mënyrën e vlerësimit të nxënësve me pengesë e përcakton ministri, me propozim të Byrosë.

Informimi i prindërve përkatësisht kujdestarëve për suksesin e nxënësit**Neni 140**

(1) Mësimdhënësi klasor, përkatësisht udhëheqësi i paraleles është i obliguar në vazhdimësi gjatë vitit shkollor t'informojë nxënësin për përpilimin e tij dhe arritjet për çdo lëndë të veçantë mësimore.

(2) Mësimdhënësi klasor, përkatësisht udhëheqësi i paraleles është i obliguar ta informojë prindin, përkatësisht kujdestarin për suksesin e nxënësit së paku dy herë në çdo gjysmëvjetor përkatësisht në takim prindëror më së shumti tri ditë pas përfundimit të kësillave klasorë për përcaktim të suksesit dhe sjelljes së nxënësve për tremujorin e parë, gjysmëvjetorin e parë, tremujorin e tretë dhe në fund të vitit mësimor nëpërmjet parashtrimit të fletëve të evidencës.

Përsëritja e vitit klasor**Neni 141**

(1) Nxënësi nga klasa e parë me përfundim të klasës së pestë, sipas rregullit, nuk mund ta përsërisë vitin.

(2) Nxënësi i cili nuk ka arritur deri në fund të vitit shkollor të arrijë minimum të rezultateve nga mësimnxënja për të kaluar në klasën tjetër, t'i përvetësojë përmbytjet deri në fund të vitit shkollor me propozim të mësimdhënësit klasor dhe bashkëpunëtorëve profesionalë të shkollës, ndërsa në pajtim me prindin, përkatësisht kujdestarin mund të mbetet në klasën e njëjtë, për çfarë vendim sjell Këshilli i Mësimdhënësve të Shkollës.

Provimi përmirësues**Neni 142**

(1) Nxënësi i cili në fund të vitit mësimor në klasë të gjashtë, shtatë, tetë dhe nëntë ka notë negative deri në dy lëndë udhëzohet në provim përmirësues.

(2) Për nxënësin e klasës nga e gjashta, e shtata, e teta dhe e nënta që deri në fund të vitit shkollor ka dy nota negative, shkolla fillore është e obliguar që në muajin qershor të organizojë mësim shtesë në lëndët mësimore për të cilat nxënësi ka nota negative në kohëzgjatje të paktën 30% të numrit të orëve të përcaktuara nga programi mësimor.

(3) Nxënësi nga paragrafi (2) i këtij neni, i cili pas mësimit plotësues të mbajtur nuk ka arritur kriteret për vlerësim pozitiv, dërgohet në provim përmirësues.

(4) Provimet përmirësuese nxënësi i kalon në qershor dhe/ose gusht.

(5) Nxënësi nga paragrafi (3) i këtij neni, i cili nuk do ta kalojë provimin përmirësues në një ose dy lëndë, mbetet në të njëjtën klasë.

(6) Nxënësi që në fund të vitit shkollor në klasën e gjashtë, shtatë, tetë dhe nëntë, ka më shumë se dy nota negative mbetet në të njëjtën klasë.

Notat vjetore**Neni 143**

(1) Notat vjetore, kujdestari respektivisht udhëheqësi i klasës prindërve respektivisht kujdestarëve ua shpalos në mbledhje prindërore që mbahet tri ditë pune pas mbajtjes së këshillit të arsimtarëve në të cilin përcaktohen notat vjetore të nxënësve.

(2) Nëse nxënësi ose prindi respektivisht kujdestari nuk janë të kënaqur me vlerësimin vjetor, prindi respektivisht kujdestari ka të drejtë, në afat prej tre ditëve të punës nga dita e kumtimit të suksesit, të paraqesë vërejtje me shkrim në këshillin e shkollës, i cili duhet të jetë i arsyetuar.

(3) Këshilli i arsimtarëve për ankesën vendos ditën e ardhshme pas mbarimit të afatit nga paragrafi (2) i këtij neni.

(4) Këshilli i arsimtarëve mund ta pranojë, ta refuzojë kundërshtimin ose të organizojë kontroll të njohurive të studentit.

(5) Për kontroll të sërishëm të njohurive, drejtori, më së voni në afat prej pesë ditë pune nga dita e pranimit të kundërshtimit, formon komision për kontroll të sërishëm të njohurive.

(6) Komisioni nga paragrafi (5) i këtij neni përbëhet nga kryetari dhe dy anëtarë pyetës.

(7) Kryetari i komisionit, sipas rregullit, është kujdestari i klasës respektivisht udhëheqësi i klasës në të cilën mëson nxënësi kurse për anëtarë pyetës emërohen mësimdhënësit në lëndën për të cilën kontrollohet njohuria nga radhët e mësimdhënësit në shkollë ose nga shkollë tjetër fillore.

(8) Kryetar dhe anëtar testues i komisionit nuk mund të jetë mësimdhënësi i cili e ka caktuar notën

(9) Nota e komisionit është përfundimtare.

Provimi klasor**Neni 144**

(1) Nxënësi i cili nuk mund të vlerësohet për shkak të mungesës të paktën një të tretën e fondit të orëve mësimore në lëndë të caktuara, ka të drejtë të kalojë provim klasor për lëndët për të cilat ai nuk është vlerësuar.

(2) Për miratimin e dhënies së provimit nga paragrafi (1) i këtij neni, vendos Këshilli i arsimtarëve të shkollës.

Avancimi i shpejtë i nxënësit**Neni 145**

(1) Nxënësi i cili ka sukses të përgjithshëm të shkëlqyeshëm dhe veçanërisht dallon me aftësi, njohuri dhe shprehje të punës mund të përparojë më shpejt.

(2) Nxënësi nga klasa e parë deri në klasën e tretë, me propozimin e mësimdhënësit të klasës dhe sipas mendimit të bashkëpunëtorëve profesionalë të shkollës dhe pëlqimin e prindit, respektivisht kujdestarit mund të avancohet më shpejtë dhe të kalojë në klasën e ardhshme për të cilën vendim merr këshilli i arsimtarëve.

(3) Nxënësi nga klasa e katërt deri në të nëntën, me propozimin e kujdestarit të klasës kurse pas miratimit të këshillit të arsimtarëve dhe pëlqimin e prindit, respektivisht kujdestarit mund të avancohet më shpejtë dhe të kalojë në klasën e ardhshme për të cilën vendim merr këshilli i arsimtarëve.

(4) Nëse nxënësi përparon më shpejt në periudhën e parë kalon pa i dhënë provimet për avancim më të shpejtë kurse avancohet më shpejt në të dytën, respektivisht periudhën e tretë jep provime për avancim më të shpejtë.

(5) Të drejtën nga paragrafët (2) dhe (3) të këtij neni nxënësi mund ta shfrytëzojë më së shumti dy herë gjatë arsimit fillor.

(6) Shkolla fillore ka obligim për nxënësin i cili më shpejtë është avancuar të organizojë ndihmë metonimi dhe ndihmë konsultative nga mësimdhënësit në lëndët e përkatëse.

Komisioni testues për provim klasor, provim përmirësues ose provim për avancim më të shpejtë**Neni 146**

(1) Provimi klasor, provim përmirësues ose provim për avancim më të shpejtë nxënësi e jep para komisionit testues.

(2) Komisionin nga paragrafi (1) të këtij neni, e formon drejtori i shkollës dhe përbëhet nga kryetar dhe dy anëtarë mësimdhënës njëri prej të cilëve është mësues i lëndës përkatëse.

XII. NJOHJA DHE EKVIVALENCA E DËFTESAVE TË MARRA JASHTË VENDIT

Kërkesa për njohje dhe ekuivalencë

Neni 147

(1) Shtetasi i Republikës së Maqedonisë së Veriut i cili ka përfunduar arsimin fillor jashtë shtetit ose ka kryer një klasë të veçantë të arsimit fillor dhe edukim, ka të drejtë të kërkojë njohjen e dëftesës dhe ekuivalencës në pajtim me këtë ligj, nëse me marrëveshjet e ratifikuara ndërkombëtare në përputhje me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë së Veriut, ndryshe nuk është përcaktuar.

(2) Shtetasit e huaj dhe personat pa shtetësi kanë të drejtë të kërkojnë njohjen dhe ekuivalencën e dëftesës së fituar jashtë vendit.

Nocioni i njohjes dhe ekuivalencës

Neni 148

(1) Me njohjen kryhet njohje e dëftesës të fituar jashtë vendit si tërësi në pikëpamje të të drejtave që i takojnë poseduesit të dëftesës për vazhdimin e arsimit.

(2) Me ekuivalencën kryhet barazim i dëftesës së fituar jashtë vendit me dëftesë përkatëse të marrë në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

(3) Njohjen dhe ekuivalencën e dëftesës së marrë jashtë vendit e kryen Ministria.

Rëndësia e njohjes dhe ekuivalencës

Neni 149

Me njohje dhe ekuivalencë të dëftesës së marrë jashtë vendit barazohet me dëftesë të marrë në Republikën e Maqedonisë së Veriut në tërësi në pikëpamje të të drejtave që i takojnë poseduesit të dëftesës për vazhdimin e arsimit.

Elementet të cilat merren parasysh gjatë ekuivalencës dhe njohjes

Neni 150

(1) Në procedurë për pranimin e ekuivalencës së dëftesës të marrë jashtë vendit, merret parasysh:

- sistemi i arsimit në shtet në të cilin dëftesa është fituar,
- zgjatja e arsimit,
- plani mësimor dhe programe,
- të drejtat që dëftesa i jep poseduesit në vendin ku është fituar dhe
- punë tjera me rëndësi për njohje dhe ekuivalencë.

(2) Nëse në procedurën për njohjen dhe ekuivalencë përcaktohet që plani mësimor dhe programet devijojnë në mënyrë të konsiderueshme nga plani mësimorë dhe programet në Republikën e Maqedonisë së Veriut me të cilën krahasohet, njohja kushtëzohet nga kalimi i lëndëve.

Dokumentacioni i nevojshëm për njohje

Neni 151

(1) Me kërkesën për njohjen e dëftesës të marrë jashtë vendit kërkuar paraqet kërkesë me dokumentacionin e nevojshëm, dhe atë:

- dëftesa origjinale ose diplomë dhe një kopje të vërtetuar në noter,
- përkthim në gjuhën maqedonase nga përkthyes i autorizuar gjyqësor të dëftesës ose diplomës (tre ekzemplarë),

- ekzemplar origjinal nga fletëpagesa për mjete të paguara për njohjen e dëftesës ose diplomës së fituar jashtë vendit,

- nëse është shfrytëzues i ndihmës minimale të garantuar vërtetim për shfrytëzimin e kësaj kategorie të ndihmës (lëshuar nga Qendra për Punë Sociale në emër të bartësit të të drejtës në amvisëri).

(2) Formën dhe përmbajtjen e formularit të kërkesës nga paragrafi (1) i këtij neni i përcakton ministri.

(3) Gjatë njohjes kryhet edhe ekuivalencë e dëftesës, përveç nëse parashtruesi i kërkesës gjatë plotësimit të formularit të kërkesës e zgjedh opsionin procedurat të ndahen, respektivisht kërkon vetëm njohje ose vetëm ekuivalencë.

(4) Personi i autorizuar zyrtar i Ministrisë i cili e udhëheq procedurën për njohjen e dëftesës të fituar jashtë vendit është i detyruar në afat prej tri ditësh nga dita e pranimit të kërkesës për njohje sipas detyrës zyrtare, të kërkojë dokumentacionin nga paragrafi (1) alineja 4 nga ky nen, për të cilin organi publik kompetent mban evidencë zyrtare.

(5) Personi i autorizuar zyrtar nga organi publik kompetent nga i cili kërkohet dokumentacioni nga paragrafi (1), alineja 4 të këtij neni, është i detyruar të dorëzojë dokumentacionin e kërkuar në afat prej tri ditëve nga dita e pranimit të kërkesës.

(6) Nëse kërkesa nga paragrafi (1) i këtij neni nuk përmban dokumentacion të plotë, Komisioni në afat prej 15 ditëve nga marrja e kërkesës e njofton personin me shkrim për dokumentacionin i cili mungon.

Regjistrimi me kusht në shkollë gjatë njohjes së papërfunduar

Neni 152

(1) Personi i cili ka paraqitur kërkesë për njohjen dhe ekuivalencën e dëftesës të fituar jashtë shtetit me kusht mund ta ndjekë klasën e ardhshme nëse procedura nuk përfundon me kalimin e afatit për regjistrimin e nxënësve në shkollë.

(2) Nxënësi dëftesa e të cilit në bazë të njohjes, respektivisht ekuivalencës së kryer jep të drejtë të regjistrohet në një vit më të ulët se viti në të cilin është i regjistruar me kusht, bartet në vitin e duhur dhe me atë anulohet regjistrimi i kushtëzuar.

Lloje të aktvendimeve për njohje dhe ekuivalencë

Neni 153

(1) Në varshmëri të kërkesës, Ministria dorëzon:

- aktvendim për njohje dhe ekuivalencë,
- aktvendim për njohje dhe
- aktvendim për ekuivalencë.

(2) Aktvendim për njohje dhe ekuivalencë, aktvendim për njohjen dhe aktvendim të ekuivalencës së dëftesës të marrë jashtë vendit miraton Ministria, në afat prej 60 ditësh nga dita e paraqitjes së kërkesës për njohje respektivisht ekuivalencë, me propozim të komisionit për njohje dhe ekuivalencë.

(3) Komisionin nga paragrafi (2) i këtij neni e formon ministri dhe përbëhet nga shtatë anëtarë, me arsim të lartë të kryer dhe së paku shtatë vjet përvojë pune në veprimtarinë edukative arsimore ose në organ të administratës shtetërore kompetent për punët e arsimit.

(4) Më shumë se gjysma e anëtarëve të komisionit nga paragrafi (2) i këtij neni janë nga veprimtaria edukative arsimore.

(5) Kundër aktvendimit për refuzim të njohjes respektivisht ekuivalencës mund të paraqitet ankesë në Komisionin Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurën Administrative dhe Procedurën e Marrëdhënie Pune në Shkallë të Dytë në afat prej 15 ditëve nga dita e marrjes së aktvendimit.

Kompensimi i shpenzimeve për njohje

Neni 154

(1) Kompensimi i shpenzimeve në procedurë për njohje përcaktohet në bazë të shpenzimeve të bëra reale.

(2) Nga shpenzimet e procedurës për njohje lirohen përfituesit e ndihmës minimale të garantuar.

(3) Shuma e kompensimit për shpenzimet nga paragrafi (1) i këtij neni dhe mënyrën e shpërndarjes së kompensimit i përcakton ministri.

Evidenca e njohjes dhe ekuivalencës

Neni 155

Ministria e mban dokumentacionin e njohjes, përkatësisht ekuivalencës së kryer dhe për këtë mban evidencë.

Formularët për njohje

Neni 156

Formën dhe përmbajtjen e formularëve për njohje përkatësisht ekuivalencës, dhe mënyrën e mbajtjes së evidencës i përcakton ministri.

XIII. FINANCIMI I ARSIMIT FILLOR

Financimi nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut

Neni 157

(1) Mjetet për financimin e veprimtarisë në arsimin fillor sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut, në mënyrë dhe procedurë të përcaktuar me Ligjin për Buxhetin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, Ligjin për zbatimin e Buxhetit të Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe me Ligjin për financimin e njësive të vetadministrimit lokal.

(2) Mjetet nga paragrafi (1) i këtij neni, komunave u shpërndahen përmes bllok-dotacioneve dhe dotacioneve me dedikim në përputhje me Urdhëresën për metodologjinë e përcaktimit të kriterëve për shpërndarjen e bllok-dotacioneve dhe me Urdhëresën e metodologjisë për shpërndarjen e dotacioneve kapitale dhe dotacioneve me dedikim të përcaktuara në Ligjin për financimin e njësive të vetadministrimit lokal.

(3) Komuna mjetet nga paragrafi (2) i këtij neni ua shpërndan shkollave fillore të rajonit të vet për sigurimin e realizimit të procesit edukativ-arsimor, në përputhje me standardet dhe normat e përcaktuara.

(4) Mjetet të cilat komunat i marrin në bllok dotacione dhe nga dotacionet me dedikim për fëmijët me pengesa, shpërndahen në shkolla në pajtim me numrin e nxënësve me pengesa në shkolla konkrete dhe në shkollat i harxhojnë me dedikim për nevojat e këtyre nxënësve.

(5) Me Urdhëresat nga paragrafi (2) i këtij neni, rregullohet shpërndarja e mjeteve nga bllok dotacioni dhe nga dotacioni me dedikim e cila bëhet në bazë të formulës dhe në përputhje me fazat e decentralizimit fiskal të përcaktuara në Ligjin për financimin e njësive të vetadministrimit lokal.

(6) Formula nga paragrafi (5) i këtij neni, për shpërndarjen e mjeteve kryesisht realizohet në bazë të numrit të nxënësve në shkollat fillore të rajonit të vet. Në realizimin e formulës ndikim mund të kenë edhe treguesit e tjerë plotësues.

Financimi nga burime tjera

Neni 158

(1) Komuna mund të plotësojë bllok dotacionin e marrë, respektivisht dotacion të dedikuar për arsimim me mjete nga burimet e veta, përveç për roga të të punësuarve në shkolla.

(2) Mjetet për financimin e veprimtarisë në arsimin fillor mund të sigurohen edhe nga burime të tjera (legate, dhurata, testamente etj.), e përdoren me dedikim për zhvillimin e veprimtarisë edukative arsimore.

Publikimi i planit financiar dhe llogarisë përfundimtare e shkollave fillore

Neni 159

Të dhënat nga plani financiar vjetor dhe nga llogaria përfundimtare e shkollave fillore, komuna i shpall në fletoren e vet zyrtare.

Aktet nënligjore për financimin e arsimit fillor

Neni 160

(1) Ministria për mjetet e financimit të arsimit fillor miraton plan dhe programe financiare dhe përlllogaritje vjetore.

(2) Ministria përcakton masa dhe kriteret për shpërndarjen e mjeteve për shkollat fillore shtetërore.

(3) Këshilli komunal përcakton masa dhe kriteret për shpërndarjen e mjeteve për shkollat fillore komunale.

(4) Ministria e kontrollon shfrytëzimin me dedikim të mjeteve që shpërndahen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Sigurimi për përgjegjësi nga dëmi i shkaktuar

Neni 161

Shkollat fillore kanë janë të detyruara të kontraktjnë sigurim përkatës për përgjegjësi nga dëmi i shkaktuar, për të cilën gjë mjetet i siguron themeluesi.

XIV. MBIKËQYRJA

Organet që kryejnë mbikëqyrje

Neni 162

(1) Mbikëqyrje mbi zbatimin e dispozitave të këtij ligji dhe rregullave të miratuara në bazë të këtij ligji kryen Ministria.

(2) Mbikëqyrje inspektuese mbi zbatimin e dispozitave të këtij ligji dhe rregullave të miratuara në bazë të këtij ligji kryen Inspektorati Shtetëror i Arsimit dhe inspektorët e autorizuar të komunave, në përputhje me ligjin.

Mbikëqyrja inspektuese

Neni 163

(1) Nëse gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese inspektori shtetëror i arsimit ose inspektori i autorizuar i komunës konstaton se për herë të parë është bërë parregullsi nga dispozitat kundërvajtëse të këtij ligji, është i detyruar të përpilojë procesverbal në të cilin do ta

përcaktojë parregullsinë e kryer me sugjerim për mënjanimin e parregullsisë së konstatuar në afat prej tetë ditësh dhe me dorëzim të njëkohshëm të ftesës për realizimin e edukimit të personit ose shkollës fillore, ku është konstatuar parregullsia gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese.

(2) Formën dhe përmbajtjen e ftesës për edukim, si dhe mënyrën e realizimit të edukimit, i përcakton ministri.

(3) Edukimin e organizon dhe realizon Inspektorati Shtetëror i Arsimit, përkatësisht inspektori i autorizuar komunal i cili e ka kryer mbikëqyrjen inspektuese, në afat jo më të gjatë se tetë ditë nga dita e kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese.

(4) Edukimi mund të realizohet për më shumë parregullsi të konstatuara të njëjta ose të njëllajta për një ose më shumë persona, përkatësisht për një apo më shumë shkolla fillore.

(5) Nëse në terminin e caktuar personi ose shkolla fillore për të cilën realizohet edukimi nuk paraqitet në edukim, do të konsiderohet se edukimi është kryer.

(6) Nëse personi ose shkolla fillore për të cilën realizohet edukimi paraqitet në edukimin e caktuar dhe e kryen, do të konsiderohet se është edukuar lidhur me parregullsinë e përcaktuar.

(7) Nëse inspektori shtetëror i arsimit ose inspektori i autorizuar i komunës gjatë kryerjes së mbikëqyrjes kontrolluese, konstaton se janë mënjeluar parregullsitë e përcaktuara nga paragrafi (1) i këtij neni, miraton aktvendim me të cilin e ndërpret procedurën e mbikëqyrjes inspektuese.

(8) Nëse inspektori shtetëror i arsimit ose inspektori i autorizuar i komunës gjatë kryerjes së mbikëqyrjes kontrolluese, konstaton se nuk janë mënjeluar parregullsitë e përcaktuara nga paragrafi (1) i këtij neni, parashtron kërkesë për ngritje e procedurës për kundërvajtje në gjykatën kompetente.

(9) Inspektorati Shtetëror i Arsimit, përkatësisht inspektori i autorizuar i komunës i cili e ka kryer mbikëqyrjen inspektuese, mban evidencë për edukimin e realizuar në mënyrën e përcaktuar nga ministri.

Evalvimi integral i jashtëzakonshëm

Neni 164

(1) Nëse Inspektorati Shtetëror i Arsimit vlerëson se në shkolla është prishur rëndë procesi edukativ arsimor, kryen evaulim të jashtëzakonshëm integral dhe e ngarkon shkollën të mënjsojë arsyet për shkeljet në afat prej një viti nga dita e pranimit të raportit për vlerësimin integral të kryer.

(2) Kërkesa për evaulim integral të jashtëzakonshëm në Inspektoratin Shtetëror të Arsimit mund të paraqesin këshilli i komunës, kryetari i komunës ose këshilli i prindërve.

Mbikëqyrja nga Ministria

Neni 165

(1) Kur Ministria do të konsiderojë se statuti ose ndonjë akt tjetër i shkollës fillore nuk është në përputhje me Kushtetutën dhe ligjin, ka të drejtë aktin ta ndërpresë nga zbatimi i aktit deri në marrjen e vendimit të Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(2) Nëse Ministria gjatë kryerjes së mbikëqyrjes, konstaton se shkolla fillore ka lëshuar dëftesa në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji, miraton aktvendim për shfuqizimin e tyre e cila botohet në mjetet e informimit publik dhe paraqet kallëzim te organi për ndjekje penale.

Kompetencat e Ministrisë gjatë kryerjes së mbikëqyrjes

Neni 166

(1) Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes mbi punën e organeve të komunës, Ministria i kryen punët si vijojnë:

- e ndjek ligjshmërinë e punës së organeve të komunës, ndërmerr masa dhe aktivitete dhe ngre iniciativa për realizimin e kompetencave të komunës në përputhje me këtë ligj,

- vlerëson nëse organet e komunës i kryejnë kompetencat në përputhje me këtë ligj,

- u sugjeron organeve të komunës për tejkalimin e kompetencave të tyre të përcaktuara me këtë ligj dhe me rregulla të tjera dhe u propozon masa përkatëse për tejkalimin e situatës së tillë,

- sugjeron për mangësi të caktuara materiale dhe procedurale në punën e organeve të komunës me të cilat pamundësohet kryerja e punëve nga fusha e arsimit fillor me rëndësi lokale,

- jep rekomandime për zbatim konsekuent të kompetencave të komunës në përputhje me këtë ligj, me kërkesë të organeve të komunës,

- e ndjek miratimin me kohë të rregullave të komunës të parapara me këtë ligj,

- e ndjek ligjshmërinë e aktvendimeve që i miraton kryetari i komunës në zgjidhjen e të drejtave individuale, obligimeve dhe interesave të personave fizikë dhe juridikë dhe ndërmerr masa në përputhje me këtë ligj,

- jep mendime dhe ndihmë profesionale në lidhje për propozimet e dispozitave të komunës të parapara me këtë ligj, me kërkesë të organeve të komunës

- e ndjek realizimin e transparencës në punën e organeve të komunës, në realizimin e kompetencave të tyre të përcaktuara me ligj, kurse veçanërisht nga aspekti i njoftimit të rregullt, me kohë, të drejtë dhe të plotë të qytetarëve,

- e ndjek realizimin e mbikëqyrjes paraprake mbi rregullat e komunës dhe

- me kohë i njofton organet e komunës për gjendjet e konstatuara gjatë punës së tyre dhe për masat e ndërmarra gjatë kryerjes së mbikëqyrjes.

(2) Për masat dhe aktivitetet e ndërmarra nga paragrafi (1) alinetë 6 dhe 7 të këtij neni, Ministria e informon organin e administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e vetadministrimit lokal.

Heqja e kompetencave

Neni 167

(1) Nëse edhe krahas sugjerimeve dhe masave dhe aktiviteteve të ndërmarra, organet e komunës nuk e sigurojnë realizimin e punëve të cilat janë përcaktuar me ligj si kompetencë e saj dhe për realizimin e të cilave kompetente është komuna, me fuqinë e këtij ligji u hiqet kryerja e kompetencës përkatëse

(2) Kryerjen e punëve të hequra e ndërmerr Ministria, por më së shumti deri në një vit nga dita e heqjes së tyre.

(3) Ministria punët e hequra në kompetencë të komunës i kryen në emër dhe në llogari të komunës.

(4) Për heqjen e punëve nga paragrafi (1) i këtij neni, njoftohet organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e vetadministrimit lokal dhe organi i administratës shtetërore kompetent për kryerjen e punëve nga fusha e financave.

XV. DISPOZITA KUNDËRVAJTËSE

Neni 168

(1) Gjobë në shumë prej 50 deri në 300 euro në kundërvlerë me denarë, do t'i shqiptohet për kundërvajtje drejtorit të shkollës fillore, nëse:

- emri i shkollës fillore është shkruar në kundërshtim me nenin 21 të këtij ligji,
- nuk paraqet orar për mësim plotësues dhe shtesë për çdo lëndë mësimore, në vend të dukshëm në shkollë dhe në tabelën e shpalljeve dhe në ueb faqen e tyre të internetit (neni 33 paragrafi (1)),
- nuk e organizon pranimin dhe mbrojtjen, si dhe qëndrimin e vazhduar të nxënësve (neni 40 paragrafët (2) dhe (3)),
- gabimisht janë futur të dhënat në bazën integrale të të dhënave (neni 95) dhe
- nuk lidh sigurim përkatës për përgjegjësi nga dëmi i shkaktuar (neni 161).

(2) Gjobë në shumë prej 15 deri 50 euro në kundërvlerë me denarë, do t'i shqiptohet mësimdhënësit për kundërvajtjen nga paragrafi (1) alineja 2 të këtij neni.

(3) Gjobë në shumë prej 100 deri në 250 euro në kundërvlerë me denarë, do t'i shqiptohet për kundërvajtje prindit, përkatësisht kujdestarit, nëse nxënësi nuk është regjistruar në afatin e përcaktuar në nenin 60 paragrafin (4) të këtij ligji.

(4) Gjobë në shumë prej 200 deri në 250 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet prindit, përkatësisht kujdestarit për kundërvajtje nëse nuk e plotëson obligimet për arsim dhe edukim të detyrueshëm fillor (neni 8 paragrafi (2)).

Neni 169

(1) Gjobë në shumë prej 301 deri në 400 euro në kundërvlerë me denarë, do t'i shqiptohet për kundërvajtje drejtorit të shkollës fillore, nëse:

- puna edukativo-arsimore nuk realizohet në pajtim me nenin 9 të këtij ligji,
- organizohet shkollë rajonale pa vendim të themeluesit ose mendim pozitiv paraprak nga ministri (neni 25 paragrafi (2)),
- programin vjetor për punë nuk e dorëzon te themeluesi, Byroja dhe Inspektorati Shtetëror i Arsimit në afatin e përcaktuar (neni 49 paragrafët (7) dhe (10)),
- nuk realizon numrin e përgjithshëm të ditëve mësimore (neni 50 paragrafi (2)),
- organizon paralele me më pak se 20 nxënës pa marrjen e pëlqimit nga themeluesi (neni 53 paragrafi (5)),
- organizon paralele të kombinuara pa marrjen e pëlqimit nga themeluesi (neni 53 paragrafi (8)),
- shkolla fillore në kohë nuk e organizon dhe kryen regjistrimin e nxënësve (neni 60 paragrafi (1)),
- nuk i përfshin të gjithë nxënësit nga rajoni i vet duke përfshirë edhe nxënësit me pengesa (neni 63 paragrafi (2)),
- regjistron nxënës nga rajoni ose komuna tjetër pa pasur vende të lira (neni 63 paragrafi (4)),
- nuk e njofton inspektorin e autorizuar të arsimit të komunës për nxënësit të cilët nuk janë regjistruar, (neni 64 paragrafi (1)),
- nëse nuk mban e-ditar në shkollën fillore (neni 93 paragrafi (4)) dhe

- vepron në kundërshtim të nenit 108 paragrafit (1) alineje 2 dhe 3 të këtij ligji.

(2) Gjobë në shumë prej 51 deri 150 euro në kundërvlerë me denarë, do t'i shqiptohet mësimdhënësit për kundërvajtjen nga paragrafi (1) alinetë 1 dhe 11 të këtij neni, si dhe për kundërvajtje, nëse:

- nuk e realizon numrin vjetor dhe javor të orëve për mësim në pajtim me planin dhe programin mësimor (neni 30),
- si mësimdhënësi klasor, përkatësisht udhëheqës i paraleles nuk e njofton prindërit respektivisht kujdestarin për sukses të nxënësit së paku dy herë për çdo gjysmë vjetor respektivisht në mbledhjen prindërore e cila mbahet tri ditë pas ditës së mbajtjes së këshillit të mësimdhënëseve, në të cilën përcaktohet sukcesi dhe sjellja e nxënësve për tremujorin e parë, gjysmë vjetorin e parë, tremujorin e tretë dhe në fund të vitit mësimor përmes dorëzimit të fletëve evidencuese (neni 140 paragrafi (2)),
- si mësimdhënësi klasor, respektivisht udhëheqës i paraleles suksesin e nxënësit nuk i ka njoftuar prindërit respektivisht kujdestarët në mbledhje të prindërve, e cila mbahet tri ditë pune pas ditës së mbajtjes së këshillit mësimor në të cilin përcaktohen notat vjetore të nxënësve. (neni 143 paragrafi (1)).

Neni 170

(1) Gjobë në shumë prej 401 deri në 500 euro në kundërvlerë me denarë, do t'i shqiptohet për kundërvajtje drejtorit të shkollës fillore, nëse:

- në shkollën fillore kryhet diskriminim (neni 5 paragrafi (1)),
- organizohet veprimtari politike dhe fetare dhe theksohen shenja partiake dhe fetare (neni 9),
- fillon punën para përcaktimit të përmbushjes së kushteve për fillimin e punës dhe para miratimit të aktvendimi për verifikim (neni 24 paragrafi (2)),
- e ndërpret punën edukativo-arsimore në kundërshtim me nenin 50 paragrafin (6) të këtij ligji,
- kryhet maltretim trupor psikik dhe seksual dhe dënim i nxënësit dhe sjellje dhe veprim nënçmues ndaj tij (neni 65),
- nuk e paraqet dhunën, keqpërdorimin dhe anshkalimin ndaj nxënësit te organet kompetente (neni 66),
- nuk mbahet ose mbahet dhe lëshohet dokumentacion pedagogjik në kundërshtim me nenet 92 dhe 93 të këtij ligji,
- lëshon dokumente publike në kundërshtim me nenin 94 paragrafin (2) të këtij ligji,
- nuk fut të dhënat në bazën integrale të të dhënave (neni 95),
- nuk e njofton qendrën kompetente për punë sociale, Inspektoratin Shtetëror të Arsimit dhe personin përgjegjës për arsim në komunë në afat prej tri ditësh nga dita e paraqitjes së ndryshimit nga prindi përkatësisht kujdestari, në pajtim me nenin 97 paragrafi (6) të këtij ligji,
- pas evalvimit të kryer të jashtëzakonshëm integral, nuk i mënjanon shkaqet për prishjen e procesit edukativo-arsimor (neni 164 paragrafi (1)),
- nuk zbaton vetë evalvim të shkollës (neni 129) dhe
- nuk e mundëson kryerjen e mbikëqyrjes mbi ligjshmërinë dhe mbikëqyrje inspektuese (neni 162).

(2) Gjobë në shumë prej 151 deri 250 euro në kundërvlerë me denarë, do t'i shqiptohet mësimdhënësit të shkollës fillore për kundërvajtjen nga paragrafi (1) alinetë 1, 2, 5, 6, 8 dhe 11 të këtij neni.

(3) Drejtorit të shkollës fillore për veprimet nga paragrafi (1) alineja 2 të këtij neni, krahas gjobës së paraparë detyrimisht do t'i shqiptohet edhe sanksion për

kundërvajtje ndalim i përkohshëm për kryerjen e veprimtarisë me kohëzgjatje më së shumti prej një viti, duke llogaritur nga dita e hyrjes në fuqi të vendimit.

Neni 171

(1) Organ kompetent për shqiptim të sanksioneve kundërvajtëse është gjykata kompetente.

(2) Matja e lartësisë së gjobës për personin juridik kryhet në pajtim me Ligjin për kundërvajtje.

Neni 172

(1) Për kundërvajtjet e përcaktuara në nenet 168, 169 dhe 170 të këtij ligji, inspektori shtetëror i arsimit është i obliguar që kryerësit të kundërvajtjes t'i lëshojë urdhërpagesë për kundërvajtje, në pajtim me Ligjin për kundërvajtje.

(2) Nëse kryerësi e pranon urdhërpagesën kundërvajtëse, i njëjti duhet ta nënshkruajë. Marrja e urdhërpagesës për kundërvajtje nga kryerësi i kundërvajtjes regjistrohet në procesverbal.

(3) Në procesverbalin nga paragrafi (2) i këtij, përcaktohet mënyra në të cilën largohen pasojat e dëmshme nga kundërvajtja, si dhe mënyra e tejkalimit të pasojave nga kundërvajtja e kryer.

(4) Kur si kryerës i kundërvajtjes paraqitet person juridik, procesverbalin dhe urdhërpagesën për kundërvajtje i nënshkruan drejtori i shkollës fillore ose nga personi i autorizuar.

(5) Inspektori Shtetëror i Arsimit është i obliguar që të mbajë evidencë për urdhërpagesat e lëshuara kundërvajtëse dhe rezultatin e procedurave të filluara.

(6) Në evidencën nga paragrafi (5) të këtij neni grumbullohen, përpunohen dhe ruhen të dhënat si vijojnë: emri dhe mbiemri, respektivisht emri i kryesit të kundërvajtjes, vendbanimi respektivisht vendqëndrimin, selia, lloji i kundërvajtjes, numri i urdhërpagesës për kundërvajtje i cili është lëshuar dhe rezultati i procedurës.

(7) Të dhënat personale nga paragrafi (6) i këtij neni ruhen pesë vjet nga dita e futjes në regjistër.

(8) Formën dhe përmbajtjen e urdhërpagesës kundërvajtje i përcakton ministri.

Neni 173

Mjetet nga gjrobat e shqiptuara nga inspektorët shtetërorë të arsimit janë të hyra të Buxhetit të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

XVI. DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT

Statusi i shkollave fillore

Neni 174

Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, shkollat fillore ekzistuese vazhdojnë punën e tyre dhe mbajnë statusin e fituar që kanë pasur para ditës së hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Mandati i drejtorëve

Neni 175

Drejtorët e shkollave fillore të përzgjedhura deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji vazhdojnë të kryejnë funksionet e tyre deri në mbarimin e kohës për të cilën ata zgjidhen.

Mandati i Këshillave të Shkollës

Neni 176

(1) Kryetari dhe anëtarët e Këshillave të Shkollës të shkollave fillore të zgjedhura respektivisht të emëruar deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, vazhdojnë ta kryejnë funksionin e tyre deri në mbarimin e kohës për të cilën janë zgjedhur, respektivisht të emëruar, përveç anëtarit të Këshillit të Shkollës në shkollat fillore komunale të përcaktuara nga Ministria dhe një nga anëtarët e Këshillit të Shkollës të emëruar nga themeluesi, të cilëve u përfundon mandati më së voni një muaj nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(2) Vendimi për ndërprerjen e mandatit të njërit prej anëtarëve të Këshillit të Shkollës të emëruar nga themeluesi, miraton themeluesi i shkollës.

Afatet për harmonizim të akteve të shkollave

Neni 177

(1) Shkolla fillore, në afat prej gjashtë muajve nga dita e hyrjes në fuqi e këtij ligji, e harmonizon organizimin e saj, puna, statuti dhe aktet e tjera me këtë ligj.

(2) Deri në miratimin e akteve nga paragrafi (1) i këtij neni, zbatohen aktet ekzistuese të shkollës fillore.

Neni 178

Shkollat fillore ekzistuese shtetërore Enti për Rehabilitim të Fëmijëve me Dëgjim të Dëmtuar "Koço Racin" - Manastir, Shkolla e Posaçme Fillore "Idnina" - Shkup, Shkolla e Posaçme për Arsim Fillor të Fëmijëve me Pengsa në Zhvillimin Psikik "Dr. Zlatan Sremec" - Shkup, Shkolla e Posaçme Fillore për nxënësit me nevoja të veçanta edukative arsimore "Shën. Kliment Ohridski" - Novo Sellë dhe Shkolla e Posaçme Fillore me konvikt të nxënësve "Maca Gjorgjieva Ovçarova"- Veles do të regjistrojnë nxënës deri në vitin akademik 2022/2023.

Neni 179

(1) Shkollat fillore ekzistuese shtetërore Enti për Rehabilitim të Fëmijëve me Dëgjim të Dëmtuar "Koço Racin" - Manastir, Shkolla e Posaçme Fillore "Idnina" - Shkup, Shkolla e Posaçme për Arsim Fillor të Fëmijëve me Pengsa në Zhvillimin Psikik "Dr. Zlatan Sremec" - Shkup, Shkolla e Posaçme Fillore për nxënësit me nevoja të veçanta edukative arsimore "Shën. Kliment Ohridski" - Novo Sellë dhe Shkolla e Posaçme Fillore me konvikt të nxënësve "Maca Gjorgjieva Ovçarova"- Veles vazhdojnë me punë si shkolla fillore me qendra të resurseve nga viti 2020/2021, në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

(2) Deri në fillimin me punë të shkollave fillore me qendër burimore, punët në kompetencë të tyre, nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji, i kryejnë shkollat fillore nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Paralelet e veçanta ekzistuese në shkollat fillore vazhdojnë me punë si qendra për mbështetjen e mësimin të nxënësve me aftësi të kufizuara nga viti shkollor 2020/2021, në përputhje me dispozitat e këtij ligji.

(4) Të punësuarit me kohë të pacaktuar pune në shkolla nga paragrafi (1) i këtij neni vazhdojnë me punë në shkollat fillore me qendër resursi, e të punësuarit me kohë të pacaktuar pune në paralelet e veçanta ekzistuese në shkollat fillore në qendra për mbështetjen e mësimin të nxënësve me aftësi të kufizuara.

(5) Deri në fillimin me punë të qendrave për përkrahje të mësimi të nxënësve me pengesa, punët në kompetencë të tyre, nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji, i kryejnë shkollat fillore me paralele të posaçme nga paragrafi (3) të këtij neni.

Afate për miratimin e akteve nënligjore

Neni 180

(1) Aktet nënligjore të parashikuara me këtë ligj, do të miratohen në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(2) Deri në miratimin e akteve të parashikuara nga ky ligj do të zbatohen aktet ekzistuese.

(3) Koncepti për arsim gjithëpërfshirës nga neni 11 paragrafi (4) të këtij ligji do të miratohet në afat prej gjashtë muajsh nga hyrja në fuqi e këtij ligji.

(4) Koncepti për testim shtetëror nga neni 133 paragrafi (5) të këtij ligji do të miratohet në afat prej një viti nga hyrja në fuqi e këtij ligji.

Procedurat e filluara

Neni 181

Procedurat e filluara para hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të përfundojë në pajtim me Ligjin për arsim fillor ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 103/2008, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/2011, 6/12, 100/12, 24/13, 41/14, 116/14, 135/14, 10/15, 98/15, 145/15, 30/16, 127/16, 67/17 dhe 64/18).

Afate për dispozitat që kanë zbatim të prolonguar

Neni 182

Dispozitat e nenit 13 paragrafët (3), (4) dhe (5) të këtij ligji do të fillojnë të zbatohen nga dita e aderimit të Republikës së Maqedonisë së Veriut në Bashkimin Evropian.

Neni 183

(1) Dispozitat e nenit 53 paragrafët (4), (5) dhe (6) dhe nenit 54 paragrafi (5) të këtij ligji, do të fillojnë të zbatohen nga viti shkollor 2019/2020, për gjeneratën e nxënësve që regjistrohen në klasën e parë dhe do të vendoset në mënyrë suksesive për çdo vit akademik.

(2) Dispozita e nenit 53 paragrafi (10) të këtij ligji do të fillojë të zbatohet nga viti shkollor 2019/2020, për klasat në periudhën e parë edukative arsimore.

(3) Dispozita e nenit 60 paragrafi (2) që ka të bëjë me kontrollet e detyrueshme oftalmologjike do të fillojë të zbatohet nga viti shkollor 2021/2022.

Nostrifikimi dhe ekuivalenca

Neni 184

(1) Nostrifikimi, përkatësisht ekuivalenca e dëftesës e kryer në republikat dhe krahinat autonome të ish Republikës Socialiste Federative të Jugosllavisë deri më 1 shtator 1991, e ka të njëjtën vlerë në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(2) Dëftesat e personave që kanë marrë arsim në ish republikat, respektivisht shtetet e Republikës Socialiste Federative të Jugosllavisë deri më 1 shtator 1995, njihen pa kryer procedurë për njohje.

Shfuqizimi

Neni 185

Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, shfuqizohen dispozitat e Ligjit për arsim fillor ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 103/2008, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13, 41/14, 116/14, 135/14, 10/15, 98/15, 145/15, 30/16, 127/16, 67/17 dhe 64/18).

Neni 186

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut".

2567.

Врз основа на членот 75, ставови 1 и 2 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА НАСТАВНИЦИТЕ И СТРУЧНИТЕ СОРАБОТНИЦИ ВО ОСНОВНИТЕ И СРЕДНИТЕ УЧИЛИШТА

Се прогласува Законот за наставниците и стручните соработници во основните и средните училишта, што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 30 јули 2019 година.

Бр. 08-4390/1
30 јули 2019 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi**, с.р.

ЗАКОН

ЗА НАСТАВНИЦИТЕ И СТРУЧНИТЕ СОРАБОТНИЦИ ВО ОСНОВНИТЕ И СРЕДНИТЕ УЧИЛИШТА

I. ОПШТА ОДРЕДБА

Член 1

Со овој закон се уредуваат условите за вршење на професијата наставник и стручен соработник во основните и средните училишта во Република Северна Македонија, засновањето на работниот однос, категориите на наставници и стручни соработници, работните задачи, континуираното стручно усовршување (професионален развој), напредувањето во звања (кариерен развој) и одземање на звање.

II. ПРИПРАВНИЧКИ СТАЖ

Член 2

(1) Наставник и стручен соработник кој за првпат се вработува во основно односно средно училиште е наставник – приправник односно стручен соработник – приправник.

(2) Приправничкиот стаж по правило трае една година.

(3) За време на приправничкиот стаж на приправникот му следува плата во висина од 90% од платата на наставникот односно стручниот соработник.

(4) За време на приправничкиот стаж лицата од ставот (1) на овој член, се оспособуваат за самостојна воспитно-образовна, односно стручна работа преку стекнување на основните професионални компетенции.

(5) Приправникот за време на приправничкиот стаж соработува со наставниците односно стручните соработници и се подготвува за стручен испит.

(6) За време на приправничкиот стаж приправникот го води/насочува ментор кој го определува директорот на училиштето.

(7) Менторот на приправникот треба да има звање наставник-ментор или наставник-советник, односно стручен соработник-ментор или стручен соработник-советник.

(8) По исклучок од ставот (7) на овој член, доколку во општината, општината во градот Скопје, односно градот Скопје, на чие подрачје е училиштето нема доволен број на ментори и советници, менторот се бира од редот на истакнатите наставници односно стручни соработници, кои ги поседуваат основните професионални компетенции и стандардите за наставник-ментор, односно стручен соработник-ментор и имаат најмалку седум години работно искуство како наставник, односно стручен соработник во училиште.

(9) Ментор на стручен соработник може да биде стручен соработник од ист образовен профил.

(10) По исклучок од ставот (9) на овој член, доколку во основното односно средното училиште нема стручен соработник од ист профил, ментор на стручен соработник може да биде стручен соработник од ист образовен профил од друго основно односно средно училиште на подрачјето на општината, општината во градот Скопје односно Градот Скопје.

(11) Менторот изготвува програма за поддршка на приправникот, врз основа на која го упатува, му помага, ја следи работата на приправникот и подготвува извештај за совладување на основните професионални компетенции и неговата подготвеност за полагање на стручниот испит.

(12) Формата, содржината и елементите на програмата односно извештајот од ставот (11) на овој член ги утврдува директорот на Државниот испитен центар на предлог на Бирото.

(13) Исто лице може да биде ментор во исто време на најмногу двајца приправници.

(14) За вршење на работа на ментор, училиштето на менторот му исплаќа надоместок во висина од 10% од платата која ќе ја прима приправникот по завршувањето на приправничкиот стаж.

(15) Приправникот по истекот на приправничкиот стаж полага стручен испит кој го организира Државниот испитен центар преку стручни комисии за спроведување на приправничкиот испит формирани од директорот на Државниот испитен центар од редот на вработените во Бирото, Државниот испитен центар и наставници по соодветните наставни предмети од основните односно средните училишта кои имаат најмалку седум години работен стаж во верифицирана воспитно-образовна установа и/или наставници од акредитирани високообразовни установи од соодветната област.

(16) Наставничкиот совет, врз основа на извештај за совладување на основните професионални компетенции и неговата подготвеност за полагање на стручниот испит, во рок од 15 дена од денот на приемот на

извештајот, донесува предлог за полагање на стручниот испит или за продолжување на приправничкиот стаж најмногу во траење од шест месеци со истиот или друг ментор.

(17) Доколку и по продолжениот приправнички стаж приправникот не добие предлог од наставничкиот совет за полагање на стручниот испит, му престанува работниот однос во училиштето.

(18) Приправникот полага стручен испит само при првото вработување како наставник-приправник во училиштето.

(19) Отсуството од работа на приправникот за време на полагањето на стручниот испит не се смета за отсуство од работа.

(20) Стручниот испит се спроведува во два испитни рока во текот на годината - есенски и пролетен испитен рок.

(21) Есенскиот испитен рок трае од 1 октомври до 30 ноември, а пролетниот во периодот од 1 март до 30 април.

(22) Приправникот за полагање на стручниот испит плаќа надоместок, чија висина ја утврдува министерот за образование и наука (во натамошниот текст: министерот), врз основа на реално направените трошоци за спроведување на стручниот испит. Надоместокот за полагање на стручен испит е приход на Државниот испитен центар.

(23) Приправникот кој нема да го положи стручниот испит, може повторно да го пријави и полага испитот во наредниот испитен рок. Доколку не го положи и во наредниот испитен рок, му престанува работниот однос во училиштето.

(24) На приправникот кој го положил стручниот испит му се издава уверение за положен стручен испит најдоцна во рок од 15 дена од денот на полагањето на стручниот испит. Уверението го издава Државниот испитен центар, а го потпишува директорот на Државниот испитен центар. Уверението се издава во три примероци од кои едниот примерок му се доставува на приправникот, вториот се доставува до училиштето и се приложува во неговото персонално досие, а третиот се чува во архивата на Државниот испитен центар.

(25) За издадените уверенија во Државниот испитен центар се води електронска евиденција.

(26) Програмата за полагање на стручниот испит на приправникот, на предлог на Бирото за развој на образованието (во натамошниот текст: Бирото) и Центарот за стручно образование и обука (во натамошниот текст: Центарот), ја пропишува министерот.

(27) Начинот на менторска поддршка на приправникот, спроведувањето на стручниот испит и формата и содржината на уверението за положен стручен испит ги пропишува министерот на предлог на Бирото, Центарот и Државниот испитен центар.

III. НАСТАВНИЦИ

Член 3

(1) Наставник во основно и средно училиште може да биде лице кое:

- има завршено најмалку четири години соодветно високо образование согласно со нормативот за наставен кадар утврден во наставната програма и се има стекнато со најмалку 240 ЕКТС. Квалификациите со

кои се стекнуваат наставниците за професијата наставник во основно и средно училиште припаѓаат на VI А ниво од Македонската рамка на квалификации и соодветствуваат на ниво VI од Европската рамка на високообразовни квалификации.

- има положено стручен испит по истекот на приправничкиот стаж,

- е државјанин на Република Северна Македонија,

- го познава македонскиот јазик и неговото кирилско писмо и јазикот и писмото на кој ќе ја изведува наставата.

(2) По исклучок од ставот (1) алинеја 3 на овој член, наставник за предметите на кои наставата се изведува на странски јазик може да биде и лице странски државјанин кое има соодветно високо образование и го познава јазикот на кој се изведува наставата, за што согласност дава Министерството за образование и наука (во натамошниот текст: Министерството).

(3) По исклучок од ставот (1) алинеја 2 на овој член, наставник во основно, односно средно училиште може да биде и лице кое нема положено стручен испит, најмногу до завршувањето на тековната учебна година и под менторство на наставник-ментор определен од училиштето.

(4) По исклучок од ставот (1) алинеја 1 на овој член, во средното стручно образование, наставници за практична настава можат да бидат и лица кои завршиле соодветно специјалистичко образование од V-степен на образование, односно соодветно образование со V-Б ниво, од Македонската рамка на квалификации, или стручни или универзитетски студии VI-Б ниво од Македонската рамка на квалификации односно VI степен на образование, се здобиле со педагошка, психолошка и методска подготовка на соодветни факултети и имаат положен стручен испит.

(5) Директорот на основното односно средното училиште формира комисија составена од три члена од редот на воспитно-образовниот кадар вработен во училиштето која врши проверка на познавањето на јазикот на наставниците од ставот (1) на овој член, освен наставниците за предметот македонски јазик.

(6) Без положен стручен испит не може да се заснова работен однос на неопределено време.

Член 4

(1) Лице кое се стекнало со високо образование на ненаставна група на наставнички студии, односно на студии кои немаат наставна насока и се утврдени со нормативот за наставен кадар во наставната програма, може да се вработи во основно, односно средно училиште, освен во одделенска настава, само доколку се стекне со педагошко-психолошка и методска подготовка на акредитирани високообразовни установи.

(2) Педагошко-психолошка и методска подготовка се стекнува преку следење на настава и полагање на испити, како и изведување на најмалку 45 дена практична настава во основното односно средното училиште во кое се предава наставниот предмет за кој се врши педагошко-психолошка и методска подготовка.

(3) За практичната настава од ставот (2) на овој член, десет дена пред започнување со практичната настава, лицето до Државниот просветен инспекторат доставува план и распоред за реализација на практична настава, заверен од високообразовната установа на која

се врши педагошко-психолошка и методска подготовка и училиштето во кое ќе се изведува практичната настава.

(4) За реализираната практична настава од ставот (2) на овој член, лицето добива мислење од менторот во училиштето во кое ќе се изведува практичната настава. Директорот на училиштето го определува менторот.

(5) Државниот просветен инспекторат врши контрола на спроведувањето и реализацијата на доставениот план и распоред од ставот (3) на овој член.

(6) За положеноста на испитите од ставот (2) на овој член, кандидатот се стекнува со 30 кредити според ЕКТС.

(7) Акредитација на високообразовните установи кои ќе вршат настава и полагање на испити за стекнување на педагошко-психолошка и методска подготовка врши Министерството.

(8) Начинот на следењето на наставата, полагањето на испитите за педагошко-психолошка и методска подготовка, како и начинот на акредитација на високообразовните установи од ставот (7) на овој член, ги пропишува министерот.

(9) Наставници во основните училишта со ресурсен центар, центрите за поддршка и државните средни училишта за ученици со попреченост можат да бидат лица со завршено високо образование согласно со членот 3 став (1) од овој закон, а кои се здобиле со соодветно дефектолошко образование и имаат положено стручен испит.

(10) Програмите за педагошка, психолошка и методска подготовка, како и за соодветно дефектолошко образование од ставот (2) на овој член, ги изготвува соодветниот наставнички факултет, во соработка со Бирото.

(11) Во приватното средно училиште, за предметите за кои наставата се изведува на странски јазик, наставници можат да бидат и лица странски државјани кои имаат соодветен вид образование под услови утврдени со закон.

(12) Висината на трошоците за стекнување на педагошко-психолошката и методската подготовка од ставот (1) на овој член, на акредитираните високообразовни установи, ја утврдува министерот врз основа на реално направените трошоци за стекнување на педагошко-психолошката и методската подготовка.

Член 5

Се забранува дискриминација на наставниците по сите основи. Се забранува телесно и психичко малтретирање на наставник.

Член 6

(1) Наставата во основно односно средно училиште ја изведуваат наставници.

(2) Видот на стручната подготовка на наставниците кои остваруваат воспитно-образовна работа во основно односно средно училиште е определен со Нормативот за наставен кадар во наставните програми за соодветните наставни предмети, донесени од страна на министерот, на предлог на Бирото односно Центарот.

Член 7

(1) Вработените во основните училишта кои вршат работи од дејноста основно образование, имаат статус на даватели на јавни услуги во основното образование

и за нив се применуваат одредбите од овој закон, одредбите од Законот за основното образование, прописите од областа на вработените во јавниот сектор и општите прописи за работни односи.

(2) За вработените од ставот (1) на овој член, се утврдуваат следниве категории и нивоа на работни места:

- категорија К - наставници:
- ниво К1 советник (наставник-советник, наставник-советник во училишта со ученици со попреченост и наставник-советник во училишта за уметничко образование кои изведуваат индивидуална и групна настава),
- ниво К2 ментор (наставник-ментор, наставник-ментор во училишта со ученици со попреченост и наставник-ментор во училишта за уметничко образование кои изведуваат индивидуална и групна настава),
- ниво К3 наставник (наставник, наставник во училишта со ученици со попреченост, наставник во училишта за уметничко образование кои изведуваат индивидуална и групна настава) и
- ниво К4 приправник (наставник-приправник, наставник-приправник во училишта со ученици со попреченост, наставник-приправник во училишта за уметничко образование кои изведуваат индивидуална и групна настава).

Член 8

(1) Вработените во средните училишта кои вршат работи од дејноста средно образование, имаат статус на даватели на јавни услуги во средното образование и за нив се применуваат одредбите од овој закон, одредбите од Законот за средното образование, прописите од областа на вработените во јавниот сектор и општите прописи за работни односи.

(2) За вработените од ставот (1) на овој член, се утврдуваат следниве категории и нивоа на работни места:

- категорија З – наставници:
- ниво З1 советник (наставник-советник, наставник-советник во училишта со ученици со попреченост и наставник-советник во училишта за уметничко образование кои изведуваат индивидуална и групна настава),
- ниво З2 ментор (наставник-ментор, наставник-ментор во училишта со ученици со попреченост и групна настава),
- ниво З3 наставник (наставник, наставник во училишта со ученици со попреченост, наставник во училишта за уметничко образование кои изведуваат индивидуална и групна настава) и
- ниво З4 приправник (наставник-приправник, наставник-приправник во училишта со ученици со попреченост, наставник-приправник во училишта за уметничко образование кои изведуваат индивидуална и групна настава).

Член 9

(1) Наставникот се избира по пат на јавен оглас и заснова работен однос на определено време до крајот на учебната година.

(2) Доколку вработувањето на наставникот е на постојно работно место испразнето по основ на пензионирање, боледување, отказ, смрт, преземање или друго, а за кое работно место биле обезбедени финансиски средства, јавниот оглас се објавува по претходно обезбедена согласност од Министерството, за вработување на определено време до крајот на учебната година.

(3) Вработувањата за нови работни места за кои се јавила потреба заради проширена дејност, зголемен број на ученици или промени во наставниот план, огласот се објавува по претходно обезбедена согласност за вработување на определено време до крајот на учебната година од Министерството за финансии преку Министерството за образование и наука.

(4) Лицата од ставот (1) на овој член, кои се вработуваат на постојно работно место испразнето по основ на пензионирање, боледување, отказ, смрт, преземање или друго, а за кое работно место биле обезбедени финансиски средства, можат да засноваат работен однос и без јавен оглас, на определено време, најмногу до три месеца, а по претходно обезбедена согласност од градоначалникот за општинските основни училишта односно министерот за државните основни училишта.

Член 10

(1) Јавниот оглас од членот 9 став (1) од овој закон, се објавува во најмалку два дневни весника од кои најмалку во по еден од весниците што се издаваат на македонски јазик и од весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

(2) Училиштето, пред да распише јавен оглас за вработување потребата од наставник на определено време ја обезбедува со наставник со соодветно образование и со неполн фонд на наставни часови од друго јавно училиште во општината, а за градот Скопје од друго јавно училиште во општините во градот Скопје, по претходно обезбедена согласност за вработување на определено работно време од Министерството.

(3) Кога на јавниот оглас од ставот (1) на овој член, ќе се јават повеќе кандидати, предност имаат наставниците, кои имаат повисок степен на соодветно високо образование и повисок успех во текот на додипломските студии.

Член 11

(1) Доколку на јавниот оглас од членот 10 став (1) од овој закон, не се пријави лице кое ги исполнува условите утврдени во членот 3 став (1) алинеја 1 од овој закон, може да заснова работен однос на определено време до крајот на учебната година лице кое се јавило на јавниот оглас за наставник.

(2) Наставниците можат да засноваат работен однос на неопределено време и на пократко од полното работно време, доколку обемот на работата изнесува најмалку половина од работното време во работната недела и не предаваат изборни предмети, согласно со закон.

(3) Наставниците кои реализираат настава и имаат неполн фонд на часови во училиштето, можат да засноваат работен однос на определено работно време и во друго училиште до исполнување на полн фонд на часови.

Член 12

(1) Наставниците ги избира директорот на училиштето по предлог на училишниот одбор.

(2) Училишниот одбор при изготвувањето на предлогот од ставот (1) на овој член, задолжително треба да ја земе предвид одредбата од членот 10 став (3) од овој закон.

Член 13

Наставниците се должни да работат на постигнување на целите на потсистемот на образование во којшто работат, во согласност со пропишаните национални стандарди за постигање на учениците, наставни планови, наставните програми и програмата за работа на училиштето.

Член 14

Работните должности на наставникот во училиштето опфаќаат воспитно-образовна и други видови професионална работа во училиштето:

- планирање и подготовка на воспитно-образовната и другите видови професионална работа,
- реализирање на наставни и воннаставни активности,
- следење и оценувања на напредокот и постигањата на учениците,
- учество во надворешните мерења на постигањата на учениците (меѓународни и државни тестирања),
- водење на педагошка документација и евиденција,
- соработка со родители,
- соработка со директорот, стручните соработници и другите органи на училиштето,
- работа во стручните активности и другите тела и комитети,
- вршење на задачи на одделенски/класен раководител,
- собирање и обработка на податоци во врска со воспитно-образовната и друга работа,
- менторство на ученици,
- учествува во реализација на испитите од државната матура, училишна матура, завршен испит, државни и меѓународни тестирања,
- планирање и реализација на професионален развој,
- реализирање на дополнителна и додатна настава за учениците,
- подготвување и водење ескурзии, излети, натпревари, настава во природа, летување, логорување што ги организира училиштето,
- учество на истражувачки проекти и други активности за унапредување на воспитно-образовната работа,
- водење на портфолио (дел од професионалното досие) и
- вршење на други работи определени со годишната програма за работа на училиштето.

Член 15

(1) Наставникот има слобода и право да го избере начинот на реализација на наставните и воннаставните активности согласно со националните стандарди за постигање на учениците, наставните планови, наставните програми и програмите за работа на училиштата.

(2) Наставникот има право професионално да се усовршува, да напредува во кариера согласно со стандардите за напредување во звање кои ги утврдува министерот на предлог на Бирото.

(3) Наставникот има право на соодветни работни услови во училиштето согласно со утврдените нормативи и стандарди за изведување настава.

(4) Наставникот има право да учествува во организување на управување на училиштето, истите да ги избира и да биде избран.

(5) Наставникот има право на заштита од злоупотреба и мобинг, дискриминација, физичко, сексуално и психичко насилство и вознемирување.

Член 16

(1) Наставникот ја изведува наставата согласно со професионалните компетенции за наставници.

(2) Наставникот ги изведува наставата и воннаставните активности со активно вклучување на учениците и со користење на современа наставна технологија.

Член 17

(1) Работното време на наставникот изнесува 40 работни часови неделно од коишто 20 до 23 наставни часови.

(2) Во неделниот фонд на наставни часови од ставот (1) на овој член, не влегуваат часовите за дополнителна и додатна настава.

(3) Во 40 работни часови неделно, наставникот е обврзан да има 5 работни часа неделно директна, непосредна работа со ученици во додатна, дополнителна настава и воннаставни активности.

(4) За наставниците во основното образование, во 40 работни часови неделно влегува и времето за организирано прифаќање на учениците пред и по наставата.

(5) Почетокот и завршетокот на работното време и користењето на дневниот и годишниот одмор на лицата од ставот (1) на овој член, се утврдува со статутот на училиштето.

(6) Одржувањето на интегрираната база на податоци (ЕСАРУ), одржувањето на веб-страницата на училиштето и другите обврски поврзани со компјутерската работа во училиштето ги врши наставник по предметна настава, за што добива три наставни часа во фондот на часови, доколку училиштето има до 400 ученици, односно шест наставни часа за училиште до 1000 ученици и осум наставни часа за училиште со над 1000 ученици.

(7) Наставникот од став (6) на овој член, го определува директорот од редот на наставниците во училиштето, за чие работно место се обезбедени финансиски средства, а кои немаат полн фонд на наставни часови.

(8) Начинот и обемот на работните должности во рамките на работното време на наставниците и стручните соработници во текот на 40-часовна работна недела, ги утврдува министерот, на предлог на Бирото и Центарот.

Член 18

(1) Наставникот односно стручниот соработник што покажува исклучителни резултати во работата и афирмацијата на училиштето и професијата може да биде пофален и/или награден од страна на општината, општината во градот Скопје, односно градот Скопје, а за државните училишта од страна на Министерството.

(2) Одлука на пофалба и/или награда донесува училишниот одбор на предлог на наставничкиот совет, а по претходно добиено мислење од ученичката заедница, советот на родители и директорот на училиштето.

(3) Средствата за награди ги обезбедува училиштето или општината, општината во градот Скопје, односно градот Скопје, а за државните училишта ги обезбедува Министерството.

Член 19

(1) Работата на наставниците ја следи директорот и Бирото односно Центарот во рамки на своите надлежности.

(2) За наставниците кои во остварувањето на воспитно-образовниот процес не покажуваат задоволителни резултати или потешко ги нарушува стандардите на професионално однесување, Бирото, Центарот, советот на родители или Државниот просветен инспекторат покренуваат иницијатива до училишниот одбор за преиспитување на работата на наставникот.

(3) Стандардите за професионално однесување од ставот (2) на овој член, ги утврдува министерот, на предлог на Бирото.

(4) Ако причините за незадоволителни резултати не се должат на објективните услови во училиштето и организацијата на работата во училиштето, училишниот одбор донесува одлука на наставникот да му се определи дополнителна стручна помош.

(5) Дополнителната стручна помош му се определува на наставник за којшто се обезбедени сознанија дека: не успева да одржи работна дисциплина во училиштето, не користи ефективни методи на настава и комуникација со учениците и родителите, не ги следи и оценува постигањата на учениците согласно со воспоставените стандарди за оценување во наставните програми.

(6) Програмата за дополнителната стручна помош ја изготвува тимот за професионален развој во соработка со Бирото односно Центарот.

(7) Програмата може да трае најмногу шест месеци.

(8) Реализацијата на програмата ја следи директорот на училиштето и на секои три месеци го информира училишниот одбор за нејзината реализација и постигнатите резултати.

(9) Доколку наставникот не се придржува до препораките во програмата и не ја реализира програмата за дополнителна стручна помош, директорот, на предлог на училишниот одбор, донесува решение за намалување на платата во износ од 1/3 од последната исплатена плата на наставникот пред донесување на решението.

(10) Доколку наставникот и во наредните шест месеци не се придржува до препораките во програмата и не ја реализира програмата за дополнителна стручна помош, директорот, на предлог на училишниот одбор, донесува решение за престанок на работниот однос на наставникот.

(11) Против решенијата од ставовите (9) и (10) на овој член, наставникот има право на жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

(12) За наставник којшто не го почитува распоредот на работното време и прави потешки прекршувања на Етичкиот кодекс за наставниците и стручните соработници се поведува дисциплинска постапка.

(13) Етичкиот кодекс за наставниците и стручните соработници го донесува училишниот одбор на училиштето.

(14) Дисциплинската постапка ја спроведува дисциплинската комисија на начин утврден со статутот на училиштето.

(15) Директорот, врз основа на предлогот на дисциплинската комисија, донесува решение за изрекување дисциплинска мерка.

(16) Во случаите на потешки прекршувања на Етичкиот кодекс за наставниците и стручните соработници, до донесувањето на решението од ставот (15) на овој член, директорот може со решение да го отстрани наставникот од работа најмногу до три месеци за кој период наставникот добива плата во износ од 50% од последно исплатена плата пред да биде отстранет од работа.

(17) Наставникот, против донесеното решение од ставот (15) на овој член и решението од ставот (16) на овој член, има право на жалба до Училишниот одбор, во рок од осум дена од денот на добивање на решението од ставот (15) на овој член, односно решението од ставот (16) на овој член.

(18) Доколку постои основано сомневање дека на наставникот му е нарушено менталното здравје односно заради болести или други околности кои можат како било да го оневозможат или суштествено да го ограничат при извршувањето на обврските, или можат да го загрозат здравјето или животот на другите вработени и учениците при извршување на неговите обврски, директорот задолжително го упатува наставникот на вонреден комисиски лекарски преглед за преиспитување на способноста за реализација на работните обврски во надлежна здравствена установа.

(19) Наставникот кој е упатен на вонреден комисиски лекарски преглед, од став (18) на овој член, нема право да го одбие упатувањето на вонреден комисиски лекарски преглед.

(20) Доколку наставникот го одбие упатувањето на вонреден комисиски лекарски преглед од став (18) на овој член, му престанува работниот однос по сила на овој закон.

Член 20

(1) На наставник за чија работа потребата престанала поради деловни причини, не може да му престане работниот однос додека не му се обезбеди едно од правата согласно со закон и колективен договор.

(2) Начинот и критериумите за престанок на работниот однос поради деловни причини се утврдуваат со колективен договор.

Член 21

(1) При промени во обемот на работата во јавното училиште што се јавуваат поради промени во плановите и програмите, организацијата на работа, бројот на паралелки и други промени, работниот однос на наставникот се променува од работен однос на неопределено време со полно работно време во работен однос на неопределено време пократко од полното работно време и обратно.

(2) Директорот е должен во случаите од ставот (1) на овој член, со наставникот да склучи нов договор за работа, во рок од седум дена од денот на настанувањето на промените од ставот (1) на овој член.

Член 22

(1) На наставник кој има засновано работен однос на неопределено време во основно односно средно училиште му мирува работниот однос во училиштето доколку се запише на втор, односно на трет циклус на студии на високообразовна установа од областа на образованието на наставници, која е рангирана помеѓу првите 200 високообразовни установи на листата која ја изготвува Центарот за светска класа университети при Шангајскиот Џиао Тонг Универзитет од Народна Република Кина, или на универзитет кој е на ранг листата на университети од областа на образованието, која ја изготвува Quacquarelli Symonds (QS) од Велика Британија.

(2) Наставникот од став (1) на овој член, има право, во рок од 15 дена од денот на завршувањето на образованието на високообразовната установа од ставот (1) на овој член, да се врати на работа во училиштето во кое имал засновано работен однос, за вршење работи кои одговараат на неговиот вид и степен на стручна подготовка.

IV. ОСНОВНИ ПРОФЕСИОНАЛНИ КОМПЕТЕНЦИИ НА НАСТАВНИЦИТЕ

Член 23

(1) Наставникот треба да ги поседува основните професионални компетенции за наставник за да реализира настава во основно односно средно училиште.

(2) Основните професионални компетенции се однесуваат на знаењата вештините и професионалните вредности што се неопходни за квалитетно изведување на воспитно-образовната работа.

(3) Наставникот ги стекнува основните професионални компетенции во текот на образованието за наставник и за време на приправничкиот стаж.

Член 24

(1) Основните професионални компетенции опфаќаат знаења, вештини и професионални вредности, во следните подрачја:

1. Знаења за наставниот предмет и за воспитно-образовниот систем;

2. Поучување и учење (планирање и подготовка на наставата, реализација на наставата, оценување на учениците, познавање на учениците и излегување во пресрет на нивните потреби);

3. Создавање на стимулативна средина за учење (создавање на безбедна и стимулативна средина за учење и позитивна училишна клима);

4. Социјална и образовна инклузија;

5. Комуникација и соработка со семејството и заедницата и

6. Професионален развој и професионална соработка.

(2) Основните професионални компетенции од подрачјата од став (1) на овој член, ги утврдува министерот, на предлог на Бирото и Центарот.

V. ПРОФЕСИОНАЛЕН РАЗВОЈ НА НАСТАВНИЦИТЕ

Член 25

(1) Наставниците во текот на својата работа се должни континуирано професионално да се усовршуваат.

(2) Министерот донесува годишна програма за обуки за стручно усовршување на наставниците до крајот на месец јануари за тековната година.

(3) Предлог годишната програма за обуки за стручно усовршување ја изработува и предлага Бирото во соработка со Центарот и Државниот просветен инспекторат.

Член 26

(1) Професионалното усовршување на наставниците се остварува преку акредитирани програми за обука, преку проекти одобрени од Министерството, интерно стручно усовршување во училиштето, меѓуучилишни тимови за учење и преку индивидуални форми на учење.

(2) Професионалното усовршување од ставот (1) на овој член, се остварува без да се наруши воспитно-образовниот процес во училиштето, за што грижа води директорот на училиштето.

Член 27

(1) Наставниците се обврзани во рамки на континуираното стручно усовршување да посветат најмалку 60 часа на обуки во текот на три учебни години.

(2) Во рамките на обуките од ставот (1) на овој член, најмалку 40 часови се од учество на акредитирани програми за обука.

(3) Средствата за обуките од ставот (2) на овој член, се обезбедуваат во буџетот на Бирото, единиците на локалната самоуправа и преку образовни проекти одобрени од Министерството.

(4) Акредитацијата на програмите за обука од ставот (2) на овој член, се врши согласно со Законот за Бирото за развој на образованието.

(5) Секој наставник во рок од три години поминува 20 часови обука за приоритетни програми определени од министерот за што средства се обезбедуваат во буџетот на Бирото.

Член 28

(1) За сопственото стручно усовршување наставникот прави личен план за професионален развој за секоја учебна година врз основа на самоевалуацијата во однос на професионалните компетенции, резултатите од интегралната евалуација и извештаите од посети на директорот на училиштето, советници од Бирото, Центарот и Државниот просветен инспекторат.

(2) Планот од ставот (1) на овој член, го одобрува директорот на училиштето на предлог на тимот за професионален развој во училиштето.

(3) Тимот за професионален развој го сочинуваат координаторите на стручните активности на наставници во училиштето, директор и стручен соработник во училиштето.

(4) Формата и содржината на личниот план за професионален развој на наставникот и стручниот соработник ги уредува министерот, на предлог на Бирото и Центарот.

Член 29

(1) Наставникот, кој од објективни причини не може да реализира дел од планираните активности во личниот план за професионален развој од членот 28 став (1) од овој закон, има право, во консултација со директорот на училиштето да направи измена во личниот план за професионален развој.

(2) На наставникот кој не го реализирал личниот план за професионален развој, а за тоа нема објективни причини, директорот следната учебна година му определува поддржан професионален развој.

(3) Поддржан професионален развој од ставот (2) на овој член, подразбира доделување на наставник во повисоко звање или друг наставник од училиштето кој му помага на наставникот во изработка и реализација на личниот план за професионален развој на наставникот.

Член 30

(1) За професионалниот развој на секој наставник се води професионално досие.

(2) Формата, содржината и начинот на водење на професионалното досие за наставникот и стручниот соработник ги пропишува министерот, на предлог на Бирото и Центарот.

VI. КАРИЕРЕН РАЗВОЈ НА НАСТАВНИЦИТЕ

Член 31

Наставниците во основните и средните училишта може да напредуваат во звања.

Член 32

(1) Категоријата наставник се добива со полагање на стручен испит за наставник.

(2) Наставникот може да напредува во звањата наставник-ментор и наставник-советник.

(3) Професионалните стандарди за звањата наставник-ментор и наставник-советник и начинот на стекнување ги пропишува министерот на предлог на Бирото и Центарот.

(4) Бројот на наставници кои може да се стекнат со звања наставник-ментор или наставник-советник за секоја општина, општина во градот Скопје, односно град Скопје за секоја фискална година го определува министерот, по претходна согласност од Владата на Република Северна Македонија.

Член 33

(1) Наставник може да напредува во звање наставник-ментор доколку:

- има најмалку седум години работно искуство како наставник,
- е вработен на неопределено работно време и
- ги исполнува професионалните стандарди за наставник-ментор.

(2) Барањето за напредување во звање наставник-ментор се доставува до Министерството по објавен јавен повик, преку електронска апликација на интернет страницата на Министерството, со следнава документација:

- диплома или уверение за завршено соодветно образование или копија заверена на нотар,

- доказ за исполнетоста на професионалните стандарди за наставник-ментор од доказите содржани во професионалното досие на наставникот,

- оценка од Бирото односно Центарот и мислење од училиштето за исполнетоста на стандардите за наставник-ментор и

- извештај од Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Република Северна Македонија за остварен работен стаж на наставникот.

(3) Формата и содржината на образецот на барањето од ставот (2) на овој член, го пропишува министерот, на предлог на Бирото и Центарот.

(4) Комисијата од членот 35 став (1) од овој закон, е должна да ја направи ранг-листата од членот 35 став (3) од овој закон, во рок од 90 дена од денот на доставувањето на документацијата од ставот (2) на овој член.

(5) Ако барањето од ставот (2) на овој член, е доставено без комплетната документација, подносителот на барањето се известува во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето со документацијата.

(6) Подносителот на барањето од ставот (5) на овој член, е должен да ја комплетира документацијата во рок од седум дена од денот на приемот на известувањето од ставот (5) на овој член.

Член 34

(1) Наставник-ментор може да напредува во звање наставник-советник доколку:

- има најмалку девет години работно искуство, од кои три години во звањето наставник-ментор и
- ги исполнува професионалните стандарди за наставник-советник.

(2) Барањето за напредување во звање наставник – советник се доставува до Министерството по објавен јавен повик, преку електронска апликација на интернет страницата на Министерството со следната документација:

- доказ за стекнато звање наставник-ментор,
- доказ за исполнетоста на професионалните стандарди за наставник – ментор од доказите содржани во професионалното досие на наставникот,
- оценка од Бирото односно Центарот и мислење од училиштето за исполнетоста на стандардите за наставник-советник и
- извештај од Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Република Северна Македонија за остварен работен стаж на наставникот.

(3) Формата и содржината на образецот на барањето од ставот (2) на овој член го пропишува министерот, на предлог на Бирото и Центарот.

(4) Комисијата од членот 35 став 1 од овој закон, е должна да ја направи ранг-листата од членот 35 став (3) од овој закон, во рок од 90 дена од денот на комплетирање на документацијата од ставот (2) на овој член.

Член 35

(1) Исполнетоста на професионалните стандарди за звањата наставник-ментор и наставник-советник ја проверуваат комисии формирани од министерот.

(2) Комисиите од ставот (1) на овој член, се составени од: еден претставник од соодветните наставнички факултети, еден претставник од репрезентативниот синдикат за образование, еден претставник од Заедни-

цата на единиците на локалната самоуправа и по еден претставник од Министерството, Бирото односно Центарот за наставниците по стручните предмети.

(3) Комисијата ги проценува пристигнатите апликации и документација на наставниците за стекнување на звањето наставник-ментор и наставник-советник и согласно со освоените бодови на кандидатите прави ранглиста. Највисоко рангираните наставници, според бројот определен од министерот за таа година, се стекнуваат со звање наставник-ментор, односно наставник-советник.

(4) Наставникот кој нема да биде задоволен со оценката од комисијата има право на жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос, во втор степен во рок од 15 дена од денот на приемот на оценката на комисијата.

(5) Начинот на формирање на комисиите и нивниот број, проценувањето на пристигнатите апликации и документација на наставниците за стекнување на звањето наставник-ментор и наставник-советник, бодирањето на кандидатите, ранг листата, како и начинот на работењето на комисиите ги пропишува министерот на предлог на Бирото и Центарот.

Член 36

(1) На наставникот, без спроведена постапка за преиспитување на стекнатото звање, му се одзема стекнатото звање ако:

- со правосилна одлука му е изречена мерка забрана за вршење професија, дејност или должност и
- со правосилна судска одлука е осуден на казна затвор во траење повеќе од шест месеци.

(2) Постапка за преиспитување на стекнатото звање покренува училиштето ако:

- наставникот има континуиран прекин на работен однос или мирување на работен однос во воспитно-образовна установа повеќе од три години,
- не го реализира планот за личен професионален развој и како резултат на тоа на наставникот му е доделен поддржан професионален развој во одреден временски период и
- не ги реализира работните задачи на наставник-ментор односно наставник-советник.

(3) Постапката за преиспитување на стекнатото звање не се покренува ако наставникот има континуиран прекин на работен однос во воспитно-образовна установа повеќе од три години согласно со членот 22 од овој закон, како и заради упатување на стручно усовршување од страна на работодавачот.

(4) Иницијатива за одземање на стекнатите звања покренува директорот на училиштето во коешто наставникот работи, Бирото, Центарот или Државниот просветен инспекторат и се доставува до Министерството во рок од седум дена од денот на покренување на иницијативата.

(5) Министерот во рок од 15 дена од денот на добивање на иницијативата од ставот (4) на овој член, формира Комисија за одземање и преиспитување на звањата на наставниците, составена од три члена, од кои еден е од редот на вработените во Бирото, односно Центарот за наставниците по стручните предмети, еден од Државниот просветен инспекторат и еден од репрезентативниот синдикат за образование.

(6) Комисијата дава предлог за одземање на звањето или предлог за одбивање на иницијативата од став (4) на овој член, до министерот во рок од 30 дена од денот на нејзиното формирање.

(7) Министерот во рок од 15 дена од денот на добивањето на предлогот од ставот (6) на овој член, донесува решение.

(8) Против решението на министерот од ставот (7) на овој член, може да се поднесе жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

Член 37

Работните должности на наставниците со звање наставник-ментор, освен задолженијата на членот 14 од овој закон, опфаќаат и:

- менторирање на наставник-приправник,
- менторирање на студенти од факултетите за наставници,
- менторирање на наставници што имаат поддржан професионален развој,
- користење иновативни приоди и помагање на колегите во спроведување на акциски истражувања,
- учество во изготвување на развојни политики на училиштето и
- други задачи согласно со стекнатите компетенции за наставник-ментор.

Член 38

Работните должности на наставниците со звање наставник-советник, освен задолженијата на член 14 од овој закон, опфаќаат и:

- менторирање на студенти од факултетите за наставници,
- менторирање на колеги што имаат поддржан професионален развој,
- водење меѓучилишни тимови за учење,
- изготвување наставни материјали за учење,
- креирање, аплицирање и спроведување иновативни проекти во училиштето,
- учество во изготвување на развојни политики на училиштето и
- други задачи согласно со стекнатите компетенции за наставник-советник.

VII. СТРУЧНИ СОРАБОТНИЦИ

Член 39

(1) Стручен соработник во основно и средно образование (педагог, психолог, специјален едукатор и рехабилитатор, социолог, социјален работник, библиотекар и друго) може да биде лице кое:

- има завршено најмалку четири години соодветно високо образование и се има стекнато со најмалку 240 ЕКТС,
- е државјанин на Република Северна Македонија и
- го познава македонскиот јазик и неговото кирилско писмо и јазикот и писмото на кој се изведува наставата.

(2) Квалификациите со кои се стекнуваат стручните соработници за професијата стручен соработник во основно и средно училиште припаѓаат на VI А ниво од Македонската рамка на високообразовни квалификации и соодветствуваат на ниво VI од Европската рамка на високообразовни квалификации.

(3) Видот на стручната подготовка на стручните соработници во основно односно средно образование е определен со Нормативот за стручни соработници во основно односно средно образование, утврден од страна на министерот, на предлог на Бирото и Центарот.

(4) Директорот на основното односно средното училиште формира комисија составена од три члена од редот на воспитно-образовниот кадар која врши проверка на познавањето на јазикот на стручните соработници од ставот (1) на овој член.

(5) Без положен стручен испит не може да се заснова работен однос на неопределено време.

Член 40

(1) Стручниот соработник се избира по пат на јавен оглас.

(2) Лицата од ставот (1) на овој член, можат да засноваат работен однос и без јавен оглас, на определено време, најмногу до три месеци.

(3) Јавниот оглас од ставот (1) на овој член, се објавува во најмалку два дневни весника од кои најмалку во по еден од весниците што се издаваат на македонски јазик и од весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

(4) Кога на јавниот оглас од ставот (1) на овој член, ќе се јават повеќе кандидати, предност имаат стручните соработници, кои имаат повисок степен на соодветно образование и повисок успех во текот на додипломските студии.

(5) При изборот на стручни соработници се применува начелото на соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници и почитување на критериумите на стручност и компетентност.

Член 41

(1) Стручните соработници ги избира директорот на училиштето по предлог на училишниот одбор.

(2) Училишниот одбор при изготвувањето на предлогот од ставот (1) на овој член, задолжително треба да ја земе предвид одредбата од членот 40 став (4) од овој закон.

Член 42

Стручните соработници се должни да работат на постигнување на целите на потсистемот на образование во којшто работат, во согласност со програмата за работа на училиштето и насоките за работа на стручни соработници подготвени од Бирото.

Член 43

Се забранува дискриминација на стручните соработници по сите основи. Се забранува телесно и психичко малтретирање на стручен соработник.

Член 44

(1) Работните должности на стручниот соработник во основното и средното образование опфаќаат стручни работи согласно со основните професионални компетенции за стручни соработници.

(2) Основните професионални компетенции за стручен соработник опфаќаат професионални вредности и професионални знаења и вештини во следниве подрачја:

- работа со ученици,
- работа со наставници,
- работа со родители,
- соработка со заедницата,
- професионален развој и професионална соработка,
- аналитичко-истражувачка работа и
- училишна структура, организација и клима.

(3) Основните професионални компетенции од подрачјата од ставот (2) на овој член, ги утврдува министерот, на предлог на Бирото и Центарот.

Член 45

Стручниот соработник има право:

- професионално да се усовршува и да напредува во кариера согласно со стандардите за напредување во звање,
- на соодветни работни услови во училиштето согласно со утврдените нормативи и стандарди,
- да учествува во органите на управување на училиштето, истите да ги избира и да биде избран и
- на заштита од злоупотреба и мобинг, дискриминација, физичко, сексуално и психичко насилство и вознемирување.

Член 46

(1) Стручните соработници во основните училишта вршат работи од дејноста образование, имаат статус на даватели на јавни услуги во основното образование и за нив се применуваат одредбите од овој закон, прописите од областа на вработените во јавниот сектор и општите прописи за работни односи.

(2) За вработените од ставот (1) на овој член, се утврдуваат следниве категории и нивоа на работни места:

- категорија Л1 - стручни соработници,
- ниво Л1 советник (стручен соработник-советник, стручен соработник-советник во училишта со ученици со попреченост),
- ниво Л2 ментор (стручен соработник-ментор и стручен соработник-ментор во училишта со ученици со попреченост),
- ниво Л3 стручен соработник (стручен соработник, стручен соработник во училишта со ученици со попреченост) и
- ниво Л4 приправник (стручен соработник-приправник, стручен соработник-приправник во училишта со ученици со попреченост).

Член 47

(1) Стручните соработници во средните училишта вршат работи од дејноста образование, имаат статус на даватели на јавни услуги во средното образование и за нив се применуваат одредбите од овој закон, прописите од областа на вработените во јавниот сектор и општите прописи за работни односи.

(2) За вработените од ставот (1) на овој член, се утврдуваат следниве категории и нивоа на работни места:

- категорија И - стручни соработници,
- ниво И1 советник (стручен соработник-советник, стручен соработник-советник во училишта со ученици со попреченост),
- ниво И2 ментор (стручен соработник-ментор и стручен соработник-ментор во училишта со ученици со попреченост),

- ниво И3 стручен соработник (стручен соработник, стручен соработник во училишта со ученици со попреченост) и

- ниво И4 приправник (стручен соработник-приправник, стручен соработник-приправник во училишта со ученици со попреченост).

Член 48

Стручниот соработник со полагањето на приправничкиот испит се здобива со основни компетенции за стручен соработник во училиштето.

Член 49

Работното време на стручниот соработник во основното училиште во текот на неделата изнесува 40 часа.

Член 50

(1) Работата на стручните соработници ја следи директорот и Бирото, односно Центарот во рамки на своите надлежности.

(2) За стручните соработници кои во остварувањето на својата работа не покажуваат задоволителни резултати или потешко ги нарушуваат стандардите на професионално однесување, Бирото, Центарот, советот на родители или Државниот просветен инспекторат покренуваат иницијатива до училишниот одбор за преиспитување на работата на стручниот соработник.

(3) Стандардите за професионално однесување од ставот (2) на овој член, ги утврдува репрезентативниот синдикат за образование.

(4) Ако причините за незадоволителни резултати не се должат на објективните услови во училиштето и организацијата на работата во училиштето, училишниот одбор донесува одлука на стручниот соработник да му се определи дополнителна стручна помош.

(5) Дополнителната стручна помош му се определува на стручниот соработник за којшто се обезбедени сознанија дека: не користи ефективни методи на комуникација со учениците и родителите, не дава поддршка на наставниците, односно не ги извршува своите задачи согласно со утврдените основни професионални компетенции.

(6) Програмата за дополнителната стручна помош ја изготвува тимот за професионален развој во соработка со Бирото, односно Центарот.

(7) Програмата за дополнителната стручна помош може да трае најмногу шест месеци.

(8) Реализацијата на програмата за дополнителната стручна помош ја следи директорот на училиштето и на секои три месеци го информира училишниот одбор за нејзината реализација и постигнатите резултати.

(9) Доколку стручниот соработник не се придржува до препораките во програмата за дополнителната стручна помош и не ја реализира програмата за дополнителна стручна помош, директорот, на предлог на училишниот одбор, донесува решение за намалување на платата во износ од 1/3 од последната исплатена плата на стручниот соработник пред донесување на решението.

(10) Доколку стручниот соработник и во наредните шест месеци не се придржува до препораките во програмата и не ја реализира програмата за дополнителна стручна помош, директорот, на предлог на училишниот одбор, донесува решение за престанок на работниот однос на стручниот соработник.

(11) За стручниот соработник којшто не го почитува распоредот на работното време и прави потешки прекршувања на Етичкиот кодекс за наставниците и стручните соработници се поведува дисциплинска постапка.

(12) Дисциплинската постапка ја спроведува дисциплинската комисија на начин утврден со статутот на училиштето.

(13) Директорот, врз основа на предлогот на дисциплинската комисија, донесува решение за изрекување дисциплинска мерка.

(14) Во случаите на потешки прекршувања на Етичкиот кодекс за наставниците и стручните соработници, до донесувањето на решението од ставот (14) на овој член, директорот може со решение да го отстрани стручниот соработник од работа.

(15) Стручниот соработник, против донесеното решение од ставот (13) на овој член, и решението од ставот (14) на овој член, има право на жалба до Училишниот одбор, во рок од осум дена од денот на добивање на решението од ставот (13) на овој член, односно решението од ставот (14) на овој член.

(16) Доколку постои основано сомневање дека на стручниот соработник му е нарушено менталното здравје односно заради болести или други околности кои можат како било да го оневозможат или суштествено да го ограничат при извршувањето на обврските, или можат да го загрозат здравјето или животот на другите вработени и учениците при извршување на своите обврски, директорот задолжително го упатува стручниот соработник на вонреден комисиски лекарски преглед за преиспитување на способноста за реализација на работните обврски во надлежна здравствена установа.

(17) Стручниот соработник кој е упатен на вонреден комисиски лекарски преглед, од ставот (16) на овој член, нема право да го одбие упатувањето на вонреден комисиски лекарски преглед.

(18) Доколку стручниот соработник го одбие упатувањето на вонреден комисиски лекарски преглед, од ставот (16) на овој член, му престанува работниот однос по сила на овој закон.

Член 51

(1) На стручниот соработник за чија работа потребата престанала поради деловни причини, не може да му престане работниот однос додека не му се обезбеди едно од правата согласно закон и колективен договор.

(2) Начинот и критериумите за престанок на работниот однос поради деловни причини се утврдуваат со колективен договор.

VIII. ПРОФЕСИОНАЛЕН РАЗВОЈ НА СТРУЧНИТЕ СОРАБОТНИЦИ

Член 52

(1) Стручните соработници во текот на својата работа се должни континуирано професионално да се усовршуваат.

(2) Министерот донесува годишна програма за обуки за стручно усовршување на стручните соработници до крајот на месец јануари за тековната година.

(3) Предлог годишната програма за обуки за стручно усовршување ја изработува и предлага Бирото во соработка со Центарот и Државниот просветен инспекторат.

Член 53

(1) Професионалното усовршување на стручните соработници се остварува преку акредитирани програми за обука, преку проекти одобрени од министерството, интерно стручно усовршување во училиштето, меѓуучилишни тимови за учење и преку индивидуални форми на учење.

(2) Професионалното усовршување од ставот (1) на овој член, се остварува без да се наруши воспитно-образовниот процес во училиштето, за што грижа води директорот на училиштето.

Член 54

(1) Стручните соработници се обврзани во рамки на континуираното стручно усовршување да посветат најмалку 60 часа на обуки во текот на три учебни години.

(2) Во рамките на обуките од ставот (1) на овој член, најмалку 40 часови се од учество на акредитирани програми за обука.

(3) Средствата за обуките од ставот (2) на овој член, се обезбедуваат во буџетот на Бирото, единиците на локалната самоуправа и преку образовни проекти одобрени од Министерството.

(4) Акредитацијата на програмите за обука од ставот (2) на овој член, се врши согласно со Законот за Бирото за развој на образованието.

(5) Секој стручен соработник во рок од три години поминува 20 часа обука за приоритетни програми определени од министерот, за што средства се обезбедуваат во буџетот на Бирото.

Член 55

(1) За сопственото стручно усовршување стручниот соработник прави личен план за професионален развој за секоја учебна година врз основа на самоевалуацијата во однос на професионалните компетенции, резултатите од интегралната евалуација, увидот од директорот и извештаите од посети на советници од Бирото и Државниот просветен инспекторат.

(2) Планот од ставот (1) на овој член, го одобрува директорот на училиштето на предлог на тимот за професионален развој во училиштето од членот 28 став (3) од овој закон.

Член 56

(1) Стручниот соработник, кој од објективни причини не може да реализира дел од планираните активности во личниот план за професионален развој од членот 55 став (1) од овој закон, има право, во консултација со директорот на училиштето да направи измена во личниот план за професионален развој.

(2) На стручниот соработник кој не го реализирал личниот план за професионален развој, а за тоа нема објективни причини, директорот следната учебна година му определува поддржан професионален развој.

(3) Поддржан професионален развој од ставот (1) на овој член, подразбира доделување на стручен соработник во повисоко звање или друг стручен соработник кој му помага на стручниот соработник во изработка и реализација на личниот план за професионален развој.

Член 57

За професионалниот развој на секој стручен соработник се води професионално досие.

IX. КАРИЕРЕН РАЗВОЈ НА СТРУЧНИТЕ СОРАБОТНИЦИ

Член 58

Стручните соработници во основните и средните училишта може да напредуваат во звања.

Член 59

(1) Категоријата стручен соработник се добива со положен приправнички испит.

(2) Стручниот соработник може да напредува во звањата стручен соработник-ментор и стручен соработник-советник.

(3) Професионалните стандарди за звањата стручен соработник-ментор и стручен соработник-советник и начинот на стекнување ги пропишува министерот, на предлог на Бирото и Центарот.

(4) Бројот на стручни соработници кои може да се стекнат со звања стручен соработник-ментор или стручен соработник-советник за секоја фискална година го определува министерот, по претходна согласност од Владата на Република Северна Македонија.

Член 60

(1) Стручен соработник може да напредува во звање стручен соработник-ментор доколку:

- има најмалку седум години работно искуство како стручен соработник,
- е вработен на неопределено работно време и
- ги исполнува професионалните стандарди за стручен соработник-ментор.

(2) Барањето за напредување во звање стручен соработник-ментор се доставува до Министерството по објавен јавен повик, преку електронска апликација на интернет страницата на Министерството со следнава документација:

- диплома или уверение за завршено соодветно образование или копија заверена на нотар,
- доказ за исполнетоста на професионалните стандарди за стручен соработник-ментор од доказите содржани во професионалното досие на стручен соработник,
- оценка од Бирото и мислење од училиштето за исполнетоста на стандардите за стручен соработник-ментор и

- извештај од Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Република Северна Македонија за остварен работен стаж на стручен соработник.

(3) Формата и содржината на образецот на барањето од ставот (2) на овој член, го пропишува министерот, на предлог на Бирото.

(4) Комисијата од членот 62 став (1) од овој закон, е должна да ја направи ранг-листата од членот 62 став (3) од овој закон, во рок од 90 дена од денот на комплетирање на документацијата од ставот (2) на овој член.

Член 61

(1) Стручен соработник-ментор може да напредува во звање стручен соработник-советник доколку:

- има најмалку девет години работно искуство, од кои три години во звањето стручен соработник-ментор и
- ги исполнува професионалните стандарди за стручен соработник-советник.

(2) Барањето за напредување во звање стручен соработник - советник се доставува до Министерството по објавен јавен повик, преку електронска апликација на интернет страницата на Министерството, со следнава документација:

- доказ за стекнато звање стручен соработник - ментор,

- доказ за исполнетоста на професионалните стандарди за стручен соработник - советник од доказите содржани во професионалното досие на стручен соработник,

- оценка од Бирото и мислење од училиштето за исполнетоста на стандардите за стручен соработник-советник и

- извештај од Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Република Северна Македонија за остварен работен стаж на стручен соработник.

(3) Формата и содржината на образецот на барањето од ставот (2) на овој член, го пропишува министерот, на предлог на Бирото.

(4) Комисијата од членот 62 став (1) од овој закон, е должна да ја направи ранг-листата од членот 62 став (3) од овој закон, во рок од 90 дена од денот на комплетирање на документацијата од ставот 2 на овој член.

Член 62

(1) Исполнетоста на професионалните стандарди за звањата стручен соработник-ментор и стручен соработник-советник ја проверува комисија формирана од министерот.

(2) Комисијата од ставот (1) на овој член е составена од: двајца претставници од соодветните факултети кои образуваат стручни соработници, еден претставник од репрезентативниот синдикат за образование и по еден претставник од Министерството и Бирото.

(3) Комисијата ги проценува пристигнатите апликации и документација на стручните соработници за стекнување на звањето стручен соработник-ментор и стручен соработник-советник, и согласно со освоените бодови на кандидатите прави ранг листа. Највисоко рангираните стручни соработници според бројот определен од министерот за таа година, се стекнуваат со звање стручен соработник-ментор, односно стручен соработник-советник.

(4) Стручниот соработник кој нема да биде задоволен со оценката од комисијата има право на жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен во рок од 15 дена од денот на приемот на оценката на комисијата.

(5) Начинот на формирање на комисијата, проценувањето на пристигнатите апликации и документација на стручни соработниците за стекнување на звањето стручен соработник-ментор и стручен соработник-советник, бодирањето на кандидатите, ранг листата, како и начинот на работењето на комисијата ја пропишува министерот на предлог на Бирото.

Член 63

(1) На стручниот соработник, без спроведена постапка за преиспитување на стекнатото звање, му се одзема стекнатото звање ако:

- со правосилна одлука му е изречена мерка забрана за вршење професија, дејност или должност и

- со правосилна судска одлука е осуден на казна затвор во траење над шест месеци.

(2) Постапка за преиспитување на стекнатото звање покренува училиштето ако:

- стручниот соработник има континуиран прекин на работен однос или мирување на работен однос во воспитно-образовна установа повеќе од три години,

- не го реализира планот за личен професионален развој и како резултат на тоа на стручен соработникот му е доделен поддржан професионален развој во одреден временски период и

- не ги реализира работните задачи на стручен соработник-ментор односно стручен соработник-советник.

(3) Постапката за преиспитување на стекнатото звање не се покренува ако стручен соработникот има континуиран прекин на работен однос во воспитно-образовна установа повеќе од три години заради упатување на стручно усовршување од страна на работодавачот.

(4) Иницијатива за одземање на стекнатите звања покренува директорот на училиштето во коешто стручниот соработник работи, Бирото или Државниот просветен инспекторат и се доставува до Министерството.

(5) Министерот формира Комисија за одземање и преиспитување на звањата на стручните соработници, составена од три члена, од кои еден е од редот на вработените во Бирото, еден од Државниот просветен инспекторат и еден од репрезентативниот синдикат за образование.

(6) Комисијата дава предлог за одземање на звањето или предлог за одбивање на иницијативата од ставот (4) на овој член, до министерот.

(7) Министерот врз основа на предлогот од ставот (6) на овој член, донесува решение.

(8) Против решението на министерот од ставот (7) на овој член, може да се поднесе жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

Член 64

Работните должности на стручните соработници со звање стручен соработник-ментор, освен задолженијата од членот 44 од овој закон, опфаќаат и:

- менторирање на стручен соработник-приправник,
- менторирање на студенти од соодветните факултети,

- следење и насочување на професионалниот развој на вработените во училиштето,

- воведување иновативни приоди во воспитно-образовната работа на училиштето и раководи со спроведувањето,

- иницирање и развивање партнерска соработка со семејството и заедницата за прашања релевантни за заедницата од аспект на образование,

- изготвување развојни политики на училиштето и

- други задачи согласно со стекнатите компетенции за стручен соработник-ментор.

Член 65

Работните должности на стручните соработници со звање стручен соработник-советник, освен задолженијата од членот 44 од овој закон, опфаќаат и:

- менторирање на студенти од соодветните факултети,

- менторирање на колеги што имаат поддржан професионален развој,
- вршење комплексни истражувања релевантни за образованието во поширок контекст,
- водење на процесот на развојно планирање во училиштето и предлага училишни политики за квалитет,
- идентификување нови подрачја и начини за соработка на училиштето со семејството и заедницата и има водечка улога во имплементацијата и
- други задачи согласно со стекнатите компетенции за стручен соработник-советник.

X. ТРАНСФОРМАЦИЈА НА РАБОТНИОТ ОДНОС НА НАСТАВНИК И СТРУЧЕН СОРАБОТНИК

Член 66

(1) Во дејноста на основното и средното образование трансформацијата на работниот однос од определено во неопределено време е дозволена само ако:

- наставникот, односно стручниот соработник има работен стаж повеќе од две години во воспитно-образовна установа верифицирана од Министерството, со прекин или без прекин,
- наставникот, односно стручниот соработник е на постојно работното место ослободено по основ на пензионирање, отказ, смрт или други основи и се обезбедени финансиски средства за кое се бара трансформација,
- наставникот, односно стручниот соработник ги исполнува условите предвидени во нормативот за наставник/стручен соработник,
- наставникот, односно стручниот соработник има положен стручен испит и
- работодавачот утврди дека има трајна потреба од наставникот, односно стручниот соработник и истото нема да предизвика технолошки вишок и
- е добиена согласност за трансформација на работниот однос од Министерството.

(2) Барањето за трансформација на работен однос, училиштето го доставува до комисијата за трансформација на работен однос (во натамошниот текст: комисијата за трансформација), која ја формира градоначалникот на општината, односно градоначалникот на Град Скопје, односно министерот за државните основни и средни училишта и е составена од три члена и тоа: по еден член од општината/Град Скопје, односно Министерството, Државниот просветен инспекторат и претставник од репрезентативниот синдикат за образование. Претседател на комисијата за трансформација е претставник од Државниот просветен инспекторат.

(3) Комисијата за трансформација се формира за период од три години.

(4) Кон барањето за трансформација на работниот однос, училиштето до комисијата за трансформација доставува:

- извештај за остварен работен стаж од Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Република Северна Македонија,
- изјава од директорот на училиштето дека работното место за кое се бара трансформација е ослободено по основ на пензионирање, отказ, смрт или други основи и се обезбедени финансиски средства,

- изјава од директорот на училиштето дека има трајна потреба од наставникот, односно стручниот соработник и нема да предизвика технолошки вишок,
- копија од диплома/уверение за завршено соодветно образование согласно со нормативот,
- копија од уверение за положен стручен испит и
- анализа на работните места на ниво на училиште.

(5) Комисијата за трансформација врши проверка на доказите од ставот (4) на овој член, и изготвува извештај со предлог за трансформација само за наставник односно стручен соработник кои ги исполнуваат условите за трансформација на работен однос. Извештајот со предлогот потребно е да содржи и анализа на работните места на ниво на училиште и на општина/град Скопје и истиот задолжително треба да биде потпишан од сите членови на Комисијата за трансформација.

(6) Комисијата за трансформација за општинските основни, општинските средни училишта/град Скопје, извештајот со предлогот од ставот (5) на овој член, го доставува до Министерството.

(7) На наставниците, односно стручните соработници кои не ги исполнуваат условите од ставот (1) на овој член, Комисијата за трансформација ги враќа документите на училиштето со образложение во рок од седум дена од денот на разгледувањето на истите.

(8) Директорот на училиштето врз основа на известувањето од ставот (7) на овој член, во рок од седум дена од денот на добивањето на известувањето, донесува одлука за одбивање на трансформација на работниот однос.

(9) Наставникот, односно стручниот соработник кој не е задоволен од одлуката од ставот (8) на овој член, има право на жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на одлуката, до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(10) Министерството, врз основа на извештајот со предлогот од ставот (5) на овој член за наставникот, односно стручниот соработник кој ги исполнува условите за трансформација на работен однос дава согласност за трансформација на работниот однос.

(11) Директорот на училиштето, врз основа на дадената согласност од ставот (10) на овој член, во рок од седум дена од денот на добивањето на согласноста, донесува одлука за трансформација на работниот однос.

XI. НАДЗОР

Член 67

(1) Надзор над спроведувањето на одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон врши Министерството.

(2) Инспекциски надзор над спроведувањето на одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон врши Државниот просветен инспекторат и овластените општински инспектори согласно со закон.

XII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 68

Одредбите од членот 3 став (1) алинеите 1 и 2 од овој закон не се однесуваат за наставниците кои се во работен однос на неопределено време во основните и средните училишта на денот на влегувањето во сила на овој закон.

Одредбата од членот 39 став (1) алинеја 1 од овој закон не се однесува за стручните соработници кои се во работен однос на неопределено време во основните и средните училишта на денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 69

(1) До 2022 година работните задачи на наставник-ментор може да ги врши наставник кој има работен стаж од најмалку седум години како наставник.

(2) До 2022 година работните задачи на стручен соработник-ментор може да ги врши стручен соработник кој има работен стаж од најмалку седум години како стручен соработник.

Член 70

Постапките започнати пред денот на влегувањето во сила на овој закон ќе завршат согласно со Законот за основното образование („Службен весник на Република Македонија“ број 103/2008, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13, 41/14, 116/14, 135/14, 10/15, 98/15, 145/15, 30/16, 127/16, 67/17 и 64/18), односно Законот за средното образование („Службен весник на Република Македонија“ број 44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005, 35/2006, 30/2007, 49/2007, 81/2008, 92/2008, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13, 41/14, 116/14, 135/14, 10/15, 98/15, 145/15, 30/16, 127/16, 67/17 и 64/18).

Член 71

Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 72

До донесувањето на подзаконските акти предвидени со овој закон, се применуваат подзаконските акти што биле во примена до денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 73

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат Законот за наставници во основните и средните училишта („Службен весник на Република Македонија“ број 10/15, 145/15, 30/16, 127/16, 67/17 и 220/18) и Законот за Академијата за наставници („Службен весник на Република Македонија“ број 10/15, 192/15, 30/16, 127/16 и 220/18).

Член 74

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат член 59, член 59-в став (1), став (2) алинеите 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 и 10, во член 60 одредбите кои се однесуваат на наставниците и стручните соработници, член 61, член 62, член 63, член 65, член 66, член 67, член 68, член 68-а, член 69, член 69-а, член 70, член 71, член 72 и член 72-а од Законот за средното образование („Службен весник на Република Македонија“ број 44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005, 35/2006, 30/2007, 49/2007, 81/2008, 92/2008, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13, 41/14, 116/14, 135/14, 10/15, 98/15, 145/15, 30/16, 127/16, 67/17 и 64/18).

Член 75

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

L I G J

PËR MËSIMDHËNËS DHE BASHKËPUNËTORË PROFESIONALË NË SHKOLLA FILLORE DHE TË MESME

I. DISPOZITA E PËRGJITHSHME

Neni 1

Me këtë ligj rregullohen kushtet për kryerje të profesionit mësimdhënës dhe bashkëpunëtor profesional në shkollat fillore dhe të mesme në Republikën e Maqedonisë së Veriut, themelimi i marrëdhënies së punës, kategoritë e mësimdhënësve dhe bashkëpunëtorëve profesionalë, detyrat e punës, përsosja e vazhdueshme profesionale (zhvillimi profesional), avancimi në tituj (zhvillimi në karrierë) dhe heqja e titullit.

II. STAZHI I PRAKTIKANTIT

Neni 2

(1) Mësimdhënësi dhe bashkëpunëtor profesional që për herë të parë punësohet në shkollë fillore përkatësisht të mesme është mësimdhënës – praktikant përkatësisht bashkëpunëtor profesional – praktikant.

(2) Stazhi i praktikantit zgjat një vit.

(3) Gjatë stazhit të praktikantit, praktikantit i takon pagë në lartësi prej 90% të pagës së mësimdhënësit përkatësisht bashkëpunëtorit profesional.

(4) Gjatë stazhit të praktikantit, personat nga paragrafi (1) i këtij neni aftësohen për punë të pavarur edukativ-arsimore, përkatësisht profesionale nëpërmjet përvetësimit të kompetencave themelore profesionale.

(5) Praktikanti gjatë stazhit të praktikantit bashkëpunon me mësimdhënësit përkatësisht bashkëpunëtorët profesionalë dhe përgatitet për provim profesional.

(6) Gjatë stazhit të praktikantit, praktikantin e udhëheq/udhëzon mentori.

(7) Mentori i praktikantit duhet të ketë titull mësimdhënës-mentor ose mësimdhënës-këshilltar, përkatësisht bashkëpunëtor profesional-mentor ose bashkëpunëtor profesional-këshilltar.

(8) Me përjashtim nga paragrafi (7) i këtij neni, nëse nuk ka numër të mjaftueshëm të mentorëve dhe këshilltarëve në komunë, përkatësisht në qytetin e Shkupit, në territorin e të cilit është shkolla, mentori zgjidhet nga radhët e mësimdhënësve përkatësisht bashkëpunëtorëve profesionalë të shquar, të cilët i posedojnë kompetencat dhe standardet themelore profesionale për mësimdhënës-mentor, përkatësisht bashkëpunëtor profesional-mentor, kanë së paku shtatë vite përvojë pune si mësimdhënës, përkatësisht bashkëpunëtor profesional në shkollë.

(9) Mentori i bashkëpunëtorit profesional mund të jetë bashkëpunëtor profesional i profilin të njëjtë arsimor.

(10) Nëse nga paragrafi (9) i këtij neni në shkollën fillore përkatësisht të mesme nuk ka bashkëpunëtor profesional të profilin të njëjtë, mentor i bashkëpunëtorit profesional mund të jetë bashkëpunëtor profesional i profilin të njëjtë nga shkolla tjetër fillore përkatësisht e mesme në territorin e komunës përkatësisht të Qytetit të Shkupit.

(11) Mentori përgatit program për mbështetje të praktikantit, në bazë të të cilit e udhëzon, i ndihmon, e ndjek punën e praktikantit dhe përgatit raport për përvetësimin e kompetencave themelore profesionale dhe gatishmërinë e tij për dhënie të provimit profesional.

(12) Formën, përmbajtjen dhe elementet e programit përkatësisht raportit nga paragrafi (1) i këtij neni, i përcakton drejtori i Qendrës Shtetërore të Provimeve me propozim të Byrosë.

(13) I njëjti person mund të jetë në të njëjtën kohë mentor i më së shumti dy praktikantëve.

(14) Për kryerjen e punëve të mentorit, shkolla mentorit i paguan kompensim në lartësi prej 10% të pagës që do ta marrë praktikanti pas mbarimit të stazhit të praktikantit.

(15) Praktikanti pas kalimit të stazhit të praktikantit e jep provim profesional të cilin e organizon Qendra Shtetërore e Provimeve nëpërmjet komisioneve profesionale për realizim të provimit të praktikantit të formuar nga drejtori i Qendrës Shtetërore të Provimeve nga radhët e punonjësve të Byrosë, Qendra Shtetërore e Provimeve dhe mësimdhënësit e lëndëve përkatëse mësimore të shkollave fillore përkatësisht e mesme që kanë së paku shtatë vite stazh pune në institucion të verifikuar edukativo-arsimor dhe/ose mësimdhënës nga institucione të akredituara nga sfera përkatëse.

(16) Këshilli i mësimdhënësve, në bazë të raportit për arritjen e kompetencave themelore profesionale të praktikantit dhe përgatitje së tij për dhënie të provimit profesional, në afat prej 15 ditësh nga pranimi i raportit, miraton propozim për dhënie të provimit profesional ose për vazhdim të stazhit të praktikantit më së shumti në kohëzgjatje prej gjashtë muajsh me mentor të njëjtë ose tjetër.

(17) Nëse edhe pas stazhit të vazhduar të praktikantit, praktikanti nuk merr mendim pozitiv nga këshilli i mësimdhënësve për dhënie të provimit profesional, i ndërpritet marrëdhënia e punës në shkollë.

(18) Praktikanti e jep provimin profesional vetëm gjatë punësimit të parë si mësimdhënës – praktikant në shkollë.

(19) Mungesa nga puna e praktikantit gjatë dhënies së provimit profesional nuk konsiderohet si mungesë nga puna.

(20) Provimi profesional realizohet në dy afate të provimeve gjatë vitit – afati i provimeve në vjeshtë dhe në pranverë.

(21) Afati i provimeve në vjeshtë zgjat nga 1 tetori deri më 30 nëntor, ndërsa i pranverës në periudhën nga 1 marsi deri më 30 prill.

(22) Praktikanti për dhënie të provimit profesional paguan kompensim, lartësinë e të cilit e përcakton ministri i Arsimit dhe Shkencës (në tekstin e mëtejme: ministri) në bazë të shpenzimeve reale për realizim të provimit profesional. Kompensimi për dhënie të provimit profesional janë të hyra të Qendrës Shtetërore të Provimeve.

(23) Praktikanti që nuk e jep provimin profesional, mundet sërish të paraqitet dhe ta japë provimin në afatin e ardhshëm të provimit. Nëse nuk e jep provimin profesional edhe në afatin e ardhshëm, i pushon marrëdhënia e punës në shkollë.

(24) Praktikantit që e jep provimin profesional i lëshohet certifikatë për dhënie të provimit profesional në afat prej 15 ditësh nga dita e dhënies së provimit profesional. Certifikatën e lëshon Qendra Shtetërore e

Provimeve, ndërsa e nënshkruan drejtori i Qendrës Shtetërore të Provimeve. Certifikata lëshohet në tri kopje nga të cilat një kopje i dërrëzohet praktikantit, e dyta dorëzohet në shkollë dhe i bashkëngjitet dosjes së tij personale dhe e treta ruhet në arkivin e Qendrës Shtetërore të Provimeve.

(25) Për certifikatat e lëshuara në Qendrën Shtetërore të Provimeve mbahet evidencë elektronike.

(26) Programin për dhënie të provimit profesional të praktikantit, me propozim të Byrosë për Zhvillim të Arsimit (në tekstin e mëtejme: Byroja) dhe Qendrës për Arsim dhe Trajnim Profesional (në tekstin e mëtejme: Qendra), e përcakton ministri.

(27) Mënyrën e përkrahjes së mentorit praktikantit, realizimin e provimit profesional dhe formën e certifikatës për provimin e dhënë profesional i përcakton ministri me propozim të Byrosë, Qendrës dhe Qendrës Shtetërore për Provime.

III. MËSIMDHËNËSIT

Neni 3

(1) Mësimdhënës në shkollë fillore dhe të mesme mund të jetë person i cili:

- ka mbaruar së paku katër vite arsim përkatës të lartë në pajtim me normativin për kuadër arsimor të përcaktuar në programin mësimor dhe ka marrë së paku 240 SEKT. Kualifikimet që i marrin mësimdhënësit për profesionin mësimdhënës në shkollë fillore dhe të mesme i përkasin nivelit VI A të Kornizës maqedonase të kualifikimeve dhe përkojnë me nivelin VI të Kornizës evropiane të kualifikimeve për arsim të lartë.

- e ka dhënë provimin profesional pas përfundimit të stazhit të praktikantit;

- është shtetas i Republikës së Maqedonisë së Veriut;
- e njih gjuhën maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik dhe gjuhën dhe alfabetin e gjuhës në të cilën zhvillohet mësimi.

(2) Me përjashtim të paragrafit (1) alineja 3 e këtij neni mësimdhënës për lëndët në të cilat mësimi zhvillohet në gjuhë të huaj mund të jetë edhe person shtetas i huaj që ka arsim përkatës të lartë dhe e njih gjuhën në të cilën zhvillohet mësimi, për çfarë pajtim jep Ministria e Arsimit dhe Shkencës (në tekstin e mëtejme: Ministria).

(3) Me përjashtim të paragrafit (1) alineja 2 e këtij neni, mësimdhënës në shkollë fillore, përkatësisht të mesme mund të jetë edhe personi që nuk e ka dhënë provimin profesional, më së shumti deri në përfundim të vitit shkollor rrjedhës dhe me mentorim të mësimdhënësit-mentor të përcaktuar nga shkolla.

(4) Me përjashtim të paragrafit (1) alineja 1 e këtij neni, në arsim të mesëm profesional, për mësimdhënie praktike, mësimdhënës mund të jenë edhe persona që kanë mbaruar arsim përkatës specialist të shkallës V-të arsimit, përkatësisht arsim përkatës të nivelit V-B, nga Korniza maqedonase e kualifikimeve, ose studime profesionale apo universitare niveli VI-B nga Korniza maqedonase e kualifikimeve, përkatësisht shkallën VI të arsimit, kanë marrë përgatitje pedagogjike, psikologjike dhe metodologjike në fakultete përkatëse dhe e kanë dhënë provimin profesional.

(5) Drejtori i shkollës fillore përkatësisht të mesme formon komision që përbëhet prej tre anëtarëve na radhët e kuadrit edukativo-arsimor që kryen kontroll të njohjes së gjuhës të mësimdhënësve nga paragrafi (1) i këtij neni, përveç mësimdhënësve për lëndën gjuhë maqedonase.

(6) Pa provim të dhënë profeisonal nuk mund të themelohet marrëdhënie pune në kohë të pacaktuar.

Neni 4

(1) Personi i cili ka marrë arsim të lartë në grup jomësior të studimeve për mësimdhënës, përkatësisht në studime që nuk kanë drejtim mësior dhe janë të përcaktuara me normativën për kuadër mësior në programin mësior, mund të punësohet në shkollë fillore përkatësisht të mesme, përveç se në mësim klasor, vetëm nëse merr përgatitje pedagogjiko-psikologjike dhe metodike në institucione të akredituara për arsim të lartë.

(2) Përgatitje pedagogjiko-psikologjike dhe metodike arrihet me ndjekje të mësimi dhe dhënie të provimeve, si dhe realizim të së paku 45 ditësh mësimdhënie praktike në shkollë fillore përkatësisht të mesme në të cilën ligjërohet lënda mësimore për të cilën bëhet përgatitje pedagogjiko-psikologjike dhe metodike.

(3) Për mësimdhënie praktike nga paragrafi (2) i këtij neni, dhjetë ditë para fillimit me mësimdhënie praktike, personi në Inspektoratin Shtetëror të Arsimit parashtron plan dhe orar për realizim të mësimi praktik, të verifikuar nga institucioni i arsimit të lartë në të cilin bëhet përgatitje pedagogjiko-psikologjike dhe metodike dhe shkollën në të cilën realizohet mësimi praktik.

(4) Për mësimin e realizuar praktik nga paragrafi (2) i këtij neni personi merr mendim nga mentori në shkollën në të cilën do të realizohet mësimi praktik. Drejtori i shkollës e përcakton mentorin.

(5) Inspektorati Shtetëror i Arsimit kryen kontroll mbi zbatimin dhe realizimin e planit dhe orarit të parashtruar nga paragrafi (3) i këtij neni.

(6) Për dhënien e provimeve nga paragrafi (2) i këtij neni kandidati merr 30 kredi sipas SETK.

(7) Akreditim të institucioneve për arsim të lartë që do të realizojnë mësim dhe dhënie të provimeve për përgatitje pedagogjiko-psikologjike dhe metodike kryen Ministria.

(8) Mënyrën e ndjekjes së mësimi, dhënies së provimeve për përgatitje pedagogjiko-psikologjike dhe metodike, si dhe mënyrën e akreditimit të institucioneve të arsimit të lartë nga paragrafi (7) i këtij neni, i përcakton ministri.

(9) Mësimdhënës në shkolla fillore me qendër resursesh, qendra për përkrahje dhe shkolla shtetërore të mesme për nxënës me pengesa mund të jenë persona me arsim të lartë të kryer në pajtim me nenin 3 paragrafin (1) të këtij ligji, e të cilët kanë mbaruar arsim përkatës për defektologji dhe kanë dhënë provim profesional.

(10) Programet për përgatitje pedagogjike, psikologjike dhe metodike, si dhe për arsim përkatës për defektologji nga paragrafi (2) i këtij neni, i përgatit fakulteti përkatës mësior, në bashkëpunim me Byronë.

(11) Në shkollë private të mesme, për lëndët për cilat mësimi zhvillohet në gjuhë të huaj, mësimdhënës mund të jenë edhe persona shtetas të huaj që kanë lloj përkatës të arsimit me kushte të përcaktuara me ligj.

(12) Lartësinë e shpenzimeve për marrje të përgatitjes pedagogjiko-psikologjike dhe metodike nga paragrafi (1) i këtij neni, të institucioneve të akredituara për arsim të lartë, i përcakton ministri në bazë të shpenzimeve reale për përgatitje pedagogjiko-psikologjike dhe metodike.

Neni 5

Ndalohet diskriminim i mësimdhënësve në çfarëdo të baze. Ndalohet torturim trupor dhe psikik i mësimdhënësit.

Neni 6

(1) Mësimin në shkollë fillore përkatësisht të mesme e zhvillojnë mësimdhënësit.

(2) Lloji i përgatitjes profesionale të mësimdhënësve që zhvillojnë punë edukativo-arsimore në shkollë fillore përkatësisht të mesme, është përcaktuar me Normativën për kuadër mësior të përcaktuar në programet mësimore, të miratuara nga ministri, me propozim të Byrosë përkatësisht Qendrës.

Neni 7

(1) Të punësuarit në shkolla fillore që kryejnë punë nga veprimtaria e arsimit fillor, kanë status të dhënësve të shërbimeve publike në arsim fillor dhe për ata aplikohen dispozitat e këtij ligji, dispozitat nga Ligji për arsim fillor, dispozitat nga Ligji për të punësuarit në sektorin publik dhe dispozitat e përgjithshme për marrëdhënie të punës.

(2) Për të punësuarit nga paragrafi (1) i këtij neni, përcaktohen këto kategori dhe nivele të vendeve të punës:

- kategoria K – mësimdhënës:

- niveli K1 këshilltar (mësimdhënës-këshilltar, mësimdhënës-këshilltar në shkolla me nxënës me pengesa dhe mësimdhënës-këshilltar në shkolla për mësim të artit që zhvillojnë mësim individual dhe në grupe),

- niveli K2 mentor (mësimdhënës-mentor, mësimdhënës-mentor në shkolla me nxënës me pengesa dhe mësimdhënës-mentor në shkolla për mësim të artit që zhvillojnë mësim individual dhe në grupe),

- niveli K3 mësimdhënës (mësimdhënës, mësimdhënës në shkolla me nxënës me pengesa, mësimdhënës në shkolla për mësim të artit që zhvillojnë mësim individual dhe në grupe) dhe

- niveli K4 praktikant (mësimdhënës-praktikant, mësimdhënës-praktikant në shkolla me nxënës me pengesa, mësimdhënës-praktikant në shkolla për mësim të artit që zhvillojnë mësim individual dhe në grupe).

Neni 8

(1) Të punësuarit në shkollat e mesme që kryejnë punë nga veprimtaria e arsimit të mesëm, kanë status të dhënësve të shërbimeve publike në arsimin e mesëm dhe për ata zbatohen dispozitat e këtij ligji, dispozitat e Ligjit për arsimin e mesëm, dispozitat e Ligjit për të punësuarit në sektorin publik dhe dispozitat e përgjithshme për marrëdhënie të punës.

(2) Për të punësuarit nga paragrafi (1) i këtij neni, përcaktohen këto kategori dhe nivele të vendeve të punës:

- kategoria Z – mësimdhënës:

- niveli Z1 këshilltar (mësimdhënës-këshilltar, mësimdhënës-këshilltar në shkolla me nxënës me pengesë dhe mësimdhënës-këshilltar në shkolla për mësim të artit që zhvillojnë mësim individual dhe në grupe),

- niveli Z2 mentor (mësimdhënës-mentor, mësimdhënës-mentor në shkolla me nxënës me pengesë dhe mësim në grupe),

- niveli Z3 mësimdhënës (mësimdhënës, mësimdhënës në shkolla me nxënës me pengesa, mësimdhënës në shkolla për mësim të artit që zhvillojnë mësim individual dhe në grupe) dhe

- niveli Z4 praktikant (mësimdhënës-praktikant, mësimdhënës-praktikant në shkolla me nxënës me pengesa, mësimdhënës-praktikant në shkolla për mësim të artit që zhvillojnë mësim individual dhe në grupe).

Neni 9

(1) Mësimdhënësi zgjidhet nëpërmjet konkursit publik dhe themelon marrëdhënie pune në kohë të caktuar deri në fund të vitit shkollor.

(2) Nëse punësimi i mësimdhënësit është në vend ekzistueset punës të liruar në bazë të pensionimit, pushimit mjekësor, dorëheqjes, vdekjes, marrjes ose tjetër, ndërsa për të cilin vend pune janë siguruar mjete financiare, konkursi publik shpallet me pëlqim paraprak të siguruar nga Ministria, për punësim në kohë të caktuar deri në fund të vitit shkollor.

(3) Punësimet për vendet e reja të punës për të cilat është paraqitur nevoja për veprimtari të zgjeruar, numër të zmadhuar të nxënësve ose ndryshime në planin mësimor, konkursi publikohet me pëlqim paraprak të siguruar për punësim në kohë të caktuar deri në fund të vitit shkollor nga Ministria e Financave nëpërmjet Ministrisë së Arsimit dhe Shkencës.

(4) Personat nga paragrafi (1) i këtij neni, që punësohen në vendin ekzistues të punës së zbrastë në bazë të pensionimit, pushimit mjekësor, largimit nga puna, vdekjes, marrjes e tjetër, e për të cilin vend pune janë paraparë mjete financiare, mund të themelojnë marrëdhënie pune edhe pa konkurs publik, në kohë të caktuar, më së shumti deri në tre muaj, pas pëlqimit të marrë paraprakisht nga kryetari i komunës për shkolla fillore komunale përkatësisht ministri për shkolla fillore shtetërore.

Neni 10

(1) Konkursi publik nga neni 9 paragrafi (1) i këtij ligji, shpallet në së paku dy gazeta zyrtare nga të cilat së paku në një nga gazetatat që botohen në gjuhën maqedonase dhe gazetatat që botohen në gjuhë që e flasin së paku 20% e qytetarëve që flasin gjuhë të ndryshme zyrtare nga gjuha maqedonase.

(2) Shkolla para shpalljes së konkursit publik për punësim, nevojën e mësimdhënësit për kohë të caktuar e siguron me mësimdhënëse me arsim përkatës dhe me fond jo të potë të orëve nga shkolla tjetër publike në komunë, e për qytetin e Shkupit nga shkolla tjetër publike në komunat në qytetin e Shkupit, pas pëlqimit të marrë paraprakisht për punësim për kohë të caktuar pune nga Ministria.

(3) Kur në konkursin publik nga paragrafi (1) i këtij ligji, paraqiten më tepër kandidatë, përparësi kanë mësimdhënësit, që kanë shkallë më të lartë të arsimit të lartë përkatës dhe sukses më të lartë gjatë studimeve pasuniversitare.

Neni 11

(1) Nëse në shpalljen publike nga neni 10 paragrafi (1) i këtij ligji, nuk paraqitet personi që i plotëson kushtet e përcaktuara në nenin 3 paragrafi (1), alineja 1 të këtij ligji, mund të themelojë marrëdhënie pune në kohë të caktuar deri në fund të vitit shkollor personi që është paraqitur në shpalljen publike për mësimdhënëse.

(2) Mësimdhënësit mund të themelojnë marrëdhënie pune në kohë të pacaktuar edhe për kohë pune më të shkurtër nga koha e plotë e punës, nëse vëllimi i punës është së paku gjysma nga koha e plotë e punës në javën e punës dhe nuk japin lëndë zgjedhore, në pajtim me ligjin.

(3) Mësimdhënësit që realizojnë mësim dhe kon fond jo të plotë të orëve, mund të themelojnë marrëdhënie pune në kohë të caktuar edhe në shkollë tjetër deri në plotësimin e fondit të plotë të orëve.

Neni 12

(1) Mësimdhënësit i zgjedh drejtori i shkollës me propozim të Këshillit të Shkollës.

(2) Këshilli i Shkollës gjatë përgatitjes së propozimit nga paragrafi (1) i këtij ligji, detyrimisht duhet ta marrë parasysh dispozitën nga neni 10 paragrafi (3) i këtij ligji,

Neni 13

Mësimdhënësit janë të obliguar të punojnë për arritjen e qëllimeve të nënsistemit të arsimit në të cilin punojnë, në pajtim me standardet e përcaktuara nacionale për arritjet e nxënësve, planet mësimore, programet mësimore dhe programin për punë të shkollës.

Neni 14

Detyrat e punës së mësimdhënësit në shkollë i përfshijnë punën edukativo-arsimore dhe lloje tjera të punës profesionale në shkollë:

- planifikim dhe përgatitje të punës edukativo-arsimore dhe lloje tjera të punës profesionale;
- realizim i aktiviteteve mësimore dhe jashtëmësimore;
- ndjekje dhe vlerësime të përparimit dhe arritjeve të nxënësve;
- pjesëmarrje në matjet e jashtme të arritjeve të nxënësve (testime ndërkombëtare dhe shtetërore);
- mbajtje të dokumentacionit dhe evidencës pedagogjike;
- bashkëpunim me prindër;
- bashkëpunim me drejtorin, bashkëpunëtorët profesionalë dhe organet tjera të shkollës;
- punë në aktivat profesionale dhe trupat dhe komisionet tjera;
- kryerje të detyrave të kujdestarit të klasës;
- grumbullim dhe përpunim të të dhënave në lidhje me punën edukativo-arsimore dhe tjetër;
- mentorim të nxënësve;
- merr pjesë në realizimin e provimeve të maturës shtetërore, maturës shkollore, provimit përfundimtar, tesimeve shtetërore dhe ndërkombëtare;
- planifikim dhe realizim të zhvillimit profesional;
- realizim të mësimit shtesë dhe plotësues për nxënësit;
- përgatitje dhe udhëheqje të ekskurzioneve, piknikeve, garave, mësimi në natyrë, pushimeve verore, kampingjeve që i organizon shkolla;
- pjesëmarrje në projekte hulumtuese dhe aktivitete tjera për avancim të punës edukativo-arsimore dhe
- mbajtje të portofolit (pjesë e dosjes profesionale) dhe
- kryerje të punëve tjera të përcaktuara me programin vjetor për punë të shkollës;

Neni 15

(1) Mësimdhënësi ka liri dhe të drejtë ta zgjedhë mënyrën e realizimit të aktiviteteve mësimore dhe jashtëmësimore në pajtim me standardet nacionale, planet mësimore, programet mësimore dhe programet e shkollave.

(2) Mësimdhënësi ka të drejtë në mënyrë profesionale të përsoset, të përparojë në karrierë në pajtim me standardet për avancim në titull të cilat i përcakton ministri me propozim të Byrosë.

(3) Mësimdhënësi ka të drejtë për kushte adekuate pune në shkollë në pajtim me normat dhe standardet e përcaktuara për zhvillim të mësimi.

(4) Mësimdhënësi ka të drejtë të marrë pjesë në organet udhëheqëse të shkollës, të njëjtat t'i zgjedhë dhe të jetë i zgjedhur.

(5) Mësimdhënësi ka të drejtë për mbrojtje nga keqpërdorimi dhe mobingu, diskriminimi, dhuna dhe shqetësimi fizik, seksual dhe psikik.

Neni 16

(1) Mësimdhënësi e zhvillon mësimin në pajtim me kompetencat profesionale për mësimdhënës.

(2) Mësimdhënësi e zhvillon mësimin dhe aktivitetet jashtëmësimore me përfshirje aktive të nxënësve dhe me shfrytëzim të teknologjisë bashkëkohore mësimore.

Neni 17

(1) Orari i punës së mësimdhënësit është 40 orë pune në javë nga të cilat 20 deri 23 orë mësimore.

(2) Në fondin javor të orëve në mësim nga paragrafi (1) i këtij neni nuk bëjnë pjesë orët për mësim shtesë dhe plotësues.

(3) Në 40 orët e punës në javë, mësimdhënësi është i obliguar të ketë 5 orë punë të drejtpërdrejtë javore me nxënës në mësim shtesë, plotësues dhe aktivitete jashtëmësimore.

(4) Për mësimdhënësit në arsim fillor, në 40 orë pune në javë bën pjesë edhe koha për pranim të organizuar të nxënësve para dhe pas mësimi.

(5) Fillimi dhe mbarimi i orarit të punës dhe shfrytëzimi i pushimit ditor dhe vjetor të personave nga paragrafi (1), përcaktohet me statutin e shkollës.

(6) Mbajtjen e bazës së integruar të të dhënave (), mbajtjen e ueb-faqes së shkollës dhe obligimet tjera në lidhje me punën kompjuterike në shkollë i kryen mësimdhënësi i lëndës mësimore, për çfarë fiton tri orë mësimi nga fondi i orëve, nëse shkolla ka deri 400 nxënës, përkatësisht gjashtë orë mësimi për shkollë deri në 1000 nxënës dhe tetë orë mësimi për shkollë me mbi 1000 nxënës.

(7) Mësimdhënësin nga paragrafi (6) i këtij neni e përcakton drejtori nga radhët e mësimdhënësve në shkollën, për vendin e punës së të cilit janë siguruar mjete financiare, e të cilët nuk kanë fond të plotë të orëve mësimore.

(8) Mënyrën dhe vëllimin e detyrave të punës në suazat e orarit të punës së mësimdhënësve dhe bashkëpunëtorëve profesionalë gjatë javës 40 orëshe të punës, i përcakton ministri, me propozim të Byrosë dhe Qendrës.

Neni 18

(1) Mësimdhënësi përkatësisht bashkëpunëtori profesional që tregon rezultate të jashtëzakonshme në punën dhe afirmimin e shkollës dhe profesionit mund të jetë i lavdëruar dhe/ose i shpërblyer në bazë të kriterëve dhe procedurave të përcaktuara nga komuna, komuna në qytetin e Shkupit, përkatësisht qyteti i Shkupit, ndërsa për shkollat shtetërore nga Ministria.

(2) Vendim për lavdëratë dhe/ose shpërblim merr këshilli i shkollës me propozim të këshillit të mësimdhënësve, e me mendim paraprak të marrë nga komuniteti i nxënësve, këshilli i prindërve dhe drejtori i shkollës.

(3) Mjetet për shpërblime i siguron shkolla ose komuna, komuna në qytetin e Shkupit, përkatësisht qyteti i Shkupit, ndërsa për shkollat shtetërore i siguron Ministria.

Neni 19

(1) Punën e mësimdhënësve e ndjek drejtori dhe Byroja përkatësisht Qendra në suazat e kompetencave të tyre.

(2) Për mësimdhënësit të cilët në realizimin e procesit edukativo-arsimor nuk tregojnë rezultate të mjaftueshme ose në mënyrë të rëndë i cenojnë standardet e sjelljes profesionale, Byroja, Qendra, këshilli i prindërve ose Inspektorati Shtetëror i Arsimit parashtrojnë iniciativë në këshillin shkollor për rishqyrtim të punës së mësimdhënësit.

(3) Standardet për sjellje profesionale nga paragrafi (2) i këtij neni i përcakton Ministria me propozim të Byrosë.

(4) Nëse shkaqet për rezultate të pamjaftueshme nuk janë kushtet objektive në shkollë dhe organizimin e punës në shkollë, këshilli shkollor merr vendim që mësimdhënësit t'i përcaktohet ndihmë shtesë profesionale.

(5) Ndihma plotësuese profesionale i përcaktohet mësimdhënësit për të cilin janë siguruar informata që: nuk arrin të mbajë disiplinë të punës në klasë, nuk përdor metoda efektive për mësim dhe komunikim me nxënës dhe prindërit, nuk i ndjek dhe vlerëson arritjet e nxënësve në pajtim me standardet e vendosura për vlerësim në programet mësimore.

(6) Programin për ndihmë shtesë profesionale e përgatit ekipi për zhvillim profesional në bashkëpunim me Byronë përkatësisht Qendrën.

(7) Programi mund të zgjasë më së shumti gjashtë muaj.

(8) Realizimin e programit e ndjek drejtori i shkollës dhe në çdo tre muaj e informon këshillin shkollor për realizimin e të njëjtit dhe rezultatet e arritura.

(9) Nëse mësimdhënësi nuk u përmbahet rekomandimeve të programit dhe nuk e realizon programin për ndihmë shtesë profesionale, drejtori, me propozim të këshillit të shkollës, merr aktvendim për zvogëlim të pagës në shumë prej 1/3 nga paga e fundit e paguar e mësimdhënësit para marrjes së aktvendimit.

(10) Nëse mësimdhënësi edhe në gjashtë muajt e ardhshëm nuk u përmbahet rekomandimeve të programit dhe nuk e realizon programin për ndihmë shtesë profesionale, drejtori, me propozim të këshillit të shkollor, merr aktvendim për ndërprerje të marrëdhënies së punës së mësimdhënësit.

(11) Kundër aktvendimeve nga paragrafët (9) dhe (10) të këtij neni, mësimdhënësi ka të drejtë ankese në Komisionin Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimi të aktvendimit.

(12) Për mësimdhënësin i cili nuk e respekton orarin e punës dhe bën shkelje të rënda të Kodit etik për mësimdhënësin dhe bashkëpunëtorë profesionalë ngritet procedurë disiplinore.

(13) Kodin etik për mësimdhënësin dhe bashkëpunëtorët profesionalë e miraton këshilli shkollor i shkollës.

(14) Procedurën disiplinore e zbaton komisioni disiplinor në mënyrë të përcaktuar me statutin e shkollës.

(15) Drejtori, në bazë të propozimit të komisionit disiplinor, merr aktvendim për shqiptim të masës disiplinore.

(16) Në rastet e shkeljeve më të rënda të Kodit Etik për mësimdhënësin dhe bashkëpunëtor profesionalë, deri në miratim të aktvendimit nga paragrafi (15) i këtij neni, drejtori me aktvendim mund ta largojë mësimdhënësin nga puna më së shumti deri në tre muaj periudhë për të cilën mësimdhënësi merr pagë në shumë prej 50% nga rroga e fundit e paguar para se të largohet nga puna.

(17) Мësimdhënësi, kundër aktvendimit të marrë nga paragrafi (15) i këtij neni dhe aktvendimit nga paragrafi (16) të këtij neni ka të drejtë ankese në Këshillin Shkollor, në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit nga paragrafi (15) i këtij neni, përkatësisht aktvendimit nga paragrafi (16) i këtij neni.

(18) Nëse ekziston dyshim i bazuar që mësimitdhënësit i është çrregulluar shëndeti mental, përkatësisht për shkak të sëmundjeve ose rrethanave tjera të cilat në çfarëdo mënyre mund ta pamundësojnë ose thelbësisht ta kufizojnë gjatë kryerjes së obligimeve, ose mund t'ia rrezikojnë shëndetin ose jetën e të punësuarve tjerë dhe nxënësve gjatë kryerjes së obligimeve të veta, drejtori detyrimisht e udhëzon mësimitdhënësin në kontroll të jashtëzakonshëm në komision mjekësor për rishqyrtim të aftësisë për realizim të obligimeve të punës në institucion kompetent shëndetësor.

(19) Мësimdhënësi që është dërguar në kontroll të jashtëzakonshëm në komision mjekësor, nga paragrafi (18) i këtij neni, nuk ka të drejtë ta refuzojë udhëzimin për kontroll të jashtëzakonshëm në komision mjekësor.

(20) Nëse mësimitdhënësi e refuzon udhëzimin për kontroll të jashtëzakonshëm në komision mjekësor nga paragrafi (18) i këtij neni, i ndërpritet marrëdhënia e punës me fuqi të këtij ligji.

Neni 20

(1) Мësimdhënësit për punën e të cilit ka pushuar nevoja për shkaqe të punës, nuk mund t'i ndërpritet marrëdhënia e punës derisa nuk i sigurohet një nga të drejtat në pajtim me ligjin dhe marrëveshjen kolektive.

(2) Мënyra dhe kriteret për ndërprerje të marrëdhënies së punës për shkaqe të punës përcaktohen me marrëveshje kolektive.

Neni 21

(1) Gjatë ndryshimeve në vëllimin e punës në shkollën publike që paraqiten për shkak të ndryshimeve në planet dhe programet, organizimin e punës, numrin e paraleleve dhe ndryshime tjera, marrëdhënia e punës së mësimitdhënësit ndryshohet nga marrëdhënia e punës në kohë të pacaktuar me orar të plotë pune në marrëdhënie pune në kohë të pacaktuar me orar më të shkurtër pune dhe anasjelltas.

(2) Drejtori është i obliguar që në rastet nga paragrafi (1) i këtij neni me mësimitdhënësin të lidhë marrëveshje të re për punë, në afat prej shtatë ditësh nga dita e ndodhjes së ndryshimeve nga paragrafi (10) i këtij neni.

Neni 22

(1) Мësimdhënësit i cili ka themeluar marrëdhënie pune në kohë të pacaktuar në shkollë fillore përkatësisht të mesme i pezullohet marrëdhënia e punës në shkollë nëse regjistrohet në cikël të dytë, përkatësisht të tretë të studimeve në institucion të arsimit të lartë nga fusha e arsimit të mësimitdhënësve, që është i ranguar ndër 200 institucionet e para të arsimit të lartë në listën që e përgatit Qendra për klasë botërore të universiteteve pranë Xhiao Tong Universitetit të Shangait nga Republika Popullore e Kinës, ose në universitet që është në rang listën e universiteteve nga fusha e arsimit, që e përgatit Quacquarelli Symonds (QS) nga Britania e Madhe.

(2) Мësimdhënësi nga paragrafi (1) i këtij neni ka të drejtë, që në afat prej 15 ditësh nga dita e përfundimit të arsimit në institucion të arsimit të lartë nga paragrafi (1) i

këtij neni, të kthehet në punë në shkollë në të cilën ka themeluar marrëdhënie pune, për kryerjen e punëve që përputhen me llojin dhe shkallën e përgatitjes së tij profesionale.

IV. KOMPETENCA THEMELORE PROFESIONALE TË MËSIMDHËNËSVE

Neni 23

(1) Мësimdhënësi duhet t'i posedojë kompetencat themelore profesionale për mësimitdhënës për të realizuar mësim në shkollë fillore përkatësisht të mesme.

(2) Kompetencat themelore profesionale kanë të bëjnë me dituritë, shkathtësitë dhe vlerat profesionale që janë të domosdoshme për kryerje cilësore të punës edukativo-arsimore.

(3) Мësimdhënësi i fiton kompetencat themelore profesionale gjatë arsimit për mësimitdhënës dhe gjatë stazhit të praktikantit.

Neni 24

(1) Kompetencat themelore profesionale përfshijnë dituri, shkathtësi dhe vlera profesionale, në këto fusha:

1. Dituri për lëndën mësimore dhe për sistemin edukativo-arsimor;

2. Мësimdhënie dhe mësimnxënie (planifikimi dhe përgatitja e mësimit, realizimi i mësimit, vlerësimi i nxënësve, njohja e nxënësve dhe ndihmesa për nevojat e tyre);

3. Krijimi i mjedisit stimulativ për mësimnxënie (krijim të mjedisit të sigurtë dhe stimulues për mësimnxënie dhe klimë pozitive shkollore);

4. Inkluzion social dhe arsimor;

5. Komunikim dhe bashkëpunim me familjen dhe bashkësinë dhe

6. Zhvillim profesional dhe bashkëpunim profesional.

(2) Kompetencat themelore profesionale nga fushat nga paragrafi (1) i këtij neni i përcakton ministri, me propozim të Byrosë dhe Qendrës.

V. ZHVILLIMI PROFESIONAL I MËSIMDHËNËSVE

Neni 25

(1) Мësimdhënësit gjatë punës së tyre janë të obliguar në vazhdimësi të përsosen profesionalisht.

(2) Ministri miraton program vjetor për trajnime për përsosje profesionale të mësimitdhënësve deri në fund të muajit janar në vitin rrjedhës.

(3) Propozim-programin për trajnime për përsosje profesionale e përpilon dhe propozon Byroja në bashkëpunim me Qendrën dhe Inspektoratin Shtetëror të Arsimit.

Neni 26

(1) Пërsosja profesionale e mësimitdhënësve realizohet nëpërmjet programeve të akredituara për trajnim, nëpërmjet projekteve të miratuara nga Ministria, përsosjes interne profesionale në shkollë, ekupeve ndërskollore për mësimnxënie dhe nëpërmjet formave individuale të mësimit.

(2) Пërsosja profesionale nga paragrafi (1) i këtij neni realizohet pa u cenuar procesi edukativo-arsimor në shkollë, për çfarë kujdeset drejtori i shkollës.

Neni 27

(1) Mësimdhënësit janë të obliguar në suazat e përsosjes së vazhdueshme profesionale të kalojnë së paku 60 orë në trajnime gjatë tri viteve shkollore.

(2) Në suazat e trajnimeve nga paragrafi (1) i këtij neni së paku 40 orë janë nga pjesëmarrja në programe të akredituara për trajnim.

(3) Mjetet për trajnime nga paragrafi (2) sigurohet në buxhetin e Byrosë, njësia e vetëqeverisjes lokale dhe nëpërmjet projekteve arsimore të miratuara prej Ministrisë.

(4) Akreditimi i programeve për trajnim nga paragrafi (2) i këtij neni kryhet në pajtim me Ligjin për Byronë për Zhvillim të Arsimit.

(5) Çdo mësimdhënës në afat prej tre viteve kalon 20 orë trajnim për programe prioritare të përcaktuara prej ministrit për çfarë mjetet sigurohen në buxhetin e Byrosë.

Neni 28

(1) Për përsosjen individuale profesionale mësimdhënësi bën plan personal për zhvillim profesional për çdo vit shkollor në bazë të vetevaluimit lidhur me kompetencat profesionale, rezultatet nga evaluimi integral dhe raporte e vizitave të drejtorit të shkollës, këshilltarëve të Byrosë, Qendrës dhe Inspektoratit Shtetëror të Arsimit.

(2) Planin nga paragrafi (1) të këtij neni e miraton drejtori i shkollë me propozim të ekipit për zhvillim profesional në shkollë.

(3) Ekipin për zhvillim profesional e përbëjnë koordinatorët e aktivëve profesionalë të mësimdhënësve në shkollë, drejtori dhe bashkëpunëtorit profesional në shkollë.

(4) Formën e planit personal për zhvillim profesional të mësimdhënësit dhe bashkëpunëtorit profesional i rregullon ministri, me propozim të Byrosë dhe Qendrës.

Neni 29

(1) Mësimdhënësi, i cili për shkaqe objektive nuk mund të realizojë pjesë të aktiviteteve të planifikuara në planin personal për zhvillim profesional nga neni 28 paragrafi (1) i këtij ligji, ka të drejtë, në konsultim me drejtorin e shkollës të bëjë ndryshim në planin personal për zhvillim profesional.

(2) Mësimdhënësit që nuk e ka realizuar planin personal për zhvillim profesional, e për këtë nuk ka shkaqe objektive, drejtori vitin e ardhshëm shkollor i përcakton zhvillim të përkrahur profesional.

(3) Zhvillim i përkrahur profesional nga paragrafi (2) i këtij neni, nënkupton caktim të mësimdhënësit në titull më të lartë ose mësimdhënësit tjetër që i ndihmon mësimdhënësit në përpunimin dhe realizimin e planit të tij personal për zhvillim profesional të mësimdhënësit.

Neni 30

(1) Për zhvillimin profesional të secilit mësimdhënës mbahet dosje profesionale.

(2) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së dosjes profesionale të mësimdhënësit dhe bashkëpunëtorit profesional i rregullon ministri, me propozim të Byrosë dhe Qendrës.

VI. ZHVILLIMI I KARRIERËS SË MËSIMDHËNËSVE

Neni 31

Mësimdhënësit në shkollat fillore dhe të mesme mund të përparojnë në tituj.

Neni 32

(1) Kategoria mësimdhënës fitohet me dhënie të provimit profesional për mësimdhënës.

(2) Mësimdhënësi mund të përparojë në titujt mësimdhënës-mentor dhe mësimdhënës-këshilltar.

(3) Standardet profesionale për titujt mësimdhënës-mentor dhe mësimdhënës-këshilltar dhe mënyrën e marrjes i përcakton ministri me propozim të Byrosë dhe Qendrës.

(4) Numrin e mësimdhënësve që mund t'i fitojnë titujt mësimdhënës-mentor ose mësimdhënës-këshilltar për çdo komunë, komunë në Qytetin e Shkupit, përkatësisht Qytetin e Shkupit për çdo vit fiskal e përcakton ministri, pas pëlqimit paraprak nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Neni 33

(1) Mësimdhënësi mund të përparojë në titull mësimdhënës-mentor nëse:

- ka së paku shtatë vjet përvojë pune si mësimdhënës,
- është i punësuar në kohë pune të pacaktuar dhe
- i plotëson standardet profesionale për mësimdhënës-mentor,

(2) Kërkesa për avancim në titull mësimdhënës-mentor parashtrohet në Ministri pas thirrjes së shpallur publike, nëpërmjet aplikacionit elektronik në faqen e internetit të Ministrisë, me këtë dokumentacion:

- diplomë ose certifikatë për arsim përkatës të mbaruar ose kopje të verifikuar në noter,

- dëshmi për plotësim të standardeve profesionale për mësimdhënës-mentor nga dëshmitë e përfshira në dosjen profesionale të mësimdhënësit,

- vlerësim nga Byroja përkatësisht Qendra dhe mendim nga shkolla për plotësim të standardeve për mësimdhënës-mentor dhe

- raport nga Fondi për Sigurim Pensional dhe Iinvalidor të Republikës së Maqedonisë së Veriut për stazh pune të realizuar të mësimdhënësit,

(3) Formën dhe përmbajtjen e formularit të kërkesës nga paragrafi (2) i këtij neni e përcakton ministri, me propozim të Byrosë dhe Qendrës.

(4) Komisioni nga neni 35 paragrafi (1) i këtij ligji është i obliguar ta përgatitë rang-listën nga neni 35 paragrafi (3) i këtij ligji, në afat prej 90 ditësh nga dita e kompletimit të dokumentacionit nga paragrafi (2) i këtij neni.

(5) Nëse kërkesa nga paragrafi (2) i këtij neni, është dorëzuar pa dokumentacion të kompletuar, parashtruesi i kërkesës njoftohet në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës me dokumentacion.

(6) Parashtruesi i kërkesës nga paragrafi (5) i këtij neni, obligohet ta kompletojë dokumentacionin në afat prej shtatë ditësh nga dita e pranimit të njoftimit nga paragrafi (5) i këtij neni.

Neni 34

(1) Mësimdhënësi-mentor mund të përparojë në titull mësimdhënës-këshilltar nëse:

- ka së paku dhjetë vite përvojë pune, nga të cilat tri vite në titullin mësimdhënës-mentor dhe
- i plotëson standardet profesionale për mësimdhënës-këshilltar,

(2) Kërkesa për avancim në titull mësimdhënës-mentor parashtrohet në Ministri pas thirrjes së shpallur publike, nëpërmjet aplikacionit elektronik në faqen e internetit të Ministrisë me këtë dokumentacion:

- dëshmi për titull të fituar mësimdhënës-mentor,
- dëshmi për plotësim të standardeve profesionale për mësimdhënës-mentor nga dëshmitë e përfshira në dosjen profesionale të mësimdhënësit,

- vlerësim nga Byroja përkatësisht Qendra dhe mendim nga shkolla për plotësim të standardeve për mësimdhënës-mentor dhe

- raport nga Fondi për Sigurim Pensional dhe Invalidor i Republikës së Maqedonisë së Veriut për stazh pune të realizuar të mësimdhënësit,

(3) Formën dhe përmbajtjen e formularit të kërkesës nga paragrafi (2) i këtij neni i përcakton ministri, me propozim të Byrosë dhe Qendrës.

(4) Komisioni nga neni 35 paragrafi 1 i këtij ligji është i obliguar ta përgatitë rang-listën nga neni 35 paragrafi (3) i këtij ligji, në afat prej 90 ditësh nga dita e kompletimit të dokumentacionit nga paragrafi (2) i këtij neni.

Neni 35

(1) Plotësimin e standardeve profesionale për titujt mësimdhënës-mentor dhe mësimdhënës-këshilltar e kontrollojnë komisione të formuara nga ministri.

(2) Komisionet nga paragrafi (1) i këtij neni përbëhen nga: një përfaqësues nga fakultetet përkatës të mësimdhënësve, një përfaqësues nga sindikata reprezentative e arsimit, një përfaqësues nga Bashkësia e Njësive të Vetëqeverisjes Lokale dhe nga një përfaqësues nga Ministria, Byroja përkatësisht Qendra për mësimdhënësit e lëndëve profesionale.

(3) Komisioni i vlerëson aplikacionet dhe dokumentacionin e arritur të mësimdhënësve për të marrë titullin mësimdhënës-mentor dhe mësimdhënës-këshilltar dhe në pajtim me pikët e fituara të kandidatëve përgatit rang listë. Mësimdhënësit me rangim më të lartë, sipas numrit të përcaktuar nga ministri për atë vit, e marrin titullin mësimdhënës-mentor, përkatësisht mësimdhënës-këshilltar.

(4) Mësimdhënësi i cili nuk do të jetë i kënaqur me vlerësimin nga komisioni ka të drejtë ankese në Komisionin Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të vlerësimit të komisionit.

(5) Mënyrën e formimit të komisioneve dhe numrin e tyre, vlerësimin e aplikacioneve dhe dokumentacionit të pranuar të mësimdhënësve për të marrë titullin mësimdhënës-mentor dhe mësimdhënës-këshilltar, vlerësimin e kandidatëve me pikë, rang- listën, si dhe mënyrën e punës së komisionit i përcakton ministri me propozim të Byrosë dhe Qendrës.

Neni 36

(1) Mësimdhënësit, pa procedurë të zbatuar për rishqyrtim të titullit të marrë, i hiqet titulli i marrë, nëse:

- me aktgjykim të plotfuqishëm i është shqiptuar masa ndalim për kryerje të profesionit, veprimtarisë ose detyrës dhe

- me aktgjykim të plotfuqishëm gjyqësor është dënuar me dënim me burg në kohëzgjatje prej më shumë se gjashtë muajsh.

(2) Procedurë për rishqyrtim të titullit të marrë inicion shkolla nëse:

- mësimdhënësi ka ndërprerje të vazhdueshme të marrëdhënies së punës ose pezullim të marrëdhënies së punës në institucion edukativo-arsimor më tepër se tri vite,

- nuk e realizon planin për zhvillim personal profesional dhe si rezultat i kësaj mësimdhënësit i është caktuar zhvillim i përkrahur profesional në periudhë të caktuar kohore dhe

- nuk i realizon detyrat e punës të mësimdhënësit-mentor përkatësisht mësimdhënësit-këshilltar.

(3) Procedurë për rishqyrtim të titullit të fituar nuk inicohet nëse mësimdhënësi ka ndërprerje të vazhdueshme të marrëdhënies së punës në institucion edukativo-arsimor më shumë se tri vite në pajtim me nenin 22 të këtij ligji si dhe për shkak të dërgimit për përsosje profesionale nga punëdhënësi.

(4) Iniciativë për heqje të titujve të fituar ngrit drejtori i shkollës në të cilën punon mësimdhënësi, Byroja, Qendra ose Inspektorati Shtetëror i Arsimit dhe dorëzohet në Ministri në afat prej shtatë ditësh nga dita e ngritjes së iniciativës.

(5) Ministri në afat prej 15 ditësh nga dita e marrjes së iniciativës nga paragrafi (4) i këtij neni, formon Komision për marrjen dhe rishqyrtimin e titujve të mësimdhënësve, të formuar nga tre anëtarë, nga të cilët njëri është nga radha e të punësuarve në Byro, përkatësisht Qendra pëe mësimdhënës të lëndëve profesionale, një nga Inspektorati Shtetëror i Arsimit dhe një nga Sindikata Reprezentative për Arsimit.

(6) Komisioni jep propozim për heqje të titullit ose propozim për refuzim të iniciativës nga paragrafi (4) i këtij neni, te ministri në afat prej 30 ditësh nga dita e formimit të tij.

(7) Ministri në afat prej 15 ditësh nga dita e marrjes së propozimit nga paragrafi (6) i këtij neni miraton aktvendim.

(8) Kundër aktvendimit të ministrit nga paragrafi (7) i këtij neni mund të parashtrohet ankesë në Komisionin Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit.

Neni 37

Detyrat e punës së mësimdhënësve me titull mësimdhënës-mentor, përveç obligimeve nga neni 14 i këtij ligji, përfshijnë edhe:

- mentorim për mësimdhënës-praktikant;
- mentorim për studentë nga fakultetet për mësimdhënës;

- mentorim për mësimdhënës që kanë zhvillim të përkrahur profesional;

- shfrytëzim të qasjeve inovuese dhe u ndihmon kolegëve në zbatimin e hulumtimeve aksionale;

- pjesëmarrje në përpilim të politikave zhvillimore të shkollës dhe

- detyra tjera në pajtim me kompetencat e marra për mësimdhënës-mentor.

Neni 38

Detyrat e punës të mësimdhënësve me titull mësimdhënës-mentor, përveç obligimeve nga neni 14 i këtij ligji, përfshijnë edhe:

- mentorim për studentë nga fakultetet për mësimdhënës;

- mentorim të kolegëve që kanë zhvillim të përkrahur profesional;

- udhëheqje të ekipeve ndërkollore për mësimnxënie;

- përgatitje të materialeve mësimore për mësimnxënie;

- krijim, aplikim dhe zbatim të projekteve inovuese në shkollë;
- pjesëmarrje në përpilim të politikave zhvillimore të shkollës dhe
- detyra tjera në pajtim me kompetencat e marra për mësimdhënës-këshilltar.

VII. BASHKËPUNËTORË PROFESIONALË

Neni 39

(1) Bashkëpunëtor profesional në arsim fillor dhe të mesëm (pedagog, psikolog, edukator special dhe rehabilitues, sociolog, punonjës social, bibliotekar etj.) mund të jetë person i cili:

- ka mbaruar së paku katër vite arsim përkatës të lartë dhe ka marrë së paku 240 SETK;
- është shtetas i Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe
- e njeh gjuhën maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik dhe gjuhën dhe alfabetin e gjuhës në të cilën zhvillohet mësimi.

(2) Kualifikimet të cilat i fitojnë bashkëpunëtorët profesionalë për profesionin bashkëpunëtor profesional në shkollë fillore dhe të mesme i përkasin nivelit VI A të Kornizës maqedonase të kualifikimeve të arsimit të lartë dhe përshtaten me nivelin VI të Kornizës evropiane të kualifikimeve për arsim të lartë.

(3) Lloji i përgatitjes profesionale të bashkëpunëtorëve profesionalë në arsim fillor përkatësisht të mesëm është i përcaktuar me Normativën për bashkëpunëtor profesionalë në arsim fillor përkatësisht të mesëm, të përcaktuar nga ministri, me propozim të Byrosë dhe Qendrës.

(4) Drejtori i shkollës fillore përkatësisht të mesme formon komision që përbëhet prej tre anëtarëve nga radhët e kuadrit edukativo-arsimor që kryen kontroll të njohjes së gjuhës të bashkëpunëtorëve profesionalë nga paragrafi (1) i këtij neni.

(5) Pa provim të dhënë profesional nuk mund të themelohet marrëdhënie pune në kohë të pacaktuar.

Neni 40

(1) Bashkëpunëtori profesional zgjidhet me konkurs publik.

(2) Personat nga paragrafi (1) i këtij neni, mund të themelojnë marrëdhënie të punës edhe pa konkurs publik, në kohë të caktuar, më së shumti deri në tre muaj.

(3) Konkursi publik nga paragrafi (1) i këtij neni publikohet në së paku dy gazeta ditore nga të cilat së paku në nga një prej gazetave që shtypen në gjuhë maqedonase dhe në gazetata që shtypen në gjuhën që e flasin së paku 20% e qytetarëve të cilët flasin gjuhë zyrtare të ndryshme nga gjuha maqedonase.

(4) Kur në konkursin publik nga paragrafi (1) do të paraqiten më tepër kandidatë, përparësi kanë bashkëpunëtorët profesionalë, të cilët kanë shkallë më të lartë të arsimit përkatës të lartë, sukses më të lartë gjatë studimeve universitare.

(5) Gjatë zgjedhjes së bashkëpunëtorëve profesionalë zbatohet parimi i përfaqësimit të drejtë dhe adekuat i qytetarëve që u përkasin të gjitha bashkësive dhe respektimi i kriterëve për profesionalizëm dhe kompetencë.

Neni 41

(1) Bashkëpunëtorët profesionalë i zgjedh drejtori i shkollës me propozim të Këshillit të Shkollës.

(2) Këshilli i Shkollës gjatë përgatitjes së propozimit nga paragrafi (1) i këtij neni, detyrimisht duhet ta marrë parasysh dispozitën nga neni 40 paragrafi (4) i këtij ligji.

Neni 42

Bashkëpunëtorët profesionalë janë të obliguar të punojnë në arritjen e qëllimeve të nënsistemit të arsimit në të cilin punojnë, në pajtim me programin për punë të shkollës dhe udhëzimet për punë të bashkëpunëtorëve profesionalë të përgatitura prej Byrosë.

Neni 43

Ndalohet diskriminim i bashkëpunëtorëve profesionalë në çfarëdo baze. Ndalohet torturimi trupor ose psikik i bashkëpunëtorit profesional.

Neni 44

(1) Detyrat e punës së bashkëpunëtorit profesional në arsim fillor dhe të mesëm përfshijnë punë profesionale në pajtim me kompetencat themelore profesionale për bashkëpunëtorë profesionalë.

(2) Kompetencat themelore profesionale bashkëpunëtor profesional përfshijnë vlera profesionale dhe dituri e shkathtësi profesionale, në këto fusha:

- punë me nxënës,
- punë me mësimdhënës,
- punë me prindër,
- bashkëpunim me komunitetin,
- zhvillim profesional dhe bashkëpunim profesional,
- punë analitiko-hulumtuese dhe
- strukturë, organizim dhe klimë shkollore.

(3) Kompetencat themelore profesionale nga fushat nga paragrafit (2) i këtij neni i përcakton ministri, me propozim të Byrosë dhe Qendrës.

Neni 45

Bashkëpunëtori profesional ka të drejtë:

- në mënyrë profesionale të përsoset dhe të përparojë në karrierë në pajtim me standardet për avancim në titull;
- për kushte adekuate pune në shkollë në pajtim me normat dhe standardet e përcaktuara;
- të marrë pjesë në organet udhëheqëse të shkollës, të njëjtat t'i zgjedh dhe të jetë i zgjedhur dhe
- për mbrojtje nga keqpërdorimi dhe mobingu, diskriminimi, dhuna dhe shqetësimi fizik, seksual dhe psikik.

Neni 46

(1) Bashkëpunëtorët profesionalë në shkollat fillore që kryejnë punë nga veprimtaria e arsimit fillor, kanë status të dhënësve të shërbimeve publike në arsim fillor dhe për ata zbatohen dispozitat e këtij ligji, dispozitat e Ligjit për të punësuarit në sektorin publik dhe dispozitat e përgjithshme për marrëdhënie të punës.

(2) Për të punësuarit nga paragrafi (1) i këtij neni përcaktohen këto kategori dhe nivele të vendeve të punës:

- kategoria LL – bashkëpunëtor profesional
- niveli LL1 – këshilltar (bashkëpunëtor profesional-këshilltar, bashkëpunëtor profesional - këshilltar në shkolla me nxënës me pengesa),
- niveli LL2 mentor (bashkëpunëtor profesional-mentor, bashkëpunëtor profesional – mentor në shkolla me nxënës me pengesa),

- niveli LL3 bashkëpunëtor profesional (bashkëpunëtor profesional, bashkëpunëtor profesional në shkollë me nxënës me pengesa) dhe

-niveli LL4 praktikant (bashkëpunëtor profesional-praktikant, bashkëpunëtor profesional –praktikant në shkollë me nxënës me pengesa).

Neni 47

(1) Bashkëpunëtorët profesionalë në shkollat e mesme kryejnë punë nga veprimtaria e arsimit, kanë status të dhënësve të shërbimeve publike në arsim të mesëm dhe për ata zbatohen dispozitat e këtij ligji, dispozitat nga sfera e të punësuarve në sektorin publik dhe rregullat e përgjithshme për marrëdhënie të punës.

(2) Për të punësuarit nga paragrafi (1) i këtij neni përcaktohen këto kategori dhe nivele të vendeve të punës:

- kategoria I – bashkëpunëtor profesional
- niveli I1 – këshilltar (bashkëpunëtor profesional - këshilltar, bashkëpunëtor profesional - këshilltar në shkollë me nxënës me pengesa),
- niveli I2 mentor (bashkëpunëtor profesional-mentor, bashkëpunëtor profesional – mentor në shkollë me nxënës me pengesa),
- niveli I3 bashkëpunëtor profesional (bashkëpunëtor profesional, bashkëpunëtor profesional në shkollë me nxënës me pengesa) dhe
- niveli I4 praktikant (bashkëpunëtor profesional - praktikant, bashkëpunëtor profesional -praktikant në shkollë me nxënës me pengesa).

Neni 48

Bashkëpunëtori profesional me dhënie të provimit për praktikant merr kompetencat themelore për bashkëpunëtor profesional në shkollë.

Neni 49

Orari i punës së bashkëpunëtorit profesional në shkollë fillore gjatë javës është 40 orë.

Neni 50

(1) Punën e bashkëpunëtorëve profesionalë e ndjek drejtori dhe Byroja përkatësisht Qendra në suazat e kompetencave të tyre.

(2) Për bashkëpunëtorët profesionalë të cilët në realizimin e punës së tyre nuk tegrojnë rezultate të mjaftueshme ose më rëndë i cenon standardet e sjelljes profesionale, Byroja, Qendra, këshilli i prindërve ose Inspektorati Shtetëror i Arsimit parashtrajnë iniciativë në Këshillin Shkollor për rishqyrtim të punës së bashkëpunëtorit profesional.

(3) Standardet për sjellje profesionale nga paragrafi (2) i këtij neni i përcakton sindikata reprezentative e mësimdhënësve.

(4) Nëse shkaqet për rezultate të pamjaftueshme nuk janë kushtet objektive në shkollë dhe organizimi i punës në shkollë, këshilli shkollor merr vendim që bashkëpunëtorit profesional t'i përcaktohet ndihmë plotësuese profesionale.

(5) Ndihma plotësuese profesionale i përcaktohet bashkëpunëtorit profesional për të cilin janë siguruar njohuri se: nuk përdor metoda efektive komunikimi me nxënësit dhe prindërit, nuk u jep mbështetje mësimdhënësve, përkatësisht nuk i kryen detyrat e tij në pajtim me kompetencat e përcaktuara themelore profesionale.

(6) Programin për ndihmë shtesë profesionale e përgatit ekipi për zhvillim profesional në bashkëpunim me Byronë përkatësisht Qendrën.

(7) Programi mund të zgjasë më së shumti gjashtë muaj.

(8) Realizimin e programit e ndjek drejtori i shkollës dhe në çdo tre muaj e informon këshillin shkollor për realizimin e të njëjtit dhe rezultatet e arritura.

(9) Nëse bashkëpunëtori profesional nuk u përmbahet rekomandimeve në programin për ndihmë shtesë profesionale dhe nuk e realizon programin për ndihmë shtesë profesionale, drejtori, me propozim të këshillit shkollor, merr aktvendim për zvogëlim të pagës në shumë prej 1/3 nga paga e fundit e paguar e bashkëpunëtorit profesional para marrjes së aktvendimit.

(10) Nëse bashkëpunëtori profesional edhe në gjashtë muajt e ardhshëm nuk u përmbahet rekomandimeve në program dhe nuk e realizon programin për ndihmë shtesë profesionale, drejtori me propozim të këshillit të shkollor, merr aktvendim për ndërprerje të marrëdhënies së punës të bashkëpunëtorit profesional.

(11) Për bashkëpunëtorin profesional i cili nuk e respekton orarin e punës dhe bën shkelje më të rënda të Kodit etik për mësimdhënësit dhe bashkëpunëtorët profesionalë ngritet procedurë disiplinore.

(12) Procedurën disiplinore e zbaton Komisioni Disiplinor në mënyrën e përcaktuar me statutin e shkollës.

(13) Drejtori, në bazë të propozimit të komisionit disiplinor, merr aktvendim për shqiptim të masës disiplinore.

(14) Në rastet e shkeljeve më të rënda të Kodit Etik për mësimdhënës dhe bashkëpunëtorë profesionalë, deri në miratim të aktvendimit nga paragrafi (14) i këtij neni, drejtori me aktvendim mund ta largojë bashkëpunëtorin profesional nga puna.

(15) Bashkëpunëtori profesional, kundër aktvendimit të marrë nga paragrafi (13) i këtij neni dhe aktvendimit nga paragrafi (14) i këtij neni ka të drejtë ankese në Këshillin Shkollor, në afat prej 8 ditësh nga dita e pranimi të aktvendimit nga paragrafi (13) i këtij neni, përkatësisht aktvendimit nga paragrafi (14) i këtij neni.

(16) Nëse ekziston dyshim i bazuar që bashkëpunëtorit profesional i është çrregulluar shëndeti mental përkatësisht për shkak të sëmundjeve ose rrethanave tjera të cilat në çfarëdo mënyre mund ta pamundësojnë ose thelbësisht ta kufizojnë gjatë kryerjes së obligimeve, ose mund t'ia rrezikojnë shëndetin ose jetën e të punësuarve tjerë dhe nxënësve gjatë kryerjes së obligimeve të veta, drejtori detyrimisht e udhëzon bashkëpunëtorin profesional në kontroll të jashtëzakonshëm në komision mjekësor për rishqyrtim të aftësisë për realizimin e obligimeve të punës në institucion kompetent mjekësor.

(17) Bashkëpunëtori profesional që është dërguar në kontroll të jashtëzakonshëm në komision mjekësor nga paragrafi (16) i këtij neni, nuk ka të drejtë ta refuzojë udhëzimin në kontroll të jashtëzakonshëm mjekësor.

(18) Nëse bashkëpunëtori profesional e refuzon dërgimin në kontroll të jashtëzakonshëm në komision mjekësor nga paragrafi (16) i këtij neni, i ndërpritet marrëdhënia e punës me fuqi të këtij ligji.

Neni 51

(1) Bashkëpunëtorit profesional për punën e të cilit ka pushuar nevoja për shkaqe të punës, nuk mund t'i ndërpritet marrëdhënia e punës derisa nuk i sigurohet një nga të drejtat në pajtim me ligjin dhe marrëveshje kolektive.

(2) Mënyra dhe kriteret për ndërprerje të marrëdhënies së punës për arsye të punës përcaktohen me marrëveshje kolektive.

VIII. ZHVILLIMI PROFESIONAL I
BASHKËPUNËTORËVE PROFESIONALË

Neni 52

(1) Bashkëpunëtorët profesionalë gjatë punës së vet janë të obliguar në vazhdimësi të përsosjen profesionalisht.

(2) Ministri miraton program vjetor për trajnime për përsosje profesionale të bashkëpunëtorëve profesionalë deri në fund të muajit janar në vitin rrjedhës.

(3) Propozim-programin për trajnime për përsosje profesionale e përpilon dhe propozon Byroja në bashkëpunim me Qendrën dhe Inspektoratin Shtetëror të Arsimit.

Neni 53

(1) Përsosja profesionale e bashkëpunëtorëve profesionalë realizohet nëpërmjet programeve të akredituara për trajnim, nëpërmjet projekteve të miratuara nga ministria, përsosjes interne profesionale në shkollë, ekipe ndërshkollore për mësim dhe nëpërmjet formave individuale të mësimi.

(2) Përsosja profesionale nga paragrafi (1) i këtij neni realizohet pa u cenuar procesi edukativo-arsimor në shkollë, për çfarë kujdest drejtori i shkollës.

Neni 54

(1) Bashkëpunëtorët profesionalë janë të obliguar në suazat e përsosjes së vazhdueshme profesionale të kalojnë së paku 60 orë në trajnime gjatë tri viteve shkollore.

(2) Në suazat e trajnimeve nga paragrafi (1) i këtij neni së paku 40 orë janë nga pjesëmarrja në programe të akredituara për trajnim.

(3) Mjetet për trajnimet nga paragrafi (2) sigurohet në buxhetin e Byrosë, njësitë e vetëqeverisjes lokale dhe nëpërmjet projekteve arsimore të miratuara prej Ministrisë.

(4) Akreditimi i programeve për trajnim nga paragrafi (2) i këtij neni bëhet në pajtim me Ligjin për Byronë për Zhvillim të Arsimit.

(5) Çdo bashkëpunëtor profesional në afat prej tri vitesh kalon 20 orë trajnim për programe prioritare të përcaktuara prej ministrit për çfarë mjetet sigurohen në buxhetin e Byrosë.

Neni 55

(1) Për përsosjen e vet profesionale bashkëpunëtorit profesional bën plan personal për zhvillim profesional për çdo vit shkollor në bazë të vetevaluimit në lidhje me kompetencat profesionale, rezultatet nga evaluimi integral, inspektimi i drejtorit dhe raporte nga vizitat e këshilltarëve të Byrosë dhe Inspektoratit Shtetëror të Arsimit.

(2) Planin nga paragrafi (1) të këtij neni e miraton drejtori i shkollës me propozim të ekipit për zhvillim profesional në shkollë, nga neni 28 paragrafi (3) i këtij ligji.

Neni 56

(1) Bashkëpunëtori profesional, i cili për shkaqe objektive nuk mund të realizojë pjesë të aktiviteteve të planifikuara në planin personal për zhvillim profesional nga neni 55 paragrafi (1) i këtij ligji, ka të drejtë, në konsultim me drejtorin e shkollës të bëjë ndryshim në planin personal për zhvillim profesional.

(2) Bashkëpunëtorit profesional që nuk e ka realizuar planin personal për zhvillim profesional, e për këtë nuk ka shkaqe objektive, drejtori vitin e ardhshëm shkollor i përcakton zhvillim të përkrahur profesional.

(3) Zhvillim i përkrahur profesional nga paragrafi (1) i këtij neni, nënkupton caktim të bashkëpunëtorit profesional në titull më të lartë ose bashkëpunëtorit profesional tjetër që i ndihmon bashkëpunëtorit profesional në përpunimin dhe realizimin e planit të tij personal për zhvillim profesional.

Neni 57

Për zhvillimin profesional të secilit bashkëpunëtor profesional mbahet dosje profesionale.

IX. ZHVILLIM NË KARRIERË I
BASHKËPUNËTORËVE PROFESIONALË

Neni 58

Bashkëpunëtorët profesionalë në shkollat fillore dhe të mesme mund të përparojnë në tituj.

Neni 59

(1) Kategoria bashkëpunëtor profesional merret me provim të dhënë për praktikant.

(2) Bashkëpunëtori profesional mund të përparojë në tituj bashkëpunëtor profesional-mentor dhe bashkëpunëtor profesional-këshilltar.

(3) Standardet profesionale për titujt bashkëpunëtor profesional-mentor dhe bashkëpunëtor profesional-këshilltar dhe mënyrën e marrjes i përcakton ministri me propozim të Byrosë dhe Qendrës.

(4) Numrin e bashkëpunëtorëve profesionalë të cilët mund të marrin tituj bashkëpunëtor profesional-mentor ose bashkëpunëtor profesional-këshilltar për çdo vit fiskal e përcakton ministri, me pëlqim paraprak nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Neni 60

(1) Bashkëpunëtori profesional mund të përparojë në titull bashkëpunëtor profesional-mentor nëse:

- ka së paku shtatë vjet përvojë pune si bashkëpunëtor profesional,
- është i punësuar në kohë pune të pacaktuar dhe
- i plotëson standardet profesionale për bashkëpunëtor profesional-mentor,

(2) Kërkesa për avancim në titull bashkëpunëtor profesional -mentor parashtrohet në Ministri pas thirrjes së shpallur publike, nëpërmjet aplikacionit elektronik në faqen e internetit të Ministrisë me këtë dokumentacion:

- diplomë ose certifikatë për arsim përkatës të mbaruar ose kopje të verifikuar në noter,
- dëshmi për plotësim të standardeve profesionale për bashkëpunëtor profesional -mentor nga dëshmitë e përfshira në dosjen profesionale të bashkëpunëtorit profesional,

- vlerësim nga Byroja dhe mendim nga shkolla për plotësim të standardeve për bashkëpunëtor profesional-mentor dhe

- raport nga Fondi për Sigurim Pensional dhe Invalidor të Republikës së Maqedonisë së Veriut për stazh pune të realizuar të bashkëpunëtorit profesional,

(3) Formën dhe përmbajtjen e formularit të kërkesës nga paragrafi (2) i këtij neni i përcakton ministri, me propozim të Byrosë.

(4) Komisioni nga neni 62 paragrafi (1) i këtij ligji është i obliguar të përgatitë rang-listë nga neni 62 paragrafi (3) i këtij ligji, në afat prej 90 ditësh nga dita e kompletimit të dokumentacionit nga paragrafi (2) i këtij neni.

Neni 61

(1) Bashkëpunëtori profesional-mentor mund të përparojë në titull bashkëpunëtor profesional-këshilltar nëse:

- ka së paku nëntë vite përvojë pune, nga të cilat tri vite në titullin bashkëpunëtor profesional –mentor dhe

- i plotëson standardet profesionale për bashkëpunëtor profesional-këshilltar,

(2) Kërkesa për avancim në titull bashkëpunëtor profesional-këshilltar parashtrohet në Ministri pas thirrjes së shpallur publike, nëpërmjet aplikacionit elektronik në faqen e internetit të Ministrisë, me këtë dokumentacion:

- dëshmi për titull të marrë bashkëpunëtor profesional –mentor,

- dëshmi për plotësim të standardeve profesionale për bashkëpunëtor profesional- këshilltar nga dëshmitë e përfshira në dosjen profesionale të bashkëpunëtorit profesional,

- vlerësim nga Byroja dhe mendim nga shkolla për plotësim të standardeve për bashkëpunëtor profesional-këshilltar dhe

- raport nga Fondi për Sigurim Pensional dhe Invalidor i Republikës së Maqedonisë së Veriut për stazh pune të realizuar të bashkëpunëtorit profesional,

(3) Formën edhe përmbajtjen e formularit të kërkesës nga paragrafi (2) i këtij neni i përcakton ministri, me propozim të Byrosë.

(4) Komisioni nga neni 62 paragrafi (1) i këtij ligji, është i obliguar të përgatitë rang-listë nga neni 62 paragrafi (3) i këtij ligji, në afat prej 90 ditësh nga dita e kompletimit të dokumentacionit nga paragrafi (2) i këtij neni.

Neni 62

(1) Plotësimin e standardeve profesionale për titujt bashkëpunëtor profesional-mentor dhe bashkëpunëtor profesional-këshilltar e kontroillon komision i formuar nga ministri.

(2) Komisioni nga paragrafi (1) i këtij neni, përbëhet nga: dy përfaqësues prej fakulteteve përkatëse që arsimojnë bashkëpunëtorë profesionalë, një përfaqësues nga sindikata reprezentative për arsim dhe nga një përfaqësues nga Ministria dhe Byroja.

(3) Komisioni i vlerëson aplikacionet e arritura dhe dokumentacionin e bashkëpunëtorëve profesional për marrje të titullit bashkëpunëtor profesional-mentor dhe bashkëpunëtor profesional-këshilltar, dhe në pajtim me pikët e fituara të kandidatëve bën rang listë. Bashkëpunëtorët profesionalë të ranguar më lartë sipas numrit të përcaktuar nga ministri për atë vit, e marrin titullin bashkëpunëtor profesional-mentor, përkatësisht bashkëpunëtor profesional-këshilltar.

(4) Bashkëpunëtori profesional i cili nuk do të jetë i kënaqur me vlerësimin nga komisioni ka të drejtë ankese në Komisionin Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të vlerësimit të komisionit.

(5) Mënyrën e formimit të komisionit, vlerësimit të aplikacioneve të pranuar dhe dokumentacionit të bashkëpunëtorëve profesionalë për marrje të titullit bashkëpunëtor profesional-mentor dhe bashkëpunëtor profesional-këshilltar, vlerësimin e kandidatëve me pikë, rang listën, si dhe mënyrën e punës së komisionit, i përcakton ministri me propozim të Byrosë.

Neni 63

(1) Bashkëpunëtorit profesional, pa procedurë të zbatuar për rishqyrtim të titullit të marrë, i hiqet titulli i marrë nëse:

- me aktgjykim të plotfuqishëm i është shqiptuar masë ndalimi për kryerje të profesionit, veprimtarisë ose detyrës dhe

- me aktgjykim të plotfuqishëm gjyqësor është dënuar me dënim me burg në kohëzgjatje prej më shumë se gjashtë muajsh.

(2) Procedurë për rishqyrtim të titullit të marrë inicion shkolla nëse:

- bashkëpunëtori profesional ka ndërprerje të vazhdueshme të marrëdhënies së punës ose pezullim të marrëdhënies së punës në institucion edukativo-arsimor më tepër se tri vite,

- nuk e realizon planin për zhvillim personal profesional dhe si rezultat i kësaj bashkëpunëtorit profesional i është caktuar zhvillim i përkrahur profesional në periudhë të caktuar kohore dhe

- nuk i realizon detyrat e punës së bashkëpunëtorit profesional-mentor përkatësisht bashkëpunëtorit profesional-këshilltar.

(3) Procedurë për rishqyrtim të titullit të marrë nuk inicohet nëse bashkëpunëtori profesional ka ndërprerje të vazhdueshme të marrëdhënies së punës në institucion edukativo-arsimor më shumë se tri vite për shkak të udhëzimit për përsosje profesionale nga ana e punëdhënësit.

(4) Iniciativë për heqje të titujve të marrë parashtron drejtori i shkollës në të cilën punon bashkëpunëtori profesional, Byroja, ose Inspektorati Shtetëror i Arsimit dhe dërgohet në Ministri.

(5) Ministri formon Komision për heqje dhe rishqyrtim të titujve të bashkëpunëtorëve profesionalë, që përbëhet prej tre anëtarëve, nga të cilët njëri është nga radha e punonjësve në Byro, përkatësisht Qendër, një nga Inspektorati Shtetëror i Arsimit dhe një nga sindikata reprezentative e arsimit.

(6) Komisioni jep propozim për heqje të titullit ose propozim për refuzim të iniciativës nga paragrafi (4) i këtij neni, te ministri.

(7) Ministri në bazë të propozimit nga paragrafi (6) i këtij neni miraton aktvendim.

(8) Kundër aktvendimit të ministrit nga paragrafi (7) i këtij neni mund të parashtrohet ankesë në Komisionin Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit.

Neni 64

Detyrat e punës së bashkëpunëtorëve profesionalë me titull bashkëpunëtor profesional-mentor, përveç obligimeve nga neni 44 i këtij ligji, përfshijnë edhe:

- mentorim të bashkëpunëtorit profesional-praktikant;
- mentorim të studentëve prej fakulteteve përkatëse;
- ndjekje dhe orientim të zhvillimit profesional të punonjësve në shkollë,
- inkuorporim të qasjeve inovuese në punën edukativo-arsimore të shkollës dhe udhëheq me zbatimin;
- inicim dhe zhvillim të bashkëpunimit partnerial me familjen dhe komunitetin për çështje relevante për komunitetin nga aspekti i arsimit;
- përpilim të politikave zhvillimore të shkollës dhe
- detyra tjera në pajtim me kompetencat e marra për bashkëpunëtor profesional-mentor.

Neni 65

Detyrat e punës së bashkëpunëtorëve profesionalë me titull bashkëpunëtor profesional-këshilltar, përveç obligimeve nga neni 44 i këtij ligji, përfshijnë edhe:

- mentorim të studentëve prej fakulteteve përkatëse;
- mentorim të kolegëve që kanë zhvillim të përkrahur profesional;
- kryerje të hulumtimeve komplekse relevante për arsimin në kontekst më të gjerë;
- menaxhim të procesit të planifikimit zhvillimor në shkollë dhe propozon politika shkollore për cilësi;
- identifikim të fushave dhe mënyrave të reja për bashkëpunim të shkollës me familjen dhe komunitetin dhe ka rol udhëheqës në implementim dhe
- detyra tjera në pajtim me kompetencat e marra për bashkëpunëtor profesional-këshilltar.

X. TRANSFORMIMI I MARRËDHËNIES SË PUNËS TË MËSIMDHËNËSIT DHE BASHKËPUNËTORIT PROFESIONAL

Neni 66

(1) Në veprimtarinë e arsimit fillor dhe të mesëm transformimi i marrëdhënies së punë nga koha e caktuar në kohë të pacaktuar lejohet vetëm nëse:

- mësimdhënësi, përkatësisht bashkëpunëtori profesional ka stazh pune më shumë se dy vite në institucion edukativ arsimor të verifikuar nga Ministria, me ndërprerje ose pa ndërprerje,
- mësimdhënësi, përkatësisht bashkëpunëtori profesional është në vendin e përhershëm të punës të liruar në bazë të pensionimit, largimit, vdekjes ose baza tjera dhe janë siguruar mjete financiare për të cilin kërkohet transformimi,
- mësimdhënësi, përkatësisht bashkëpunëtori profesional i plotëson kushtet e parapara me normativin për mësimdhënësi/bashkëpunëtor profesional,
- mësimdhënësi, përkatësisht bashkëpunëtori profesional e ka dhënë provimin profesional dhe
- punëdhënësi konstaton se ka nevojë permanente për mësimdhënësi, përkatësisht bashkëpunëtorin profesional dhe kjo nuk do të shkaktoj tepërcë teknologjike dhe
- është marrë pajtim për transformim të vendit të punës nga Ministria.

(2) Kërkuesin për transformim të marrëdhënies së punës shkolle e parashtrohet Komisioni për Transformim të Marrëdhënies së Punës (në tekstin e mëtejshëm: Komisioni

për Transformim), të cilin e formon kryetari i komunës, përkatësisht kryetar i Qytetit të Shkupit, përkatësisht ministri për shkollat fillore dhe të mesme shtetërore dhe përbëhet nga tre anëtarë, si vijon: nga një anëtar nga komuna/Qyteti i Shkupit, përkatësisht Ministria, Inspektorati Shtetëror i Arsimit dhe përfaqësues të sindikatës reprezentative të arsimit. Kryetar i Komisionit për Transformim është përfaqësuesi i Inspektoratit Shtetëror të Arsimit.

(3) Komisioni për transformim formohet për periudhë prej tre vitesh.

(4) Me kërkesën për transformim të marrëdhënies së punës, te Komisioni për Transformim shkolle parashtrohet:

- raport për stazh pune të realizuar të mësimdhënësit nga Fondi për Sigurim Pensional dhe Invalidor të Republikës së Maqedonisë së Veriut,
- deklaratë nga drejtori i shkollës që vendi i punës për cilin kërkohet transformimi është i liruar në bazë të pensionimit, largimit, vdekjes ose baza tjera dhe janë siguruar mjete financiare,
- deklaratë nga drejtori i shkollës se ka nevojë permanente për mësimdhënësin, përkatësisht bashkëpunëtorin profesional dhe se nuk do të shkaktoj tepërcë teknologjike,
- kopje të diplomës/certifikatës për arsim përkatës të mbaruar në pajtim me normativin,
- kopje të certifikatës për provim të dhënë profesional dhe
- analizë të vendeve të punës në nivel të shkollës.

(5) Komisioni për Transformim bën kontroll të dëshmimeve nga paragrafi (4) i këtij neni dhe përpilon raport me propozim për transformim vetëm për mësimdhënësi përkatësisht bashkëpunëtor profesional të cilët i plotësojnë kushtet për transformim të marrëdhënies së punës. Raporti me propozimin duhet të përmbajë edhe analizë të vendeve të punës në nivel të shkollës dhe të komunës/Qyteti të Shkupit dhe i njëjti detyrimisht duhet të jetë i nënshkruar nga të gjithë anëtarët e Komisionit për Transformim.

(6) Komisioni për Transformim për shkollat fillore dhe të mesme komunale/të Qytetit të Shkupit, raportin me propozimin nga paragrafi (5) të këtij neni, e parashtrohet Ministri.

(7) Mësimdhënësi, përkatësisht bashkëpunëtorëve profesional të cilët nuk i plotësojnë kushtet nga paragrafi (1) i këtij neni, Komisioni për Transformim ua kthen dokumentet e shkollës me arsyetim në afat prej shtatë ditësh nga dita e shqyrtimit të njëjtave.

(8) Drejtori i shkollës në bazë të njoftimit nga paragrafi (7) i këtij neni, në afat prej shtatë ditësh nga dita e pranimit të njoftimit, merr vendim për refuzim të transformimit të marrëdhënies së punës.

(9) Mësimdhënësi, përkatësisht bashkëpunëtori profesional i cili nuk është i kënaqur nga vendimi nga paragrafi (8) i këtij neni, ka të drejtë ankese në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të vendimit, në Komisionin Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë për Marrëdhënie të Punës në Shkallë të Dytë.

(10) Ministria në bazë të raportit me propozimin nga paragrafi (5) i këtij neni për mësimdhënësin, përkatësisht bashkëpunëtorin profesional që i plotëson kushtet për transformim të marrëdhënies së punës jep pëlqim për transformim të marrëdhënies së punës.

(11) Drejtori i shkollës në bazë të njoftimit nga paragrafi (10) i këtij neni, në afat prej shtatë ditësh nga dita e pranimit të pëlqimit, merr vendim për transformim të marrëdhënies së punës.

XI. MBIKËQYRJA

Neni 67

(1) Mbiqëqyrje në zbatimin e dispozitave të këtij ligji dhe rregullave të miratuara në bazë të këtij ligji kryen Ministria.

(2) Mbiqëqyrje inspektuese në zbatimin e dispozitave të këtij ligji dhe rregullave të miratuara në bazë të këtij ligji kryejnë Inspektorati Shtetëror i Arsimit dhe inspektorët e autorizuar komunal në pajtim me ligjin.

XII. DISPOZITA KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 68

Dispozitat nga neni 3 paragrafi (1) alinetë 1 dhe 2 të këtij ligji, nuk vlejnë për mësimdhënësit të cilët janë në marrëdhënie pune në kohë të pacaktuar në shkollat fillore dhe të mesme në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Dispozita nga neni 39 paragrafi (1) alineja 1 e këtij ligji nuk vlen për bashkëpunëtorët profesionalë të cilët janë në marrëdhënie pune në kohë të pacaktuar në shkolla fillore dhe të mesme në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 69

(1) Deri në vitin 2022 detyrat e punës së mësimdhënësit-mentor mund t'i kryejë mësimdhënësi i cili ka stazh pune së paku shtatë vite si mësimdhënës.

(2) Deri në vitin 2022 detyrat e punës së bashkëpunëtorit profesional-mentor mund t'i kryejë bashkëpunëtor profesional që ka stazh pune së paku shtatë vite si bashkëpunëtor profesional.

Neni 70

Procedurat e filluara para hyrjes në fuqi të këtij ligji do të përfundojnë në pajtim me Ligjin për arsimin fillor ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 103/2008, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13, 41/14, 116/14, 135/14, 10/15, 98/15, 145/15, 30/16, 127/16, 67/17 dhe 64/18), përkatësisht Ligjin për arsim të mesëm ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/02, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005, 35/2006, 30/2007, 49/2007, 81/2008, 92/2008, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13, 41/14, 116/14, 135/14, 10/15, 98/15, 145/15, 30/16 127/16, 67/17 dhe 64/18).

Neni 71

Aktet nënligjore të parapara me këtë ligj do të miratohen në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 72

Deri në miratimin e akteve nënligjore të parapara me këtë ligj, zbatohen aktet nënligjore që kanë qenë në zbatim deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 73

Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji shfuqizohen Ligji për mësimdhënës në shkolla fillore dhe të mesme ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 10/15, 145/15, 30/16, 127/16, 67/17 dhe 220/18) dhe Ligji për Akademi për Mësimdhënës ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 10/15, 192/15, 30/16, 127/16, dhe 220/18).

Neni 74

Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji shfuqizohen neni 59, neni 59-v paragrafi (1), paragrafi (2) alinetë 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 dhe 10, në nenin 60 dispozita që kanë të bëjnë me mësimdhënës dhe bashkëpunëtorë profesionalë, neni 61, neni 62, neni 63, neni 65, neni 66, neni 67, neni 68, neni 68-a, neni 69, neni 69-a, neni 70, neni 71, neni 72 dhe neni 72-a të Ligjit për arsim të mesëm ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005, 35/2006, 30/2007, 49/2007, 81/2008, 92/2008, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13, 41/14, 116/14, 135/14, 10/15, 98/15, 145/15, 30/16 127/16, 67/17 dhe 64/18).

Neni 75

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazeta Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut".

2568.

Врз основа на членот 75, ставови 1 и 2 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКОТО ЗЕМЈИШТЕ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за земјоделското земјиште, што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 30 јули 2019 година.

Бр. 08-4394/1
30 јули 2019 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi, с.р.**

ЗА К О Н

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКОТО ЗЕМЈИШТЕ

Член 1

Во Законот за земјоделското земјиште („Службен весник на Република Македонија“ број 135/2007, 18/11, 148/11, 95/12, 79/13, 87/13, 106/13, 164/13, 39/14, 130/14, 166/14, 72/15, 98/15, 154/15, 215/15, 7/16 и 39/16), во членот 4 по точката 11 се додаваат две нови точки 11-а и 11-б, кои гласат:

„11-а. „Објекти за промоција на земјоделски производи“ се градби за угостителство во кој се врши промоција на земјоделски производи произведени од земјоделска дејност со површина до 500 метри квадратни и максимална висина од 8 метри до хоризонтален венец;

11-б. „Објекти за спортско рекреативни активности“ се градби во функција на вршење на спортски активности на државно земјоделско земјиште издадено под закуп пред 30 јуни 2019 година;“.

Член 2

Во член 18 став 2 во алинеите 1, 2 и 3 по зборот „подигање“ се додаваат зборовите: „или одгледување“.

Во алинејата 4 по зборовите: „земјоделски култури“ се додаваат зборовите: „и за поставување на пчелни семејства“.

Член 3

Во член 19 по ставот 2 се додаваат три нови ставови 3, 4 и 5, кои гласат:

„За земјоделското земјиште во државна сопственост кое по пат на јавен оглас или јавен повик ќе се подели во закуп на физичко лице на возраст до 40 години или на трговско друштво со управител или извршен директор на возраст до 40 години, обврската за плаќање на закупнина од страна на закупецот настапува три години по влегувањето во сила на договорот за закуп.

По исклучок од ставот 3 на овој член, доколку трговското друштво во периодот до три години по влегувањето во сила на договорот за закуп го промени управителот или извршниот директор со лице на возраст над 40 години, обврската за плаќање на закупнина ќе се смета дека настапила од денот на влегувањето во сила на договорот за закуп.

Трговското друштво од ставот 4 на овој член е должно да ја плати закупнината за периодот од влегувањето во сила на договорот за закуп до денот на промената на управителот или извршниот директор во рок од 30 дена од денот на промената.“.

Член 4

Во член 21 ставот 4 се менува и гласи:

„Начинот на работа на комисијата во постапките по распишани јавни огласи и постапките со прибирање на понуди за давање под закуп на земјоделско земјиште во државна сопственост ја пропишува министерот.“.

По ставот 4 се додаваат два нови става 5 и 6, кои гласат:

„На членовите на комисијата им следува надоместок чија висина ја определува Владата на Република Северна Македонија во зависност од бројот на катастарски парцели предмет на постапката за давање под закуп на земјоделско земјиште во државна сопственост и обемот, сложеноста и времето на работа на комисијата.

Надоместокот од ставот 5 на овој член се исплаќа со решение на министерот.“.

Член 5

Во член 24 ставот 3 се менува и гласи:

„Физичките лица од ставот 1 на овој член доколку учествуваат во постапки за површини над три хектари треба да се регистрирани вршители на земјоделска дејност и/или да се трговец поединец на кои земјоделско-

то производство или преработката на примарни земјоделски производи им е приоритетна дејност, односно да се запишани во единствениот регистар на земјоделски стопанства доколку учествуваат во постапки за површини до три хектари.“.

Во ставот 8 точката на крајот на реченицата се брише и се додаваат зборовите: „за вкупна површина над десет хектари.“.

Член 6

Во член 25-а став 2 зборовите: „само слободно земјоделско земјиште во државна сопственост“ се заменуваат со зборовите: „земјоделско земјиште во државна сопственост над кое нема подигнато насад или над кое има насад кој не е подигнат од страна на поранешен корисник на земјоделското земјиште во државна сопственост кој користењето го имал врз основа на склучен договор, акт на орган на државната управа или единица на локалната самоуправа или судска одлука.“.

Член 7

Во член 27-а став 14 по зборовите: „јавното наддавање“ се додаваат зборовите: „односно од приемот на известувањето за избран најповолен понудувач“.

Член 8

Во член 30 ставот 4 се менува и гласи:

„Доколку во рокот од ставот 2 на овој член избраниот понудувач не го склучи договорот за закуп или не достави банкарска гаранција за квалитетно и навремено извршување на работите, Министерството го склучува договорот со следниот рангиран понудувач согласно со неговата понуда. Следниот рангиран понудувач за склучување на договор се утврдува врз основа на записникот за спроведеното јавно наддавање, односно извештајот за евалуација на понудите доколку изборот на најповолен понудувач се врши без спроведување на постапка за електронско јавно наддавање изготвени од страна на надлежните комисии за давање под закуп на земјоделското земјиште во државна сопственост под закуп.“.

По ставот 4 се додава нов став 5, кој гласи:

„Избраниот понудувач кој нема да го склучи договорот за закуп во рокот од ставот 2 на овој член или нема да достави банкарска гаранција за квалитетно и навремено извршување на работите, односно депозит е должен во рок од 15 дена од истекот на рокот за склучување на договорот за закуп односно рокот за доставување на банкарска гаранција за квалитетно и навремено извршување на работите, односно депозит на име надоместок на штета да плати износ во висина на понудената годишна закупнина независно од наплатата на банкарската гаранција за учество во постапката.“.

Во ставот 5 кој станува став 6 се додава нова реченица, која гласи:

„Земјоделското земјиште предмет на договор за закуп кое нема да биде ставено во владение на закупецот во рок од една година од денот на склучувањето на договорот, може да биде предмет на нови постапки предвидени согласно со овој закон за давање на земјоделското земјиште во државна сопственост во закуп или плодоуживање.“.

Ставовите 6 и 7 стануваат ставови 7 и 8.

Член 9

Во член 30-а во насловот на членот по зборот „договорот“ се додаваат зборовите: „и депозит“.

Во став 1 точката на крајот од реченицата се брише и се додаваат зборовите: „или депозит на сметка на Буџетот на Република Северна Македонија во висина на 5% од планираните инвестиции во понудата на избраниот понудувач, но не помалку од висината на деветмесечна закупнина“.

Во ставот 5 зборовите: „е повисока“ се заменуваат со зборовите: „или депозитот се повисока“, а по зборовите: „деветмесечна закупнина“ се додаваат зборовите: „или депонираните средства му се враќаат на закупецот до висина на деветмесечна закупнина“.

По ставот 6 се додаваат два нови става 7 и 8, кои гласат:

„Депозитот од ставот 1 на овој член му се враќа на закупецот во рок од 30 дена по истекот на договорот за закуп под услов во целост да ги исполнил обврските од договорот. Депозитот по барање на закупецот може да биде искористен и за плаќање на закупнина во последната година од важноста на договорот за закуп под услов да ги исполнил сите останати обврски од договорот за закуп.“

Депозитот од ставот 1 на овој член се задржува како приход на Буџетот на Република Северна Македонија во случај на раскинување на договорот за закуп поради неисполнување на обврските од договорот од страна на закупецот.“

Член 10

Во член 32 ставот 5 се менува и гласи:

„Договорот од членот 30 од овој закон може да се измени со анекс на договор особено во случај на промена на доделените површини поради денационализација, трајна пренамена на доделеното земјоделско земјиште во градежно или поради промени на податоците за површината на катастарската парцела настанати поради дигитализација на катастарските планови.“

Член 11

По членот 34 се додава нов член 34-а, кој гласи:

„Член 34-а

Промена на бизнис план или програма

Закупецот за времетраење на договорот за закуп по претходна согласност на Министерството може да изврши промени во бизнис планот, односно програмата од членот 25 на овој закон доколку поради правни или пречки кои не се настанати по вина на закупецот, истиот не биде воведен во владение на целата површина предмет на договорот или доколку биде воведен во владение по истекот на шест месеци од денот на склучувањето на договорот и тоа соодветно на површината за кој не бил воведен во владение, односно периодот за кој не бил воведен во владение.

Министерството согласноста од ставот 1 на овој член ја дава по претходно поднесено барање од закупецот кон кое се приложени променет бизнис план, односно програма од членот 25 од овој закон и записник од извршен инспекциски надзор за соодветност на промените во однос на површината за кој не бил воведен

во владение, односно периодот за кој не бил воведен во владение, изготвен во рок од 30 дена од денот на поднесување на барањето за согласност.

Закупецот по претходна согласност на Министерството може да изврши и промена на начинот на користење на земјоделското земјиште-земјоделската култура предмет на договорот кој не влијае на времетраењето на договорот за закуп и на планираните финансиски инвестиции и вработувања за земјоделското земјиште кое било дадено во закуп.

Министерството согласноста од ставот 3 на овој член ја дава по претходно доставено барање од закупецот кон кое е доставен извештај изготвен од страна на научна институција од областа на земјоделството за економска неисплатливост на начинот на користење на земјоделското земјиште-земјоделската култура предмет на договорот, односно за економската оправданост на новиот начин на користење на земјоделското земјиште-земјоделската култура во однос на планираните финансиски инвестиции и планираните вработувања.

Против решението за одбивање на барањето за давање согласност од ставовите 2 и 4 на овој член, може да се покрене управен спор пред надлежен суд.“

Член 12

Во член 37 став 2 се додава нова реченица, која гласи:

„Записникот за предавање на владението го потпишуваат закупецот и тричлената Комисија за одземање на владение формирана од министерот.“

Во ставот 3 зборот „Министерството“ се заменува со зборовите: „министерот на предлог на комисијата од став 2 на овој член со решение“.

По ставот 4 се додава нов став 5, кој гласи:

„Трошоците на Министерството за отстранување на насадите и останатите движни и недвижни ствари согласно со ставот 3 на овој член, дотогашниот закупец е должен да ги надомести во рок од 15 дена од приемот на решението за одземање на владението.“

Член 13

По членот 37 се додава нов член 37-а, кој гласи:

„Член 37-а

Изјава за раскинување

Изјавата за раскинување од причина утврдена во членот 37 став 1 алинеја 1 од овој закон се изјавува во рок од 60 дена од денот на истекот на рокот за плаќање на закупнината, по претходно доставена опомена до закупецот. Опомената се доставува во рок од 15 дена од денот на истекот на рокот за плаќање на закупнината.

Договорот за закуп нема да се раскине доколку закупецот во рокот утврден во опомената ја плати закупнината со законска казнена камата за периодот на доцнење или достави изјава заверена на нотар дека плаќањето на закупнината ќе го врши со пребивање на обврската за закупнина со побарувања по основ на финансиска поддршка согласно со Законот за земјоделство и рурален развој за тековната година за што доставува копија од барањето за финансиска поддршка по Годишната програма за финансиска поддршка во земјоделството поднесено во тековната година.

Договорот за закуп кај кој плаќањето на закупнина-та согласно со изјавата на закупецот ќе се врши со пребивање на обврската за закупнина со побарувања по основ на финансиска поддршка согласно со Законот за земјоделство и рурален развој ќе се раскине доколку закупецот во рок од една година од давањето на изјавата не достави решение издадено од Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој за пребивање на обврските за закупнина со побарувањата по основ на доделена финансиска поддршка или доказ дека ја платил закупнината со законска казнена камата од денот на доспевање на побарувањето до денот на плаќањето.

Закупците плаќањето на закупнината со пребивање на обврската за закупнина со побарувања по основ на финансиска поддршка согласно со Законот за земјоделство и рурален развој можат да го искористат најмногу пет пати за времетраењето на договорот за закуп.“

Член 14

По членот 41 се додава нов член 41-а, кој гласи:

„Член 41-а

Престанување и раскинување на договорот за плодуюживање

Договорот за плодуюживање престанува да важи во следниве случаи:

- со истекот на времето за кој е склучен,
- спогодбено меѓу договорните страни,
- земјоделското земјиште престане да биде земјоделско заради трајна пренамена,
- со правосилно решение за денационализација (враќање и давање на надоместок од ист вид),
- со смрт на плодуюживателот и
- плодуюживателот ги отуѓил долгогодишните насади или објектите поставени на земјоделското земјиште дадено на плодуюживање или ја изгубил сопственоста врз истите по кој било друг правен основ.

Престанувањето на важењето на договорите за плодуюживање во случаите од ставот 1 на овој член го утврдува министерот со решение.

Договорот за плодуюживање Министерството може еднострано да го раскине со изјава во следниве случаи:

- земјоделското земјиште дадено на плодуюживање не се користи согласно со намената за кое е дадено,
- земјоделското земјиште се користи спротивно на договорот,
- земјоделското земјиште се користи спротивно од овој закон,
- земјоделското земјиште се дава во закуп од страна на плодуюживателот,
- доколку земјоделското земјиште е предмет на продажба согласно со Законот за продажба на земјоделското земјиште во државна сопственост.

Во случаите на раскинување на договорот од ставот 3 на овој член, плодуюживателот е должен записнички да го предаде во владение земјоделското земјиште во државна сопственост на начин утврден во членот 37 ставови 2, 3, 4 и 5 од овој закон.

Министерството е должно примерок од решението за престанување и раскинување на договорот за плодуюживање, односно изјавата за раскинување на договорот за закуп, заедно со пријавата по електронски пат да

ги доставува до Агенцијата за катастар на недвижности заради бришење на приклучувањето на договорот за закуп, односно плодуюживање на недвижностите.“

Член 15

Во член 51-а став 1 по зборот „оранжериј“ се става запирка и се додаваат зборовите: „објекти за промоција на земјоделски производи и објекти за спортско рекреативни активности.“

Член 16

Во член 51-б став 1 по зборот „оранжерија“ се става запирка и се додаваат зборовите: „објекти за промоција на земјоделски производи, објекти за спортско рекреативни активности.“

Во ставот 2 по зборовите: „бара градење“ се додаваат зборовите: „односно најмалку десет хектари за објекти за промоција на земјоделски производи и објекти за спортско рекреативни активности“.

Член 17

Членот 51-в се менува и гласи:

„Запишувањето на објектите од членот 51-а став 1 од овој закон во катастарот на недвижности, Агенцијата за катстар на недвижности го врши согласно со прописите за катастар на недвижности.“

Член 18

Во член 59 став 1 зборовите: „Глоба во износ од 12.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице“ се заменуваат со зборовите: „Глоба на правно лице во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на мало трговско друштво, а глоба на правно лице во износ од 3.000 до 6.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на средно и големо трговско друштво за прекршок“.

Ставот 2 се менува и гласи:

„Глоба во износ од 100 до 300 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице за сторен прекршок од ставот (1) на овој член“.

Во ставот 3 зборовите: „од 800 до 1.200“ се заменуваат со зборовите: „од 50 до 250“.

Член 19

Во член 59-а зборовите: „од 7.500 до 10.000“ се заменуваат со зборовите „од 50 до 250“.

Член 20

Во член 59-б зборовите: „од 15.000“ се заменуваат со зборовите „од 50 до 250“.

Член 21

Во член 59-в зборовите: „од 7.500 до 10.000“ се заменуваат со зборовите: „од 50 до 250“.

Член 22

Во член 60 став 1 зборовите: „Глоба во износ од 4.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице“ се заменуваат со зборовите: „Глоба на правно лице во износ од 250 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на мало трговско друштво, а глоба на правно лице во износ од

1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на средно и големо трговско друштво за прекршок“.

Ставот 2 се менува и гласи:

„Глоба во износ од 50 до 150 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице за сторен прекршок од ставот 1 на овој член“.

Во ставот 3 зборовите: „од 200 до 300“ се заменуваат со зборовите: „од 50 до 150“.

Член 23

Во член 61 став 1 зборовите: „Глоба во износ од 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице“ се заменуваат со зборовите: „Глоба на правно лице во износ од 150 до 300 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на мало трговско друштво, а глоба на правно лице во износ од 250 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на средно и големо трговско друштво за прекршок“.

Ставот 2 се менува и гласи:

„Глоба во износ од 50 до 100 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице за сторен прекршок од ставот 1 на овој член“.

Во ставот 3 зборовите: „100“ се заменуваат со зборовите: „од 50 до 100“.

Член 24

Во член 61-а став 1 зборовите: „од 25 до 50“ се заменуваат со зборовите: „од 50 до 100“.

Во ставот 2 зборовите: „од 25 до 50“ се заменуваат со зборовите: „од 50 до 100“.

Во ставот 3 зборовите: „од 25 до 50“ се заменуваат со зборовите: „од 50 до 100“.

Член 25

Подзаконскиот пропис предвиден во овој закон ќе се донесе во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 26

Започнатите постапки по јавни огласи за давање на земјоделско земјиште во државна сопственост во закуп и постапките за прибирање на понуди по јавни повици за давање на земјоделско земјиште во државна сопственост во закуп до денот на влегувањето во сила на овој закон ќе завршат согласно со Законот за земјоделското земјиште („Службен весник на Република Македонија“ број 135/2007, 18/11, 148/11, 95/12, 79/13, 87/13, 106/13, 164/13, 39/14, 130/14, 166/14, 72/15, 98/15, 154/15, 215/15, 7/16 и 39/16).

Член 27

Физичките и правните лица на кои поради неплате на закупнина им е раскинат договорот за закуп во период од една година пред денот на влегувањето во сила на овој закон, а земјоделското земјиште предмет на договорот е сè уште во нивно владение можат во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон

да поднесат барање за склучување на нов договор за закуп под истите услови, за преостанатиот временски период од претходниот договор.

Кон барањето од ставот 1 на овој член, физичките и правните лица се должни да достават доказ за платена закупнина со казнена камата за задоцнето плаќање за целиот период на важење на договорот и доказ за платен надоместок на штета во висина на годишната закупнина за периодот за кој земјоделското земјиште го владееле без правен основ.

Министерот во рок од 90 дена од денот на приемот на барањето од ставот 1 на овој член со доказите од ставот 2 на овој член и по претходно обезбеден записник од извршен инспекциски надзор од државниот инспекторат за земјоделство за владение на земјиштето за кое се бара склучување на договорот, склучува договор за закуп со непосредна спогодба со подносителот на барањето под истите услови, за преостанатиот временски период од претходниот договор.

Член 28

Закупците по договорите за закуп на земјоделско земјиште во државна сопственост склучени пред денот на влегувањето во сила на овој закон кој не се воведени во владение на земјиштето предмет на договорот повеќе од една година од денот на склучувањето на договорот за закуп, можат да се воведат во владение во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон на начин пропишан со подзаконскиот акт од членот 32 став 2 од овој закон.

Барање за воведување во владение од ставот 1 на овој член може да се поднесе до подрачната единица на Министерството која дејствува на регионот каде се наоѓа земјиштето во рок од 15 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Земјоделското земјиште предмет на договорите од ставот 1 на овој член кое нема да биде воведено во владение на закупецот согласно со рокот утврден во ставот 1 на овој член, може да биде предмет на нови постапки предвидени согласно со овој закон за давање на земјоделското земјиште во државна сопственост во закуп или плодуюживање.“.

Член 29

Имателите на помошен објект, оранжерија или објект за примарна обработка на земјоделски производи кои не поднеле барање за потврдување на бесправен помошен објект, оранжерија или објект за примарна обработка на земјоделски производи во рокот утврден во Законот за изменување и дополнување на Законот за земјоделското земјиште („Службен весник на Република Македонија“ број 106/13), можат да поднесат барање за потврдување на бесправен помошен објект, оранжерија или објект за примарна обработка на земјоделски производи до единицата на локалната самоуправа на чие подрачје е изграден бесправниот објект или оранжерија најдоцна до 31 јули 2020 година.

Член 30

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

L I G J
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT
PËR TOKË BUJQËSORE

Neni 1

Në Ligjin për tokë bujqësore ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 135/2007, 18/11, 148/11, 95/12, 79/13, 87/13, 106/13, 164/13, 39/14, 130/14, 166/14, 72/15, 98/15, 154/15, 215/15, 7/16 dhe 39/16), në nenin 4 pas pikës 11 shtohen dy pika të reja 11-a dhe 11-b, si vijojnë:

"11-a. "Objekte për promovimin e produkteve bujqësore" janë ndërtime për hotelieri në të cilin bëhet promovimi i produkteve bujqësore të prodhuara nga veprimtaria bujqësore me sipërfaqe deri në 500 metër katrorë dhe lartësi maksimale prej 8 metra deri në kurorë horizontale;

11-b. Objekte për aktivitete rekreative sportive janë ndërtime në funksion të kryerjes së aktiviteteve sportive në tokë bujqësore shtetërore të dhënë me qira para 30 qershorit 2019;".

Neni 2

Në nenin 18 paragrafi 2 në alinetë 1, 2 dhe 3 pas fjalës "ngritje" shtohen fjalët: "ose kultivim".

Në alinenë 4 pas fjalëve: "kultura bujqësore" shtohen fjalët: "edhe për vendosjen e familjeve të bletëve".

Neni 3

Në nenin 19 pas paragrafit 2 shtohen tre paragrafë të rinj 3, 4 dhe 5, si vijojnë:

"Tokë bujqësore në pronësi shtetërore e cila nëpërmjet konkursit publik ose thirrjes publike do t'i ndahet me qira personit fizik në moshë deri 40 vjet ose shoqërisë tregtare me drejtues ose drejtor ekzekutiv në moshën deri 40 vjet, obligimi për pagesën e qirasë nga qiramarrësi ndodh tre vjet pas hyrjes në fuqi të marrëveshjes për qira.

Me përjashtim nga paragrafi 3 i këtij neni, nëse shoqëria tregtare në periudhën deri në tre vjet pas hyrjes në fuqi të marrëveshjes për qira e ndryshon drejtorin ose drejtorin ekzekutiv me person në moshën mbi 40 vjet, obligimi për pagesën e qirasë do të konsiderohet se ka ndodhur nga dita e hyrjes në fuqi të marrëveshjes për qira.

Shoqëria tregtare nga paragrafi 4 i këtij neni është e detyruar ta paguajë qiranë për periudhën nga hyrja në fuqi e marrëveshjes për qira deri në ditën e ndryshimit të drejtuesit ose drejtorit ekzekutiv në afat prej 30 ditësh nga dita e ndryshimit."

Neni 4

Në nenin 21 paragrafi 4 ndryshohet si vijon:

"Mënyrën e punës së komisionit në procedurat pas konkurseve publike të shpallura dhe procedurat me grumbullimin e ofertave për dhënie me qira të tokës bujqësore në pronësi shtetërore e përcakton ministri."

Pas paragrafit 4 shtohen dy paragrafë të rinj 5 dhe 6, si vijojnë:

"Anëtarëve të komisionit u takon kompensim lartësinë e të cilit e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut varësisht nga numri i parcelave kadastrale lëndë e procedurës për dhënie me qira të tokës bujqësore në pronësi shtetërore dhe vëllimi, ndërlikueshmëria dhe koha e punës së komisionit.

Kompensimi nga paragrafi 5 i këtij neni paguhet me aktvendim të ministrit."

Neni 5

Në nenin 24 paragrafi 3 ndryshohet si vijon:

"Personat fizikë nga paragrafi 1 i këtij neni nëse marrin pjesë në procedura për sipërfaqe mbi tre hektar duhet të jenë kryerës të regjistruar të veprimtarisë bujqësore dhe/ose të jenë tregtar individ të cilët prodhimtarinë bujqësore ose përpunimin e produkteve bujqësore primare e kanë veprimtari prioritare, përkatësisht të jenë të regjistruar në regjistrin unik të ekonomive bujqësore nëse marrin pjesë në procedura për sipërfaqe deri në tre hektarë."

Në paragrafin 8 pika në fund të fjalisë shlyhet dhe shtohen fjalët: "për sipërfaqe të përgjithshme mbi dhjetë hektarë."

Neni 6

Në nenin 25-a paragrafi 2 fjalët: "vetëm tokë bujqësore të lirë në pronësi shtetërore" zëvendësohen me fjalët: "tokë bujqësore në pronësi shtetërore mbi të cilën nuk është ngritur mbëltime ose mbi të cilën ka mbëltime që nuk është ngritur nga shfrytëzuesi i mëparshëm i tokës bujqësore në pronësi shtetërore i cili shfrytëzimin e ka pasur në kohë të marrëveshjes së lidhur, aktit të organit të administratës shtetërore ose njësisë së vetëqeverisjes lokale ose vendimit gjyqësor."

Neni 7

Në nenin 27-a paragrafi 14 pas fjalëve: "ankandi publik" shtohen fjalët: "përkatësisht nga pranimi i njoftimit për ofertues të zgjedhur më të volitshëm".

Neni 8

Në nenin 30 paragrafi 4 ndryshohet si vijon:

"Nëse në afatin nga paragrafi 2 i këtij neni ofertuesi i zgjedhur nuk e lidh marrëveshjen për qira ose nuk dorëzon garanci bankare për kryerjen kualitative dhe në kohë të punëve përkatësisht depozitë është i detyruar në afat prej 15 ditëve nga kalimi i afatit për lidhjen e marrëveshjes për qira përkatësisht afatit për dorëzimin e garancisë bankare për kryerjen kualitative dhe në kohë të punëve përkatësisht depozitë në emër kompensim të dëmit të paguajë shumë në lartësi të qirasë vjetore të ofruar varësisht nga arkëtimi i garancisë bankare për pjesëmarrje në procedurën."

Pas paragrafit 4 shtohet paragrafi i ri 5, si vijon:

"Ofertuesi i zgjedhur i cili nuk do ta lidh marrëveshjen për qira në afatin nga paragrafi 2 të këtij neni ose nuk do të dorëzojë garanci bankare për kryerjen kualitative dhe në kohë të punëve përkatësisht depozitë është i detyruar në afat prej 15 ditëve nga kalimi i afatit për lidhjen e marrëveshjes për qira përkatësisht afatit për dorëzimin e garancisë bankare për kryerjen kualitative dhe në kohë të punëve përkatësisht depozitë në emër kompensim të dëmit të paguajë shumë në lartësi të qirasë vjetore të ofruar varësisht nga arkëtimi i garancisë bankare për pjesëmarrje në procedurën."

Në paragrafin 5 i cili bëhet paragrafi 6 shtohet fjali e re si vijon:

"Toka bujqësore lëndë e marrëveshjes për qira e cila nuk do të vendoset në zotërim të qiramarrësit në afat prej një viti nga dita e lidhjes së marrëveshjes, mund të jetë

lëndë e procedurave të reja të parapara në pajtim me këtë ligj, për dhënien e tokës bujqësore në pronësi shtetërore me qira ose uzufukt.“

Paragrafët 6 dhe 7 bëhen paragrafë 7 dhe 8.

Neni 9

Në nenin 30-a në titullin e nenit pas fjalës “marrëveshje” shtohen fjalët: “edhe depozitë”.

Në paragrafin 1 pika në fund të fjalisë shlyhet dhe shtohen fjalët: “ose depozitë në llogari të Buxhetit të Republikës së Maqedonisë së Veriut në lartësi prej 5% nga investimet e planifikuara në ofertën e ofertuesit të zgjedhur, por jo më pak se lartësia e qirasë nëntëmujore”.

Në paragrafin 5 fjalët: “është më i lartë” zëvendësohen me fjalët: “ose depozitës janë më të larta”, ndërsa pas fjalëve: “qira nëntëmujore” shtohen fjalët: “ose mjetet e deponuara i kthehen qiramarrësit deri në lartësinë e qirasë nëntëmujore”.

Pas paragrafit 6 shtohen dy paragrafë të rinj 7 dhe 8, si vijojnë:

“Depozita nga paragrafi 1 i këtij neni i kthehet qiramarrësit në afat prej 30 ditësh pas kalimit të marrëveshjes për qira me kusht që plotësisht t’i ketë plotësuar obligimet nga marrëveshja. Depozita me kërkesë të qiramarrësit mund të shfrytëzohet edhe për pagesën e qirasë në vitin e fundit të vlefshmërisë së marrëveshjes për qira me kusht që t’i ketë plotësuar të gjithë obligimet tjera nga marrëveshja për qira.

Depozita nga paragrafi 1 i këtij neni mbahet si të hyra të Buxhetit të Republikës së Maqedonisë së Veriut në rast të prishjes së marrëveshjes për qira për shkak të mosplotësimit të obligimeve të marrëveshjes nga qiramarrësi.“

Neni 10

Në nenin 32 paragrafi 5 ndryshohet si vijon:

“Marrëveshja nga neni 30 e këtij ligji mund të ndryshohet me aneks të marrëveshjes posaçërisht në rast të ndryshimit të sipërfaqeve të ndara për shkak të denacionalizimit, ridedikimit të përhershëm të tokës bujqësore të ndarë në tokë ndërtimore ose për shkak të ndryshimeve të të dhënave për sipërfaqen e parcelës kadastrale të ndodhura për shkak të digjitalizimit të planeve kadastrale.“

Neni 11

Pas nenit 34 shtohet nen i ri 34-a, si vijon:

“Neni 34-a

Ndryshimi i planit ose programit të biznesit

Qiramarrësi për kohëzgjatjen e marrëveshjes për qira me pëlqim paraprak të Ministrisë mund të kryejë ndryshime në planin e biznesit përkatësisht programin nga neni 25 i këtij ligji nëse për shkak të pengesave juridike ose pengesave të cilat nuk kanë ndodhur me fajin e qiramarrësit, i njëjti nuk vendoset në zotërim të tërë sipërfaqes lëndë të marrëveshjes ose nëse vendoset në zotërim pas kalimit të gjashtë muajve nga dita e lidhjes së marrëveshjes edhe atë në mënyrë përkatëse me sipërfaqen për të cilën nuk është vendosur në zotërim përkatësisht periudhën për të cilën nuk është vendosur në zotërim.

Ministria pëlqimin nga paragrafi 1 i këtij neni e jep pas kërkesës së parashtruar paraprakisht nga qiramarrësi të cilës i janë bashkëngjitur plani i ndryshuar i biznesit

përkatësisht programi nga neni 25 i këtij ligji dhe procesverbali nga mbikëqyrja inspektuese e realizuar për përshatshmërinë e ndryshimeve lidhur me sipërfaqen për të cilën nuk është vendosur në zotërim përkatësisht periudhën për të cilën nuk është vendosur në zotërim, të përgatitur në afat prej 30 ditësh nga dita e parashtrimit të kërkesës për pëlqim.

Qiramarrësi me pëlqimin paraprak të Ministrisë mund të kryejë edhe ndryshimin e mënyrës së shfrytëzimit të tokës bujqësore-kulturës bujqësore lëndë e marrëveshjes e cila nuk ndikon në kohëzgjatjen e marrëveshjes për qira dhe në investimet financiare të planifikuara dhe punësimet për tokën bujqësore e cila është dhënë me qira.

Ministria pëlqimin nga paragrafi 3 i këtij neni e jep pas kërkesës paraprake të dorëzuar nga qiramarrësi me të cilën është dorëzuar raport i përpiluar nga institucioni shkencor nga sfera e bujqësisë për pashpagueshmëri ekonomike të mënyrës së shfrytëzimit të tokës bujqësore-kulturës bujqësore lëndë e marrëveshjes përkatësisht për arsyeshmërinë ekonomike të mënyrës së re të shfrytëzimit të tokës bujqësore-kulturës bujqësore në lidhje me investimet financiare të planifikuara dhe punësimet e planifikuara.

Kundër aktvendimit për refuzimin e kërkesës për dhënien e pëlqimit nga paragrafët 2 dhe 4 të këtij neni, mund të ngrihet kontest administrativ para gjykatës kompetente.“

Neni 12

Në nenin 37 paragrafi 2 shtohet fjali e re, si vijon:

“Procesverbalin për dorëzimin e zotërimit e nënshkruajnë qiramarrësi dhe Komisioni treanëtarësh për heqjen e zotërimit i formuar nga ministri.“

Në paragrafin 3 fjala “Ministria” zëvendësohet me fjalët: “ministri me propozim të komisionit nga paragrafi 2 i këtij neni me aktvendim”.

Pas paragrafit 4 shtohet paragrafi i ri 5, si vijon:

“Shpënzimet e Ministrisë për heqjen e mbëltimeve dhe sendeve tjera të tundshme dhe patundshme në pajtim me paragrafin 3 të këtij neni, qiramarrësi i deriatëhershëm është i obliguar t’i kompensojë në afat prej 15 ditësh nga pranimi i aktvendimit për revokimin e zotërimit.“

Neni 13

Pas nenit 37 shtohet nen i ri 37-a, si vijon:

“Neni 37-a

Deklaratë për ndërprerje

Deklarata për ndërprerje nga shkaku i përcaktuar në nenin 37 paragrafi 1 alineja 1 të këtij ligji deklarohet në afat prej 60 ditësh nga dita e kalimit të afatit për pagesën e qirasë, me vërejtjen e dorëzuar paraprakisht te qiramarrësi. Vërejtja dorëzohet në afat prej 15 ditësh nga dita e kalimit të afatit për pagesën e qirasë.

Marrëveshja për qira nuk do të prishet nëse qiramarrësi në afatin e përcaktuar në vërejtje e paguan qiranë me kamatë ndëshkuese ligjore për periudhën e vonesës ose dorëzon deklaratë të verifikuar në noter se pagesën e qirasë do ta kryejë me kompensimin e obligimit për qira me kërkesa në bazë të mbështetjes financiare në pajtim me Ligjin për bujqësi dhe zhvillim rural për vitin rrjedhës për çka dorëzon kopje të kërkesës për mbështetje financiare sipas Programit vjetor për mbështetje financiare në bujqësinë të parashtruar në vitin rrjedhës.

Marrëveshja për qira tek e cila pagesa e qirasë në pajtim me deklaratën e qiramarrësit do të bëhet duke kompensuar detyrimin e qirasë me kërkesa në bazë të përkrahjes financiare në pajtim me Ligjin për bujqësi dhe zhvillim rural do të priset nëse qiramarrësi në afat prej një viti nga dhënia e deklaratës nuk dorëzon aktvendim të lëshuar nga Agjencia për përkrahje financiare në bujqësi dhe zhvillim rural për kompensim të detyrimeve për qira me kërkesat në bazë të përkrahjes së dhënë financiare ose dëshmisë se është paguar qiraja me kamatë ligjore ndëshkuese nga dita e maturimit të kërkesës deri në ditën e pagesës.

Qiramarrësit pagesën e qirasë me kompensim të detyrimit për qira me kërkesa në bazë të përkrahjes financiare në pajtim me Ligjin për bujqësi dhe zhvillim rural mund ta shfrytëzojnë më së shumti pesë herë për kohëzgjatjen e marrëveshjes për qira."

Neni 14

Pas nenit 41 shtohet nen i ri 41-a, si vijon:

"Neni 41-a

Ndërprerja dhe prishja e marrëveshjes për uzufrukt

Marrëveshja për uzufrukt shfuqizohet në rastet në vijim:

- me skadimin e kohës për të cilën është lidhur,
- me marrëveshje ndërmjet palëve kontraktuese,
- toka bujqësore pushon të jetë bujqësore për shkak të ridedikimit të përhershëm,
- me aktvendim të plotfuqishëm për denacionalizim (kthim dhe dhënie të kompensimit nga lloji i njëjtë),
- me vdekjen e uzufruktarit dhe
- uzufruktari i ka tjetërsuar mbëltime shumëvjeçare ose objektet e vendosura në tokë bujqësore të dhënë në uzufrukt ose e ka humbur pronësinë në bazë të cilësdo baze tjetër juridike.

Pushimin e vlefshmërisë së marrëveshjeve për uzufrukt nga paragrafi 1 i këtij neni e përcakton ministri me aktvendim.

Marrëveshjen për uzufrukt Ministria mundet në mënyrë të njëanshme ta prishë me deklaratë në këto raste:

- toka bujqësore e dhënë në uzufrukt nuk shfrytëzohet në pajtim me dedikimin për të cilin është dhënë,
- toka bujqësore shfrytëzohet në kundërshtim me marrëveshjen,
- toka bujqësore shfrytëzohet në kundërshtim me këtë ligji,

- toka bujqësore jepet me qira nga ana e uzufruktarit,
- nëse toka bujqësore është lëndë e shitjes në pajtim me Ligjin për shitje të tokës bujqësore në pronësi shtetërore.

Në rastet e prishjes së marrëveshjes nga paragrafi 3 i këtij neni, uzufruktari është i detyruar me procesverbal ta dorëzojë në zotërim tokën ndërtimore në pronësi shtetërore në mënyrën e përcaktuar në nenin 37 paragrafët 2, 3, 4 dhe 5 të këtij ligji.

Ministria është e detyruar ekzemplarën nga aktvendimi për ndërprerjen dhe prishjen e marrëveshjes për uzufrukt, përkatësisht deklaratën për prishjen e marrëveshjes për qira, së bashku me fletëparaqitjen në formë elektronike t'i dorëzojë në Agjencinë për Kadastër të Patundshmërive për shkak të shlyerjes së shënimit të marrëveshjes për qira përkatësisht uzufruktit të patundshmërive."

Neni 15

Në nenin 51-a paragrafi 1 pas fjalës "oranzheri" vihet presje dhe shtohen fjalët: "objekte për promovim të produkteve bujqësore dhe objekte për aktivitete rekreative sportive."

Neni 16

Në nenin 51-b në paragrafin 1 pas fjalës "oranzheri" vihet presje dhe shtohen fjalët: "objekte për promovim të produkteve bujqësore, objekte për aktivitete rekreative sportive."

Në paragrafin 2 pas fjalëve: "kërkon ndërtim" shtohen fjalët: "përkatësisht së paku dhjetë hektarë për objekte për promovim të produkteve bujqësore dhe objekte për aktivitete rekreative sportive".

Neni 17

Neni 51-v ndryshohet si vijon:

"Regjistrimin e objekteve nga neni 51-a paragrafi 1 i këtij ligji në kadastrën e patundshmërive, Agjencia për Kadastër të Patundshmërive e kryen në pajtim me rregullat për kadastër të patundshmërive."

Neni 18

Në nenin 59 paragrafi 1 fjalët: "Gjobë në shumë prej 12.000 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik" zëvendësohen me fjalët: "Gjobë e personit juridik në shumë prej 1.000 deri 2.000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet shoqërisë së vogël tregtare, ndërsa gjobë e personit juridik në shumë prej 3.000 deri 6.000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet shoqërisë së mesme dhe të madhe tregtare për kundërvajtje".

Paragrafi 2 ndryshohet si vijon:

"Gjobë në shumë prej 100 deri 300 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet edhe personit përgjegjës në personin juridik për kundërvajtje të kryer nga paragrafi (1) i këtij neni".

Në paragrafin 3 fjalët: "prej 800 deri 1200" zëvendësohen me fjalët: "prej 50 deri 250".

Neni 19

Në nenin 59-a fjalët: "prej 7.500 deri 10.000" zëvendësohen me fjalët "prej 50 deri 250".

Neni 20

Në nenin 59-b fjalët: "prej 15.000" zëvendësohen me fjalët: "prej 50 deri 250".

Neni 21

Në nenin 59-v fjalët: "prej 7.500 deri 10.000" zëvendësohen me fjalët: "prej 50 deri 250".

Neni 22

Në nenin 60 paragrafi 1 fjalët: "Gjobë në shumë prej 4.000 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik" zëvendësohen me fjalët: "Gjobë e personit juridik në shumë prej 250 deri 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet shoqërisë së vogël tregtare, ndërsa gjobë e personit juridik në shumë prej 1.000 deri 2.000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet shoqërisë së mesme dhe të madhe tregtare për kundërvajtje".

Paragrafi 2 ndryshohet si vijon:

„Gjobë në shumë prej 50 deri 150 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet edhe personit përgjegjës në personin juridik për kundërvajtje të kryer nga paragrafi 1 i këtij neni”.

Në paragrafin 3 fjalët: “prej 200 deri 300” zëvendësohen me fjalët: “prej 50 deri 150”.

Neni 23

Në nenin 61 paragrafi 1 fjalët: “Gjobë në vlerë prej 1,000 eurosh në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik” zëvendësohen me fjalët: “Gjobë personit juridik në shumë prej 150 deri 300 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet shoqërive tregtare të vogla, ndërsa gjobë prej 250 deri 500 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet shoqërisë tregtare të mesme dhe të madhe për kundërvajtje”.

Paragrafi 2 ndryshon si vijon:

„Gjobë në shumë prej 50 deri më 100 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit përgjegjës në person juridik për kundërvajtjen e kryer nga paragrafi 1 i këtij neni”.

Në paragrafin 3 fjalët: “100” zëvendësohen me fjalët: “nga 50 deri në 100”.

Neni 24

Në nenin 61-a paragrafin 1 fjalët: “nga 25 deri në 50” zëvendësohen me fjalët: “nga 50 deri në 100”.

Në paragrafin 2 fjalët: “nga 25 deri në 50” zëvendësohen me fjalët: “nga 50 deri në 100”.

Në paragrafin 3 fjalët: “nga 25 deri në 50” zëvendësohen me fjalët: “nga 50 deri në 100”.

Neni 25

Rregullat nënligjore të parapara me këtë ligj do të miratohen në afat prej 60 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 26

Procedurat e inicuar për shpallje publike për dhënien e tokës bujqësore në pronësi shtetërore me qira dhe procedurat për grumbullimin e ofertave sipas thirrjeve publike për dhënien e tokës bujqësore në pronësi shtetërore në qira deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, duhet të mbarojnë në përputhje me Ligjin për tokë bujqësore (Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë numër 135/2007, 18/11, 148/11, 95/12, 79/13, 87/13, 106/13, 164/13, 39/14, 130/14, 166/14, 72/15, 98/15, 154/15, 215/15, 7/16 dhe 39/16).

Neni 27

Personat fizikë dhe juridikë të cilëve për shkak të qirasë së papaguar u është ndërprerë marrëveshja e qirasë për periudhë njëvjeçare para ditës së hyrjes në fuqi të këtij ligji, ndërsa toka bujqësore lëndë e marrëveshjes është ende në posedim të tyre në afat prej 60 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji të paraqesin kërkesë për lidhjen e marrëveshjes së re për qira nën të njëjtat kushte, për periudhën e mbetur nga marrëveshja e mëparshme.

Me kërkesën nga paragrafi 1 i këtij neni, personat fizikë dhe juridikë janë të detyruar të paraqesin dëshmi të qirasë së paguar me kamatë ndëshkuese për pagesë të vonuar për tërë periudhën e vlefshmërisë së marrëveshjes dhe dëshmi për kompensimin e paguar për dëmet në shumën e qirasë vjetore për periudhën për të cilën tokën bujqësore e kanë poseduar pa bazë ligjore.

Ministri në afat prej 90 ditësh nga dita e marrjes së kërkesës nga paragrafi 1 i këtij neni me dëshmitë nga paragrafi 2 të këtij neni dhe me procesverbalin paraprak të mbikëqyrjes inspektuese të kryer nga Inspektorati Shtetëror për Bujqësi për posedimin e tokës për të cilën kërkohet lidhje e marrëveshjes, lidh marrëveshje për qira me kontratë të drejtpërdrejtë me parashtruesin e kërkesës nën të njëjtat kushte, për periudhën e mbetur nga marrëveshja e mëparshme.

Neni 28

Qiramarrësit në bazë të marrëveshjeve të qirasë për tokë bujqësore në pronësi shtetërore të lidhura para ditës së hyrjes në fuqi të këtij ligji të cilat nuk janë futur në posedimin e tokës lëndë e marrëveshjes për më shumë se një vit nga dita e lidhjes së marrëveshjes për qira, mund të futen në posedim në afat prej tre muajve nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji në mënyrën e përcaktuar me akt nënligjor nga neni 32 paragrafi 2 të këtij ligji.

Kërkesa për futjen në posedim nga paragrafi 1 i këtij neni mund t'i dorëzohet njësisë rajonale të Ministrisë që vepron në rajonin ku gjendet toka në afat prej 15 ditëve nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Toka bujqësore që është lëndë e marrëveshjeve nga paragrafi 1 i këtij neni e cila nuk do të futet në posedim të qiramarrësit në pajtim me afatin e paraparë në paragrafin 1 të këtij neni, mund të jetë lëndë e procedurave të reja të parashikuara në këtë ligj për dhënien e tokës bujqësore në pronësi shtetërore me qira ose uzufukt.”.

Neni 29

Poseduesit e objektit ndihmës, oranzherisë ose objektit për përpunimin primar të produkteve bujqësore që nuk kanë paraqitur kërkesë për konfirmimin e objektit ndihmës të paligjshëm, oranzherisë ose objektit për përpunimin primar të prodhimeve bujqësore në afatin e përcaktuar në Ligjin për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për tokë bujqësore (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 106/13) mund të paraqesin kërkesë për konfirmimin e objektit ndihmës të paligjshëm, oranzherisë ose objektit për përpunimin primar të produkteve bujqësore në njësinë e vetëqeverisjes lokale në zonën e së cilës është ndërtuar objekti i paligjshëm ose oranzheria më së voni deri më 31 korrik 2020.

Neni 30

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në “Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut”.

2569.

Врз основа на членот 75, ставови 1 и 2 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ
НА ЗАКОНОТ ЗА ВОЗИЛА**

Се прогласува Законот за изменување на Законот за возила,
што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 30 јули 2019 година.

Бр. 08-4396/1
30 јули 2019 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi, с.р.**

ЗАКОН**ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВОЗИЛА****Член 1**

Во Законот за возила („Службен весник на Република Македонија“ број 140/2008, 53/11, 123/12, 70/13, 164/13, 138/14, 154/15, 192/15 и 39/16), во член 5-а став (4) зборовите: „30% од одмерената глоба за правното лице“ се заменуваат со зборовите: „150 евра во денарска противвредност“.

Член 2

Во член 13 став (7) зборовите: „500 до 1.000“ се заменуваат со бројот „250“.

Во став (8) зборовите: „30% од одмерената глоба за производителот - правно лице“ се заменуваат со зборовите: „500 евра во денарска противвредност“.

Во став (10) зборовите: „30% од одмерената глоба за техничката служба“ се заменуваат со зборовите: „500 евра во денарска противвредност“.

Член 3

Во член 14 став (6) зборовите: „500 до 1.000“ се заменуваат со бројот „250“.

Во став (7) зборовите: „30% од одмерената глоба за производителот - правно лице“ се заменуваат со зборовите: „500 евра во денарска противвредност“.

Член 4

Во член 16 став (5) зборовите: „500 до 1.000“ се заменуваат со бројот „250“.

Во став (6) зборовите: „30% од одмерената глоба за производителот - правно лице“ се заменуваат со зборовите: „500 евра во денарска противвредност“.

Член 5

Во член 35 став (4) бројот „500“ се заменува со бројот „250“.

Член 6

Во член 37 став (7) зборовите: „30% од одмерената глоба за правното лице“ се заменуваат со зборовите: „300 евра во денарска противвредност“.

Член 7

Во член 42 став (6) зборовите: „30% од одмерената глоба за правното лице“ се заменуваат со зборовите: „500 евра во денарска противвредност“.

Член 8

Во член 43 став (2) бројот „400“ се заменува со бројот „250“.

Во став (3) бројот „300“ се заменува со бројот „250“.

Во став (5) зборовите: „30% од одмерената глоба за правното лице“ се заменуваат со зборовите: „500 евра во денарска противвредност“.

Член 9

Во член 44 став (2) бројот „300“ се заменува со бројот „250“.

Во став (4) зборовите: „30% од одмерената глоба за правното лице“ се заменуваат со зборовите: „500 евра во денарска противвредност“.

Член 10

Во член 45 став (4) зборовите: „30% од одмерената глоба за правното лице“ се заменуваат со зборовите: „450 евра во денарска противвредност“.

Член 11

Во член 47 став (3) бројот „300“ се заменува со бројот „250“.

Во став (4) бројот „400“ се заменува со бројот „250“.

Во став (6) бројот „400“ се заменува со бројот „250“.

Во став (8) зборовите: „30% од одмерената глоба за правното лице“ се заменуваат со зборовите: „500 евра во денарска противвредност“.

Член 12

Во член 53 став (3) зборовите: „30% од одмерената глоба за правното лице за технички преглед“ се заменуваат со зборовите: „500 евра во денарска противвредност“.

Член 13

Во член 66-а став (13) зборовите: „1.000 до 2.000“ се заменуваат со бројот „150“.

Член 14

Во член 66-б став (10) зборовите: „2.000 до 3.000“ се заменуваат со бројот „150“.

Член 15

Во член 66-в став (16) бројот „10.000“ се заменува со бројот „5.000“.

Во став (17) бројот „5.000“ се заменува со бројот „2.500“.

Во став (18) бројот „5.000“ се заменува со бројот „2.500“.

Член 16

Во член 66-г став (9) зборовите: „500 до 1.000“ се заменуваат со бројот „150“ и зборовите: „став (4)“ се заменуваат со зборовите: „став (5)“.

Во став (10) бројот „5.000“ се заменува со бројот „2.500“.

Во став (11) зборовите: „2.000 до 3.000“ се заменуваат со бројот „250“.

Во став (12) зборовите: „100 до 200“ се заменуваат со бројот „100“.

Член 17

Во член 85 став (4) бројот „300“ се заменува со бројот „250“.

Во став (6) зборовите: „30% од одмерената глоба за правното лице“ се заменуваат со зборовите: „500 евра во денарска противвредност“.

Член 18

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

L I G J

PËR NDRYSHIMIN E LIGJIT PËR AUTOMJETE

Neni 1

Në Ligjin për automjete („Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë“ numër 140/2008, 53/11, 123/12, 70/13, 164/13, 138/14, 154/15, 192/15 dhe 39/16), në nenin 5-a paragrafi (4) fjalët: „30% nga gjoba e përcaktuar për personin juridik“ zëvendësohen me fjalët: „150 euro në kundërvlerë me denarë“.

Neni 2

Në nenin 13 paragrafi (7) fjalët: „500 deri 1.000“ zëvendësohen me numrin „250“.

Në paragrafin (8) fjalët: „30% nga gjoba e përcaktuar për prodhuesin- person juridik“ zëvendësohen me fjalët: „500 euro në kundërvlerë me denarë“.

Në paragrafin (10) fjalët: „30% nga gjoba e përcaktuar për shërbimin teknik“ zëvendësohen me fjalët: „500 euro në kundërvlerë me denarë“.

Neni 3

Në nenin 14 paragrafi (6) fjalët: „500 deri 1.000“ zëvendësohen me numrin „250“.

Në paragrafin (7) fjalët: „30% nga gjoba e përcaktuar për prodhuesin- person juridik“ zëvendësohen me fjalët: „500 euro në kundërvlerë me denarë“.

Neni 4

Në nenin 16 paragrafi (5) fjalët: „500 deri 1.000“ zëvendësohen me numrin „250“.

Në paragrafin (6) fjalët: „30% nga gjoba e përcaktuar për prodhuesin- person juridik“ zëvendësohen me fjalët: „500 euro në kundërvlerë me denarë“.

Neni 5

Në nenin 35 paragrafi (4) numri „500“ zëvendësohet me numrin „250“.

Neni 6

Në nenin 37 paragrafi (7) fjalët: „30% nga gjoba e përcaktuar për personin juridik“ zëvendësohen me fjalët: „300 euro në kundërvlerë me denarë“.

Neni 7

Në nenin 42 paragrafi (6) fjalët: „30% nga gjoba e përcaktuar për personin juridik“ zëvendësohen me fjalët: „500 euro në kundërvlerë me denarë“.

Neni 8

Në nenin 43 paragrafi (2) numri „400“ zëvendësohet me numrin „250“.

Në paragrafin (3) numri „300“ zëvendësohet me numrin „250“.

Në paragrafin (5) fjalët: „30% nga gjoba e përcaktuar për personin juridik“ zëvendësohen me fjalët: „500 euro në kundërvlerë me denarë“.

Neni 9

Në nenin 44 paragrafi (2) numri „300“ zëvendësohet me numrin „250“.

Në paragrafin (4) fjalët: „30% nga gjoba e përcaktuar për personin juridik“ zëvendësohen me fjalët: „500 euro në kundërvlerë me denarë“.

Neni 10

Në nenin 45 paragrafi (4) fjalët: „30% nga gjoba e përcaktuar për personin juridik“ zëvendësohen me fjalët: „450 euro në kundërvlerë me denarë“.

Neni 11

Në nenin 47 paragrafi (3) numri „300“ zëvendësohet me numrin „250“.

Në paragrafin (4) numri „400“ zëvendësohet me numrin „250“.

Në paragrafin (6) numri „400“ zëvendësohet me numrin „250“.

Në paragrafin (8) fjalët: „30% nga gjoba e përcaktuar për personin juridik“ zëvendësohen me fjalët: „500 euro në kundërvlerë me denarë“.

Neni 12

Në nenin 53 paragrafi (3) fjalët: „30% nga gjoba e përcaktuar për personin juridik për kontroll teknik“ zëvendësohen me fjalët: „500 euro në kundërvlerë me denarë“.

Neni 13

Në nenin 66-a paragrafi (13) fjalët „1.000 deri 2.000“ zëvendësohen me numrin „150“.

Neni 14

Në nenin 66-b paragrafi (10) fjalët: „2.000 deri 3.000“ zëvendësohen me numrin „150“.

Neni 15

Në nenin 66-v paragrafi (16) numri „10.000“ zëvendësohet me numrin „5.000“.

Në paragrafin (17) numri „5.000“ zëvendësohet me numrin „2.500“.

Në paragrafin (18) numri „5.000“ zëvendësohet me numrin „2.500“.

Neni 16

Në nenin 66-g paragrafi (9) fjalët: “500 deri 1.000” zëvendësohen me numrin “150” dhe fjalët: “paragrafi (4)” zëvendësohen me fjalët: “paragrafi (5)”.

Në paragrafin (10) numri “ 5.000” zëvendësohet me numrin “2.500”.

Në paragrafin (11) fjalët: “2.000 deri 3.000” zëvendësohen me numrin “250”.

Në paragrafin (12) fjalët: “100 deri 200” zëvendësohen me numrin “100”.

Neni 17

Në nenin 85 paragrafi (4) numri “300” zëvendësohet me numrin “250”.

Në paragrafin (6) fjalët: “30% nga gjoba e përcaktuar për personin juridik” zëvendësohen me fjalët: “500 euro në kundërvlerë me denarë”.

Neni 18

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e botimit në “Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut”.

2570.

Прз основа на членот 75, ставови 1 и 2 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВОЗИЛА

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за возила,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 30 јули 2019 година.

Бр. 08-4395/1
30 јули 2019 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi, с.р.**

**ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ
НА ЗАКОНОТ ЗА ВОЗИЛА**

Член 1

Во Законот за возила („Службен весник на Република Македонија“ број 140/2008, 53/11, 123/12, 70/13, 164/13, 138/14, 154/15, 192/15 и 39/16), во член 3 во точката 52 зборот „министерот“ се заменуваат со зборот „Министерството“.

Во точката 66 сврзникот „и“ се заменува со точка и запирка.

Во точката 67 точката се заменува со точка и запирка и се додаваат три нови точки 68, 69 и 70, кои гласат:

„68. „Сообраќајна дозвола“ е јавна исправа што ја издава надлежен орган, со која се докажува сопственоста на возилото, правото на означување на одредено

возило со регистарски таблички, техничките и другите особини и карактеристиките на возилото, право за учество во сообраќајот, како и периодот на важност на сообраќајната дозвола;

69. „Еколошка категорија на возилата“ е категорија на возилата според нивото на емисија на издувни гасови од моторите на возилата согласно со соодветните технички спецификации, односно ЕЦЕ или ЕЦ прописите и

70. „Еколошка налепница“ е ознака која се поставува на возилото и која ја означува еколошката категорија на возилото.“.

Член 2

По членот 5-а се додаваат два нови члена 5-б и 5-в, кои гласат:

„Член 5-б

Еколошка категоризација на возилата

(1) Возила кои учествуваат во сообраќајот на патиштата можат да бидат означени со еколошка налепница заради означување на еколошката категорија на возилото согласно со мерните резултати на емисијата на гасови во воздухот.

(2) По исклучок, возилата проектирани и изработени исклучиво за потребите на Армијата на Република Северна Македонија, полицијата, брзата помош, противпожарните служби немаат еколошка категоризација на возилото согласно со ставот (1) на овој член.

(3) Возилата на потполно глуви лица со потврда за членство од Националниот сојуз за глуви лица, на лица заболени од дистрофија, мултиплекс склероза, церебрална парализа, параплегија, хемиплегија, квадриплемија, детска парализа (полиомиелитис), слепите лица со оштетување на видот над 90%, лица на дијализа и лица со ампутација на рака или нога со признато телесно оштетување од 80% утврдено со акт на надлежната комисија во Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Република Северна Македонија, немаат еколошка категоризација на возилото согласно со ставот (1) на овој член.

(4) Еколошката категоризација на возилата ја врши техничката служба од членот 57 став (1) од овој закон.

(5) Еколошката категоризација на возилата се врши во три еколошки категории и тоа:

- прва еколошка категорија, која ги опфаќа возилата со ниво на емисија на издувни гасови ЕУРО 5 и повисоко, како и возилата со емисија на издувни гасови ЕУРО 4 и ЕУРО 3 на кои е вграден уред за погон на течен нафтен гас или погон на компримиран земјен гас, хибридните возила и електричните возила, како и возилата кои имаат вградена опрема која ја намалува емисијата на гасови во воздухот и ги достигнуваат стандардите на ЕУРО 4,5 и повисоко,

- втора еколошка категорија, која ги опфаќа возилата со ниво на емисија на издувни гасови ЕУРО 4 и ЕУРО 3,

- трета еколошка категорија, која ги опфаќа возилата со ниво на емисија на издувни гасови ЕУРО 2 и пониско, како и возилата за кои производителот нема дефинирано емисија на издувните гасови.

(6) Возилата за кои е извршена еколошката категоризација се означуваат со еколошка налепница во зелена, жолта и црвена боја, во зависност од еколошката категорија и тоа:

- возилата од првата еколошка категорија се означуваат со еколошка налепница во зелена боја,

- возилата од втората еколошка категорија се означуваат со еколошка налепница во жолта боја,

- возилата од третата еколошка категорија се означуваат со еколошка налепница во црвена боја.

(7) Постапката за означување на еколошката категорија на возилото, согласно со мерните резултати на емисијата на гасови во воздухот започнува со поднесување на барање со пропратна документација за определување на еколошка категорија на возилото согласно со мерните резултати на емисијата на гасови во воздухот од сопственикот на возилото до овластена техничка служба.

(8) Формата и содржината на барањето од ставот (7) на овој член и потребната пропратна документација ги пропишува министерот за економија.

(9) Техничка служба ја прегледува приложената документација, ја утврдува еколошката категорија на возилото, согласно со мерните резултати на емисијата на гасови во воздухот за што издава потврда и еколошка налепница во соодветна боја.

(10) Трошоците во постапката за утврдување на еколошката категорија на возилото, се на товар на сопственикот на возилото.

(11) Трошоците од ставот (10) на овој член ги пропишува министерот за економија, согласно со трошоците за спроведување на постапката, ангажираниот персонал и времетраењето на истата.

(12) Глоба во износ од 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на техничката служба од ставот (4) на овој член, ако постапува спротивно на одредбите од ставовите (5) и (6) на овој член.

(13) Глоба во износ од 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во техничката служба што постапува спротивно од одредбите од ставот (12) на овој член.“

Член 5-в

Програми за субвенции за возила

(1) Со цел зголемување на безбедноста во сообраќајот на патиштата, намалување на трошоците за одржување на возилата, намалување на загадувањето на амбиенталниот воздух, како и зголемување на увозот на нови во однос на половни возила, Министерството за економија за тековната фискална година согласно со планираните средства во Буџетот на Република Северна Македонија, изготвува:

- Програма за субвенционирање на дел од трошоците за вградување на уреди за погон на ТНГ или друг вид на алтернативно гориво,

- Програма за субвенционирање на дел од трошоците за купување на ново возило со одјавување на старото возило согласно со членот 41 став (1) од овој закон.

(2) Програмите од ставот (1) на овој член особено содржат:

- инструменти и мерки, како и активности за спроведување на мерките,

- временски распоред, динамика и рокови за спроведување,

- начинот, видот, висината и условите за доделување на субвенции и

- индикативна финансиска рамка за нивно спроведување.

(3) Програмите од ставот (1) на овој член ги донесува Владата на Република Северна Македонија на предлог на министерот за економија, во тековната за наредната година.

(4) Министерството за економија доставува извештај за реализираните програми од ставот (1) на овој член до Владата на Република Северна Македонија, во тековната за претходната година.“

Член 3

Во член 11 став (1) алинејата 14 се менува и гласи:

„- просторните, материјално-техничките и безбедносните услови, како и условите во однос на кадарот за правните лица кои вградуваат уреди за погон на течен нафтен гас и/или на компримиран земјен гас и висината на трошоците во постапка за издавање на потврда за вграден уред согласно со членот 54-а од овој закон.“

Во алинејата 18 сврзникот „и“ се заменува со запирка.

Во алинејата 19 точката на крајот од реченицата се заменува со сврзникот „и“ и се додава нова алинеја 20, која гласи:

„- определување на еколошката категорија на возилата, формата, содржината и начинот на поставување на еколошката налепница, како и висината на трошоците за утврдување на еколошката категорија на возилото и за изготвување на еколошка налепница“.

Член 4

Во член 12 став (6) по зборот „води“ се додава зборот „електронска“.

По ставот (6) се додаваат четири нови става (7), (8), (9) и (10), кои гласат:

„(7) Приемот на барањето го евидентира органот за одобрување и ја прегледува приложената документација за производот. Органот за одобрување може дополнително со образложение да побара од производителот да достави и други информации неопходни за донесување на одобрение на тип на производ.

(8) Ако производот ги исполнува барањата согласно со одредбите од овој закон, органот за одобрување врз основа на прегледаната приложена документација за производот, во рок од 30 дена донесува одобрение за тип на производ.

(9) Ако производот не ги исполнува барањата согласно со одредбите од овој закон, односно ако се утврди дека производот преставува голем ризик за безбедноста во сообраќајот на патиштата, органот за одобрување донесува решение за одбивање на барањето од ставот (1) на овој член.

(10) Против решението од ставот (9) на овој член, производителот може да поднесе жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка во работен однос во втор степен во рок од 15 дена од денот на добивање на решението.“

Член 5

Членот 17 се менува и гласи:

„(1) Единечното одобрување на возила е постапка во која органот за одобрување врз основа на наодот на овластена техничка служба потврдува дека прегледаното единечно возило, уникатно или не, ги исполнува пропишаните барања и согласно со тоа на производителот, застапникот на производителот или сопствени-

кот на возилото му издава одобрение за единечно возило со идентификациски број од шасијата и број на моторот на возилото, како и податок за облик и намена на каросеријата на возилото.

(2) Постапката од ставот (1) на овој член, започнува со поднесување на барање за добивање на одобрение за единечно возило, со пропратна документација, од производителот, застапникот на производителот или сопственикот на возилото до органот за одобрување преку овластена техничка служба.

(3) Постапката од ставот (1) на овој член се врши за:

- возило чиј што тип не е одобрен во согласност со хармонизираниите прописи за ЕУ одобрување на тип, ниту постои одобрение на типот во Република Северна Македонија,

- уникатно возило, возило за специјална намена кое не е опфатено во алинејата 1 на овој член, како и за возило во последната фаза од повеќе фазно одобрување,

- возилото чијшто тип е одобрен во согласност со хармонизираниите прописи за ЕУ одобрување на тип или постои одобрение на типот во Република Северна Македонија, но истото не било регистрирано, а е преправено, односно на возилото била извршена промена, која ги опфаќа податоците кои се евидентирани во постапката на регистрација на возилото, бара промена на категоријата на возилото, влијае на одобрените составни делови, системи и самостојни технички единици, односно влијае или може да влијае на безбедноста на возилото.

(4) Формата и содржината на барањето од ставот (2) на овој член и потребната пропратна документација ги пропишува министерот за економија.

(5) Техничка служба која ја прегледува приложената документација за возилото изготвува наод за возилото и во прилог на барањето го испраќа по електронски пат до органот за одобрување.

(6) Трошоците во постапката за издавање на одобрение за единечно возило се на товар на барателот од ставот (2) на овој член.

(7) Органот за одобрување врз основа на наодот за возилото на овластената техничка служба потврдува дека прегледаното единечно возило ги исполнува барањата согласно со одредбите од овој закон и во рок од 15 работни дена донесува одобрение за единечно возило, кое го испраќа по електронски пат до техничката служба.

(8) Ако органот за одобрување, утврди дека не се исполнети барањата согласно со одредбите од овој закон, донесува решение во писмена форма за одбивање на барањето за издавање на одобрение за единечно возило.

(9) Против решението од ставот (8) на овој член, може да се поведе управен спор пред надлежниот суд.

(10) Овластената техничка служба врз основа на издаденото одобрение за единечно возило од органот за одобрување на барателот од ставот (2) на овој член му издава потврда за сообразност на нумериран и заштитен образец.

(11) Обрасците од ставот (10) на овој член ги издава органот за одобрување.

(12) Овластената техничка служба води електронска евиденција за издадените потврди за сообразност од ставот (11) на овој член и истите ги чува 15 години.

(13) Глоба во износ од 50 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното лице на органот за одобрување, ако постапува спротивно на одредбите од ставовите (7) и (8) на овој член.

(14) Глоба во износ од 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластената техничка служба, ако постапува спротивно на одредбите од ставовите (5), (10) и (12) на овој член.

(15) Глоба во износ од 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице кај овластената техничка служба што постапува спротивно од одредбите од ставот (14) на овој член.“

Член 6

Во член 20 ставот (7) се менува и гласи:

„Органот за одобрување води електронска евиденција за издадените одобренија од ставовите (1) и (6) на овој член и истите ги чува 15 години.“

Во ставот (10) зборовите: „30% од одмерената глоба за производителот - правно лице“ се заменуваат со зборовите: „500 евра во денарска противвредност“.

Во ставот (12) зборовите: „30% од одмерената глоба за техничката служба“ се заменуваат со зборовите: „500 евра во денарска противвредност“.

Член 7

Во член 22 ставот (5) се менува и гласи:

„Органот за одобрување води електронска евиденција за согласности за регистрација кои се издадени од страна на техничката служба и правното лице за технички преглед овластено за постапката за идентификација и/или идентификација и оценка на техничката состојба на возилото и истите ги чува 15 години.“

Во ставот (7) зборовите: „30% од одмерената глоба за правно лице за технички преглед“ се заменуваат со зборовите: „500 евра во денарска противвредност“.

Член 8

Во член 24 став (1) во точката 3) по зборовите: „пoтесни семејства“ се додаваат зборовите: „кои имаат важечка дипломатска, конзуларна или службена лична карта“.

Точките 4) и 5) се бришат.

Точката 6) станува точка 4), а точките 7) и 8) стануваат точки 5) и 6).

Ставот (4) се брише.

Ставот (5) станува став (4).

Член 9

Во член 26 став (1) алинејата 2 се брише.

Во алинејата 3 по зборовите: „пробно возење“ се додаваат зборовите: „или налог за пробно возење и користење на возило со пробна пренослива метална таблица“.

Во ставот (2) точката на крајот на реченицата се брише и се додаваат зборовите „односно налог за пробно возење и користење на возило со пробна пренослива метална таблица“.

По ставот (3) се додава нов став (4), кој гласи:

„(4) На барање на сопственикот, за лесна приколка се издава посебна регистарска таблица и сообраќајна дозвола.“

Ставовите (4) и (5) стануваат ставови (5) и (6).

Во ставот (6) кој станува став (7) по зборовите: „документи за регистрација на возилата“ се додаваат зборовите: „задолжително осигурување (полиса)“.

Ставовите (7) и (8) стануваат ставови (8) и (9).

Во ставот (9) кој станува став (10) зборовите: „ставовите (1) и (4)“ се заменуваат со зборовите: „став (1) алинеи 1, 3 и 4, став (5), став (7) и став (8)“.

Во ставот (10) кој станува став (11) по зборовите: „ставот (1)“ се додаваат зборовите „алинеи 1, 3 и 4“.

Ставот (11) станува став (12).

Во ставот (12) кој станува став (13) зборовите: „(1) и (4)“ се заменуваат со зборовите: „став (1) алинеи 1, 3 и 4, став (5), став (7) и став (8)“.

Ставот (13) станува став (14).

Во ставот (14) кој станува став (15) зборовите: „(4) и (6)“ се заменуваат со зборовите: „(3) и (5)“.

Ставовите (15) и (16) стануваат ставови (16) и (17).

Во ставот (17) кој станува став (18) зборовите: „30% од одмерената глоба за правното лице“ се заменуваат со зборовите: „500 евра во денарска противвредност“.

Член 10

Во член 27 став (1) алинејата 5 се брише.

Алинејата 10 се менува и гласи:

„- форма и содржина на налогот за пробно возење, начин на издавање и користење на налогот за пробно возење и користење на возило со пробна пренослива метална таблица, како и форма и начин на водење на евиденција за нивно издавање.“.

Член 11

Во член 28 став (1) зборовите: „и издавање на налепница за извршена регистрација“ се бришат.

Ставот (5) се брише.

Ставот (6) станува став (5).

Член 12

Во член 31 ставот (2) се менува и гласи:

„Со барањето за регистрација од ставот (1) на овој член сопственикот на возилото е должен да ги поднесе и следниве писмени докази за:

- потекло на возилото,
- сопственост на возилото,
- регулирани царински и даночни обврски за возилото,
- потврда за сообразност или согласност за регистрација, ако се работи за возило за кое треба да има таква потврда или согласност согласно со одредбите од овој закон,
- техничка исправност на возилото, освен за возило за кое техничкиот преглед не е задолжителен, согласно со членот 50 од овој закон,
- важечки извод од лиценца за авто такси превоз на патници,
- запис од измерени вредности од емисиите на издувни гасови на возилото,
- запис за техничката исправност на системот за сопирање на возилото,
- запис за техничката исправност на системот за управување на возилото,
- потврда за утврдени минимално-технички и експлоатациони карактеристики за мобилна машина издадена во постапка на идентификација и оценка на техничката состојба на мобилната машина,
- извршено осигурување, платени такси, регулирани давачки на име надоместоци за користење на јавните патишта и за заштита на животната средина и други обврски пропишани со закон,

- АДР сертификат за извршено испитување на возило за превоз на опасни материи во патниот сообраќај,
- извршена одјава на возилото од надлежниот орган во кој е извршена претходната регистрација и
- статус на возило со историска вредност (олдтај-мер).

По ставот (5) се додава нов став (6), кој гласи:

„(6) Доказите од ставот (2) алинеи 5, 7, 8 и 9 на овој член се заверуваат од двајца стручни работници – контролори од правното лице за вршење технички преглед на возила.“.

Член 13

По членот 31 се додава нов член 31-а, кој гласи:

„Член 31-а

Поништување на регистрација на возила

Регистрацијата на возилото се поништува доколку Министерството за внатрешни работи при контролен надзор утврди дека доказите од членот 31 ставови (2) и (3) од овој закон, поднесени во постапката за регистрација на возилото се неистинити.“.

Член 14

Во поднасловот на членот 32 записката и зборовите: „налепница за извршена регистрација“ се бришат.

Во ставот (1) по зборовите: „сообраќајна дозвола“ се брише записката и зборовите: „налепница за извршена регистрација“ се бришат.

Во ставот (2) зборовите: „налепница за извршена регистрација“ се бришат.

Во ставот (3) по зборовите: „сообраќајни дозволи“ записката и зборовите: „налепници за извршена регистрација“ се бришат.

Во ставот (4) по зборовите: „сообраќајни дозволи“ записката и зборовите: „налепници за извршена регистрација“ се бришат.

Член 15

Во поднасловот на „Трет дел“ зборовите: „налепница за извршена регистрација“ се заменуваат со зборовите: „еколошка налепница“.

Член 16

Во член 33 ставот (4) се менува и гласи:

„На граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик, на нивно лично барање, во образецот за сообраќајна дозвола се печатат и податоци за лично име, живеалиште, односно престојувалиште или седиште на правното лице се запишуваат и на службениот јазик и писмото што го употребува граѓанинот.“.

Во ставот (8) зборовите: „Мобилна машина, мотокултиватор“ се заменуваат со зборот „Мотокултиватор“.

Во ставот (9) зборовите: „и да се означени со налепница за извршена регистрација“ се бришат.

Ставот (10) се менува и гласи:

„Сопственикот на трактор и/или тракторска приколка, мобилна машина и лесна приколка е должен на секои шест години од денот на првата регистрација да ги достави доказите во постапката на регистрација согласно со членот 31 став (2) алинеи 5 и 11 од Законот за возила.“.

Ставот (11) се менува и гласи:

„Сопственикот на возилото од ставот (10) на овој член при продолжување на важноста на сообраќајната дозвола е должен да приложи доказ за извршено осигурување и доказ за техничка исправност на возилото, односно потврда за извршен технички преглед на возилото.“.

По ставот (18) се додаваат три нови ставови (19), (20) и (21), кои гласат:

„(19) Глоба во износ од 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице кое постапува спротивно на одредбите од ставот (11) на овој член.

(20) Глоба во износ од 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице кај правното лице што постапува спротивно од одредбите од ставот (19) на овој член.

(21) Глоба во износ од 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на сопственикот на возилото кое постапува спротивно на одредбите од ставот (11) на овој член.“.

Член 17

Членот 33-а се менува и гласи:

„Член 33-а Еколошка налепница

(1) Еколошките налепници ги доделуваат технички-те служби овластени од Министерството за економија да вршат еколошка категоризација на возилата.

(2) Еколошката налепница задолжително треба да има квалитет и заштита утврдени со прописот од членот 11 став (1) алинеја 20 од овој закон.

(3) Не е дозволено да се менува еколошката налепница. Возилото не може да биде во сообраќај на патиштата со поинаква еколошка налепница од пропишаната или со променета налепница од онаа која е доделена од техничката служба.

(4) Еколошката налепница треба да биде поставена на начин утврден со прописот од членот 11 став (1) алинеја 20 од овој закон.

(5) Еколошката налепница треба да биде добро видлива и читлива и да не е оштетена.

(6) Глоба во износ од 100 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на сопственик на возилото кое постапува спротивно на одредбите од ставовите (3), (4) и (5) на овој член.“.

Член 18

Во член 34 став (1) по зборовите: „лесни четирицикли“ се додава зборот „четирицикли“.

Член 19

Членот 38 се менува и гласи:

„(1) Потврда за пробно возење, налог за пробно возење, пробна таблица во хартиена форма и пробна пренослива метална таблица на сопственикот на возилото му овозможуваат привремено користење на нерегистрирано возило на територијата на Република Северна Македонија.

(2) Потврдата за пробно возење и пробните таблица во хартиена форма се издаваат со важност до пет дена, а евиденцијата за издадените пробни таблица во хар-

тиена форма и потврди за пробно возење ја води Министерството за внатрешни работи и истите ги чуваат една година.

(3) Налогот за пробно возење и пробните преносливи метални таблица можат да се издадат за календарската година за која се користат пробните преносливи метални таблица на правни лица кои вршат производство и/или пуштаат возила на пазар, а евиденцијата за издадени налози и пробни преносливи таблица, ја води Министерството за внатрешни работи ја чува две години.

(4) Издадената потврда за пробно возење и пробната таблица од ставот (2) на овој член, како и налогот за пробната пренослива метална таблица и пробната таблица од ставот (3) на овој член се користат за означување само на возило со кое се врши пробно возење.

(5) Министерството за внатрешни работи за еден регистерски број од пробната пренослива метална таблица, издава еден и/или повеќе налози за пробно возење и користење на возило со пробна пренослива метална таблица во текот на календарската година за која важи пробната пренослива метална таблица издадена/и на правните лица кои вршат производство и/или пуштаат возила на пазар, врз основа на нивно барање.

(6) Правните лица кои вршат производство и/или пуштаат возила на пазар кон барањето од ставот (5) на овој член, ги приложуваат следните докази:

а) правните лица кои вршат производство:

- доказ за регистрирана дејност,

- доказ за склучено задолжително осигурување од авто одговорност за календарската година за која ќе ја користи пробната пренослива метална таблица и налог за пробно возење и користење на возило/а,

- потврда за сообразност за одобрен тип на возило и/или потврда за утврдени техничко-експлоатациони карактеристики за тип на возило/а издадена од производителот или неговиот застапник во Република Северна Македонија и

- платени такси;

б) правните лица кои пуштаат возила на пазар:

- доказ за регистрирана дејност,

- доказ за склучено задолжително осигурување на возилата кои ги пуштаат на пазар за календарската година за која ќе ја користат пробната пренослива метална таблица и налогот за пробно возење и користење на возило/а,

- потврда за сообразност за одобрен тип на возило за ново возило или потврда за сообразност, односно согласност за регистрација за половно увезено возило или потврда за утврдени техничко-експлоатациони карактеристики за тип на возило издадена од производител или негов застапник во Република Северна Македонија,

- доказ за регулирани царински обврски за возилото/а и

- платени такси.

(7) Налогот за пробно возење и пробната пренослива метална таблица се користат за означување на возила кои се во сопственост на правните лица кои вршат производство и/или пуштаат возила на пазар или се под царински надзор. Издадените потврди за пробно возење, налог за пробно возење и пробните таблица од ставовите (2) и (3) на овој член, сопственикот на возилото може да ги користи исклучиво за движење до мес-

та определени за технички преглед на возила, до надлежен орган за регистрација на возила, спроведување на царинска постапка, постапка за одобрување на возила, преправка односно поправка, изложба, манифестација, односно продажба на возила, места за складирање или чување, како и за возила со кои се врши пробно возење.

(8) При користење на пробната пренослива метална таблица правните лица кои вршат производство и/или пуштаат возила на пазар задолжително е потребно да имаат налог за пробно возење и користење на возило со пробна пренослива метална таблица.

(9) За издадените потврди за пробно возење, налог за пробно возење и пробна таблица од ставовите (2) и (3) на овој член, регистар води Министерството за внатрешни работи.

(10) Евиденцијата за издадени потврди за пробно возење и пробни табlici во хартиена форма, водат овластени правни лица за вршење на технички преглед на возила и правни лица кои пуштаат возила на пазар.

(11) Податоците содржани во регистарот, односно евиденцијата од ставовите (9) и (10) на овој член се чуваат во времетраење од три години.

(12) Министерството за внатрешни работи како и правното лице за вршење технички преглед на возила или правното лице кое пушта возила на пазар се должни во просторијата каде се поднесува барање за издавање на потврди за пробно возење и пробни табlici, на видливо место да истакнат информација за начинот на користење и употреба на потврдата за пробно возење и пробната таблица заради информираност.

(13) Во случајот од ставот (2) на овој член, потврдата за пробно возење и пробната таблица во хартиена форма ја издава Министерството за внатрешни работи непосредно или преку правно лице за вршење технички преглед на возила или преку правно лице кое се занимава со пуштање на пазар на возила.

(14) Министерот за внатрешни работи со решение ја утврдува висината на трошоците за издавање на налогот за пробно возење и користење на возило со пробна пренослива метална таблица, согласно со трошоците за изработка и печатење на истиот.

(15) Правното лице кое врши технички преглед на возила и правното лице кое пушта возила на пазар за вршење на работите од ставот (2) на овој член ги овластува Министерството за внатрешни работи на него во барање.

(16) Глоба во износ од 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на возач кој управува моторно возило во сообраќај на пат на територијата на Република Северна Македонија без да поседува потврда за пробно возење, налог за пробно возење и пробна таблица од ставовите (2) или (3) на овој член.

(17) На овластените правни лица кои вршат технички преглед на возила и правните лица кои вршат производство и/или пуштаат возила на пазар доколку не постапуваат согласно со одредбите од ставовите (2), (3), (4), (7), (8), (10) и (11) на овој член ќе им се изрече глоба за прекршок во износ од 2.000 евра во денарска противвредност.

(18) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице за сторен прекршок од ставот (17) на овој член.“

Член 20

Во член 40 став (1) зборовите: „регистрираното возило“ се заменуваат со зборот „возилото“.

Во точката 5) сврзникот „и“ се заменува со интерпунктски знак „;“.

Во точката 6) точката на крајот на реченицата се заменува со сврзникот „и“ и се додава нова точка 7), која гласи:

„7) е извршена промена на регистрационото подрачје.“

По ставот (2) се додаваат три нови става (3), (4) и (5), кои гласат:

„(3) Одјава на возило, освен сопственикот кој е евидентиран во сообраќајната дозвола може да изврши и новиот сопственик на возилото ако приложи соодветен документ со кој ја докажува сопственоста.

(4) Сопственикот од ставот (3) на овој член нема обврска да ги врати регистарските табlici ако со купопродажен договор или со писмена изјава дадена во Министерството за внатрешни работи - регистрационо подрачје каде за возилото се води евиденција, ги отстапува на новиот сопственик - купувач и притоа не се врши промена на регистрационото подрачје.

(5) За возила кои се одземени со правосилна судска одлука, одјава на возилата од евиденција на возила врши Министерството за внатрешни работи на барање на новиот сопственик, врз основа на приложен соодветен документ со кој ја докажува сопственоста доставен до органот каде возилото се води во евиденција.“

Ставот (3) станува став (6).

Во ставот (4) кој станува став (7), зборовите „една година“ се заменуваат со зборовите „90 дена“.

Ставовите (5) и (6) стануваат ставови (8) и (9).

По ставот (7) кој станува став (10) се додаваат два нови става (11) и (12) кои гласат:

„(11) Доколку возилото се носи во отпад за возила, сопственикот на возилото кој е евидентиран во сообраќајната дозвола, пред да го носи на уништување, истото го одјавува во Министерството за внатрешни работи – регистрационо подрачје каде возилото се води во евиденција.

(12) При одјавување на возилото согласно со ставот (11) на овој член, Министерството за внатрешни работи – регистрационо подрачје каде возилото се води во евиденција издава потврда дека возилото е одјавено и може да се носи во отпад за возила.“

Во ставот (8) кој станува став (13) зборовите: „став (1) точки 1, 2, 3, 5 и 6“ се заменуваат со зборовите: „став (1) точки 1, 2, 3, 5 и 6 и став (3)“.

Во ставот (9) кој станува став (14) бројот „400“ се заменува со бројот „250“.

Во ставот (10) кој станува став (15) по зборовите: „став (1) точките 1, 2, 3, 5 и 6“ се додаваат зборовите: „и став (3)“.

Во ставот (11) кој станува став (16) зборовите: „30% од одмерената глоба за правното лице“ се заменуваат со зборовите: „500 евра во денарска противвредност“, а зборовите: „ставот (10)“ се заменуваат со зборовите: „ставот (15)“.

Ставот (12) станува став (17).

Во ставот (13) кој станува став (18) зборовите: „30% од одмерената глоба за правното лице“ се заменуваат со зборовите: „500 евра во денарска противвредност“, а зборовите: „ставот (12)“ се заменуваат со зборовите: „ставот (17)“.

Член 21

Членот 41 се менува и гласи:

„Должности на сопственикот при одјавување на возилото

(1) Сопственикот на возило коешто има статус на искористено возило, согласно со прописите за заштита на животната средина, покрај обврските од членот 40 став (1) точка 1 од овој закон, при одјавувањето на возилото е должен да приложи потврда за преземање на искористеното возило за уништување.

(2) Сопственикот на возило коешто нема статус на искористено возило, согласно со прописите за заштита на животната средина, при одјавувањето на возилото е должен да пополни изјава за локацијата каде се наоѓа возилото. Министерството за внатрешни работи, изјавата ја праќа во Министерството за животна средина и просторно планирање. Одјавеното возило треба да се наоѓа на локација што е наведена во изјавата од овој став.

(3) Правни или физички лица кои добиле дозвола за вршење на соодветна дејност согласно со прописите за управување со отпад од страна на Министерството за животна средина и просторно планирање не смеат да извршат преземање на возилото од ставовите (1) и (2) на овој член, ако истото не е одјавено од евиденцијата на регистрирани возила во Министерството за внатрешни работи, односно сопственикот не приложи сообраќајна дозвола во која е евидентирана одјавата на возилото согласно со член 27 став (1) алинеја 2 од овој закон или потврда дека возилото е одјавено издадена од Министерството за внатрешни работи на барање на сопственикот на возилото.

(4) Глоба во износ 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на сопственикот на возилото што постапува спротивно на одредбите од ставовите (1) и (2) на овој член.

(5) Глоба во износ од 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичкото лице што постапува спротивно на одредбите од ставот (3) на овој член.

(6) Глоба во износ од 3.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице што постапува спротивно на одредбите од ставовите (1), (2) и (3) на овој член.

(7) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице кај правното лице за сторен прекршок од ставот (6) на овој член.

Член 22

Во член 48 став (1) алинејата 6 се менува и гласи:

„- висината на трошоците во постапка за проверка на техничката исправност на возилата согласно со член 49 од овој закон.“

Член 23

Во член 49 по ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

„(2) Веродостојноста и точноста на податоците од ставот (1) на овој член, со потпис и печат се потврдуваат и заверуваат на барањето за регистрација од страна на двајцата стручни работници од правното лице за технички преглед.“

Ставот (2) станува став (3).

Во ставот (3) кој станува став (4) зборовите: „ставот (2)“ се заменуваат со зборовите: „ставот (3)“, а по ставот (4) се додаваат три нови ставови (5), (6) и (7), кои гласат:

„(5) Глоба во износ од 3.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното правно лице за вршење на технички преглед кое постапува спротивно на одредбите од ставовите (1) и (2) на овој член.

(6) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице кај овластеното правно лице за технички преглед што постапува спротивно од одредбите од ставот (5) на овој член.

(7) Глоба во износ од 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на стручниот работник кој постапува спротивно на одредбите од ставовите (1) и (2) на овој член.“

Член 24

Во член 50 став (1) зборовите: „и мобилни машини“ се бришат.

Член 25

Во член 51 став (1) точка 2) по зборовите: „сите други возила“ се додаваат зборовите: „кои не се наведени во ставот (1) точки 1) и 3) на овој член“.

По ставот (6) се додаваат два нови става (7) и (8), кои гласат:

„(7) Глоба во износ од 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице – сопственик на возило кој постапува спротивно на одредбите од ставот (3) на овој член.

(8) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице што постапува спротивно од одредбите од ставот (7) на овој член.“

Во ставот (7) кој станува став (9) по зборовите: „сопственикот на моторно“ се додаваат зборовите: „- физичко лице“.

Член 26

Во член 54 став (2) по алинејата 2 се додава нова алинеја 3, која гласи:

„- уреди за погон на течен нафтен гас и на компримиран земјен гас.“

Во став (3) по зборовите: „ставот (2)“ се додаваат зборовите: „алинеи 1, 2, 4 и 5“.

Ставовите (4), (5), (6), (7) и (8) се бришат.

Ставовите (9) и (10) стануваат ставови (4) и (5).

Во ставот (11) кој станува став (6) зборовите: „30% од одмерената глоба за правното лице“ се заменуваат со зборовите: „300 евра во денарска противвредност“, а зборовите: „ставот (10)“ се заменуваат со зборовите: „ставот (5)“.

Ставот (12) се брише.

Член 27

По членот 54 се додава нов член 54-а, кој гласи:

„Член 54-а

Овластување за вградување на уреди за погон на течен нафтен гас и компримиран земјен гас

(1) Вградувањето на уреди за погон на течен нафтен гас и погон на компримиран земјен гас согласно со одредбите на овој закон врши правно лице, кое поседува овластување од производителот на уредите или оп-

ремата што ја вградува, кое ги исполнува просторните, материјално-техничките, безбедносните услови како и условите во однос на кадарот за вградување на уредите.

(2) Правните лица за да ги вршат работите за вградување на уреди за погон на течен нафтен гас и погон на компримиран земјен гас, треба да бидат овластени со решение од Министерството за економија, на предлог за овластување од Државниот инспекторат за техничка инспекција.

(3) Правното лице од ставот (2) на овој член за добивање на овластување поднесува барање до Министерството за економија.

(4) Формата и содржината на барањето од ставот (3) на овој член, потребната придружна документација и трошоците за спроведување на постапката за овластување ги пропишува министерот за економија.

(5) Правното лице од ставот (2) на овој член плаќа трошоци за спроведување на постапката, согласно со ангажираниот персонал и времетраењето на истата.

(6) Овластеното службено лице од Министерството за економија кое ја води постапката по службена должност во рок од три работни дена од денот на приемот на барањето ги прибавува доказите кои се во надлежност на јавен орган.

(7) Овластеното службено лице од надлежниот јавен орган е должно бараните докази од ставот (6) на овој член да ги достави до Министерството за економија во рок од три работни дена од денот на приемот на барањето.

(8) Овластеното службено лице од Министерството за економија кое ја води постапката по службена должност во рок од три работни дена од денот на приемот на барањето, до Државниот инспекторат за техничка инспекција доставува копија од барањето и придружната документација за прибавување на предлог за овластување од ставот (2) на овој член.

(9) Овластеното службено лице од Државниот инспекторат за техничка инспекција е должно предлогот за овластување да го достави до Министерството за економија во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето од ставот (8) на овој член.

(10) Доколку предлогот за овластување од Државниот инспекторат за техничка инспекција е негативен, односно правното лице не ги исполнува условите согласно со прописот утврден во членот 11 став (1) алинеја 14 од овој закон, Министерството за економија во рок од 15 дена од денот на приемот на предлогот за овластување од ставот (9) на овој член, донесува решение со кое се одбива барањето за овластување на правното лице.

(11) Доколку предлогот за овластување од Државниот инспекторат за техничка инспекција е позитивен, а правното лице ги исполнува условите согласно со прописот утврден во членот 11 став (1) алинеја 14 од овој закон, Министерството за економија во рок од 15 дена од денот на приемот на бараните докази од ставот (7) и предлогот за овластување од ставот (9) на овој член, донесува решение за овластување на правното лице за вградување на уреди за погон на течен нафтен гас и компримиран земјен гас.

(12) Против решението од ставовите (10) и (11) на овој член, може да се поведе управен спор пред надлежниот суд.

(13) Министерството за економија води електронска евиденција за издадените решенија од ставовите (10) и (11) на овој член.

(14) Глоба во износ од 3.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице што постапува спротивно на одредбите од ставот (2) на овој член.

(15) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице кај правното лице за сторен прекршок од ставот (14) на овој член.

(16) Глоба во износ од 25 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службеното лице од Министерството за економија, ако по службена должност не ги прибави доказите во дадениот рок во ставот (6) и не го прибави предлогот за овластување за вградување на уреди за погон на течен нафтен гас и/или на компримиран земјен гас, во дадениот рок во ставот (8) на овој член.

(17) Глоба во износ од 25 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службеното лице од надлежниот јавен орган, ако не ги достави бараните докази во рокот утврден во ставот (7) на овој член.

(18) Глоба во износ од 25 во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службеното лице од Државниот инспекторат за техничка инспекција ако не го достави предлогот за овластување за правното лице од ставот (2) на овој член, во рокот утврден во ставот (9) на овој член.“

Член 28

Членот 56 се менува и гласи:

„Овластување за техничка служба

„(1) Работите на техничките служби ги вршат правни лица кои се овластени со решение од Министерството за економија, на предлог за овластување за техничка служба од органот за одобрување, а врз основа на издаден Сертификат за акредитација од органот за оценка на компетентност.

(2) Сертификатот за акредитација и неговиот прилог треба недвосмислено и детално да го дефинираат капацитетот и областа на компетенции на техничката служба, односно кадарот, прописите, стандардите и техничките барања кои се применуваат како и во однос на категоријата и видот на возилата, системите, составните делови и самостојните технички единици на кои се однесуваат, а во согласност со барањата од членот 58 од овој закон.

(3) Предлогот за овластување за техничка служба од органот за одобрување од став (1) на овој член, органот за одобрување треба да го донесе врз основа на релевантни проценки и согледувања во однос на содржината на сертификатот за акредитација и неговиот прилог и согледување за капацитетот и резултатите од претходните активности на правните лица од ставот (1) на овој член.

(4) Правното лице од ставот (1) на овој член за добивање на овластување за техничка служба поднесува посебно барање до Министерството за економија, за секое испитно место.

(5) Формата и содржината на барањето од ставот (4) на овој член, потребната придружна документација и трошоците за спроведување на постапката за овластување ги пропишува министерот за економија.

(6) Правното лице од ставот (1) на овој член плаќа трошоци за спроведување на постапката, согласно со ангажираниот персонал и времетраењето на истата.

(7) Овластеното службено лице од Министерството за економија кое ја води постапката по службена должност во рок од три работни дена од денот на приемот на барањето, доставува барање за доказите кои се во надлежност на јавен орган.

(8) Овластеното службено лице од надлежниот јавен орган е должно бараните докази од ставот (7) на овој член да ги достави до Министерството за економија во рок од три работни дена од денот на приемот на барањето.

(9) Овластеното службено лице од Министерството за економија кое ја води постапката, ако утврди дека доставената документација е потполна, по службена должност во рок од три работни дена од денот на приемот на бараните докази од ставот (8) на овој член, е должен до органот за одобрување да достави копија од барањето и придружната документација.

(10) Органот за одобрување од денот на приемот на барањето и доставената документација од ставот (4) на овој член, во рок од 10 дена врши надзор кај правното лице преку Комисија за надзор, со цел да се провери дали се исполнети условите за добивање на Предлог за овластување за техничката служба.

(11) Комисијата за надзор од ставот (10) на овој член ја формира директорот на органот за одобрување, која е составена од претседател и двајца членови, од кои еден член е од Министерството за економија.

(12) По извршениот надзор на Комисијата за надзор, органот за одобрување изготвува Предлог за овластување за техничка служба и овластеното службено лице од органот за одобрување го доставува до Министерството за економија во рок од 15 работни дена од денот на приемот на барањето од ставот (7) на овој член.

(13) Доколку предлогот за овластување за техничка служба од органот за одобрување е негативен или правното лице не ги исполнува условите согласно со прописот утврден во членот 11 став (1) алинеи 1, 2, 3, 4 и 6 од овој закон, Министерството за економија во рок од 15 дена од денот на приемот на бараните докази од ставот (8) на овој член и предлогот за овластување за техничка служба од ставот (12) на овој член, донесува решение со кое се одбива барањето за овластување на правното лице за техничка служба.

(14) Доколку предлогот за овластување за техничка служба од органот за одобрување е позитивен, а правното лице во целост ги исполнува условите согласно со прописот утврден во членот 11 став (1) алинеи 1, 2, 3, 4 и 6 на овој закон, Министерството за економија во рок од 15 дена од денот на приемот на бараните докази од ставот (8) на овој член и предлогот за овластување за техничка служба од ставот (12) на овој член, донесува решение за овластување на правното лице за техничка служба.

(15) Против решението од ставовите (13) и (14) на овој член, може да се поведе управен спор пред надлежниот суд.

(16) Министерството за економија води електронска евиденција за издадените решенија од ставовите (13) и (14) на овој член.

(17) Глоба во износ од 25 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службеното лице од надлежниот јавен орган, ако не ги достави бараните докази во рокот утврден во ставот (7) на овој член.

(18) Глоба во износ од 25 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службеното лице од Министерството за економија, ако по службена должност не го побара доказот во дадениот рок во ставот (7) на овој член и ако по службена должност во дадениот рок не достави копија од барањето и придружната документација од ставот (9) на овој член.

(19) Глоба во износ од 25 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службеното лице од надлежниот јавен орган, ако по службена должност во дадениот рок не достави копија од барањето со придружната документација од ставот (8) на овој член.

(20) Глоба во износ од 25 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службеното лице од органот за одобрување, ако не го достави предлогот за овластување за техничка служба во рокот утврден во ставот (12) на овој член.

(21) Глоба во износ од 3.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице што извршува работи без овластување од ставот (1) на овој член.

(22) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице за сторен прекршок од ставот (21) на овој член.“

Член 29

Членот 56-а се менува и гласи:

„Овластување на техничка служба за инспекција и издавање на АДР сертификат

(1) Инспекција и издавање на АДР сертификат на претходно одобрени возила за превоз на опасни материи, во врска со одредбите од членот 18 ставови (2), (3) и (4) од овој закон, може да врши техничка служба која е овластена да врши единечно одобрување на возила за специјална намена за превоз на опасни материи согласно со членот 17 став (3) алинеја 2 и членот 18 став (2) од овој закон, доколку е овластена со решение од Министерството за внатрешни работи врз основа на издаден Сертификат за акредитација за инспектирање на возила за превоз на опасни материи, согласно со АДР спогодбата, издаден од органот за оцена на компетентност.

(2) Техничката служба од став (1) на овој член за добивање на овластување за инспекција и издавање на АДР сертификат на претходно одобрени возила за превоз на опасни материи, поднесува барање до Министерството за внатрешни работи.

(3) Формата и содржината на барањето од ставот (2) на овој член, потребната пропратна документација и висината на трошоците во постапката ги пропишува министерот за внатрешни работи.

(4) Техничката служба од ставот (1) на овој член плаќа трошоци за спроведување на постапката за овластување, согласно со ангажираниот персонал и времетраењето на истата.

(5) Кон барањето од ставот (2) на овој член техничката служба до Министерството за внатрешни работи ги доставува следните докази:

- Решение за овластување за техничка служба за единечно одобрување на возила, за специјална намена за превоз на опасни материи, издадено од Министерството за економија,

- Решение за овластување за вршење на работи на технички преглед на возила издадено од Министерството за внатрешни работи, освен за научно-истражувачка институција од областа на возилата,

- Сертификат за акредитација со Прилог кон сертификатот за акредитација за инспекциското тело, во оригинал или копија заверена на нотар,

- тековна состојба, издадена од Централниот регистар на Република Северна Македонија,

- докази за вработениот стручен кадар дека е вработен на определено или неопределено време со полно работно време и докази за нивната стручна подготовка,

- доказ за сопственост на просторот за технички преглед на возила, освен за научно-истражувачка институција од областа на возилата или договор за закуп на истиот, заверен на нотар со важност од најмалку четири години, согласно со обемот и задачите кои ќе ги врши правното лице на начин што просторот не се користи од две технички служби,

- доказ за техничка опременост, согласно со обемот и задачите кои ќе ги врши правното лице,

- доказ за склучен договор за осигурување од професионална одговорност,

- извештај за позитивен бонитет,

- доказ за уплатена административна такса согласно со Законот за административни такси и

- доказ за уплатени трошоци за спроведување на постапката за добивање на овластување.

(6) Овластеното службено лице од Министерството за внатрешни работи кое ја води постапката, по службена должност во рок од седум работни дена од денот на приемот на барањето ги прибавува доказите од ставот (5) алинеи 4 и 9 на овој член.

(7) Овластеното службено лице од надлежниот јавен орган е должно бараните докази од ставот (5) алинеи 4 и 9 на овој член да ги достави до Министерството за внатрешни работи во рок од седум работни дена од денот на приемот на барањето.

(8) За добивање на овластување од ставот (1) на овој член правното лице треба да ги исполни условите кои се однесуваат на:

- овластување за вршење на работи на техничка служба за единечно одобрување на возила за специјална намена за превоз на опасни материи и овластување за вршење на работи на технички преглед на возила,

- сертификат за акредитација,

- соодветен стручен кадар (раководител и најмалку двајца стручни работници),

- потребна опрема и уреди,

- соодветен простор (станица за технички преглед) и

- осигурување од професионална одговорност.

(9) Доколку техничката служба не ги исполнува условите од ставот (8) на овој член и одредбите од членот 67 став (1) алинеја 8 од овој закон, Министерството за

внатрешни работи во рок од 60 дена од денот на приемот на бараните докази од ставот (5) на овој член, донесува решение со кое го одбива барањето на техничката служба.

(10) Доколку техничката служба ги исполнува условите од ставот (8) на овој член и одредбите од членот 67 став (1) алинеја 8 од овој закон, Министерството за внатрешни работи во рок од 60 дена од денот на приемот на бараните докази од ставот (5) на овој член, донесува решение за овластување на техничката служба да врши инспекција и издавање на АДР сертификат на претходно одобрени возила за превоз на опасни материи.

(11) Против решението од ставовите (9) и (10) на овој член, може да се поведе управен спор пред надлежниот суд.

(12) Министерството за внатрешни работи води електронска евиденција за издадените решенија од ставовите (9) и (10) на овој член.

(13) Глоба во износ од 50 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службено лице од Министерството за внатрешни работи, ако не ги побара доказите по службена должност во рокот утврден во ставот (6) на овој член.

(14) Глоба во износ од 50 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службеното лице од надлежниот јавен орган, ако не ги достави бараните докази во рокот утврден во ставот (7) на овој член.

(15) Глоба во износ од 3.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на техничката служба што извршува работи без овластување од ставот (1) на овој член.

(16) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице кај техничката служба за сторен прекршок од ставот (15) на овој член.“.

Член 30

Во член 57 став (1) во алинејата 5 сврзникот „и“ се заменува со записка.

Во алинејата 6 точката на крајот на реченицата се заменува со записка и се додава нова алинеја 7, која гласи:

„- определува еколошка категорија на возилата и ги означува со еколошка налепница.“

Во ставот (4) зборовите: „алинеи 1, 3 и 4“ се заменуваат со зборовите: „алинеи 1, 3, 4 и 7“.

Член 31

Во член 58 ставот (3) се менува и гласи:

„Техничките служби од ставовите (1) и (2) на овој член треба да ги исполнат следните стандарди:

- Категорија А - МКС EN ISO/IEC 17025 во врска со општите барања за надлежност на лабораториите за испитување и калибрација,

- Категорија В - МКС EN ISO/IEC 17020 во однос на општите критериуми на работење на различни типови органи кои вршат контрола,

- Категорија С - МКС EN ISO/IEC 17021 во однос на општите барања за органите што работат оценување и сертифицирање/регистрација на системите за квалитет и

- Категорија D - МКС EN ISO/IEC 17020 во однос на општите критериуми на работење на различни типови органи кои вршат контрола.“.

По ставот (3) се додава нов став (4), кој гласи:

„(4) Техничката служба која извршува работи во:

- постапката на национално одобрување на тип на мали серии согласно со членот 10 од овој закон,

- единечно одобрување на возила согласно со членовите 17 и 18 од овој закон и фазно одобрување согласно со членот 18 од овој закон,

- одобрување на возила од заклучна серија и возила, системи, составни делови или самостојни технички единици изработени според посебни технологии или начела, согласно со членот 10 од овој закон,

- одобрување на возила за специјална намена за превоз на опасни материи, во врска со одредбите од членот 18 ставови (2), (3) и (4),

- работи по одделни технички спецификации согласно со членот 57 став (3) од овој закон и

- одобрување на преправки и поправки согласно со членот 19 од овој закон, треба да располага со соодветен простор, опрема, уреди и кадар и да покаже соодветни вештини, специфични технички знаења и докажано специфично искуство, посебно за секоја од работите во алинеите од овој став. Просторот, опремата, уредите и кадарот со своите специфични вештини, знаења во специфичните области и докажаното искуство, треба да овозможуваат инженериски испитувања, инженериски оценки, пресметки, спроведување на алтернативни и виртуелни постапки на испитување со цел да се обезбеди соодветно ниво на безбедност на возилата за учество во сообраќајот на патиштата и заштита на животната средина, во најголем можен степен, посебно за сите области и технички барања во рамките на оделните работи од алинеите на овој став.”.

Член 32

Во член 59 став (1) зборот „испитување“ се заменува со зборот „активности“.

Ставот (3) се менува и гласи:

„Акредитацијата на техничка служба што извршува работи во:

- постапката на национално одобрување на тип на мали серии согласно со членот 10 од овој закон,

- единечно одобрување на возила согласно со членовите 17 и 18 од овој закон,

- фазно одобрување согласно со членот 18 од овој закон и работи во последната фаза од повеќефазно одобрување на тип,

- одобрување на возила од заклучната серија и возила, системи, составни делови или самостојни технички единици изработени според посебни технологии или начела, согласно со членот 10 од овој закон,

- одобрување за возила за специјална намена за превоз на опасни материи, во врска со одредбите на членот 18 ставови (2), (3) и (4) од овој закон,

- за инспектирање на возила за превоз на опасни материи согласно со АДР спогодбата,

- одобрување на возила за превоз на лесно расипливи прехранбени производи согласно со Спогодбата за меѓународен превоз на лесно расипливи прехранбени производи и опремата на специјалните возила за нивен превоз (АТП), согласно со одредбите од членот 18 став (2) од овој закон,

- работи по одделни технички спецификации, согласно со членот 57 од овој закон и

- одобрување на преправки и поправки согласно со членот 19 од овој закон, се врши согласно со членот 58 став (4) од овој закон и посебните прописи за наведените активности, донесени врз основа на овој закон.”.

Член 33

Во член 60 став (2) зборот „министерот“ се заменува со зборот „Министерството“.

Член 34

Членот 62 се менува и гласи:

„Овластување на Министерството за економија

(1) Правното лице за технички преглед на возила, за да врши работи на идентификација и идентификација и оценка на техничката состојба на возилата, треба да биде овластено со решение од Министерството за економија.

(2) За добивање на овластувањето од ставот (1) на овој член, правното лице за вршење на технички преглед на возила поднесува барање до Министерството за економија.

(3) Формата и содржината на барањето од ставот (2) на овој член, потребната пропратна документација и висината на трошоците во постапката ги пропишува министерот за економија.

(4) Правното лице од ставот (1) на овој член плаќа трошоци за спроведување на постапката, согласно со ангажираниот персонал и времетраењето на истата.

(5) Овластеното службено лице од Министерството за економија кое ја води постапката по службена должност во рок од три работни дена од денот на приемот на барањето, доставува барање за доказите кои се во надлежност на јавен орган.

(6) Овластеното службено лице од надлежниот јавен орган е должно бараните докази од ставот (5) на овој член да ги достави до Министерството за економија во рок од три работни дена од денот на приемот на барањето.

(7) Во рок од седум дена од денот на приемот на доказите од ставот (6) на овој член, Министерството за економија врши непосреден увид кај правното лице од ставот (1) од овој член и за извршениот увид се прави записник.

(8) Ако правното лице не ги исполнува условите предвидени со одредбите на прописот утврден во членот 11 став (1) алинеја 2 и критериумите утврдени во членот 67 став (2) од овој закон, Министерството за економија во рок од седум дена од денот на направениот записник од ставот (7) на овој член, донесува решение со кое се одбива барањето за овластување на правното лице за технички преглед на возила.

(9) Ако правното лице ги исполнува условите предвидени со одредбите на прописот утврден во членот 11 став (1) алинеја 2 и критериумите утврдени во членот 67 став (2) од овој закон, Министерството за економија во рок од седум дена од денот на направениот записник од ставот (7) на овој член, донесува решение за овластување на правното лице за технички преглед на возила да врши работи на идентификација и идентификација и оценка на техничката состојба на возилата.

(10) Против решението од ставовите (8) и (9) на овој член, може да се поведе управен спор пред надлежниот суд.

(11) Правното лице за технички преглед не може да врши идентификација и идентификација и оцена на техничката состојба на сопствените возила.

(12) Министерството за економија води електронска евиденција за издадените решенија од ставовите (8) и (9) на овој член.

(13) Глоба во износ од 25 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службено лице од Министерството за економија, ако по службена должност не го побара доказот во дадениот рок во ставот (5) на овој член.

(14) Глоба во износ од 25 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службено лице од надлежниот јавен орган, ако не ги достави бараните докази во рокот утврден во ставот (6) на овој член.

(15) Глоба во износ од 3.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице што извршува работи без овластување од ставот (1) на овој член.

(16) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице кај правното лице за сторен прекршок од ставот (15) на овој член.”.

Член 35

Членот 62-а се менува и гласи:

„Овластување на Министерството за внатрешни работи

(1) Правните лица за да вршат работи на технички преглед на возила треба да бидат овластени со решение од Министерството за внатрешни работи.

(2) За добивање на овластувањето од ставот (1) на овој член, правното лице поднесува барање до Министерството за внатрешни работи.

(3) Формата и содржината на барањето од ставот (2) на овој член, потребната пропратна документација и висината на трошоците во постапката ги пропишува министерот за внатрешни работи.

(4) Правното лице од ставот (1) на овој член плаќа трошоци за спроведување на постапката, согласно со ангажираниот персонал и времетраењето на истата.

(5) Кон барањето од ставот (2) на овој член правното лице до Министерството за внатрешни работи ги доставува следниве докази:

- решение упис и тековна состојба издадена од Централниот регистар на Република Северна Македонија со приоритетна дејност – техничко испитување и анализа,

- за стручниот кадар дека се вработени на определено или неопределено време со полно работно време, стручна подготовка, специјалистички испит, работно искуство, дозвола за возач за најмалку од „Б“ категорија и лиценци за работа,

- за сопственост на просторот за технички преглед на возилата или договор за закуп на просторот за технички преглед на возилата, заверен на нотар со важност од најмалку четири години, согласно со обемот и задачите кои ќе ги врши правното лице, на начин што просторот не се користи од две или повеќе правни лица за вршење на технички преглед,

- објектот за технички преглед на возила од членот 64 од овој закон да не бил користен од правно лице на кое му било одземено овластувањето за вршење на технички преглед на возила во последните три години, сметано од денот на доставување на барањето од ставот 2 на овој член,

- за техничка опременост за вршење на технички преглед на возила, сопствена или договор за закуп, на начин што опремата не се користи од две или повеќе правни лица за вршење на технички преглед, согласно со обемот и задачите кои ќе ги врши правното лице,

- за склучен договор за осигурување од професионална одговорност,

- извештај за позитивен бонитет, а за правното лице кое е новоосновано изјава на одговорното лице на правното лице, дека во рок од шест месеци, сметано од денот на издавањето на решението за овластување, ќе достави доказ за позитивен бонитет,

- за уплатена административна такса согласно со Законот за административни такси и

- за уплатени трошоци за спроведување на постапката за добивање на овластување.

(6) Овластеното службено лице од Министерството за внатрешни работи кое ја води постапката, по службена должност, во рок од седум работни дена од денот на приемот на барањето ги прибавува доказите од ставот (5) алинеи 1 и 6 на овој член.

(7) Овластеното службено лице од надлежниот јавен орган е должно бараните докази од ставот (6) на овој член да ги достави до Министерството за внатрешни работи во рок од пет работни дена од денот на приемот на барањето.

(8) Доколку правното лице не ги исполнува барањата и не ги спроведува постапките предвидени со одредбите на прописот од членот 48 став (1) алинеи 3 и 5 и критериумите и постапките утврдени во членот 67 став (1) алинеи 1 и 2 од овој закон, Министерството за внатрешни работи во рок од 45 дена од денот на приемот на бараните докази од ставот (5) на овој член, донесува решение со кое го одбива барањето на правното лице.

(9) Доколку правното лице ги исполнува барањата и не ги спроведува постапките предвидени со одредбите на прописот од членот 48 став (1) алинеи 3 и 5 и критериумите и постапките утврдени во членот 67 став (1) алинеи 1 и 2 од овој закон, Министерството за внатрешни работи во рок од 90 дена од денот на приемот на бараните докази од ставот (5) на овој член, донесува решение за овластување на правното лице да врши работи на технички прегледи на возила.

(10) Против решението од ставовите (8) и (9) на овој член, може да се поведе управен спор пред надлежниот суд.

(11) Министерството за внатрешни работи води електронска евиденција за издадените решенија од ставовите (8) и (9) на овој член.

(12) Правното лице за технички преглед не може да врши технички преглед на сопствените возила.

(13) Глоба во износ од 50 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службено лице од Министерството за внатрешни работи, ако не ги побара доказите по службена должност во рокот утврден во ставот (6) на овој член.

(14) Глоба во износ од 50 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службено лице од надлежниот јавен орган, ако не ги достави бараните докази во рокот утврден во ставот (7) на овој член.

(15) Глоба во износ од 3.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице што извршува работи без овластување од ставот (1) на овој член.

(16) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице кај правното лице за сторен прекршок од ставот (15) на овој член.“.

Член 36

Во член 63 став (2) зборовите: „група категории“ се заменуваат со зборот „категорија“.

Член 37

Членот 64 се менува и гласи:

„(1) За добивање на овластување од членот 63 од овој закон, правното лице, поодделно за секоја станица за технички преглед, треба да ги исполнува условите кои се однесуваат на:

- објект со намена – станица за технички преглед на возила,

- соодветен стручен кадар, раководител и најмалку двајца стручни работници вработени на определено или неопределено време со полно работно време,

- потребна опрема, уреди и простории и

- осигурување од професионална одговорност.

(2) Овластувањето од ставот (1) на овој член се издава поодделно за секоја станица за технички преглед на возила.“.

Член 38

Во член 65 став (2) во воведната реченица, зборот „Министерот“ се заменува со зборот „Министерството“, а зборот „министерот“ се заменува со зборот „Министерството“.

Во алинеја 2 зборовите: „алинеја 6“ се заменуваат со зборовите: „алинеја 11“.

По алинејата 2 се додаваат три нови алинеи 3, 4 и 5, кои гласат:

- „- не изврши мерење на емисија на издувни гасови или записот од измерените вредности од емисиите на издувните гасови на возилата не го приложува во регистрациониот лист за возилото,

- не изврши мерење и записот од измерените вредности за техничката исправност на системот за сопирање на возилото не го приложува во регистрациониот лист за возилото,

- не изврши мерење и записот од измерените вредности за техничка исправност на системот за управување на возилото не го приложува во регистрациониот лист за возилото.“.

Во ставот (3) точката на крајот на реченицата се брише и се додаваат зборовите: „во определениот рок од 30 дена, правното лице не може да врши технички преглед на возила.“.

Во ставот (4) зборот „министерот“ се заменува со зборот „Министерството“.

Во ставот (5) зборовите: „му се одзема“ се заменуваат со зборовите: „Министерството за економија ќе му го одземе“.

По ставот (5) се додаваат четири нови ставови (6), (7), (8) и (9), кои гласат:

„(6) Доколку при надзорот од членот 77 став (2) од овој закон се утврди дека правното лице за вршење на технички преглед, кое е овластено да врши идентификација и идентификација и оцена на техничката состој-

ба на возилата, работите не ги извршува согласно со одредбите од овој закон и прописите донесени од овој закон, Министерството за економија со решение ќе му го одземе овластувањето за вршење на идентификација и идентификација и оцена на техничката состојба на возилата.

(7) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на овластеното правно лице за вршење на технички преглед кое постапува спротивно на одредбите од ставовите (1) и (2) алинеи 1, 2, 3, 4, 5 и 9 и ставот (3) на овој член.

(8) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице кај овластеното правно лице за технички преглед кое постапува спротивно од одредбите од ставот (7) на овој член.

(9) Глоба во износ од 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на раководителот и стручниот работник кој постапува спротивно на одредбите од ставовите (1) и (2) алинеи 1, 2, 3, 4, 5 и 9 и ставот (3) на овој член.“.

Ставовите (6) и (7) се бришат.

Во ставот (8) кој станува став (10) зборовите: „(2) и (3)“ се заменуваат со зборовите: „(2), (3), (5) и (6)“.

Член 39

По членот 65 се додава нов член 65-а, кој гласи:

„Член 65-а

(1) Доколку во времето на забраната од членот 65 став (3) од овој закон, Министерството за внатрешни работи утврди дека овластеното правно лице врши технички преглед на возила, со решение ќе му го одземе овластувањето за вршење на технички преглед на возила.

(2) Покрај одземањето на овластувањето на правно лице за вршење на технички преглед на возила од ставот (1) на овој член ќе се одземе лиценцата на раководителот и стручните работници во станицата за технички преглед.

(3) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице овластено за вршење на технички преглед кое постапува спротивно на одредбите од ставот (1) на овој член.

(4) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице кај овластеното правно лице за технички преглед што постапува спротивно од одредбите од ставот (3) на овој член.

(5) Глоба во износ од 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на раководителот и стручниот работник кој постапува спротивно на одредбите од ставот (1) на овој член.“.

Член 40

Во член 66 став (1) по зборовите: „за извршување на работите на“ се додаваат зборовите: „стручен раководител и стручен работник за“.

По ставот (10) се додаваат два нови става (11) и (12), кои гласат:

„(11) За издадените лиценци од ставот (3) на овој член, Министерството за внатрешни работи води евиденција на издадени и одземени лиценци на стручни работници кои вршат технички преглед на возила.

(12) Евиденцијата со податоци од ставот (11) на овој член се чува 15 години.“

Член 41

Во член 66-ј став (1) зборовите: „60 минути.“ се заменуваат со зборовите „90 минути.“

Член 42

Во член 66-л став (8) зборот „Министерот“ се заменува со зборот „Министерството“.

Во ставот (9) зборот „Министерот“ се заменува со зборот „Министерството“.

Ставовите (11) и (12) се бришат.

Член 43

Во член 67 став (1) алинеја 4 зборовите: „групи на“ се бришат.

По алинејата 7 се додаваат три нови алинеи 8, 9 и 10, кои гласат:

„- поблиските услови што треба да ги исполнуваат техничките служби за единечно одобрување на возила за специјална намена за превоз на опасни материи кои вршат работи на инспекција и издавање на АДР сертификат на претходно одобрени возила за превоз на опасни материи, евиденции што треба да ги водат за извршена инспекција и издавање на АДР сертификат, начин и постапка за издавање на АДР сертификатот, како и формата и содржината на АДР сертификатот,

- форма на евиденција и содржина за издадени и одземени лиценци на стручните работници кои вршат технички преглед на возила,

- начинот на водење на евиденциите за извршениот технички преглед на возилата,“.

Во став (2) алинеја 4 зборовите: „групи на“ се бришат.

Член 44

Членот 73 се менува и гласи:

„Регистар на возила

(1) Министерството за внатрешни работи води Регистар на возила кој има за цел да овозможи да се воспостави хармонизиран систем за размена на податоци меѓу субјектите од областа на возилата за: одобрување, пуштање на пазар, технички преглед, регистрација и пуштање во сообраќај на патиштата, согласно со одредбите од овој закон и подзаконските прописи од областа на возилата, кој содржи податоци за:

- одобрените типови возила (број и датум на одобрение за тип на возило, податоци за возилото: марка, тип, варијанта и верзија на возилото, тип на мотор, зафатнина на моторот, силина на моторот, гориво, подносител на барање за издавање на одобрение и назив на правното лице со ЕМБС на кој му е одобрен типот на возило),

- издадените потврди за сообразност за единечно одобрено возило, согласности за регистрација, матрица за оцена на отстапувањата од критериумите кои што треба да ги исполни возилото за да добие статус на возило со историска вредност, статус на возилото со историска вредност, потврда за податоци за возилото со историска вредност, потврди за сообразност на преправени и поправени возила, АДР сертификат (податоци за возилото: број на шасија, марка, тип/варијанта/вер-

зија на возилото, тип на мотор, зафатнина на моторот, силина на моторот, гориво, број на моторот, податоци за сопственикот на возилото: име и презиме со ЕМБГ или назив на правното лице со ЕМБС, адреса или седиште на сопственикот на возилото), потврда за еколошка категоризација на возилото,

- вид и износ на уплатите и надоместоците кои се уплаќаат при постапка за добивање на одобрение на тип и при постапка за добивање на одобрение за единечно возило,

- одобрение за доделување на идентификациски ознаки на возилото (број на шасија и број на мотор), (податоци за содржани во одобрението, број и датум на наод за возилото од техничка служба, марка, комерцијална ознака на возилото, тип на возило, тип на мотор и податоци за сопственикот на возилото),

- регистрираните возила (број на регистарска таблица, број на пробна таблица, сервиски број на сообраќајна дозвола, сервиски број на потврда за пробно возење, податоци за возилото марка, тип/варијанта/верзија на возилото, тип на мотор, зафатнина на моторот, силина на моторот, гориво, број на моторот и боја на возилото, податоци за сопственикот или корисникот на возилото: име и презиме со ЕМБГ или назив на правното лице со ЕМБС, адреса или седиште на сопственикот или корисникот на возилото),

- потврдите за утврдени минимално – технички и експлоатациони карактеристики за мобилни машини (број и датум на потврдата, податоци за издавачот на потврдата, податоци од потврдата за мобилната машина: марка, тип/варијанта/изведба, комерцијална ознака, број на шасија, година на производство, број на сертификат за сообразност, тип на мотор, зафатнина на моторот, силина на моторот, гориво, број на моторот),

- историјат за сопствениците на возилата (име и презиме со ЕМБГ или назив на правното лице со ЕМБС, адреса или седиште на сопственикот на возилото) и историјат на регистарските таблици кои им се доделени за возилата во нивна сопственост,

- промените на сопственост на возилото (нови или стари регистарски таблици, доказ за промена на сопственост, податоци за корисникот на возило (име и презиме со ЕМБГ или назив на правното лице со ЕМБС, адреса или седиште на сопственикот или корисникот на возилото),

- одјавените возила, (податоци за возилото: број на шасија, година на производство, тип на мотор, зафатнина на моторот, силина на моторот, гориво, број на моторот и број на регистрација),

- вид и износ на уплатите и надоместоците кои се уплаќаат при технички преглед на возилата, број на изминати километри на возилото и потврда за техничка исправност на возилото,

- новите и половните увезени возила во Република Северна Македонија, како и за извезените возила од Република Северна Македонија (број на регистарска таблица или пробни таблици, број на сообраќајна дозвола, потврда за пробно возење, податоци за возилото марка, тип/варијанта/верзија на возилото, тип на мотор, зафатнина на моторот, силина на моторот, гориво, број на шасија, број на моторот и боја на возилото),

- уништените возила (број на регистарска таблица, број на сообраќајна дозвола, податоци за возилото: број на шасија, марка, тип, варијанта и верзија на возилото, маса на возилото и податоци за сопственикот на возилото),

- патен надзор на техничката исправност на возила-та кои учествуваат во сообраќајот на патиштата (податоци за возилото – број на шасија, регистерски ознаки, број на сообраќајна дозвола, број и датум на записник за утврдена техничка состојба на возилото за извршен вонреден технички преглед на возило и податоци за овластеното правно лице за вршење на технички преглед),

- спроведените стручни испити (податоци за контролор – име и презиме, ЕМБГ, адреса, издадени лиценци за стручни работи), податоци за лицата што имаат пристап до техничката исправност на возилата, (име и презиме, ЕМБГ, адреса и број на лиценца) и

- доказ за осигурување од автоодговорност (број на полиса, назив на осигурителна компанија, датум и рок на осигурување и опсег на осигурувањето).

(2) Податоците од ставот (1) алинеи 1, 2 и 3 на овој член електронски ги обезбедуваат, овластените технички служби и се должни истите дневно да ги внесуваат во Регистарот на возила.

(3) Податоците од ставот (1) алинеја 4 на овој член електронски ги обезбедува органот за одобрување на возила и е должен истите дневно да ги внесува во Регистарот на возила.

(4) Податоците од ставот (1) алинеи 5, 7, 8, 9, 13 и 14 на овој член ги внесува Министерството за внатрешни работи и е должно истите дневно да ги внесува во Регистарот на возила.

(5) Податоците од ставот (1) алинеја 6 на овој член електронски ги обезбедува, овластеното правно лице за вршење на технички преглед на возила овластено за вршење на идентификација и идентификација и оценка на техничката состојба на мобилните машини или техничката служба овластена да врши идентификација и идентификација и оценка на техничката состојба на мобилните машини и се должни истите дневно да ги внесуваат во Регистарот на возила.

(6) Податоците од ставот (1) алинеја 10 на овој член електронски ги обезбедува, овластеното правно лице за вршење на технички преглед на возила и е должно истите дневно да ги внесува во Регистарот на возила.

(7) Податоците од ставот (1) алинеја 11 на овој член електронски ги обезбедува, Царинската управа на Република Северна Македонија и е должно истите дневно да ги внесува во Регистарот на возила.

(8) Податоците од ставот (1) алинеја 12 на овој член електронски ги обезбедува, овластеното правно лице за преземање на уништени возила и е должно истите дневно да ги внесува во Регистарот на возила.

(9) Податоците од ставот (1) алинеја 15 на овој член електронски ги обезбедува, Националното биро за осигурување и е должно истите дневно да ги внесува во Регистарот на возила.

(10) Глоба во износ од 50 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службено лице од ставовите (3), (4) и (7) на овој член, ако дневно не се внесени бараните податоци.

(11) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластените технички служби, овластеното правно лице за вршење на технички преглед на возила, овластеното правно лице за преземање на уништени возила, овластеното правно лице за вршење на технички преглед на возила овластено за вршење на идентификација и идентифика-

ција и оценка на техничката состојба на мобилните машини, техничката служба овластена да врши идентификација и идентификација и оценка на техничката состојба на мобилните машини и Националното биро за осигурување од ставовите (2), (5), (6), (8) и (9) на овој член ако дневно не се внесени бараните податоци.

(12) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице кај техничката служба за сторен прекршок од ставот (11) на овој член.

(13) Податоците за одјавените возила во Регистарот на возила се чуваат 20 години, сметано од денот на одјавување на возилото.

Член 45

Насловот пред членот 73-а се брише.

Член 46

Членот 73-а се менува и гласи:

„Пристап до податоците во Регистарот на возила

Пристап до податоците во Регистарот на возила од членот 73 став (1) од овој закон може да имаат: Министерството за транспорт и врски, Министерството за економија, Министерството за животната средина и просторно планирање, Бирото за метрологија, Управата за јавни приходи на Република Северна Македонија, Управата за финансиска полиција, Царинската управа на Република Северна Македонија, Државниот инспекторат за транспорт, Јавното претпријатие за државни патишта, Црвениот Крст на Република Северна Македонија и Заедницата на единиците на локалната самоуправа на Република Северна Македонија, Националното биро за осигурување, техничките служби, правните лица за технички преглед и правните лица за технички преглед кои се овластени за идентификација и за идентификација на возила и мобилни машини.“

Член 47

Членовите 73-б и 73-в се бришат.

Член 48

Насловот во членот 74 се менува и гласи:

„Лични податоци содржани во Регистарот на возила“.

Член 49

Насловот во членот 75 се менува и гласи:

„Достапност до Регистарот на возила“.

Член 50

Членот 76 се менува и гласи:

„Министерот за внатрешни работи поблиску ги пропишува формата, содржината и начинот на водење на Регистарот на возила, критериумите за компјутерски пристап до Регистарот на возила, како и начинот на внесување и достапност на податоци од Регистарот на возила согласно со членовите 73 и 75 од овој закон, организационите и техничките мерки за заштита на личните податоци содржани во Регистарот на возила согласно со прописите за заштита на личните податоци.“

Член 51

Во член 77 став (1) алинеја 2 зборовите: „исполнувањето на условите за работата на регистрација од страна на правните лица за регистрација на возила“ се заменуваат со зборовите: „издавањето потврда за пробно возење и пробни таблици“.

Член 52

Во член 78 став (1) алинејата 1 се менува и гласи:

„- Државниот пазарен инспекторат над законитоста на издавање на потврдата за сообразност од страна на производителите и нивните застапници, над работата на техничките служби, над работата на правните лица за технички преглед на возила кои ги спроведуваат постапките на идентификација и идентификација и оценка на техничката состојба на возилата, како и над работата на правните лица кои вршат вградување на уреди за погон на течен нафтен гас и погон на компримиран земјен гас.“

Алинејата 2 се менува и гласи:

„- инспекторите или овластени лица од Министерството за внатрешни работи над работата на правните лица за технички преглед на возила, правни лица кои вршат инспекција и издавање на АДР сертификат, како и надзор на техничката исправност на сите возила во сообраќајот на патиштата.“

Член 53

Во член 79 став (1) се додава нова точка 1), која гласи:

„1) да го провери исполнувањето на условите за вршење на работи за техничка служба и условите за вршење на постапките за идентификација и за идентификација и оценка на техничката состојба на возилата од страна на правните лица за технички преглед, кои за тоа се овластени.“

Во точката 1) која станува точка 2) по зборовите: „што треба да ја води“ се додаваат зборовите: „техничката служба и“.

Точките 2), 3), 4), 5), 6), 7), 8) и 9) стануваат точки 3), 4), 5), 6), 7), 8), 9) и 10).

Ставот (2) се менува и гласи:

„Против секоја мерка преземена од државниот пазарен инспектор од ставот (1) на овој член може да се изјави жалба во рок од осум дена до Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка.“

Ставот (3) се брише.

Член 54

Во член 80 став (2) зборовите: „комисија формирани од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство“ се заменуваат со зборовите: „Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка“.

Ставот (3) се брише.

Член 55

Насловот на членот 81 се менува и гласи:

„Надзор над правните лица за технички преглед и правните лица кои издаваат потврда за пробно возење и пробни таблици“

Во ставот (1) зборот „инспекцискиот“ и зборовите: „надлежниот инспектор од“ се бришат.

Во точката 1) по зборовите: „технички прегледи“ се додаваат зборовите: „и правно лице кое издава потврда за пробно возење и пробни таблици“.

Во точките 2), 4) и 6) зборот „инспекцискиот“ се брише.

Ставот (3) се менува и гласи:

„Против секоја мерка преземена при надзорот од ставот (1) на овој член може да се поведе управен спор пред надлежен суд.“

Ставот (4) се менува и гласи:

„Поведувањето на управниот спор пред надлежен суд, не го одлага извршувањето на решението.“

Член 56

Во насловот на членот 81-а по зборовите: „за работа на“ се додаваат зборовите: „раководителот и“.

Во ставот (1) зборот „министерот“ се заменува со зборот „Министерството“.

Во ставот (2) по зборовите: „уреди за управување“ се става запирка и се додаваат зборовите: „возила кои не ги исполнуваат условите во однос на квалитетот на издуната емисија“, зборот „министерот“ се заменува со зборот „Министерството“ и зборовите „шест месеци“ се заменуваат со зборовите „една година“.

Во ставот (3) зборот „министерот“ се заменува со зборот „Министерството“.

По ставот (3) се додава нов став (4), кој гласи:

„(4) Доколку стручниот работник ја потврди техничката исправност на возилото спротивно на одредбите од членот 65 став (2) алинеи 3, 4 и 5 од овој закон, Министерството за внатрешни работи со решение ќе му ја одземе лиценцата за работа на стручниот работник за период од една година.“

Во ставот (4) кој станува став (5) зборот „министерот“ се заменува со зборот „Министерството“ и се додава нов став (6), кој гласи:

„(6) Доколку стручниот раководител нареди или дозволи да се потврди техничка исправност на возило над кое не е извршен технички преглед, потврди техничка исправност на возило со неисправни уреди за сопирање, уреди за управување, возило со неатестиран уред за течен нафтен гас, не е извршено мерење на емисиите на издуните гасови на моторот од возилото или записот од измерените вредности од емисиите на издуните гасови на моторот од возилото не го приложува во регистрациониот лист за возилото, Министерството за внатрешни работи со решение ќе му ја одземе лиценцата за работа на стручниот раководител за период од една година.“

Во ставот (5) кој станува став (7) зборовите: „од ставовите (1), (2), (3) и (4)“ се заменуваат со зборовите „од ставовите (1), (2), (3), (4), (5) и (6)“.

Во ставот (6) кој станува став (8) зборот „министерот“ се заменува со зборот „Министерството“.

Во ставот (7) кој станува став (9) бројот „2.000“ се заменува со бројот „3.000“.

Ставот (8) кој станува став (10) се менува и гласи:

„(10) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице кај овластеното правно лице за технички преглед што постапува спротивно од одредбите од ставот (9) на овој член.“

По ставот (10) се додава нов став (11), кој гласи:

„(11) Глоба во износ од 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на раководителот и стручните лица за технички преглед во правно лице кој постапува спротивно на одредбата од ставовите (2), (4) и (6) на овој член.“.

Член 57

Насловот на членот 81-б се менува и гласи:

„Надзор над техничката служба овластена за инспекција и издавање на АДР сертификат на претходно одобрени возила за превоз на опасни материи“.

Во ставот (1) зборовите: „овластеното правно лице за испитување“ се заменуваат со зборовите: „техничката служба овластена за инспекција и издавање на АДР сертификат на претходно одобрени возила за превоз на опасни материи“.

Ставот (2) се менува и гласи:

„Доколку овластеното службено лице на Министерството за внатрешни работи утврди дека техничката служба овластена за инспекција и издавање на АДР сертификат за одобрено возило за превоз на опасни материи, не ги исполнува условите во врска со просторните услови, опремата, уредите, потребните кадри како и евиденциите што се водат во техничката служба и не ги извршува доверените работи во согласност со одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, Министерството за внатрешни работи со решение ќе му забрани вршење на работите и ќе определи рок од 30 дена за отстранување на утврдените недостатоци.“.

По ставот (3) се додаваат два нови става (4) и (5), кои гласат:

„(4) Ако стручниот работник во техничката служба овластена за инспекција и издавање на АДР сертификат за одобрено возило за превоз на опасни материи ја потврди техничката исправност на возилото без да изврши испитување на возилото за превоз на опасни материи, Министерството за внатрешни работи со решение ќе му го одземе овластувањето.“.

(5) Доколку на овластената техничка служба за единечно одобрување на возила му се одземе овластувањето или му се изрече временна мерка забрана за работа од страна на Министерството за економија или на овластеното правно лице за вршење на технички преглед му се одземе овластувањето или ќе му се изрече временна мерка забрана од страна на Министерството за внатрешни работи, во тој случај со решение на Министерството за внатрешни работи се одзема овластувањето, односно се изрекува временна мерка забрана за работа и на техничката служба овластена за инспекција и издавање на АДР сертификат за одобрено возило за превоз на опасни материи.“.

Во ставот (4) кој станува став (6) зборовите: „ставот 3“ се заменуваат со зборовите: „ставовите (2), (3), (4) и (5)“.

По ставот (6) се додаваат пет нови ставови (7), (8), (9), (10) и (11), кои гласат:

„(7) За извршената инспекција и издавање на АДР сертификат за одобрено возило за превоз на опасни материи, техничката служба овластена за инспекција и одобрување на возила за превоз на опасни материи води евиденција.“.

(8) Глоба во износ од 4.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на техничката служба овластена за инспекција и издавање на АДР

сертификат за одобрено возило за превоз на опасни материи во случај кога дозволи стручен работник да врши работи во техничката служба овластена за инспекција и издавање на АДР сертификат на претходно одобрено возило за превоз на опасни материи, кога му е одземено овластување за работа или кога му е изречена мерка забрана за вршење на работите, согласно со одредбите од овој закон.

(9) Глоба во износ од 3.000 евра во денарска противвредност ќе и се изрече за прекршок на техничката служба овластена за инспекција и издавање на АДР сертификат на претходно одобрено возило за превоз на опасни материи, ако постапува спротивно на одредбите на ставовите (2), (3), (4) и (7) на овој член.

(10) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице кај техничката служба овластена за инспекција и издавање на АДР сертификат на претходно одобрено возило за превоз на опасни материи ако постапува спротивно од одредбите од ставовите (8) и (9) на овој член.

(11) Глоба во износ од 250 евра во денарска противвредност ќе и се изрече на стручен работник во техничката служба овластена за инспекција и издавање на АДР сертификат на претходно одобрено возило за превоз на опасни материи за сторен прекршок од ставовите (4) и (7) на овој член.“.

Член 58

Во член 87 став (1) по бројот „22“ се додава бројот „54-а,“.

Во став (8) зборовите: „ставот (6)“ се заменуваат со зборовите: „ставот (7)“.

Член 59

Во член 88 ставот (1) се менува и гласи:

„За прекршоците утврдени во членовите 17, 26, 33, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 49, 51, 53, 54, 56-а, 62-а, 65, 65-а, 66-в, 66-г, 66-л, 81-а, 81-б, 82 и 85 од овој закон, прекршочна постапка води и прекршочни санкции изрекува Министерството за внатрешни работи.“.

Член 60

Во член 90 став (1) зборовите: „членот 41“ се заменуваат со зборовите: „членовите 33-а и 41“.

Член 61

Во член 92 ставот (1) се менува и гласи:

„За прекршоците утврдени во членовите 26, 31-а, 33, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 49, 51, 54, 65, 65-а, 81-а, 81-б, 82 и 85 од овој закон, унифицираниот полициски службеник е должен на сторителот на прекршокот, физичко лице, да му изготви записник за сторен сообраќаен прекршок, односно записник за контрола на техничка исправност на возила на јавен пат, согласно со членот 82 од овој закон и да му издаде прекршочен платен налог, како и да му предложи постапка за порамнување пред да поднесе барање за прекршочна постапка.“.

Ставот (2) се менува и гласи:

„За прекршоците од членовите 17, 33, 37, 40, 41, 56-а и 62-а од овој закон, утврдени во управна постапка, овластеното службено лице е должно да поднесе барање за поведување на прекршочна постапка.“.

Ставот (4) се менува и гласи:

„За прекршоците утврдени во членовите 26, 37, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 49, 51, 53, 54, 56-а, 62-а, 65, 65-а, 66-в, 66-г, 66-л, 81-а, 81-б и 85 од овој закон, кога како сторител на прекршокот се јавува правно лице и одговорно лице во правното лице, униформираниот полициски службеник, им изготвува записник за сторен сообраќајен прекршок и поднесува барање за поведување на прекршочна постапка до Комисијата од членот 88 став (2) од овој закон.“.

Член 62

По членот 92-а се додава нов член 92-б кој гласи:

„Член 92-б

Прописи на министерот за внатрешни работи

Министерот за внатрешни работи ќе донесе поблиски прописи за:

- формата и содржината на образецот на прекршочен платен налог, записник за сторен сообраќајен прекршок и записник за контрола на техничка исправност на возила на јавен пат.“.

Член 63

Документи за одобрено возило

(1) Документите „Потврда за сообразност на возило од одобрен тип“, „Потврда за сообразност за единечно одобрено возило“, „Согласност за регистрација“ и „Потврда за сообразност на преправено возило“, кои се однесуваат за специјално возило за превоз на опасни материи, го заменуваат документот „Уверение за испитано возило“ согласно со членот 63 од Законот за превоз на опасни материи во патниот и железничкиот сообраќај.

(2) Уверенијата за испитано возило издадени согласно со членот 63 од Законот за превоз на опасни материи во патниот и железничкиот сообраќај, продолжуваат да важат.

Член 64

(1) Физички и правни лица кои совесно ги владееат возилата на територија на Република Северна Македонија, а истите не ја продолжиле важноста на сообраќајната дозвола повеќе од две години од денот на истекувањето на важноста на истата, се должни од денот на влегувањето во сила на овој закон да го одјават своето возило во Министерството за внатрешни работи – регистрационно подрачје каде возилото се води во евиденција заклучно со 31 декември 2019 година.

(2) Кон барањето за одјавување на возилото, сопственикот на возилото ја приложува сообраќајната дозвола и/или друг доказ со кој се докажува сопственоста на возилото и регистарските таблици.

(3) По исклучок на ставот (2) на овој член кога сопственикот на возилото не ја поседува сообраќајната дозвола за возилото и/или не поседува една или две регистарски таблици издадени за возилото, истиот со писмена изјава дадена пред Министерството за внатрешни работи – регистрационно подрачје каде возилото се води во евиденција, ја наведува причината за губењето на сообраќајната дозвола и/или регистарските таблици.

(4) Министерството за внатрешни работи – регистрационно подрачје каде возилото се води во евиденција врз основа на доказите од ставот (2) и/или ставот (3)

на овој член одјавата ја евидентира во сообраќајната дозвола за возилото или во потврда што ја издава за возилото, а ја води по службена должност, го наведува датумот на извршена одјава и потпис на службеното лице кое ја извршило одјавата на возилото.

(5) Одјавата на возилото се евидентира во сообраќајна дозвола или во потврдата издадена за возилото за кое Министерството за внатрешни работи – регистрационно подрачје каде возилото се води во евиденција, каде возилото е одјавено ја води по службена должност, а одјавата се евидентира и во регистарот за возила.

(6) По истекот на рокот од ставот (1) на овој член Министерството за внатрешни работи возилото ќе го избрише од евиденција на возила и ќе преземе мерки за одземање на регистарските таблици на трошок на сопственикот на возилото согласно со членот 40 од Законот за возила („Службен весник на Република Македонија“ број 140/2008, 53/11, 123/12, 70/13, 164/13, 138/14, 154/15, 192/15 и 39/16).

Член 65

Овластените технички служби се должни да го усогласат своето работење согласно со одредбите од овој закон во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 66

Правните лица кои вршат авто такси превоз се должни да го усогласат своето работење согласно со одредбите од овој закон и прописите утврдени со овој закон, во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на прописот предвиден во членот 9 од овој закон, а кој се однесува на членот 27 став (1) алинеи 1 и 5 од Законот за возила („Службен весник на Република Македонија“ број 140/2008, 53/11, 123/12, 70/13, 164/13, 138/14, 154/15, 192/15 и 39/16).

Член 67

Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 68

(1) Еколошката категоризација на возилата од членот 5-б утврдена во членот 2 од овој закон ќе започне да се спроведува по истекот на рокот од 12 месеци од денот на влегувањето во сила на прописот утврден во членот 3 од овој закон, а кој се однесува на членот 11 став (1) алинеја 20 од Законот за возила („Службен весник на Република Македонија“ број 140/2008, 53/11, 123/12, 70/13, 164/13, 138/14, 154/15, 192/15 и 39/16).

(2) Возилата од втора еколошка категорија со емисија на издувни гасови ЕУРО 4 во период од три години од влегувањето во сила на овој закон ќе бидат означени со еколошка налепница од прва еколошка категорија.

Член 69

Правните лица кои вршат работи на технички преглед на возила и правните лица кои вршат работи на технички служби за инспекција и издавање на АДР сертификат за одобрено возило за превоз на опасни материи, а кои се овластени од Министерството за внатрешни работи се должни да го усогласат своето работе-

ње согласно со одредбите од овој закон во период од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 70

Постапките за овластување за вршење на работи на технички служби, за овластување на правните лица за вршење на технички преглед на возила, за овластување на правните лица кои вршат технички преглед на возила за вршење на идентификација и на идентификација и оцена на техничката состојба на возилата, како и на работи на правните лица кои вршат вградување на уреди за погон на течен нафтен гас и/или погон на компримиран земјен гас, кои се започнати до денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе завршат согласно со Законот за возила („Службен весник на Република Македонија“ број 140/2008, 53/11, 123/12, 70/13, 164/13, 138/14, 154/15, 192/15 и 39/16).

Член 71

Во целиот текст на Законот зборовите: „Република Македонија“ се заменуваат со зборовите: „Република Северна Македонија“.

Член 72

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

L I G J

PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR AUTOMJETE

Neni 1

Në Ligjin për automjete („Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë“ numër 140/2008, 53/11, 123/12, 70/13, 164/13, 138/14, 154/15, 192/15 dhe 39/16), në nenin 3 në pikën 52 fjala „ministri“ zëvendësohet me fjalën „Ministria“.

Në pikën 66 lidhëza „dhe“ zëvendësohet me pikëpresje.

Në pikën 67 pika zëvendësohet me pikëpresje dhe shtohen tri pika të reja 68, 69 dhe 70 si vijojnë:

„68. **„Leje qarkullimi“** është dokumenti publik që e lëshon organi kompetent, me të cilin dëshmohet pronësia e automjetit, e drejta e shënimit të automjetit të caktuar me targa regjistrimi, cilësitë teknike dhe cilësitë e tjera dhe karakteristikat e automjetit, të drejtën për të marrë pjesë në komunikacion, si dhe perioda e vlefshmërisë së lejes së qarkullimit;

69. **„Kategori ekologjike e automjeteve“** është kategoria e automjeteve sipas nivelit të emetimit të gazrave të nxjerra nga automjetet me motor në përputhje me specifikimet teknike përkatëse, përkatësisht rregullat e ECE ose EC; dhe

70. **„Etiketë ekologjike“** është shenjë e cila vendoset në automjet dhe e cila e shënon kategorinë ekologjike të automjetit.“.

Neni 2

Pas nenit 5-a shtohen dy nene të reja 5-b dhe 5-v, si vijojnë:

"Neni 5-b

Kategorizimi ekologjik i automjeteve

(1) Automjetet të cilat marrin pjesë në komunikacionin rrugor doemos duhet të shënohen me etiketë ekologjike për shkak të shënimit të kategorisë ekologjike të automjetit në pajtim me rezultatet matëse të emisionit të gazrave në ajër.

(2) Me përjashtim, automjetet e projektuar dhe përpunuar veçanërisht për nevojat e Armatës së Republikës së Maqedonisë së Veriut, policisë, ndihmës së shpejtë, shërbimeve kundër zjarrit nuk kanë kategorizim ekologjik të automjetit në pajtim paragrafin (1) të këtij neni.

(3) Automjetet e personave plotësisht të shurdhër me vërtetim për anëtarësim nga Lidhja Nacionale për persona të shurdhër, persona të sëmurë nga distrofia, multipleks skleroza, paraliza cerebrale, paraplegjia, hemiplegjia, kuadriplemia, paraliza e fëmijëve (poliomyelitis), pesona të verbër me dëmtim të shikimit mbi 90%, persona në dializë dhe persona me amputacion të dorës ose këmbës me dëmtim trupor të pranuar prej 80% të përcaktuar me akt të komisionit kompetent në Fondin për Sigurim Pensional dhe Invalidor të Republikës së Maqedonisë së Veriut, nuk kanë kategorizim ekologjik të automjetit në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni.

(4) Kategorizimin ekologjik të automjeteve e kryen shërbimi teknik nga neni 57 paragrafi (1) të këtij ligji.

(5) Kategorizimi ekologjik i automjetit kryhet në tri kategori ekologjike, edhe atë:

- kategoria e parë ekologjike, e cila i përfshin automjetet me nivel të emisioneve të gazrave të nxjerra EURO 5 e më lartë, si dhe automjetet me emisione të gazrave të nxjerra EURO 4 EURO 3 në të cilat është i montuar aparat për motor të gazit të lëngët të naftës ose motor me gaz tokësor të komprimuar, automjetet hibride dhe automjetet elektrike, si dhe automjetet që kanë të futur pajisje që e zvogëlon emisionin e gazrave në ajër dhe i arrijnë standardet e EURO 4, 5 dhe më lartë,

- kategoria e dytë ekologjike, e cila i përfshin automjetet me nivel të emisionit të gazrave të nxjerra EURO 4 dhe EURO 3,

- kategoria e tretë ekologjike, e cila i përfshin automjetet me nivel të emisionit të gazrave të nxjerra EURO 2 dhe më poshtë, si dhe automjetet për të cilat prodhuesi nuk ka definuar emision të gazrave të nxjerra.

(6) Automjetet për të cilat është kryer kategorizim ekologjik shënohen me etiketë ekologjike në ngjyrë të gjelbër, të verdhë dhe të kuqe, në varësi të kategorisë ekologjike, si vijon:

- automjetet e kategorisë së parë ekologjike shënohen me etiketë ekologjike me ngjyrë të gjelbër,

- automjetet e kategorisë së dytë ekologjike shënohen me etiketë ekologjike me ngjyrë të verdhë,

- automjetet e kategorisë së tretë ekologjike shënohen me etiketë ekologjike me ngjyrë të kuqe.

(7) Procedura për shënimin e kategorisë ekologjike të automjetit, në pajtim me rezultatet matëse të emisionit të gazrave në ajër fillon me parashtrimin e kërkesës me dokumentacion përcjellës për përcaktimin e kategorisë ekologjike të automjetit në pajtim me rezultatet matëse të emisionit të gazrave në ajër nga pronari i automjetit të shërbimi i autorizuar teknik.

(8) Formën dhe përmbajtjen e kërkesës nga paragrafi (7) i këtij neni dhe dokumentacionin e nevojshëm përcjellës i përcakton ministri i Ekonomisë.

(9) Shërbimi teknik e kontrollon dokumentacionin e dorëzuar, e përcakton kategorinë ekologjike të automjetit, në pajtim me rezultatet matëse të emisionit të gazrave në ajër për çfarë jep vërtetim dhe etiketë ekologjike në ngjyrë adekuate.

(10) Shpenzimet në procedurë për përcaktimin e kategorisë ekologjike të automjetit, janë në ngarkim të pronarit të automjetit.

(11) Shpenzimet nga paragrafi (10) i këtij neni i përcakton ministri i Ekonomisë, në pajtim me shpenzimet për zbatimin e procedurës, personelin e angazhuar dhe kohëzgjatjen e të njëjtës.

(12) Gjorbë në shumë prej 1000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje shërbimit teknik nga paragrafi (4) të këtij neni, nëse vepron në kundërshtim të dispozitave të paragrafëve (5) dhe (6) të këtij neni.

(13) Gjorbë në shumë prej 250 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit përgjegjës në shërbimin teknik që vepron në kundërshtim me dispozitat e paragrafit (12) të këtij neni."

Neni 5-v

Programe për subvencione për automjete

(1) Me qëllim të rritjes së sigurisë në komunikacion rrugor, zvogëlimin e shpenzimeve për mirëmbajtjen e automjetit, zvogëlimin e ndotjes së ajrit të ambientit, si dhe rritjen e transportit të automjeteve të reja përkatësisht të përdorura, Ministria e Ekonomisë për vitin rrjedhës fiskal në pajtim me automjetet e planifikuara në Buxhetin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, përgatit:

- Program për subvencionim të një pjese të shpenzimeve për montimin e aparateve për motor me GLN ose lloj tjetër të karburantit alternativ,

- Program për subvencionimin e një pjese të shpenzimeve për blerjen e automjetit të ri me çregjistrimin e automjetit të vjetër në pajtim me nenin 41 paragrafi (1) të këtij ligji.

(2) Programet nga paragrafi (1) të këtij neni posaçërisht përmbajnë:

- instrumente dhe masa, si dhe aktivitete për zbatimin e masave,

- orar kohor, dinamikë dhe afate për zbatim,

- mënyrën, llojin, lartësinë dhe kushtet për ndarje të subvencioneve dhe

- kornizë financiare indikative për zbatimin e tyre.

(3) Programet nga paragrafi (1) i këtij neni i miraton Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut me propozim të ministrit të Ekonomisë, në vitin rrjedhës për vitin e ardhshëm.

(4) Ministria e Ekonomisë dorëzon raport për programet e realizuara nga paragrafi (1) i këtij neni për Qeverinë e Republikës së Maqedonisë së Veriut, në vitin rrjedhës për vitin paraqark."

Neni 3

Në nenin 11 paragrafi (1) alineja 14 ndryshohet si vijon:

"- kushtet hapësinore, materiale-teknike dhe të sigurisë, si dhe kushtet në lidhje me kuadrin për personat juridikë që montojnë aparate për motor me gaz të lëngët të naftës

dhe/ose të gazit të komprimuar tokësor dhe lartësia e shpenzimeve në procedurë për lëshimin e vërtetimit për aparat të montuar në pajtim me nenin 54-a të këtij ligji."

Në alinenë 18 lidhëza "dhe" zëvendësohet me presje.

Në alinenë 19 pika në fund të fjalës zëvendësohet me lidhëzën "dhe" dhe shtohet aline e re 20, si vijon:

"- caktimin e kategorisë ekologjike të automjeteve, formën, përmbajtjen dhe mënyrën e vendosjes së etiketës ekologjike, si dhe lartësinë e shpenzimeve për përcaktimin e kategorisë ekologjike të automjetit dhe për përgatitjen e etiketës ekologjike."

Neni 4

Në nenin 12 paragrafi (6) pas fjalës "mban" shtohet fjala "elektronike".

Pas paragrafit (6) shtohen katër paragrafë të rinj (7), (8), (9) dhe (10), si vijojnë:

"(7) Pranimin e kërkesës e evidenton organi për miratim dhe e kontrollon dokumentacionin e paraqitur për prodhimin. Organi për miratim mund në mënyrë plotësuese me arsyetim të kërkojë nga prodhuesi të dorëzojë edhe informata tjera të nevojshme për miratimin e lejes së tipit të prodhimit.

(8) Nëse prodhimi i përmbush kërkesat në pajtim me dispozitat e këtij ligji, organi për miratim në bazë të dokumentacionit të paraqitur të kontrolluar për prodhimin, në afat prej 30 ditësh miraton leje për tip të prodhimit.

(9) Nëse prodhimi nuk i përmbush kërkesat në pajtim me dispozitat e këtij ligji, përkatësisht nëse konstaton se prodhimi paraqet rrezik të madh për sigurinë në komunikacionin rrugor, organi për miratim miraton aktvendim për refuzim të kërkesës nga paragrafi (1) i këtij neni.

(10) Kundër aktvendimit nga paragrafi (9) i këtij neni, prodhuesi mund të parashtojë ankesë në Komisionin Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë në Marrëdhënie Pune në Shkallë të Dytë në afat prej 15 ditësh nga dita e marrjes së aktvendimit."

Neni 5

Paragrafi 17 ndryshohet si vijon:

"(1) Miratimi individual i automjeteve është procedurë në të cilën organi për miratim në bazë të konstatimit të shërbimit të autorizuar teknik vërteton se automjeti i kontrolluar individual, unik ose jo, i përmbush kërkesat e përcaktuara dhe në pajtim me ato prodhuesit, përfaqësuesit të prodhuesit ose pronarit të automjetit i lëshon leje për automjet individual me numër identifikues të shasisë dhe numër të motorit të automjetit, si dhe të dhënë për formë dhe dedikim të karrocierisë së automjetit.

(2) Procedura nga paragrafi (1) i këtij neni, fillon me parashtrimin e kërkesës për marrje të lejes për automjet individual, me dokumentacion shoqërues, nga prodhuesi, përfaqësuesi i prodhuesit ose pronari i automjetit në organin për miratim përmes shërbimit të autorizuar teknik.

(3) Procedura nga paragrafi (1) i këtij neni bëhet për:

- automjet tipi i të cilit nuk është miratuar në pajtim me rregullat e harmonizuara për BE miratim të tipit, as nuk ekziston leje e tipit në Republikën e Maqedonisë së Veriut,

- automjet unik, automjet për dedikim special i cili nuk është përfshirë në alinenë 1 të këtij neni, si dhe për automjet në fazën e fundit nga miratim në më shumë faza,

- automjet tipi i të cilit është miratuar në pajtim me rregullat e harmonizuara për miratimin BE të tipit, ose ekziston leje e tipit në Republikën e Maqedonisë së Veriut, por i njëjti nuk është regjistruar, e është riparuar, gjegjësisht është kryer ndryshim i automjetit që i përfshin të dhënat e evidentuara në procedurën e regjistrimit të automjetit, kërkon ndryshim të kategorisë së automjetit, ndikon në pjesët e lejuara përbërëse, sistemet dhe njësitë e pavarura teknike, përkatësisht ndikon ose mund të ndikojë në sigurinë e automjetit.

(4) Formën dhe përmbajtjen e kërkesës nga paragrafi (2) i këtij neni dhe dokumentacionin e nevojshëm shoqërues i përcakton ministri i Ekonomisë.

(5) Shërbimi teknik i cili e kontrollon dokumentacionin e paraqitur për automjetin përgatit konstatim për automjetin dhe në shtojcë të kërkesës e dërgon në formë elektronike në organin për miratim.

(6) Shpenzimet në procedurën për lëshimin e lejes për automjet unik janë në ngarkim të kërkuar nga paragrafi (2) i këtij neni.

(7) Organi për miratim në bazë të konstatimit për automjetin në shërbimin e autorizuar teknik vërteton se automjeti individual i kontrolluar i përmbush kërkesat në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe në afat prej 15 ditësh miraton leje për automjet individual, që e dërgon në formë elektronike në shërbimin teknik.

(8) Nëse organi për miratim, konstaton se nuk janë përmbushur kërkesat në pajtim me dispozitat e këtij ligji, miraton aktvendim në formë me shkrim për refuzim të kërkesës për lëshim të lejes për automjet individual.

(9) Kundër aktvendimit nga paragrafi (8) i këtij neni, mund të ngrihet kontest administrativ para gjykatës kompetente.

(10) Shërbimi i autorizuar teknik në bazë të lejes së lëshuar për automjet individual nga organi për miratim kërkuar nga paragrafi (2) i këtij i lëshon vërtetim për përputhshmëri të formularit numerik dhe të mbrojtur.

(11) Formularët nga paragrafi (10) i këtij neni i lëshon organi për miratim.

(12) Shërbimi i autorizuar teknik mban evidencë elektronike për vërtetimet e lëshuara për përputhshmëri nga paragrafi (11) nga ky nen dhe të njëjtat i ruan 15 vjet.

(13) Gjorbë në shumë prej 50 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit të autorizuar të organit për miratim, nëse vepron në kundërshtim me dispozitat nga paragrafët (7) dhe (8) të këtij neni.

(14) Gjorbë në shumë prej 1000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje shërbimit të autorizuar teknik, nëse vepron në kundërshtim me dispozitat nga paragrafët (5), (10) dhe (12) të këtij neni.

(15) Gjorbë në shumë prej 250 euro në kundërvlerë me do t'i shqiptohet personit përgjegjës të shërbimi i autorizuar teknik që vepron në kundërshtim me dispozitat nga paragrafi (14) i këtij neni."

Neni 6

Në nenin 20 paragrafi (7) ndryshohet si vijon:

"Organi për miratim mban evidencë elektronike për lejet e lëshuara nga paragrafët (1) dhe (6) të këtij neni dhe të njëjtat i ruan 15 vjet."

Në paragrafin (10) fjalët: "30% nga gjoba e matur për prodhuesin-person juridik" zëvendësohen me fjalët: "500 euro në kundërvlerë me denarë".

Në paragrafin (12) fjalët: "30% nga gjoba e matur për shërbimin teknik" zëvendësohen me fjalët: "500 euro në kundërvlerë me denarë".

Neni 7

Në nenin 22 paragrafi (5) ndryshohet si vijon:

"Organi për miratim mban evidencë elektronike për pëlqime për regjistrim të cilat janë lëshuar nga ana e shërbimit teknik dhe personit juridik për kontroll teknik të autorizuar për procedurë për identifikim dhe/ose identifikim dhe vlerësim të gjendjes teknike të automjetit dhe të njëjtat i ruan 15 vjet."

Në paragrafin (7) fjalët: "30% nga gjoba e matur për personin juridik për kontroll teknik" zëvendësohen me fjalët: "500 euro në kundërvlerë me denarë".

Neni 8

Në nenin 24 paragrafi (1) në pikën 3) pas fjalëve: "familje më të ngushtë" të shtohen fjalët: "të cilat kanë letërnjoftim të vlefshëm diplomatik, konsullor ose zyrtar".

Pikat 4) dhe 5) shlyhen.

Pika 6) bëhet pikë 4), ndërsa pikët 7) dhe 8) bëhen pikë 5) dhe 6).

Paragrafi (4) shlyhet.

Paragrafi (5) bëhet paragraf (4).

Neni 9

Në nenin 26 paragrafin (1) alineja 2 shlyhet.

Në alinenë 3 pas fjalëve: "vozitje provuese" shtohen fjalët: "ose urdhëresë për vozitje provuese dhe shfrytëzim të automjetit me targë metalike bartëse."

Në paragrafin (2) pika në fund të fjalisë shlyhet dhe shtohen fjalët: "përkatësisht urdhëresë për vozitje provuese dhe shfrytëzim të automjetit me targa metalike bartëse."

Pas paragrafit (3) shtohet paragraf i ri (4), si vijon:

"(4) Me kërkesë të pronarit, për rimorkio të lehtë lëshohet targë e veçantë dhe leje qarkullimi."

Paragrafët (4) dhe (5) bëhen paragrafë (5) dhe (6).

Në paragrafin (6) i cili bëhet paragraf (7) pas fjalëve: "dokumente për regjistrim të automjeteve" shtohen fjalët: "sigurim i detyrueshëm (policë)".

Paragrafët (7) dhe (8) bëhen paragrafë (8) dhe (9).

Në paragrafin (9) i cili bëhet paragraf (10) fjalët: "paragrafët (1) dhe (4)" zëvendësohen me fjalët: "paragrafi (1) alinetë 1, 3 dhe 4, paragrafi (5), paragrafi (7) dhe paragrafi (8)".

Në paragrafin (10) i cili bëhet paragraf (11) pas fjalëve: "paragrafi (1)" shtohen fjalët: "alinetë 1, 3 dhe 4".

Paragrafi (11) bëhet paragraf (12).

Në paragrafin (12) i cili bëhet paragraf (13) fjalët: "(1) dhe (4)" zëvendësohen me fjalët: "paragrafi (1) alinetë 1, 3 dhe 4, paragrafi (5), paragrafi (7) dhe paragrafi (8)".

Paragrafi (13) bëhet paragraf (14).

Në paragrafin (14) i cili bëhet paragraf (15) fjalët: "(4) dhe (6)" zëvendësohen me fjalët: "(3) dhe (5)".

Paragrafët (15) dhe (16) bëhen paragrafë (16) dhe (17).

Në paragrafin (17) i cili bëhet paragraf (18) fjalët: "30% nga gjoba e matur për personin juridik" zëvendësohen me fjalët: "500 euro në kundërvlerë me denarë".

Neni 10

Në nenin 27 në paragrafin (1) alineja 5 ndryshohet si vijon:

Alineja 10 ndryshohet si vijon:

"- formën dhe përmbajtjen e urdhëresës për vozitje provuese, mënyrën e lëshimit dhe shfrytëzimit të urdhëresës për vozitje provuese dhe shfrytëzimit të automjetit me targë metalike bartëse provuese, si dhe formën dhe mënyrën e mbajtjes së evidencës për lëshimin e tyre."

Neni 11

Në nenin 28 paragrafi (1) fjalët: "dhe lëshimi i etiketës për regjistrim të kryer" shlyhen.

Paragrafi (5) shlyhet.

Paragrafi (6) bëhet paragraf (5).

Neni 12

Në nenin 31 paragrafi (2) ndryshohet si vijon:

"Me kërkesën për regjistrim nga paragrafi (1) të këtij neni pronari i automjetit është i detyruar t'i paraqesë provat me shkrim, si vijojnë:

- origjina e automjetit,
- pronësia e automjetit,
- obligimet tatimore dhe doganore të rregulluara për automjetin,

- vërtetim për përputhshmëri, ose pëlqim për regjistrim, nëse bëhet fjalë për automjet për të cilin duhet të ketë vërtetim të tillë ose pëlqim në pajtim me dispozitat e këtij ligji,

- rregullshmëria teknike e automjetit, përveç për automjet për të cilin kontrolli teknik nuk është i detyrueshëm, në pajtim me nenin 50 të këtij ligji,

- certifikatë e vlefshme nga licenca për transport autotaksi të udhëtarëve,

- shënim nga vlerat e matura të emetimit të gazrave të nxjerra të automjetit,

- shënim për rregullshmërinë teknike të sistemit për frenim të automjetit,

- shënim për rregullshmërinë teknike të sistemit për drejtim të automjetit,

- vërtetim për përcaktimin e karakteristikave minimale teknike dhe eksploatime për makinë mobile të lëshuar në procedurë të identifikimit dhe vlerësimit të kushteve të gjendjes teknike të makinës mobile.

- sigurim i kryer, taksa të paguara, tatime të rregulluara në emër të kompensimeve për shfrytëzimin e rrugëve publike dhe për mbrojtjen e mjedisit jetësor dhe detyrime tjera të përcaktuara me ligj,

- ADR certifikatë për analizë të kryer të automjetit për transport të materieve të rrezikshme në komunikacionin rrugor,

- çregjistrim i kryer i automjetit nga organi kompetent në të cilin është kryer regjistrimi paraprak dhe

- statusi i automjetit me vlerë historike (olltajmer).

Pas paragrafit (5) shtohet paragraf i ri (6), si vijon:

"(6) Provat nga paragrafi (2) alinetë 5, 7, 8 dhe 9 të këtij neni verifikohen nga dy punëtorë profesionalë-kontrollorë nga personi juridik për kryerjen e kontrollit teknik të automjeteve."

Neni 13

Pas nenit 31 shtohet nen i ri 31-a si vijon:

"Neni 31-a

Anulimi i regjistrimit të automjeteve

Regjistrimi i automjetit anulohet nëse Ministria e Punëve të Brendshme gjatë kontrollit mbikëqyrës përcakton se provat nga neni 31 paragrafët (2) dhe (3) të këtij ligji, të paraqitura në procedurën për regjistrimin e automjetit janë të pavërteta."

Neni 14

Në nëntitullin e nenit 32 presja dhe fjalët: "etiketa për regjistrimin e kryer" shlyhen.

Në paragrafin (1) pas fjalëve: "leje qarkullimi", fshihet presja dhe fjalët: "etiketa për regjistrim të kryer" fshihen.

Në paragrafin (2), fjalët: "etiketa për regjistrim të kryer" fshihet.

Në paragrafin (3) pas fjalëve: "leje qarkullimi", presja dhe fjalët: "etiketa për regjistrim të kryer" fshihen.

Në paragrafin (4) pas fjalëve: "leje qarkullimi", presja dhe fjalët: "etiketa për regjistrim të kryer" fshihen.

Neni 15

Në nëntitullin e "Pjesës së Tretë" fjalët: "etiketë për regjistrim të kryer" zëvendësohen me fjalët: "etiketë ekologjike".

Neni 16

Në nenin 33 paragrafi (4) ndryshohet dhe vijon:

"Për qytetarët që flasin gjuhë zyrtare të ndryshme nga gjuha maqedonase, me kërkesë të tyre personale, në formularin për leje qarkullimi shtypen edhe të dhënat për emrin personal, vendbanimin respektivisht vendqëndrimin ose selinë e personit juridik regjistruhen edhe në gjuhën zyrtare dhe alfabetin që e përdor qytetari."

Në paragrafin (8) fjalët: "Makinë mobile, motokultivator" zëvendësohet me fjalët: "Motokultivator".

Në paragrafin (9), fjalët: "dhe të shënohen me etiketë për regjistrim të kryer" fshihet.

Paragrafi (10) ndryshohet si vijon:

"Pronari i traktorit dhe/ose rimorkios së traktorit, makinës mobile dhe rimorkios së lehtë është i obliguar në çdo gjashtë vite nga dita e regjistrimit të parë t'i paraqesë dëshmitë në procedurën e regjistrimit në pajtim me nenin 31 paragrafi (2) alinetë 5 dhe 11 të Ligjit për automjete."

Paragrafi (11) ndryshohet si vijon:

"Pronari i automjetit nga paragrafi (10) të këtij neni, gjatë vazhdimit të vlefshmërisë së lejes së qarkullimit është i detyruar të paraqesë dëshmi për sigurim të kryer dhe vërtetim për rregullshmëri teknike të automjetit, përkatësisht vërtetim për inspektim teknik të kryer të automjetit."

Pas paragrafit (18) shtohen tre paragrafë të rinj (19), (20) dhe (21), si vijojnë:

"(19) Gjorbë në shumë prej 1.000 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik që vepron në kundërshtim me dispozitat e paragrafit (11) të këtij neni.

(20) Gjohë në shumën prej 250 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit përgjegjës të personit juridik që vepron në kundërshtim me dispozitat e paragrafit (19) të këtij neni.

"(21) Gjohë në shumë prej 250 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje pronarit të automjetit që vepron në kundërshtim me dispozitat e paragrafit (11) të këtij neni."

Neni 17

Neni 33-a ndryshohet si vijon:

"Neni 33-a

Etiketa ekologjike

(1) Etiketat ekologjike i ndajnë shërbimet teknike të autorizuar nga Ministria e Ekonomisë për të kryer kategorizim ekologjik të automjeteve.

(2) Etiketa ekologjike detyrimisht duhet të ketë cilësi dhe mbrojtje të përcaktuara me dispozitën nga neni 11 paragrafi (1), alineja 20 të këtij ligji.

(3) Nuk lejohet të ndryshohet etiketa ekologjike. Automjeti nuk mund të jetë në komunikacion rrugor me etiketë tjetër ekologjike nga e përcaktuara, ose me etiketë të ndryshuar nga ajo e ndarë nga shërbimi teknik.

(4) Etiketa ekologjike duhet të vendoset në mënyrë të përcaktuar me dispozitat nga neni 11 paragrafi (1), alineja 20 të këtij ligji.

(5) Etiketa ekologjike duhet të jetë e dukshme mirë dhe e lexueshme dhe të mos jetë e dëmtuar.

(6) Gjohë në shumë prej 100 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje pronarit të automjetit që vepron në kundërshtim me dispozitat e paragrafët (3), (4) dhe (5) të këtij neni."

Neni 18

Në nenin 34 në paragrafin (1), pas fjalëve: "katërçikleta të lehta", shtohet fjala "katërçikleta,".

Neni 19

Neni 38 ndryshohet si vijon:

"(1) Vërtetimi për vozitje provuese, urdhëresa për vozitje provuese, targa provuese në formë letre dhe targa metalike provuese bartëse pronarit të automjetit i mundësojnë shfrytëzim të përkohshëm të automjetit të përgjigjatur në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(2) Vërtetimi për vozitje provuese dhe targat provuese në formë letre lëshohet me vlefshmëri deri në pesë ditë, kurse evidencën për targa provuese të lëshuara në formë letre dhe vërtetime për vozitje provuese e mban Ministria e Punëve të Brendshme dhe të njëjtat i ruajnë një vit.

(3) Urdhëresa për vozitje provuese dhe targat metalike bartëse provuese mund të lëshohen për vitin kalendarik për të cilin shfrytëzohen targat metalike bartëse provuese të personave juridikë që kryejnë prodhim dhe/ose lëshojnë automjete në treg, kurse evidencën për urdhëresat e lëshuara dhe targat bartëse provuese e udhëheq Ministria e Punëve të Brendshme dhe e ruan dy vjet.

(4) Vërtetimi i lëshuar për vozitje provuese dhe targa provuese nga paragrafi (2) të këtij neni, si dhe urdhëresa për targa metalike bartëse provuese dhe si dhe targa provuese nga paragrafi (3) të këtij neni, shfrytëzohen për

shënim vetëm të automjetit me të cilin kryhet vozitje provuese.

(5) Ministria e Punëve të Brendshme për një numër regjistrimi nga targa metalike bartëse provuese, lëshon një dhe/ose më shumë urdhëresa për vozitje provuese dhe përdorimin e automjetit me targë metalike bartëse provuese gjatë vitit kalendarik për të cilin vlen targa metalike bartëse provuese e lëshuar personave juridikë që kryejnë prodhim dhe/ose lëshojnë në treg automjete, në bazë të kërkesës së tyre.

(6) Personat juridikë që kryejnë prodhim dhe/ose lëshojnë automjete në treg me kërkesën nga paragrafi (5) të këtij neni i bashkëngjisin provat si vijojnë:

a) personat juridikë që kryejnë prodhim:

- dëshmi për veprimtari të regjistruar,

- dëshmi për sigurim të detyrueshëm të lidhur nga auto përgjegjësia për vitin kalendarik për të cilin do ta përdorë targën metalike bartëse provuese dhe urdhëresën për vozitje provuese dhe shfrytëzimin e automjetit/eve,

- vërtetim për përputhshmëri për tip të miratuar të automjetit dhe/ose vërtetim për karakteristika tekniko-eksploatauese për tip të automjetit/ve të lëshuar nga prodhuesi ose përfaqësuesi i tij në Republikën e Maqedonisë së Veriut dhe

- taksa të paguara;

b) personat juridikë të cilët lëshojnë automjete në treg:

- dëshmi për veprimtari të regjistruar,

- dëshmi për sigurim të detyrueshëm të lidhur të automjeteve që i lëshojnë në treg për vitin kalendarik për të cilin do ta shfrytëzojnë targën metalike bartëse provuese dhe urdhëresë për vozitje provuese dhe shfrytëzimin e automjetit/ve.

- vërtetim për përputhshmëri për tip të miratuar të automjetit të ri ose vërtetim për përputhshmëri, respektivisht pëlqim për regjistrim të automjetit të importuar të përdorur ose vërtetim për karakteristikat tekniko-eksploatauese të përcaktuara për tip të automjetit të lëshuar nga prodhuesi ose përfaqësuesi i tij në Republikën e Maqedonisë së Veriut,

- dëshmi për obligime doganore të rregulluara për automjetin/et dhe,

- taksa të paguara.

(7) Urdhëresa për vozitje provuese dhe targa metalike bartëse provuese përdoren për të shënuar automjetet që janë në pronësi të personave juridikë që kryejnë prodhim dhe/ose lëshojnë automjete në treg ose janë nën mbikëqyrje doganore. Vërtetimet e lëshuara për vozitje provuese, urdhëresa për vozitje provuese dhe targat provuese nga paragrafët (2) dhe (3) të këtij neni pronari i automjetit mund t'i shfrytëzojë ekskluzivisht për lëvizje deri te vendet e përcaktuara për kontroll teknik të automjeteve, te organi kompetent për regjistrim të automjeteve, zbatimin e procedurës doganore, procedurës së miratimit të automjeteve, modifikim ose riparim, ekspozitë, manifestim respektivisht shitje të automjeteve, vendeve për magazinim ose ruajtje, si dhe për automjete për të cilat kryhet vozitje provuese.

(8) Gjatë shfrytëzimit të targave metalike bartëse provuese personat juridikë që kryejnë prodhim dhe/ose lëshimin e automjeteve në treg detyrimisht është e nevojshme të kenë urdhëresë për vozitje provuese dhe shfrytëzimin e automjetit me targë metalike bartëse provuese.

(9) Për vërtetimet e lëshuara për vozitje provuese, urdhëresat për vozitje provuese dhe targë provuese nga paragrafët (2) dhe (3) të këtij neni, regjistër mban Ministria e Punëve të Brendshme.

(10) Evidencë për vërtetime të lëshuara për vozitje provuese dhe targa provuese në formë letre, mbajnë personat juridikë të autorizuar për kryerjen e kontrolleve teknike të automjeteve dhe personat juridikë të cilët lëshojnë automjete në treg.

(11) Të dhënat të përmbajtura në regjistrin, respektivisht evidencën nga paragrafët (9) dhe (10) të këtij neni ruhen në kohëzgjatje prej tre viteve.

(12) Ministria e Punëve të Brendshme si person juridik për kryerjen e kontrolleve teknike të automjeteve ose personi juridik i cili lëshon automjete në treg janë të obliguar në hapësirën ku parashtrohet kërkesa për lëshimin e vërtetimit për vozitje provuese dhe tabelës provuese, në vend të dukshëm të theksojnë informata për mënyrën e shfrytëzimit dhe përdorimit të vërtetimit për vozitje provuese dhe targa provuese për informim.

(13) Në rastin nga paragrafi (2) të këtij neni, vërtetimin për vozitje provuese dhe targa provuese në formë letre e lëshon Ministria e Punëve të Brendshme drejtpërdrejt ose përmes personit juridik për kryerjen kontrollit teknik të automjetit ose përmes personit juridik me të cilin merret me lëshimin në treg të automjetit.

(14) Ministri i Punëve të Brendshme me aktvendim e përcakton shumën e shpenzimeve për lëshimin e urdhëresës për vozitje provuese dhe shfrytëzimin e automjeti me targa portative metalike provë, në pajtim me shpenzimet për përpunim dhe shtypjen e të njëjtës.

(15) Personin juridik që kryen kontroll teknik të automjeteve dhe personin juridik që lëshon automjete në treg për kryerjen e punëve nga paragrafi (2) të këtij neni, i autorizon Ministria e Punëve të Brendshme me kërkesë të tyre.

(16) Gjobë në shumë prej 250 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet shoferit i cili drejton automjet me motor në komunikacion rrugor në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, pa poseduar vërtetim për vozitje provuese, urdhëresë për vozitje provuese dhe targa provuese nga paragrafët (2) ose (3) të këtij neni.

(17) Personave juridikë të autorizuar që kryejnë kontroll teknik të automjeteve dhe personave juridikë që prodhojnë dhe/ose lëshojnë automjete në treg nëse nuk veprojnë në pajtim me dispozitat e paragrafëve (2), (3), (4), (7), (8), (10) dhe (11) të këtij neni, do t'u shqiptohet gjobë për kundërvajtje në shumë prej 2.000 euro në kundërvlerë me denarë.

(18) Gjobë në shumë prej 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit përgjegjës të personit juridik për kundërvajtje të kryer nga paragrafi (17) të këtij neni."

Neni 20

Në nenin 40 paragrafi (1) fjalët: "automjeti i regjistruar" zëvendësohen me fjalën "automjeti".

Në pikën 5) lidhëza "dhe" zëvendësohet me shenjën e interpunkcionit";".

Në pikën 6) pika në fund të fjalisë zëvendësohet me lidhëzën "dhe" dhe shtohet pikë e re 7), si vijon:

"7) është kryer ndryshim i rajonit të regjistrimit."

Pas paragrafit (2) shtohen tre paragrafë të rinj (3), (4) dhe (5) si vijojnë:

"(3) Çregjistrim të automjetit, përveç pronarit i cili është evidentuar në lejen e qarkullimit mund të kryejë edhe pronari i ri i automjetit, nëse dorëzon dokument adekuat me të cilin dëshmohej pronësia.

(4) Pronari nga paragrafi (3) i këtij neni nuk ka obligim t'i kthejë targat e regjistrimit nëse me marrëveshjen e shitblerjes ose me deklaratë me shkrim të dhënë në Ministrinë e Punëve të Brendshme - rajonin e regjistrimit ku për automjetin mbahet evidencë, ia kalon pronarit të riblerës dhe me këtë rast nuk kryhet ndryshim i rajonit të regjistrimit.

(5) Për automjetet që janë të konfiskuar me aktgjykim gjyqësor të plotfuqishëm, ç'lajmërim të automjeteve nga evidenca e automjeteve kryen Ministria e Punëve të Brendshme me kërkesë të pronarit të ri, në bazë të dokumentit përkatës të dorëzuar me të cilin e dëshmon pronësinë të dorëzuar te organi ku automjeti mbahet në evidencë."

Paragrafi (3) bëhet paragraf (6).

Në paragrafin (4) i cili bëhet paragrafi (7), fjalët: "një vit" zëvendësohen me fjalët: "90 ditë".

Paragrafët (5) dhe (6) bëhen paragrafë (8) dhe (9).

Pas paragrafit (7) i cili bëhet paragraf (10) shtohen dy paragrafë të rinj (11) dhe (12) si vijojnë:

"(11) Nëse automjeti dërgohet në hedhurina për automjete, pronari i automjetit i cili është evidentuar në lejen e qarkullimit, para se ta çojë në shkatërrim, të njëjtin e ç'lajmëron në Ministrinë e Punëve të Brendshme - rajoni i regjistrimit ku automjeti mbahet në evidencë.

(12) Gjatë çregjistrimit të automjetit në pajtim me paragrafin (11) të këtij neni, Ministria e Punëve të Brendshme - rajoni i regjistrimit ku automjeti mbahet në evidencë lëshon vërtetim se automjeti është i çregjistruar dhe mund të dërgohet në hedhurina për automjete."

Në paragrafin (8) i cili bëhet paragraf (13) fjalët: "paragrafi (1) pikat 1, 2, 3, 5 dhe 6" zëvendësohen me fjalët: "paragrafët (1) pikat 1, 2, 3, 5 dhe 6 dhe paragrafi (3)".

Në paragrafin (9) bëhet paragraf (14) numri "400" zëvendësohet me numri "250".

Në paragrafin (10) i cili bëhet paragrafi (15) pas fjalëve: "paragrafi (1) pikat 1, 2, 3, 5 dhe 6" shtohen fjalët: "dhe paragrafi (3)".

Në paragrafin (11) i cili bëhet paragrafi (16), fjalët: "30% nga gjoba e matur për personin juridik" zëvendësohen me fjalët: "500 euro në kundërvlerë me denarë", ndërsa fjalët: "paragrafi (10) zëvendësohen me fjalët: "paragrafi (15)".

Paragrafi (12) bëhet paragraf (17).

Në paragrafin (13) i cili bëhet paragraf (18), fjalët: "30% nga gjoba e matur për personin juridik" zëvendësohen me fjalët: "500 euro në kundërvlerë me denarë", ndërsa fjalët: "paragrafi (12)" zëvendësohen me fjalët: "paragrafi (17)".

Neni 21

Neni 41 ndryshohet si vijon:

"Detyrimet e pronarit gjatë çregjistrimit të automjetit

(1) Pronari i automjetit që ka status të automjetit të përdorur, në pajtim me dispozitat për mbrojtjen e mjedisit jetësor, krahas detyrimeve nga neni 40 paragrafi (1) pika 1

të këtij ligji, gjatë çregjistrimit të automjetit është i detyruar të paraqesë vërtetim për marrjen e automjetit të përdorur për shkatërrim.

(2) Pronari i automjetit që nuk ka status të automjetit të përdorur, në pajtim me dispozitat për mbrojtjen e mjedisit jetësor, gjatë çregjistrimit të automjetit është i detyruar të plotësojë deklaratë për lokacionin ku gjendet automjeti. Ministria e Punëve të Brendshme, deklaratën e dërgon në Ministrinë e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor. Automjeti i çregjistruar duhet të gjendet në lokacionin që është shënuar në deklaratën nga ky paragraf.

(3) Personat juridikë ose fizikë që kanë marrë leje për kryerjen e veprimtarisë përkatëse në pajtim me dispozitat për menaxhim me mbeturina nga ana e Ministrisë së Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor nuk guxojnë të kryejnë marrje të automjetit nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, nëse i njëjti nuk është çregjistruar në evidencën e automjeteve të regjistruara në Ministrinë e Punëve të Brendshme, respektivisht pronari nuk dorëzon leje qarkullimi në të cilën është evidentuar çregjistrimit i automjetit në pajtim me nenin 27 paragrafi (1) alineja 2 të këtij ligji ose vërtetim se automjeti është çregjistruar të lëshuar nga Ministria e Punëve të Brendshme me kërkesë të pronarit të automjetit.

(4) Gjobë në shumë prej 250 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje pronarit të automjetit që vepron në kundërshtim me dispozitat nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni.

(5) Gjobë në shumë prej 250 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit fizik që vepron në kundërshtim me dispozitat e paragrafit (3) të këtij neni.

(6) Gjobë në shumë prej 3.000 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik që vepron në kundërshtim me dispozitat e paragrafëve (1), (2) dhe (3) të këtij neni.

(7) Gjobë në shumë prej 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit përgjegjës të personi juridik për kundërvajtje të kryer nga paragrafi (6) të këtij neni."

Neni 22

Në nenin 48 paragrafi (1) alineja 6 ndryshohet si vijon:
"- shuma e shpenzimeve në procedurën për kontroll të rregullshmërisë teknike të automjetit në pajtim me nenin 49 të këtij ligji,".

Neni 23

Në nenin 49 pas paragrafit (1) shtohet paragraf i ri (2) si vijon:

"(2) Autenticiteti dhe saktësia e të dhënave nga paragrafi (1) i këtij neni, me nënshkrim dhe vulë, konfirmohen dhe verifikohen në kërkesën për regjistrim nga ana e punëtorëve profesionistë nga personi juridik për kontroll teknik."

Paragrafi (2) bëhet paragraf (3).

Në paragrafin (3) i cili bëhet paragraf (4) fjalët: "paragrafi (2)" zëvendësohen me fjalët: "paragrafi (3)" e pas paragrafit (4) shtohen tre paragrafë të rinj (5), (6) dhe (7) si vijojnë:

"(5) Gjobë në shumë prej 3.000 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik të autorizuar për kryerjen e kontrollit teknik që vepron në kundërshtim me dispozitat e paragrafëve (1) dhe (2) të këtij neni.

(6) Gjobë në shumë prej 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit përgjegjës tek personit i autorizuar juridik për kontroll teknik që vepron në kundërshtim me dispozitat e paragrafit (5) të këtij neni.

(7) Gjobë në shumë prej 250 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje punëtorit profesionist që vepron në kundërshtim me dispozitat e paragrafëve (1) dhe (2) të këtij neni."

Neni 24

Në nenin 50 në paragrafin (1) fjalët: " dhe makina mobile" shlyhen.

Neni 25

Në nenin 51 paragrafi (1) në pikën 2) pas fjalëve: "të gjitha automjetet tjera" shtohen fjalët: "të cilat nuk janë theksuar në paragrafin (1) pikat 1) dhe 3) të këtij neni".

Pas paragrafit (6) shtohen dy paragrafë të rinj (7) dhe (8) si vijojnë:

"(7) Gjobë në shumë prej 1.000 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik - pronar i automjetit që vepron në kundërshtim me dispozitat e paragrafit (3) të këtij neni.

(8) Gjobë në shumë prej 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit përgjegjës të personit juridik që vepron në kundërshtim me dispozitat e paragrafit (7) të këtij neni."

Në paragrafin (7) i cili bëhet paragraf (9) pas fjalëve: "pronari i automjetit motorik" shtohet fjalët: "- person fizik".

Neni 26

Në nenin 54 në paragrafin (2) pas alinesë 2 shtohet aline e re 3 si vijon:

"- aparat për motor me gaz të lëngët të naftës dhe gaz të komprimuar tokësor,".

Në paragrafin (3) pas fjalëve: "paragrafi (2)" shtohen fjalët: "alinetë 1, 2, 4 dhe 5".

Paragrafët (4), (5), (6), (7) dhe (8) fshihen.

Paragrafët (9) dhe (10) bëhen paragrafë (4) dhe (5).

Në paragrafin (11) i cili bëhet paragraf (6), fjalët: "30% nga gjoba e matur për personin juridik" zëvendësohen me fjalët: "300 euro në kundërvlerë me denarë", ndërsa fjalët: "paragrafi (10)" zëvendësohen me fjalët: "paragrafi (5)".

Paragrafi (12) shlyhet.

Neni 27

Pas nenit 54 shtohet nen i ri 54-a, si vijon:

"Neni 54-a

Autorizimi për montimin e aparateve për motor për gaz të lëngët të naftës dhe gaz të komprimuar tokësor

(1) Montimin e aparateve për motor të gaz të lëngët të naftës dhe gazit të komprimuar tokësor në përputhje me dispozitat e këtij ligji kryen personi juridik, i cili posedon autorizim nga prodhuesi i aparateve ose pajisjes që e monton, që i plotëson kushtet hapësinore, materiale teknike, të sigurisë dhe kushtet në lidhje me personelin e montimit të aparateve.

(2) Personat juridikë për kryerjen e punëve për montimin e aparateve për motor me gaz të lëngët të naftës dhe motor me gaz të komprimuar tokësor, duhet të jenë të

autorizuar me aktvendim të Ministrisë së Ekonomisë, me propozim për autorizim nga Inspektorati Shtetëror për Inspektim Teknik.

(3) Personi juridik nga paragrafi (2) i këtij neni për marrje të autorizimit paraqet kërkesë në Ministrinë e Ekonomisë.

(4) Formën dhe përmbajtjen e kërkesës nga paragrafi (3) i këtij neni, dokumentacionin e nevojshëm shoqërues dhe shpenzimet për zbatimin e procedurës për autorizim i përcakton ministri i Ekonomisë.

(5) Personi juridik nga paragrafi (2) i këtij neni paguan shpenzime për zbatimin e procedurës, në përputhje me personelin e angazhuar dhe kohëzgjatjen e saj.

(6) Personi i autorizuar zyrtar nga Ministria e Ekonomisë, i cili e udhëheq procedurën me detyrë zyrtare, në afat prej tri ditësh pune nga dita e pranimi të kërkesës, i siguron dëshmitë që janë në kompetencë të organit publik.

(7) Personi zyrtar i autorizuar nga organi publik kompetent detyrohet t'i paraqesë dëshmitë e kërkuara nga paragrafi (6) i këtij neni në Ministrinë e Ekonomisë në afat prej tri ditësh pune nga dita e pranimi të kërkesës.

(8) Personi i autorizuar zyrtar nga Ministria e Ekonomisë i cili e udhëheq procedurën sipas detyrës zyrtare në afat prej tri ditëve të punës nga dita e pranimi të kërkesës, te Inspektorati Shtetëror i Inspeksionit Teknik dorëzon kopje të kërkesës dhe dokumentacionit shoqërues për sigurimin e propozimit për autorizim nga paragrafi (2) i këtij neni.

(9) Personi zyrtari i autorizuar nga Inspektorati Shtetëror për Inspektim Teknik është i obliguar propozimin për autorizim ta dorëzojë në Ministrinë e Ekonomisë në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimi të kërkesës nga paragrafi (8) i këtij neni.

(10) Nëse propozimi për autorizim nga Inspektorati Shtetëror për Inspeksion Teknik është negativ, përkatësisht personi juridik nuk i plotëson kushtet në përputhje me rregullën e përcaktuar në nenin 11 paragrafi (1) alineja 14 të këtij ligji, Ministria e Ekonomisë, në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimi të propozimit për autorizim nga paragrafi (9) i këtij neni, miraton aktvendim për refuzimin e kërkesës për autorizim të personit juridik.

(11) Nëse propozimi për autorizim nga Inspektorati Shtetëror për Inspeksion Teknik është pozitiv, dhe personi juridik i plotëson kushtet në përputhje me rregullën e përcaktuar në nenin 11 paragrafi (1) alineja 14 të këtij ligji, Ministria e Ekonomisë, në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimi të dëshmi të kërkuara nga paragrafi (7) dhe propozimin për autorizim nga paragrafi (9) i këtij neni, miraton aktvendim për autorizim të personit juridik për montimin e aparateve për motor për gaz të lëngët të naftës dhe të gazit të komprimuar tokësor.

(12) Kundër aktvendimit nga paragrafët (10) dhe (11) të këtij neni, mund të ngrihet kontest administrativ para gjykatës kompetente.

(13) Ministria e Ekonomisë mban evidencë elektronike për aktvendimet e lëshuara nga paragrafët (10) dhe (11) të këtij neni.

(14) Gjorbë në shumë prej 3.000 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik që vepron në kundërshtim me dispozitat e paragrafit (2) të këtij neni.

(15) Gjorbë në shumë prej 500 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet personit përgjegjës te personi juridik për kundërvajtjen e kryer nga paragrafi (14) i këtij neni.

(16) Gjorbë në shumë prej 25 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit zyrtar të autorizuar nga Ministria e Ekonomisë, në qoftë se me detyrë zyrtare nuk i siguron dëshmitë në afatin e dhënë në paragrafin (6) dhe nuk e siguron propozimin për autorizim për montimin e aparateve për motor me gaz të lëngët të naftës dhe / ose gazit të komprimuar tokësor në afatin e dhënë në paragrafin (8) të këtij neni.

(17) Gjorbë në kundërvlerë prej 25 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje për personin zyrtar të autorizuar nga organi publik kompetent, nëse ai nuk i dorëzon dëshmitë e kërkuara në afat të përcaktuar në paragrafin (7) të këtij neni.

(18) Gjorbë në shumë prej 25 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit zyrtar të autorizuar nga Inspektorati Shtetëror për Inspeksion Teknik nëse nuk e dorëzon propozimin për autorizim për personin juridik nga paragrafi (2) i këtij neni, në afatin e përcaktuar në paragrafin (9) të këtij neni."

Neni 28

Neni 56 ndryshon si vijon:

"Autorizimi për shërbim teknik

"(1) Punët e shërbimeve teknike i kryejnë persona juridikë të autorizuar me aktvendim të Ministrisë së Ekonomisë me propozim për autorizim për shërbimin teknik nga organi i miratimit dhe në bazë të certifikatës së lëshuar për akreditim nga organi për vlerësimin e kompetencës.

(2) Certifikata për akreditim dhe shtojca e saj duhet ta definojnë në mënyrë të qartë dhe të detajuar kapacitetin dhe fushën e kompetencave të shërbimit teknik, përkatësisht kuadrin, rregullat, standardet dhe kërkesat teknike që zbatohen, si dhe në lidhje me kategorinë dhe llojit e automjeteve, sistemeve, pjesëve përbërëse dhe njësive teknike të pavarura të cilave u përkasin, e në përputhje me kërkesat e nenit 58 të këtij ligji.

(3) Propozimin për autorizim për shërbimin teknik nga organi për miratim nga paragrafi (1) i këtij neni, organi për miratim duhet ta miratojë në bazë në bazë të vlerësimeve relevante dhe shqyrtimeve përkatëse në lidhje me përmbajtjen e certifikatës së akreditimit dhe shtojcës së tij dhe shqyrtimin për kapacitetin dhe rezultatet e aktiviteteve të mëparshme të personave juridikë nga paragrafi (1) i këtij neni.

(4) Personi juridik nga paragrafi (1) i këtij neni për marrjen e autorizimit për shërbim teknik paraqet kërkesë të veçantë të Ministrisë e Ekonomisë, për çdo vend të provimit.

(5) Formën dhe përmbajtjen e kërkesës nga paragrafi (4) i këtij neni, dokumentacionin e nevojshëm shoqërues dhe shpenzimet për zbatimin e procedurës për autorizim i përcakton ministri i Ekonomisë.

(6) Personi juridik nga paragrafi (1) i këtij neni i paguan shpenzimet për zbatimin e procedurës, në përputhje me personelin e angazhuar dhe kohëzgjatjen e procedurës.

(7) Personi i autorizuar zyrtar nga Ministria e Ekonomisë, i cili e udhëheq procedurën sipas detyrës zyrtare, në afat prej tri ditësh pune nga dita e pranimi të kërkesës, dorëzon kërkesë për dëshmitë që janë në kompetencë të organit publik.

(8) Personi zyrtar i autorizuar nga organi publik kompetent detyrohet që dëshmitë e kërkuara nga paragrafi (7) i këtij neni t'i dorëzojë në Ministrinë e Ekonomisë në afat prej tri ditësh pune nga dita e pranimi të kërkesës.

(9) Personi zyrtar i autorizuar nga Ministria e Ekonomisë i cili e udhëheq procedurën, në qoftë se konstaton se dokumentacioni i paraqitur është i kompletuar, sipas detyrës zyrtare, në afat prej tri ditësh pune nga dita e pranimi të provave të kërkuara nga paragrafi (8) i këtij neni, është i detyruar t'i dorëzojë organit të miratimit një kopje të kërkesës dhe dokumenteve shoqëruese.

(10) Organi për miratim nga dita e pranimi të kërkesës dhe dokumentacionit të paraqitur nga paragrafi (4) i këtij neni, në afat prej 10 ditëve, kryen mbikëqyrje tek personi juridik nëpërmjet Komisionit për Mbikëqyrje, me qëllim që të verifikohet nëse janë plotësuar kushtet për marrjen e Propozimit për autorizim për shërbim teknik.

(11) Komisionin për mbikëqyrje nga paragrafi (10) i këtij neni e formon drejtori i organit miratues, i cili përbëhet nga kryetari dhe dy anëtarë, prej të cilëve njëri anëtar është nga Ministria e Ekonomisë.

(12) Pas kryerjes së mbikëqyrjes së Komisionit për Mbikëqyrje, organi i miratimit do të përgatisë Propozim për autorizim për shërbim teknik dhe personi zyrtar i autorizuar nga organi për miratim do ta dorëzojë në Ministrinë e Ekonomisë në afat prej 15 ditësh pune nga dita e pranimi të kërkesës nga paragrafi (7) të këtij neni.

(13) Nëse propozimi për autorizim për shërbim teknik nga organi për miratim është negativ, ose personi juridik nuk i plotëson kushtet në përputhje me rregullën e përcaktuar në nenin 11 paragrafi (1), alinetë 1, 2, 3, 4 dhe 6 të këtij ligji, Ministria e Ekonomisë, në afat prej 15 ditësh nga dita e marrjes së dëshmimeve të kërkuara nga paragrafi (8) dhe propozimit për autorizim për shërbim teknik nga paragrafi (12) i këtij neni, miraton aktvendim me të cilin refuzohet kërkesa për autorizimin e personit juridik për shërbim teknik.

(14) Nëse propozimi për autorizim për shërbim teknik nga organi për miratim është pozitiv, ndërsa personi juridik i plotëson kushtet në tërësi në përputhje me rregullën e përcaktuar në nenin 11 paragrafi (1), alinetë 1, 2, 3, 4 dhe 6 të këtij ligji, Ministria e Ekonomisë, në afat prej 15 ditësh nga dita e marrjes së dëshmimeve të kërkuara nga paragrafi (8) dhe propozimin për autorizim për shërbim teknik nga paragrafi (12) i këtij neni, miraton vendimin me të cilin refuzohet kërkesa për autorizimin e personit juridik për shërbim teknik.

(15) Kundër aktvendimit nga paragrafët (13) dhe (14) të këtij neni, mund të iniciohet kontest administrativ para gjykatës kompetente.

(16) Ministria e Ekonomisë mban regjistër elektronik për aktvendimet e lëshuara nga paragrafët (13) dhe (14) të këtij neni.

(17) Gjobë në shumë prej 25 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit zyrtar të autorizuar të organit publik kompetent, nëse nuk i dorëzon dëshmitë e kërkuara në afat të përcaktuar në paragrafin (7) të këtij neni.

(18) Gjobë në shumë prej 25 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit zyrtar të autorizuar të Ministrisë së Ekonomisë, nëse nuk e kërkon sipas detyrës zyrtare dëshminë në afat të caktuar në

paragrafin (7) dhe nëse me detyrë zyrtare në afatin e dhënë nuk dorëzon kopje të kërkesës dhe dokumentacionit shoqërues nga paragrafi (9) i këtij neni.

(19) Gjobë në shumë prej 25 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit zyrtar të autorizuar nga organi kompetent publik, nëse sipas detyrës zyrtare në afat të caktuar nuk dorëzon kopje të kërkesës me dokumentacion shoqërues nga paragrafi (8) i këtij neni.

(20) Gjobë në shumë prej 25 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit zyrtar të autorizuar të organit për miratim, nëse nuk e dorëzon propozimin për autorizim për shërbim teknik në afat të përcaktuar në paragrafin (12) të këtij neni.

(21) Gjobë në shumë prej 3.000 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik që kryen punë pa autorizim nga paragrafi (1) i këtij neni.

(22) Gjobë në shumë prej "500 euro në kundërvlerë me denarë" do t'i shqiptohet personit përgjegjës te personi juridik për kundërvajtjen e kryer nga paragrafi (21) i këtij neni."

Neni 29

Neni 56-a ndryshon si vijon:

"Autorizimi i shërbimit teknik për inspeksion dhe dhënia e certifikatës ADR

(1) Inspeksion dhe lëshim të certifikatës ADR për automjetet e miratuara më parë për transportimin e materieve të rrezikshme, në lidhje me dispozitat e nenit 18 paragrafët (2), (3) dhe (4) të këtij ligji, mund të kryejë shërbimi teknik që është i autorizuar të kryejë miratimin individual të automjeteve për qëllime të veçanta për transportin e mallrave të rrezikshme, në përputhje me nenin 17 paragrafi (3) alineja 2 dhe neni 18 paragrafi (2) të këtij ligji, nëse është autorizuar me aktvendim nga Ministria e Punëve të Brendshme në bazë të certifikatës së lëshuar për akreditim për inspektimin e automjeteve për transportin e materieve të rrezikshme, sipas marrëveshjes ADR, të lëshuar nga organi për vlerësimin e kompetencës.

(2) Shërbimi teknik nga paragrafi (1) i këtij neni për marrjen e autorizimit për inspektim dhe lëshimin e certifikatës ADR për automjetet e miratuara paraprakisht për transportin e mallrave të rrezikshme paraqet kërkesë në Ministrinë e Punëve të Brendshme.

(3) Formën dhe përmbajtjen e kërkesës nga paragrafi (2) i këtij neni, dokumentacionin e nevojshëm shoqërues dhe lartësinë e shpenzimeve në procedurë i përcakton ministri i Ekonomisë.

(4) Shërbimi teknik nga paragrafi (1) i këtij neni i paguan shpenzimet për zbatimin e procedurës për autorizim, në përputhje me personelin e angazhuar dhe kohëzgjatjen e të njëjtës.

(5) Me kërkesën nga paragrafi (2) i këtij neni shërbimi teknik te Ministria e Punëve të Brendshme i dorëzon këto dëshmi:

- aktvendim për autorizim të një shërbimi teknik për miratimin e veturave individualisht për qëllime të posaçme për transportin e mallrave të rrezikshme, të lëshuar nga Ministria e Ekonomisë,

- aktvendim për autorizim për kryerjen e punëve të kontrollit teknik të automjeteve të lëshuar nga Ministria e Punëve të Brendshme, përveç institucionit hetimor shkencor në fushën e automjeteve,

- certifikatë për akreditimit me Shtojcën e certifikatës së akreditimit për trupin inspektues, në origjinal ose kopje të vërtetuar në noter,

- gjendjen rrjedhëse, të lëshuar nga Regjistri Qendror i Republikës së Maqedonisë së Veriut,

- dëshmi për kuadrin e punësuar profesionistë se ai është i punësuar për kohë të caktuar ose të pacaktuar me orar të plotë dhe dëshmi për përgatitjen e tyre profesionale,

- dëshmi për pronësi të hapësirës për kontroll teknik të automjeteve, përveç institucionit kërkimor shkencor në fushën e automjeteve ose marrëveshje për qira të të njëjtit, të verifikuar në noter me vlefshmëri prej së paku katër vjet, në përputhje me qëllimin dhe detyrat që do t'i kryejë personi juridik në atë mënyrë që hapësira nuk përdoret nga dy shërbime teknike,

- dëshmi për pajisje teknike, në pajtim me vëllimin dhe detyrat të cilat i kryen personi juridik,

- dëshmi për marrëveshje të lidhur për sigurim me përgjegjësi profesionale,

- raport për bonitet pozitiv,

- dëshmi për taksë të paguar administrative në pajtim me Ligjin për taka administrative dhe

- dëshmi për shpenzimet e paguara për zbatimin e procedurës për marrjen e autorizimit.

(6) Personi zyrtar i autorizuar nga Ministria e Punëve të Brendshme, i cili e udhëheq procedurën, sipas detyrës zyrtare, në afat prej shtatë ditëve të punës nga dita e pranimit të kërkesës i siguron dëshmitë nga paragrafi (5) alinetë 4 dhe 9 të këtij neni.

(7) Personi zyrtar i autorizuar nga organi kompetent publik është i obliguar që dëshmitë e kërkuara nga paragrafi (5) alinetë 4 dhe 9 të këtij neni t'i dorëzojë në Ministrinë e Punëve të Brendshme në afat prej shtatë ditësh pune nga dita e pranimit të kërkesës.

(8) Për marrjen e autorizimit nga paragrafi (1) i këtij neni personi juridik duhet t'i plotësojë kushtet të cilat kanë të bëjnë me:

- autorizim për kryerjen e punëve të shërbimit teknik për miratimin e vetëm të automjeteve për dedikim special për transportin e materieve të rrezikshme dhe autorizimin për kryerjen e punëve për kontroll teknike të automjeteve;

- certifikatë për akreditim;

- kuadër adekuat profesional (udhëheqës dhe së paku dy punëtorë profesionistë),

- pajisje të nevojshme dhe aparate;

- hapësirë adekuate (stacion për kontroll teknik) dhe

- sigurim nga përgjegjësia profesionale.

(9) Nëse shërbimi teknik nuk i plotëson kushtet e paragrafit (8) të këtij neni dhe dispozitat nga neni 67 paragrafi (1) alineja 8 të këtij ligji, Ministria e Punëve të Brendshme në afat prej 60 ditëve nga dita e pranimit të provave të kërkuara nga paragrafi (5) i këtij neni, miraton aktvendim me të cilin e refuzon kërkesën e shërbimit teknik.

(10) Nëse shërbimi teknik nuk i plotëson kushtet nga paragrafi (8) i këtij neni dhe dispozitat nga neni 67 paragrafi (1) alineja 8 të këtij ligji, Ministria e Punëve të Brendshme në afat prej 60 ditëve nga dita e pranimit të provave të kërkuara nga paragrafi (5) i këtij neni, miraton aktvendim për autorizim të shërbimit teknik të kryej inspektim dhe dhënie të certifikatës ADR të automjeteve të miratuara paraprakisht për transportin e materieve të rrezikshme.

(11) Kundër aktvendimit nga paragrafi (9) dhe (10) të këtij neni, mund të ngrihet kontest administrativ në gjykatën kompetente.

(12) Ministria e Punëve të Brendshme mban regjistër elektronik për vendimet e lëshuara nga paragrafi (9) dhe (10) të këtij neni.

(13) Gjorbë në shumë prej 50 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit zyrtar të autorizuar të Ministrisë së Punëve të Brendshme, nëse nuk i kërkon dëshmitë me detyrë zyrtare në afatin e përcaktuar në paragrafin (6) të këtij neni.

(14) Gjorbë në shumë prej 50 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit zyrtar të autorizuar të organit publik kompetent, nëse nuk i dorëzon dëshmitë e kërkuara në afatin e përcaktuar në paragrafin (7) të këtij neni.

(15) Gjorbë në shumë prej 3.000 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje shërbimit teknik që kryen punë pa autorizim nga paragrafi (1) i këtij neni.

(16) Gjorbë në shumë prej 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit përgjegjës të shërbimit teknik për kundërvajtjen e kryer nga paragrafi (15) i këtij neni."

Neni 30

Në nenin 57 paragrafi (1) në alinenë 5 lidhëza "dhe" zëvendësohet me presje.

Në alinenë 6 pika në fund të fjalisë zëvendësohet me presje dhe shtohet aline e re 7 si vijon:

"- përcakton kategorinë ekologjike të automjeteve dhe i shënon me etiketë ekologjike."

Në paragrafin (4) fjalët: "alinetë 1, 3 dhe 4" zëvendësohen me fjalët: "alinetë 1, 3, 4 dhe 7".

Neni 31

Në nenin 58 paragrafi (3) ndryshon si vijon:

"Shërbimet teknike nga paragrafi (1) dhe (2) të këtij neni duhet t'i plotësojnë koto standarde:

- Kategorija A - MKS EN ISO/IEC 17025 lidhur me kërkesat e përgjithshme për kompetencën e laboratorëve për analizë dhe kalibrim,

- Kategorija B - MKS EN ISO/IEC 17020 lidhur me kriteret e përgjithshme të punës së tipave të ndryshme të organeve të cilët kryejnë kontroll,

- Kategorija C - MKS EN ISO/IEC 17021 lidhur me kërkesat e përgjithshme për organet që punojnë vlerësim dhe certifikim / regjistrim të sistemeve për kualitet dhe

- Kategorija D - MKS EN ISO/IEC 17020 lidhur me kriteret e përgjithshme të punës së llojeve të ndryshme të organeve të cilët kryejnë kontroll."

Pas paragrafit (3) shtohet paragraf i ri (4), si vijon:

"(4) Shërbimi teknik i cili kryen punë në:

- procedura për miratimin nacional të tipit të serive të vogla në pajtim me nenin 10 të këtij ligji;

- miratim individual të automjeteve në pajtim me nenin 17 dhe 18 të këtij ligji dhe miratim në faza në pajtim me nenin 18 të këtij ligji,

- miratim të automjeteve nga seria përmbyllëse dhe automjete, sisteme, pjesë përbërëse ose njësi të pavarura teknike të përpunuara sipas teknologji ose parimeve të veçanta, në përputhje me nenin 10 të këtij ligji,

- miratim të automjeteve për dedikim special për transportin e materieve të rrezikshme, lidhur me dispozitat e nenit 18 paragrafët (2), (3) dhe (4),

- punë sipas specifikave të caktuara teknike në pajtim me nenin 57 paragrafi (3) të këtij ligji dhe

- miratim të modifikimit dhe riparimit në pajtim me nenin 19 të këtij ligji, duhet të disponojë hapësirë adekuate, pajisje, aparate dhe personel dhe të tregojë shkathtësi adekuate, njohuri specifike teknike dhe eksperiencë të dëshmuar specifike, në veçanti për secilën nga punët në alinetë e këtij paragrafi. Hapësira, pajisjet, aparatet dhe personeli me aftësitë e tyre specifike, njohuritë në fusha specifike dhe përvojën e dëshmuar, duhet të mundësojnë analiza inxhinierie, vlerësime inxhinierie, llogaritje, zbatimin e procedurave alternative dhe virtuale të testimit me qëllim që të sigurohet një nivel i duhur i sigurisë së automjeteve për pjesëmarrjen në komunikacionin rrugor dhe mbrojtjen e mjedisit jetësor, në masën më të madhe të mundshme, në veçanti për të gjitha fushat dhe kërkesat teknike në kuadër të punëve të veçanta të alinesë të këtij paragrafi.”.

Neni 32

Në nenin 59 paragrafi (1) fjala "kontroll" zëvendësohet me fjalën "aktivitete".

Paragrafi (3) ndryshon si vijon:

"Akreditimi i shërbimit teknik që kryen punë në:

- procedurën e miratimit nacional të tipit të serive të vogla në pajtim me nenin 10 të këtij ligji,

- miratim të veçantë i automjeteve në pajtim me nenet 17 dhe nenin 18 të këtij ligji,

- miratim në faza në pajtim me nenin 18 të këtij ligji dhe punë në fazën e fundit nga miratimi i më shumë fazave të tipit,

- miratim të automjeteve nga seri përmbyllëse dhe automjete, sisteme, pjesë përbërëse ose njësi të veçanta teknike të përpunuara sipas teknologjive ose parimeve të veçanta, në përputhje me nenin 10 të këtij ligji,

- miratim të automjeteve për dedikim special për transportin e materieve të rrezikshme, lidhur me dispozitat e nenit 18 paragrafët (2), (3) dhe (4) të këtij ligji,

- për inspektimin e automjeteve për transportin e materieve të rrezikshme në pajtim me marrëveshjen ADR,

- miratim të automjeteve për transportin e prodhimeve ushqimore që prishen lehtë në përputhje me Marrëveshjen për transport ndërkombëtar të prodhimeve ushqimore që prishen lehtë dhe pajisjet e automjeteve speciale për transportin e tyre (ATP), në përputhje me dispozitat e nenit 18 paragrafi (2) të këtij ligji,

- punë sipas specifikave të caktuara teknike, në pajtim me nenin 57 të këtij ligji dhe

- miratim i modifikimeve dhe riparimeve në pajtim me nenin 19 të këtij ligji, kryhet në pajtim me nenin 58 paragrafi (4) të këtij ligji dhe rregullat e veçanta për aktivitetet e theksuara, të miratuara në bazë të këtij ligji.”.

Neni 33

Në nenin 60 në paragrafin (2) fjala "ministri" zëvendësohet me fjalën "Ministria".

Neni 34

Neni 62 ndryshon si vijon:

"Autorizimi i Ministrisë së Ekonomisë

(1) Personi juridik për kontroll teknik të automjeteve, për të kryer punë për identifikimin dhe identifikimin dhe vlerësimin e gjendjes teknike të automjeteve, duhet të autorizohet me aktvendim të Ministrisë së Ekonomisë.

(2) Për marrjen e autorizimit nga paragrafi (1) i këtij neni, personi juridik për kryerjen e kontrollit teknik të automjetit paraqet kërkesë në Ministrinë e Ekonomisë.

(3) Formën dhe përmbajtjen e kërkesës nga paragrafi (2) i këtij neni, dokumentacionin e nevojshëm shoqërues dhe lartësinë e shpenzimeve në procedurë i përcakton ministri i Ekonomisë.

(4) Personi juridik nga paragrafi (1) i këtij neni i paguan shpenzimet për zbatimin e procedurës, në përputhje me personelin e angazhuar dhe kohëzgjatjen e të njëjtës.

(5) Personi i autorizuar zyrtar nga Ministria e Ekonomisë, i cili e udhëheq procedurën sipas detyrës zyrtare në afat prej tri ditësh pune nga dita e marrjes së kërkesës, dorëzon kërkesë për dëshmitë që janë në kompetencë të organit publik.

(6) Personi zyrtar i autorizuar nga organi publik kompetent duhet t'i dorëzojë dëshmitë e kërkuara nga paragrafi (5) i këtij neni në Ministrinë e Ekonomisë në afat prej tri ditëve të punës nga dita e pranimi të kërkesës.

(7) Në afat prej shtatë ditësh nga dita e pranimi të dëshmimeve nga paragrafi (6) i këtij neni, Ministria e Ekonomisë kryen këqyrje të menjëhershme te personi juridik nga paragrafi (1) i këtij neni dhe për këqyrjen e kryer përpilohet procesverbal.

(8) Nëse personi juridik nuk i plotëson kushtet e parashikuara nga dispozitat e rregullores së përcaktuar në nenin 11 paragrafi (1) alineja 2 dhe kriteret e përcaktuara në nenin 67 paragrafi (2) të këtij ligji, Ministria e Ekonomisë, në afat prej shtatë ditësh nga dita e përpilimit të procesverbalit nga paragrafi (7) i këtij neni, miraton aktvendim me të cilin refuzohet kërkesa për autorizimin e personit juridik për kontroll teknik të automjeteve.

(9) Nëse personi juridik i plotëson kushtet e parashikuara nga dispozitat e rregullores së përcaktuar në nenin 11 paragrafi (1) alineja 2 dhe kriteret e përcaktuara në nenin 67 paragrafi (2) të këtij ligji, Ministria e Ekonomisë në afat prej shtatë ditësh nga dita e përpilimit të procesverbalit nga paragrafi (7) i këtij neni, miraton aktvendim për autorizimin e personit juridik për kontroll teknik të automjeteve të kryej punë për identifikim dhe identifikimin dhe vlerësimin e gjendjes teknike të automjeteve.

(10) Kundër vendimit nga paragrafët (8) dhe (9) të këtij neni, mund të ngrihet kontest administrativ në gjykatën kompetente.

(11) Personi juridik për kontroll teknik nuk mund të kryejë identifikim dhe vlerësim të gjendjes teknike të automjeteve të veta.

(12) Ministria e Ekonomisë mban regjistër elektronik për aktvendimet e lëshuara nga paragrafët (8) dhe (9) të këtij neni.

(13) Gjohë në shumë prej 25 euro në kundërvlerë në detarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit zyrtar të autorizuar të Ministrisë së Ekonomisë, nëse nuk e kërkon sipas detyrës zyrtare dëshminë në afatin e dhënë në paragrafin (5) të këtij neni.

(14) Gjobë në shumë prej 25 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit zyrtar të autorizuar të organit publik kompetent, nëse nuk i dorëzon dëshmitë e kërkuara në afat të përcaktuar në paragrafin (6) të këtij neni.

(15) Gjobë në shumë prej 3.000 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik që kryen punë pa autorizim nga paragrafi (1) i këtij neni.

(16) Gjobë në shumë prej 500 euro në kundërvlerë me denarë” do t'i shqiptohet personit përgjegjës të personit juridik për kundërvajtjen e kryer nga paragrafi (15) i këtij neni.”.

Neni 35

Neni 62-a ndryshon si vijon:

“Autorizimi i Ministrisë së Punëve të Brendshme

(1) Personat juridikë që të kryejnë punë të kontrollit teknik të automjeteve duhet të jenë të autorizuar me aktvendim të Ministrisë së Punëve të Brendshme.

(2) Për marrje të autorizimit nga paragrafi (1) i këtij neni, personi juridik parashtrohet kërkesë për Ministrinë e Punëve të Brendshme.

(3) Formën dhe përmbajtjen e kërkesës së paragrafit (2) i këtij neni, dokumentacionin e nevojshëm përcjellës dhe lartësinë e shpenzimeve në procedurë i përcakton ministri i Punëve të Brendshme.

(4) Personi juridik nga paragrafi (1) i këtij neni paguan shpenzime për zbatimin e procedurës, në pajtim me personelin e angazhuar dhe kohëzgjatjen e të njëjtës.

(5) Me kërkesën nga paragrafi (2) i këtij neni personi juridik i Ministrisë së Punëve të Brendshme i dorëzon këto dëshmi:

- aktvendimi regjistrimi dhe gjendja rrjedhëse e lëshuar nga Regjistri Qendror i Republikës së Maqedonisë së Veriut me veprim me prioritet - kontrollin teknik dhe analizën,

- për kuadrin profesional se janë të punësuar për kohë të caktuar ose të pacaktuar me orar të plotë pune, përgatitje profesionale, provim të specializuar, përvojë pune, patentë shoferi për së paku prej kategorisë "B" dhe licenca për punë,

- për pronësinë e hapësirës për kontroll teknik të automjeteve ose marrëveshje për qira të hapësirës për kontroll teknik të automjeteve, të verifikuara në noter me vlefshmëri prej së paku katër vjetësh, në pajtim me vëllimin dhe detyrat të cilat do t'i kryej personi juridik, në mënyrë që hapësira nuk shfrytëzohet nga dy ose më shumë persona juridikë për kryerjen e kontrollit teknik,

- objekti për kontroll teknik të automjeteve nga neni 64 i këtij ligji të mos jetë i përdorur nga personi juridik të cilit i është hequr autorizimi për kryerjen e kontrollit teknik të automjeteve në tre vjetët e fundit, llogaritur nga dita e dorëzimit të kërkesës nga paragrafi 2 i këtij neni,

- për pajisjet teknike për kryerjen e kontrollit teknik të automjeteve, personal ose marrëveshje për qira, në mënyrë që pajisja nuk shfrytëzohet nga dy ose më shumë persona juridikë për kryerjen e kontrollit teknik, në pajtim me vëllimin dhe detyrat që do t'i kryej personi juridik,

- për marrëveshje të lidhur për sigurimin e përgjegjësisë profesionale,

- raport për bonitet pozitiv, kurse për personin juridik që është deklaruar e sapoformuar e personit përgjegjës në person juridik, se në afat prej gjashtë muajsh, llogaritur nga dita e lëshimit të aktvendimit për autorizim, do të dorëzojë dëshmi për bonitet pozitiv,

- për takstë administrative të paguar në pajtim me Ligjin për taksa administrative dhe

- për shpenzime të paguara për zbatim të procedurës për marrje të autorizimit.

(6) Personi zyrtar i autorizuar nga Ministria e Punëve të Brendshme, i cili e udhëheq procedurën, sipas detyrës zyrtare, në afat prej shtatë ditësh pune nga dita e pranimit të kërkesës, i siguron dëshmitë nga paragrafi (5) alinetë 1 dhe 6 të këtij neni.

(7) Personi zyrtar i autorizuar nga organi publik kompetent është i detyruar dëshmitë e kërkuara nga paragrafi (6) i këtij neni t'i dorëzojë në Ministrinë e Punëve të Brendshme në afat prej pesë ditësh pune nga dita e pranimit të kërkesës.

(8) Nëse personi juridik nuk i plotëson kërkesat dhe nuk i zbaton procedurat e parapara me dispozitat e rregullës nga neni 48 paragrafi (1) alinetë 3 dhe 5 dhe kriteret dhe procedurat e përcaktuara në nenin 67 paragrafi (1) alineja 1 dhe 2 të këtij ligji, Ministria e Punëve të Brendshme në afat prej 45 ditësh nga dita e pranimit të dëshmimeve të kërkuara nga paragrafi (5) i këtij neni, miraton aktvendim me të cilin e refuzon kërkesën e personit juridik.

(9) Nëse personi juridik i plotëson kërkesat dhe nuk i zbaton procedurat e parapara me dispozitat e rregullës nga neni 48 paragrafi (1) alinetë 3 dhe 5 dhe kriteret dhe procedurat e përcaktuara në nenin 67 paragrafi (1) alinetë 1 dhe 2 të këtij ligji, Ministria e Punëve të Brendshme në afat prej 90 ditësh nga dita e pranimit të dëshmimeve të kërkuara nga paragrafi (5) i këtij neni, miraton aktvendim për autorizim të personit juridik të kryej punë të kontrollit teknik të automjeteve.

(10) Kundër aktvendimit nga paragrafët (8) dhe (9) të këtij neni, mund të ngrihet kontest administrativ para gjykatës kompetente.

(11) Ministria e Punëve të Brendshme mban evidencë elektronike për aktvendimet e lëshuara nga paragrafët (8) dhe (9) të këtij neni.

(12) Personi juridik për kontroll teknik nuk mund të kryejë kontroll teknike të automjeteve të veta.

(13) Gjobë në shumë prej 50 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit zyrtar të autorizuar nga Ministria e Punëve të Brendshme, nëse nuk i kërkon dëshmitë sipas detyrës zyrtare në afat të përcaktuar në paragrafin (6) të këtij neni.

(14) Gjobë në shumë prej 50 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit të autorizuar zyrtar nga organi publik kompetent, nëse nuk i dorëzon dëshmitë e kërkuara në afat të përcaktuar në paragrafin (7) të këtij neni.

(15) Gjobë në shumë prej 3.000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik që kryen punë pa autorizim nga paragrafi (1) i këtij neni.

(16) Gjobë në shumë 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit juridik për kundërvajtje të kryer nga paragrafi (15) i këtij neni.”.

Neni 36

Në nenin 63 në paragrafin (2) fjalët: “grup i kategorive” zëvendësohen me fjalën “kategori”.

Neni 37

Neni 64 ndryshohet si vijon:

“(1) Për marrje të autorizimit nga neni 63 i këtij ligji, personi juridik, veçmas për secilin stacion për kontroll teknik, duhet t'i plotësoj kushtet të cilat kanë të bëjnë me:

- objekt me dedikim – stacion për kontroll teknik të automjeteve,

- kuadër profesional përkatës, udhëheqës dhe së paku dy punëtorë profesionistë të punësuar me kohë të caktuar ose të pacaktuar me orar të plotë pune,

- pajisje, aparate dhe hapësira të nevojshme dhe

- sigurim nga përgjegjësia profesionale.

(2) Autorizimi nga paragrafi (1) i këtij neni lëshohet veçmas për secilin stacion për kontroll teknik të automjeteve.”.

Neni 38

Në nenin 65 paragrafin (2) në fjalinë hyrëse, fjala “Ministri” zëvendësohet me fjalën “Ministria”, kurse fjala “ministri” zëvendësohet me fjalën “Ministria”.

Në alinenë 2 fjalët: “alineja 6” zëvendësohen me fjalët: “alineja 11”.

Pas alinesë 2 shtohen tri aline të reja 3, 4 dhe 5 si vijojnë:

- nuk kryen matje të emisionit të gazrave të nxjerra ose shkresa nga vlerat e matura të emisioneve të gazrave të nxjerra të automjeteve nuk e bashkëngjit në listën e regjistrimit për automjetin,

- nuk kryen matje dhe regjistrim të vlerave të matura për korrektësinë teknike të sistemit të frenimit të automjetit nuk e bashkëngjit në listën e regjistrimit të automjetit,

- nuk bën matjen dhe regjistrimin e vlerave të matura për rregullsinë teknike të sistemit për drejtim të automjetit nuk e bashkëngjit në listën e regjistrimit për automjetin.”.

Në paragrafin (3), pika në fund të fjalisë shlyhet dhe shtohen fjalët: “në afatin e caktuar prej 30 ditësh, personi juridik nuk mund të kryejë kontroll teknik të automjeteve.”.

Në paragrafin (4) fjala “ministri” zëvendësohet me fjalën “Ministria”.

Në paragrafin (5) fjalët: “i hiqet” zëvendësohen me fjalët: “Ministria e Ekonomisë do t'ia heqë”.

Pas paragrafit (5) shtohen katër paragrafë të rinj (6), (7), (8) dhe (9) si vijojnë:

“(6) Nëse gjatë mbikëqyrjes nga neni 77 paragrafi (2) të këtij ligji përcaktohet se personi juridik për kryerjen e kontrollit teknik, i cili është i autorizuar të kryejë identifikim dhe identifikim dhe vlerësim të gjendjes teknike të automjeteve, punët nuk i kryen në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe dispozitat e miratuara në këtë ligj, Ministria e Ekonomisë me aktvendim do t'ia revokojë autorizimin për kryerjen e identifikimit dhe identifikimit dhe vlerësimit të gjendjes teknike të automjeteve.

(7) Gjobë në shumë prej 5.000 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit juridik të autorizuar për kryerjen e kontrollit teknik i cili vepron në kundërshtim me dispozitat e paragrafëve (1), (2) alinetë 1,2,3,4,5 dhe 9 dhe paragrafi (3) i këtij neni.

(8) Gjobë në shumë prej “500 euro në kundërvlerë me denarë” do t'i shqiptohet personit përgjegjës te personi juridik i autorizuar për kontroll teknik, i cili vepron në kundërshtim me dispozitat e paragrafit (7) të këtij neni.

(9) Gjobë në shumë prej 250 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje udhëheqësit dhe punëtorit profesional i cili vepron në kundërshtim me dispozitat e paragrafëve (1), (2) alinetë 1, 2, 3, 4, 5 dhe 9 dhe (3) të këtij neni.”.

Paragrafët (6) dhe (7) shlyhen.

Në paragrafin (8) i cili bëhet paragrafi (10) fjalët: “(2) dhe (3)” zëvendësohen me fjalët: “(2), (3), (5) dhe (6)”.

Neni 39

Pas nenit 65 shtohet neni i ri 65-a si vijon:

"Neni 65-a

(1) Nëse në kohën e ndalimit nga neni 65 paragrafi (3) të këtij ligji, Ministria e Punëve të Brendshme përcakton se personi juridik i autorizuar kryen kontroll teknik të automjeteve, me aktvendim do t'ia heqë autorizimin për kryerjen e kontrollit teknik të automjeteve.

(2) Përveç heqjes së autorizimit personit juridik për kryerjen e kontrollit teknik të automjeteve nga paragrafi (1) i këtij neni, do t'i hiqet licenca e udhëheqësit dhe punëtorëve profesionistë në stacionin për kontroll teknik.

(3) Gjobë në shumë prej 5.000 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik të autorizuar për kryerje të kontrollit teknik i cili vepron në kundërshtim me dispozitat e paragrafit (1) të këtij neni.

(4) Gjobë në shumë prej 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit përgjegjës te personi juridik i autorizuar për kontroll teknik, i cili vepron në kundërshtim me dispozitat e paragrafit (3) të këtij neni.

(5) Gjobë në shumë prej 250 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje udhëheqësit dhe punëtorit profesional i cili vepron në kundërshtim me dispozitat e paragrafit (1) të këtij neni.”.

Neni 40

Në nenin 66 në paragrafin (1) pas fjalëve: “për realizimin e punëve të” shtohen fjalët: “udhëheqës profesionist dhe punëtor profesionist për”.

Pas paragrafit (10) shtohen dy paragrafë të rinj (11) dhe (12) si vijojnë:

“(11) Për lejet e lëshuara nga paragrafi (3) i këtij neni, Ministria e Punëve të Brendshme mban evidencë të licencave të lëshuara dhe të hequra të punëtorëve profesionistë të cilët kryejnë kontroll teknik të automjeteve.

(12) Evidenca me të dhëna nga paragrafi (11) të këtij neni ruhet 15 vjet.”.

Neni 41

Në nenin 66-j në paragrafin (1) fjalët: “60 minuta.” zëvendësohen me fjalët: “90 minuta.”.

Neni 42

Në nenin 66-ll në paragrafin (8) fjala “Ministri” zëvendësohet me fjalën “Ministria”.

Në nenin (9) fjala “Ministri” zëvendësohet me fjalën “Ministria”.

Paragrafët (11) dhe (12) shlyhen.

Neni 43

Në nenin 67 paragrafin (1) në alinenë 4 fjalët: "grupe të " shlyhen.

Pas alinesë 7 shtohen tri aline të reja 8, 9 dhe 10 si vijojnë:

"- kushtet më të afërta që duhet të plotësojnë shërbimet teknike për lejimin individual të automjeteve për dedikim të posaçëm për transportin e materieve të rrezikshme që kryejnë punë të inspektimit dhe lëshimit të certifikatave ADR të automjeteve të miratuara paraprakisht për transport të materieve të rrezikshme, evidenca që duhet t'i mbajnë për inspektimin e kryer dhe lëshimin e certifikatës ADR, mënyrën dhe procedurën për lëshimin e certifikatës ADR, si dhe formën dhe përmbajtjen e certifikatës ADR,

- forma e evidencës dhe përmbajtjes së licencave të lëshuara dhe të hequra të punëtorëve profesionistë të cilët kryejnë kontroll teknik të automjeteve,

- mënyra e mbajtjes së evidencave për kontrollin teknik të kryer të automjeteve,".

Në nenin (2) në alinenë 4 fjalët: "grupe të " shlyhen.

Neni 44

Neni 73 ndryshohet si vijon:

"Regjistri i automjeteve

(1) Ministria e Punëve të Brendshme mban Regjistër të automjeteve që ka për qëllim të mundësojë të vendoset sistem i harmonizuar për këmbim të të dhënave ndërmjet subjekteve nga fusha e automjeteve për: miratim, lëshim në treg, kontroll teknik, regjistrim dhe lëshim në qarkullim në komunikacion rrugor, në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe aktet nënligjore nga fusha e automjeteve, që përmban të dhëna për:

- tipat e lejuara të automjeteve (numri dhe data e lejimit të tipit të automjetit, të dhëna për automjetin: marka, tipi, fuqia e motorit, varianti dhe versioni i automjetit, tipi i motorit, përfshirja e motorit, karburanti, parashtruesi i kërkesës për lëshimit të lejes dhe titulli i personit juridik me NUAS të cilit i është lejuar tipi i automjetit),

- vërtetimet e lëshuara për përputhshmëri për automjet individual të lejuar, pëlqime për regjistrim, matricë për vlerësim të shmangies së kritereve që duhet t'i plotësojë automjeti për të fituar status të automjetit me vlerë historike, status i automjetit me vlerë historike, vërtetim për të dhëna për automjetin me vlerë historike, vërtetime për përputhshmëri të automjeteve të modifikuara dhe të ndrequra, ADR certifikatë (të dhëna për automjetin: numër i shasisë, marka, tipi/varianti/versioni i automjetit, tip i motorit, përfshirja e motorit, fuqia e motorit, karburanti, numri i motorit, të dhëna për pronarin e automjetit: emri dhe mbiemri me NUAQ ose titulli i personit juridik me NUAS, adresa dhe selia e pronarit të automjetit), vërtetim për kategorizim ekologjik të automjetit,

- lloji dhe shuma e pagesave dhe kompensimeve që paguhen gjatë procedurës për marrje të lejes së tipit dhe gjatë procedurës për marrje të lejes për automjet individual,

- leje për dhënie të shenjave identifikuese të automjetit (numër i shasisë dhe numër i motorit), (të dhëna të përmbajtura në leje, numri dhe data e dokumentit për automjetin motorik nga shërbimi teknik, marka, shenja komerciale e automjetit, tipi i automjetit dhe të dhëna për pronarin e automjetit);

- automjetet e regjistruara (numri i targës së regjistrimit, numër i targës testuese, numri serik i lejes për qarkullim, numri serik i vërtetimit për drejtim testues, të dhëna për markën e automjetit, tipi/varianti/versioni i automjetit, tipi i motorit, vëllimi i motorit, fuqia e motorit, nafta, numri i motorit dhe ngjyra e automjetit, të dhëna për pronarin ose shfrytëzuesin e automjetit: emri dhe mbiemri me NUAQ ose titulli i personit juridik me NUAS, adresa ose selia e pronarit ose shfrytëzuesit të automjetit),

- vërtetimet për karakteristika të përcaktuara minimale-teknike dhe eksploative për makina mobile (numri dhe data e vërtetimit, të dhëna për lëshuesin e vërtetimit, të dhëna nga vërtetimi për makinën mobile: marka, tipi/varianti/realizimi, shenja komerciale, numri i shasisë, viti i prodhimit, numër i certifikatës për përputhshmëri, tipi i motorit, vëllim i motorit, fuqia e motorit, karburanti, numri i motorit),

- historiku për pronarët e automjeteve (emri dhe mbiemri me NUAQ ose titulli i personit juridik me NUAS, adresa ose selia e pronarit të automjetit) dhe historiku i targave të regjistrimit që u janë dhënë për automjetet në pronësi të tyre,

- ndryshimet në pronësi të automjetit (targa të reja ose të vjetra, dëshmi për ndryshim të pronësisë, të dhëna për shfrytëzuesin e automjetit (emri dhe mbiemri me NUAQ ose titulli i personit juridik me NUAS, adresa ose selia e pronarit ose shfrytëzuesit të automjetit),

- automjetet të ç'lajmëruara, (të dhëna për automjetin motorik: numër i shasisë, tip i motorit, vëllim i motorit, fuqi e motorit, karburanti, numri i motorit dhe numri i regjistrimit),

- lloji dhe shuma e pagesave dhe kompensimeve që paguhen gjatë kontrollit teknik të automjeteve, numri i kilometrave të kaluara të automjetit dhe vërtetimi për rregullsi teknike të automjetit,

- automjetet e reja dhe të përdorura të importuara në Republikën e Maqedonisë së Veriut, si dhe për automjetet e eksportuara nga Republika e Maqedonisë së Veriut (numri i targave të regjistrimit ose targave për test, numri i lejes për qarkullim, vërtetim për test drejtim, të dhëna për markën e automjetit, tipi/varianti/realizimi i automjetit, vëllimi i motorit, fuqia e motorit, karburanti, numri i shasisë, numri i motorit dhe ngjyra e automjetit),

- automjetet e shkatërruara (numri i targave të regjistrimit, numri i lejes për qarkullim, të dhëna për automjetin motorik: numri i shasisë, marka, tipi, varianti dhe versioni i automjetit, masa e automjetit dhe të dhëna për pronarin e automjetit),

- kontroll rrugor të rregullsisë teknike të automjeteve që qarkullojnë në komunikacionin rrugor (të dhëna për automjetin motorik - numri i shasisë, shenja të regjistrimit, numri i lejes për qarkullim, numri dhe data e procesverbalit për gjendje të konstatuar teknike të automjetit për kontroll të jashtëzakonshëm teknik të automjetit dhe të dhëna për personin e autorizuar për kryerje të kontrollit teknik),

- provimet e zbatuara profesionale (të dhëna për kontrollorin - emri dhe mbiemri, NUAQ, adresa, licenca të lëshuara për punë profesionale), të dhëna për personat që kanë qasje në rregullsinë teknike të automjeteve (emri dhe mbiemri, NUAQ, adresa dhe numri i licencës) dhe

- dëshmi për sigurim nga autopërgjegjësia (numri i policës, titulli i kompanisë së sigurimit, data dhe afati i sigurimit dhe përfshirja e sigurimit).

(2) Të dhënat nga paragrafi (1) alinetë 1, 2 dhe 3 të këtij neni në formë elektronike, i sigurojnë shërbimet e autorizuar teknike dhe janë të obliguara në nivel ditor të njëjtat t'i vendosin në Regjistrin e automjeteve.

(3) Të dhënat nga paragrafi (1) alineja 4 të këtij neni në formë elektronike i siguron organi për lejim të automjeteve dhe është i obliguar të njëjtat në nivel ditor t'i vendosë në Regjistrin e automjeteve.

(4) Të dhënat nga paragrafi (1) alinetë 5, 7, 8, 9, 13 dhe 14, të këtij neni i regjistron Ministria e Punëve të Brendshme dhe është e obliguar të njëjtat në nivel ditor t'i vendosë në Regjistrin e automjeteve.

(5) Të dhënat nga paragrafi (1) alineja 6 të këtij neni në formë elektronike i siguron, personi i autorizuar për kryerje kontrollit teknik të automjeteve i autorizuar për identifikim si dhe identifikim dhe vlerësim të gjendjes teknike të makinave mobile ose shërbimi teknik i autorizuar të bëjë identifikim si dhe identifikim dhe vlerësim të gjendjes teknike të makinave mobile dhe janë të obliguar të njëjtat t'i vendosin në Regjistrin e automjeteve.

(6) Të dhënat nga paragrafi (1) alineja 10 të këtij neni në formë elektronike i siguron, personi i autorizuar për kryerje kontrollit teknik të automjeteve dhe është i obliguar të njëjtat t'i vendosë në Regjistrin e automjeteve.

(7) Të dhënat nga paragrafi (1) alineja 11 të këtij neni në formë elektronike i siguron, Drejtoria Doganore e Republikës së Maqedonisë së Veriut është e obliguar të njëjtat në nivel ditor t'i vendosë në Regjistrin e automjeteve.

(8) Të dhënat nga paragrafi (1) alineja 12 të këtij neni në formë elektronike i siguron, personi i autorizuar juridik për ndërmarrje të automjeteve të asgjësuar motorike është i obliguar të njëjtat në nivel ditor t'i vendosë në Regjistrin e automjeteve.

(9) Të dhënat nga paragrafi (1) alineja 15 të këtij neni në formë elektronike i siguron Byroja Nacionale për Sigurim dhe është i obliguar të njëjtat në nivel ditor t'i vendosë në Regjistrin e automjeteve.

(10) Gjobjë në shumë prej 50 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit të autorizuar zyrtar nga paragrafët (3), (4) dhe (7) të këtij neni, nëse në nivel ditor nuk janë vendosur të dhënat e kërkuara.

(11) Gjobjë në shumë prej 500 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje shërbimeve të autorizuar teknike, personit juridik të autorizuar për kontroll teknik të automjeteve, personit të autorizuar për kryerje të kontrollit teknik të automjeteve, personit të autorizuar juridik për ndërmarrje të automjeteve të asgjësuar, personit të autorizuar juridik për kryerje të kontrollit teknik të automjeteve të autorizuar për identifikim si dhe identifikim dhe vlerësim të gjendjes teknike të makinave mobile, shërbimit teknik të autorizuar për identifikim si dhe identifikim dhe vlerësim të gjendjes teknike të makinave mobile dhe Byrosë Nacionale për Sigurim nga paragrafët (2), (5), (6), (8) dhe (9) të këtij neni nëse në nivel ditor nuk janë vendosur të dhënat e kërkuara.

(12) Gjobjë në shumë prej 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit përgjegjës në shërbimin teknik për kundërvajtje të kryer nga paragrafi (11) i këtij neni.

(13) Të dhënat për automjetet të çregjistruara në Regjistrin e automjeteve ruhen 20 vite, llogaritur nga dita e çregjistrimit të automjetit.

Neni 45

Titulli para nenit 73-a shlyhet.

Neni 46

Neni 73-a ndryshohet si vijon:

“Qasja te të dhënat në Regjistrin e automjeteve

Qasje tek të dhënat në Regjistrin e automjeteve nga neni 73 paragrafi (1) të këtij ligji mund të kenë: Ministria e Transportit dhe Lidhjeve, Ministria e Ekonomisë, Ministria e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor, Byroja e Meteorologjisë, Drejtoria e të Ardhurave Publike në Republikën e Maqedonisë së Veriut, Drejtoria e Policisë Financiare, Drejtoria Doganore e Republikës së Maqedonisë së Veriut, Inspektorati Shtetëror për Transport, Ndërmarrja Publike për Rrugë Shtetërore, Kryqi i Kuq i Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe Bashkësia e Njësive të Vetëqeverisjes Lokale të Republikës së Maqedonisë së Veriut, Byroja Nacionale për Sigurim, shërbimet teknike, personat juridikë për kontroll teknik dhe personat juridikë për kontroll teknik të cilët janë të autorizuar për identifikim si dhe për identifikim dhe vlerësim të automjeteve dhe makinave mobile.”.

Neni 47

Nenet 73-b dhe 73-v shlyhen.

Neni 48

Titulli në nenin 74 ndryshohet si vijon:

“Të dhënat personale në Regjistrin e automjeteve“

Neni 49

Titulli në nenin 75 ndryshohet si vijon:

“Qasja në Regjistrin e automjeteve”.

Neni 50

Neni 76 ndryshohet si vijon:

“Ministri i Punëve të Brendshme prej së afërmi i përcakton formën, përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së Regjistrit të automjeteve, kriteret për qasje kompjuterike në Regjistrin e automjeteve, si dhe mënyrën e vendosjes dhe qasjes te të dhënat nga Regjistri i automjeteve në pajtim me nenet 73 dhe 75 të këtij ligji, masat organizative dhe teknike për mbrojtjen e të dhënave personale të përfshira në Regjistrin e automjeteve në pajtim me dispozitat për mbrojtjen e të dhënave personale.”.

Neni 51

Në nenin 77 paragrafi (1) në alinenë 2 fjalët: “plotësimi i kushteve për punën e regjistrimit nga personat juridikë të automjeteve” zëvendësohen me fjalët: “lëshimi i vërtetimit për drejtim testues dhe targa testimi”.

Neni 52

Në nenin 78 paragrafi (1) alineja 1 ndryshohet si vijon:

"- Inspektorati Shtetëror i Tregut mbi ligjshmërinë për lëshim vërtetimi për përputhshmëri nga përfaqësuesit e tyre, mbi punën e shërbimeve teknike, mbi punën e personave juridikë për kontroll teknik të automjeteve që i zbatojnë procedurat për identifikim si dhe identifikim dhe vlerësim të gjendjes teknike të automjeteve, si dhe mbi punën e personave që bëjnë përsosjen e aparateve për motor me gaz të naftës së lëngshme dhe motor të gazit të komprimuar tokësor.”.

Alineja 2 ndryshohet si vijon:

"- inspektorët ose personat e autorizuar nga Ministria e Punëve të Brendshme mbi punën e personave juridikë për kontroll teknik të automjeteve, persona juridikë që bëjnë inspektim dhe lëshim të ADR certifikatës, si dhe mbikëqyrjes së rregullsisë teknike të të gjitha automjeteve në komunikacionin ruqor.”.

Neni 53

Në nenin 79 paragrafi (1) shtohet pikë e re 1), si vijon:

“1) ta kontrollojë plotësimin e kushteve për kryerjen e punëve për shërbim teknik dhe kushteve për kryerjen e procedurave për identifikim dhe identifikim të vlerësimit të gjendjes teknike të automjeteve nga personat juridikë për kontroll teknik, të cilët janë të autorizuar për këtë;”.

Në pikën 1) e cila bëhet pika 2) pas fjalëve: “që duhet ta mbajë” shtohen fjalët: shërbimi teknik dhe”.

Pikat 2), 3), 4), 5), 6), 7), 8) dhe 9) bëhen pika 3), 4), 5), 6), 7), 8), 9) dhe 10).

Paragrafi (2) ndryshohet si vijon:

“Kundër çdo mase të ndërmarrë nga inspektori shtetëror i tregut nga paragrafi (1) i këtij neni mund të deklarohet ankesë në afat prej tetë ditësh te Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Shkallë të Dytë në sferën e mbikëqyrjes inspektuese dhe procedurës kundërvajtëse.”.

Paragrafi (3) shlyhet.

Neni 54

Në nenin 80 në paragrafin (2) fjalët: “komisioni i formuar nga ministri për Bujqësi, Pylltari dhe Ekonomi të Ujërave” zëvendësohen me fjalët: “Komisioni Shtetëror për Vendimmarrje në Shkallë të Dytë në sferën e mbikëqyrjes inspektuese dhe procedurës kundërvajtëse”.

Paragrafi (3) shlyhet.

Neni 55

Titulli i nenit 81 ndryshohet si vijon:

“Mbikëqyrje të personave juridikë për kontroll teknik dhe personave juridikë të cilët lëshojnë vërtetim për drejtim testues dhe targa testuese”.

Në paragrafin (1) fjala “inspektues”, dhe fjalët: “inspektori kompetent nga” shlyhen.

Në pikën 1) pas fjalëve: “kontrolle teknike” shtohen fjalët: “dhe personi juridik i cili lëshon vërtetim për drejtim testues dhe targa testuese”.

Në pikat 2), 4) dhe 6) fjala “inspektuese” shlyhet.

Paragrafi (3) ndryshohet si vijon:

“Kundër çdo mase të ndërmarrë gjatë mbikëqyrjes nga paragrafi (1) i këtij neni mund të inicohet kontest administrativ në gjykatën kompetente.”.

Paragrafi (4) ndryshohet si vijon:

“Inicimi i kontestit administrativ në gjykatën kompetente, nuk e prolongon përmbarimin e aktvendimit.”.

Neni 56

Në titullin e nenit 81-a pas fjalëve: “për punën e” shtohen fjalët: “udhëheqësit dhe”.

Në paragrafin (1) fjala “ministri” zëvendësohet me fjalën “Ministria”.

Në paragrafin (2) pas fjalëve: “aparate për drejtim” vendoset presje dhe shtohen fjalët: “të automjeteve që nuk i plotësojnë kërkesat në lidhje me cilësinë e emisionit të nxjerrë”, fjala “ministër” zëvendësohet me fjalën “Ministria” dhe fjalët: “gjashtë muaj” zëvendësohen me fjalët: “një vit”.

Në paragrafin (3) fjala “ministri” zëvendësohet me fjalën “Ministria”.

Pas paragrafit (3) shtohet paragrafi i ri (4) si vijon:

“(4) Nëse punonjësi profesional konfirmon rregullsinë teknike të automjetit në kundërshtim me dispozitat e nenit 65 paragrafi (2) alinetë 3, 4 dhe 5 të këtij ligji, Ministria e Punëve të Brendshme me aktvendim do t’ia heqë licencën për punë punonjësit profesional për periudhë prej një viti.”.

Në paragrafin (4), i cili bëhet paragrafi (5), fjala “ministri” zëvendësohet me fjalën “Ministria” dhe shtohet paragrafi i ri (6), si vijon:

“(6) Nëse udhëheqësi profesional urdhëron ose lejon të konfirmohet rregullsi teknike e automjetit mbi të cilin nuk është kryer kontroll teknik, konfirmon rregullsi teknike të automjetit me aparate të dëmtuara të frenimit, aparate për drejtim, automjete me aparat pa atest për gaz të lëngët të naftës, nuk është bërë matje e emisioneve të gazrave të nxjerra të motorit të automjetit ose regjistrim i vlerave të matura të emisioneve të gazrave të nxjerra të motorit të automjetit nuk e bashkëngjijt në fletën e regjistrimit për automjetin, Ministria e Punëve të Brendshme me aktvendim do t’ia heqë licencën e punës udhëheqësit profesionist për periudhë prej një viti.”.

Në paragrafin (5) i cili bëhet paragrafi (7) fjalët: “nga paragrafët (1), (2), (3) dhe (4)” zëvendësohen me fjalët: „nga paragrafët (1), (2), (3), (4), (5) dhe (6)”.

Në paragrafin (6), i cili bëhet paragrafi (8), fjala “ministri” zëvendësohet me fjalën “Ministria”.

Në paragrafin (7), i cili bëhet paragrafi (9) numri “2.000” zëvendësohet me numrin “3.000”.

Paragrafi (8), i cili bëhet paragrafi (10) ndryshohet si vijon:

“(10) Gjobë në shumë “500 euro në kundërvlerë me denarë” do t’i shqiptohet personit përgjegjës të personi i autorizuar juridik për kontroll teknik që vepron në kundërshtim me dispozitat e paragrafit (9) të këtij neni.”.

Pas paragrafit (10) shtohet paragrafi i ri (11) si vijon:

“(11) Gjobë në shumë prej 250 eurosh në kundërvlerë në denarë do të shqiptohet për kundërvajtje udhëheqësit dhe personave profesionistë për kontroll teknik te personi juridik që vepron në kundërshtim me dispozitat e paragrafëve (2), (4) dhe (6) të këtij neni.”.

Neni 57

Titulli i nenit 81-b ndryshohet si vijon:

“Mbikëqyrja e shërbimit teknik të autorizuar për inspektim dhe lëshim të certifikatës ADR për automjetet e lejuara paraprakisht për transportin e mallrave të rrezikshme”.

Në paragrafin (1) fjalët: “person juridik i autorizuar për ekzaminim” zëvendësohen me fjalët: “shërbim teknik i autorizuar për inspektim dhe lëshim të certifikatës së ADR të automjeteve të lejuara paraprakisht për transportin e materieve të rrezikshme”.

Paragrafi 2) ndryshohet si vijon:

"Nëse personi i autorizuar zyrtar i Ministrisë së Punëve të Brendshme vërteton se shërbimi teknik i autorizuar për inspektimin dhe lëshimin e certifikatës ADR për automjet të lejuar për transport të materieve të rrezikshme, nuk i plotëson kushtet në lidhje me kushtet hapësimore, pajisjet, aparatet, kuadrot e nevojshme si dhe evidencat që mbahen në shërbimet teknike dhe nuk i kryen detyrat e caktuara në përputhje me dispozitat e këtij ligji dhe rregullat e miratuara në bazë të këtij ligji, Ministria e Punëve të Brendshme me aktvendim do t'i ndalojë kryerjen e punëve dhe do të përcaktojë afat prej 30 ditësh për mënjanimin e mangësive të identifikuara."

Pas paragrafit (3) shtohen dy paragrafë të rinj (4) dhe (5), si vijojnë:

"(4) Nëse punëtori profesionist në shërbimin teknik i autorizuar për inspektim dhe lëshim të certifikatës ADR për automjet të lejuar për transportin e materieve të rrezikshme vërteton rregullsinë teknike të automjetit pa kryer ekzaminin të automjetit për transportin e materieve të rrezikshme, Ministria e Punëve të Brendshme me aktvendim do t'ia heqë autorizimin.

(5) Nëse shërbimi i autorizuar teknik për lejim individual të automjeteve i hiqet autorizimi ose i shqiptohet masë e përkohshme ndalim i punës nga Ministria e Ekonomisë apo personit të autorizuar juridik për kryerje të kontrollit teknik i hiqet autorizimi ose do t'i shqiptohet masë e përkohshme ndalim nga Ministria e Punëve të Brendshme, në këtë rast me aktvendim të Ministrisë së Punëve të Brendshme hiqet autorizimi përkatësisht shqiptohet masë e përkohshme ndalim i punës edhe shërbimit teknik të autorizuar për inspektimin dhe lëshimin e certifikatës ADR për automjet të lejuar për transportin e materieve të rrezikshme."

Në paragrafin (4) i cili bëhet paragraf (6) fjalët: "paragrafi 3" të zëvendësohen me fjalët: „paragrafët (2), (3), (4), dhe (5)".

Pas paragrafit (6) shtohen pesë paragrafë të rinj (7), (8), (9), (10) dhe (11) si vijojnë:

"(7) Për inspektimin e kryer dhe lëshimin e certifikatës ADR për automjet të lejuar për transportin e materieve të rrezikshme, shërbimi teknik i autorizuar për inspektimin dhe lejimin e automjeteve për transportin e materieve të rrezikshme mban evidencë.

(8) Gjohë në shumë prej 4000 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje shërbimit teknik të autorizuar për inspektim dhe lëshim të certifikatës ADR për automjet të lejuar për transportin e materieve të rrezikshme në rast se i lejon punonjësit të kualifikuar të kryejë punë në shërbimin teknik të autorizuar për inspektimin dhe lëshimin e certifikatës ADR automjetit të lejuar paraprakisht për transportin e materieve të rrezikshme, kur i është hequr autorizimi për punë ose kur i është shqiptuar masa ndalim për kryerjen e punëve, në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

(9) Gjohë në shumë prej 3.000 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje shërbimit teknik të autorizuar për inspektim dhe lëshimin e certifikatës ADR automjetit të lejuar paraprakisht për transportin e materieve të rrezikshme, nëse vepron në kundërshtim me dispozitat e paragrafëve (2) (3), (4) dhe (7) të këtij neni.

(10) Gjohë në shumë prej 500 euro në kundërvlerë me denarë" do t'i shqiptohet personit përgjegjës të shërbimi teknik të autorizuar për inspektim dhe lëshim të certifikatës ADR automjetit të lejuar paraprakisht për transportin e materieve të rrezikshme, nëse vepron në kundërshtim me dispozitat e paragrafëve (8) dhe (9) të këtij neni".

(11) Gjohë në shumë prej 250 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet punonjësit profesionist në shërbim teknik të autorizuar për inspektim dhe lëshim të certifikatës ADR automjetit të lejuar paraprakisht për transportin e materieve të rrezikshme për kundërvajtje të kryer nga paragrafët (4) dhe (7) të këtij neni."

Neni 58

Ne nenin 87 në paragrafin (1) pas numrit "22" shtohet numri "54-a,".

Në paragrafin (8) fjalët: "paragrafi (6)" zëvendësohet me fjalët: "paragrafi (7)".

Neni 59

Në nenin 88 paragrafi (1) ndryshohet si vijon:

"Për kundërvajtje të përcaktuara në nenet 17, 26, 33, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 49, 51, 53, 54, 56-a, 62-a, 65, 65-a, 66-v, 66-g, 66-ll, 81-a, 81-b, 82 dhe 85 të këtij ligji, procedurë për kundërvajtje mban edhe sanksione për kundërvajtje shqipton Ministria e Punëve të Brendshme."

Neni 60

Në nenin 90 në paragrafin (1) fjalët: "neni 41" zëvendësohet me fjalët: "nenet 33-a dhe 41".

Neni 61

Në nenin 92 paragrafi (1) ndryshohet si vijon:

"Për kundërvajtjet e përcaktuara në nenet 26, 31-a, 33, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 49, 51, 54, 65, 65-a, 81-a, 81-b, 82 dhe 85 të këtij ligji, nëpunësi policor në uniformë është i detyruar kryerësit të kundërvajtjes, personit fizik, t'i përgatisë procesverbal për kundërvajtje të kryer në komunikacion, përkatësisht procesverbal për kontroll të rregullt automjetit teknik në rrugë publike, në pajtim me nenin 82 të këtij ligji dhe t'i japë urdhërpagesë për kundërvajtje, si dhe t'i propozojë procedurë për barazim para se të parashtrojë kërkesë për procedurë për kundërvajtje."

Paragrafi (2) ndryshohet si vijon:

"Për kundërvajtjet nga nenet 17, 33, 37, 40, 41, 56-a dhe 62-a të këtij ligji, të përcaktuara në procedurë administrative, personi i autorizuar zyrtar është i obliguar të parashtrojë kërkesë për ngritjen e procedurës për kundërvajtje."

Paragrafi (4) ndryshohet si vijon:

Për kundërvajtjet e përcaktuara në nenet 26, 37, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 49, 51, 53, 54, 56-a, 62-a, 65, 65-a, 66-v, 66-g, 66-ll, 81-a, 81-b dhe 85 të këtij ligji, kur si kryerës i kundërvajtjes paraqitet personi juridik dhe personi përgjegjës te personi juridik, nëpunësi në uniformë policor, i përgatit procesverbal për kundërvajtje të kryer në komunikacion dhe parashtrohet kërkesë për ngritjen e procedurës për kundërvajtje te Komisioni nga neni 88 paragrafi (2) të këtij ligji."

Neni 62

Pas nenit 92-a shtohet nen i ri 92-b si vijon:

"Neni 92-b

Rregullat e ministrit të Punëve të Brendshme

Ministri i Punëve të Brendshme do të miratojë rregulla më të përafërta për formën dhe përmbajtjen e formularit të urdhërpagesës për kundërvajtje, procesverbalit për kundërvajtje të kryer në komunikacion dhe procesverbalit për kontroll të rregullsisë teknike të automjetit në rrugë publike."

Neni 63

Dokumente për automjet të lejuar

(1) Dokumentet "Vërtetim për përshtatje të një automjetit të tipit të lejuar", "Vërtetimi për përshtatje për automjet të tipit të lejuar", "Pajtim për regjistrim" dhe "Vërtetim për përshtatje të automjetit të modifikuar", të cilat kanë të bëjnë me automjete speciale për transport të materieve të rrezikshme, e zëvendësojnë dokumentin "Certifikatë e automjetit të testuar" në pajtim me nenin 63 të Ligjit për transport të materieve të rrezikshme në komunikacionin rrugor dhe hekurudhor.

(2) Certifikata e automjetit të testuar të dhënë në pajtim me nenin 63 të Ligjit për transport të materieve të rrezikshme në komunikacion rrugor dhe hekurudhor, vazhdojnë të vlejnë.

Neni 64

(1) Personat fizikë dhe juridikë, të cilët në mënyrë të ndërgjegjshme drejojnë automjetet në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe që nuk e kanë vazhduar vlefshmërinë e lejes së qarkullimit për më shumë se dy vjet nga dita e skadimit të vlefshmërisë së tyre, janë të obliguar që nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji ta çregjistrojnë automjetin e tyre në Ministrinë e Punëve të Brendshme – rajonin e regjistrimit ku automjeti është mbajtur në evidencë përfundimisht me 31 dhjetor 2019.

(2) Me kërkesën për çregjistrim të automjetit, pronari i automjetit e bashkëngjit lejen e qarkullimit dhe/ose dëshmi tjetër me të cilën dëshmohet pronësia e automjetit dhe targat e regjistrimit.

(3) Me përjashtim të paragrafit (2) të këtij neni kur pronari i automjetit nuk e posedon lejen në komunikacion për automjetin dhe/ose nuk posedon një ose dy targa të regjistrimit të dhëna për automjetet, i njëjti me deklaratë me shkrim të dhënë para Ministrisë së Punëve të Brendshme - rajonin e regjistrimit ku automjeti mbahet në evidencë, e deklaron arsyen për humbjen e lejes së qarkullimit dhe ose targave të regjistrimit.

(4) Ministria e Punëve të Brendshme - rajoni i regjistrimit ku mbahet automjeti në evidencë në bazë të dëshmive nga paragrafi (2) dhe/ose paragrafi (3) të këtij neni çregjistrimin e evidenton në lejen e qarkullimit për automjetin ose në vërtetimin që e jep për automjetin, ndërsa e mban sipas detyrës zyrtare, e shënon datën e çregjistrimit të bërë dhe nënshkrimin e personit zyrtar i cili e ka kryer çregjistrimin e automjetit.

(5) Çregjistrimi i automjetit evidentohet në lejen e qarkullimit ose në vërtetimin e dhënë për automjetin për të cilin Ministria e Punëve të Brendshme – rajoni i regjistrimit ku mbahet evidenca e automjetit, ku automjeti është çregjistruar e mban sipas detyrës zyrtare, ndërsa evidentohet edhe në regjistrin për automjete.

(6) Pas kalimit të afatit nga paragrafi (1) të këtij neni Ministria e Punëve të Brendshme automjetin do ta shlyejë nga evidenca e automjetit dhe do të ndërmarë masa për marrjen e targave të regjistrimit në shpenzim të pronarit të automjetit në pajtim me nenin 40 të Ligjit për automjete ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 140/2008, 53/11, 123/12, 70/13, 164/13, 138/14, 154/15, 192/15 dhe 39/16).

Neni 65

Shërbimet e autorizuar teknike janë të detyruar ta harmonizojnë punën e vet në pajtim me dispozitat e këtij ligji në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 66

Personat juridikë të cilët kryejnë transport auto taksi janë të detyruar ta harmonizojnë punën e vet në pajtim e dispozitat e këtij ligji dhe rregullat e përcaktuara me këtë ligj, ndërsa në afat prej 90 ditëve nga dita e hyrjes në fuqi të rregullës së paraparë në nenin 9 të këtij ligji e që ka të bëjë me nenin 27 paragrafin (1) alinetë 1 dhe 5 të Ligjit për automjete ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 140/2008, 53/11, 123/12, 70/13, 164/13, 138/14, 154/15, 192/15 dhe 39/16).

Neni 67

Aktet nënligjore të parapara me këtë ligj do të miratohen në afat prej gjashtë muajve nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 68

(1) Kategorizimi ekologjik i automjeteve nga neni 5-b i përcaktuar në nenin 2 të këtij ligji do të fillojë të zbatohet pas kalimit të afatit prej 12 muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të rregullës së përcaktuar në nenin 3 të këtij ligji, e që ka të bëjë me nenin 11 paragrafi (1) alineja 20 të Ligjit për automjete ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 140/2008, 53/11, 123/12, 70/13, 164/13, 138/14, 154/15, 192/15 dhe 39/16).

(2) Automjetet e kategorisë së dytë ekologjike me emision të gazrave të nxjerra EURO 4 në periudhë prej tre vitesh nga hyrja në fuqi e këtij ligji do të shënohen me etiketë ekologjike të kategorisë së parë ekologjike.

Neni 69

Personat juridikë të cilët kryejnë punë të kontrollit teknik të automjetit dhe personat juridikë të cilët bëjnë punë të shërbimeve teknike për inspektim dhe dhënie të ADR certifikatës për automjet të lejuar për transport të materieve të rrezikshme, e të cilët janë të autorizuar nga Ministria e Punëve të Brendshme janë të detyruar ta harmonizojnë punën e vet në pajtim me dispozitat e këtij ligji në periudhë prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 70

Procedurat për autorizim për kryerjen e punëve të shërbimeve teknike, për autorizim të personave juridikë për kryerjen e kontrollit teknik të automjeteve, për autorizim të personave juridikë të cilët bëjnë kontroll teknik të automjeteve për kryerjen e identifikimit dhe identifikimit dhe vlerësimit të gjendjes teknike të automjeteve, si dhe punëve të personave juridikë të cilët bëjnë përsosjen e pajisjeve për motor dhe gaz të lëngët të naftës dhe/ose motor të gazit tokësor të komprimuar, do të mbarojnë në pajtim me Ligjin për automjete ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 140/2008, 53/11, 123/12, 70/13, 164/13, 138/14, 154/15, 192/15 dhe 39/16).

Neni 71

Në tërë tekstin e Ligjit fjalët: "Republika e Maqedonisë" zëvendësohen me fjalët: "Republika e Maqedonisë së Veriut".

Neni 72

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut".

СЛУЖБЕН ВЕСНИК

на Република Северна Македонија

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, ц.о. – Скопје

бул. „Партизански одреди“ бр. 29. Поштенски фах 51.

Директор и одговорен уредник – Мартин Костовски

телефон: +389-2-55 12 400

телефакс: +389-2-55 12 401

Претплатата за 2019 година изнесува 10.100 денари.

„Службен весник на Република Северна Македонија“ излегува по потреба.

Рок за рекламации: 15 дена.

Жиро-сметка: 300000000188798.

Депонент на Комерцијална банка, АД – Скопје.

Печат: Печатница ЕВРОПА 92 ДООЕЛ, Кочани.

ISSN 0354-1622

2019161

СЛУЖБЕН ВЕСНИК

на Република Северна Македонија

Број 161

5 август 2019, понеделник

година LXXV

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

	Стр.
12. Закон за ратификација на Договорот меѓу Владата на Република Северна Македонија и Владата на Република Србија за воспоставување заеднички контроли на граничниот премин за меѓународен патен сообраќај Табановце (Република Северна Македонија) – Прешево (Република Србија).....	2

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

12.

Врз основа на членот 75, ставови 1 и 2 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА И ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА СРБИЈА ЗА ВОСПОСТАВУВАЊЕ ЗАЕДНИЧКИ КОНТРОЛИ НА ГРАНИЧНИОТ ПРЕМИН ЗА МЕЃУНАРОДЕН ПАТЕН СООБРАЌАЈ ТАБАНОВЦЕ (РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА) – ПРЕШЕВО (РЕПУБЛИКА СРБИЈА)

Се прогласува Законот за ратификација на Договорот меѓу Владата на Република Северна Македонија и Владата на Република Србија за воспоставување заеднички контроли на граничниот премин за меѓународен патен сообраќај Табановце (Република Северна Македонија) – Прешево (Република Србија)

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 30 јули 2019 година.

Бр. 08-4393/1
30 јули 2019 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р Талат Џафери, с.р.

ЗАКОН

ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА И ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА СРБИЈА ЗА ВОСПОСТАВУВАЊЕ ЗАЕДНИЧКИ КОНТРОЛИ НА ГРАНИЧНИОТ ПРЕМИН ЗА МЕЃУНАРОДЕН ПАТЕН СООБРАЌАЈ ТАБАНОВЦЕ (РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА) – ПРЕШЕВО (РЕПУБЛИКА СРБИЈА)

Член 1

Се Ратификува Договорот меѓу Владата на Република Северна Македонија и Владата на Република Србија за воспоставување заеднички контроли на граничниот премин за меѓународен патен сообраќај Табановце (Република Северна Македонија) – Прешево (Република Србија), потпишан на 12 јули 2019 година во Белград.

Член 2

Договорот од членот 1 од овој закон, во оригинал на македонски, српски и англиски јазик, гласи:

ДОГОВОР
помеѓу Владата на Република Северна Македонија и
Владата на Република Србија
за воспоставување заеднички контроли на граничниот премин за меѓународен
патен сообраќај
Табановце (Република Северна Македонија) - Прешево (Република Србија)

Владата на Република Северна Македонија и Владата на Република Србија (во натамошниот текст: "Страните"), земајќи ги предвид пријателските и добрососедските односи и соработката меѓу двете држави,

Имајќи ги во предвид реалните можности за натамошно зајакнување и подобрување на взаемно корисната и добро воспоставена долгорочна соработка помеѓу двете земји, како и нивната желба да се создадат најповолни услови за развој на таквата соработка,

Со желба за подобрување на движењето на граѓаните и трговијата помеѓу двете земји и олеснување на сообраќајот преку заедничката државна граница

Се договорија за следново:

Член 1
Предмет на Договор

Предмет на овој Договор е воспоставување заеднички контроли на граничен премин за меѓународен патен сообраќај Табановце (Република Северна Македонија) - Прешево (Република Србија).

Заедничка контрола на граничен премин се воспоставува на територијата на двете Страни, така што граничната контрола и граничните проверки при излез од Република Србија и граничната контрола и граничните проверки при влез во Република Северна Македонија ќе се вршат на територијата на Република Северна Македонија на граничниот премин Табановце. Пограничната контрола и граничните проверки при излез од Република Северна Македонија и граничната контрола и граничните проверки при влез во Република Србија се вршат на територијата на Република Србија, на граничниот премин Прешево.

Заедничките контроли на граничниот премин Табановце - Прешево ќе почнат да се применуваат кога ќе се исполнат условите за непречено функционирање на граничните служби на Страните.

Заедничките контроли се спроведуваат 24 часа дневно, секој ден во неделата.

Член 2

Дефиниција за поимите

Поимите кои се употребуваат во Договорот го имаат следново значење:

1) **Гранична контрола** означува контрола на граничниот сообраќај помеѓу Страните, што подразбира спроведување на сите закони и други прописи на државите на Страните кои се применуваат при преминување на лица преку државната граница, како и при увоз, извоз и транзит на патници и предмети, инспекција на стоки, превозни средства, патнички багаж и други стоки што ги носат патниците со себе или на себе, вклучувајќи го и сообраќајот на вредностите и физички преносливи средства за плаќање.

2) **Гранични проверки** означува проверки на лица и патни исправи, превозни средства и предмети на граничните премини во определеното работно време, во врска со планираниот премин на државната граница, или веднаш по преминувањето на државната граница како и други видови на проверки на лица, стоки, услуги, превозни средства, животни и растенија и нивни производи кои ја минуваат државната граница што се предвидени со законодавството на Страните на овој Договор.

3) **Држава домаќин** ја означува државата на чија територија надлежните органи на соседната држава вршат гранична контрола и гранични проверки;

4) **Соседна држава** ја означува државата на другата Страна чии надлежни органи вршат гранична контрола и гранични проверки на територијата на Државата домаќин;

5) **Држава на излез** ја означува државата на Страната на овој Договор која врши гранична контрола и граничните проверки на излез.

6) **Држава на влез** ја означува државата на Страната на овој Договор која врши гранична контрола и гранични проверки при влез.

7) **Зона** означува дел од подрачјето на граничните премини Табановце и Прешево, каде што службените лица на Страните вршат гранична контрола и гранични проверки.

8) **Службени лица** се лица кои вршат должности од областа на граничната контрола и граничните проверки и тоа:

(1) За Република Северна Македонија: полициски службеници на Министерството за внатрешни работи на Република Северна Македонија – Оддел за гранични работи и миграции, службеници на Министерството за финансии на Република Северна Македонија – Царинска управа и службеници на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, Државен Инспекторат за земјоделство, Фитосанитарна инспекција – службеници на Агенција за храна и ветеринарство;

(2) За Република Србија: полициски службеници на Министерството за внатрешни работи на Република Србија – Дирекција на гранична полиција, службеници на Министерството за финансии на Република Србија – Царинска управа, и службеници на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство – Дирекција за ветеринарство и Дирекција за заштита на растенијата.

9) Други лица се вработени во агенциите или другите правни лица на Страните кои работат или имаат деловни простории на граничните премини.

Член 3

Зона

Зона означува дел од подрачјето на граничните премини Табановце и Прешево, каде што службените лица на Страните вршат гранична контрола и гранични проверки.

Зоната на граничниот премин Табановце, на влезот во Република Северна Македонија или на граничниот премин Прешево на влезот во Република Србија, вклучува:

- 1) просторот и службените простории определени за вршење на гранична контрола и гранични проверки од страна на надлежните органи на Страните;
- 2) други објекти наменети за вршење на гранична контрола и гранични проверки и паркинг простор;
- 3) пат помеѓу државната граница и подрачјето за вршење на гранична контрола;

Член 4

Протоколи за спроведување на Договорот

Во рок од 90 дена од денот на стапување на сила на овој Договор, надлежните органи на Страните (граничната полиција, царината и инспекциските служби и органите одговорни за управување со граничните премини) составуваат протоколи за негово спроведување.

Член 5

Изградба и користење на објекти

Во зоната, Страните можат да градат и инсталираат нови објекти или да ги споделуваат постојните службени капацитети на државата домаќин, во согласност со законодавството на државите на Страните.

Државата домаќин, по правило, ќе обезбеди поврзување со електрична енергија, вода и друга комунална инфраструктура.

Прашањата во однос на соодветниот дел од реалните трошоци за користење и одржување на објектите и просториите, како и тековните и други трошоци, исто така, се регулираат со протоколите од член 4 од овој Договор.

Опремата и материјалите неопходни за изградба и опремување на внатрешноста и надворешноста на просториите за потребите на соседната Држава во областа на зоната се ослободуваат од царина, даноци и други давачки на државата домаќин.

Член 6

Телекомуникации и друга опрема

Државата домаќин се обврзува, како предмет на ослободување од сите давачки да одобри поставување на телекомуникациската инфраструктура неопходна за обезбедување на потребните телекомуникациски и информациски услуги.

Државата домаќин се обврзува да овозможи инсталација, имплементација, пуштање во употреба и одржување на телекомуникациските и информациските системи, опрема и средства, вклучувајќи и видео надзор и друга електронска опрема која се бара исклучиво за спроведување на гранична контрола и гранични проверки.

Работењето со телекомуникациските и информативните системи и употребата на фреквенциите се врши во согласност со прописите на Страните.

Надлежните органи на страните во зоната ја користат фреквенцијата во согласност со националното законодавство на државите на Страните.

Страните се должни меѓусебно да си обезбедат посебен простор за складирање на спрема за телекомуникациските и информациските системи, согласно потребите.

Член 7**Обележување на граничните премини и објекти**

Ознаките и знаците кои го означуваат граничниот премин и службени простории што ги користат Страните во зоната на граничните премини се поставуваат во согласност со националното законодавство на државите на Страните.

Член 8**Примена на прописи**

При вршењето на граничната контрола, граничните проверки во зоната, службените лица на соседната Држава ги применуваат прописите на својата Држава со кои се регулира движењето на лицата, стоките и превозни средства, во ист обем и на ист начин како и на територијата на нивната сопствена Држава.

Службените должности кои се извршуваат од страна на службените лица на соседната Држава во подрачјето на зоната се смета дека се извршени во соседната Држава.

Кршењето на прописите на соседната држава од став 1 на овој член, сторени во зоната, се смета дека се сторени во соседната Држава.

Во сите други случаи, се применува законодавството на државата домаќин, освен ако не е поинаку предвидено со овој Договор.

Член 9**Третман кон државјаните на државата домаќин**

Примената на прописите од членот 8 став 1 од овој Договор подразбира и право на лишување од слобода, задржување и присилно враќање, во согласност со националното законодавство на државите на Страните.

Без оглед на одредбите од ставот 1 на овој член, службените лица на соседната држава не се областени да ги лишуваат од слобода државјаните на државата домаќин на нејзината територија или да ги приведат во соседната Држава.

Лицата од став 2 на овој член можат да бидат задржани на местото за вршење на граничната контрола и граничните проверки заради изготвување на извештај за состојбата, по што тие се предаваат на надлежниот орган на државата домаќин на граничниот премин.

При преземањето на мерките од ставот 3 на овој член, потребно е веднаш да се известат службените лица на државата домаќин.

Службените лица на Страните обезбедуваат меѓусебна помош која нема да го ограничи правото на службените лица на соседната Држава да ги преземат сите неопходни мерки за заштита на животот и безбедноста на службените и другите лица.

Одредбите од овој член нема да влијаат врз примената на законодавството на државата домаќин во однос на азилот.

Член 10

Процедури за лица и предмети

Парите и други физички преносни средства за плаќање, предметите, превозни средства и стока привремено одземени или конфискувани од страна на службените лица на соседната држава во текот на граничната контрола и граничните проверки и при извршувањето на службените должности дозволено е да се пренесат во соседната држава.

Предметите кои привремено биле одземени или конфискувани од страна на службените лица на соседната држава при излезната гранична контрола или гранични проверки или биле, на барање на службените лица, вратени во соседната држава пред почетокот на влезната гранична контрола и гранични проверки, не се предмет на прописите за увоз и извоз, а контролата на влезната граница нема да се спроведува.

На лицата на кои не им е дозволено да влезат во државата на влез, не може да им се одбие враќањето во државата на излез.

Доколку е потребно, лицата од ставот 3 на овој член се придружувани до службените лица во државата на излез.

Правото на лицата од ставот 3 на овој член да се вратат во државата на излез, исто така, се однесуваат и на нивните предмети.

Член 11

Гранични контрола и гранични проверки за влез и излез

На граничниот премин, државата на излез ја врши граничната проверка пред државата на влез.

Царинските постапки се применуваат по завршување на граничните проверки, на начин определен со протоколите за спроведување на овој договорот за заеднички контроли согласно член 4 од овој Договор.

По започнувањето на гранична проверка за влез, службените лица на државата на излез нема повеќе да имаат право да ја спроведуваат граничната проверка.

По исклучок, ако се појави сомневање за кривично дело по започнувањето на гранична проверка за влез или потоа се утврди дека во зоната постои лице кое се бара, службените лица на државата на излез имаат право, по претходно доставено известување за истото до службените лица на државата на влез, повторно да ја извршат граничната проверка, да го лишат засегнатото лице од слобода и привремено да ги одземат или конфискуваат предметите.

Член 12

Службени лица, униформи, и одобрување на престој и работа

Службените лица на Страните вршат задачи во нивна надлежност во согласност со нивното законодавство.

Службените лица во зоната носат униформа, службено оружје и муниција, како и истакнати ознаки во согласност со националното законодавство.

Службените лица на соседната држава можат при извршувањето на својата должност во зоната исто така да носат службена облека со видливо истакнати ознаки, опрема и со нив да имаат полициски кучиња.

Службените лица на соседната држава можат да користат службено оружје во согласност со законите и другите прописи на соседната држава.

По исклучок, државата-домаќин може да му одбие престој на службеното лице на соседната држава и работа на подрачјето на зоната, за што писмено го известува надлежниот орган на другата Страна, без да ги наведе причините.

Во случај на повреда или смрт на службено лице на соседната држава, како и во случај на губење на предмети што ги имаат со себе (униформа, оружје и др.), додека се на должност, се применува националното законодавство на соседната држава.

Член 13

Овластување за движење и задржување во зоната

Другите лица наведени во член 2, став 1, точка 9 од овој Договор можат да се движат, да се задржуваат и да вршат активност во зоната за која им било дадено овластување согласно националното законодавство на државите на Страните.

Член 14

Предмети кои се користат за службени цели

Додека се наоѓаат во зоната, службените и приватните возила, опремата и предметите наменети за службена употреба при вршење на гранични проверки и гранични контроли или за задоволување на потребите на службените лица на соседната држава при извршување на нивните должности во државата-домаќин не се предмет на плаќање на царински давачки, даноци или други такси.

Службениците на државата-домаќин немаат право да ги проверат и да ги запленаат досиејата, документацијата и електронските носители на податоци што ги користат службените лица на соседната држава при вршење на гранични проверки и гранични контроли во државата-домаќин, како и службените пратки, возила, простории и опрема за сервисирање.

Парите што ги користат службените лица на соседната држава за службени цели во зоната можат да се внесат или изнесат или пренесат во и од соседната држава.

Член 15

Заштита и помош

На службените лица на соседната држава, при вршењето на нивните должности во зоната, им се обезбедува еднаква заштита и помош од страна на државата-домаќин, како што им обезбедува и на своите службеници.

Ако службено лице на соседната држава стори кривично дело или прекршок на територијата на државата-домаќин, надлежниот орган на државата-домаќин мора без одложување да преземе мерки во согласност со националното законодавство и за тоа да го извести надлежниот орган на соседната држава.

Ако е сторено кривично дело или прекршок против службено лице на соседната држава, се применува националното законодавство на соседната држава.

Службените простории на соседната држава можат да бидат претресени од страна на службените лица на државата-домаќин, само со согласност на надлежните органи на соседната држава.

За надоместокот на штетата што ја предизвикале службените лица од соседната држава при извршувањето на граничната контрола во зоната се применуваат законодавството на соседната држава.

Член 16 Мешовита комисија

Со цел да се следи примената на одредбите од овој договор се формира мешовита комисија во која секоја страна ќе именува претседател на својот дел од комисијата и уште четворица други членови и нивни заменици.

Задачите и работата на мешовитата комисија се уредуваат со Деловникот. Деловникот ќе биде донесен на првиот состанок на мешовитата комисија, кој ќе одржи во рок од 60 дена од денот на започнувањето на примената на овој Договор.

За назначувањето на Претседателот на својот дел на мешовитата комисија, страните меѓусебно ќе бидат информирани по дипломатски пат, а претседателите на комисиите ќе бидат информирани за назначувањето на членовите на мешовитата комисија и нивните заменици преку размена на писма.

Задачата на мешовитата комисија за целите на овој договор е да ја усогласи работата на надлежните органи во решавањето на просторни, технички и други прашања поврзани со граничните премини и тсa:

- ја следи и анализира фреквентноста на одвивање на сообраќајот на прекуграничниот премин и предлага мерки и активности за побрз проток на луѓе и стоки;

- ја следи и анализира работата на надлежните гранични служби и предлага мерки за подобрување на функционирањето на заедничките контроли;

- врши други задачи што се директно поврзани со заедничките контроли.

Мешовитата комисија се состанува според утврдената потреба, а најмалку еднаш годишно, наизменично на териториите на државите на Страните.

Член 17

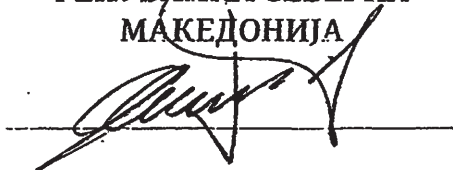
Влегување во сила, измени и дополнување и прекинување

1. Овој Договор се склучува на неопределено време и влегува во сила по прием на последното писмено известување, доставено по дипломатски пат, со кое Страните меѓусебно се известуваат за исполнување на нивните внатрешно-правни процедури потребни за негово влегување на сила.
2. Овој Договор може да се измени и дополни со заемна писмена согласност на Страните, а изменувањата и дополнувањата влегуваат во сила во согласност со став 1 на овој член.
3. Секоја Страна има право да го откаже овој Договор со писмено известување доставено до другата Страна по дипломатски пат. Во тој случај Договорот престанува да важи три месеци по датумот на прием на таквото известување.

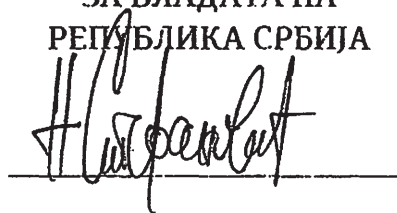
Потпишано во 12.07.2019, на Белград, во два оригинални примероци, секој на македонски, српски и англиски јазик, при што сите текстови се подеднакво веродостојни.

Во случај на разлики при толкувањето, преовладува примерокот на англиски јазик.

ЗА ВЛАДАТА НА
РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА
МАКЕДОНИЈА

ЗА ВЛАДАТА НА
РЕПУБЛИКА СРБИЈА

СПОРАЗУМ

**између Владе Републике Северне Македоније и Владе Републике Србије
о успостављању заједничких контрола на граничном прелазу за
меѓународни друмски саобраћај Табановце (Република Северна
Македонија) –Прешево (Република Србија)**

Влада Републике Северне Македоније и Влада Републике Србије (удаљемтексту: „Стране”), полазећи од пријатељских и добросуседских односа и сарадње између две државе,

Имајући у виду реалне могућности за даље јачање и унапређење узајамно корисне и добро успостављене дугорочне сарадње између две државе, као и њихову жељу да створе најпогодније услове за развој такве сарадње,

У жељи да унапреде кретање грађана и промет роба између две државе и олакшају саобраћај преко заједничке државне границе,

Споразумеле су се о следећем:

Члан 1.**Предмет Споразума**

Предмет споразума је успостављање заједничких контрола на граничном прелазу за меѓународни друмски саобраћај Табановце (Република Северна Македонија)–Прешево (РепубликаСрбија).

Заједничке контроле на граничном прелазу ће бити успостављене на територији обе Стране и то тако што ће се гранична контрола и граничне провере на излазу из Републике Србије и гранична контрола и граничне провере на улазу у Републику Северну Македонију обављати на територији Републике Северне Македоније на граничном прелазу Табановце. Гранична контрола и граничне провере на излазу из Републике Северне Македоније и гранична контрола и граничне провере на улазу у Републику Србију обављаће се на територији Републике Србије на граничном прелазу Прешево.

Заједничке контроле на граничном прелазу Табановце–Прешево почињу да се спроводе након испуњавања услова за несметано функционисање граничних служби Страна.

Заједничке контроле спроводиће се 24 сата дневно, сваког дана у недељи.

Члан 2. Значење израза

Изрази употребљени у овом споразуму имају следеће значење:

1) **Гранична контрола** је контрола граничног саобраћаја између Страна која обухвата спровођење свих закона и других прописа држава Страна који се примењују приликом преласка лица преко државне границе, као и при увозу, извозу и транзиту путника и ствари, прегледу робе, превозних средстава, путничког пртљага и друге робе коју путници носе са собом или на себи укључујући и промет драгоцености и физички преносивих средстава плаћања;

2) **Граничне провере** представљају контролу лица и путних исправа, контролу саобраћајног средства и контролу ствари, која се обавља у току утврђеног радног времена на подручју граничног прелаза, у вези са намераваним преласком државне границе или непосредно након што је извршен прелазак државне границе и друга контрола промета лица, робе, услуга, саобраћајних средстава, животиња и биља и њихових производа преко државне границе одређене законодавством држава Страна;

3) **Држава домаћин** је држава на чијој територији надлежни органи суседне државе обављају граничну контролу и граничне провере;

4) **Суседна држава** је држава друге Стране чији надлежни органи обављају граничну контролу и граничне провере на територији државе домаћина;

5) **Излазна држава** је држава Стране која обавља излазну граничну контролу и граничне провере;

6) **Улазна држава** је држава Стране која обавља улазну граничну контролу и граничне провере;

7) **Зона обухвата одређени део подручја граничних прелаза Табановце и Прешево, где службена лица држава Страна обављају граничне провере и граничне контроле;**

8) **Службена лица** су лица која обављају послове из области граничне контроле и граничних провера, и то:

(1) за Републику Северну Македонију: полицијски службеници Министарства унутрашњих послова Републике Северне Македоније – Одељење за границу и миграције, службеници Министарства финансија Републике Северне Македоније – Управа царина, службеници Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде – Фитосанитарна инспекција – службеници Агенције за храну и ветерину;

(2) за Републику Србију: полицијски службеници Министарства унутрашњих послова Републике Србије - Управа граничне полиције, службеници Министарства финансија Републике Србије - Управа царина и службеници Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде -- Управа за ветерину и Управа за заштиту биља.

9) Друга лица су запослени у агенцијама или другим правним лицима Страна која обављају делатност или имају пословни простор на подручју граничног прелаза;

Члан 3. Зона

Зона обухвата одређени део подручја граничних прелаза Табановце и Прешево, где службена лица Страна обављају граничне провере и граничне контроле.

Зона на ГП Табановце, на улазној страни у Републику Северну Македонију, односно на ГП Прешево, на улазној страни у Републику Србију, обухвата:

- 1) простор и службене просторије одређене за обављање граничне контроле и граничних провера надлежних органа Страна;
- 2) друге објекте намењене за обављање граничне контроле и граничних провера и простор за паркирање;
- 3) пут између државне границе и места за обављање граничне контроле.

Члан 4. Протоколи за спровођење Споразума

У року од 90 дана од дана ступања на снагу овог споразума, надлежни органи Страна (гранична полиција, царина, инспекцијске службе и органи надлежни за управљање граничним прелазима), сачиниће протоколе о његовом спровођењу.

Члан 5. Изградња и коришћење објеката

У зони Стране могу градити, постављати нове објекте или заједнички користити постојеће службене објекте државе домаћина, у складу са законодавством држава Страна.

Држава домаћин, по правилу, обезбеђује прикључке за струју, воду и другу комуналну инфраструктуру.

Питања припадајућег дела стварних трошкова употребе и одржавања објеката и просторија, као и режијских и других трошкова се уређују протоколима из члана 4. овог споразума.

Опрема и материјал потребни за изградњу и унутрашње и спољашње уређење објекта за потребе суседне државе у зони не подлежу царини, порезима и другим давањима земље домаћина.

Члан 6.

Телекомуникациски и други уређаји

Држава домаћин се обавезује да ће, уз ослобађање од плаћања свих накнада, одобрити изградњу телекомуникационе инфраструктуре неопходне за довод потребних телекомуникационо – информатичких сервиса.

Држава домаћин се обавезује да ће омогућити монтажу, имплементацију, пуштање у рад и одржавање телекомуникационо - информатичких система, опреме и средстава, укључујући видео надзор и другу електронску опрему потребну искључиво за обављање послова граничне контроле и граничних провера.

Рад телекомуникационо - информатичких система и коришћење фреквенција обавља се у складу са прописима држава Страна.

Надлежни органи Страна у зони користе фреквенције у складу са националним законодавством држава Страна.

Стране се обавезују да једна другој обезбеде посебне просторе за смештај опреме телекомуникационо - информатичких система у складу са потребама.

Члан 7.

Постављање ознака на граничном прелазу и објектима

Ознаке и обележја која означавају гранични прелаз и службене просторије које користе Стране у зони на граничном прелазу постављају се у складу са националним законодавством држава Страна.

Члан 8.

Примена прописа

У зони, приликом обављања граничне контроле и граничних провера, службена лица суседне државе примењују прописе своје државе којима се регулише прелазак лица, ствари и саобраћајних средстава, у истом обиму и на исти начин као на територији своје државе.

Службене радње које у зони обављају службена лица суседне државе сматрају се као да су обављене у суседној држави.

Повреда прописа суседне државе из става 1. овог члана која је учињена у зони, сматра се као да је почињена у суседној држави.

У осталим случајевима примењиваће се законодавство државе домаћина, ако овим споразумом није другачије дефинисано.

Члан 9.

Поступање према држављанима државе домаћина

Примена прописа из члана 8. став 1. овог споразума обухвата и право на лишавање слободе, задржавање и принудни повратак, у складу са националним законодавством држава Страна.

Изузетно од одредби става 1. овог члана, службена лица суседне државе нису овлашћена да држављане државе домаћина на њеном подручју лише слободе или приведу у суседну државу.

Лица из става 2. овог члана, могу се задржати на месту за обављање граничне контроле и граничних провера ради састављања записника о чињеничном стању, након чега се предају надлежном органу државе домаћина на граничном прелазу.

При предузимању мера из става 3. овог члана потребно је одмах обавестити службена лица државе домаћина.

Службена лица Страна међусобно пружају помоћ што не ограничава право службених лица суседне државе да предузимају све неопходне мере за заштиту живота и безбедности службених и других лица.

Одредбе овог члана не утичу на примену прописа државе домаћина о азилу.

Члан 10.

Поступак са лицима и стварима

Новац и друга физички преносива средства плаћања, ствари, саобраћајна средства и робе које су службена лица суседне државе привремено задржала или одузела током обављања граничне контроле и граничних провера и приликом извршавања службених радњи, дозвољено је пренети у суседну државу.

За ствари које су службена лица суседне државе за време излазне граничне контроле и граничних провера привремено задржала или одузела или су пре почетка улазне граничне контроле и граничне провере, на захтев службених лица, враћене у суседну државу, не примењују се прописи о извозу и за њих се не обавља улазна гранична контрола.

Лицима којима није дозвољен улазак у улазну државу не сме бити одбијен повратак у излазну државу.

Ако је потребно, лица из става 3. овог члана прате се до овлашћених лица излазне државе.

Право повратка у излазну државу лица из става 3. овог члана укључује и њихове ствари.

Члан 11.

Улазна и излазна гранична контрола и гранична проверка

На граничном прелазу, граничну проверу обавља излазна држава пре улазне државе.

Царинска процедура се примењује по завршетку граничне провере на начин предвиђен Протоколима о спровођењу Споразума који се односе на заједничку контролу у складу са чланом 4. овог Споразума.

Након почетка улазне граничне провере, службена лица излазне државе немају више право да обављају граничну проверу.

Изузетно, уколико се након започињања улазне граничне провере појави сумња у кривично дело или се накнадно сазна да се у зони налази лице које се потражује, службена лица излазне државе имају право, након што претходно о томе обавесте службена лица улазне државе, поново обавити граничну проверу, лишити слободе лице и привремено задржати или одузети ствари.

Члан 12.

Службена лица, униформе и сагласност за боравак и рад

Службена лица Страна, послове из своје надлежности обављаће у складу са својим законодавством.

Службена лица у зони носе униформу, службено оружје и муницију, те видно истакнуте ознаке у складу са националним законодавством.

Службена лица суседне државе могу у зони, приликом обављања дужности носити и службену одећу са видно истакнутим ознакама, опрему, као и водити службене псе.

Службена лица суседне државе могу користити службено оружје у складу са законима и другим прописима суседне државе.

Држава домаћин може изузетно ускратити службеном лицу суседне државе боравак и рад у зони, о чему је дужна писаним путем обавестити надлежни орган друге Стране, без навођења разлога.

У случају повреде или смрти службеног лица суседне државе, као и у случају губитка ствари које носе са собом (униформа, оружје и др.) док је на дужности, примењује се национално законодавство суседне државе.

Члан 13.

Одобрење за кретање и задржавање у зони

Друга лица из члана 2. став 1. тачка 9. овог споразума могу се кретати, задржавати и обављати делатност у зони за коју имају сагласност прописану националним законодавством држава Страна.

Члан 14.

Предмети у службеној употреби

Док се налазе у зони, службена и приватна возила, опрема и предмети који су намењени службеној употреби за обављање граничних провера и граничних контрола или за потребе службених лица суседне државе за време обављања послова у држави домаћина, не подлежу плаћању царина, пореза и другим давањима.

Списе, документацију и електронске носаче података које службена лица суседне државе користе у обављању граничне контроле и граничних провера у држави домаћина, као и службене пошиљке, возила и просторије и службену опрему, службена лица државе домаћина немају право прегледати и одузети.

Новац који службена лица суседне државе користе за службене потребе у зони, може бити унет, изнет и пренет у и из суседне државе.

Члан 15.

Заштита и помоћ

Службеним лицима суседне државе, при обављању њихове дужности у зони, држава домаћин обезбеђује једнаку заштиту и помоћ као и својим службеним лицима.

Ако кризично дело или прекршај изврши службено лице суседне државе на територији државе домаћина, надлежни орган државе домаћина мора без одлагања предузети мере у складу са националним законодавством и о томе обавестити надлежни орган суседне државе.

Ако се против службеног лица суседне државе учини кривично дело или прекршај, примењиваће се национално законодавство суседне државе.

Службене просторије суседне државе, службена лица државе домаћина могу претрести само уз сагласност надлежних органа суседне државе.

За накнаду штете коју су узроковала службена лица суседне државе при обављању граничне контроле у зони, примењује се законодавство суседне државе.

Члан 16.

Мешовита комисија

За праћење спровођења одредаба овог споразума образује се Мешовита комисија, у чији ће састав Стране именовати председника свог дела Комисије и још четири члана, те њихове заменике.

Послови и начин рада Мешовите комисије уредиће се Пословником. Пословник ће бити усвојен на првом састанку Мешовите комисије, која ће се одржати у року од 60 дана од дана почетка примене овог споразума.

О именовању председника свог дела Мешовите комисије, Стране ће се међусобно обавештавати дипломатским путем, а о именовању чланова Мешовите комисије и њихових заменика председници комисија ће се обавештавати разменом писама.

Задатак Мешовите комисије је да усклађује рад надлежних органа у решавању просторних, техничких и других питања везаних за граничне прелазе, и то:

- прати и анализира степен фреквентности одвијања саобраћаја преко граничног прелаза и предлаже мере и радње за бржи проток људи и роба;
- прати и анализира рад надлежних граничних служби и предлаже мере за унапређење и функционисања заједничких контрола;
- извршава и друге послове који су непосредно везани за заједничке контроле.

Мешовита комисија ће одржавати састанке према указаној потреби, а најмање једном годишње, наизменично на територији држава Страна.

Члан 17.**Ступање на снагу, измене и допуне и раскид**

Споразум се закључује на неодређено време и ступа на снагу даном пријема последњег писаног обавештења, дипломатским путем, којим стране обавештавају једна другу о испуњености унутрашњих правних процедура за његово ступање на снагу.

Овај споразума се може мењати и допуњавати писаним путем уз сагласност обе Стране, а измене и допуне ступају на снагу у складу са ставом 1. овог члана.

Свака Страна може раскинути овај споразум слањем писаног обавештења другој Страни дипломатским путем. У том случају, споразум престаје да важи након истека три месеца од дана пријема таквог обавештења.

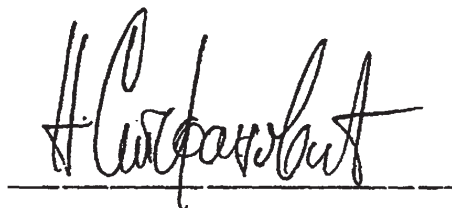
Потписано у Belgrad, дана 12.07.2019, у два оригинална примерка на македонском, српском и енглеском језику, при чему су сви текстови једнако веродостојни.

У случају разлике у тумачењу, верзија на енглеском језику ће бити меродавна.

ЗА ВЛАДУ
РЕПУБЛИКЕ СЕВЕРНЕ
МАКЕДОНИЈЕ

ЗА ВЛАДУ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

AGREEMENT
between the Government of the Republic of North Macedonia and
the Government of the Republic of Serbia
on establishing joint controls at the border crossing point for international road traffic
Tabanovce (Republic of North Macedonia) - Preševo (Republic of Serbia)

The Government of the Republic of North Macedonia and the Government of the Republic of Serbia (hereinafter referred to as the "Parties"), considering the friendly and good neighbourly relations and cooperation between the two states,

Bearing in mind the real possibilities for further strengthening and improving mutually beneficial and well-balanced long-term cooperation between the two states, as well as their wish to create the most favourable conditions for the development of such cooperation,

Desiring to improve the movement of citizens and trade between the two states and facilitate traffic across the common state border

Have agreed as follows:

Article 1
Subject of the Agreement

The subject of this Agreement shall be the establishment of joint controls at the border crossing point for international road traffic Preševo (Republic of Serbia) - Tabanovce (Republic of North Macedonia).

Joint controls at the border crossing point shall be established in the territory of both Parties, in such a way that border control and border checks on the exit from the Republic of Serbia and the border control and border checks on the entrance to the Republic of North Macedonia shall be carried out in the territory of the Republic of North Macedonia at the Tabanovce border crossing point. The border control and border checks on the exit from the Republic of North Macedonia and the border control and border checks on the entrance to the Republic of Serbia shall be carried out in the territory of the Republic of Serbia, at the Preševo border crossing point.

Joint border controls at the border crossing points Preševo - Tabanovce shall start to be implemented when the conditions for unhindered operation of border services of the Parties are fulfilled.

Joint border controls shall be performed 24 hours a day/every day of the week.

Article 2 Definition of Terms

The terms used in this Agreement shall have the following meaning:

1) **Border control** shall mean the control of border traffic between the Parties which shall imply the enforcement of all laws and other regulations of the states of the Parties that apply to the crossing of a state border, as well as to import, export and the transit of passengers and objects, inspection of goods, means of transport, passenger baggage and other goods that passengers carry with or on themselves, including also the traffic of valuables and bearer negotiable instruments;

2) **Border checks** shall mean checks on persons and travel documents, means of transport and objects at the border crossing points during the fixed opening hours, in connection with the intended crossing of the state border, or immediately after the state border has been crossed, as well as other types of checks on persons, goods, services, means of transport, animals and plants and their products crossing the state border that are envisaged by the legislation of the states of the Parties;

3) **Host state** shall mean a state in whose territory the competent authorities of the neighbouring state perform border control and border checks;

4) **Neighbouring state** shall mean the state of the other Party whose competent authorities perform border control and border checks in the territory of the host state;

5) **State of exit** shall mean the state of the Party to this Agreement carrying out exit border control and border checks;

6) **State of entry** shall mean the state of the Party to this Agreement carrying out entry border control and border checks;

7) **Zone** shall include a certain part of the area of the border crossing points Preševo and Tabanovce where the officials of the Parties perform border checks and border controls;

8) **Officials** shall mean persons performing duties in the field of border control and border checks, namely:

(1) for the Republic of North Macedonia: police officers of the Ministry of Interior of the Republic of North Macedonia – Department for border affairs and migration, officials of the Ministry for finance of the Republic of North Macedonia – Customs Administration and officials of the Ministry for Agriculture, Forestry and Water Management, State Inspectorate for agriculture, Phytosanitary inspection – officials of the food and veterinary Agency;

(2) for the Republic of Serbia: police officers of the Ministry of the Interior of the Republic of Serbia - Border Police Directorate, officers of the Ministry of Finance of the Republic of Serbia - Customs Administration, and officers of the Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management - Veterinary Directorate and Plant Protection Directorate.

9) **Other persons** shall mean the employees of the agencies or other legal entities of the Parties that operate or have business premises in the area of the border crossing points.

Article 3 Zone

Zone shall include a certain part of the area of the border crossing points Preševo and Tabanovce where the officials of the Parties perform border checks and border controls.

Zone at the Preševo border crossing point on the entrance to the Republic of Serbia, or at the Tabanovce border crossing point, on the entrance to the Republic of North Macedonia, shall include:

- 1) the space and official premises designated for carrying out border control and border checks by the competent authorities of the Parties;
- 2) other facilities intended for carrying out border control and border checks and parking area;
- 3) road between the state border and the area for carrying out border control;

Article 4

Implementing protocols

Within the period of 90 days from the date of entry into force of this Agreement, the competent authorities of the Parties (border police, customs, inspection services, and authorities responsible for managing border crossing points), shall draw up implementing protocols.

Article 5

Construction and use of facilities

In the zone, the Parties may build and install new facilities or share the existing official facilities of the host state, in accordance with the legislation of the states of the Parties.

The host state, as a rule, shall provide connection to electricity, water and other communal infrastructure.

The issues of corresponding part of the actual costs of using and maintaining facilities and premises, as well as running and other costs, shall also be regulated by the protocols referred to in Article 4 thereof.

The equipment and materials necessary for the construction and equipping of the interior and exterior of the facilities for the needs of the neighbouring state in the zone shall be exempt from customs, taxes and other fees of the host state.

Article 6

Telecommunication and other devices

The host state shall, subject to exemption from all fees, undertake to approve the construction of the telecommunication infrastructure necessary for the supply of the required telecommunication and information services.

The host state shall undertake to enable the installation, implementation, commissioning and maintenance of telecommunication and information systems, equipment and assets, including video surveillance and other electronic equipment required exclusively for carrying out border control and border checks.

Telecommunication and information systems shall be operated and the frequencies used in accordance with the regulations of the states of the Parties.

The competent authorities of the Parties shall use the frequency in the zone in accordance with national legislation of the states of the Parties.

The Parties shall be obliged to provide each other with special space for storing equipment of telecommunication and information systems, according to the needs.

Article 7

Marking border crossing points and facilities

Marks and signs indicating the border crossing point and official premises used by the Parties in the zone at the border crossing point shall be placed in accordance with the national legislation of the Parties.

Article 8

Application of regulations

When carrying out border control and border checks in the zone, the officials of the neighbouring state shall apply the regulations of their own state regulating the movement of persons, goods and means of transportation, in the same scope and in the same manner as in the territory of their own state.

Official duties performed by the officials of the neighbouring state in the zone shall be deemed to have been performed in the neighbouring state.

Violation of the regulations of the neighbouring state referred to in paragraph 1 of this Article committed in the zone shall be deemed to have been committed in the neighbouring state.

In all other cases, the legislation of the host state shall apply, unless otherwise provided in this Agreement.

Article 9

Treatment of host state nationals

The application of regulations referred to in Article 8, paragraph 1 of this Agreement shall imply the right to deprivation of liberty, detention and forced return, in accordance with national legislation of the states of the Parties.

Notwithstanding the provisions of paragraph 1 of this Article, the officials of the neighbouring state shall not be authorized to deprive of liberty the nationals of the host state in its territory, or bring them in to the neighbouring state.

The persons referred to in paragraph 2 of this Article may be detained in the area for carrying out border control and border checks for the purpose of compiling a situation report, after which they shall be handed over to the competent authority of the host state at the border crossing point.

The officials of the host state shall be informed without delay in case the measures referred to in paragraph 3 of this Article have been undertaken.

The officials of the Parties shall provide assistance to each other and that shall not restrict the right of the officials of the neighbouring state to take all necessary measures to protect the lives and security of officials and other persons.

The provisions of this Article shall not affect the application of the regulations of the host state on asylum.

Article 10

Procedures regarding persons and belongings

Money and other bearer negotiable instruments, belongings, means of transport and goods temporarily seized or confiscated by officials of the neighbouring state in the course of border control and border checks and during the execution of official duties may be transferred to the neighbouring state.

Items that have been temporarily seized or confiscated by the officials of the neighbouring state during the exit border control or border checks, or have been, at the request of officials, returned to the neighbouring state before the beginning of entry border control and border checks, shall not be subject to the regulations on import and export, and the entry border control shall not be carried out thereof.

Persons not allowed to enter the state of entry may not be refused return to the state of exit.

If necessary, the persons referred to in paragraph 3 of this Article shall be escorted to the officials of the state of exit.

The right of persons referred to in paragraph 3 of this Article to return to the state of exit shall also refer to their belongings.

Article 11

Entry and exit border control and border checks

At the border crossing point, the state of exit shall carry out the border check before the state of entry.

Customs procedures shall be applied upon finishing the border checks in a manner stipulated by the implementing Protocols of the Agreement for joint controls in accordance with Article 4 of this Agreement.

Following the beginning of the entry border check, the officials of the state of exit shall no longer be entitled to carry out the border check.

Exceptionally, if a suspicion of a criminal offence arises after the entry border check has been initiated or is subsequently found that in the zone there is a person who is looked for, the officials of the state of exit shall be entitled, having previously notified thereof the officials of the state of entry, to carry out the border check again, deprive the person concerned of liberty and temporarily seize or confiscate items.

Article 12**Officials, uniforms, and approval of stay and work**

The officials of the Parties shall perform the tasks in their competence in accordance with their respective legislation.

The officials in the zone shall wear uniform, service weapons and ammunition, as well as prominently displayed markings in accordance with national legislation.

The officials of the neighbouring state may, while performing their duty in the zone, also wear service clothing with prominently displayed markings, equipment, and have police dogs with them.

The officials of the neighbouring state may use service weapons in accordance with the laws and other regulations of the neighbouring state.

By way of exception, the host state may deny an official of the neighbouring state stay and work in the zone, of which it shall notify in writing the competent authority of the other Party, without stating the reasons thereof.

In case of injury or death of an official of the neighbouring state, as well as in case of loss of items they have on them (uniform, weapon, etc.) while on duty, the national legislation of the neighbouring state shall apply.

Article 13**Authorisation of movement and stay in the zone**

Other persons referred to in Article 2, paragraph 1, point 9 of this Agreement may move, stay and carry out the activity in the zone for which they have been granted authorisation prescribed by the national legislation of the states of the Parties.

Article 14**Items used for official purposes**

While in the zone, service and private vehicles, equipment and items intended for official use in carrying out border checks and border controls or in meeting the needs of the officials of the neighbouring state while performing their duties in the host state shall not be subject to the payment of customs duties, taxes or other fees.

The officials of the host state shall not be entitled to inspect and seize the files, documentation and electronic data carriers used by the officials of the neighbouring state in carrying out of border checks and border controls in the host state, as well as official consignments, vehicles, premises and service equipment.

The money used by the officials of the neighbouring state for official purposes in the zone may be brought in and out or transferred to and from the neighbouring state.

Article 15

Protection and assistance

In the performance of their duties in the zone, the officials of the neighbouring state shall be provided with equal protection and assistance by the host state as it provides to its own officials.

If a criminal offence or misdemeanour is committed by an official of the neighbouring state in the territory of the host state, the competent authority in accordance with the national legislation of the host state must take measures without delay and inform the competent authority of the neighbouring state.

If a criminal offence or misdemeanour is committed against an official of the neighbouring state, the national legislation of the neighbouring state shall apply.

The official premises of the neighbouring state may be searched by the officials of the host state only with the consent of the competent authorities of the neighbouring state.

The legislation of the neighbouring state shall apply for the compensation of damage caused by the officials of the neighbouring state in carrying out border control in the zone.

Article 16

Mixed Commission

For the purpose of monitoring the implementation of the provisions of this Agreement, a Mixed Commission shall be established, to which each Party shall appoint the President of its part of the Commission and four other members, and their substitutes.

The tasks and the functioning of the Mixed Commission shall be governed by the Rules of Procedure. The Rules of Procedure shall be adopted at the first meeting of the Mixed Commission, which shall be held within 60 days from the date on which this Agreement becomes applicable.

The Parties shall inform each other through diplomatic channels about the appointment of the President of their respective parts of the Mixed Commission, while the Presidents of the Commission shall inform each other through the exchange of letters regarding the appointment of the members of the Mixed Commission and their substitutes.

The task of the Mixed Commission shall be to coordinate the work of the competent authorities in resolving spatial, technical and other issues related to border crossing points, namely:

- to monitor and analyse the volume of traffic at the border crossing point and to propose measures and actions for a faster flow of people and goods;
- to monitor and analyse the work of the competent border services and to propose measures for the improvement of the functioning of joint controls;
- to carry out other tasks which are directly related to joint controls.

The Mixed Commission shall hold meetings when the need arises, and at least once a year, alternately in the territory of the Parties.

Article 17

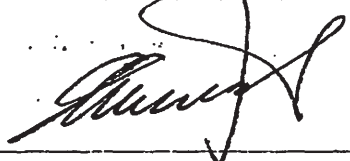
Entry into force, amendments and supplements, and termination

1. This Agreement shall be concluded for an indefinite period of time and shall enter into force on the date of receipt of the last written notification submitted through diplomatic channels by which the Parties inform each other on the completion of the their internal legal procedures necessary for its entry into force.
2. This Agreement may be amended or supplemented by mutual written consent of the Parties, and the amendments and supplements shall enter into force in accordance with paragraph 1 of this Article.
3. Either Party may terminate this Agreement in writing submitted to the other Party through diplomatic channels. In that case the Agreement shall cease to apply three months after the date of the receipt of such notification.

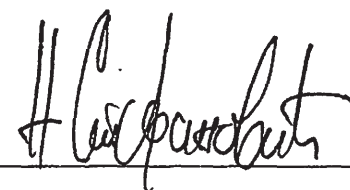
Signed at Belgrade, on 12.07.2019, in two original copies, each in the Macedonian, Serbian and English languages, whereby each text is equally authentic.

In case of divergence in interpretation, the text in the English language shall prevail.

FOR THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF NORTH
MACEDONIA

FOR THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF SERBIA

Член 3

Министерството за внатрешни работи и Царинската управа се определуваат како надлежни органи на државната управа што ќе се грижат за извршување на Договорот од членот 1 од овој закон.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

L I G J

**PËR RATIFIKIMIN E MARRËVESHJES NDËRMJET QEVERISË SË REPUBLIKËS SË
MAQEDONISË SË VERIUT DHE QEVERISË SË REPUBLIKËS SË SERBISË PËR
VENDOSJEN E KONTROLLEVE TË PËRBASHKËTA NË VENDKALIMIN KUFITAR PËR
KOMUNIKACION RRUGOR NDËRKOMBËTAR TABANOVC (REPUBLIKA E
MAQEDONISË SË VERIUT) - PRESHEVË (REPUBLIKA E SERBISË)**

Neni 1

Ratifikohet Marrëveshja ndërmjet Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe Qeverisë së Republikës së Serbisë për vendosjen e kontrolleve të përbashkëta në vendkalimin kufitar për komunikacion rrugor ndërkombëtar Tabanovc (Republika e Maqedonisë së Veriut) - Preshevë (Republika e Serbisë), e nënshkruar më 12 korrik 2019 në Beograd.

Neni 2

Marrëveshja nga neni 1 i këtij ligji në origjinal në gjuhën maqedonase, serbe dhe angleze, është si vijon:

Neni 3

Ministria e Punëve të Brendshme dhe Drejtoria Doganore, caktohen si organe kompetente të administratës shtetërore që do të kujdesen për zbatimin e Marrëveshjes nga neni 1 i këtij ligji.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në “Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut”.

СЛУЖБЕН ВЕСНИК

на Република Северна Македонија

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, ц.о. – Скопје
бул. „Партизански одреди“ бр. 29. Поштенски фах 51.
Директор и одговорен уредник – Мартин Костовски
телефон: +389-2-55 12 400
телефакс: +389-2-55 12 401

ISSN 0354-1622

2019161

Претплатата за 2019 година изнесува 10.100 денари.
„Службен весник на Република Северна Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации: 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД – Скопје.
Печат: Печатница ЕВРОПА 92 ДООЕЛ, Кочани.

Цената на овој број е 270 денари.